

Наа Молцаҕ

Khakas Bible

© Institute for Bible
Translation, Moscow
(Институт перевода
Библии)

This Bible is copyrighted by Institute for Bible Translation, Moscow (ibtrussia.org) and is provided with permission at the cost of printing by the Digital Bible Society (dbs.org). This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Non-commercial-No Derivatives license 4.0.

This Bible, and many others, are available for free download in a variety of digital formats at dbs.org/bibles.

Матфей.....	4
Марк.....	35
Лука.....	54
Иоанн	87
Илцлернің.....	112
Римдегілерге	142
1 Коринфтегілерге	154
2 Коринфтегілерге	165
Галат чиріндегілерге	173
Ефестегілерге	178
Филипптегілерге	183
Колоссадағыларға.....	186
1 Фессалониктегілерге.....	189
2 Фессалониктегілерге.....	192
1 Тимофейге	194
2 Тимофейге	198
Титке	201
Филимонға	203
Еврейлерге	204
Иаковтың.....	214
1 Петрның.....	218
2 Петрның.....	222
1 Иоанның.....	225
2 Иоанның.....	229
3 Иоанның.....	230
Иуданың.....	231
Азых чоох.....	233

Матфей

Христианнар кибири пу Чахсы Хабарның авторына Матфей Левийни санапча. Ол албан чыгчаң кизи полған Аны Иисус Христос Позынаң хада парарға хыгырған паза он iki илчизиниң пирси поларға турғысхан. Матфей поэнының Чахсы Хабарын өөнинде еврей хыгырыгычыларына пасхан полған. Тархынны үгречеткеннерниң хай пиреелери, тизең, ол киндени Матфей пастап еврей алай арамей тилинең пасхан, соонаң на грек тилине тилбестеен тип, санапчалар. Матфей поэнының киндезин Иисустың пурунғыларынаң пасти пасча. Ол Иисусты еврейлерниң Адазы Авраамның паза Израиль ханы Давидтиң көни төли полчатханын көзитче. Матфей, пурунғы Молчаға удаа сылтанып ала, еврей ухаанчылары чоохтааны хоостыра, Назареттең сыххан Иисус Худай таллаан Хан паза Арачылағчы полчатханын киртистиг киречилепче. Ол идок Иисустың чоохтарына паза үгредиине көп хайыг (прай киндениң төртинчи чардыгыңча) айландырча. Матфейниң Чахсы Хабарында Иисус, Худайның Чахиин чарыда чоохтаң паза Худай хан-чиринеңер үгретчең Худайдаң пирилген үлгүзи пар үгретчи чили, көзидилче. Матфей Иисустаңар үгредиңи сағызы хоостыра пис чара пөлче: 1) Тағда үгреткени (5–7 пастағлар), 2) илчлерге Чахсы Хабарны тарадарға чахаанынаңар (10-чы пастағ), 3) Худай хан-чиринеңер кип-чоохтар (13-чи пастағ), 4) Христостың чахсы үгречизи хайди полардаңар үгрече чоохтааны (18-чи пастағ), 5) тилекейни килер тустарда нима сагыпчатханаңар (24–25-чи пастағ). Матфейниң киндезине идок пасха Чахсы Хабарларда чох полған 10 кип-чоох кирче.

Иисус Христостың өбекелери (Лк 3:23-38)

1 Иисус Христостың өбекелери: Ол Давидтиң# паза Авраамның# төли полча. Аның өбекелери мындағлар: ² Авраамнаң Исаак төреен. Исаактаң – Иаков, Иаковтаң – Иуда паза аның харындастары. ³ Иуданаң Фамарьдаң Фарес паза Зара төрееннер. Фарестең Есром төреен, Есромнаң – Арам. ⁴ Арамнаң Аминадав төреен, Аминадавтаң – Наассон, Наассоннаң – Салмон. ⁵ Салмоннаң Рахавтаң Вооз төреен. Воознаң Руфтаң Овид төреен. Овидтең – Иессей. ⁶ Иессейдең Давид хан төреен, Давид ханнаң Соломон төреен. Соломонның иези, тизең, пастап Уриейниң ипчизи полған. ⁷ Соломоннаң Ровоам төреен, Ровоамнаң – Авий, Авийдең – Аса. ⁸ Асадаң Иосафат төреен, Иосафаттаң – Иорам, Иорамнаң – Озий. ⁹ Озийдең Иоафам төреен, Иоафамнаң – Ахаз, Ахазтаң – Езекий. ¹⁰ Езекийдең Манассий төреен, Манассийдең – Амон, Амоннаң – Иосий. ¹¹ Иосийдең Иоаким төреен Иоакимнең – Иехоний паза аның харындастары. Олар прайзы Израиль чоны Вавилонзар сүрдирер алнындох, төрееннер. ¹² Вавилонзар сүрдирген соонда, Иехонийдең Салафииль төреен. Салафиильдең Зоровавель төреен. ¹³ Зоровавельдең Авиуд төреен, Авиудтаң – Елиаким, Елиакимнең – Азор. ¹⁴ Азордаң Садок төреен, Садоктаң – Ахим, Ахимнең – Елиуд. ¹⁵ Елиудтаң Елеазар төреен, Елеазардаң – Матфан, Матфаннаң – Иаков. ¹⁶ Иаковтаң Марияның ири Иосиф төреен. Мариядаң, тизең, Иисус төреен. Аны Мессий-Христос# тип адачаңнар. ¹⁷ Ана иди

Авраамнаң Давидке теере прай он төрт төл полған, Давидтең дее Вавилонзар сүрдиртчең тусха теере он төрт төл сыххан, Вавилонзар сүрдирткеннең пеер Мессий-Христос төреен тусха теере он төртөк төл.

Иисус Христостың төреени (Лк 2:1-7)

¹⁸ Мына пиди Иисус Христос төреен. Аның иези Мария паза Иосиф хоных хонарға молчас салған полғаннар, че Мария, хоных хонғалаххаох, Худай Худынаң азах аар пол партыр. ¹⁹ Иосиф, тизең, аның ири †, арыг чүректиг кизи полған, аннаңар Марияны, тылаасха кир парбазын тип, сым-туюххан поэдыбызарға иткен. ²⁰ Че ол иди идерге сағын чөрген туста, түзінде андар Хан Худайның# ангели# килип, теен:

– Давид төли, Иосиф! Мариядағы пала Худай Худынаң, аннаңар аннаң хоных хонарға хорыхпа. ²¹ Мария Оол төридер. Ол Позының чонын чазыхтардаң# арачылир, аннаңар Аны Иисус тип адап саларзың.

²² Прай пу нима, Хан Худайның Позының ухаанчызы# пастыра чоохтааны тол парар үчүн, пол парған: ²³ «Хыс ††, азах аар пол парып, Оол төридер. Аны Еммануил тип адап саларлар». Еммануил «Худай писнең хада» теени полча.

²⁴ Иосиф, усхун парып, Хан Худайның ангелиниң чахиин толдырып, Марияны ал салған. ²⁵ Че Мария

† Иудейлерниң кибири хоостыра хоных хонарға молчас салған соонда, той полғалахха даа читтер ирепчее саналчаңнар че хада чуртабачаңнар. †† Хыс – пу сөс грек тилинде ир кизинең чағын палғалыста полбаан хысты таныхтапча.

позының Оолғын төрткенче, ол ағаа теңмеен. Иосиф төреен паланы Иисус тип адап салған.

Искертін килген хыйғалар

2 Ирод ханның тузында Иудей чиріндегі Вифлеем саарда Иисус төреен. Олох туста искертін килген хыйғалар, Иерусалимзер килип, сурғаннар:

– **2** Иудей ханы поларға төреен Пала хайдадыр? Пис, искеркиде Аның чылтызын көр салып, Ағаа пазыарға килдибіс.

3 Аны ис салып, Ирод хан паза аннаң хада Иерусалимдегі прай чон тың үрүк парған. **4** Ирод хан, улуғ абыстарны# паза чонның Моисей Чахии# пилгчлерін чыып алып, олардаң сурған:

– Хайда Мессий-Христос# төрир полған?

– **5** Иудей чиріндегі Вифлеемде төрирге кирек. Ухаанчы пиди пасхан нооза: «Израиль чонымны хадарчаң Устағчы синнең сығар. Аннаңар син дее, Иуда чиріндегі Вифлеем, Иуданың өөн саарларынаң пир дее кичиг нимессің», – тип нандырғаннар ағаа олар.

7 Андада Ирод, искертін килген хыйғаларны позынзар сым-туюххан хығырып алып, олардаң чылтыс сыххан тустаңар пилип алған. **8** Анаң оларны Вифлеемзер ызып, чоохтаан:

– Парыңар, ол Час Паладаңар прай нимені чахсы иде пилип алыңар. Таап алзаңар, мағаа искіріңер. Мин дее, парып, Ағаа пазырим.

9 Олар, ханны истип алып, чол сығыбысханнар. Искеркиде көрген чылтыс амды оларның алнынча парып одырған. Олар, тізең, ол чылтысты көр салып, уғаа тың өрін парғаннар. Иди пара-пара, ол чылтыс Час Пала полған орыннаң чике турыбысхан.

11 Анаң олар, туразар килип, Час Паланы паза Аның іезин Марияны көр салғаннар. Тізекке түзіп, Аны аарлап, сундухтарын азып, Час Палаа сыйыхтарын пиргеннер: алтынны паза тадылығ чыстығ ладаннаң смирянны. **12** Соонаң олар, түстерінде Ирод ханзар айланмастаңар танығ алып, пасха чолча чир-суғларынзар парыбысханнар.

Иосифтің Египетсер тискени

13 Олар парыбысханда, Хан Худай ангели, Иосифке түзінде килип, теен:

– Ирод пу Час Паланы, өдір саларға харазып, тилеп чөрер. Тур, Час Паланы паза іезин алып, Египетсер тис. Анда мин искіріг пиргенче пол тур.

14 Иосиф, турып алып, Час Паланы паза іезин алып, хараазын Египетсер парыбысхан. **15** Анда ол Ирод үреенче полған. Хан Худайның: «Египеттең Оолғымны нандыра хығырдым», – тип ухаанчыдаң пастыра чоохтаан сөстері тол парар үчүн, ол ниме пол парған.

Кичиг палаларның өдірткени

16 Андада Ирод, искерки хыйғаларға алаахтырт салғанын пил салып, уғаа тың тарын парған. Анаң Вифлеемдегі паза ол ибیره чирлердегі ікі частығ палаларны паза аннаң даа кичиглерні, хыйғалардаң пилип алған тусха килистіре төреен час палаларны, прай чох ит саларға чахығ ысхан. **17** Ол туста ухаанчы Иеремий искірген ухаанчылас толған: **18** «Сыыт, ылғас паза илбек орлас Рама аалда истилче. Рахиль поэнының палаларына ылғапча, палалары чох пол парғаннаңар, поэын часхарынарға хынминча».

Иосифтің Египеттең айланғаны

19 Ирод үреен соонда, Египеттегі Иосифке, түзінде Хан Худайның ангели килип, **20** теен:

– Тур, Час Паланы паза іезин алып, Израиль чиринзер пар. Час Паланың тынын чох идерге тилеп чөргеннер үреп пардылар.

21 Иосиф, турып, Час Паланы паза іезин алып, Израиль чиринзер айланған. **22** Че Иудей чирінде Ирод пабазының орнына Архелай хан полчатханын истип, Иосиф андар парарға хорыххан. Түзінде чахығ алып, ол Галилей# чиринзер парған. **23** Андар парып, Назарет тип адалчатхан саарда чуртап сыххан. Хан Худайның ухаанчылар пастыра: «Иисусты Назорей адап саларлар» тип чоохтанған сөстері тол парар үчүн, иди полған.

Кіреске түзірчең Иоанның үгреткени

(Мк 1:1-8; Лк 3:1-9, 15-17; Ин 1:19-28)

3 Ол күннерде Кіреске түзірчең# Иоанн, килип, Иудей тип адалчатхан хуу чазыда үгреткен.

– **2** Тигір хан-үлгүзі чағдап килді, аннаңар, чазыхтарыңнаң хыйа полип, Худайзар айланыңар, – теен ол.

3 Мына ол – Исаий ухаанчы чоохтаан кизи. Аннаңар Исаий пиди теен:

– Хуу чазыда үн истилче: «Хан Худайға чол тимнеп пиріңер, көні идиңер Аның чолларын».

4 Позы, тізең, Иоанн тибе хылынаң соххан кип-азахтығ, пилинде тууп хурлығ полған, чиизи, тізең, чазы мөөдінең сарысхалар полған. **5** Андар кизилер Иерусалимнең, прай Иудей чирінең паза Иордан суғның ибiрki чирлерінең чыылчаңар. **6** Иоанн оларны, чазыхтары үчүн пыросынған соонда, Иордан суғда кіреске түзірчең.

7 Иоанн, позынзар фарисейлернің паза саддукейлернің# аразынаң көп кизи кіреске түзерге килчеткенин көріп, оларға теен:

– Чылан төлі! Кем сірерге Худай ызар чарғыдаң тизип аларзар тип чоохтап пирген? **8** Чазыхтарыңнаң хыйа полчатханын киречилир үчүн, турыстығ киректер идиңер. **9** Постарыңнаңар, «Пістің пабабыс Авраам» тип, сағынмаңар даа. Тiпчем сірерге, Худай

Авраамға пу тастардаң даа палалар чайап полар.
¹⁰ Ағастар төзінде палты чатча. Чахсы чистек пирбинчеткен полған на ағас, кизе сабылып, отха тасталар.
¹¹ Мин сірерни, Худайзар айланып, чазыхтарыңнаң хыйа полғаннарыңны таныхтап, суғда киреске түзірчем, че соомча Килчеткени миннең улуғ. Мин Аның өдігін дее апарарға турыстығ нимеспін. Ол сірерни Худай Худынаң паза отнаң киреске түзірер.
¹² Аның сарғаазы холында, Ол пуғдайын, сарғабызып, аңмарынзар чыып салар. Хооғын, тізең, успас отнаң өртебізер.

Иисус Христостың киреске түскени (Мк 1:9-11; Лк 3:21-22)

¹³ Иисус, Аны Иоанн киреске түзірзин тіп, Галилей чирінең Иорданзар килген.
¹⁴ Иоанн, тізең, Аны тохтадып, теен:

– Мағаа Синнең пастыра киреске түзерге кирек, Син, тізең, минзер килчезің!

¹⁵ Че Иисус ағаа нандырған:

– Сағам піди ползын. Худай пістең сағыпчатхан прай орта киректерни толдыр саларға кирекпіс. Андада Иоанн ідөк чарат салған.
¹⁶ Иисус, киреске түзіп, суғдаң сыххандох, тигір Ағаа азыл парған, олох туста Иоанн Худай Худы Иисуссар тахырах хус чили түзіп, Ағаа одырыбысханын көр салған.
¹⁷ Ол туста тигірдең үн истілген:

– Пу Минің хынған Оолғым, Ол Минің көңніме тың кірче.

Иисустың хычаландыргханы (Мк 1:12-13; Лк 4:1-13)

4 Иисус киреске түскен соонда, Худай Худы Аны, сайтанның# хычыхтаныстарын иртсін тіп, хуу чазызар апарған.
² Анда хырых кўн паза хырых хараа пір дее ниме чибин, Иисус тың астап парған.
³ Анаң, Аныңзар хычыхтандырчаң сайтан килип, теен:

– Син сынап Худай Оолғы полчатсаң, пу тастар халасха айлан парзыннар тіп чоохтан.

⁴ Че Иисус ағаа піди нандырған:

– Худай Пічиинде# піди пазыл парған: «Кізі чалғыс халаснаң на нимес, че Худайның полған на сөлеен сөзінең чуртидыр».

⁵ Андада сайтан Аны, Иерусалим тіп ызых саарзар ағылып, храм# хырының пулиинда турғыс салып,
⁶ пазох тіпче Ағаа:

– Син Худай Оолғы полчатсаң, мыннаң чирзер сегірібіс. «Худай Позының ангеллерине Сини арачылирға чахығ пирер, олар, тізең, Сини, холға хаап, азахтарыңны тасха даа теертпин, апарарлар» тіп пазылған нимес пе зе?

– ⁷ Че анда: «Хан Худайны, Худайыңны сынаба» тіп пазылғанох, – нандырған ағаа Иисус.

⁸ Сайтан, тізең, Аны уғаа пөзик тағ үстүнзер апарып, чир үстүндегі прай хан-чирлерін паза оларның пайын паза силиин Ағаа көзидіп, ⁹ теен:

– Тізекке түзіп, мағаа пазырзаң, прай пу нимени Сағаа пирібізербин.

– ¹⁰ Хыйа пар Миннең, сайтан. Худай Пічиинде піди пазыл парған: «Позыңның Хан Худайыңа пазыр паза Аның на нымысчызы пол», – теен ағаа андада Иисус.

¹¹ Мынзын истіп, сайтан Аны тастап парыбысхан, сах андох ангеллер, килип, Иисусха полысханнар.

Иисус Галилей чирінде (Мк 1:14-15; Лк 4:14-15)

¹² Иисус, Иоанны харибге одырт салғаннарын ис салып, Галилей чирінзер парыбысхан.
¹³ Ол, Назареттең сығып, Завулон паза Неффалим чирлерінзер килип, Галилей көлінің хазындағы Капернаум саарда чуртап сыххан.
¹⁴ Иди ухаанчы Исаий чоохтаан ниме тол парған:
¹⁵ «Завулон паза Неффалим, талайзар парчатхан чолдағы чирлер, Иордан суғның озархызы, Галилей чирі – аймах-пасха чоннарның чирі!
¹⁶ Харасхыда одырчатхан чон илбек чарыхты көр салған, өлім көлек түзірген чирде чуртапчатхан чонға таң чарып килген».

¹⁷ Ол тустаң сығара Иисус үгредіп пастаан паза чоохтаан:

– Тигір хан-үлгүзі чағдап килді, аннаңар, чазыхтарыңнаң хыйа полып, Худайзар айланыңар

Иисустың пастағы үгреткелерінеңер (Мк 1:16-20; Лк 5:1-11)

¹⁸ Пірсінде Иисус, Галилей көлі хазынча парчадып, ікі харындасты көр салған. Пётр тіп ады-солалығ Симон паза аның харындазы Андрей сөзірбелерін көлзер тастапчатханнар. Олар палыхчылар полғаннар.
¹⁹ Иисус оларға теен:

– Минің соомча парыңар, Мин сірерни, палых тутханни, кизілерни тут полар ит саларбын.

²⁰ Олар сах андох, сөзірбелерін таста, Аның соонча пар сыхханнар.
²¹ Аннаң андар парчадып, Иисус Зеведейнің оолларын Иаковнаң Иоанны көр салған. Олар, Зеведейнең кимеде одырып, сөзірбелерін тағырапчатханнар. Иисус Зеведейнің оолларын даа хығырып алған.
²² Сах андох, пабазын паза кимени таста, харындастар Аның соонча пар сыхханнар.

Иисустың үгреткени паза имнеени (Лк 6:17-19)

²³ Иисус, синагогаларда † үгредіп, Тигір хан-чирінеңер# Чахсы Хабарны чоохтап, аймах-пасха ағырығлардаң ағырчатхан алай сағ чоxtанчатхан кизілерни имнеп, прай Галилей чирінче чөрген.

²⁴ Иисустаңар хабар прай Сирий чирінче тараан. Андар чадығдағыларны, аймах ағырығларға пастырчатханнарны, талчатханнарны, айна# кіргеннерни, алчааханнарны, чўллері пос кизілерни – прайзын ағыл килчеңнер. Иисус прайзын

† Синагога – иудейлернің Худай Пічиин хығырарға паза үзүрерге чыылысчаң туразы. Көр чарыдығлығ сөсткте.

казылдырған. ²⁵ Галилей чирінең паза Он саар чирінең, Иерусалимнең паза Иудей чирінең, Иордан суғның озаринаң даа көп кизи Аның соонча пар сыххан.

Тағдағы үгредіг

(Лк 6:20-23; Лк 14:34-35; Мк 9:50)

5 Иисус, чонның көп чыыл парғанын көріп, тағзар сыххан. Анда Ол одыр салғанда, үгренчлері Аныңзар пас килгеннер. ² Иисус, оларны үгредіп, піди чоохтаан:

– ³ Часкалығлар Хан Худайны киректепчеткеннер, олар Тигір хан-чиринилер!

⁴ Часкалығлар ылғапчатханнар, Худай оларны часхарар!

⁵ Часкалығлар амыр хылыхтығлар, тилекей оларға пирлер!

⁶ Часкалығлар орта нимее астап-сухсапчатханнар, Худай оларны тосхыар!

⁷ Часкалығлар паарсахтар, оларға даа Худай паарсир!

⁸ Часкалығлар арығ чүректіглер, олар Худайны көрерлер!

⁹ Часкалығлар амыр хоних үчүн тоғынчатханнар, олар Худай палалары адаларлар!

¹⁰ Часкалығлар орта нименің үчүн сүрдиртчеткеннер, олар Тигір хан-чиринилер!

¹¹ Часкалығзар, хақан Минің үчүн сірерни, сөклев, сүрчетселер паза сірердеңер чойланып чабал чоохтапчатсалар! ¹² Тигірде сірерни илбек төлег сағыпча, аннаңар өрініңер паза көглеңер. Сірернің алнында даа чуртаан ухаанчыларны ідөк сүрцеңер.

¹³ Сірер – чирнің туызар. Тустың ачиі сых парза, аны ачығ хайди идіп аларзың? Ол, кизілернің азахтары алтына тасталып, типселердең пасха паза пир дее нимее чарабас. ¹⁴ Сірер чир үстүнің чариизар. Тағ пазындағы саар чазын пола чоғыл.

¹⁵ Чарытхыны, тамызып алып, ідіс алтына сухпинчалар, че ол турада кизілернің полғананы ла чарир иде көріндіре турадыр. ¹⁶ Сірернің дее чарытхыларың кизілерге иди чарызын, олар сірернің чахсы киректеріңні көрзиннер паза Тигірдегі Пабаңарны сабландырзыннар.

Моисей Чахиинаңар үгредіг

– ¹⁷ Мині Моисей Чахиин алай ухаанчыларның пасханын чох идерге килген тип, сағынмаңар. Мин оларны чох идерге нимес, че толдырарға килгем.

¹⁸ Сынны сірерге чоохтапчам, тигірнең чир чіт парбаанда паза прай ние чох пол парбаанда, Моисей Чахииндағы пир сөс тее, пир танығ даа чітпес. ¹⁹ Аннаңар кем пу чахығларны көмес тее сайбабысса паза пасхаларын иди идерге үгретсе, ол Тигір хан-чиріндегілернің иң кичиине саналар. Че кем, чахығларны прай толдырып, пасхаларын даа иди идерге үгретсе, ол Тигір хан-чиріндегілернің иң улиина саналар. ²⁰ Типчем сірерге, ол чахығларны

Моисей Чахиі пилігчлерінең паза фарисейлердең артых толдырбазар, Тигір хан-чиринзер кір полбассар.

Тарыныстаңар

– ²¹ «Өдірбеңер. Өдірген кизи чарғылададыр», – тип, пурунғыларға чоохталғанын искезер. ²² Типчем сірерге, поэның харындазына тиктең чабалланчатхан полған на кизи чарғыладарға кирек. Кем харындазын «нимее чарабаан» тир, ол Өөркі чарғыда чарғыладар. Кем харындазын «алығзың» тир, ол көйчеткен көлзер тастаттырарға чарғыладар. ²³ Аннаңар, сыйиңны тайығ салчаң орынзар# ағыл киліп, харындазыңның сағаа тарынчатханын сағысха кир киліп, ²⁴ сыйиңны, тайығ салчаң орындох халғыс салып, пастап, парып, харындазыңнаң чаразып ал, анаң нандыра киліп, сыйиңны тайыға сал. ²⁵ Пирее кизи сини чарғаа пирерге итчетсе, андар читкелеккеөк, сини чарғычаа пирібіспезин тип, чарғычы, тізең, хадағчаа, анзы даа сини харибге кир салбазын тип, ыырласхан кизиңнең чолдох чаразып ал. ²⁶ Сынны чоохтапчам сағаа: ахчаңны тооза пир салбаанда, син андартын сых полбассың.

Оралыс чөрбе

– ²⁷ «Оралыс чөрбе», – тип, пурунғыларға чоохталғанын искезер. ²⁸ Амды, тізең, типчем сірерге: пасха ипчизер хычаланып көрчеткен полған на ир кизи чүреенде анынаң хонғанға саналча. ²⁹ Оң харааң сини чазыхха сухчатса, ол харааңны, сығара тартып, поэыңнаң хыйа тастабыс. Сағаа прай поэыңны пүкүлге көйчеткен көлзер тастаттырғанча, идиңнің пирее ле чардығы чох иділзе, хай-хай чахсы полар. ³⁰ Оң хольң сини чазыхха сухчатса, ол хольңны үзе саап, поэыңнаң хыйа тастабыс. Прай поэыңны көйчеткен көлзер тастаттырғанча, идиңнің пирее чардығы чох иділзе, сағаа хай-хай чахсы полар.

Чарылыстаңар

– ³¹ «Ипчизінең чарылысчатхан кизи чарылысчатханнарын киречилепчеткен пічкті ипчизіне пирзин», – тип, чоохталғанох. ³² Амды, тізең, сірерге типчем: ир кизи, ипчизи ирлернең оралысханы үчүн нимес, че пасха сылтағлар үчүн аннаң чарылысчатса, поэы ипчизіне ирлернең оралызарға сылтағ пирче. Ирінең чарылысхан ипчینی алчатхан кизи дее ипчинең оралысчатханға саналча.

Сөс пирердеңер

(Мф 19:9; Мк 10:11-12; Лк 16:18)

– ³³ «Пирген сөзіңнең хыйа полба, че Хан Худайға пирген сөстеріңні толдыр тур», – тип, пурунғыларға чоохталғанын искезер. ³⁴ Мин, тізең, сірерге типчем: пир дее сөс пирбе. Тигір Худайның үлгү сіреезі полча, аннаңар аның адынаң обалланма. ³⁵ Чир-

чалбах Худайның азаан тынандырчатхан орын полча, аннаңар аның даа адынаң обалланма, Иерусалим илбек ханның саары полча, аннаңар аның даа адынаң обалланма. ³⁶ Син пір састы даа ах алай хара ит полбассың, аннаңар поэыңның поэыңнаң даа обалланма. ³⁷ Сөстерің «Йа» алай «Чох» ползын. Аннаң артых чоохтанғаны сайтаннаң.

Өс алардаңар

(Лк 6:29-30)

– ³⁸ «Көс үчүн көс», «тіс үчүн тіс», – чоохталғанын искезер. ³⁹ Мин, тізең, тіпчем сірерге: чабал итчеткен кізее тоғырланма. Че пірее кизи оң наағыңнаң сабысса, син ағаа сол наағыңны тут пир. ⁴⁰ Піреези, чарғылазып, көгенеең алып аларға итсе, син ағаа тастындағы даа кип-азааңны пирибіс. ⁴¹ Піреези сини поэынаң хада пір пирстаңа парарға күстезе, син анынаң хада ікі анңа парыбыс тур. ⁴² Сурынчатхан кізее пир тур, өдіске аларға сағынған кизідең хыйа полба.

Хыныстаңар чახығ

(Лк 6:27-28, 32-36)

– ⁴³ «Чағыныңа хын, ыырчыңны, тізең, хырт көр», – чоохталғанын искезер. ⁴⁴ Мин, тізең, тіпчем сірерге: ыырчыларыңа хыныңар, сірерни харғапчатханнарны алғап турыңар, сірерни хырт көрчеткеннерге чახсы хылыныңар, сірерни хыйыхтапчатханнарның паза хыйа сүрчеткеннернің үчүн поэырыңар. ⁴⁵ Андада ла сірер Тигрдегі Пабаның ооллары пол парарзар. Ол Поэының күніне, хомай даа, чახсы даа кизилерге чарыт тур тип, чახығ пирче, арығ чүректіг дее, чазыхтығ даа кизилерге наңмыр ыс пирче нимес пе зе? ⁴⁶ Сірер поэыңарға хынчатханнарға ла хынчатсар, Худай сірерге нименің үчүн сыйых пирерге кирек? Албан чығчаңнар# даа ідөк итчелер нимес пе зе? ⁴⁷ Чағыннарыңнаң на изеннезіп, пасхаңыл ниме ит салған пол парчазар ба? Худайы чохтар даа іди итчелер нимес пе зе? ⁴⁸ Сірер, тізең, Тигрдегі Пабаңар осхас өтіре чახсы полыңар.

Чох кизилерге полызардаңар

–
6 Көріңер! Чახсы киректерни, сірерни көрзиннер тип, кизилер көзіне ле итпеңер. Іди итсер, Тигрдегі Пабаңардаң сірерге сыйых киліспес. ² Чох кизилерге чახсы нимелер дее идіп одырчатсаң, чойырхостар итчеткен чили, поэыңнаңар синагогаларда паза тасхар суулап чөрбе. Олар постарын кизилер алнында махтадар үчүн іди итчелер. Сынны сірерге тіпчем: олар постарының сыйыхтарын амох алып одырчалар. ³ Че чох кизилерге чახсы нимелер итчетсең, оң холыңның ниме итчеткенін сол холың пилбезін.

⁴ Чох кизилерге чახсы итчеткенің кізее пилдіртпес ползын. Пабаң, тізең, кізее пилдіртпин иткеніңни көріп, сағаа прайзының көзіне сыйых пирер.

Худайға поэырардаңар

(Лк 11:2-4)

– ⁵ Поэырчатсаң, синагогаларда паза тасхар пірее пулуңда турып алып, кизи көзіне поэырарға хынчатхан чойырхостар чили полба. Сынны тіпчем сірерге, олар постарының сыйыхтарын хаңанох алып алғаннар. ⁶ Син, тізең, поэырчатсаң, тураңа кіріп, изиң чаап салып, көринминчеткен, че синнең хада полчатхан Пабаңа поэырып ал. Пабаң, тізең, пилдіртпес иде иткеніңни көріп, прайзының көзіне сағаа сыйых пирер. ⁷ Худайзар сурынып айланчатсаң, пасха худайлығлар чили, көп чоохтанма. Көп чоохтанзалар, оларның худайлары оларны истер тіп сағынчалар. ⁸ Олар чили итпеңер. Пабаңар ниме киректепчеткеннеріңни сірер сурыңгалаххаох пиледір. ⁹ Сірер, тізең, пиди поэырыңар:

Тигрдегі Пабабыс!

Синің Адың сабланзын;

¹⁰ Синің хан-үлгүң пеер килзин.

Чир үстүңде дее, тигрдегөк чили,

Синің көңіңче прай ниме ползын.

¹¹ Писке киректелчеткен халасты пүүн пир.

¹² Піс алым төлебееннернің пыроларын хайди тастапчабыс,

Пістің дее пыроларыбысты іди таста.

¹³ Пісті хычыхтаныстарнаң сыныхтаба, че чабалдаң арачыла †.

Синің хан-үлгүң дее, күзің дее,

Сабланызың даа пар

Паза хаңан даа полар нооза. Аминь ††.

¹⁴ Сірер хомай иткен кизилернің пыроларын тастазар, сірернің дее пыроңарны Тигрдегі Пабаңар тастир. ¹⁵ Че сірер хомай иткен кизилернің пыроларын тастабазар, андада Пабаңар даа сірернің пыроңарны тастабас.

Ораза тудардаңар

¹⁶ Ораза тутчатхан туста даа, чойырхостар чили, мөңіс сырайлығ чөрбеңер. Олар, ораза тутчатханын кизилерге көзідерге полып, мөңіс сырайлығ поладырлар. Сынны сірерге тіпчем, олар постарының сыйыхтарын амох алып одырчалар.

¹⁷ Син, ораза тутчатсаң, сазыңны тарап, сырайыңны чууп сал тур. ¹⁸ Ораза тудып, син кизилернің алнында нимес, че көринминчеткен, синнең хада полчатхан Пабаңның алнында турарзың. Синің чазыдыңны көрчеткен Пабаң сағаа көріндіре сыйых пирер.

† «Чабалдаң арачыла» сөстер чабал киректерни алай сайтанны таныхтапча поларлар. †† «Синің хан-үлгүң дее, күзің дее, сабланызың даа пар Паза хаңан даа полар нооза. Аминь» сөстер иң пурунғы пічктерде чоғыл.

Ис-пайдаңар

(Лк 11:34-36; 12:33-34; 16:13)

– ¹⁹ Чир үстүндө ис-пай чығбаңар. Анда аны көө алай тат чип салча, алай оғырлар, кіріп, оғырлап парыбысчалар. ²⁰ Че тигірде постарыңа ис-пай чығыңар, анда аны көө дее, тат таа чибинче, оғырлар даа, кіріп, оғырлап парыбыспинчалар. ²¹ Ис-пайың хайда, чүреең андох полар нооза. ²² Харах – кизиниң ит-сөөгине чарытхы осхас. Аннаңар синиң харааң арығ полза, прай позың даа чарых поларзың. ²³ Че харааң хомай полза, прай позың харасхы поларзың. Пиди синдеги чарых анда харасхы полза, андағда позы чи харасхы хайдағдыр? ²⁴ Пир дее кизи ики пастыхха чалчы пол полбас. Пирсине хынып, паза пирсине, тизең, хыртыстанып, пирсінде күстеніп хайынып, паза пирсин нимее салбас. Пир саңай икизине, Худайға паза алтынға, чалчы пол полбассар.

Пир дее нимедеңер сағыссырабаңар

(Лк 12:22-34)

– ²⁵ Аннаңар типчем сирерге: чичең-исчең нимедеңер, кисчең кип-азахтаңар сағыссырабаңар. Сирерниң чуртазыңар ас-тамахтаң артых нимес пе зе, идіңер, тизең, – кип-азахтаң? ²⁶ Тигірдеги хустарны көріңер: олар тамах таа салбинчалар, киспиндеечелер аны, аңмарларына даа тамах чығбинчалар. Тигірдеги Пабаңар оларны азырапча. Сирер олардаң хай-хай артых нимессер бе? ²⁷ Сирерниң пиреңер пос күстеніп пир харысча даа öзип алар ба ни? ²⁸ Кип-азахтаңар даа нимее сағыссырапчазар? Көріңер, чазыдағы чахайахтар хайдағ сліглер: тоғынминдаачалар олар, тук тее иирбинчелер. ²⁹ Че, типчем сирерге, Соломон – Израиль ханы, – позының иң саблығ тузында даа, оларның полғаны ла чили, сліг тонан чөрбеен. ³⁰ Худай, пүүнги күнде пар, че таңда песке тасталчаң отты даа пиди тонандырчатса, сирерни олардаң артых тонандыр полбас па ни? Сирерниң киртинистерің уғаа ас! ³¹ Аннаңар пир дее нимедеңер сағыссырабаңар паза сурбаңар: «Ниме писке чиирге?», «Ниме изерге?» алай «Кисчең кип-азах полар ба ни?» ³² Прай пу нимелердеңер Худайы чохтар сағыссырапчалар. Тигірдеги Пабаңар сирерге пу нимелерниң кирек полчатханын прай пилче. ³³ Сирер, тизең, аның орнына Худай хан-үлгүзин паза Худайның көңни толарын тилеңер, пасказы, тизең, сирерге хоза пирлер. ³⁴ Пу оңдайнаң, таңдағы күниңерге сағыссырабаңар. Таңдағы күн позы позынаңар сағыссырир. Полған на күнге позының сағыссырастары читче.

Пасха кизилерни чарғылабаңар

(Лк 6:37-38, 41-42)

–

† Пу сөстөрни «сирер постарыңның чуртастарыңны көмес тее узарат поларзар ба ни» тип тее пилип аларға чарир.

7 Хайдағ чарғынаң чарғылирзар, сах идök позыңар чарғыладарзар; хайдағ синнең синирзер, олох синнең позыңарға синел парар. Аннаңар пасха кизилерни чарғылабаңар, сирерни дее Худай чарғылабас. ³ Син ноға харындазыңның хараандағы сгенни көр саладырзың, позыңнинда, тизең, төгени дее сизинминчезиң? ⁴ Позыңның хараандағы төгее хайығ даа салбин, хайди харындазыңа тип полчазың: «Хайа, хараандағы сгенни сығарыбызим?» ⁵ Чойырхоссың син! Пурун позыңның хараандағы төгени ал тастабыс, андада харындазыңның хараандағы сгенни хайди сығарарын көрерзиң. ⁶ Ызых нимелерни адайларға пирбеңер, олар, айланып, сирерни ыра-чара тартарлар. Нинцилерни сосхаларға тастабаңар, сосхалар оларны пасхлап саларлар.

Сур, тиле, тохлат

(Лк 11:9-13)

⁷ Полған на сурынған кизи алып алар, тилеен кизи табар, тохлатхан кизее изик азылар. Аннаңар сурыңар – сирерге Худай пирер, тилеңер – таап аларзар, тохладыңар – сирерге азыл парар. ⁹ Халас сурған оолгына тас пирген паба пар ба сирерниң араңарда? ¹⁰ Алай палых сурчатханға чылан пирчеңер бе? ¹¹ Аннаңар сирер, чабал даа ползаңар, палаларыңа чахсыны пир пилчетсер, Тигірдеги Пабаңар Аннаң сурынчатханнарға чахсы нимелер хайди пирбес. ¹² Аннаңар кизилер сирерге хайди хылынзыннар тип сағынчазар, сирер дее оларға идök хылыныңар. Мына мындағ Моисей Чахии паза ухаанчыларның үгретии.

Орта чолча парыңар

(Лк 13:24)

– ¹³ Кир турыңар тарғынах изикче, өлимзер ле апарчатхан изик чалбах поладыр, андар парчатхан чол, тизең, ниик поладыр. Көп кизи ол чолча парадыр. ¹⁴ Чуртассар апарчатхан изик тарғынах, андар парчатхан чол, тизең, аар. Оларны таап алчатхан кизи асхынах.

Ағас чистегінең таныстығ

(Лк 6:43-44)

– ¹⁵ Чой ухаанчылардаң китениңер. Тастынаң көрзе, олар хойларға төйлер, че истінең олар пүүрлер осхастар! ¹⁶ Сирер оларны иткен нимелерінең пилерзер. Искит ағастаң виноград алай пуртах оттаң чистек теерчелер бе? ¹⁷ Идök полған на чахсы ағас чахсы чистек пирче, хомай ағас хомай чистек пирче. ¹⁸ Чахсы ағас хомай чистек пире чоғыл, хомай ағас чахсы чистек пире чоғыл. ¹⁹ Чахсы чистек пирбинчеткен полған на ағасты, кизип, отха тастидырлар. ²⁰ Пу оңдайнаң, чой ухаанчыларны чистектерінең танирзар.

²¹ Мини «Хан-пигим!# Хан-пигим!» типчеткен полған на кизи нимес, че Тигірдеги Пабамның көңнин не толдырчатхан кизи Тигір хан-чиринзер кіріп алар.

²² Ол күнде көп кизи Мағаа тир: «Хан-пигим! Хан-пигим! Синиң Адыңнаң ухаанчылаан нимеспіс пе зе? Синиң Адыңнаң айнарны сүрген нимеспіс пе зе? Синиң Адыңнаң көп хайхастығ нимелер# иткен нимеспіс пе зе?» ²³ Андада Мин оларға піди нандыарбын: «Мин сірерні хақан даа пілбеем. Хыйа парыңар Миннең, Худайча полбин, саба итчеткеннер!»

Хыйға паза сағызы чох пүдірігчи

(Лк 6:47-49)

– ²⁴ Миниң сөстерімни, истип, толдырчатхан полған на кизи туразын хайада пүдірчеткен хыйға кизее төй. ²⁵ Наңмыр чаап, суғлар тазып, чил хазырланып, ол тураа урунза, анзы, таста турчатханнар, аңдарылбинча. ²⁶ Полғаны ла, кем Миниң сөстерім исче, че оларны толдырбинча, ол хумда тура пүдірген сағызы чох кизее төй.

²⁷ Наңмыр чаап, суғлар тазып, чил хазырланып, ол тураа урунза, анзы аңдарыл парча. Ол саңай иңзеріл парча.

²⁸ Иисус пу чооғын тоосханда, чон Аның үгредине таңнаан. ²⁹ Ол Моисей Чахии пілігчлері паза фарисейлер чили нимес, че үлгүзи пар кизи чили үгретті.

Ходырлығ кизіні имнебіскені

(Мк 1:40-45; Лк 5:12-16)

8 Иисус тағдаң түскенде, Аның соонча көп чон парған. ² Мына чызығ палығлығ кизи, Аңдар пас килип, Аның алнында тізекке түзіп, чоохтанған:

– Хан-пигим! Хынзаң, мини арығлап поларзың.

– ³ Йа, хынчам, – тип ала, холын сунып, ол кизее теертибіскен Иисус.

– Арығ пол пар!

Сах андох чызығ палығлығ кизи арығ пол парған.

⁴ Андада Иисус ағаа теен:

– Көр, пирдеезине чоохтаба! Абыссар парып, поэңның арығ пол парғаныңны көзіт; анаң, имненіп алғаныңны киречилирге тип, Моисей Чахии хоостыра тайығ сал.

Чүс чаақы пазының нымысчызының чазыл парғаны

(Лк 7:1-10; Ин 4:43-54)

⁵ Иисус Капернаумзар килгенде, Аныңзар римдегілерниң чүс чаақының пазы пас килип, сурынған:

– ⁶ Хан-пиг! Миниң нымысчим, чүллері пос пол парып, ағырып, ибде чатча. Ол тың ирееленче.

– ⁷ Мин, парып, аны имнебізербин, – теен ағаа Иисус.

⁸ Чүс чаақының пазы, тізең, нандырған:

– Чох, Хан-пигим! Турама кирериңе мин турыстығ нимеспін. Син чахығ ла пирібіс, нымысчим хазыхан парар. ⁹ Миниң дее поэымнаң поэик пастыхтарым пар, поэымның даа холымда чаақылар пар. Чаақыларымның пиреезине «пар»

тізем, анзы парадыр, пасхазына «кил» тізем, ол киледір; нымысчыма «мыны ит» тізем, ол идедір.

¹⁰ Иисус, аны истип, таңнап, соонча парчатханнарға теен:

– Сынны сірерге типчем, Мин Израильде дее мындағ киртиңістіг кизее тоғаспаам. ¹¹ Типчем сірерге, көп кизи, искертін паза кидертін килип, Тигір хан-чирінде Авраамнаң, Исаакнаң паза Иаковнаң хада стол кистінде одыр салар. ¹² Хан-чирінде поларға салылғаннар, тізең, тастындағы харасхызар сығара сүрдірерлер. Анда сыит паза тіс хычыразы полар.

– ¹³ Пар, хай син киртингезиң, анчоҳ сағаа полар, – теен чүс чаақының пазына Иисус.

Сах андох аның нымысчызы хазыхан парған.

Иисус көп ағырығ кизіні имнеп салча

(Мк 1:29-34; Лк 4:38-41)

¹⁴ Иисус, Пётрның ибінзер килип, аның хазинезиниң төзекте, иди ізіп, ағырығ чатчатханын көр салған. ¹⁵ Иисус ол ипчиниң холына теңендөк, аның ағырии ирт парған. Пётрның хазинези, тур килип, оларның алнында хайын сыххан. ¹⁶ Иир пол парғанда, Иисуссар айнарларға хаптыртхан көп кизіні ағыл килгеннер. Иисус сөснең айнарны сүрген, прай ағырығ кизилерни, тізең, имнебіскен.

¹⁷ Ухаанчы Исайниң «Ол пістиң сағ чоханғаныбысты паза ағырығларыбысты Поэина алып алған» теен сөстері тол парар үчүн, Иисус иди иткен.

Иисустың соонча парары

(Лк 9:57-62)

¹⁸ Поэинаң ибуре турғлабысхан кизилерни көр салып, Иисус үгренчлерине көлнің тигі саринзар кис парыбызарға чахаан. ¹⁹ Че Моисей Чахии пілігчлериниң пірси, пас килип, теен:

– ¹⁹ Угретчим! Син хайдар даа парзаң, мин Синиң сооңча парарбын.

²⁰ Андада Иисус ағаа піди типче:

– Түлгүлерниң иннері пар, тигірдегі хустарның – уйалары, че Кизи Оолғының#, пазын хыйын салып, тынанып алчаң орны чоғыл.

²¹ Угренчлериниң паза пірси Ағаа теен:

– Хан-пиг! Пастап мағаа, парып, пабамны чыып саларға чарат †.

²² Че Иисус ағаа теен:

– Син Миниң соомча пар. Оліглер өліглерин постары чығзыннар.

Иисустың хазыр чилни тохтатханы

(Мк 4:35-41; Лк 8:22-25)

²³ Иисус кимее одырыбысханда, үгренчлері Аның соонча одырғаннар. ²⁴ Ол туста көлде хазыр чил пол сыххан, киме салғахтарзар кір парыбыс турған,

† Мында пилдизи чоғыл, ол үгренчниниң пабазы үреп парған ма алай ол пабазы үреенче аннаң хада поларға сағынған ма.

че Иисус узаан. ²⁵ Андада үгрэнчлери, пас килип, Аны усхурыбысханнар.

– Хан-пигибіс! Ал хал пісті! Өлерге чөрбіс! – хысхырғаннар олар.

– ²⁶ Ноға иди тың хорых пардар? Киртіністерің пу ла син ме? – нандырған Иисус.

Анаң тур килип, чилнең көлні тызып, амырға чоохтаан. Сах андох ап-амыр пол парыбысхан.

²⁷ Үгрэнчлери, тізең, чапсып, чоохтасханнар:

– Кемдір Ол андағ? Чилнең көл дее Аның чооғын исчелер?

Иисустың айнаа хаптырған ікі кизіні арығлабысханы (Мк 5:1-20; Лк 8:26-39)

²⁸ Иисус, көлні кизіп, Гегесин чиринзер читкенде, Ағаа удур айнаа хаптыртхан ікі кизи сыыраттар полчатхан хуядаң чүгүріс килгеннер. Олардаң хорығып, пірдеези пу чолча парарға тідінмеңең.

²⁹ Олар, килбинең, чабал хысхыр сыхханнар:

– Ниме кирек Сағаа пістең, Иисус, Худай Оолғы? Син пісті, тус читкелеккеөк, иреелирге килдің ме?

³⁰ Олардаң ырах нимес сосхаларның улуғ өөрі оттап чөрген.

– ³¹ Син пісті сүрчетсең, сосхаларның өөринзер ызыбыс, – сурынғаннар Иисустаң айналар.

– ³² Парыңар, – нандырған айналарға Ол.

Айналар, кизилердең сығып, сосхаларға кір парғаннар. Сах андох прай өөр, пөзік чардаң суға сегірібізіп, суға пурлух парған. ³³ Сосха хадарчатханнар, чүгүрібізіп, саарзар чидіп, прай нимедеңер, ол чабал хуттарға хаптыртхан кизилердеңер дее чоохтап пиргеннер. ³⁴ Андада саарның прай чуртағчылары, Иисусха удур сығып, Аны көр салып, постарының чирінең парыбызарға сурынғаннар.

Иисустың хыймыран полбас ағырығнаң ағырчатхан кизіні имнебіскени (Мк 2:1-12; Лк 5:17-26)

⁹ Иисус, кимее одырып, нандыра кизіп, Позының саарынзар † килген. ² Нинче-де кизи Аныңзар чүллери пос кизіні төзегінең хадох ағыл килген. Иисус, оларның андағ киртіністерін көріп, ағырчатхан кизее теен:

– Өрін, оол! Синің чазыхтарың поэдылчалар!

³ Аны истіп, Моисей Чахии пилігчлериңің хай пиреези сағын салған:

– Ол Худайның үлгүзине кірісче!

⁴ Иисус, оларның сағыстарын пил салып, теен:

– Ноға чүректерінде иди хомай сағынчазар?

⁵ «Синің чазыхтарың поэдылчалар» тирге оой ба алай «Тур, пас чөр» бе? ⁶ Кизи Оолғының пу чирде чазыхтарны поэыдар үлгүзи пар, сірер анзын амох көріп аларзар.

Анаң Ол чүллери пос кизее теен:

– Тур, төзегіңи алып алып, ибінзер пар.

⁷ Ол кизи, турып, ибінзер парыбысхан. ⁸ Анзын көрген кизилер уғаа таңнап парғаннар. Чазых поэытчаң паза имнеңең үлгүни кизилерге пиргени үчүн, Худайны саблааннар.

Иисустың Матфейни хығырғаны (Мк 2:13-17; Лк 5:27-32)

⁹ Андартын килчеткенде, Иисус албан чығчаң Матфей теен кизінің тоғыста одырчатханын көр салған. Анаң ағаа теен:

– Минің соомча пар.

Матфей, тур килип, Аның соонча парған. ¹⁰ Иисус Матфейнің туразында азыранчатхан туста, андар албан чығчаңнардаң көп кизи, чазыхтыф саналчатханнардаң даа көп кизи килген. Килип, олар Иисуснаң паза үгрэнчлериңең хада азыранарға одырғаннар. ¹¹ Фарисейлер, аны көріп, Иисустың үгрэнчлериңе чоохтанғаннар:

– Ноға сірернің Үгретчиңер албан чығчаңнарнаң паза чазыхтыф кизилернең хада азыранча?

¹² Иисус, аны ис салып, теен:

– Хазых кизилер нимес, че ағырығлар имчіні кирексидірлер. ¹³ Парыңар! «Мин тайығны нимес, өлчей киректепчем», – тіп пазылған сөстерні пиліп аларға күстеніңер. Мин пеер арыф чүректіг кизилерні нимес, че чазыхтығларны, чазыхтарынаң хыйа ползыннар тіп, хығырарға килгем.

Ораза тудардаңар сурур (Мк 2:18-22; Лк 5:33-39)

¹⁴ Анаң Иоанның үгрэнчлери, пас килип, Иисустаң сурғаннар:

– Ноға піс фарисейлернең хада ораза көп тутчабыс, Синің үгрэнчлериң, тізең, ораза тутпинчалар?

¹⁵ Иисус оларға нандырған:

– Ипчи алчатхан оол тойда аалчыларнаң хада полза, олар мөңіс поларлар ба за? Че хоных хончатхан оолны оларның аразынаң апарыбызар күннер килзе, андада олар ораза тударлар. ¹⁶ Пір дее кизи иргі кип-азаха наа истең намачы салбас. Андағ намачы, иргі исти тали тартып, тизикті улам улуғ ит салар нооза. ¹⁷ Наа иткен хызыл арағаны даа иргілен парған торсыхха урбинчалар. Иди урза, иргі ідіс талал парар, андада араға даа төгіл парар, ідіс тее паза кимее чарабас. Наа арағаны, тізең, наа тууп ідіске ур салза, араға даа, ідіс тее үребес.

Хысты тірлдіргеннеңер (Мк 5:21-43; Лк 8:40-56)

¹⁸ Иисус иди чоохтанып одырған туста, пір пастых кизи, пас килип, Аның алнында тізекке түзіп, алданған:

– Хызым сағам на үреп парды, че Син, парып, андар холың салзаң, ол тіріл килер.

¹⁹ Иисус, тур килип, үгрэнчлериңең хада ол пастыхтың соонча парған. ²⁰ Ол туста он ікі чыл ханы ағып ағырчатхан ипчи, Иисуссар кистінең пас

† Капернаумзар.

киліп, Аның кип-азаана холын теертібскен. ²¹ Ипчи істінде сағын салған: «Аның кип-азаана теңземөк, чазыл парарбын». ²² Иисус, айланып, аны көр салып, теен:

– Хорыхпа хызым! Синің киртінізің сини арачылады.

Ипчи ол тустаң сығара хазыхтан парған.

²³ Пастыхтың ибінзер килгенде, Иисус кизи үреен чирде хобырах ойнапчатханнарны паза чобаға пастырған кизилерни көр салған.

– ²⁴ Хызыцах үребеен, ол узупча, аннаңар парыңар, – теен оларға Иисус.

Че кизилер, тізең, Иисусха хатхырғаннар. ²⁵ Чонны сығар парыбысханнарында, Иисус, кір килип, хызыцахты холынаң тудыбысхан. Хызыцах, тізең, тур килген. ²⁶ Пу нимедеңер тылаас прай чирче тарап парыбысхан.

Иисустың харах чохтарны имнебіскени

²⁷ Иисус андартын парчатхан туста, Аның соонча ікі харах чох кизи, парып, хысхырған:

– Айадах піске, Давидтің төлі, Иисус!

²⁸ Иисус туразар кір килгенде, ол харах чохтар – соончо. Андада Иисус оларға теен:

– Сірерни имнеп поларыма киртінчезер бе?

– Иа, Хан-пигібіс! – нандырғаннар Агаа олар.

²⁹ Андада Иисус, оларның харахтарына холынаң тееп, теен:

– Киртіністерің хоостыра ползын.

³⁰ Оларның харахтары азыл парғаннар. Иисус оларға, хатығланып, теен:

– Көріңер, пирдеези пілбезін.

³¹ Че олар, сыхтох, прай ол чирге Иисустаңар чоох тарадыбысханнар. ³² Олар сых парифаннарындох, Иисуссар тілі чох, айнаа хаптырған кизіні ағыл килгеннер. ³³ Айнаны сығара сүрдөк, ол кизи чоохтан сыххан. Кизилер, ол нимее хайхап, чоохтасханнар:

– Израиль чирінде мындағ ниме хақан даа полбаан полған.

³⁴ Фарисейлер, тізең:

– Ол айналарны айналар ханының күзінең сүрібісче, – тіп чоохтасханнар.

³⁵ Иисус, синагогаларда үгредіп, Тигір хан-чирінеңер Чахсы Хабарны чоохтап, аймах-пасха ағырығлардаң паза сағ чохтаныстардаң кизилерни имнеп ала, прай саарларча паза аалларча чөрген.

³⁶ Хадарчы чох, майых парып, астых чөрчеткен хойлар чили, чыылыс парған чоннарны көр салып, Иисус оларға айап парған. ³⁷ Андада Ол үгренцілеріне тіпче:

– Кисчең ас көп, че тоғынчаң кизи асхынах.

³⁸ Аннаңар пу хыра Эззінең сурыныңар, хыразында тоғынчаң кизилерни ыссын.

Иисус он ікі үгренціні үгредерге ысча

(Мк 3:13-19; 6:7-13; Лк 9:1-6)

10

Иисус, Позиның он ікі үгренцізін хығыртыбызып, оларға чабал хуттарны

сығара сүрчең паза кизилерни хайдағ даа ағырығдаң паза хайдағ даа сағ чохтаныстаң имнебісчең үлгү пирген. ² Мына ол он ікі илчінің# ады: пастағызы Пётр тіп ады-солалығ Симон, анаң аның харындазы Андрей; Зеведейнің ооллары Иаковнаң Иоанн харындастар. ³ Филиппнең Варфоломей, Фоманаң албан чығчаң Матфей, Алфейнің оолғы Иаковнаң Фаддей тіп ады-солалығ Леввей. ⁴ Симон Кананитнең Иуда Искарот, ол соонаң Иисусты садыбысхан. ⁵ Иисус, он ікі үгренцізін ызып, оларға мындағ чахығ пирген:

– Иң пурун сірер иудейлерзер парыңар, олар Израиль чонының чіт парған хойлары. Пасха чоннарзар апарчатхан чолча чөрбеңер, самарларның# даа саарларынзар кірбеңер.

⁷ Чөрген чирлерде Тигір хан-үлгүзі чағдап одыр тіп искіріңер. ⁸ Ағырығларны имнебіс турыңар, чызығ палығлығларны арығлабыс турыңар, үрееннерни тірлдірібіс турыңар, айналарны сүрібіс турыңар, тикке алған нимелерни тиккеөк түрібіс турыңар.

⁹ Постарыңнаң хада алтын даа, күмүс тее, чис тее ахча нанчыхтарыңда албаңар. ¹⁰ Тоғынчатхан кизее киректеен ниме пирлер, аннаңар сүүмек тее, алыстырчаң кип-азах таа, өдік тее, тайах таа чолға албаңар. ¹¹ Пірее саарзар алай аалзар килзеңер, парыңар, поэыңарға турыстығ кизилерни таап алып, чорыхха сыхханча, анда полыңар.

¹² Туразар кірчетсеңер, «Амыр хоных ползын пу ибге» тіп, изеннезіңер. ¹³ Ол чурт сірерни турыстығ удурлаза, сірернің алғастарың ол чуртха чидер, че турыстығ удурлабаза, сірернің алғастарың сірерзер нандыра айлан килер. ¹⁴ Пірее кизи, сірерни туразар кирбин, сөстеріңни испезе, ол турадаң алай саардаң сығып, азахтарың тозынын хахтабызыңар. ¹⁵ Сынны сірерге чоохтапчам, чарғы күнінде Содом паза Гоморра саарларға пу саардаң хай-хай ниик полар.

Полар сүріглердеңер

(Мк 13:9-13; Лк 21:12-17)

– ¹⁶ Мин сірерни, хойларны чили, пүүрлер аразынзар ысчам. Чылан осхас хыйға полыңар, иб тахырахтары осхас пырозы чох полыңар. ¹⁷ Кизилер сірерни чарғаа пир турарлар, синагогаларында сірерни соғарлар, аннаңар олардаң китениңер.

¹⁸ Миннең үчүн сірерни пастыхтарзар паза ханнарзар сөөртирлер. Сірер оларға паза прай чоннарға Миннеңер киречилірзер. ¹⁹ Чарғы полчатса, хайди паза ниме тирдеңер сағыссырабаңар. Тузы читсе, ниме чоохтиры сірерге пирлер. ²⁰ Андада сірер нимес, че сірердең пастыра Пабаңарның Худы чоохтанар. ²¹ Харындас харындазын өлімге ызар, пабазы – оолғын, палалары, паба-іцелерінең тоғыр көдіріліп, өдірерлер. ²² Миннең үчүн сірерни прайзы хырт көрер, халғанчызына теере сыдасхан кизи ле арачылалар. ²³ Пір саарда сірерни сүрчетселер, пасха саарзар тизиңер. Сынны чоохтапчам сірерге,

Израиль саарларын тооза ирткелеккеок, Кизи Оолгы чиде түзер.

Ўгретчи паза ўгретчи (Лк 12:2-7)

– ²⁴ Ўгретчи ўгретчидең улуғ полбинча, нымысчы ээинең улуғ полбинча. ²⁵ Ўгретчи ўгретчизи осхас, нымысчы ээзи осхас полза, чидер. Тура ээзин айнарлар ханы «Веельзевул» тип адазалар, турадағылардаңар даа иди тибестер бе?

²⁶ Чазырған нимелерниң пирдеези азылбин пола чоғыл; пасхалары пил салбас чазыт таа пола чоғыл; аннаңар сирерни сўрчеткеннердең хорыхпаңар. ²⁷ Мин харасхыда сирерге чоохтапчатхан нимени кўн чариинда искіріңер, хулахха сыбыхтапчатхан нимени тура хырларынаң ўгретчидер. ²⁸ Сирерни өдірчеткен, че худыңарны өдір полбинчатхан кизидең хорыхпаңар. Че кем сирерни дее, көңниңерни дее көйчеткен көлде чох идер, Анзынаң тың хорығыңар. ²⁹ Оох ахчаа икi кичицек пораатайны садып аларға чарир нимес пе зе? Че Пабаңарның көңни полбаза, оларның пирдеези чирзер түспес. ³⁰ Пастарыңдағы састар даа прай санал парғаннар. ³¹ Хорыхпаңар. Сирер көп кичицек хусхаңардаң артыхсар нооза. ³² Аннаңар кем чонның алнында Миннең хада полчатханын көзитче, Мин дее Тигірдеги Пабамның алнында аннаң хада полчатханымны көзидем. ³³ Че кем кизилерниң алнында Миннең хыйа полибызар, Мин дее Тигірдеги Пабамның алнында аннаң хыйа полибызарбын.

Ынархас нимес, че хылыс ағылғаны (Лк 12:51-53; 14:26-27)

– ³⁴ Мин чир ўстўне амыр хоних ағыларға килгем тип сағынмаңар, Мин амыр хоних нимес, че хылыс ағыл килгем. ³⁵ Мин оолғын пабазынаң, хызын іезинең, килнин хастынаң чарарға килгем. ³⁶ Иди кизиниң ыырчылары – аның ибдегилери. ³⁷ Кем пабазына алай іезине Миннең артых хынча, ол кизи Мағаа турыстығ нимес. Кем оолғына алай хызына Миннең артых хынча, ол Мағаа турыстығ нимес. ³⁸ Кем Миниң соомча кирезин албин парча, ол Мағаа турыстығ нимес. ³⁹ Кем поэзының тынын ал халарға күстенер, ол аны чидірер, кем Миннең ўчўн поэзының тынын чидірер, ол аны ал халар.

– ⁴⁰ Кем сирерни чохсы удурлапча, ол Мини дее иди удурлапча. Кем Мини чохсы удурлапча, ол Мини ысхан Худайны даа иди удурлапча. ⁴¹ Кем ухаанчыны ухаанчы тип удурлапча, ол ухаанчыни осхас сыйых алар. Кем, арығ чўректіг кизини арығ чўректіг кизи тип, удурлапча, ол арығ чўректіг кизини осхас сыйых алар. ⁴² Кем кичиг кизее, Миниң ўгретчим полчатханы ўчўн не, чирченең соох суғ пирер, ол кизи, сынны сирерге типчем, сыйығы чох халбас.

11 Иисус, Поэзының он икi ўгретчизине чохығлар пирерин тоозып, андартын парып, пасха саарларча ўгретди чөр сыххан.

Кіреске түзірчең Иоанның ўгретчилери (Лк 7:18-35)

² Пиктегде одырчатхан Иоанн, Христостың киректеринеңер истип, Андар поэзының икi ўгретчизин ысхан.

– ³ Пістиң сағыпчатхан кизибіс Синзиң ме алай писке пасхазын сағирға кирек пе? – тип сурар полғаннар олар Аннаң.

⁴ Иисус оларға теен:

– Парыңар, Иоаннға исчеткен паза көрчеткен нимеденер чоохтаңар. ⁵ Харах чохтар көр сыхчалар, ахсахтар, тізең, пас сыхчалар, чызығ палығығлар арығланып алчалар, туныхтар, тізең, ис сыхчалар, өліглер тірилчелер, чох кизилерге, тізең, Чохсы Хабарны искірчелер. ⁶ Миннең хыйа полбинчатханы, часкалығ!

⁷ Олар парыбысханда, Иисус чонға Иоаннаңар чоохтап сыххан:

– Ниме көрерге хуу чазызар чөргезер? Чилге чайхал турған хамысты ба? ⁸ Ниме көрерге чөргезер? Пай тонан салған кизини бе? Пай тонан салғаннар хан өрге иблеринде полчалар. ⁹ Ниме көрерге сирер чөргезер? Ухаанчыны ба? Иа, ол ухаанчы, типчем сирерге, ухаанчыдаң даа артых. ¹⁰ Мына пиди Иоаннаңар пазылған: «Мына Синиң алныңча Синиң чолыңны тимнир илчимни ысхам». ¹¹ Сынны сирерге чоохтапчам, чир ўстўне төрееннерниң аразында Кіреске түзірчең Иоаннаң улуғ кизи чох полған, че Тигір хан-чириниң иң кичии дее аннаң улуғ. ¹² Кіреске түзірчең Иоанның кўннеринең сығара амға теере Тигір хан-чиринең тоғыр чааласчалар. Аны күстіглер холға алып аларға харасчалар †. ¹³ Тигір хан-чиринеңер Иоанның алнындох прай ухаанчылар чоохтааннар, Моисей Чахиинда даа аннаңар пазылған. ¹⁴ Пу киречилести постарыңа чағын итчетсеңер, мына Иоанн – ол пеер килер полған Илия. ¹⁵ Хулаа пар кизи иссин!

¹⁶ Кемге төйлим Мин пу төлни? Тасхар одырып алып, арғыстарына «Піс сирерге хобырахнаң ойнаабыс, че сирер плесет салбаазар. Піс сирерге хомзыныстығ сарыннар сарнаабыс, че сирер ылғаспаазар» тип, хысхырчатхан олғаннарға төйлер. ¹⁸ Иоанн, килип, ораза тудып, араға іспезе дее, аны «айнаа хаптырған» тічеңнер. ¹⁹ Кизи Оолгы, килип, чиис тее чипче, хызыл араға даа исче. Ағаа типчелер: «Пу кизи чиис чиирге паза араға ізерге хынча. Ол чазыхтығларның паза албан чығчаңнарның арғызы». Че Худайның хыйғазынаңар аның палалары †† киречилепчелер.

† Мында «Кіреске түзірчең Иоанның кўннеринең сығара амға теере Тигір хан-чирин чаанаң килче. Аны күстіглер холға алып алчалар» тип пилип аларға чарир. †† «Хыйғаның палалары» теени Худайның хыйғазы хоостыра тудынчатхан кизилерни таныхтапча.

Киртинминчеткенерге сизиндиріг

(Лк 10:13-15)

²⁰ Андада Иисус, Позының хайхастарының көбизін иткен саарларча чөріп, чазыхтарынаң хыйа полбааннары үчүн, пиди пыролап сыххан:

– ²¹ Хыйал сағаа Хоразин! Хыйал сағаа Вифсаида! Сірерде иділген хайхастар Тирде паза Сидонда, Худайы чохтарның саарларында, иділген ползалар, олар хацанох, киден кип-азах кизип, пастарына күл чайып, чазыхтарынаң хыйа полып, Худайзар айланарчыктар. ²² Че типчем сірерге, чарғы күнінде Тир паза Сидон саарларға сірердең хай-хай ниик полар. ²³ Син дее, Капернаум, тигірзер өөрлеттірерзің ме? Чох, чир түбинзер# тастаттырарзың! Синде иділген хайхастар Содом саарда иділген ползалар, ол саар амға теере турарчык. ²⁴ Че типчем сірерге, чарғы күнінде Содом чирине сірердең хай-хай чаксы полар.

Иисус Пабазын сабландырча

(Лк 10:21-22)

²⁵ Олох туста Иисус, чооғын узарадып, теен:
– Пабам! Тигірнең чирнің Ээзи! Мынзын, пилістіглердең паза хыйғалардаң чазырып, кічиг палаларға ас пиргенің үчүн Сини саблапчам. ²⁶ Йа, Пабам, мына пиди ползын тип хынғазың Син. ²⁷ Пабам прай нимени Мағаа пирген. Оолғын Пабазынаң пасха пир дее кизи пилбинче, Пабазын даа Оолғынаң пасха, паза Оолғы Пабазынаң таныстырарға хынған кизилердең пасха пирдеези пилбинче. ²⁸ Килиңер Минзер прайзыңар, истенчеткеннер паза аар чүктіглер, Мин сірерге тынағ пирербин. ²⁹ Мин нымзах паза пазымның чүректігбин, аннаңар, Миннің чүгимни постарыңа артынып, Миннең үгрениңер, иди сірер тынағ табарзар. ³⁰ Миннің чакығларым олаңайлар, Миннің чүгим, тізең, ниик нооза.

Иисус тынағ күнінің дее ээзи

(Мк 2:23-28; Лк 6:1-5)

12 Пирсінде суббота күнде Иисус тамах өсчоткен хырача ирткен. Аның үгрениңері, астап парып, пазах үзип, чип сыхханнар. ² Аны көріп, фарисейлер Иисусха чоохтанғаннар:

– Көр, Синің үгрениңерің субботада итпес нимени итчелер.

³ Иисус оларға нандырған:

– Хацан Давид поэи паза аннаң хада полған чоны астап парғанда, аның ниме иткенін хығырбаазар ба? ⁴ Хайди ол, Худай туразынзар кіріп, поэи паза поэиның кизилерине чиирге чарадылбинчатхан, абыстар ла чицең тайығ халастарын чеен? ⁵ Храмда абыстар субботадаңар Моисей Чахиин сайбазалар даа, пыролары чох халчатханнарын Моисей Чахиинда хығырбаазарох па? ⁶ Типчем сірерге, храмнаң даа Улии мында пар. ⁷ «Мин тайығны нимес, өлчей киректепчем» теени ниме

таныхтапчатханын пилген ползар, сірер пырозы чохтарны пыролабасчыктар. ⁸ Кизи Оолғы субботаның даа ээзи нооза.

Холы хуруп парған кизини субботада имнебискени

(Мк 3:1-6; Лк 6:6-11)

⁹ Анаң Ол, хыйа парып, оларның синагогаларынзар кірген. ¹⁰ Анда холы хуруп парған кизи полған. Синагогадағылар, Иисусты пыролирға полып, Аннаң сурғаннар:

– Субботада имнирге чарир ба?

¹¹ Иисус, тізең, оларға теен:

– Субботада чалғыс хойыңар оймахха түс парза, сірернің хайзыңар, холын сунып, сығара тартпас? ¹² Кизи, тізең, хойдаң хай-хай аарлығ. Аннаңар чаксы киректерни субботада даа идерге чарир.

¹³ Анаң Иисус ол кизее теен:

– Холың алнынзар сун.

Анзы сунғандох, пу холы, пирсіок чили, хазых пол парған. ¹⁴ Фарисейлер, тізең, сых парыбызып, Иисусты чох идердеңер чөптес сыхханнар. Че Иисус, аны пил салып, андартын парыбысхан.

Худай таллаан нымсычы

¹⁵ Аның соонча көп чон парған. Ол ағырығларынаң прайзын имнебискен. ¹⁶ Поэиңаңар пирдеезине чоохтабасха чахаан. ¹⁷ Худайның ухаанчы Исайи пастыра чоохтаан чооғы тол парар үчүн, прай пу ниме иділген: ¹⁸ «Мына Минің таллап алған Оолғым, Ол Минің хынғаным, Ағаа Минің көңним өринче. Ағаа Поэимның Худымны пирербин. Ол, тізең, Минің чарғымны чоннарға искірет. ¹⁹ Ол таласпас, хысхырбас, үнін дее Аның тасхар пир дее кизи испес. ²⁰ Чарғыны чиңиске читірбеенде, Ол сыы пазыл парған хамысты сындырбас, ысталчатхан чарытхыны даа үзирбес ²¹ Ағаа прай чоннар изенерлер».

Кемнің үлгүзінең?

(Мк 3:20-30; Лк 11:14-23; 12:10)

²² Анаң Иисуссар, айнаа хаптырып, чоохтан полбинчатхан паза көр полбинчатхан кизини ағыл килгеннер. Ол аны чоохтан полар паза харахтарын көр полар иде имнебискен. ²³ Прай кизилер, таңнап, сурастырғаннар:

– Пу Давидтің Оолғы Мессий-Христос па таң?

²⁴ Фарисейлер, тізең, мынзын истип, тееннер:

– Ол айнарны айнар ханы Веельзевул † пирген күснең не сығара сүрче полар.

²⁵ Че Иисус, сағыстарын пилп, оларға теен:

– Пос поэи ыра-чара тартчатхан ноо даа хан-чирі ээн-хоол халар. Пос поэи ыра-чара тартчатхан ноо даа саар алай тура үр тур полбас. ²⁶ Иди сайтан сайтанны сүрчетсе, ол поэи поэи ыра-чара тартча. Хайди андада аның үлгүзи тур халар? ²⁷ Мин Веельзевулның күзінең айнарны

† Веельзевул – пиди сайтанны адацаңнар.

сүрчетсем, сірернің үгренцілерің кемнің кұзінең айнарларны сығара сүрчелер? Аннаңар олар сірерге чарғыңы ползыннар. ²⁸ Мин айнарларны Худай Худының кұзінең сығара сүрчетсем, анзы Худай хан-үлгүзі сірерзер чит килгені полча. ²⁹ Пиреезі, кұстіг кизінің туразынзар кіріп, аны пастап палғап албаза, туразындағы нимелерін хайди оғырлап алар? Палғап алза, андада туразын тонап алар. ³⁰ Кем Миннең хада нимес, ол Миннең тоғыр полча, кем Миннең хада чығбинча, ол чайа тастапча. ³¹ Аннаңар сірерге тіпчем: полған на чазых паза чабал чоох үчүн кизілернің пыроларын тастирға чарир. Че Худай Худын чабаллапчатхан кизілернің пыролары тасталбас. ³² Кем Кизи Оолғын чабаллир, аның пырозын тастирлар, че Худай Худын чабаллапчатхан кизінің пырозы амғы даа паза килчеткен дее туста тасталбас.

Ағас чистектерінең пилдістіг поладыр (Лк 6:43-45)

– ³³ Чахсы ағастың чистектері дее чахсы поладыр; ағас хомай полза, аның чистектері дее хомай поладыр. Ағасты чистегінең пиледірлер нооза. ³⁴ Чылан палалары! Хайди сірер, постарың чабал полчадып, чахсы нимедөңер чоохтас полчазар? Кизінің істінде нима көп, анзы тілінең сыхча. ³⁵ Чахсы кизи чахсы нимелер чыындызынаң чахсы нима сығарадыр, хомай кизи хомай нимелер чыындызынаң хомай нима сығарадыр. ³⁶ Тіпчем сірерге, полған на алас-улас сөс үчүн кизілер чарғы кўнінде нандыралар. ³⁷ Син сөстеріңнең ахтанып аларзың алай ба сөстерің үчүн чарғыладарзың.

Кизілер танығлар хысчалар (Мк 8:11-12; Лк 11:29-32)

³⁸ Андада Моисей Чахии пилгцілерінің паза фарисейлернің хай пиреелері пиди тееннер:
– Үгретчи, Синнең танығ көрерібіс килче.
³⁹ Че Иисус оларға нандырған:
– Худайдаң хыйа полған чабал төл хайхастығ танығны көрерге сағынадыр. Иона ухаанчының таниинаң пасха пир дее танығ сірерге пирілбес. ⁴⁰ Иона улуғ палыхтың істінде ұс кўн паза ұс хараа хайди полған, ідөк Кизи Оолғы чирнің істінде ұс кўн паза ұс хараа полар. ⁴¹ Чарғы кўнінде Ниневий саардағылар, амғы төлнең хада турып, аны пыролирлар. Олар, Ионаның үгредиин истіп, пыросынып, чазыхтарын тастааннар. Мынзы, тізең, Мында Ионадаң даа улуғ. ⁴² Чарғы кўнінде үстүнзархы чирлердегі хан ипчи, пу төлнең хада турып, сірерні пыролир. Ол Соломонның хыйға сөстерін чир хыринаң истерге килген нооза. Че Мында полчатхан нима, тізең, Соломоннаң улуғ †.

† Көр Пурунғы Молчағның «Ханнардаңар 1-ғы» (1 Царств) киндезі 10:1-13.

Чабал хуттың айланғаны (Лк 11:24-36)

– ⁴³ Айна, кизідең сығып, амыр орын килеп, суғ чох чирлерче чөредір, че тилеенін таба чоғыл. ⁴⁴ Андада ол тіпче: «Мин позымның сыххан турамзар нандыра айланым». Айлан киліп, көрзе, ол туразы пос, сыбырыл парып, арығ турча. ⁴⁵ Андада ол, парып, позынаң хай-хай чабал ам даа читі айнаны хығырып, кизи істіне кіріп, анда чуртап сығадыр. Мынзы, тізең, ол кизее пастағызының хыринда улам хомай поладыр. Пу чабал төлнең ідөк полар.

Иисустың ічези паза харындастары (Мк 3:31-35; Лк 8:19-21)

⁴⁶ Иисус турада чоннаң чоохтасчатхан туста, Аның ічезінең харындастары, тасхар турып, Анынаң чоохтазып аларға хынғаннар. ⁴⁷ Анаң Иисусха кем-де теен:

– Ічеңнең харындастарың тасхар турчалар, Синнең чоохтазып аларға хынчалар.

⁴⁸ Ол, тізең, чоохтанчатхан кизее пиди нандырған:
– Кем Минің ічем? Кемнер Минің харындастарым?

⁴⁹ Анаң, Позының үгренцілерінзер холынаң көзідіп, теен:

– Мына Минің ічем паза Минің харындастарым.

⁵⁰ Кем Тигірдегі Пабамның көңнін толдырча, ол Минің харындазым, пицем паза ічем полча.

Таарығчыдаңар кип-чоох (Мк 4:1-9; Лк 8:4-8)

13 Олох кўн Иисус, ибдең сыға, көл хазынзар парып, анда одыр салған. ² Аның хыринда уғаа көп кизи чыыл парғаннаңар, Иисус, суғдағы кимезер парып, анда одыр салған. Прай чон, тізең, чар хазында турған. ³ Иисус оларға көп нимедөңер кип-чоохтар# пастыра чоохтаан:

– Мына таарығчы таарирға сыххан. ⁴ Ол таарыпчатханда, хай-пирее үреннер чол хазына тўсклеп парғаннар. Хустар, учух киліп, оларны хахлап салғаннар. ⁵ Пиреелері тобырағы асхынах, тастығ чирге тўс парғаннар, тобырағы анда халын полбааннаңар, тўрче полбинаң өсклеп килгеннер. ⁶ Кўн сых килгенде, тізең, хулғалар, чилегелері чохта, салығып, хуруп парғаннар. ⁷ Пиреезі тигенек аразына тўс парған. Тигенектер, өс киліп, оларны чабыра пазыбысханнар. ⁸ Пиреезі, чахсы чирге тўс парып, ниміс пирген: хайзы чўс хати, хайзы алтон хати, хайзы отыс хати көп. ⁹ Хулаа пар кизи, иссин!

Кип-чоохтарның тузазы (Мк 4:10-12; Лк 8:9-10)

¹⁰ Үгренцілері, Иисуссар чағын пас киліп, сурғаннар:

– Ноға Син оларға кип-чоохтарнаң чоохтапчазың?

¹¹ Ол оларға пиди нандырған:

– Сіреге Тигір хан-чирінің қазыттарын пілерге пірілген, оларға, тізең, андағ ұлұс түспеен.
¹² Кемнің пар, ағаа хоза пірілер. Ани уламох көп полар. Кемнің чоғыл, аның пар даа нимезін алып аларлар. ¹³ Олар, көрзе дее, көр полбинчалар, иссе дее, ис полбинчалар, піл тее полбинчалар. Аннаңар Мин оларға кип-чоохтарнаң чоохтапчам.
¹⁴ Оларда Исаийнің ухаанчы чооғы толча: «Хулахнаң истерзер, че піл полбассар, харахнаң көрерзер, че көр полбассар. ¹⁵ Ол кизілернің чүректері хат парғаннар, хулахтарынаң чадап искеннер, харахтары чабыл парғаннар. Андағ полбаан полза, харахтарынаң көрерчкітер, хулахтарынаң истерчкітер, чүректерінең оңнирқыхтар. Андада Минзер, постарын имнебиссін тіп, айланарқыхтар». ¹⁶ Сіре, тізең, харахтарың көрчеткеннеңер паза хулахтарың исчеткеннеңер, часкалығзар. ¹⁷ Сынны сіреге тіпчем, көп ухаанчыларның паза арығ чүректіг кизілернің сіре көрчеткен нимені көрерлері килген, че көрбееннер, сіре исчеткен нимелерні истерлері килген, че испееннер.

Таарығыдаңар кип-чоохты піліп аларынаңар (Мк 4:13-20; Лк 8:11-15)

¹⁸ Сіре, тізең, таарығыдаңар кип-чоохтың нимені таныхтапчатханын истіп алыңар. ¹⁹ Тигір хан-чирінеңер сөсті истіпчеткен, че аны піл полбинчатхан полған на кизізер сайтан киліп, чүреенде таарылған сөсті ал чөрібісче. Мына мындағ кизілер чол хазында таарылған тамахха төйлер.

²⁰ Тастығ чирге түскен тамах, тізең, сөсті истөк, өрініп, аны поэна чағын алчатхан кизіні таныхтапча. ²¹ Аның өзені чохтаңар паза пик сағыстығ ниместеңер, сөс үчүн хыйыхтатсох алай сүрдір сыхсох, ол сөстең хыйа улыбысча.

²² Тигенектер аразына түскен тамах, тізең, сөсті исчеткен кизіні таныхтапча. Че ол кизі, чуртасха сағыссырап паза ис-пайға чабыланып, ол сөсті чабыра пазыбысча. Сөс, тізең, тузазы чох хала парча.

²³ Чахсы чирге тоолаан тамах, тізең, сөсті исчеткен паза піл полчатхан кизіні таныхтапча: ол үрен пирче, піреезі чүс хати, пасхалары алтон алай отыс хати көп.

Пуртах оттардаңар кип-чоох

²⁴ Анаң Иисус хоза пір кип-чоох чоохтап пирген: – Тигір хан-чирі хыразында маңат үреннер таарып салған кизе төй. ²⁵ Пу кизінің ыырчызы, прай чон узупчатхан туста киліп, пуғдай аразына пуртах оттың үренін чайа тастап, чөрібіскен. ²⁶ Пуғдай, өзіп, пазахтаныбысханда, пуртах оттар хадох көдірілібіскеннер. ²⁷ Хыра ээзінің нымысчылары, аныңзар киліп, чоохтааннар: «Ээзі кизі! Син поэңның хыраңда чахсы үреннер таараан полбадың ма? Пуртах оттар анда хайдаң өс

килділер?» ²⁸ Ол нымысчыларына нандырған: «Аны ыырчы иткен». Нымысчылары тееннер: «Піс, парып, ол пуртах оттарны чулыбызыбыс па?» ²⁹ Че ээзі теен: «Чох, сіре пуртах оттарнаң хада пуғдайны даа оңнабин чулыбызарзар. ³⁰ Ас кизеріне теере мынзы даа паза анзы даа хада өссіннер. Ас кичетсе, мин тоғынчыларға чоохтирбын: пуртах оттарны өртебізер үчүн, оларны чыып, поомнарға палғабызыңар. Пуғдайны, тізең, аңмарымзар чыып салыңар».

Горчица үренінеңер кип-чоох (Мк 4:30-34; Лк 13:18-21)

³¹ Анаң Иисус пазох пасха кип-чоох чоохтап пирген:

– Тигір хан-чирі кизі поэңның хыразында таарып салған горчица үреніне төй. ³² Горчица үрені прай үреннердең иң кичіг дее полза, че хақан өс парза, прай тамахтардаң улуғ полча паза ағас осхас улыбысча. Тигірдегі хустар, учух киліп, аның салааларында түнепчелер.

Ачитхыдаңар кип-чоох

³³ Анаң оларға пазох пір кип-чоох чоохтаан:

– Тигір хан-чирі ачитхаа төй. Ипчи кизі, пір улуғ сапчакча унға ачитхыны салыбызып, хойытхы турғызыбысча, анзы, тізең, ачып, көдірілче.

³⁴ Иисус прай пу нимелерні чонға кип-чоохтарнаң чоохтаан, кип-чоохтар чох, тізең, оларға чоохтабаңаң. ³⁵ Ухаанчы пастыра чоохтааны тол парар үчүн, иди полған. Ол піди тіпчедір: «Сіреннең кип-чоохтарнаң чоохтазарбын. Тилекей пүткеннең пее, полған қазыттығ нимелерні чоохтирбын».

Пуртах оттаңар кип-чоохты піліп аларынаңар

³⁶ Кизілерні поэдыбызып, Иисус туразар кір килген. Аның үгренчлері, пас киліп, сурғаннар:

– Хырадағы пуртах оттардаңар кип-чоохты писке чарыт пир.

³⁷ Иисус оларға піди нандырған:

– Маңат үреннерні таарыпчатханы – Кизі Оолғы. ³⁸ Хыра – чир үстү, чахсы үреннер – Тигір хан-чирінің ооллары, пуртах оттар, тізең, – сайтанның ооллары. ³⁹ Пуртах оттарны таараан ыырчы – сайтан, ас кискені – амғы тустың тоозылғаны, ас кичеткеннер – ангеллер. ⁴⁰ Хайди пуртах оттарны, чыып, өртепчелер, амғы тус тоозылчатса, сах иди полар. ⁴¹ Кизі Оолғы Поэңның ангеллерін ызыбызар, олар чазыхтарға сухханнарны паза чабал нимелер иткеннерні, Аның хан-чирінең чыып, ал парыбызарлар. ⁴² Оларны изіг песке тастирлар. Анда сыыт паза тіс хычыразы полар. ⁴³ Андада Пабазының хан-чирінде прай арығ чүректіг кизілер, күн чили, чарып турарлар. Кемнің исчең хулаа пар, иссін!

Ис-пайдаңар кип-чоохтар

– ⁴⁴ Тигир хан-чирі чазыда көөм салған алтын-күмүске төөй. Кізі, аны таап алып, хатап чазырып, өрингенінең поэнының прай ниме-ноозын садыбызып, ол чазыны садызып алча. ⁴⁵ Тигир хан-чирі аарлығ нинчینی тилеп чөрчеткен садыгчаа даа төөй. ⁴⁶ Пир аарлығ нинчینی таап алып, ол, прай поэнының ниме-ноозын садыбызып, ол нинчینی садып алча.

Сөзирбедеңер

– ⁴⁷ Тигир хан-чирі талайзар тасталған паза аймах-пасха палыхтарны сүүп алған улуғ сөзирбее дее төөй. ⁴⁸ Тол парған сөзирбені чарға сығара тартып алып, чохсы палыхтарны хапчыхтарзар тееріп, хомайларны, тізең, оортах тастабысханнар. ⁴⁹ Түгенці тус килзе, идөк полар. Ангеллер, сығып, чабалларны, арығ чүректіг кизилернің аразынаң таллап алып, ⁵⁰ изгй песке тастирлар. Анда сыыт паза тис хычыразы полар.

⁵¹ Анаң Исус олардаң сурған:

- Сирер прай пу нимені піл полдыңар ба?
- Йа, Хан-пигибіс! – тип нандырғаннар олар.

⁵² Анаң оларға піди теен:

– Аннаңар Тигир хан-чирінің үгредиин піліп алған Моисей Чахиинның полған на пілігцізі поэнының пайын чыыпчатхан орыннаң иргі паза наа нимелерні сығарчатхан кизее төөй.

Иисусха төреен саарында куртинмеени

(Мк 6:1-6; Лк 4:16-30)

⁵³ Исус, пу кип-чоохтарны чоохтирын тоозып, аннаң парыбысхан. ⁵⁴ Поэнының чуртапчатхан саарынзар килип, орындағы синагогада кизилерні үгреткен. Кизилер, таңнап, чоохтасханнар:

– Хайдаң полчаң Аның андағ хыйғазы паза хайхастар итчең күзі? ⁵⁵ Ол ағас узанчаң кизінің оолғы нимес пе зе? Аның ічезі Мария нимес пе зе? Харындастары Иаков, Иосий, Симон паза Иуда ниместер бе зе? ⁵⁶ Аның пицелері † прайзы пістің арабыста чуртапчалар нимес пе зе? Хайдаңдыр Аның прай пу оңдайлары?

⁵⁷ Аннаңар Аны нимее салбааннар. Исус оларға теен:

– Ухаанчыны прай чирде улуғлидырлар, че төреен чирінде паза Поэнының ибінде ле улуғлир чоғыллар.

⁵⁸ Олар іди киртинминчеткеннеңер, Исус анда хайхастығ ниме көп итпеен.

Кіреске түзірчең Иоанның өдірткені

(Мк 6:14-19; Лк 9:7-9)

14 Ол туста Галилей чирінің ханы Ирод Исустаңар чоохтарны ис салған. ² Ирод поэнының ибикілеріне теен:

– Ол Кіреске түзірчең Иоанн полар. Ол, тіріл килип, хайхастар итче полар.

³ Ирод Филипп харындазының ипчизінең – Иродиаданаң – хада чуртапчатханнаңар, Иоанн Иродха тічең: «Сағаа ол ипчینی аларға чарабас полған». Ирод, тізең, Иродиаданың үчүн Иоанны, тудып алып, харибге чаап салған полған. ⁵ Ирод аны өдірбізерге иткен, че Иоанны ухаанчаа санаңаңар, аннаңар ол чоннаң хорыххан.

⁶ Иродтың төреен күнін таныхтапчатханда, Иродиаданың хызы, аалчыларның алнында плесет салып, Иродтың көңніне кір парған. ⁷ Аннаңар Ирод, ол хыс ниме сурза, аны пирем тип, ағаа молчап чоохтанған. ⁸ Анзы, тізең, ічезі көөктірген оңдайнаң чоохтанған:

– Кіреске түзірчең Иоанның пазын мында табахха сал пир мағаа.

⁹ Хан сағысха түскен, че аалчылар алнында пирген сөзін тудар үчүн, ол хыстың сурынызын толдыр пирерге чахаан. ¹⁰ Иоанның мойнын харибде кизе сабызарға кизилер ысхан. ¹¹ Анаң олар аның пазын, табахта ағыл килип, ол хысха пиргеннер, анзы, тізең, ічезіне апар пирген. ¹² Иоанның үгречілері, килип, аның сөбгін алып алып, чыып салғаннар. Соонаң, парып, ол тылаасты Исусха искір пиргеннер.

Пис муң кизіні тосхырғаны

(Мк 6:30-44; Лк 9:10-17; Ин 6:1-14)

¹³ Исус, Иоаннаңар ис салып, кимее одырып, хуу чазызар алдыра, чалғызан полип аларға тип, чүс парыбысхан. Кизилер, Исустың чүс парыбысханын истип, саарларынаң Аның соонча суғ хастада чазағ парғаннар. ¹⁴ Исус, чарға сығып, көп кизінің чыыл парғанын көр салған. Оларға айап парып, ағырығ кизилерні имнебіскен. ¹⁵ Иир пол парғанда, Исустың үгречілері, пас килип, тееннер:

– Орай пол парды, мында ээн чазы. Кизилерні поэыт, аалларзар парып, постарына чиис садып алзыннар.

¹⁶ Че Исус оларға теен:

– Оларға парарға кирек чоғыл. Сирер оларға чичең ниме пириңер.

– ¹⁷ Пістің мында пис ле халас паза ікі ле палых, – нандырғаннар Ағаа үгречілері.

– ¹⁸ Ағылыңар ол чиисті пеер Мағаа, – теен Исус.

¹⁹ Анаң Ол, чонға көк отха одырарға чыхып, ағылған пис халасты паза ікі палыхты алып, тигірзер көріп, Худайны алғыстап, анаң халасты, сындырып, үгречілеріне пирген, олар, тізең, кизилерге үлееннер. ²⁰ Прайзы, азыранып, тос парған. Чиистің артхан-халғанын он ікі торасха

†

толдыра чыып алғаннар. ²¹ Анда, тізең, ипчилерни паза олғаннарны санабаза, пис муңа чағын кизи азыранған.

Иисустың суғча чөргени (Мк 6:45-52; Ин 6:15-21)

²² Олох туста Иисус үгрэнчлерине, кизилерни иблеринзер позытхалаххаох, кимее одырып, Позынаң пурун тиги саринзар чүзерге чахаан. ²³ Чонны поэдыбыспинаң, Ол, чалғызан пазырып аларға тип, тағзар парған. Иирде дее Ол анда чалғызан полған. ²⁴ Пайаағы киме, тізең, көл ортызында полған. Удур чил үбүргеннеңер, киме салғахтарға саптырған. ²⁵ Таң алнында үс-алты час аразында Иисус оларзар суғ үстүнче пар сыххан. ²⁶ Үгрэнчлері, Аның иди суғ үстүнче чазағ килчеткенін көр салып, үрүгізіп ала, «Пу сүне» тип хысхырысханнар. ²⁷ Че сах андох Иисус оларнаң чоохтас сыххан:

– Махачы полыңар! Минмин. Хорыхпаңар, – теен Ол.

– ²⁸ Хан-пигим! Сынап Син ползаң, мағаа Синзер суғча парарға чахиин пир, – теен андада Ағаа Пётр. – ²⁹ Кил! – теен Иисус.

Пётр, кимедең сығып, суғча Иисуссар пар сыххан. ³⁰ Че улуғ чилни көрбинең, ол хорых парып, суға пат сыххан.

– Хан-пигим! Арачыла мині! – хысхырған ол.

³¹ Сах андох Иисус, холын андар сунып, аны тудып алып, теен ағаа:

– Киртинизи ас кизи! Ноға икнчлебіскезиз?

³² Олар кимее одырыбысханда, чил тохтап парған. ³³ Кимеде одырғаннар, Иисуссар пас килип, мөкейп пазырып чоохтанғаннар:

– Син сынап таа Худай Оолғы полтырзың.

Геннисарет чиріндегі ағырығларны имнебіскени (Мк 6:53-56)

³⁴ Көлн кизип, олар Геннисарет чиринзер читкеннер. ³⁵ Ол чирдегі чон, Аны танып, прай ибиркилерге искіргеннер. Ағырығ кизилерин прай Ағаа ағылғаннар. ³⁶ Аның кип-азаана холларын көмес тее теертип аларға сурынғаннар. Теңеннери имненіп ал турғаннар.

Улуғларның кибиірлері (Мк 7:1-23)

15 Ол туста Иисуссар Иерусалимнең Моисей Чахиин пилігчлері паза фарисейлер, килип, Ағаа чоохтааннар:

– ² Ноға синиң үгрэнчлерің, пурунғыларның кибиірін сайбап, хол чуғбин, халас чипчелер?

³ Иисус, тізең, оларға нандырып, теен:

– Сірер дее ноға постарыңның кибиірлерің үчүн Худай чахиин сайбапчазар? ⁴ Худай пиди үгреткен: «Пабаң-іцеңни улуғла» паза «Паба-іцедеңер чабал чоохтанғаны кизини өлімге ағылар». ⁵ Сірер, тізең, мына ниме типчезер: пирее кизи пабазына алай

іцеңине «Сірер миннең алчаң ниме минің Худайға пирчең сыйиим полча» типчетсе, ⁶ ол кизи поэзының пабазын алай іцеңин улуғлап полбинча. Кибиірлеріңе ле тудынып, сірер Худай чахиин хыйа итчезер. ⁷ Чойырхостар! Исайиниң пичиинде сірердеңер орта чоохталған: ⁸ «Пу кизилер Мини тилде ле улуғлапчалар. Чүректері, тізең, оларның Миннең ырах. ⁹ Чонның кибиір-чозахтарына ла кизилерни үгретип, Мини тикке ле улуғлаачых полчалар».

¹⁰ Иисус, кизилерни хығырып, оларға чоохтаан:

– Истиңер паза пилип аларға күстеніңер. ¹¹ Кизини ахсына кирчеткен ниме кирліг итпинче, че ахсынаң сыхчатхан сөстер кизини кирліг итче.

¹² Андада үгрэнчлері, Иисуссар пас килип, тееннер Ағаа:

– Фарисейлер, пу сөстерни истип, хомзын парғаннарны пилчезиң ме?

¹³ Ол, тізең, нандырып, пиди теен:

– Тигирдегі Пабам Позы одыртпаан полған на өзім, чилегезінең хада ходыра тартылып, хыйа тасталар.

¹⁴ Олардаңар сағыссырабаңар. Олар харах чохтарның харах чох пастыхтары. Харах чох кизи харах чоғох кизини апарчатса, олар икизінең оймахха түс парарлар.

¹⁵ Пётр, тізең, Иисусха нандырып, теен:

– Кип-чооғыңны чарыт пир писке.

– ¹⁶ Ам даа пил полбинчазар ба сірер? – теен Иисус.

– ¹⁷ Ахсына кирген ниме, харнынзар прай парып, анаң тастынзар сығара тасталчатханын пилбинчезер бе? ¹⁸ Че ахсынаң сыхчатхан прай ниме чүректең сыхчатхан ниме полча, аннаңар ол кизини кирліг итче. ¹⁹ Чабал сағыстар, өдірері, оралызары, чөреес хылыхтары, оғырлиры, чой киречилири, сөклири чүректең сыхчалар нооза. ²⁰ Мынзы кизини кирліг итче. Чуғбаан холнаң азыранғаны, тізең, кизини кирлебинче.

Ханаан чиріндегі ипчинің киртинизи (Мк 7:24-30)

²¹ Иисус, андартын парып, Тир паза Сидон саарларның чирлеринзер чөрибіскен. ²² Ол чирлердең сыххан ханаан ипчи, Иисуссар килип, хысхырған:

– Айадах мағаа, Хан-пигим, Давид төлі! Минің хызым айнаа тың хаптырт салды.

²³ Че Ол ағаа пир дее сөс чоохтанмаан. Андада үгрэнчлері, пас килип, Аннаң сурынғаннар:

– Пистең оортах ызыбыс аны, сообысча хысхыр килче!

– ²⁴ Худай Мини Израиль чонының на астых парған хойларынзар ысхан, – тип чоохтанған үгрэнчлерине Иисус.

²⁵ Че ол ипчи, пас килип, Ағаа мөкейп пазырып, алданған:

– Хан-пигим! Мағаа полыс пир.

²⁶ Ол, тізең, нандырып, теен:

– Олғаннар чичең халасты, алып, адайларға тастап пирчеткені чахсы нимес.

– 27 Анзы андағ, Хан-пигім! Че адайлар даа ээлерінің столынаң тұскен унахтарны чіпчелер, – теен ипчі.

28 Андада Иисус ағаа нандырған:

– Илбек полтыр киртінізің. Аннаңар сағаа синің көңіңіңе ползын.

Сах андох ол ипчінің хызы хазыхтан парған.

Иисустың көп кізіні имнебіскені

29 Иисус, андартын айланып, Галилей көлі хазынзар килип, тағзар сығып, анда одыр салған. 30 Анаң көп чон, постарынаң хада ахсахтарны, харах чохтарны, тил чохтарны, кинектерні паза даа пасха ағырыға пастырчатханнарны Иисуссар ағылып, оларны Аның азағын алдыра салғаннар. Анзы, тізең, оларны имнебіскен. 31 Чон, тил чохтарның чоохтан сыхханын, кинектернің хазыхтан парғанын, ахсахтарның пас чөр сыхханын, харах чохтарның көр сыхханын көріп, хайхап, Израиль Худайын саблаан.

Төрт муң кізінің тосханы

(Мк 8:1-10)

32 Иисус, үгрэнцілерін хығырып, теен:

– Мағаа пу чон аястығ, үс күн Миннең хада пол парирлар, чіңең нимелері чоғыл. Чолда үзе майых парбазыннар тип, азырабин позыдарға хынминчам.

– 33 Хуу чазыда пу син чонны азырачаң халас хайдаң аларбыс? – үгрэнцілері тееннер Ағаа.

– 34 Нинче халас сірерде пар? – сурған олардаң Иисус.

Олар, тізең, тееннер:

– Читі халас паза көп нимес палығас.

35 Андада Ол кізілерге чирге одыр саларға чахыбысхан. 36 Анаң, читі халасты паза палыхтарны алып, Худайға алғыс пирген. Сындырып, үгрэнцілеріне пирген, үгрэнцілері – кізілерге.

37 Прайзы, азыранып, тос парған. Халған чиистің кизектері читі корыпха тол парған. 38 Ипчілерні паза олғаннарны санабаза, төрт муңча кізі азыранған. 39 Иисус, чонны позыдып, кимее одырыбызып, Магдала чирінзер читкен.

Фарисей танығ сурчалар

(Мк 8:11-13; Лк 12:54-56)

16 Фарисейлернең саддукейлер †, пас килип, Аны сыныхтирға полып, тигірдең танығ көзіт пирерге сурынғаннар. 2 Ол, тізең, оларға нандырған:

– Күн хончатса, сірер типчезер: «Тигір хызыл, аннаңар аяс күн полар». 3 Иртен, тізең, сірер «Тигір уғаа хызыл, аннаңар пүүн чут күн полар» типчезер. Чойырхостар! Тигірнің сырайын танып пилчезер, че килчеткен тустың танығларын танып полбинчазар! 4 Худайдаң хыйа полған чабал төл!

† Фарисейлернең саддукейлер – иудейлернің ікі пасха религия паза политика партиялары. Көр чарыдығылығ сөсткте.

Худай танығларын көрерге сурынчазар ба? Чох! Иона ухаанчының таниинаң пасха пір дее танығ пирлбес сірерге. Анаң оларны халғыс салып, Ол хыйа пас парыбысхан.

Фарисейлернең саддукейлернің ачытхызы

(Мк 8:14-21)

5 Анаң үгрэнцілері көлнің тігі саринзар кис парыбысханнар, че халас аларға ундут салтырлар.

6 Иисус оларға теен:

– Көріңер, фарисейлернең саддукейлернің ачытхыларынаң китеніңер.

– 7 Анзын халас албааныбыстаңар типче полар, – чоохтасханнар үгрэнцілері постары аразында.

8 Иисус нимедеңер чоохтасчатханнарын пилген, аннаңар оларға теен:

– Ноға сірер, ас киртіністіглер, халас албааннаңар постарың аразында чоохтазып одырчазар? 9 Сірер ам даа пил полбинчазар ба? Пис муң кізее пис халас читкенінеңер ундуп салғазар ба? Нинче торас чыып алғазар? 10 Читі халастың төрт муң кізее читкенінеңер чи? Нинче корып чыып алғазар?

11 Хайди оңар полбинчазар, Мин сірерге, халастаңар нимес, фарисейлернең саддукейлернің ачытхызынаң китенердеңер чоохтанғам.

12 Андада олар Ол, халас ачытхызынаң нимес, че фарисейлернең саддукейлернің үгредиинең китенердеңер чоохтаанын пилип алғаннар.

Пётр Иисусты Худай Оолғы тип адапча

(Мк 8:27-30; Лк 9:18-21)

13 Филипптің Кесар тип саарның чирлерінзер килип, Иисус Позының үгрэнцілерінең сурған:

– Кізілер Мини, Кізі Оолғын, кемге санапчалар?

– 14 Пиреезі Кіреске түзірчең Иоаннға, пасхалары – Илия, Иеремийге алай пасха даа ухаанчыларның пиреезіне санапчатханнар парларох, – тееннер олар.

– 15 Сірер чи Мини кемге санапчазар? – сурған үгрэнцілерінең Ол.

– 16 Син – Мессий-Христоссың, Тіріг Худайның Оолғызың, – нандырған Симон-Пётр.

17 Андада Иисус ағаа чоохтанған:

– Часкалығзың син, Симон – Ионаның оолғы. Сағаа анзын кізілер нимес, че Тигірдегі Пабам ас пирген. 18 Аннаңар Мин сағаа чоохтапчам: Син – Пётрзың ††. Пу хайада Мин Позымның тигірибим турғыс салам. Чир түбінің күстері аны чиң полбастар. 19 Мин сағаа Тигір хан-чирінің клүстерін пирем. Син чирде ниме чаратпассың, анзы тигірде дее чарадылбас. Син чирде ниме чарадарзың, анзы тигірде дее чарадылар.

20 Анаң Ол үгрэнцілеріне Позының Иисус Мессий-Христос полчатханынаңар пірдеезіне чоохтабасха чахаан.

†† Пётр – пу сөс грек тілінде «хайа» теені полча.

Иисус Позының өлімінеңер паза тірлерінеңер чоохтапча

(Мк 8:31-9:1; Лк 9:22-27)

²¹ Ол тустаң пасти Иисус үгрэнцілеріне Позының Иерусалимзер парарға кирек полчатханынаңар, анда ах сағаллардаң, улуғ абыстардаң паза Моисей Чахии пілігцілерінең көп ирее көрерінеңер, соонаң оларға өдірт салып, үзінчі күнінде, тізең, тіріл килерінеңер көні чоохтап пастаан. ²² Пётр, Аны оортах хығырып алып, Ағаа удурлазып, чоохтан сыххан:

– Позыңны айадах, Хан-пигім! Полбас андағ ниме Синнең!

²³ Иисус, тізең, Пётрзар айланып, чоохтанған:

– Хыйа пар Миннең, сайтан! Син Минің чолымны туйухтапчазың, синің сағызың Худайдаң нимес, кизілердең.

²⁴ Андада Иисус Позының үгрэнцілеріне чоохтанған:

– Кем Минің соомча парарға итче, ол поэзынаңар ундут салзын, кирезін алып, Минің соомча парзын.

²⁵ Кем поэзының тынын ал халарға итче, ол аны чідір салар, че кем поэзының тынын Минің үчүн чідір салар, ол аны алып алар. ²⁶ Кизее, прай чир үстүн холға алып алып, че поэзының тынын чох ит салза, туза полар ни? Кизи, поэзының тынын хатап алып алар үчүн, ниме пир полар? ²⁷ Кизи Оолғы Позының Пабазының сабланызында паза Аның ангеллерінең хада килер. Андада полғанына ла иткен киректері хоостыра пирер. ²⁸ Сынны сірерге тіпчем, мында сірернің араңарда турчатханнарның хай піреези пу чуртастаң парғалаххаох, Кизи Оолғы Позының хан-үлгүзінде килчеткенін көр салар.

Иисус Христостың хубулғаны

(Мк 9:2-13; Лк 9:28-36)

17 Алты күн пазынаң Иисус, Пётрны, Иаковты паза аның харындазы Иоанны, поэзынаң хада алып, пөзік тағзар апарған. Анда олардаң пасха кизи чох полған. ² Анаң Ол оларның көзіне алыс сыххан: сырайы, күн чили, чарып килген, кип-азаа чарых осхас ах пол парыбысхан. ³ Анаң олар Иисуснаң чоохтасчатхан Моисейнең# Илияны көр салғаннар. ⁴ Андада Пётр Иисуссар айланған:

– Хан-пигім! Хайдағ чахсыдыр піске мында поларға. Хынзаң, мында үс отах ит пирибис: пірсін – Сағаа, пірсін – Моисейге паза пірсін – Илияа.

⁵ Ол иди чоохтанчатхан арада, оларның үстүнде чарылчатхан пулут сых килген, анаң пулуттаң үн истилген:

– Пу Минің хынчатхан Оолғым, Ол Минің көңніме тың кірче. Истиңер Аны!

⁶ Угрэнцілер Аны истөк, тың хорых парып, чирге тўндере тўскеннер. ⁷ Че Иисус, пас килип, оларға холын теертіп, чоохтанған:

– Турыңар, хорыхпаңар.

⁸ Олар, харахтарын өөр көрбісселер, хыриларында Иисустаң пасха пірдеези чоғыл.

⁹ Тағдаң ин килчеткеннерінде, Иисус оларға мындағ чахығ пирген:

– Кизи Оолғы, өл парып, хатап тіріл килгенче, көрген пу нимеденер пірдеезіне чоохтабаңар.

¹⁰ Анаң үгрэнцілері Иисустаң сурғаннар:

– Ноға Моисей Чахии пілігцілері пурун Илиа килерге кирек тіп чоохтапчалар?

– ¹¹ Сын, Илияа пурун килип, прай ниме тимнеп саларға кирек, – нандырған оларға Иисус.

– ¹² Че, тіпчем сірерге, Илиа килген полған, че кизілер аны, таныбин, хайди хынза, иди иткеннер. Кизи Оолғына даа сах идөк олардаң хатығ теңер.

¹³ Андада үгрэнцілері Иисустың Киреске тўзірчең Иоаннаңар чоохтапчатханын сизін салғаннар.

Ағырығ оолахты имнебіскені

(Мк 9:14-29; Лк 9:37-43)

¹⁴ Олар кизілерзер айлан килгенде, пір кизи, пас килип, Иисустың алнында тізекке тўзіп, ¹⁵ алданған:

– Хан-пигім! Айадах минің оолғыма. Ол, ай толызына орта алчаағып, көйчеткен отха алай суға удаа сегіріп, тың ирееленедір. ¹⁶ Мин аны үгрэнцілеріңер ағылғам, че олар имнеп полбааннар.

– ¹⁷ Ио-о, пу киртізи чох паза ардап парған төл! Нинчезін Мин сірернең хада поларбын? Хақанға теере сірернең сыдазим? Ағылыңар аны пеер, Минзер, – нандырған Иисус.

¹⁸ Иисус ағырығ оолахтағы айнаа сых тіп хатығ чоохтанғанда, айнаа сых парыбысхан, оолғычах, тізең, сах андох хазыхтан парған. ¹⁹ Анаң үгрэнцілері, Иисус чалғызан халғанда, андар пас килип, сурғаннар:

– Ноға піс айнаны сығара сўр полбаабыс?

²⁰ Иисус, тізең, оларға теен:

– Киртіністерің чохтаңар. Сынны тіпчем сірерге: киртіністерің горчицаның үренінче дее полған полза, пу таға «мыннаң тігзер чыл парыбыс» теен ползар, ол чыл парыбызарчых. Андада сірер ит полбас ниме чох полар. ²¹ Ол осхастарны, тізең, молитванаң паза оразанаң на сығара сўр поларзар.

Иисус Позының өлімінеңер паза тірлерінеңер хатап чоохтапча

(Мк 9:30-32; Лк 9:43-45)

²² Угрэнцілерінең хада Галилей чирінде полчатхан туста Иисус үгрэнцілеріне теен:

– Кизи Оолғын кизілер холына пирибизерлер. ²³ Олар Аны өдірібизерлер, үзінчі күнінде, тізең, Ол тіріл килер.

Угрэнцілері уғаа хомзын парғаннар.

Храмға албан төлеени

²⁴ Хақан Иисус үгрэнцлерінең хада Капернаумзар читкенде, Пётрзар храмның албан чығчаң кизилери, пас килип, тееннер:

- Үгретчилериң албан † төлир бе писке?
- ²⁵ Иа, – тиді анзы.

Пётр туразар кир килгенде, Иисус аннаң пурун теен:

- Хайди сағынчазың, Симон? Чирдеги ханнар кемнең ахча алай албан чыыпчалар? Постарының кизилерінең ме алай пасха чирдеглердең ме?

- ²⁶ Пасха кизилердең, – нандырған Агаа Пётр.

- Андағда пос кизилеріне албан төлирге кирек чох, – теен агаа Иисус.

- ²⁷ Че албан чығчаңнарны тарындырбас үчүн, көлзер парып, хармах тастабыс. Хармааңа хапхан пастағыох палыхтың ахсын азыбызарзың, анда албан төлецең ахча †† таап аларзың. Ол ахчаны алып, Минің паза позыңның үчүн төлеп саларзың.

Олғаннар осхас полыңар

(Мк 9:33-37, 42-48; Лк 9:46-48; 17:1-2)

18 Ол туста үгрэнцлері, Иисуссар пас килип, Аннаң сурғаннар:

- Андағда Тигир хан-чирінде иң улии кем полча?

² Иисус, пир паланы хығырып алып, оларның алнында турғыс салып, ³ теен:

- Сынны типчем сірерге: постарыңның оңдайларыңны алыстырбазар, олған чили пол парбазар, Тигир хан-чирінзер кир полбассар. ⁴ Кем, позынаңар улуғсырхап сағынмин, пу пала чили тудынча, ол Тигир хан-чирінде иң улии поладыр. ⁵ Мини аарлап, мындағ паланы позына чағын кирген кизи, Мини дее позына чағын итче.

⁶ Кем Магаа киртинчеткен кичиглернің пиреезин дее чазыхха сух салар, андағ кизини, мойнына теербен тазын палғап салып, талай түбіне тастабысса, агаа артых поларчых. ⁷ Чир үстүне хычаланыстардаң хыйал поладыр; хычаланыстар хайди даа килерге киректер, че кемнең пастыра ол хычаланыстар килче, ол кизее хыйал. ⁸ Холың алай азааң сини чазыхха сухчатса, син оларны, кизе саап, оортах тастабыс. Успас отха iki азахтығ паза iki холлығ тастаттырханча, чуртасха хол чох алай азах чох кирзе, сагаа артых поларчых. ⁹ Харааң сини чазыхха сухчатса, аны позыңнаң оортах сығар тастабыс. Койчеткен көлзер iki харахтығ тастаттырханча, чуртасха пир харахтығ кирзе, сагаа артых поларчых. ¹⁰ Көриңер, пу кичиглернің пирдеезин хыйыхтабаңар. Типчем сірерге, оларның ангеллери хақан даа Тигирдеги Пабамның алнындалар.

† Албан – ол туста храмға дидрахма (iki драхма) ахча төлирге кирек полған. †† Ахча – мында статир ахчадаңар чоохталча. Статирде төрт драхма саналча.

Астых парған хойдаңар кип-чоох

(Лк 15:3-7)

- ¹¹ Кизи Оолғы, чох пол парғаннарны тилеп, арачылирға пеер килген. ¹² Хайди сағынчазар? Пирее кизиниң чүс хойының пир хойы чит парза, ол, тоғызон тоғыс хойын тағларда халғыс салып, астых парған пир хойны тилеп парбас па? ¹³ Аны таап алза, тізең, сынны сірерге типчем, ол пу хойға читпеен тоғызон тоғыс хойдаң артых өрнче. ¹⁴ Сах иди Тигирдеги Пабаңар, пу кичиглернің пирдеези чох пол парбазын тип, хынча.

Киртинчеткеннерге постарын тудынардаңар

(Лк 17:3)

- ¹⁵ Харындас кизи, синнең тоғыр полып, чазых ит салза, пар андар, пос аразында чоохтазып, алчаазын көзит пир агаа. Ол синиң чооғыңны исчетсе, син аны позыңа хатап айландырып алдың. ¹⁶ Че ол синиң чооғыңны испинчетсе, син ам даа пир-ки кизи позыңнаң хада алып ал. Кизини пыролапчатса, полған на сөс iki алай үс киречиниң чоохтаанынаң киречилелзин. ¹⁷ Оларны даа испинчетсе, андада прай нимени тигриб чонына чоохта. Тигриб чонының дее сөзин испинчетсе, син аны Худайы чох алай албан чығчаң кизее сана.

¹⁸ Сынны типчем сірерге, чир үстүнде сірер чаратпаан ниме тигирде дее чарадылбас. Чир үстүнде ниме чарадарзар, тигирде дее ол ниме чарадылар. ¹⁹ Идөк типчем сірерге, араңардағы iki кизи хайдағ даа нимедеңер сурынарға чөптөзип алзалар, Тигирдеги Пабам оларға аны ит пирер. ²⁰ Миниң үчүн iki алай үс кизи хада чылысса, Мин анда оларның аразында поларбын нооза.

Пыро тастирдаңар

²¹ Андада Пётр, Иисуссар чағын пас килип, сурған:

- Хан-пигим! Миннең тоғыр чазых итчеткен харындазымның пырозын нинче хати тастирға кирекпин? Чити хати ба?

- ²² Чох, чити хати нимес, че читоннардаң чити хати, – нандырған Иисус.

- ²³ Аннаңар Тигир хан-чирі нымысчыларының өдістерин алып аларға сағыныбысхан ханға төйи. ²⁴ Ол наа ла санас сыхханда, андар агаа он муң талант ‡ ахча алымның пол парған кизини ағыл килгеннер. ²⁵ Че ол кизиниң төлецең нимези чох полған. Андада хан, ол кизини, ипчизин, палаларын паза ибдеги прай ниме-нооларын садыбызып, өдизин төлеп саларға чахығ пирген. ²⁶ Ол нымысчы, ханның азағына түзип, сурынып теен: «Ханым, үр нимес сағып ал. Мин сагаа прай алымымны төлеп пирем». ²⁷ Хан, ол кизее айап, алымны албасха чарадып, аны позыдыбысхан. ²⁸ Ол нымысчы, тасхар сығып, позынаң чүс динарий ахча †† өдіске

‡ Талант – күмүс ахча, ол 15 чылның аразына тоғынып алған чал ахказы полча. †† Динарий – пир күннің чал ахказы полча.

алған арғызына учурап парып, аны хаап алып, «Алымыңны төле мағаа!» тип хысхырып ала, пооп сыххан. ²⁹ Андада арғызы, аның азағына түзіп, алданған: «Ұр нимес сағып ал! Мин сағаа прай алымымны төлеп пирем!» ³⁰ Че анзы ынабаан, парып, арғызын, өдізін төлеенче, харибге чаап салған. ³¹ Пасха нымысчы арғыстары, ол нимені көріп, ұғаа хомзын парғаннар. Анаң ханзар парып, прай нимені чоохтап пиргеннер. ³² Андада хан, аны хығыртыбызып, теен: «Чабал нымысчы! Син миннең сурынғазың, аннаңар мин синің прай алымыңны чох иткем. ³³ Хайди мин сағаа айап парғам, сағаа даа ідөк арғызыңа айирға кирек полған нимес пе зе?» ³⁴ Анаң хан, тарыныбызып, аны, алымын төлеп салғанча, харибде тудып, хатығ холда тударға чыхығ пирібіскен. ³⁵ Тигірдегі Пабам сірерні ідөк идер, сынап сірернің полғаныңар ла хомай иткен харындазының пырозын прай чүреенең тастабаза.

Чарылыстаңар

(Мк 10:1-12)

19 Иисус, пу чооғын тоозып, Галилей чирінең сығыбызып, Иордан суғның озархы Иудей чирінзер килген. ² Аның соонча көп кизи парған, Ол оларны анда имнеглебіскен. ³ Фарисейлер, Андар килип, Аны сыныхтирға полип, сурғаннар:
– Ир кизее ипчизінең хайдағ ла полза сылтағнаң чарылыс парарға чарадылча ба?
– ⁴ Өөркі Чайаачы пастап ир кизінең ипчи кизіні чайап салғанынаңар хығырбаазар ба? – нандырған оларға Иисус. ⁵ Анаң Худай теен:
– Аннаңар ир кизи, паба-іңезінең чарылып, ипчизінең пірік парар. Олар ікөлең пір кизи осхас пол парарлар. ⁶ Іди олар, паза ік кизи полбин, пір пол парчалар. Худай піріктіргеннерні кизее чарарға чарабас.
– ⁷ Андағда ноға Моисей ир кизее, чарылыс пічиин ипчизіне пиріп, аннаң чарылыс парарға чаратхатхан чыхығны пирген? – сурғаннар Аннаң фарисейлер.
⁸ Иисус оларға теен:
– Сірернің хатығ чүрекерің үчүн Моисей сірерге ипчилеріңнең чарылызарға чаратхан. Че пастап андағ полбаан. ⁹ Че тіпчем сірерге, кем ипчизінең, ирнең оралысханы үчүн нимес, че пирее пасха сылтағ үчүн чарылыс парча, ол кизи, пасха ипчи алза, позы хатнаң оралысча. Чарылыс парған ипчині алған кизи дее оралысча.
– ¹⁰ Ир кизінең ипчинің аразындағы палғалыстар мындағ полчатса, ипчи албин чуртирға артых полбас па? – тееннер Иисусха үгренчлері.
¹¹ Иисус, оларға нандырып, теен:
– Мин чоохтир сөстер полған на кизінің чүреене сиип парбас, кемге Худайдаң пирілген, ол ла кизее сиип парар: ¹² Кизілернің ипчи ал полбинчатханы аймах сылтағлардаң поладыр. Пирелері іди төріп

парғаннар, пасхаларын кизілер андағ ит салғаннар, че хайзылары, Тигір хан-чиріне туза идер үчүн, ипчи албин чөрчелер. Мынзы кизінің чүреене чарапчатса, іди ползын.

Иисус олғаннарны алғапча

(Мк 10:13-16; Лк 18:15-17)

¹³ Ол туста Иисуссар, холларын салып алғазын тіп, палаларны ағыл килгеннер. Үгренчлері, тізең, оларны көксеееннер. ¹⁴ Че Иисус теен:
– Тигір хан-чирі пу палалар осхастарни, аннаңар оларға Минзер иртерге чарадыңар паза Минзер килерге харығ полбаңар оларға.
¹⁵ Анаң оларны, холларын салып, алғап, андартын парыбысхан.

Пай оол мөгі чуртастаңар сурча

(Мк 10:17-31; Лк 18:18-30)

¹⁶ Иисуссар пір оол, пас килип, теен:
– Чахсы Үгретчи! Мөгі чуртастығ# полип алар үчүн, хайдағ чахсы нимелер идерге кирекпін?
¹⁷ Иисус теен:
– Ноға син Мини чахсы тіп адапчазың? Чахсы чалғыс Худай ла полча. Мөгі чуртастығ поларға сағынчатсаң, чыхығларны толдыр тур.
¹⁸ Андада ол оол сурған:
– Хайдағ чыхығларны?
Иисус нандырған:
– Өдірбе, оралыс чөрбе, оғырлаба, чой киречилебе, ¹⁹ паба-іңезні улуғла, чағыныңа, позыңа чили, хын тур.
²⁰ Оол Ағаа теен:
– Мин кічигдең сығара ол чыхығларны толдырып чуртапчам. Ам даа ниме идерге кирек мағаа?
²¹ Иисус теен ағаа:
– Син өтіре чахсы кизи поларға сағынчатсаң, парып, пар-чох нимеңні прай садыбызып, ахчаңны чох кизілерге үлебіс, андада пайың тигірде полар. Анаң килип, Миниң соомча пар.
²² Ол оолның ис-пайы көп полған, аннаңар ол, пу нимені истіп, пичелленіп ала парыбысхан.
²³ Иисус, тізең, Позиның үгренчлеріне теен:
– Сынны сірерге чоохтапчам, пай кизее Тигір хан-чирінзер кірерге сидік. ²⁴ Тіпчем сірерге пазох, тибенің іңе үдінче ирт парыбызары пай кизінің Худай хан-чирінзер# кірерінең хай-хай оой.
²⁵ Аны истіп, үгренчлері, тың таңнап парып, аннаң сурғаннар:
– Андағда кем арачылан халар?
²⁶ Иисус, оларзар көріп, нандырған:
– Кизілер ит полбас нимені Худай ит полар.
²⁷ Андада Пётр Иисусха теен:
– Мына піс, прай нимебіс таста, Синің сооңча чөрчебіс. Андағда піске аның үчүн ниме полар?
²⁸ Иисус оларға теен:
– Сынны чоохтапчам сірерге: хақан Худай прай нимені наачылаза, Кизи Оолғы Позиның сабланыс үлгү сиреезіне одырза, сірер дее, Миниң соомча

чөргеннер, ідөк он iki үлгү сирее одырып, Израильниң он iki сөөгін чарғылирзар. ²⁹ Полғаны ла, кем Миниң үчүн иблерин, харындастарын алай пицелерин, пабазын алай іцезин, ипчизин алай палаларын, алай чирлерин артыс салған, ол кизи чүс хати артых сыйых алар паза ағаа мөги чуртас пирлер. ³⁰ Че пастағыларының көбизи соонда пол парар, соондағыларның көбизи, тізең, паста пол парар.

Виноградниктеги тоғысчылардаңар кип-чоох

–
20 Тигир хан-чирі тоғынчаң кизилерни иртен иртөк тоғысха чаллап аларға сыххан виноградник ээзине төөй. ² Ол чалланчатхан кизилерни күнде пир динарий ахча төлирге чоохтас салып, винограднигизер тоғынарға ызыбысхан. ³ Ұс час тузында † пазох ибдең сығып, садығ орнында тоғыс чох турчатхан хай пирее кизилерни көр салған. ⁴ Оларға даа тиді: «Сирер дее винограднигизер парыңар. Тоғынып алған ахчаны төлеп пирербин». Олар парыбоғысханнар. ⁵ Күнөрте алты паза тоғыс час тузында ††, пазох сығып, ідөк иткен. ⁶ Он пир ‡ час иирзер хатап сығып, тоғыс чох турчатхан кизилерни көр салып, оларға теен: «Ноға сирер күн тооза мында, пир дее ниме итпин, турчазар?» ⁷ «Писти пирдеези тоғысха чаллабаан», – тееннер олар. «Сирер дее винограднигизер парыңар, тоғынып алған ахчаны төлеп пирербин» – чоохтанған оларға ол. ⁸ Иир пол парғанда, виноградник ээзи тоғыс устағчызына теен: «Тоғысчыларны хығырып, чал ахчазын төлеп пир, соондағылардаң пастап, пастағыларына теере». ⁹ Он пир час иирде тоғынып пастааннары пирер динарий ахча алып алғаннар. ¹⁰ Иң пурун килгеннери, тізең, көп арах аларбыс тп сағынғаннар, че олар даа пирер динарий алып алғаннар. ¹¹ Ахчаларын алып алып, олар тура ээзине перинглеп сыхханнар. ¹² «Соонаң килгеннери пир ле час тоғынғаннар, че син оларны писнең, күн тооза изиге пызып ала тоғынғаннарнаң, тиң иттің». ¹³ Ээзи оларның пирсине нандырған: «Истек мини, нанчы! Мин сини хыйыхтабинчам. Син миннең пир динарийге чоохтас салған полбаазың ма?» ¹⁴ Позыңның ахчаңны алып, пар. Мин соондағыларға, сағаа нинче пиргем, анчох пирерге хынчам. ¹⁵ Алай миниң нимемни позым хынғанни итчең үлгүм чоғыл ба? Алай син миниң андағ харам нимес полчатханыма атархапчазың ма?» ¹⁶ Пу оңдайнаң, соондағылары паста пол парарлар, пастағылары, тізең, соонда пол парарлар. Көп кизи хығыртылған, че асхынах – таллағны ирткен.

Иисус Позының өлімінеңер паза тирлерінеңер үзинчизин чоохтапча (Мк 10:32-34; Лк 18:31-34)

¹⁷ Иерусалимзер парчадып, Иисус, он iki үгренчизин алынча хығырып алып, чолда оларнаң чоохтас парған:

– ¹⁸ Мына пис Иерусалимзер кирчебис. Анда Кизи Оолғын, садып, улуғ абыстарның паза Моисей Чахии пилгчилериниң холына пирибизерлер. Олар, тізең, Аны, өлімге чарғылап, ¹⁹ Худайы чохтарның холына, күлзиннер, сохсыннар паза киреске хазазыннар тп, пирибизерлер. Че үзинчи күннде Ол тиріл килер.

Зеведей оолларының іцезиниң сурынызы (Мк 10:35-45)

²⁰ Соонаң Аныңзар Зеведейниң ипчизи, оолларынаң хада пастыр килип, мөкейп ала пазырып, Иисустаң ниме-де сурынған.

– ²¹ Ниме кирек сағаа? – сурған ол ипчидең Иисус.
– Сөс пир мағаа: хан пол парзаң, пу iki оолғымның пирси Синиң оң саринда, икинчизи, тізең, сол саринда одыарлар, – нандырған Ағаа ол ипчи.

– ²² Сирер нимедеңер сурынчатханнарыңны даа пилбинчезер. Мин исчеткен үлүс-чирчени сирер ис поларзар ба алай Мин киреске түсчеткен чили киреске түс поларзар ба? – нандырған Иисус?

– Поларбыс, – нандырғаннар Ағаа харындастар.

²³ Иисус оларға теен:

– Мин исчеткен үлүс-чирчени изерзер, Мин кирестенчеткен чили кирестенерзер, че оң саримда паза сол саримда кем одыары Мин хынғанни полбинча. Анзы Пабам кемге тимнеен, ани полар.

²⁴ Аны истип, халған он үгренчизи пу харындастарға тарын парған. ²⁵ Иисус, прай үгренчилерин хығырып алып, чоохтанған:

– Чоннар ханнары оларның пастары полчатханын, пиглері оларнаң устап парчатханын пилчезер нимес пе зе? ²⁶ Че сирерниң араңарда иди полбазын. Кем араңарда иң улии поларға сағынча, анзы сирерге нымысчы ползын. ²⁷ Кем араңарда пастағызы поларға сағынча, анзы сирерге хул ползын. ²⁸ Кизи Оолғы даа кизилерни Позының алны-кистине чөргизерге нимес, че пасхаларына нымысха чөріп, көп кизиниң үчүн толығ полип, Позының тынын пирибизерге килген.

Иисустың харах чохтарны имнебискени (Мк 10:46-52; Лк 18:35-43)

²⁹ Иисус үгренчилеринең хада Иерихоннаң сыхчатханда, Аның соонча көп чон парған. ³⁰ Чол хазында одырчатхан харах чох iki кизи, Иисустың ирт парифанын сизин салып, хысхыр сыххан:

– Хан-пигибис! Давид төли! Айадах писке!

³¹ Кизилер оларны тысханнар, че олар уламох тың хысхырғаннар:

– Айадах писке, Хан-пигибис, Давидтиң төли!

† Грек тилнде ұс час теени пистиң тоғыс часха килисче. †† Грек тилнде алты паза тоғыс час теени пистиң он iki паза ұс часха килисче. ‡ Писте пис час иирде.

³² Иисус, тохти түзүп, оларны Позынзар хыгырып, теен:

– Ниме кирек сирерге Миннең?
– ³³ Хан-пигибіс! Пистиң харахтарыбысты ас пир! – тееннер олар Ағаа. ³⁴ Иисус, оларға айап, харахтарына теңен. Сах андох олар көр сыхханнар, анаң Аның соонча парғаннар.

Иисус Иерусалимзер хан чили килче

(Мк 11:1-11; Лк 19:28-38; Ин 12:12-19)

21 Иисус, үгрэнчлерінең хада Иерусалимзер чагдап килип, Елеон тагдағы Вифагий аалзар читкен. Анаң ікі үгрэнчизин алнынзар ызып, ² оларға теен:

– Алныңарда чатчатхан аалзар парыңар. Килзök, палғап салған тизи эштекнең чиит эштекти анда таап, систип алып, Минзер ағыл килиңер. ³ Пирее кизи сирерге пирее ниме чоохтанза, сирер ағаа, олар Хан-пигибіске киректер тип, нандырыңар. Ол кизи, эштектерни сах андох сирерге пиріп, позыдыбызар. ⁴ Прай пу ниме ухаанчының чоохтааны тол парзын тип иділген: ⁵ «Чоохтап пиріңер Иерусалимге †: „Мына чиит эштек палалыг тизи эштекке мўнип алып, синің амыр хылыхтыг ханың килип одыр“». ⁶ Үгрэнчлері, парып, прай Иисус чахаан чили иткеннер. ⁷ Тизи эштекнең хада палазын ағыл килип, үстўне кип салыбысханнар, анаң Иисус мўнип алған. ⁸ Уғаа көп кизи постарының кип-азахтарын чолға чаза салғаннар, пасхалары, тизең, ағастар салааларын сындырып, чолға тўзееннер. ⁹ Иисустың алнынча паза соонча чўгўр парчатхан кизлер хысхырысханнар:

– Осанна! †† Давидтің төлі!
– Хан Худайның адынаң Килчеткенге алғас ползын!
– Осанна Өөркі Чайаачаа!
¹⁰ Ол Иерусалимзер киргенде, саардағылар прайзы хорылыс сыхханнар.
– Кемдір пу? – тип сурастырғлааннар.
¹¹ Чон, тизең, нандырған:
– Пу ухаанчы Иисус. Ол Галилей чиріндегі Назареттең.

Храмны арығлааны

(Мк 11:15-19; Лк 19:45-48; Ин 2:13-22)

¹² Иисус, Худай храмынзар кир килип, андартын садыгчыларны паза садысчатханнарны прайзын сығара сўрглебискен. Ахча орнастырчатханнарның столларын паза иб тахырахтарын сатчатханнарның сиреелерин тўндере аңдарғлабызып, ¹³ оларға теен:

– Пазылған полған: «Минің храмым пазырчаң тура тип адал парар», сирер, тизең, аны тонагчылар ордазына айландыр салғазар.

† Мында грек пи́чктерінде «Сион тағның хызына» сөстер турчалар. †† Осанна! – пу сөс еврей тілінең, ол «писти арачыла» теен полча. Иди хан кизини улулап удурлачаңнар.

¹⁴ Храмда Иисуссар харах чоhtar паза ахсахтар пастыр килгеннер. Ол оларны имнебискен. ¹⁵ Улуғ абыстарнаң Моисей Чахии пилигчлері Ол итчеткен хайхастарны паза храмда «Осанна, Давидтің төлі!» тип хысхырысчатхан олғаннарны көре, өкпелен парып, ¹⁶ Иисусха тееннер:

– Исчезиң ме, олар ниме типчелер?
– Йа, исчем! Сирер пу сөстерни хақан даа хыгырбаазар ба: «Син Позыңны олғаннарға паза час палаларға махтатыртхазың?» – нандырған оларға Иисус.

¹⁷ Иисус, оларны халғызып, саардаң сыгып, Вифаний аалзар парған. Анда хонып алған.

Смоква ағазын харғааны

(Мк 11:12-14, 20-24)

¹⁸ Иртен саарзар айланчатханда, Иисус астап парған. ¹⁹ Анаң чол хазында пир смоковница ағазын көр салып, андар пастыр килген. Че анда пўрлердең пасха пир дее ниме таппин, ағаа чоохтанған:

– Синде чистек паза пир дее өспезин.
Сах андох смоковница ағазы хуруп парған.
²⁰ Үгрэнчлері, аны көр салып, таңнап парғаннар:
– Ноға смоковница иди кинетин хуруп парды?
– ²¹ Сынны сирерге типчем, сирер киртинчетсеңер паза икнчлебинчетсеңер, пу ағас хайди пол парды, идök ит поларзар, пу таға даа «көдірліп, талайзар тўс пар» тизеңер, ол тўзер, – нандырған оларға Иисус. ²² Киртиніп ала, Худайдаң ниме дее сурзаңар, ол нимени аларзар.

Хайдағ үлгўнең?

(Мк 11:27-33; Лк 20:1-8)

²³ Иисус, храмзар килип, үгрет сыхханда, Андар улуғ абыстар паза чонның ах сағаллары, пас килип, сурғаннар:

– Киректеріңни хайдағ үлгўнең итчезиң? Сағаа мындағ үлгўни кем пирген?
– ²⁴ Мин сирердең пир ле сурыг сурарбын, ағаа нандыр пирзеңер, Мин дее сирерге прай нимени хайдағ үлгўнең итчеткенімни чоохтап пирербін, – тип нандырған оларға Иисус.
– ²⁵ Иоанның киреске тўзіргени хайдаң килген: Худайдаң ма алай кизилердең ме?

Андада олар, пос аразында үзўрип, чоохтасханнар:
– «Худайдаң» тизебис, Ол сурар: «Андагда ноға сирер Иоаннга киртинмеезер?» ²⁶ Че «Кизилердең» тизебис, чоннаң хорғыстыг. Олар Иоанны ухаанчы тип улуғлапчалар нооза.

²⁷ Андада олар Иисусха пиди нандырғаннар:
– Пилбинчебис.

Ол даа оларға теен:
– Мин дее сирерге чоохтабаспын, пу нимелерни хайдағ үлгўнең итчеткенімни.

Икі харындастаңар кип-чоох

– ²⁸ Сірер чи хайди сағынчазар? Пир кизиниң икi оол полтыр. Ол, улуғ оолғынзар парып, теен: «Оолғым! Пүүн парып, миниң винограднигимде тоғын».

²⁹ «Хынминчам» тип нандырған ол, че сағыс хабынып, тоғынарға парған. ³⁰ Анаң ол кизи, кичиг оолғынзар парып, идок чоохтанған. «Амох парам, пабаң» тип нандырған оолғы, че позы тоғынарға парбаан. ³¹ Пу икi оолның хайзы пабазының чахиин толдырған?

Ағаа тееннер:

– Пастағызы.

Иисус оларға теен:

– Сынны сірерге типчем, албан чығчаңнар паза чөреечи ипчилер Худай хан-чиринзер сірердең пурун кирерлер. ³² Иоанн сірерзер сын чолны көзит пирерге килген нооза, че сірер ағаа киртинмеезер. Албан чығчаңнар паза чөреечи ипчилер ағаа киртингеннер. Сірер, тізең, аны көрген соонда даа, ачырғанмаазар паза ағаа киртинмеезер.

Виноград өскірчеңнердеңер кип-чоох

(Мк 12:1-12; Лк 20:9-19)

– ³³ Пасха кип-чоох истип алыңар. Пир тура ээзи чуртаптыр. Ол, виноград ағастар одырт салып, ибуре сиден тудыбыстыр. Анда виноградты сыға пасчаң оймах хазып алып, хадағчаа иб пүдиріп, аны виноград өскірчеткен кизилерге тузаланарға пирібізіп, позы пасха чирлерзер парыбыстыр.

³⁴ Чистек теерер тус чит килгенде, ол, чалчыларын виноград өскірчеткеннерзер ызып, виноградтаң позының үлүзин ағыл килерге чахаан. ³⁵ Че виноград өскірген кизилер, чалчыларын тудып алып, пирсин соғып, паза пирсин өдір салып, халғанчызын, тізең, таснаң чаалааннар. ³⁶ Ээзи кизи хатап пастағызынаңох көп чалчы ысхан, че оларны даа идок иткеннер. ³⁷ Арығ полбаста, ол позының оолғын ысхан: «Миниң оолғымнаң чалтанарлар, арса», – чоохтанған ол. ³⁸ Виноград өскірчеңнер, аның оолғын көр салып, постары алынча чоохтасханнар: «Пу пабазының пайын холға кирчең чалғыс оолғы, парааңар, аны өдірібізеңер, халған анығ писти полар». ³⁹ Анаң аны, хаап алып, виноградниктең сығарып, өдір салғаннар. ⁴⁰ Амды виноградник ээзи, килип, пу виноград өскірчеңнерни хайди идер?

⁴¹ Ағаа тееннер:

– Ол чабалларны айағ чох өдірібізер, виноградникти, тізең, пасхаларына тузаланарға пирібізер. Олар ағаа виноградты тузында пир турарлар.

⁴² Иисус оларға чоохтаан:

– Сірер Худай Пичиинде ниме пазыл парғанын хаңан даа хығырбаазар ба? «Пүдирігчилерниң хыйа тастаан тазы соонаң иң кирек, тура пулиин тутчаң тас пол парған. Аны Хан Худай иткен; писке хайдағ хайхастығ ниме ол». ⁴³ Аннаңар типчем сірерге,

Худай хан-чирі сірердең нандыра алылар, аның чистектерин ағылчатхан кизилерге пирілер. ⁴⁴ Пу тасха түскен кизи чоо түс парар, ол тас, тізең, пирее кизиниң үстүне түс парза, аны чабыра чоо пазыбызар.

⁴⁵ Улуғ абыстарнаң фарисейлер, Иисустың кип-чоохтарын истип, постарынаңар чоохтапчатханын сизиніп, ⁴⁶ Аны хаап аларға иткеннер. Че чон Аны ухаанчаа санаан, аннаңар олар чоннаң хорыхханнар.

Тойдаңар кип-чоох

(Лк 14:15-24)

22 Иисус оларға аннаң андар кип-чоохтар чоохтаан.

– ² Тигір хан-чирі, позының оолғына ипчи ал пиріп, улуғ той иткен ханға төйи поладыр. ³ Ол хан позының нымысчыларын аалчыларны тойға хығыр килерге ызыбысхан, че хығырған кизилер килерге хынмааннар. ⁴ Ол пазох пасха нымысчыларын, пиди чоохтанып ала, ызыбысхан: «Кизилерни ааллап хығырып, пиди тиңер: „Чицең нимени мына тимнеп салдым, пуғаларым паза өнетин симирте азырап алған малларым соғыл пардылар. Прай ниме тимде, тойға килиңер“». ⁵ Че хығырған кизилері, тізең, аның хығырғанын нимее салбин, пирси позының хыразынзар, паза пирси садығ киреенең парыбысхан, ⁶ пасхалары, тізең, ханның нымысчыларын, тудып алып, иреелеп, өдірібіскеннер. ⁷ Мынзын ис салып, хан тың тарын парған. Ол, позының чааңчыларын ызып, кизи өдіргеннерни чох идип, саарларын өртебіскен. ⁸ Анаң хан нымысчыларына теен: «Той чиизи тимде, че хығырған кизилер ағаа турыстығ полбадылар. ⁹ Аннаңар, чоллар пирікчеткен орынзар парып, учураан на кизини тойға хығырыңар». ¹⁰ Ол нымысчылар, чолларзар сығып, учураан кизилерни прайзын – хомайларын даа, чахсыларын даа – хығыр килгеннер. Тойға кизи тол чөрибіскен. ¹¹ Хан, аалчыларны көрерге сых килип, тойға кисчең кип-азаан киспеен кизини көр салған ¹² «Нанчым, хайди син тойға кисчең кип-азах чох пеер кир килдиң?» – чоохтанған ол ағаа. Анзы, тізең, тапсабаан. ¹³ Андада хан нымысчыларына чахаан: «Хаап алыңар аны, азах-холларын палғап, тастындағы харасхызар тастабызыңар. Анда сыыт паза тіс хычыразы полар». ¹⁴ Хығыртхан кизи көп, че таллап алған кизи асхынах.

Хағанға – хағанни, Худайға – Худайни

(Мк 12:13-17; Лк 20:20-26)

¹⁵ Андада фарисейлер, хыйа парып, Иисусты пирее оңдайнаң Позиныңох сөзинең тудып аларға чөптескеннер. ¹⁶ Анаң постарының хай пирее үгренчилеринең хада Ирод ханға чағын кизилерни Иисуссар ысханнар. Олар, парып, сурғаннар:

† Ол туста тойға килген кизилер өнетин кип-азахтығ килчеңнер.

– Үгретчи! Пис пилчебис, Син көни кизизин, Худайның чолынча парарға сын үгретчезин. Син пирдеезинең чалтанминчазың, пирдеезине чалғанминчазың.

¹⁷ Аннаңар чоохтап пир писке, хайди сағынчазың, пис Рим хағаныға албан төлирге кирекпис пе алай чох па?

¹⁸ Че Иисус, оларның көйтктенчеткеннерин көріп, чоохтанған:

– Чойырхостар, Нимее мині сынап одырзар?

¹⁹ Көзит пиріңер Мағаа албан төлепчеткен ахчаны. Олар Ағаа динарий ахчаны ағыл пиргеннер.

– ²⁰ Пу динарийде кемнің сомы паза ады? – теен оларға Иисус.

– ²¹ Хағанни, – нандырғаннар Ағаа.

Андада Иисус оларға теен:

– Андағда хағаннин хағанға пиріңер, Худайнин – Худайға.

²² Олар, Аны истип, таңнап парғаннар. Анаң, Аны анда халғыс салып, парыбысханнар.

Тірілердеңер чоох

(Мк 12:18-27; Лк 20:27-40)

²³ Өлім соонда кизи тірілбинче типчеткен саддукейлер, олох күн Иисуссар пас килип, Аннаң сурғаннар:

– ²⁴ Үгретчи! Моисей пиди теен: «Пирее кизи, пала чох чуртап, үреп парза, ол кизинің харындас-туңмазы, аның ипчизин ал салып, үреен харындазының төлін узаратсын». ²⁵ Пистің чити харындас полған. Улуғ харындазыбыс ипчи алған, че пала чох үреп парған. Моисей Чахии хоостыра аның ипчизин харындазы ал салған. ²⁶ Анзы үреен соонда, ол ипчині ікінчи харындазы ал салған, анаң үзінчизи, иди читинчи харындазына теере, прайзы үреглеп парғанча. ²⁷ Прайзының соонаң оларның ипчизи үреп парған. ²⁸ Ам олар прайзы тіріл килзелер, ол ипчи кемни полар? Прай харындастар пир ипчинең чуртааннар нооза.

²⁹ Иисус оларға нандырған:

– Сіерер, Худай күзин паза Худай Пичиин пилбин, алчаас итчезер. ³⁰ Кизилер, тіріл килзелер, ипчи албинчалар, ирге дее парбинчалар. Олар тигірдег Худай ангеллери осхас поларлар. ³¹ Үреп парғаннарның тірілеринеңер Худай сіерерге чоохтаанын хығырбаазар ба? ³² «Мин Авраамның Худайыбын, Исаактың Худайыбын, Иаковтың даа Худайыбын». Худай үрееннерни нимес, че тіріглерни.

³³ Чон, Аны истип, Аның үгрединиине чапсаан.

Иң улуғ чохығ

(Мк 12:28-34; Лк 10:25-28)

³⁴ Фарисейлер, тізең, Иисус саддукейлерни хайди тымылдырыбысханын истип, хада чыылыс парғаннар. ³⁵ Оларның пірси, Моисей Чахии пилгчизи, Иисусты сыныхтап, сурған:

– ³⁶ Үгретчи! Моисей Чахиинда хайзы чохығ иң улуғдыр?

³⁷ Иисус ағаа теен:

– Хан Худайға прай чүрееңнең, прай көңніңнең паза прай сағызыңнаң хын. ³⁸ Пу пастағы паза оон чохығ. ³⁹ Ікінчизи дее мынзыох осхас уғаа улуғ чохығ: «чағыныңа, позыңа чили, хын». ⁴⁰ Моисей Чахиинан ухаанчыларның үгредии пу іки чохыға төстенчелер.

Мессий-Христос кемнің төлі?

(Мк 12:35-37; Лк 20:41-44)

⁴¹ Фарисейлер чыылыс парғанда, Иисус олардаң сурған:

– ⁴² Мессий-Христостаңар сіерер ниме сағынчазар? Кемнің Ол төлі?

Ағаа нандырғаннар:

– Давидтің.

⁴³ Иисус оларға теен:

– Андағда ноға Давидке Худай Худы тол парғанда, Давид, Мессийни Хан-пигим тип адап, пиди типче:

⁴⁴ «Хан Худай минің Хан-пигиме теен: „Мин Синің прай ыырчыларыңны азааң алтына тастаанча, мында Минің оң саримда одыр тур“». ⁴⁵ Давид Аны Хан-пигим тип адапчатса, хайди андағда Мессий-Христос Давидтің төлі пол парча?

⁴⁶ Пирдеези Ағаа пир дее сөс нандыр полбаан. Аннаң сығара пирдеези Аны сурастырғлирға тідинмеен.

Иисус фарисейлердеңер паза Моисей Чахии пилгчлеринеңер сизиндрче

(Мк 12:38-40; Лк 11:37-52; 20:45-47)

23 Андада Иисус, чоннаң паза Позының үгренчлеринең чоохтазып, ² пиди теен:

– Моисей Чахии пилгчлері паза фарисейлер, Моисейниң орнында одырып, аның чохығларын чарытчалар. ³ Сіерерге идерге чахаан нимелерни прай толдырып-идіп турыңар, че оларға көөкпеңер: олар постары даа чоохтаан нимелерни итпинчелер. ⁴ Олар кизилерге аар паза апарарға сидік чүктерни артыбысчалар, постары, тізең, оларға салааларынаң даа теңерге хынминчалар. ⁵ Прай постарының киректерин кизилерге көзидерге ле тип итчелер. Хамахтарындағы пичіктіг чаламаларын чалбахтаң чалбах итчелер, кип-азахтарындағы чачахтарны узуннаң узун итчелер. ⁶ Олар той-пайда төрде одыраарға хынадырлар, синагогаларда, тізең, – алнындағы сіреелерде. ⁷ Орыхта алай чон көп чирлерде, олар кизилерге улуғлап удурларарға паза «Үгретчи! Үгретчи!» тип адаттырарға хынадырлар. ⁸ Сіерерниң пир ле Үгретчи – Мессий-Христос, сіерер, тізең, прайзыңар харындастарзар, аннаңар постарыңны үгретчее санабаңар. ⁹ Сіерерниң пир ле Паба пар, Ол тигірде, аннаңар чир үстүнде пир дее кизині паба тип адирға кирек чоғыл. ¹⁰ Устағчыңар даа сіерерниң пир ле – Мессий-Христос, аннаңар постарыңны устағчаа санабаңар. ¹¹ Иң улииңар сіерерге прайзына нымысчы ползын. ¹² Позын пөзик көдрчеткен кизи,

ол төбін түзіртер, че позын нимее салбинчатхан кизи, ол көдіртер нооза.

Хыйал сірерге

– ¹³ Хыйал сірерге, Моисей Чахии пілігцілері паза фарисейлер! Чойырхостар! Сіерер кизилердең Тигір хан-чирин чабысчазар. Постарың даа андар кирбинчезер, андар кірерге итчеткеннерні дее кирбинчезер.

¹⁴ Хыйал сірерге, Моисей Чахии пілігцілері паза фарисейлер! Чойырхостар! Сіерер өкіс ипчилернің чурттарын тонапчазар, анаң, пасхалары көрзиннер тіп, чойланып, үр пазырчазар. Пу нименің үчүн улам хатығ чарғы полар сірерге.

¹⁵ Хыйал сірерге, Моисей Чахии пілігцілері паза фарисейлер! Чойырхостар! Сіерер, талайлар паза чирлер ибіре чөріп, постарыңа үгретчилер тилепчезер. Пирезин таап алзар, тізең, аны үгретчилерге айландырып, постарыңнаң ікі хати хомай ит салып, көйчеткен көлзер тастатчаң кизи итчезер.

¹⁶ Хыйал сірерге, харах чох устағчылар! «Храмнаң обалланып, аны толдырбаза даа хайтпас, че храмдағы алтыннаң обалланғанын хайди даа толдырарға кирек» тіп үгретчезер. ¹⁷ Харах чох алығлар! Хайзы артыхтыр? Алтын ма? Алай алтынны чарытчатхан храм ма? ¹⁸ Ідөк сіерер «Тайығ орнынаң обалланып, аны толдырбаза даа хайтпас, че ол орынға салған сыйыхнаң обалланғанын хайди даа толдырарға кирек» тіп үгретчезер.

¹⁹ Харах чох алығлар! Хайзы улуғдыр? Сыйых па? Алай ол сыйыхты чарытчатхан тайығ орны ба?

²⁰ Аннаңар кем тайығ орнынаң обалланча, ол ідөк тайығ орнындағы прай сыйыхнаң обалланча.

²¹ Кем храмнаң обалланча, ол храмнаң даа, андағы Худайнаң даа обалланча. ²² Че кем тигірнең обалланча, ол Худай үлгү сирезінең дее, анда одырчатхан Худайнаң даа обалланча.

²³ Хыйал сірерге, Моисей Чахии пілігцілері паза фарисейлер! Чойырхостар! Сіерер, мята, анис паза тмин өскіріп, Худайға онынчы чардығын пирчезер, че Моисей Чахииның иң өөн үгретчилер – чарғыны, өлчейні паза киртіністі – постарыңнаң хыйа тастапчазар. Сіерер анзын идіп, мынзын даа ундубасха кирексер. ²⁴ Харах чох устағчылар! Сарығ сеектерні сүүп, тастапчазар, тибелерні, тізең, азырчазар!

²⁵ Хыйал сірерге, Моисей Чахии пілігцілері паза фарисейлер! Чойырхостар! Сіерер чірче-айахтың тастын на арығлап салчазар, оларның істінде, тізең, азымахтаныс паза сын нимес нимелер толдыра.

²⁶ Харах чох фарисей! Пастап аяхнаң чірченің істин арығлап сал, андада аның тасты даа арығ полар.

²⁷ Хыйал сірерге, Моисей Чахии пілігцілері паза фарисейлер! Чойырхостар! Сіерер хазарт салған хомдылар осхассар. Тастынаң олар сіліг көрінчелер, істілеріне, тізең, өлген кизилернің сөктері паза аннаң даа пасха чызығ нимелер тол парғаннар.

²⁸ Сіерер ідөк тастынаң арығ чүректіг кизилер осхассар, че істіңерде чойырхоссар паза сайбағчылар.

²⁹ Хыйал сірерге, Моисей Чахии пілігцілері паза фарисейлер! Чойырхостар! Сіерер ухаанчыларны көмцең орыннар пүдірчезер паза арығ чүректіг кизилерге хумартхы тастар чазапчазар. ³⁰ Анаң тіпчезер: «Піс адаларыбыс тузында чуртаан ползабыс, ухаанчыларның ханын төгерінде араласпасчыхпыс». ³¹ Пу оңдайнаң сіерер, ухаанчыларны өдірген кизилернің төллірі полчабыс тіп, постарыңнаң тоғыр киречилепчезер. ³² Андағ полза, сіерер, пабаларың пастаан киректерні аннаң андар идіп, тоос салыңар. ³³ Чыланнар, чылан палалары! Көйчеткен көлнің чарғызынаң хайди тизіп аларзар? ³⁴ Аннаңар сіерерзер ухаанчыларны, хыйғаларны паза үгретчилерні ысчам, че сіерер оларның хай пиреелерін өдір саларзар, пиреелерін киреске хазап саларзар, пасхаларын, тізең, постарыңның синагогаларыңда соғып, саардаң саарға сүр чөрерзер. ³⁵ Іди сіерер чир үстүнде арығ чүректіг прай кизилернің төгілген ханы үчүн пыролығ поларзар: арығ чүректіг Авельнің төгілген ханынаң сығара сірерге храмның паза тайығ орнының аразында өдірт салған Варахийнің оолғы Захарийнің төгілген ханына теере! ³⁶ Сынны сірерге тіпчем, прай пыро пу төлге түзер.

Иерусалимни сизіндірткені

(Лк 13:34-35)

– ³⁷ Иерусалим! Иерусалим! Ухаанчыларны өдірчеткен паза позыңзар ысханнарны тастарнаң чаалапчатхан саар! Нинче хати Мин, палаларын ханат алтына чыыпчатхан хус чили, палаларыңны чыып аларға хынғам, че син хынмаазың! ³⁸ Мына, тураңар ээн халарға чөр. ³⁹ Тіпчем сірерге: «Алғас ползын Хан Худайның адынаң Килигенге!» тіп хысхырбаанда, Мини паза көрбессер.

Храмның иңзерілерінеңер паза чир үстүнің тоозыларынаңар

(Мк 13:1-23 Лк 21:5-24)

24 Иисус храмнаң сығып париғанында, үгретчилері, Ағаа храмны көзідерге тіп, пас килгеннер. ² Иисус, тізең, оларға теен:

– Прай пу нимені көрчезер бе? Сынны тіпчем сірерге, мында тас үстүнде тас халбас, прай иңзеріл парар.

³ Иисус Елеон тағда одырчатханда, тізең, Андар үгретчилері ле килип, Аннаң сурғаннар:

– Чоохтап пир піске, хақан полар ол ниме? Түгенці тус поларына паза Синің килеріңе хайдағ танығ полар?

– ⁴ Китеніңер! Пирдеезіне алаахтыртпаңар, – нандырған оларға Иисус.

– ⁵ Көп кизи Минің адымнаң аданып килер. «Мин Мессий-Христоспын!» тіп турарлар, көп чонны алаахтырып аларлар. ⁶ Ідөк чағынғы паза ыраххы

чаалардаңар истерзер. Көриңер, тың хорыхпаңар. Прай ол полқаң ниме, че анзы ам даа түгенңизи нимес. ⁷ Чон чоннаң, хан ханнаң тоғыр көдірлер. Анда-мында өзөгис-хырылыстар паза чир тітіреси полар. ⁸ Прай пу нимелер пала төрідерде пасталчатхан ағырығлар осхастар. ⁹ Андада сірерни иреелеп өдірерлер. Минің адымның үчүн сірерни прай чоннар хырт көрер. ¹⁰ Андада үгренңилернің аразында көп кизи Худайдаң хыйа полибызар, пірси пірсін садып, удур-төдір пу харахнаң көріспестер, ¹¹ көп чой ухаанчы сых килип, көп чонны алаахтыр салар. ¹² Чабал ниме иртіре көп поларынаң, көп кизіде хыныс сооп парар. ¹³ Тоозазын сыдас парыбысхан на кизи арачылан халар. ¹⁴ Че пастап, пу тигір хан-чиринеңер Чахсы Хабарны прай чир үстүндегі чоннар иссиннер тип, чоохтирлар. Анаң на түгенңизи килер.

¹⁵ Ызых орында чиркестіг нименің турчатханын көр салзаңарох – анзынаңар ухаанчы Даниил † чоохтаан полған (хығырған кизи пілер аны) – ¹⁶ Иудей чиріндегілер тағларзар тиссиннер, ¹⁷ тура хырындағы кизи ибінзер, пирее ниме аларға тип, кірбезін, ¹⁸ хырадағы кизи кип-азаан аларға ибзер алдыра чүгүрбезін. ¹⁹ Ол күннерде тойлығ паза час палалығ ипчилерге хыйал-чобағ түзер! ²⁰ Сірге хысызын алай ба суббота күн тизерге килис парбазын тип, пазырыңар. ²¹ Андада чир пүткеннең сығара амға теере хақан даа полбаан паза хақан даа полбас илбек чобағ полар нооза. ²² Ол күннер хызырылбаан ползалар, пір дее тіріг ниме арачылан полбасчых, че таллап алған кизилер үчүн андағ күннер хызырыларлар.

Кизи Оолғы килеринеңер

– ²³ Сірге, «Мына мында Мессий-Христос!» алай «Ол тигде» тип, пиреези чоохтанза, киртинмеңер. ²⁴ Көп чой мессий-христостар паза чой ухаанчылар сыға саларлар нооза. Ондай полза, олар, таллап алған кизилерни дее алаахтырып аларға полип, илбек танығлар паза хайхастар идерлер. ²⁵ Көриңер, Мин сірге азынада чоохтап пирдім. ²⁶ Алай сірге «Мына Ол хуу чазыда» тізелер, парбаңар андар; «Ол мында, көринмес чирде» тізелер, киртинмеңер. ²⁷ Хайди сағын, іскер чарып, кидер дее көрине халадыр, Кизи Оолғының даа килері андағ полар. ²⁸ Хусхуннар сөөк чатчатхан чирзер чылызадырлар нимес пе зе?

²⁹ Ол күннердегі чобағ соонда кинетін күн пүлестел парар, ай чарыбас, чылтыстар тигірдең тўс парарлар, тигірнің күстері тітіри түзерлер. ³⁰ Андада тигірде Кизи Оолғының тании көрине түзер. Тигір пулуттарыңа улуғ сабланызында паза күзінде парчатхан Кизи Оолғын көре, чир үстүндегі

† Пу чиркестіг нимедеңер Пурунғы Молчағның «Даниил ухаан чоохтары» киндезінде пазыл парған (9:27; 11:31; 12:11). Пиди ол пасха худайларға киртинчеткен кизилернің тайығ орнын адаан. Олар пу тайығ орынны Иерусалимдегі храмда пүдір салғаннар.

прай чоннар ылғап сығарлар. ³¹ Ол чирнің төрт пулиинзар Позының ангеллерін чоон табыстығ пырғылығ ызыбызар. Олар Аның таллап алған кизилерін тигірнің пір хыринаң пасха хырина теере чыып аларлар.

Ол күн хақан полар?

(Мк 13:24-31; Лк 21:25-33)

– ³² Сірге смоква ағазы көзідім ползын: аның салаалары, нымзап парып, пүрлен сыхсалар, чайғы чағдап одырғанын пілчезер. ³³ Ідөк, Минің чоохтаанымның толчатханын көр салзаңар, пілерзер – Кизи Оолғы чағын, ізк хыринда. ³⁴ Сынны чоохтапчам сірге, прай пу ниме амғы төл үзлгелеккеөк полар. ³⁵ Тигірнең чир чіт парарлар, Минің сөзім, тізең, халар.

– ³⁶ Ол күннеңер, ол тустаңар пирдеези, тигірдегі ангеллер дее пілбинчелер. Аны Пабам на чалғызан пілче. ³⁷ Нойның тузында хайди полған, ідөк Кизи Оолғы килер туста полар. ³⁸ Суғ тазар күннернің алнында Ной поэнының улуғ кимезине одырыбысханыңа, ідөк чееннер, іскеннер, ипчи алғаннар паза ирге парғаннар. ³⁹ Чир үстүне суғ чайылып, прайзын хыр парыбысханча, олар ниме полчатханын піл тее полбааннар. Кизи Оолғы килзе, ідөк полар. ⁴⁰ Андада хырадағы ік кизідең пірси алылар, паза пірси – тасталар. ⁴¹ Теербеннең ун тартчатхан ік ипчинің пірси алылар, паза пірси – тасталар. ⁴² Сігер пілбинчезер, ноо туста Хан-пигіңер килер, аннаңар сиргек полиңар. ⁴³ Че сігер пілчезер, тура ээзи оғырның килер тузын пілген полза, ол сиргек поларчых, оғырға даа туразына кірерге пирбесчк. ⁴⁴ Кизи Оолғы сігер пір дее сағыбаан туста чиде салар, аннаңар хақан даа тимде полиңар.

Ізестіг паза ізестіг нимес нымысчы

(Лк 12:41-48)

– ⁴⁵ Кем андағда ізестіг паза хыйға нымысчы? Тура ээзи, чічең нимені нымысчыларға тузында пир турзын тип, нымысчыны турғысхан. ⁴⁶ Ээзи килип, нымысчының иди хайынчатханын көрзе, хайдағ часкалығ ол нымысчы! ⁴⁷ Андада, сынны чоохтапчам сірге, ээзи андағ нымысчыны прай тура-хазаазын көрерге турғыс салар. ⁴⁸ Че хомай нымысчы полза, поэзы поэзына «Минің ээзім табырах килбес» тип ала, ⁴⁹ арғыстарын соғып, ізеечилернең хада ізип, чіп чөрер. ⁵⁰ Андада мындағ нымысчының ээзи ол сағыбаан күнде, ол сағынмаан туста чиде салар, ⁵¹ аны ыра-чара тартып, чойрхостарни осхас үлүстіг идер. Анда сыыт паза тіс хычыразы полар.

Он хыстаңар кип-чоох

– **25** Андада, чарытхыларын алып, ипчи алчатхан оолны удурлирға сыххан он хысха төй полар

Тигір хан-чирі. ² Ол хыстарның пизи уғаа хыйға полған, халған пизи, тізең, нимее чарабаан. ³ Нимее чарабааннар, чарытхыларны алып, көйдірцең хайахтарын албин салтырлар. ⁴ Хыйғалар, тізең, чарытхыларны паза ідістеріне толдыра хайах алып алғаннар. ⁵ Че ипчи алчатхан оол орайлатчатханда, прайзы, сабыхсып, узубысхан. ⁶ Орты хараада, тізең, «Мына ипчи алчатхан оол килир, аны удурлирға сығыңар» тип хысхырған табыс истіл парған. ⁷ Андада прай хыстар, усхун килип, чарытхыларын иптебискеннер. ⁸ Нимее чарабаан хыстар, тізең, хыйғаларына тееннер: «Пістің чарытхыларыбыс үсчелер, аннаңар хайахтарыңнаң көп нимес піске пириңер». ⁹ «Андада ол хайах піске дее, сірерге дее читпес. Сірер, садығчыларзар парып, постарыңа садып алыңар» тип нандырғаннар хыйғалары. ¹⁰ Олар хайах садызып аларға парыбысхан туста ипчи алчатхан оол чиде салған. Прай тимнен салған хыстар аннаң хада тойға кір парыбысханнар, ізик, тізең, чабыл парған. ¹¹ Анаң пайаағы хыстар, айлан килип, чоохтанғаннар: «Ээзи кизи! Ээзи кизи! Ас пир піске ізикті!» ¹² «Сынны типчем сірерге, Мин сірерні пилбинчем» тип нандырған оларға ипчи алчатхан оол.

¹³ Кип-чоохты тоозып, Иисус теен:

– Сірер Кизи Оолғының килер күнін дее, тузын даа пилбинчезер, аннаңар сиргек полыңар.

Таланттаңар † кип-чоох (Лк 19:11-27)

– ¹⁴ Ідөк Тигір хан-чирі пасха чирзер парчатхан паза, поэзының нымысчыларын хығырып, нинче пар нимезин көрерге чахыпчатхан кизее төбй. ¹⁵ Оларның полғанына ла сүмези хоостыра ахча пирген ол: пирсіне пис талант, ікінцізіне – ікі, үзінцізіне – пир. Поэзы сах андох парыбысхан. ¹⁶ Пис талант алған нымысчы, парып, ол ахчазын кирекке тузаланып, хоза пис талант идіп алған. ¹⁷ Ідөк ікі талант алған нымысчы соонаң хоза ікі талант идіп алған. ¹⁸ Пир талант алған нымысчы, тізең, парып, аны чирге көбм салып, иди ол ээзінің күмүзін чазыр салған. ¹⁹ Илееде тус ирткенде, нымысчыларның ээзи, айланып, нымысчыларынаң нандырығ сурған. ²⁰ Пис талант алған нымысчы, килип, хоза пис талант ағыл пирип, теен: «Ээзи кизи, син мағаа пис талант пиргезің, мына мин оларға хоза пис талант тоғынып алғам». ²¹ «Чохсы паза ізестіг нымысчым! Син кічиг киректе ізестіг полдың. Мин сини көп нименің пазында турғызарбын. Ээзіңнең хада өрін» – тип нандырған ағаа ээзи. ²² Ікі талант алған нымысчы даа, пас килип, теен: «Ээзи кизи! Син мағаа ікі талант пиргезің. Мин оларға хоза ікі талант тоғынып алғам». ²³ «Чохсы паза ізестіг нымысчым! Син кічиг киректе ізестіг полдың. Мин сини көп нименің пазында турғызарбын. Ээзіңнең хада өрін», – теен ағаа аның ээзи. ²⁴ Пир талант алған

† Талант – күмүс ахча.

нымысчы, пас килип, теен: «Ээзи кизи! Мин синің хатығ хылиіңны пилчем. Таарыбаан чирде ас кисчезің, чайа тастабаан чирде теерчезің. ²⁵ Аннаңар мин, синнең хорығып, парып, синің ахчаңны чирге чазыр салғам. Мына сағаа сини». ²⁶ Ээзи ағаа нандырған: «Арғаас паза нимее чарабас нымысчы! Мин таарыбаан чирде ас кисчеткенімни, чайа тастабаан чирде теерчеткенімни піліп, ²⁷ син күмүс ахчамны садығчыларға пирибізерге кирек полғазың. Мин, тізең, килип, парыс алып аларқыхпын. ²⁸ Амды пир талантты, аннаң алып, он таланттығ кизее пирибізіңер. ²⁹ Ниме-ноозы пар полған на кизини хозылып одырар, че ниме-ноозы чох кизи пар даа нимезин пыластырар. ³⁰ Пу нимее чарабаан нымысчыны, тізең, тастындағы харасхызар тастабызыңар: анда сыыт паза тіс хычыразы полар» тип, Иисус піди хосхан:
– Хулаа пар кизи иссин!

Чоннарны чарғылааны

– ³¹ Хақан Кизи Оолғы Поэзының сабланызында паза Аннаң хада прай ах-арығ ангеллері чиде салзалар, андада Ол Поэзының сабланыстығ үлгү сиреезіне одырыбызар. ³² Аның алнына прай чоннар чыылыс килерлер. Андада оларны, мал хадарчызы хойларны өскілердең чарчатхан чили, Ол ікі чара чар салар. ³³ Хойларны Поэзының оң саринзар турғыс салар, өскілерні, тізең, – сол саринзар. ³⁴ Анаң хан Поэзынаң оң сариндағыларға чоохтанар: «Минің Пабам алғааннары, килиңер, чир чайалғаннаң сығара сірерге тимнелген хан-чирин алыңар. ³⁵ Мин астапчатханда, сірер мині азыраазар, сухсаанымда – суғ пиргезер, хончаң чир чох чөрчеткенімде – тураңарда хондырғазар, ³⁶ кип-азах чох полғанымда – тонандырғазар, ағырчатханымда – мині көргезер, харибде одырчатханымда – Минзер килгезер». ³⁷ Андада арығ чүректіг кизілер Ағаа нандырарлар: «Хан-пигібіс! Хақан піс, Синің астапчатханыңны көріп, азыраабыс? Алай, сухсапчатханыңны көріп, суғ пиргебіс? ³⁸ Хақан піс Сині, хончаң чир чох чөрчеткеніңні көріп, турабыста хондырғабыс? Алай, кип-азааң чохта, тонандырғабыс? ³⁹ Хақан піс, ағырчатханыңны алай харибде одырчатханыңны көріп, Синзер килгебіс?» ⁴⁰ «Сынны сірерге типчем, сірер кічиг харындастарымның пирсіне иткен нимелерні мағаа даа иткезер» тип нандырар оларға хан. ⁴¹ Андада Поэзының сол саринда турчатханнарға чоохтанар: «Хыйа парыңар миннең, хаарғаннар. Сайтанға паза аның ангеллеріне тимнелген успас отха кіриңер. ⁴² Мин астап чөрчеткенде, Мағаа чиис пирбеезер. Сухсапчатханда, Мағаа суғ пирбеезер. ⁴³ Хончаң орын чох чөргенде, Мині тураа кирбеезер. Кип-азах чох полғанда, Мині тонандырбаазар. Ағырчатханда паза харибде одырчатханда, сірер Мині көрбеезер». ⁴⁴ Андада олар, Ағаа нандырып, тирлер: «Хан-пигібіс! Хақан піс, Синің

астапчатханыңны алай сухсапчатханыңны, алай хончаң чир чох чөрчеткеніңни, алай кип-азах чох полғаныңны, алай ағырчатханыңны, алай харибде одырчатханыңны көріп, Сағаа полыспаабыс?»
⁴⁵ Андада Ол нандыра оларға: «Сынны сірерге тіпчем, Миниң пу кічиг харындастарымның пирезине итпеен чахсы нимені Мағаа даа итпеенге саналар». ⁴⁶ Анаң мыннар тоозылбас хатығ чарғаа ызыларлар, арығ чүректіг кизилер, тізең, мөгі чуртассар парарлар.

Иудейлернің хара сағызы
 (Мк 14:1-2; Лк 22:1-2; Ин 11:45-53)

26 Прай пу нимені чоохтирын тоозып, Иисус үгренçилеріне теен:
 – ² Ікі күн пазынаң Па'сха тіп үлүкүн# поларын пилчезер. Андада Кизи Оолғын кіреске хазап саларға пирібізерлер.
³ Ол туста иң улуғ абыстың – Кайафаның туразынзар улуғ абыстар, Моисей Чахии пілігçилері паза ах сағаллар чыылыс парғаннар. ⁴ Пу чыылығда олар Иисусты көйткнең тудып аларға, анаң өдірібізерге чарат салғаннар, ⁵ че «Аны үлүкүнде идерге чарабас, чон чабалланып хайнир» тіп чоохтасханнар олар.

Иисус Вифанийде
 (Мк 14:3-9; Ин 12:1-8)

⁶ Вифаний аалда Иисус хақан-да ходыр чызығ палығлығ Симонның туразында полғанда,
⁷ Аныңзар пир ипчи, аарлығ миро хайахтығ алавастр ідізін тудынып, пас килген. Одырчатхан Иисустың пазына ідістегі хайахты ур сыххан. ⁸ Иисустың үгренçилері, аны көр салып, тарынып, чоохтанғаннар:
 – Аны нимее иди үредерге кирек? ⁹ Пу хайахты аарлыға садып, ахчазын чох кизилерге үлебізерге чарирчых.
 – ¹⁰ Нимее сірер ипчині хомзындырчазар? Ол Мағаа чахсы ниме ит салған, – теен Иисус, нимедеңер чоохтанчатханнарын сизініп, – ¹¹ Чох кизилер сірернің хыриңарда хақан даа поларлар. Че Мин сірернең хада сыбыра полбаспын. ¹² Пу ипчи, хайахты үстүме урып, Мини чыып саларларына тимнеп салды. ¹³ Сынны чоохтапчам сірерге, прай чир-чалбахта Чахсы Хабар тарадылар, ноо даа чирде пу ипчині ундубас үчүн, ол иткен нимедеңер чоохталар.

Иуда Искариоттың садынғаны
 (Мк 14:10-11; Лк 22:3-6)

¹⁴ Андада Иисустың он ікі үгренçізінің пирсі – Иуда Искариот ат ал чөргені – улуғ абыстарзар парған.
 – ¹⁵ Мин Иисусты сірерге садыбыссам, Аның үчүн ниме пирерзер мағаа? – теен Иуда.
 Абыстар ағаа отыс күмүс манит пиргеннер. ¹⁶ Ол тустаң сығара Иуда Иисусты оларның холына пирібізер оңдай сағып сыххан.

Үлүкүн чиизин тимнеен
 (Мк 14:12-16; Лк 22:7-13)

¹⁷ Ачитпаан халас үлүкүнінің пастағы күніндөк үгренçилері, Иисуссар пас киліп, сурғаннар:
 – Пис Сағаа Па'сха тіп үлүкүннің чиизин хайда тимнеп пирибис тіп сағынчазың?

¹⁸ Иисус оларға теен:
 – Сірер, саарда пир кизизер парып, чоохтаңар ағаа: «Үгретчи тіпче: „Минің тузым чағын. Синде Па'сха үлүкүнін үгренçилерімнең хада иртірербін“».
¹⁹ Үгренçилері, Иисус хайди чоохтаан, ідөк иткеннер. Па'сха тіп үлүкүн чиизин тимнеп салғаннар.

Иирдегі чиис

(Мк 14:17-26; Лк 22:14-20; Ин 13:21-30; 1 Кор. 11:23-25)

²⁰ Иир пол парғанда, Ол стол кистіне үгренçилерінең хада одырған.
²¹ Азыранчатханнарында, Иисус чоохтанған:
 – Сынны сірерге тіпчем, сірернің пирсі Мини садыбызар.
²² Үгренçилері, тың хомзын парып, полғаны ла Иисустаң сур сыххан:
 – Хан-пигім! Анзы минмін ме?
 – ²³ Холын айахха Миннең хада сунған кизи Мини садыбызар, – нандырған Иисус,
 – ²⁴ Итсе-де, Кизи Оолғы Аннаңар Худай Пічиинде пазылған хоостыра өл парар, че хыйал Кизи Оолғын сатчатхан кизее! Ол кизее төрібеске артых поларчых.
²⁵ Ол туста Аны садарға чөрчеткен Иуда теен:
 – Анзы минмін ме, Үгретчи?
 – Син чоохтадың аны, – нандырған Иисус.
²⁶ Олар азыранчатхан туста, Иисус халасты, алып алып, алғабызып, сындырған, анаң аны үгренçилеріне үлеп, теен:
 – Мыны алып, чиңер, пу Миниң ит-сөөгім.
²⁷ Анаң, чирче алып, алғыстап, үгренçилеріне пиріп, теен:
 – Прайларың мыннаң ізіңер. ²⁸ Пу Наа Молчағны таныхтапчатхан ханым. Ол көп кизилернің чазыхтарын позыдар үчүн төгілче. ²⁹ Тіпчем сірерге: Мин Пабамның хан-чирінде наа арағаны сірернең хада ісчең күнге теере пу виноград арағазын паза іспеспін.
³⁰ Анаң олар, Худайны саблапчатхан ырни ырлап ала, Елеон тағзар парғаннар.

Пётрның хыйа поларын ухаанчылааны
 (Мк 14:27-31; Лк 22:31-34; Ин 13:36-38)

³¹ Анаң Иисус оларға теен:
 – «Хадарчыны өдірібізербін, андада өөрдегі хойлар пытырас парарлар» тіп Пічикте пазылған. Аннаңар пу хараазын сірер прайзыңар Мини тастап парыбызарзар. ³² Че тірілген соонда, Мин сірерні Галилей чирінде сағирбын.
 – ³³ Синнең прайзы даа айланыбысса, мин хақан даа Синнең аар айланмаспын, – теен Иисусха Пётр.

– ³⁴ Сынны сағаа типчем: пуох хараазын, питук тапсаалахха даа, син Миннең ўс хати хыйа улыбызарзың, – нандырған ағаа Иисус.

³⁵ Че Пётр Ағаа теен:

– Синнең хада өлімге дее парарға киліссе, мин Синнең хыйа полбаспын.

Пасха даа ўгренчлері іди тееннер.

Иисус Гефсиман садында

(Мк 14:32-42; Лк 22:39-46)

³⁶ Анаң Иисус, ўгренчлерінең хада Гефсиман тип адалчатхан орынзар килип, ўгренчлеріне теен:

– Сіерер мында одыр турыңар. Мин, парып, тигде пазырып алим.

³⁷ Анаң, Пётрны паза Зеведейниң ікі оолғын Позынаң хада апарып, илеп-чобал сыххан.

– ³⁸ Чобаам сини чох улуғ, ол Мини өдір парир. Миннең хада мында халыңар, зубаңар, – теен оларға Иисус.

³⁹ Позы, тізең, оортах арах пастыр парып, чирге тўңдере тўзіп, пазыр сыххан:

– Пабам! Оңдай пар полза, пу хыйаллығ чірчені Миннең оортах ал! Че Мин хынғанни нимес, Син хынғанни ползын!

⁴⁰ Анаң ўгренчлерінзер килип, оларның узупчатханнарын көріп, Пётрға теен:

– Хайди сіерер Миннең хада, узубин, пир час таа пол полбадар? ⁴¹ Хыцыхха пастырбас ўчўн, зубаңар, пазырыңар. Кизи көңни кўстіг, че ит-сөөгі порт.

⁴² Анаң ікінчизин оортах парып, Ол пазыр сыххан:

– Пабам! Пу ўлўс Миннең хыйа иртчее чох улып, Мағаа ол ўлўсті хайди даа иртерге килісчетсе, Синиң көңниңче ползын.

⁴³ Нандыра килип, көрзе, тиглерниң харахтары постары ла чабыл парчатханнаңар, олар пазох узупчалар. ⁴⁴ Иисус, пазох оларны халғыс салып, оортах пастыр парыбысхан. Хатап олох сөстерни чоохтанып, ўзинчизин пазырыңар. ⁴⁵ Анаң килип, ўгренчлеріне чоохтанған:

– Сіерер, ам даа узуп, тынанчазар ба? Көриңер! Кизи Оолғының чазыхтығларның холына кірер тузы чит килди. ⁴⁶ Турыңар, парааңар: Мини садыбысхан кизи чит килди.

Иисусты тудып алғаннар

(Мк 14:43-50; Лк 22:47-53; Ин 18:3-12)

⁴⁷ Иисус іди чоохтанчатхан тустох Иуда, он ікі ўгренчизиниң пирси, чиде тўскен. Аннаң хада, тізең, хылыстар паза өзектер тудын салған улуғ абыстарнаң ах сағаллар ысхан көп кизи килген.

⁴⁸ Иисусты садыбысхан Иуда кизилерге мындағ танығ пирген полған:

– Мин охсанғаны сіерерге кирек полар. Анзын хабарзар!

⁴⁹ Сах андох Иисуссар пас килип:

– Изен, Ўгретчи! – тип, охсаныбысхан Аны. ⁵⁰ Иисус ағаа теен:

– Нанчы, син нимее пеер килдиң? [†]

Ол туста кизилер, Иисуссар пас килип, Аны, хаап, пик тудып алғаннар. ⁵¹ Иисуснаң хада полғаннарның пирси, хылызын сығар килип, иң улуғ абыстың нымысчыларының пирсиниң хулаан кизе сабысхан. ⁵² Андада Иисус ағаа теен:

– Хылыс хапхан кизи хылыстаңоҳ өлер, аннаңар хылызыңны нандыра сук сал. ⁵³ Мини Пабамнаң улызығ сур полбас тип сағынчазың ма? Сурынзамох, Ол Мағаа он ікі тўбеннең дее көп ангел ыс пирер. ⁵⁴ Андада Худай Пичиинде прай ниме толдырыл парарға кирек тип пазылғаны хайди толар?

⁵⁵ Анаң Иисус чонға чоохтанған:

– Сіерер, хылыстар паза өзектер алып алып, Мини, сайбағчыны чили, тудып аларға килдиңер бе? Мин, кўнниң сай храмда сіерерни ўгретип одырчаң полғам, сіерер, тізең, Мини хаппачаңзар.

⁵⁶ Прай пу ниме ухаанчыларның чоохтааны тол парзын тип пол парған. Андада Иисустың ўгренчлері прайзы, Аны тастап, тизибіскен.

Иисус өөркі чарғы алнында

(Мк 14:53-65; Лк 22:54-55, 63-71; Ин 18:13-14, 19-24)

⁵⁷ Иисусты тудып алған кизилер Аны Кайафа тип иң улуғ абыссар ағыл килгеннер. Анда Моисей Чахии пилігчлерінең ах сағаллар чыылыс парған полғаннар. ⁵⁸ Пётр Иисустың соонча, илееде оортах парып, иң улуғ абыстың чуртына килген. Пу нимениң хайди тоозыларын пилип алар ўчўн, ол нымысчыларнаң хада сиден истінде одыр салған.

⁵⁹ Улуғ абыстар, ах сағаллар паза прай өөркі чарғы, Иисусты өлімге чарғылабызарға тип, Аннаң тоғыр чой киречилес тилееннер. ⁶⁰ Че таап полбааннар.

Көп чой киречи килген дее полза, киректері киліспеен. Иң соонаң ікі чой киречи килип, тееннер:

– ⁶¹ Иисус чоохтанған: «Мин Худай храмын, прай иңзерібізип, ўс кўнге наазынаң пўдир саларбын».

⁶² Иң улуғ абыс, орнынаң турып, Иисусха теен:

– Олар Синнең тоғыр киречилепчеткеннеріне ноға пир дее ниме нандырбинчазың?

⁶³ Иисус тапсабаан. Анаң улуғ абыс пазох теен:

– Тіриг Худайның адынаң чоохтап пир писке, Синзиң ме Мессий-Христос, Худай Оолғы?

⁶⁴ Иисус ағаа пиди нандырған:

– Син анзын позың чоохтадың, че Мин сіерерге прайзыңарға типчем:

Мының соонда сіерер Кизи Оолғын Чайаачының оң саринда одырчатханын паза тигирдегі пулуттарча килчеткенін көрерзер.

⁶⁵ Андада иң улуғ абыс, кибин тали тартып ала, теен:

– Мына, Худайдаң тоғыр чоохтанча! Писке паза киречилер кирек пе? Худайдаң тоғыр чоохтанғанын сағам на истиңер! ⁶⁶ Ниме сағынчазар?

[†] Грек тилинде «Син нимее пеер килдиң» сөстерни «Идер нимени табырах ит сал» тип тее пилип аларға чарир.

– Ол пыролығ, аннаңар ол парзын! – нандырғаннар олар.

⁶⁷ Анаң, сырайына түкүріп, сохханнар Аны.

Пасхалары, тізең, наахтап, ⁶⁸ тееннер:

– Ухаанчыла піске, Мессий! Че, чоохта, кем сапты Сині?

Пётр төдір хылынғаны

(Мк 14:66-72; Лк 22:56-62; Ин 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Пётр тасхар тура алнында одырчатхан туста, андар пір сүмекчин ипчи пас киліп, теен:

– Син дее Галилей чиріндегі Иисуснаң хада полғазың.

⁷⁰ Че ол, прайзының көзіне тоғыр саап, теен:

– Пилбинчем, нимедеңер чоохтанчазың.

⁷¹ Ол, сиден тастынзар сығып, пас парифанда, пазох пір ипчи, аны көр салып, андағы кизилерге теен:

– Ол Назареттегі Иисуснаң хада полған.

– ⁷² Мин ол Кизіні пилбинчем, – тіп обалланып ала тоғыр сапхан Пётр.

⁷³ Түрче полғанда, анда турчатхан кизилер, пас киліп, Пётрға тееннер:

– Син сынап таа оларның пірсізің, чооғыңнаң пилдістіг нооза.

⁷⁴ Андада Пётр теен:

– Обал Худай! Сынны чоохтапчам, мин Ол Кизіні пилбинчем.

Олох туста питук тапсабысхан. ⁷⁵ Андада Пётр Иисустың «Питук тапсаанча, син үс хати Миннең төдір пазынарзың» теенін сағысха кир килген. Анаң, оортах парып, ол ачығ ылғабысхан.

Иисусты Пилатсар апарғаны

(Мк 15:1; Лк 23:1-2; Ин 18:28-32)

27 Иртен иртөк прай улуғ абыстар, чонның ах сағалларынаң хада чыылызып алып, Иисусты өлімге хайди чарғылачаң тіп, чөптес сыхханнар. ² Анаң Иисусты, палғап алып, Римдегі Хағанның адынаң мында пастых полчатхан Понтий Пилатсар апарғаннар.

Иуда Искариоттың өлімі

³ Андада Иисусты садыбысхан Иуда, Аны өлімге чарғылааннарын көріп, пыросынып, улуғ абыстарнаң ах сағаллардаң алған отыс күмүс манитти оларға нандыра пирибізіп, ⁴ піди теен:

– Мин, пырозы чох Кизіні сірернің холыңарға пирип, чазых ит салдым.

– Пістің анда пір дее киреебіс чоғыл, позың көр, – тееннер олар ағаа.

⁵ Иуда, ол ахчаларны храмда тастабызып, тасхар сых чөрибіскен, аннаң парып, пооныбысхан. ⁶ Улуғ абыстар, ол ахчаны чыып алып, чоохтасханнар:

– Пу ахчаларда хан пар, Моисей Чахии хоостыра андағ ахчаларны храмдағы аарлығ нимелер салчаң орында тударға чарабас.

⁷ Чөптөзіп алып, ол ахчаа олар тойдаң ідістер итчеткен устың чирін садып алғаннар. Анда пасха чирдең килген кизилерні чығчаң орын ит саларға чарат салғаннар. ⁸ Аннаңар ол чирні пүүн дее «Ханның чир» тіп адапчалар. ⁹ Андада ухаанчы Иеремийнің чоохтаан чооғы тол парған: «Хан Худай мағаа чоохтаанни, олар Израиль оолларының кизіні паалаан ахчазын – отыс күмүс манитти, – алып алып, тойдаң ідістер итчеткен устың чирін садызып алғаннар».

Иисус Пилаттың алнында

(Мк 15:2-15; Лк 23:3-5, 13-25; Ин 18:33-19:16)

¹¹ Ол туста Иисус сурағ апарчатхан пастыхтың алнында турған.

– Синзің ме, Иудей ханы? – сурған Иисустаң ол.

– Син тідің аны, – теен ағаа Иисус.

¹² Улуғ абыстарнаң ах сағаллар

пыролааннарында, Иисус пір дее ниме нандырбин турған. ¹³ Андада Пилат Ағаа теен:

– Олар, Сині пыролап, чоохтапчатхан нимелерні испинчезің ме?

¹⁴ Че Иисус пір дее ниме нандыраға хынмаан.

Анзына пастых тың таңнаан.

¹⁵ Па'сха тіп үлүкүнде пастых харибдең чон позыдарға сурынған пір кизіні позыдар кибир полған. ¹⁶ Ол туста харибде прай кизилер пилчеткен Варавва теен сайбағчы одырған. ¹⁷ Чон чыыл парғанда, Пилат олардаң сурған:

– Мині кемні позыдыбыссын тіп сағынчазар: Варавваны алай Мессий-Христос тіп адапчатхан Иисусты ба?

¹⁸ Иисусты, істі чохтанып, садыбысханнарын ол пилген. ¹⁹ Пилат чарғы иртірчеткен туста ипчизи ағаа киздең пастыра чахыбыстыр:

– Ол арығ чүректіг Кизее пір дее хомай ниме итпе, пүүн түзімде Аның үчүн тың ирееленгем.

²⁰ Че улуғ абыстарнаң ах сағаллар андағы чонны Варавваны позыдыбызарға, Иисусты, тізең, өдірбізерге хысхырзыннар тіп көөктиргеннер.

²¹ Андада Пилат кизилердең сурған:

– Пу ікөлеңнің кемні позыдыбызим?

– Варавваны! – хысхырғаннар олар.

²² Пилат чонға теен:

– Мессий-Христос тіп адапчатхан Иисусты чи хайди идерге?

– Кіреске хазап саларға! – хысхырған прайзы.

²³ Пастых пазох теен:

– Хайдағ хомай ниме ит салған Ол?

Че кизилер аннаңох тың хысхырғаннар:

– Кіреске хазап саларға аны!

²⁴ Пилат, пір дее ниме полыспинчатханын, че сууластың улам тыыпчатханын көріп, суғ алып, холын чонның көзіне чуубызып, теен:

– Пу арығ чүректіг Кизінің ханы төгілерінде минің пыром чоғыл, сірер нандырығ тударзар.

– ²⁵ Аның ханы үчүн нандырыг піс поэзыбыс паза пистиң палаларыбыс тудар, – хысхырған ағаа прай чон.

²⁶ Андада пастых Варавваны поэзыдыбысхан. Иисусты, тізең, соғып, кіреске хазирға чарат салған.

Иисусты кіреске хазааны

(Мк 15:16-32; Лк 23:26-43; Ин 19:2-3, 17-27)

²⁷ Анаң Рим чаачылары Иисусты пастыхтың өргезинзер апарғаннар. Андағы чаачылар, тізең, прайзы Аннаң ибیره чыылысхан. ²⁸ Анаң Иисусты чалаастабызып, хызыл көгенек кизирт салғаннар. ²⁹ Тигенектиң салааларын, тоғылахти үріп, Аның пазына кизирт салғаннар. Оң холына тайах пиріп, алнында тізекке түзіп:

– Изен ползын, Иудей ханы! – тип Ағаа күлгеннер.

³⁰ Чаба түкүріп, сымыхтар алып, пазынаң сапханнар. ³¹ Ағаа күліп алып, хызыл көгенекти суурыбызып, Поэзының кип-азаан кизиртбізіп, кіреске хазирға апарғаннар.

³² Саардаң сыхчадып, олар ады-солазы Симон полчатхан кизее, Киринейдегилерниң пірсине, учурап парғаннар. Ағаа Иисустың кирезин апардырғаннар.

³³ Олар «Хуу пас» тип адалчатхан Голгофа орынзар читкеннер. ³⁴ Иисусха өөт аралаан хуйаң арағаны ізерге пиргеннер. Ол, аны амзабызып, испинбіскен.

³⁵ Чаачылар, Иисусты кіреске хазап салып, үлүске тас тастап, Аның кип-азаан үлескеннер. ³⁶ Анаң анда одырып, Аны хадарғаннар. ³⁷ Иисустың пазы үстүнде пырозы пазылған пічіктіг чардычах хазап салғаннар: «Пу Иисус, Иудей ханы». ³⁸ Аннаң хада ікі сайбағчыны кіреске хазап салғаннар: пірсін – оң саринда, пірсін – сол саринда. ³⁹ Чол парифаннар, пастарын чайхап ала, Иисусты сөклеп, ⁴⁰ тееннер:

– Храмы иңзерібізіп, үс күнге пүдірібисчең күзің пар полза, поэзыңны арачыла. Худай Оолғы полчатсаң, кірестең түзіп ал.

⁴¹ Улуғ абыстар, Моисей Чахии пилігчлері, ах сағаллар паза фарисейлер, Ағаа күліп, тееннер:

– ⁴² Пасхаларын арачылаан, поэзын, тізең, арачылап полбинча! Ол Израиль ханы полчатса, сағамох кірестең түссін. Андада ағаа киртинербіс.

⁴³ Ол Худайға ізенген, поэзынаңар «Мин Худай Оолғыбын» теен. Амды Худай, хынза, арачылазын аны.

⁴⁴ Аннаң хости хазаттыр салған сайбағчылар Аны ідөк сөклееннер.

Иисустың өлімі

(Мк 15:33-41; Лк 23:44-49; Ин 19:28-30)

⁴⁵ Күн ортызында прай чир үстү харасхы пол парыбызып, үс часча іди турған †. ⁴⁶ Аның соонаң †† Иисус тың хысхырған:

– Или, Или, лама савахфани!

† Грек пічиинде: «алты частаң тоғыс часха читре» тип пазылча. Писте пу сөстер «күнөрте он ікі частаң үс часха читре» тип сөстерге килісче. †† Грек пічиинде: «тоғыс часта» тип пазылча.

Анзы «Худайым, Худайым! Син ноға Мини тастадың?» теені полча. ⁴⁷ Аны истіп, хости турчатханнар тееннер:

– Ол Илия ухаанчыны хығырча.

⁴⁸ Сах андох оларның пірси, чүгүр парып, сүбүректі хуйаң арағаа өлlep, анаң ағасха хаптырып алып, Иисусха, иссин тип, сунған.

– ⁴⁹ Тохта, сахтап алааңар, көр көрееңер, Илия аны арачылирға килер бе ни?! – тееннер пасхалары.

⁵⁰ Иисус, пазох тың хысхырып, тынын сығарыбысхан. ⁵¹ Олох туста храмда көзеңе ‡ үстүнең алтынзар алдыра ікі чара талал чөрібіскен. Чир тітри түскен, тастар чарыл парғаннар.

⁵² Сыыраттарда хомдылар аза чачырап, өлген Худай чоңының көбізі тіріл килген. ⁵³ Олар, хомдылардаң сығып, соонаң Иисус тірілгенде, ызых саарынзар – Иерусалимзер парыбысханнар. Анда оларны көп кизи көрген. ⁵⁴ Иисусты хадарчатхан чаачылар, оларның пазы, чир тітреенін паза полчатхан прай нимені көріп, чоо хорых парып, тееннер:

– Ол сынап таа Худай Оолғы полтыр.

⁵⁵ Анда Галилей чирінең сығара Иисустың соонча чөрген паза Ағаа полызып ала килген көп ипчи Иисуссар ырахтын көр турған. ⁵⁶ Оларның аразында Мария Магдалина, Иаковнаң Иосийниң ічези Мария паза Зеведей оолларының ічези полғаннар.

Иисус Христосты чығаны

(Мк 15:42-47; Лк 23:50-56; Ин 19:38-42)

⁵⁷ Иир пол парғанда, Аримафей саардаң Иосиф аттыг пір пай кизи килген. Ол даа Иисустың үгренчизи полған. ⁵⁸ Пилатсар парып, Иисустың сөөгін пирібізерге сурынған. Андада Пилат Иисустың сөөгін пирібізерге чахыбысхан. ⁵⁹ Иосиф, Иисустың сөөгін алып, Аны арыг иснең ораабысхан.

⁶⁰ Поэзының үр ниместе хайада кирткен сыырадында чыып салған. Хую ахсын чоон таснаң чаап салып, поэзы парыбысхан. ⁶¹ Хуюдаң тоғыр Мария Магдалинанаң пасха пір Мария одырчатхан.

⁶² Пазағы күн, пятницаның соондағы күнде, улуғ абыстар паза фарисейлер, Пилатнаң тоғазып, ⁶³ тееннер:

– Пигібіс! Піс ол чойның тірігдөк «Үс күн пазынаң Мин тіріл килербин» теенін сағысха кир килгебіс.

⁶⁴ Аннаңар үгренчлері, хараа киліп, аның сөөгін ал парыбызып, чонға «Ол тіріл килген» тібезиннер тип, аның хуюзын үс күнге теере хадарарға чахыг пирібіс; пирбезең, халғанчы чойланыс аның чой үгредиинең хай-хай хомай полар.

– ⁶⁵ Хадағчыларны алып, парыңар. Хайди хадарарын пилчезер, – теен оларға Пилат.

⁶⁶ Олар, парып, хую хыринда хадағ турғыс салып, хую чаапчатхан тасха таңма турғыс салғаннар.

‡ Пу храмдағы көзеңе иң ызых орынны ызых орыннаң чарча.

Иисус Христостың тірілгені
(Мк 16:1-8; Лк 24:1-12; Ин 20:1-10)

28 Суббота күн соонаң, неделяның пастағы күнінде †, иртен иртөк Мария Магдалинанаң пасха пір Мария хуюны көрерге парғаннар. ² Кинетін чир уғаа тың тітіреп сыххан. Хан Худай ангелі, тигірдең түс килип, хуюны чапхан тасты хыйа идібізіп, ағаа одыр салған. ³ Сырайы аның чалын чили чараан, кип-азаа, тізең, хар осхас аппағас полған. ⁴ Хадағчылар, аннаң чоо хорых парып, тітірезіп, өліг кизи осхас пол парғаннар. ⁵ Ангел, тізең, ипчилерге теен:
– Сірерге хорығарға кирек чоғыл, кіреске хазаттыртхан Иисусты тілеп чөрчеткеннеріңни пілчем. ⁶ Ол мында чоғыл. Ол Позыох чоохтаан оңдайнаң тіріл килген. Чағын пазыңар, көріңер Хан-пиг чатхан орынны. ⁷ Парыңар табырах, үгренңілеріне чоохтаңар: «Иисус, өліглер аразынаң тіріл килип, сірерни Галилей чирінде сағыпча. Анда Аны көрерзер». Мыны сірерге мин чоохтап пирдім. ⁸ Ипчилер, хуюдаң табырах сых парыбызып, хорығып ала, олох туста илбек өрчиде Иисустың үгренңілеріне искірерге чүгүргеннер. ⁹ Іди үгренңілеріне искірерге парчатхан туста кинетін оларға Иисус тоғас парып, теен:
– Амыр-хазых улыңар!
Ипчилер, чағын пас килип, азахтарын хуцахтап алып, мөкейіп Ағаа пазырғаннар. ¹⁰ Иисус оларға теен:

† *Иудейлерде неделя поэраха күннең пасталчаң.*

– Хорыхпаңар, парып, харындастарыма Галилей чиринзер парзыннар тіп искіріңер, анда олар Мини көрерлер.

Хадағчылар искірии

¹¹ Ипчилер парыбысханда, хадағчыларның хай пірси, саарзар килип, улуғ абыстарға прай полған нимедеңер чоохтап пиргеннер. ¹² Улуғ абыстар, тізең, ах сағалларнаң чөптөзіп, хадағчыларға көп ахча пиріп, ¹³ тееннер:

– «Хараазын, піс узупчатхан туста, үгренңілері, килип, Аны оғырлап парыбысханнар» тіп чоохтаңар. ¹⁴ Пастых пу киректеңер ис салза, піс, сірерниң алныңарға турып, аннаң чоохтазарбыс. Сірерге сағыссырир ниме чох полар.

¹⁵ Хадағчылар, ахча алып алып, олар үгреткен оңдайнаң прай ниме ит салғаннар. Ол чоох, иудейлер аразында тарап, амға теере чөрче.

Иисус үгренңілеріне чыхылар пирче
(Мк 16:14-18; Лк 24:36-49; Ин 20:19-23; Илч 1:6-8)

¹⁶ Он пір үгренңі Галилей чиринзер Иисус чоохтаан тағзар парғаннар. ¹⁷ Иисусты көр салып, Ағаа мөкейіп пазырғаннар, хай пиреези, тізең, ікі сағыстанғаннар. ¹⁸ Иисус, чағын пас килип, теен:

– Тигірнең чир үстүнде прай үлгү Мағаа пирілді. ¹⁹ Парыңар, прай чоннарны Пабаның, Оолғының паза Худай Худының адынаң кіреске түзіріп, Мин сірерге идерге чахаан нимелерни толдырарға үгрөдп, оларны Минің үгренңілерім ит салыңар. Прай күннерде, түгенңі тус тоозылғанча, Мин сірернең хадабын. Аминь.

Марк

Кибір хоостыра пу кинденің авторына Иоанн Марк, Варнаваның чеени, саналча. Христиан үгредин тарадарында ол пастап Павелнең хада тоғынған. Соонаң, тізең, (наа эраның 60 чылларында) агаа Римде ідөк Петрнаң хада тоғынарға килскен. Пу Чахсы Хабар төрт Чахсы Хабарның иң хысказы. Сағамғы истезгчилерниң көбізи ол иң пурун пазылған, паза Матфейнең Лука постарының Чахсы Хабарларын пасчатханда, анынаң тузаланғаннар тіп, санапчалар. Марк өөн хайығны Иисус Христостың алтынзархы Палестинада чөрген тустағы паза Иерусалимде полған түгенчи нидиледегі киректерине айландырча. Ол Иисустың Худай Оолғы полчатханын паза ноо даа ағырыға, чобаға паза өлімге үлгү тутчатханын көзидерге күстенген. Марк Иисустың төреенинеңер дее паза өлімнең тірилген соонда нима полғаныңар даа паспинча. Позының Чахсы Хабарында Марк пирееде грек тилине кирген латин сөстерінең тузаланча. Ідөк хығырығычыларға Чахсы Хабардағы арамей сөстерин чарыда чоохтаглап пирерге күстенче. Анзы Чахсы Хабар еврейлерге нимес, че пасха чоннарға пазылғанын киречилепче полар.

Кіреске түзірчең Иоанн

(Мф 3:1-12; Лк 3:1-9, 15-17; Ин 1:19-28)

¹ Ухаанчылар# пасханы хоостыра, Худай Оолғынаңар, Иисус Христостаңар, Чахсы Хабар пиди пасталған: «Мына Синің алныңча Синің чолыңны тимнир илчмни ысчам». ³ Хуу чазыда үн истилген: «Хан Худайға# чол тимнеп пириңер, көни идиңер Аның чолларын».

⁴ Иоанн, килип, хуу чазыда кизилерни үгредип, теен: «Кіреске түзіп#, Худайзар айланыңар. Андада сирерниң чазыхтарың# позыдылар». ⁵ Прай Иудей чиринің паза Иерусалимниң чуртағычылары иоаннзар килгеннер, чазыхтары үчүн пыросынғаннар, Иоанн оларны Иордан суғда кіреске түзірген. ⁶ Иоанн тибе хылынаң соххан кип-азах кисчең паза тууп хур хурчанчаң, чазы мөбдін паза сарысхалар чицең. ⁷ Кизилерни үгредип, ол пиди чоохтаан:

– Минің соомча килчеткени миннең хай-хай күстіг. Мин, мөкейп, Аның өдік паан даа систерге турыстығ нимеспін. ⁸ Мин сирерни суғнаң кіреске түзіргем, Ол, тізең, Худай Худынаң кіреске түзірер.

Иисустың кіреске түскени

(Мф 3:13-17; Лк 3:21-22)

⁹ Ол күннерде Иисус, Галилей# чиріндегі Назареттең килип, Иоаннаң Иорданда кіреске түскен. ¹⁰ Суғдаң сыхчатханда, олох туста Ол тигир чарылчатханын паза Худай Худы, тахырах хус полып, Позынзар түсчоткенин көр салған.

¹¹ Тигирдең үн истилген:

– Син Минің хынған Оолғымзың, Син минің көңнине тың кирчезиң.

Хуу чазыда хычаландыртханы

(Мф 4:1-11; Лк 4:1-13)

¹² Сах андох Худай Худы Аны хуу чазызар апарған. ¹³ Хуу чазыда Ол, сайтанға# хычаландыртып, аңнар аразында чуртап, хырых күн полған. Анда ангеллер# аның алнына чөрингеннер.

Галилей чирінде үгредип пастааны

¹⁴ Иоанн пиктедібискенде, Иисус, Галилей чиринзер килип, Худай хан-чиринеңер# Чахсы Хабарны таратхан: «Тус чағдап килди, Худай хан-үлгүзи чит килди: Худайзар айланып, чазыхтарың сығарыныңар, Чахсы Хабарға киртиңер».

Иисустың пастағы үгрениңерінеңер

(Мф 4:18-22; Лк 5:1-11)

¹⁶ Галилей көлі хастади парирып, Ол сөзирбелерин көлге тастапчатхан Симонны паза аның харындазы Андрейни көр салған. Олар палыхчылар полғаннар.

¹⁷ Иисус оларға теен:

– Минің соомча парыңар, Мин сирерни, палых тутханни, кизилерни тут полар ит саларбын.

¹⁸ Олар, сөзирбелерин таста, сах андох Аның соонча пар сыхханнар. ¹⁹ Аннаң ырах таа иртпеенде, Ол Зеведей ооллары Иаковнаң Иоанның, кимедөк одыра, сөзирбе тағырапчатханнарын көр салған. ²⁰ Оларны сах андох хада парарға хығырыбысхан. Олар даа, Зеведей пабаларын тоғынчыларынаң хада кимеде артыс салып, Иисустың соонча пар сыхханнар.

Иисус Капернаумда чабал хутты сығара сүрче

(Лк 4:31-37)

²¹ Анаң олар Капернаумзар читкеннер. Түрче поларынаң, суббота күнде, Иисус, синагогазар#

киліп, анда үгреткен. ²² Аның үгредине хайхасханнар:

– Ол, Моисей Чахии# пілігчлері чили нимес, че үлгүзі пар кизи чили үгретті.

²³ Синагогада чабал хутха хаптырған кизи полған, ол хысхыра тўскен:

– ²⁴ Синиң пісте ноо киреендир, Назареттең сыххан Иисус! Пісті чох идерге килгезиң! Кем полчатханыңны пілчем мин, Син Ах-арығ Худай кизиң!

²⁵ Че Иисус, аны тымылдырып, теен:

– Тапсаба, сых аннаң.

²⁶ Андада чабал хут, ол кизиңи сілігіп ала, орлабинаң аннаң сых чөрібіскен. ²⁷ Прайзы, үрүк парып, удур-төдір сурастырысхлааннар:

– Ниме полды пу? Чабал хуттарға үлгү салып, оларны поэзының оңдайынча полдырчатхан кемдір Ол андағ? Хайдағ андағ наа үгредіг полар ол?

²⁸ Иисустаңар чоох Галилей чирине тўрчениң не аразына тикси тарап парған.

Пётрның хазинезин чазылдырғаны

(Мф 8:14-17; Лк 4:38-41)

²⁹ Аның соонаң олар, Иаковнаң паза Иоаннаң хада синагогадаң сығып, Симоннаң Андрейниң ибине килгеннер. ³⁰ Симонның хазинези, тізең, иди изіп, полынмин чатчатхан. Иисусха аннаңар андох чоохтап пиргеннер. ³¹ Ол, чағын пас килип, ипчини холынаң тудып алып, турғыза тартханда, аның ағырии олох туста иртіс парыбысхан. Анаң ол ипчи оларға хайын сыххан.

Ағырығларны имнеені, чабал хуттарны сығарғаны

³² Иир чит килгенде, тізең, күн хонызында, Аныңар ағырығ паза чабал хуттарға иреелетчеткен кизилерни ағыл сыхханнар. ³³ Ол тураның изии алнында прай саар чоны чыыл парған. ³⁴ Иисус аймах ағырығларға пастырчатханнарны имнеен, чабал хуттарны көп сығарған. Ол Позын Мессий-Христос# тіп пілчеткеннерін таратпасха хызааннаан.

Галилей чиринде үгреткені

(Лк 4:42-44)

³⁵ Иисус, иртенөк турып, ээн чирзер парып, анда ағылахти пазырған. ³⁶ Симон паза хада полған үгренчлері Иисусты тілеп сыхханнар, ³⁷ Аны таап, тееннер:

– Сини прайзы тілепче.

³⁸ Иисус оларға чоохтанған:

– Мин үгретерге килгем нооза. Аны толдырар үчүн пу чағынғы аал-саарларзар парааңарох.

³⁹ Анаң Ол, тикси Галилей чиринче чөріп, синагогаларда кизилерни үгреткен паза чабал хуттарны сығара сўрген.

Ходырлығ кизиңи чазылдырғаны

(Мф 8:1-4; Лк 5:12-16)

⁴⁰ Иисуссар чызығ палығлығ кизи килип, алнына тізекке тўзіп, алданып ала Аннаң сурынған:

– Хынзаң, мини арығлап поларзың.

⁴¹ Иисус, чўрекке алынып, холынаң ол кизее тееп, теен:

– Хынчам, арығ пол пар.

⁴² Пу сөзи хоостыра чызығ палығлар сах андох иртіс парыбысханнар, ол кизи арығ пол парған.

⁴³ Иисус, аныңзар хатығли көрібізіп, аны поэзыдып, чахаан:

– Көр, пірдеезине пір дее ниме чоохтаба. Че парып, абысха# поэзыңның чазылғаныңны киречілеп пир паза, Моисей чахааны хоостыра, арығланғаның үчүн оңдайынча тайығ сал.

⁴⁵ Анзы, тізең, сыхпинаң, прайзына пу нимени чоохтаан-чарлаан, аннаңар Иисус, саарда пос чөр полбин, саардаң тастыхти хуу чазызар парыбысхан. Аныңзар, тізең, парчан чирдең кил турғаннар.

Чадыға кір парған кизиңи чазылдырғаны

(Мф 9:1-8; Лк 5:17-26)

2 Нинче-де күн пазынаң Иисус пазох Капернаумзар килген. Аның хайда тўскениңеңер сағба чонға тараан. ² Андох тураа толдыра чон чыыл парған, ізік хыринда даа орын халбаан. Иисус оларны үгретіп чоохтаан. ³ Ол туста Аныңзар чўллері пос кизиңи ағыл килгеннер. Аны төртөлең хаап килгеннер. ⁴ Чон тығылызына олар Иисуссар чағдап полбааннар. Аннаңар ол тураның хырын кизекти сайап, чадығдағы кизиңи өөртін төзектігөк тўзіргеннер. ⁵ Иисус, оларның андағ киртинистерін көріп, ол ағырығ кизее теен:

– Оолғым! Синиң чазыхтарың поэзыдылчалар.

⁶ Андох Моисей Чахии пілігчлерінің хай пірси одырған.

– Ноға ол иди чоохтанча полчаң? Худайдаң тоғыр чоохтанча. Чазыхтарны Худай ла поэйтча нимес пе? – сағын салғаннар олар пос алынча.

⁸ Иисус, аны сах андох піл салып, оларға теен:

– Чўректеріңе ноға андағ сағыс алынчазар сірер?

⁹ Чадығдағы кизее ниме тирі оой? «Синиң чазыхтарың поэзыдылчалар» алай «Тур, төзегің алып, пар?» ¹⁰ Че Кизи Оолғының# чир үстүнде кизилерге чазыхтарын поэыдар үлгүзі парын сірер пілер үчүн, – тіп ала, Ол чадығдағы кизее айланған, – Сағаа чоохтапчам: тур, төзегің алып, ибизер нан!

¹² Ол кизи, тур килип, сах андох төзегін алып, прайларының көзине сых парыбысхан. Кизилер, аны көріп, чоо хайхазып, Худайны саблааннар.

– Піс андағ ниме хақан даа көрбеен полғабыс, – тіп чоохтасхлааннар.

Левийни хығырғаны

(Мф 9:9-13; Лк 5:27-32)

¹³ Иисус пазох көл хазынзар парыбысхан. Прай чон хадох килген. Ол кизилерни анда үгреткен.

¹⁴ Иисус ирт парирьп, албан чыҕчаң# Алфейниң оолғын Левийни көр салған.

– Миниң соомца пас! – теен аҕаа Иисус.

Левий, турып, Аның соонца парған.

¹⁵ Хақан Иисус Левийниң туразында азыранчатханда, Аннаң хада үгрениңлері дее, албан чыҕчаңнар даа паза чазыхтыҕ илееде кизи азыранған. Олар көп полғаннар, прайзы Аны хооп чөрген. ¹⁶ Моисей Чахии пилиҕчилері паза фарисейлер#, Иисусты албан чыҕчаңнарнаң паза чазыхтыҕларнаң хада азыранчатханын көр салып, Аның үгрениңлеріне чоохтанғаннар:

– Ноҕа ол иди албан чыҕчаңнарнаң паза чазыхтыҕларнаң хада азыран чөрче?

¹⁷ Аны ис салып, Иисус оларға теен:

– Хазых кизилер нимес, че ағырыҕлар имцини кирексидрлер. Мин арыҕ чүректиҕ кизилерни нимес, че чазыхтыҕларны, чазыхтарынаң хыйа ползыннар тип, хығыртарға килгем.

Оразадаңар таласханы

(Мф 9:14-17; Лк 5:33-39)

¹⁸ Ол туста Иоанның үгрениңлері паза фарисейлер ораза тутханнар. Олар, Иисуссар килип, сурғаннар:

– Ноҕа Иоанның үгрениңлері паза фарисейлер ораза тутчалар, синиң үгрениңлерің, тизең, тутпинчалар?

¹⁹ Андада Иисус оларға нандырған:

– Той полчатса, хоных хончатхан оол аалчыларнаң хадада, олар хайди ораза тудып одырарлар? Ол хада полған күннерде ораза тутпастар. ²⁰ Че хоных хончатхан оолны оларның аразынаң апарыбызар күннер килзе, андада олар ораза тударлар. ²¹ Ирги кип-азахха наа истең намачы пирдеези салбинча. Иди тағыраза, наа намачы ирги исти тали тарт салар, тизик улам улуг пол парар. ²² Ирги торсыхха наа араҕаны пирдеези урбинча. Иди итсе, наа араҕа ирги торсыхты талап салар. Араҕа даа тик парар, торсых таа нимее чарабас. Наа араҕаны наа тууптаң иткен торсыхха урарға кирек.

Кизи Оолғы суббота даа күнниң ээзи

(Мф 12:1-8; Лк 6:1-5)

²³ Пирсінде суббота күнде Иисусха тамах өсчоткен хыра хастади иртерге килис парған. Аның үгрениңлері, чол пара, пазах үс сыхханнар.

²⁴ Фарисейлер андада Аҕаа тееннер:

– Көрдек, олар суббота күнде итпес ниме итчелер.

²⁵ Иисус оларға нандырған:

– Давид# паза аннаң хада полған чоны астап парғаннарында, ол ниме иткенін сирер хақан даа хығырбаазар ба? ²⁶ Хайди ол, Авиафар теен иң улуг

абыстың тузында Худай туразынзар кир килип, Худайға салылған паза абыстар ла чицең тайыҕ халазын чип, хада полғаннарына пирген. ²⁷ Кизи субботаа нимес, че суббота кизее идилген. Аннаңар Кизи Оолғы суббота даа күнниң ээзи полча.

Холы хуруп парған кизини субботада имнебискени

(Мф 12:9-14; Лк 6:6-11)

3 Иисус пазох синагогазар килген. Анда холы хуруп парған кизи полған. ² Иисус субботада имнир бе ни тип, хай пиреези Аны пыролирға китеен. ³ Иисус холы хураан кизее теен:

– Чон алнына сых!

⁴ Кизилерге, тизең, чоохтанған:

– Суббота күнде чохсы алай чабал ниме идерге кирек пе? Кизи тынын ал халарға алай чох ит саларға ба аны?

Олар сым на турғаннар. ⁵ Иисус, улуг өкпеде оларзар көрибизип, тас чүректиҕ пол парғаннарына ачырғана, ағырыҕ кизее теен:

– Холың алнынзар сун!

Ол кизи холын сунғанда, ағырыҕ холы, пирсиок чили, хазых пол парған. ⁶ Фарисейлер, тизең, сых парыбызып, Ирод ханға чағын кизилернең Иисусты чох ит саларға сах андох чөптес сыхханнар.

Иисустың көл хазында имнеени

⁷ Иисус позының үгрениңлерінең хада көл хазынзар пас парған. Аның ай соончоҳ Галилей чиринең, Иудей чиринең, ⁸ Иерусалимнең, Идумей чиринең паза Иордан суғның озаринаң, Тир, Сидон саарлар ибре чуртапчатхан көп кизи парған, Иисустың иткен киректерин истип, Аныңар чон сүреелиҕ чыылысхан. ⁹ Иисус, ол чонға хыстырбасха тип, үгрениңлеріне Позына киме тимнеп саларға чахаан. ¹⁰ Көп чонны айдастырғаннар андар ағырыҕ кизилер, кибине хол даа теертип аларға тип, сыынғаннар. ¹¹ Айналар# даа, Аны көр салып, Аның алнында тундере түзип, хысхырысханнар:

– Син Худай Оолғызың.

¹² Че Иисус оларны Позының кем полчатханын таратпасха хатыҕлаан.

Иисус он iki үгрениңзин таллапча

(Мф 10:1-4; Лк 6:12-16)

¹³ Анаң Ол, таҕа сыгып, хынған кизилерин Позынаң хада хығырған. Олар Аныңар килгеннер.

¹⁴ Оларның аразынаң, Позынаң хада поларларын паза чонға Аның үгрениң тарадарларын таллап, он iki кизи турғысхан. ¹⁵ Оларға ағырыҕ кизилерни чазылдырарға паза чабал хуттарны сыҕарарға үлгү пирген. ¹⁶ Ол таллаан: Симонны (Иисус аҕаа Пётр тип сола пирген), ¹⁷ Зеведей оолғын Иаковты паза Иаковтың харындазы Иоанны (оларға Воанергес алай «Күгүрт ооллары» тип сола пирилген),

¹⁸ Андрейни, Филиппти, Варфоломейни, Матфейни, Фоманы, Алфей оолғы Иаковты, Фаддейни, Симон

Кананитті ¹⁹ паза соонаң Иисусты садыбысхан Иуда Искарриотты.

Айна позын хайди сүрер?

(Мф 12:22-32; Лк 11:14-23)

²⁰ Иисус үгрэнчлерінең хада тураа киргенде, чон пазох ла, Ағаа паза үгрэнчлеріне азыранарға даа оңдай пирбин, тураа сыыспин чыыл парған. ²¹ Аны истип, туғаннары «Иисус алчаахча» тип, Аны апарыбызарға килгеннер. ²² Иерусалимнең килген Моисей Чахии пилігчлері, тізең, «Аның истінде Веельзевул, ол чабал хуттарны айналар ханының күзінең сығарча» тееннер. ²³ Иисус, оларны хығыртыбызып, оларға, сайтан сайтанны хайди сығарар тип, кип-чоохтарнаң үгреде чоохтап сыххан:

– ²⁴ Хан-чирі позы позында ікі пөліл парза, ол үлгү тур полбас ²⁵ паза ибдегілер удур-төдір чаалас сыхсалар, андағ иб тур полбас. ²⁶ Хақан сайтан пос позынаң тоғыр парза, ікі чара полыбысса, ол аның тоозылғаны полар. ²⁷ Күстігнің туразына кіріп, турадаң пір ниме сығар полбас, ээзин пурун палғабысса ла, ол тураны тонап полар. ²⁸ Сынны чоохтапчам сірерге, ноо даа аар чазых, Худайдаң тоғыр хайдағ даа чоох үчүн кизилерге пыро тасталар, ²⁹ че кем Худай Худынаңар хомай чоохтанар, аның пырозы хақан даа тасталбас, ол саңайға чарғыладар.

³⁰ Анзын Ол, Позына чабал хут кір парған тип чоохтасчатханнарында, іди теен.

Иисустың іцези, паза харындастары

(Мф 12:46-50; Лк 8:19-21)

³¹ Анаң Иисустың іцези паза харындастары килгеннер. Тастында турып, Аны хығыртып, кизи ысханнар. ³² Иисустың ибیره чон одырған. Ағаа тееннер:

– Мына Синің іцең, харындастарың паза пицелерің тастында турлар, Сині сурчалар.

– ³³ Кемнердір Минің іцем паза Минің харындастарым? – нандырған Ол.

³⁴ Анаң, ибрікілерзер көрібізіп, теен:

– Мына Минің іцем паза Минің харындастарым.

³⁵ Худай көңнін толдырчатханнар Мағаа харындас, пице паза іце нооза.

Таарығыдаңар кип-чоох

(Мф 13:1-23; Лк 8:4-15)

4 Иисус пазох көл хазында кизилерні үгрет пастаан. Аныңзар чон сүрееліг чыыл парғаннаңар, Ол көлдегі кимеде одырған, кизилер, тізең, суғ хазында полғаннар. ² Иисус оларны кип-чоохтарнаң# көп үгреткен, үгредиінде піди чоохтаан:

– ³ Истиңер зе. Мына таарығы таарирға сыхты.

⁴ Таарыпчатханда, хайзы үреннер чол хазында түскеннер. Хустар, учух килип, оларны хахлап салғаннар. ⁵ Хайзы тастығ, тобырағы ас чирге

түскен паза, тобырағы халын ниместеңер, табырах үт килген. ⁶ Күн сых килгенде, тізең, олар, чилегелері чох полып, салығып, хуруп чөрібіскеннер. ⁷ Пасхазы тигенек аразына түскен. Тигенек күс алыныбысханда, үренни пас парыбысхан, анзы паза өөрлен полбаан. ⁸ Паза пасхазы чахсы чирге түскен. Ол үреннер, үт килип, күс алынғаннар, өскеннер паза парыс ағылғаннар: хайзы отыс, хайзы алтон паза пасхазы чүс тее анча.

⁹ Анаң Иисус оларға теен:

– Хулаа пар кизи иссин!

¹⁰ Чон таразыбысханда, хости полғаннары паза он ікі үгрэнчизи Аннаң ол кип-чоохтаңар сурғаннар.

¹¹ Ол андада теен оларға:

– Сирерге Худай хан-чирінің чазыттарын пилері пирілген. Тігі тоғырхыларға, тізең, прай нимені кип-чоохнаң на читірчем: ¹² пос хараанаң көріп тее, көрбезиннер, пос хулаанаң истип тее, оңарбазыннар. Андада олар пыросын полбастар, чазыхтары даа позыдылбас.

¹³ Анаң тидір:

– Пу кип-чоохты оңар полбинчазар ба? Прайзын чи хайди оңнап алчаң поларзар. ¹⁴ Таарығы сөс таарыпча. ¹⁵ Чол хастади таарылғаннары – ол андағлар, кемде сөс таарылча, че олар аны истип салзаларох, сайтан, сах мындох килип, чүректерінде таараан сөсти оғырлап парыбысча. ¹⁶ Тастығ чирде салған үрен, сөсти ис салып, аны сах андох посха өрчліг алынчатхан кизилерні таныхтапча. ¹⁷ Че пик тамыр чохтаңар паза сағыстары алысххтаңар, хақан чобағ-сидікке урунза, сөс үчүн сүрдір сыхса, постарының киртинистерін тастапчалар. ¹⁸ Хазалчых от аразында толаан үрен сөсти исчеткеннерні таныхтапча. ¹⁹ Че күн сағыссырастарына пастырғаны, ис-пайға чабдыланғаны, пасха даа хычыхтары сөсти пас парыбысчалар, ол нимис пирбинче. ²⁰ Чахсы чирге таарылған үрен, тізең, сөсти истип, аны чүрекке чағын алынғаннарны таныхтапча. Андағлар отыс хати, алай алтон хати, алай чүс тее хати көп нимис пирчелер.

Сивечидеңер кип-чоох

(Лк 8:16-18)

²¹ Анаң Иисус оларға теен:

– Сивечині нимее ағылчалар? Аны ыраға истине алай орған алтына турғызарға ба? Аны өöre, көріндіре чирде турғысча нимес пе зе? ²² Тастына сыхпас пір дее ниме чоғыл, илезине сыхпас пір дее чазыт чоғыл. ²³ Хулаа пар кизи иссин.

²⁴ Паза оларға теен:

– Сиргек истиңер: сирер пасхаларын хайди паалирзар, олох синнең сирерге синелер. Че сирерге, ам исчеткеннерге, артых таа пол парыбызар. ²⁵ Кемнің пар, ағаа хоза пирилер. Че кемнің чоғыл, аннаң пар даа нимези алылар.

Үреннеңер кип-чоох

²⁶ Анаң Иисус піди чоохтаан:

– Худай хан-үлгүзи мындағ нимее төйи: кизи, үренни чирге тастабызып, ²⁷ хараа-күнөрте узупча, турча, үренниң хайди үт килчеткенин, өсчөткенин ол пилбинче нооза: ²⁸ чир позы көк сапты сығарча, анаң пазахтандырча, соонаң пазағына тамах толдырча. ²⁹ Тамах пыс парза, тізең, ас кизери чит килгеннеңер, кизи сах андох орфахты ысча.

Горчица үренинеңер кип-чоох

(Мф 13:31-32; Лк 13:18-19)

³⁰ Анаң ол чоохтаан:

– Худай хан-чирин нимее төйлирбис? Алай хайдағ кип-чоохнаң көзит саларбыс аны? ³¹ Ол горчица ағазының үрени осхас. Ол, таарылчатса, чир үстүндегі үреннерниң прайзынаң кічиг. ³² Че, таарылып, үт килзе, прай тамахтардаң улуғ өсче, парбах саптарын чазыбысса, көлегине тигір хустары даа көлен поларлар.

³³ Мындағ кип-чоохтарнаң Худай сөзине Ол көп үгреткен, ханча ис полғаннарынча, анча чоохтап одырған. ³⁴ Кип-чоох чох пир дее ниме чоохтабаңаң. Үгрөнчлеринең хада аглахти халза, тізең, оларға прай чарыт пирчең.

Хазыр чилни амыратханы

(Мф 8:23-27; Лк 8:22-25)

³⁵ Олох күн иирде Иисус үгрөнчлерине теен:

– Көлнің тиги саринзар кис парааңар.

³⁶ Олар, чонны позыдыбызып, кимеде одырған Иисуснаң хадох парғаннар. Оларнаң хада пасха даа кимелер полғаннар. ³⁷ Хазыр чил саап килген. Салғахтар кимее сабылғанға, ағаа суғ тол сыххан.

³⁸ Иисус кимеде, частых салып алып, узупчатхан.

Аны усхурып, типчелер:

– Үгретчи, нөös, писте киреең пир дее халбинча, піс өлгерге чөрбис!

³⁹ Ол, тур килип, чилге тохтирға чахаан паза көлге:

– Амыра, тохтап пар! – теен.

Чил амырап парған. Ибیره ай-тымых турыбысхан.

⁴⁰ Иисус үгрөнчлеринең сурған:

– Ноға сірер хорыхчазар? Ноға киртинминчезер?

⁴¹ Олар, тізең, тың үрүк парып, пос аразында чоохтасханнар:

– Чил дее, көл дее Аның сөзін исчеткенде, кем полчаңдыр ол андағ?

Иисустың чабал хутха хаптырған кизини чазылдырғаны

(Мф 8:28-34; Лк 8:26-39)

5 Анаң, көлнің озаринзар кизип, олар Гадарин чиринзер читкеннер. ² Иисус кимедең түс килгенде, олох арада Ағаа удур хуюдағы сыыраттардаң чабал хут кирген кизи чағдаан. ³ Ол кизи сыыраттарда чуртаан. Аны илчирбенең дее пирдеези палғап полбаңаң: ⁴ көп хати аны илчирбее паза кинчее одыртханнар, че ол илчирбени үзе тарт салчаң, кинчелерни оода сабысчаң. Пирдеези аны амырат полбаңаң. ⁵ Ол хараа-күнөрте сыыраттарда,

тағлар аразында хысхыр чөрчең паза тастарға сабынчаң. ⁶ Иисусты ырахтынох көр салып, ол, Аныңзар чүгүр килип, алнына азахха түскен ⁷ паза чабал табыснаң аахтаан:

– Ниме кирек Сағаа миннең, Иисус, Өөркі Худай Оолғы? Худайнаң алданчам Сағаа, иреелебе мини.

⁸ Иисус ағаа теен полған нооза:

– Сых пу кизидең, чабал хут!

⁹ Иисус сурған аннаң:

– Адың синиң кемдір?

Чабал хут нандыр пирген:

– Піс көптеңер адым миниң Түбен.

¹⁰ Анаң ол кизидеги чабал хуттар оларны пу чирдең сығара сүрбеске чоо сурынғаннар.

¹¹ Тағ хабырғазында сосхаларның улуғ өөри оттап чөрген. ¹² Чабал хуттар прайзы Аннаң сурынғаннар:

– Пісти сосхаларзар ызыбыс, піс оларзар кир парибыс.

¹³ Иисус сах андох оларға чаратхан. Айналар, кизидең сыға салып, сосхаларға кир парғаннар.

Сосхалар өөри (анда iki муңча пас полған полар), пөзик чардаң көлзер сегірібізіп, суға пат парған.

¹⁴ Сосха хадарчаңнар, тізең, ойлазыбызып, саар-аалларда көрген нимедеңер чоохтаглааннар.

Андағы чуртағчылар андада ниме пол парғанын көрерге пар сыхханнар. ¹⁵ Олар Иисуссар пас килгеннер.

Пайаағы алчааххан түбен айналығ кизи иптиги тонан салып одырчатхан. Ол позының сағызында полған. Аны көріп, килген чон хорых парған.

¹⁶ Пайаағы алчааххан кизиниң паза сосхаларның хайди пол парғанын көрген чон пуларға прай чоохтаглап пирген.

¹⁷ Андада прайзы Иисусты постарының чиринең парыбызарға сурын сыххан.

¹⁸ Хақан Иисус кимее одырыбысханында, пайаағы алчааххан кизи Аннаң хада парарға сурынған.

¹⁹ Че Иисус, ағаа чаратпин, теен:

– Ибизер парып, Хан Худай сағаа ниме иткенін паза сағаа Ол хайди айаанын кизилериңе чоохтап пир.

²⁰ Ол кизи, парып, Он саар чиринде Иисус аннаң ниме иткенін чонға чоохтап чөрген. Аның чооғына прайзы чапсысхан.

Иаирниң хызының тірлгені паза ағырығ ипчиниң хазыхтанғаны

(Мф 9:18-26; Лк 8:40-56)

²¹ Иисус көл озаринзар хатап кис парғанда, Аныңзар чон сүреелиг чыыл килген. Ол көл хазында полған.

²² Анаң оларзар синагога пастыхтарының пирси Иаир пас килген. Иисусты көр салып, ол, Аның азаана түзіп, ²³ алданып ала сурынған:

– Хызычаам миниң өлгерге чөр. Ол, чазылып, тирг халар үчүн, парып, холларың андар сал пир.

²⁴ Иисус анынаң хада парған. Оларның сооларынча, Аны хызып ала, чон көп субалысхан.

²⁵ Оларның аразында, ханы ағып, он iki чыл ағыр салған ипчи парған. ²⁶ Көп имчилерде полып, көп

ирее көргөн ол. Прай пар-чох нимезин хоратхан, че туза көрбеең, улам хомайланған. ²⁷ Иисустаңар искеннеңер, ол, чон аразында парып, Аныңзар кистінең пас килип, кип-азаана холын теертібискен.

²⁸ Истинде ол «Кип азаана даа теңзем, чазыл парарбын» тип сағын салған. ²⁹ Ханы ахханы сах андох тохтап парған. Ипчи ағыриинаң чазылғанын піл салған. ³⁰ Андадох Иисус, Позынаң кўс сыхханын сизин салып, чонға айланып, сурған:

– Кем минің кип-азаама теңді?

³¹ Үгренчлері Ағаа тееннер:

– Көрчезің нооза чон Сини хысча, Позың, тізең, «Кем мағаа теңді?» тип сурчазың.

³² Че Иисус, теңен кизіни көрглеп, ибре хараан.

³³ Ол ипчи, поэнаң ниме полғанын піле, хорыхханына халтырап ала, Иисустың алнында тизекке түзіп, Ағаа сынны чоохтап пирген. ³⁴ Иисус, тізең, теен ағаа:

– Хызым! Киртинізің сини арачылады. Амыр-хазых чөр, ағырииннаң чазыл пар.

³⁵ Ол иди чоохтанған арада, синагога пастығына аның ибинең килген кизилер тидірлер:

– Синің хызың үреп парды, Үгретчині нимее тик тутчазың.

³⁶ Че Иисус, пу сөстерни истип, синагога пастығына теен:

– Хорыхпа, киртин.

³⁷ Анаң Пётрны, Иаковты паза Иаковтың харындазы Иоанны Позынаң хада алып, ³⁸ Иисус синагога пастииның ибинзер парған. Тураа кир килип, анда ылғап-сыхтап, үрүккелеп парған кизилерни көр салып, теен оларға:

– Нимее үрүгисклеп, сыхтазып, ылғасхлап турзар? Хызыцах үребеен, ол узупча.

⁴⁰ Кизилер Ағаа хатхырыс сыхханнар. Че Иисус, прайзын сығарыбызып, Позынаң хада хызыцахтың іче-пабазын паза хада полған үгренчлерин не халғызып, хызыцах чатхан орынзар апарған.

⁴¹ Анаң, хызыцахты холынаң тудып алып, теен ағаа:

– Талифа куми.

Анзы «Хызыцах, сағаа типчем, тур», теені полған.

⁴² Хызыцах сах андох тур килген, анаң пас чөр сыххан. Ағаа он iki час полған. Көрген кизилер тың хайхасханнар. ⁴³ Иисус оларны, пу нимеденер пирдеези пілбезин тип, хатығлаан паза хызыцахты азырап саларға чахаан.

Иисусха Назарет саарда киртинмееннери

(Мф 13:53-58; Лк 4:16-30)

6 Анаң сығып, Иисус Позының чирине читкен. Анаң хада үгренчлері полғаннар. ² Суббота күн читкенде, Иисус синагогада үгретип пастаан. Аны көп кизи искен. Олар, чапсызып, чоохтасханнар:

– Анзы чи хайдаңдыр анда? Хайдағ хыйға пирілди ағаа? Пу хайхастар# аның холларынаң хайди идилчелер ни зе? ³ Ол Марияның оолғы ағас узы нимес пе зе? Харындастары аның Иаков, Иосий,

Иуда паза Симон. Пичелері † даа пістіңөк арабыстаң нимес пе?

Аннаңар Аны нимее салбааннар. ⁴ Иисус, тізең, оларға теен:

– Ухаанчыны прай чирде улуғлидырлар, төреен чиринде ле туғаннар паза ибдегилер нимее салар чоhtar.

⁵ Аннаңар мында Ол хайхастар даа ит полбаан, пирезин не, хол салып, чазылдырған ⁶ паза пу чонның киртис чоғына хайхаан. Соонаң ибирки аалларча чөрип, үгреткен.

Иисустың он iki үгренчині үгретерге ысханы

(Мф 10:1, 5-15; Лк 9:1-6)

⁷ Анаң он iki үгренчині хығыртыбызып, оларны иклердең чолға ысхлап сыххан. Оларға айна сығарарға үлгү пирген. ⁸ Иисус оларға тайахтаң пасха паза пир дее ниме албасха чахаан: халас таа, ахча даа, сүүмек тее, ⁹ олаңай өдик кизип, алыстырар көгенек тее албин чөрегерге. ¹⁰ Пиди теен Ол үгренчлерине:

– Пирее тураа кирзеңер, ол чирдең сыхханча, андох орнығыңар. ¹¹ Пирее чирде сирерни удурлирға алай истерге хынмазалар, ол турадаң сығып, азахтарыңнаң тозынны хахтабыс турыңар. Анзы олардаң тоғыр киречилир. Сынны чоохтапчам сирерге: түгенчи күн# чарғызыңда Содом паза Гоморраа пу саардаң хай-хай артых полар.

¹² Үгренчлер, парып, кизилерни, Худайға айланып, чазыхтары үчүн пыросынарға үгреткеннер. ¹³ Айна киргеннердең чабал хуттарың сығарғаннар, ағырығ чонны, хайах сүртип, чазылдырғаннар.

Киреске түзірчең Иоанның өдірткені

(Мф 14:1-12; Лк 9:7-9)

¹⁴ Ирод хан, Иисустаңар тылаасты истип, – Иисустың ады прай чонға тарап парған полған – чоохтаан:

– Ол Киреске түзірчең Иоанн, өлімінең тіріл парып, килген, аннаңар ам хайхастар ит чөрче.

¹⁵ Пасхалары «Ол Илия полар», хайзылары, тізең, «Ол пурунғы ухаанчылар осхас ухаанчы полар» тип чоохтасхлааннар. ¹⁶ Ирод, тізең, аны истип, теен:

– Мин мойнын кизе саптыртхан Иоанн полар ол, ам өлімнең тіріл килген.

¹⁷ Алында, Ирод Филипп харындазының ипчині Иродиаданы ал салғанда, Иоанн ағаа нигецизин аларға чарабас тееннеңер, ол, Иоанны тудып, харибге чаап саларға чахаан. ¹⁹ Иродиада, тізең, Иоаннға чабалланып, аны өдірерге хыңанған, че оңдай латаппаңаң. ²⁰ Ирод, Иоанның арығ чүректіг, Худайның ах-арығ кизізі полчатханын піліп, аннаң хорыххан паза хайраллаңаң аны. Ол Иоанның сөзинче көп ниме итчең паза аның чоохтарың хынып исчең. ²¹ Хаңан Ирод поэнының төреен

†

күнінде пайлар-пиглерге, чаачылар пастыхтарына, Галилей чиринің ах сағалларына той-пай салчатханда, Иродидаа килістіре күн пол парыбысхан. ²² Иродидааның хызы, телбек салып, Иродтың паза аалчыларның көңніне кірген. Хан ағаа теен:

– Хынған на ниме сур, пирем сағаа.

²³ «Ноо даа ниме, хан-чирімнің чарымын даа сурзаң, пирем» тіп молчап салған. ²⁴ Анзы, сығып, іезінең ниме килірін сурған. Иродидаа, тізең, нандырған:

– Кіреске түзірчең Иоанның пазын сур.

²⁵ Хыс, сах андох ханзар айланып, теен:

– Син мағаа Кіреске түзірчең Иоанның пазын сағамох табахта ағылдыр пир.

²⁶ Хан, изи чоохтанза даа, чон алнында сөске турызарға тіп, хысха тоғырлан полбаан. ²⁷ Ол, сах андох тирігліг чаақызын ызып, Кіреске түзірчең Иоанның пазын ағылдырған. ²⁸ Тігізі, парып, харибдөк аның пазын кизе саап, табахта аны ағыл килип, хысха пирген. Хыс, тізең, іезіне пирібіскен. ²⁹ Иоанның үгренчлері, ол тылаасты истіп, андар килгеннер. Иоанның сөбөгін, алып, чыып салғаннар.

Пис муң кизіні тосхырғаны (Мф 14:13-21; Лк 9:10-17; Ин 6:1-14)

³⁰ Иисустың илчлері#, чөрген чирлерінең айланып, Аныңзар чыылыс килгеннер. Олар ниме иткеннерін паза хайди үгреткеннерін прай Ағаа чоохтағлааннар. ³¹ Иисус оларға теен:

– Кизи чох чирзер парып, анда ағылахти көмес тынанып алыңар.

Олар тохтаан ибде, чон кірдің-сыхтың полып, азыранып алар оңдай даа, маң даа чох полған. ³² Иисус үгренчлерінең хада, киме постары ла одырып, кизи чох чирге парғаннар. ³³ Прай чирдең килген чон, оларның париғаннарын көріп, оларны танып салып, киме чүсчөткен орынзар көл хастада чүгүр парған. Кизилер, андар пурун чидіп, Аны сахтап, чыылыс парғаннар. ³⁴ Иисус, кимедең түзіп, чон көбін көріп, кизилер хадарчы чох халған хойларға төбй полғаннаңар, оларны айап парып, көп ниме үгрет сыххан. ³⁵ Иледе тус иртіп парғанда, Иисустың үгренчлері, Аныңзар пас килип, чоохтанғаннар:

– Мында ээн чазы чир, ам орай пол парир.

³⁶ Кизилерни позыдыбыс. Пу чағынғы аалларзар парып, халас садып алзыннар, чицең нимелері чоғыл нооза.

³⁷ Иисус оларға нандырған:

– Сірер оларға чицең ниме пиріңер!

Үгренчлері Ағаа тееннер:

– Арса, пис, парып, iki чүсче динарийге халас алып, оларға үлеп пирчебіс пе?

³⁸ Иисус, тізең, олардаң сурған:

– Сірернің нинче халас пар? Парып көр киліңер.

Олар, көр килип, тееннер:

– Пис халас паза iki палых пар.

³⁹ Андаа Иисус кизилерни көк отта кизекти одыртырғлап саларға чахаан. ⁴⁰ Олар чүзерлеп, илгерлеп изере одырғлабысханнар. ⁴¹ Иисус, ол пис халасты паза iki палыхты алып, өöre көріп ала, алғабысхан. Анаң халасты, сындырып, чонға үлезиннер тіп, үгренчлеріне пирген. Iki палыхты ідөк үлеп пирген. ⁴² Прайзы, чіп, тос парған. ⁴³ Анаң халған халастарны паза палыхтарны чыыбысханнарында, он iki торасха толдыра пол парған. ⁴⁴ Прайзы пис муңа чағын ир кизи азыранған анда.

Суғча чөргені (Мф 14:22-33; Ин 6:15-21)

⁴⁵ Аның соонда Иисус үгренчлерін Позынаң пурун көлнің аархы саринзар, Вифсаидазар, ызыбысхан, Позы, тізең, чонны нандыраға тіп, халған. ⁴⁶ Чонны позыдыбызып, Иисус тағзар пазыраға парған. ⁴⁷ Иирде киме көл ортызына читкен, Ол, тізең, чар хазында чалғызан хала парған. ⁴⁸ Чил удур саап, кимедеглер чүс полбин, майығып, ирееленчеткеннерін көріп, Иисус таң алнында, үс-алты час аразы туста, оларзар суғча пас килген. Ол иртіре парарға итчеткенінде, ⁴⁹ үгренчлері, Аның суғ үстүнче чөрчеткенін көріп, сүне тіп сағынып, хысхырыза түскеннер. ⁵⁰ Аны көріп, прайзы хорых парған. Иисус оларға андаа тапсабысхан:

– Махачы тудыныңар! Минмін. Хорыхпаңар!

⁵¹ Анаң киме одырыбысхан. Чил тохтап чөрібіскен. Үгренчлері пос алынча чапсысханнар паза тың хайхасханнар. ⁵² Чүректері тас осхастаңар, олар Иисус пис халасты анча кизеө үлеен хайхасты даа оңар полбааннар.

Геннисаретте имнеені (Мф 14:34-36)

⁵³ Көлни кис парыбызып, олар Геннисарет чирінде чарға сыхханнар. ⁵⁴ Кимедең түскеннерінде, андағы чуртағчылар Иисусты танып салғаннар. Аның килгенінеңер прай ибیره сағба тарадыбысханнар. Иисус полған чирзер ағырыг кизилерни төзектігөк ағыл сыхханнар. ⁵⁶ Иисус килген не чирде, саарда алай аалда ба, Андар ағырыг кизилерни ағылып, ачых чирде салып, Аның кип-азаана хол даа теертіп аларға сурынғаннар. Ағаа теңеннері чазылғаннар.

Улуғларның кибірлері (Мф 15:1-20)

7 Иисуссар фарисейлер паза Иерусалимнең килген Моисей Чахии пілігчлерінің хай пиреелері чыылыс парғаннар. ² Олар Иисустың үгренчлерінің хай-пірсі «кірліг» саналчатхан холнаң халасты ал чееннер тіп (кибір хоостыра, халас аларда, хол чайыбызарға кирек), ол чозахты хыйыстырчатханын көріп, оларны пыролааннар. ³ Фарисейлер паза пасха даа иудейлер, пурунғылар

кибірінең, хол иптеп чууп албаанда, азыранмачаңнар. ⁴ Садығдаң ниме ал килзелер, сырай-хол чайыбыспаанда, чирге пастабачаңнар. Тудынчатхан пасха даа кибірлері илееде полған: айах-чирче нимені, хазаннарын, сиреелерін чуғлабыспаанда, тудынмачаңнар. ⁵ Анаң фарисейлер паза Моисей Чахии пилігчлері Ииустаң сурғаннар:

– Ноға синің үгренчлерің, пурунғыларның кибірін сайбап, хол чуғбин халас чіпчелер?

⁶ Иисус, оларға нандырып, теен:

– Сіредеңер, чойырхостардаңар, ухаанчы Исаийнің пічиінде пазылғаны хоостыра, Худай орта чоохтаан: «Пу кизілер Мини тілде ле улуғлапчалар. Оларның чүректері, тізең, Миннең ырах. ⁷ Чонның кибір-чозахтарына ла кизілерні үгрөдип, Мини тик ле улуғлаачых полчалар». ⁸ Сіред, Худай чахиин тасты, кизи кибірінең устанчазар: чирче-айахтарың чуупчазар, пасха даа андағох ла нимелер итчезер.

⁹ Анаң теен оларға:

– Худай чахиин хыйыстырып, пос кибірлеріне тудынчатханнарың чахсы ба ол? ¹⁰ Моисей# чоохтаан хайза: «паба-іцеңні улуғла, паба-іцедеңер хомай чоохтанғаны кизіні өлімге ағылар». ¹¹ Сіред, тізең, тіпчезер: «Кизи поэзының пабазына алай іцезіне „Сіредге пирерін Худайға пир салдым“ тізе, ¹² ол кизи паба-іцезіне полыспаза даа чарир». ¹³ Иди сіред, пос салған чозахтарыңа тудынып, Худай сөзінең хыйа полчазар. Андағ ниме көп идедірзер.

¹⁴ Анаң, прай чонны хығырып алып, Иисус оларға теен:

– Прайзыңар Мини истиңер паза пиліп аларға күстеніңер. ¹⁵ Кизіні тастынаң кирген ниме пир дее кирлебинче. Істінең сыххан нимезі кирлепче аны.

¹⁶ Истер хулаа пар кизи иссин.

¹⁷ Анаң, чоннаң хыйа пазып, тураа киргенде, үгренчлері Аннаң ол кип-чоохтаңар сурғаннар.

¹⁸ Иисус оларға теен:

– Нөөс сіред дее пил полбинчазар? Нөөс оңар полбинчазар: тастынаң кирген ниме кизіні пир дее кирлебинчеткенін? ¹⁹ Ол, аның чүреене нимес, хурсағына кіріп, сығара тасталча.

Анынаң Ол ноо даа тамах арығ полчатханын чарлаан.

²⁰ Паза аннаң аңдар Ол теен:

– Кизідең сыхханы кизіні кирлепче. ²¹ Кизінің істінең, чүреенең сыхча чабал сағыс, чөреес хылых, оғырлас, өдіріс, ²² оралыс, чабдыланыс, хыртыс, алаахтырыс, істі чоохтаныс, Худайға тоғырланыс, атааннас, көкеесімненіс, чөнгені – ²³ прай ол ниме, кизи істінең сығып, кирлепче аны.

Ханаан чиріндегі ипчинің киртінізі

(Мф 15:21-28)

²⁴ Аннаң парып, Иисус Тир паза Сидон чирлерінзер читкен. Ол, тураа киргенде, Позын таныбазыннар тіп сағынған, че чазын полбаан.

²⁵ Чабал хут кирген хыстың іцезі, Аннаңар ис салып, Иисуссар пас килип, Аның азаана түскен. ²⁶ Ол иудей нимес, сирефиниктер төлінең сыххан ипчи полған. Ол Иисусты хызынаң айнарны сығар пирерге сурынған. ²⁷ Че Иисус ағаа теен:

– Пастап палаларны тосхыр салар кирек, палалардаң халас пылаап, адайларға тастап пирчеткені чахсы нимес.

²⁸ Ипчи, тізең, Ағаа нандырған:

– Андағ, Хан-пигім#. Че адайлар даа стол алтында палалар тоолатханын чидірлерөк.

²⁹ Андада Иисус ағаа теен:

– Пар, пу чооғың үчүн чабал хут хызыңнаң сых парды.

³⁰ Ол ипчи, ибинзер килип, көрзе, чабал хут хызынаң сых парты, палазы төзекте чатча.

Туных паза топыр тілліг кизіні айдас иткені

³¹ Тир паза Сидон чирлерінең сығып, Иисус, Он саар чирин тобыра пазох Галилей көлзер пар сыххан. ³² Чол парифанда, Аныңзар туных, тілі хомай кизіні ағылып, Аны холын сал пирерге сурынғаннар. ³³ Иисус ол кизіні чоннаң хыйа апарып алған, Поэзының салааларын ол кизінің хулахтарына сыххан. Анаң, түкүрбізіп, аның тіліне теерткен. ³⁴ Оөр көріп, улуғ тынып ала, чоохтаныбысхан ағаа:

– Еффафа. Ол «азыл пар» теені полча.

³⁵ Олох туста ол кизи, хулаа чарып, тілі айланып, арығ чоохтан сыххан. ³⁶ Иисус кизилерге анзын пирдеезіне таратпасха чахаан. Че нинче дее хызаанназа, ол тылаас чонға алғым тарап парған.

³⁷ Кизилер, тың хайхазып, чоохтасхлааннар:

– Прай нимені чахсы итче: туныхтарын истер иде, тіл чоохтарын чоохтазар иде.

Иисустың төрт муң кизіні тосхырғаны

(Мф 15:32-39)

8 Ол күннерде чон илееде көп чыыл парған. Оларға чіцең ниме чохта, Иисус, үгренчлерін хығыртыбызып, теен:

– ² Чон аястығ Мағаа: үс күн Миннең хада пол парирлар, чіцең нимелері, тізең, чоғыл. ³ Азырабин иблеріне ызыбыссам, чолда күстері сығып, майығарлар. Хайзылары ырахтын нооза.

⁴ Угренчлері Ағаа нандырғаннар:

– Пу хуу чазыда оларны азырирға халас хайдаң алар?

– ⁵ Сіреднің нинче халас пар? – сурған олардаң Иисус.

– Читі, – тееннер олар.

⁶ Андада Ол, чонға чирге одыр саларға чахып, читі халасты алғабызып, сындырыбызып, кизилерге үлезіннер тіп, үгренчлеріне пирген. Олар чонға үлееннер. ⁷ Оларның көмес палыхтары полғанох. Аны алғабызып, идөк чонға пирерге чахаан.

⁸ Прайзы, чіп, тосхан. Халғанын читі корып чыып

алғаннар. ⁹ Чеен кизилер саны төрт муңа чағын полған.

Иисус чонны аннаң позытхлабысхан. ¹⁰ Позы аның соонақоҳ үгрөнчлерінең хада, кимее одырып, Далмануфа чирзер чўс парыбысхан.

Фарисейлер танығ сурчалар

(Мф 16:1-12)

¹¹ Андарох фарисейлер килип, Иисуснаң талас сыхханнар. Аны сыни, тигірдең танығ хысханнар.

¹² Ол, улуғ тынып, чоохтанған:

– Пу төл ноға танығ хысча. Сынны чоохтапчам сирерге, пір дее танығ полбас.

¹³ Анаң, олардаң хыйа пазып, пазох кимее одырып, көлнің тигі саринзар кис парыбысхан.

¹⁴ Угрөнчлері, тізең, халас аларға ундудып, кимеде пір ле халастығ парғаннар. ¹⁵ Ол үгрөнчлеріне чахып парған:

– Сизиктиг чөриңер, фарисейлернің паза Иродтың ачитхыларынаң китеніңер.

¹⁶ Пос аразында олар чоохтасханнар:

– Пістің халас чохтаңар иди типче полар.

¹⁷ Иисус, олар ниме чоохтасчатханын піліп, үгрөнчлеріне теен:

– Сирер халас чоғын үзүрчезер бе? Ам даа оңарбинчазар, піл полбинчазар ба? Чүректерің ам даа, тас чили, хат парған полчаң ма? ¹⁸ Харахтарың пар даа полза, көрбинчезер, хулахтарың пар даа полза, испинчезер. Ундут салдар ба? ¹⁹ Пис муң кизее пис халас сындырғанымда, артханын нинче тора с чыып алғазар?

– Он ікі, – нандырғаннар Ағаа.

– ²⁰ Төрт муң кизее читі халас үлеенімде, халғанын нинче корып чыып алғазар?

– Читіні, – нандырчалар.

– ²¹ Андағада ноға аны сағысха алын полбинчазар? – теен оларға Иисус.

Харах чохты чазылдырғаны

²² Олар Вифсаидазар читкеннер. Иисуссар харах чох кизіні чидін килгеннер. Иисусты ағаа холын теертибизерге сурынғаннар. ²³ Ол, харах чох кизіні чидініп, аалдаң апарыбысхан, анаң, хараана тўкүрбізіп, холын ағаа салып, аннаң көрче бе тип сурған.

– ²⁴ Йа, көрчем. Итсе, иртчеткен кизилерни ағастардаң пасха көрбинчем, – тип нандырған тигізі.

²⁵ Иисус, пазох холын хараана салып, ағаа көрерге чахаан. Анзы, чазыл парып, ибіркіні чарых көр сыххан. ²⁶ Иисус, аны нандырып, аалзар кирбеске, пирдеезіне чоохтабасха чахаан.

Пётр Иисусты Худай Оолғы тип адапча

(Мф 16:13-20; Лк 9:18-21)

²⁷ Анаң үгрөнчлерінең хада Филипп Кесары саарның чирлерінзер парған. Чол пара, Ол үгрөнчлерінең сурған:

– Кизилер Мини кем тип санапчалар?

– ²⁸ Хайзы Кіреске тўзирчең Иоанн, пиреелері – Илия, паза пасхалары ухаанчыларның пірсі полар тип санапчалар, – тееннер олар.

– ²⁹ Сирер чи Мини кем полар тип санапчазар, – сурған Иисус.

– Син Мессий-Христоссың, – нандырған Ағаа Пётр.

³⁰ Андада Ол үгрөнчлерін Позынаңар пір дее кизее чоохтабасха хатығлаан.

Иисус Позының ирееленістерінеңер, өлімінеңер паза тірлерінеңер ухаанчылапча

(Мф 16:21-28; Лк 9:22-27)

³¹ Анаң Ол Кизи Оолғына көп чобаларға кирек полчатханнаңар, ах сағаллар, улуғ абыстар паза Моисей Чахии пілігчлері Аннаң тоғыр поларларынаңар, Аны өдірерлерінеңер, че үзінчі күнінде Ол тіріл парарынаңар үгреде чоохтаан.

³² Анзын Ол прайзына көні чоохтаан. Че Пётр, Аны хыйа апарып, удурласхан. ³³ Иисус, тізең, хайбағыныбызып, үгрөнчлеріне көріп ала, Пётрны тығырған:

– Аар пар Миннең, сайтан. Син Худайнин сағынминчазың, кизи синче сағыстығызың.

³⁴ Анаң, чонны паза үгрөнчлерін Позынзар хығырып, теен:

– Кем Миниң соомча парарға итче, ол поэзынаңар ундут салзын, кирезін алып, Миниң соомча парзын.

³⁵ Кем поэзының тынын ал халарға итче, ол аны чидір салар. Кем тынын Миниң паза Чахсы Хабарның үчүн салар, ол аны ал халар. ³⁶ Ноо туза кизее тикси-тилекейни ээлензе, че тыны-чаанын ардат салза? ³⁷ Алай поэзының тыны үчүн хайдаф паанаң төленер ол? ³⁸ Пу ай-пораан, чазыхтығ төл аразында пиреези Миннең алай Миниң сөстерімнең уйатса, андада Кизи Оолғы даа Пабазының сабланызында ах-арығ ангеллерінең хада килген туста андаф кизидең уйадарох.

9 Иисус оларға теен:

– Сынны чоохтапчам сирерге, мында турчатханнарның хайзылары сын чирге нанғалаххаох Худай хан-ұлгүзін күзінде килгенін көріп аларлар.

Иисустың хубулғаны

(Мф 17:1-13; Лк 9:28-36)

² Аның соонаң алты күн ирт парғанда, Иисус, Пётрны, Иаковты паза Иоанны ла Позынаң хада алып, пөзік тағзар парған. Анда оларның алнында Иисус хубул парыбысхан. ³ Аның кип-азаа чылтырах паза хар осхас аппағас пол килген. Пу чир үстүнде ис ағартчаңнарның пирдеези иди ағарта чууп полбас ах полғаннар олар. ⁴ Анаң оларға Илиянаң Моисей көрін килгеннер паза Иисуснаң чоохтасханнар. ⁵ Пётр андада Иисусха тип тур:

– Угретчи! Писке мында хайдаф чахсы. Ус отах турғыс пирибис: пірсін – Сағаа, пірсін – Моисейге паза пірсін – Илияа.

⁶ Пётр, тың хорых парғаннарынаңар, ниме тирин пилбин, иди чоохтанған. ⁷ Пулут сығып, оларны көлебискен. Пулутсартын ўн истил килген:

– Пу хынчатхан Оолғым Миниң. Истиңер Аны!

⁸ Анаң ўгрэнчлері кинетин ибیره хайбағыныбыссалар, хости, Иисустаң пасха, пир дее кизи чоғыл.

⁹ Тагдаң түсметкеннеринде, тізең, Иисус оларға, Кизи Оолғы ўреп, тирілгенче, пу көрген нимедеңер пирдеезине чоохтабасха чахаан. ¹⁰ Ўгрэнчлері кизее таратпааннар, че пос аразында ўзўрип, чоохтасханнар:

– Олим соонда тиріл килер теени ниме полчаң?

¹¹ Анаң ўгрэнчлері Иисустаң сурғаннар:

– Моисей Чахии пилгчлері, Илия пурун килер тип, чоохтааннар, хайза?

¹² Иисус оларға нандырған:

– Анзы сын. Илия, пурун килип, прай ниме тимнеп саларға кирек. Кизи Оолғына за, пазылғанни, көп ирее паза хыйыхтас көрери түсче. ¹³ Че сирерге чоохтапчам: Илия кил парғанох, че аны, Худай Пичиинде# пазылғаны хоостыра, хынғанни ит парыбысханнар.

Оолағасты чазылдырғаны

(Мф 17:14-20; Лк 9:37-43)

¹⁴ Анаң халған ўгрэнчлеринзер нандыра айланғаннарында, Иисус көрзе, ибیره чон чыылыс партыр, Аның ўгрэнчлері, тізең, Моисей Чахии пилгчлеринен талас парчалар. ¹⁵ Иисусты көр салып, чон таңнап парған. Кизилер, Аныңзар чўгўрип, Аны алғыстаснаң удурлааннар. ¹⁶ Иисус Моисей Чахии пилгчлеринен сурған:

– Сирер нимедеңер оларнаң таласчазар?

¹⁷ Чон аразынаң пир кизи, сығып, Агаа нандырған:

– Ўгретчи! Мин Синзер тил тартчаң чабал хут кирген оолғымны ағыл килдим. ¹⁸ Чабал хут аны хайда ла полза сил тастабысча. Анаң паланың ахсынаң көбик ағып, ол тистерин хычырат сыхча паза, тыып парып, чатча. Мин чабал хутты сығардыртарға тип, Синиң ўгрэнчлеріңе айланғам, че олар аны сығар полбааннар.

¹⁹ Агаа нандырып, Иисус теен:

– Йо-о, пу киртизи чох төлни! Нинчезин Мин сирернең хада поларбын? Хақанға теере сирернең сыдазим? Ағылыңар аны Минзер.

²⁰ Чабал хут кирген паланы Иисуссар ағыл килгеннер. Айна, Иисусты көр салып, оолахты чирге тастап, аны талдыр сыххан. Чирге аңдарыл парып, ол пала ағактан сыххан, аның ахсынаң көбик ағыбысхан. ²¹ Иисус ол пабадаң сурған:

– Ўр ағыр парир ба пиди?

Анзы нандырған:

– Кичигдең сығара. ²² Көп хати чабал хут, аны чох идерге полип, отха паза суға тастаан. Пирее ниме ит полар ползаң, писке айап, полис пирдек.

²³ Иисус агаа нандырған:

– Ноға иди «пирее ниме ит ползаң» типчезиң?

Киртинчеткен кизее прай ниме толдырылчаа пар.

²⁴ Оолағастың пабазының харахтары частанып, ол сах андох алданып ала Агаа теен:

– Киртинчем, Хан-пигим, полис пир мағаа, киртинизим тыыт пир.

²⁵ Иисус, ибیره чон чыылысчатханын көрип, чабал хутха теен:

– Тил тартырчатхан, хулах испес итчеткен чабал хут! Миниң чарғы-чахиимны ис: сых пу оолахтаң паза кирбе агаа!

²⁶ Чабал хут, аахтабинаң, оолахты силигіп ала, аннаң сых чөрибискен. Оолағас, өлиг ле чили чатхан. Көбизи «ол ол парды» тискеннер. ²⁷ Че Иисус аны,

хольнаң тудып алып, көдире тартхан. Оолах сах андох тур килген. ²⁸ Иисус тураа киргенде, ўгрэнчлері Аннаң ағылахха сурғаннар:

– Пис ол чабал хутты ноға сығар полбаан полчаңмыс?

– ²⁹ Андағларны, пазырып ла паза ораза тудып, сығарарға кирек, – нандырған оларға Иисус.

Иисус Позының өлминеңер пазох ухаанчылапча

(Мф 17:22-23; Лк 9:43-45)

³⁰ Аннаң сығып, олар Галилей чиринче ирткеннер. Иисус ўгрэнчлеринен, ўгрэдип ала, чоохтас парғаннаңар, кизилер оларның хайдазын пилбезиннер тип сағынған. Ол Кизи Оолғы кизилерниң хольна пирил парардаңар, анаң Аны өдир саларларынаңар паза ўзинчи күннде Ол тиріл килериненер оларға чоохтаан. ³² Че ўгрэнчлері Аны оңар полбааннар, сурарға, тізең, тидинмееннер.

Кем улии тип таласханы

(Мф 18:1-5; Лк 9:46-48)

³³ Олар Капернаумзар читкеннер. Хақан ибге киргеннеринде, Иисус ўгрэнчлеринен сурған:

– Чолда пос алынча нимедеңер иди талас парғазар?

³⁴ Ўгрэнчлері тапсабааннар. Чол парчадып, олар постары аразында кем улии тип талас парғаннар.

³⁵ Иисус, одыр салып, он iki ўгрэнчзин хығырып алып, оларға чоохтанған:

– Кем сирерниң араңарда пастағызы поларға хынча, ол прайзының халғанчызы поларға паза прайларының алны-кистине чўгўрерге кирек.

³⁶ Анаң алныларына паланы турғызып, аны хучахтап алып, теен:

– ³⁷ Кем, Мини аарлап, мындағ паланы чўрекке алза, ол Мини алынарох. Кем Мини алынза, тізең, ол Мини нимес, че Мини ысхан Худайны алынар.

Кем сирердең тоғыр нимес, ол сирернең хада

³⁸ Андада Иоанн теен:

– Ўгретчи! Пис Синиң Адыңнаң айнарны сығарған кизини көргебис, че ол пистің арабыстаң нимес. Ол

пистің арабыстаң нместеңер, піс ағаа чабал хуттарны сығарарға чаратпаабыс.

– ³⁹ Тохтатпаңар аны. Мини адап, хайхастар итчеткен кизи соонаң Мини сөклеп полбас. ⁴⁰ Кем сирердең тоғыр нимес, ол – сирернең хада. ⁴¹ Мини сағынып, сирерге, Мессий-Христос үгренңилери тіп, пирее чірче суғ пирген кизи, сынны чоохтапчам, сыйығы чох халбас, – нандырған Иисус.

Хыңаланыстаңар (Мф 18:6-9; Лк 17:1-2)

⁴² Мағаа киртинчеткен кичиглерниң пиреезин дее сын чолдаң хыйыстырған кизее, мойнына теербен палғадып, суға тастатырыбысханы артых поларчык. ⁴³ Сынап сини хольң чазыхха сұхчатса, үзе сабыс аны. Мөги чуртасха# кинек киргени кйичеткен кйлер, успас отсар ікi холлығ тастатханнаң артых полар. ⁴⁴ Хурттар тигi чирде тохтағ чох оларны үтепчелер, чалын, үспин, кйиче. ⁴⁵ Сынап сини азааң чазыхха кирчетсе, үзе сабыс аны. Мөги чуртасха саар азахтығ киргени кйичеткен кйлер, успас отсар ікi азахтығ тастатханнаң артых полар. ⁴⁶ Хурттар тигi чирде тохтағ чох үтепчелер, чалын, үспин, кйиче. ⁴⁷ Сынап чазыхха сини харааң сұхчатса, аны сығара ал тастабыс. Худай хан-чиринзер саар харахтығ киргени кйичеткен кйлер ікi харахтығ тастатханнаң артых полар. ⁴⁸ Хурттар анда тохтағ чох оларны үтепчелер, чалын, үспин, кйиче. ⁴⁹ Тайыға салылчатханы туснаң тусталғанни, ідөк полғаны ла чалыннаң арығлалар. ⁵⁰ Тус – ол чохсы ниме. Че тустың тадии сых парза, аны хатап ачығ хайди идіп алар. Төөле тустығ улыңар. Пос аразында ынағ улыңар.

Чарылыстаңар (Мф 19:1-12)

10 Иисус, андартын чол сығып, Иордан суғның озаринзар, Иудей чиринзер, килген. Иисуссар пазох кизилер чыылысханнар. Ол пазох оларны үгреде чоохтаан. ² Аныңзар фарисейлер пас килип, сыни-кити сурғаннар:

– Иреччи кизее чарылызарға чарадылча ба?

³ Иисус оларға теен:

– Моисей сирерге ниме чахаан?

– ⁴ Ири ипчизине чарылыс пичиин пас салза, Моисей чарылызарға чаратхан, – нандырғаннар олар.

⁵ Андада Иисус оларға теен:

– Сирерниң хатығ чүректериниң пиле, пу чахиин пасхан ол. ⁶ Чир пастап пүтчеткенде, Худай иреннең ипчини чайап салған. ⁷ Аннаңар ир кизи, паба-іңезинең чарылып, ⁸ ипчизинең пірик парар. Олар ікөлең пір кизи осхас пол парарлар: ікi кизи полбин, пір кизи пол парчалар. ⁹ Худай піриктір салғанны, тізең, кизи чар полбас.

¹⁰ Соонаң, тураа киргеннеринде, үгренңилери Иисустаң аннаңар хатабох сурғаннар. ¹¹ Иисус оларға чоохтап пирген:

– Ир кизи, ипчизинең чарылызып, пасха ипчини ал салза, ол анынаң оралысханға килісче. ¹² Ипчизи дее, иринең чарылызып, пасха ирге пар салза, ол анынаң оралысханға килісче.

Иисус олғаннарны алғапча (Мф 19:13-15; Лк 18:15-17)

¹³ Кизилер палаларын Иисуссар, алғабыссын тіп, ағылғаннар. Че үгренңилери оларны көксееңнер.

¹⁴ Аны көре, Иисус, тарын парып, оларға чоохтанған:

– Палаларға Минзер иртерге чарадыңар, харығ полбаңар оларға. Худай хан-чирі пала осхас кизилерни полар. ¹⁵ Сынны чоохтапчам сирерге, Худай хан-үлгүзин олған чили удурлабааннары Худай хан-чиринзер хаңан даа кір полбастар. ¹⁶ Анаң, олғаннарны хуңахтап, пастарына холларын салып, оларны алғаан.

Пай кизинең чоохтасханы (Мф 19:16-30; Лк 18:18-30)

¹⁷ Иисус чорыхха тимненчеткенде, хайдағ-да кизи, ойлап килип, Аның алнына тізекке түскен:

– Чохсы үгретчи! Мөги чуртас алар үчүн мин ниме идерге кирекпин?

¹⁸ Иисус ағаа теен:

– Син ноға Мини чохсы тидің? Пирдеези чохсы нимес, чалғыс Худай ла андағ. ¹⁹ Чахығларын пилчезиң ме? Одірбе, оралыс чөрбе, оғырлаба, чой киречилебе, кизини хыйыхтаба, пабаң-іңезни улуғла.

– ²⁰ Угретчи, мин чииттең иди чуртаам, – нандырған ол кизи.

²¹ Иисус, ол кизизер көрбізип, аны чүрекке алынып, теен ағаа:

– Пир ниме сағаа читпинче: парып, прай пар-чох нимеңни садыбыс, ахчаңны чох кизилерге үлебіс, андада пайың тигирде полар. Анаң Минзер килип, кирезиң алып, соомча пар.

²² Пу сөстерни истип, ол кизи арын парыбысхан. Пайы улуғдаңар, ол мөңіс көңиліг хыйа пастыра халған.

²³ Иисус, ибire харахсыныбызып, Позының үгренңилерине теен:

– Пай кизилерге Худай хан-үлгүзинзер кирери хайдағ сидіктір.

²⁴ Угренңилери ол сөстерге хайхааннар. Иисус, тізең, оларға хатабох чоохтанған:

– Палаларым! Ис-пайға ізенчеткеннерге Худай хан-үлгүзинзер кирери хайдағ сидіктір. ²⁵ Пай кизи Худай хан-үлгүзинзер киргенче, тибее іңе үдинең үтіп аларға оой полар.

²⁶ Угренңилери, тізең, улам хайхазып, пос алынча чоохтасханнар:

– Андағда кем арачылан полар ни?

²⁷ Иисус, оларзар көрбізип, теен:

– Кизилер ит полбас ниме ол, Худай ла идер аны. Худай прай ниме ит полар.

²⁸ Андада Пётр Ағаа чоохтаныбысхан:

– Мына піс, прай нимебісті тасты, Синің сооңца чөрчөбіс.

²⁹ Иисус нандырған ағаа:

– Сынны чоохтапчам сірерге, Миниң паза Чахсы Хабарның үчүн иб-чуртын, харындас-пичелерін, паба-іцезін, палаларын, хыраларын тастааннары прай ниме чидіп аларлар. ³⁰ Сағам даа, сүрдірчеткеннерінде, чүс хатап көп тураларға, харындас-пичелерге, паба-іцелерге, палаларға паза хыраларға чидерлер. Килер туста, тізең, оларға мөгі чуртас пирілер. ³¹ Че пастағыларының көбізі соонда пол парар, соондағыларның көбізі, тізең, алнында пол парар.

Иисус өлімнеңер паза тірлерінеңер пазох ухаанчылапча

(Мф 20:17-19; Лк 18:31-34)

³² Хақан олар Иерусалимзер чол тутчатханнарында, Иисус алнында парифан. Үгрөңцлері, тізең, Аның соонца улуғ үрүгисте, хорыгып ала, пастырғлааннар. Иисус, он ікі үгрөңцзин хығырып алып, Позынаң ниме поларынаңар пазох оларға чоохтап сыххан:

– ³³ Мына піс Иерусалимзер парирбыс. Анда Кізі Оолғын, садып, улуғ абыстарның паза Моисей Чахии пилігцлерінің холына пирібізерлер. Олар Аны, өлімге чарғылап, пасха худаилығларның холына пирібізерлер. ³⁴ Ағаа күлерлер, чаба түкүрерлер, соғарлар анаң өдір саларлар. Че үзинци күнінде Ол тіріл парар.

Зеведей оолларының сурынызы

(Мф 20:20-28)

³⁵ Андада Зеведей ооллары Иаков паза Иоанн, Иисуссар пас киліп, тееннер:

– Үгрөңци! Піс Сини пір ниме толдыр пирерге сурынчабыс.

– ³⁶ Ниме идерге кирекпін Мин сірерге? – сурған олардаң Иисус.

– ³⁷ Синің үлгүң килзе, пірсібіске Синің үлгү сирееңнің оң саринда, пірсине сол саринда одыр саларға чарат, – нандырғаннар Ағаа олар.

³⁸ Че Иисус оларға теен:

– Ниме сурчатханнарыңны пилбинчезер. Мин ісчөткен чірчедең іс поларзар ба? Мин киреске түскенни киреске түс поларзар ба?

– ³⁹ Пол поларбыс, – нандырғаннар олар.

Иисус, тізең, оларға теен:

– Мин іскен ідистең ізерзер, Минөк чили киреске түзерзер. ⁴⁰ Миннең оң ма, сол ба саринда одыраы, тізең, Миннең полбас, кемге тимнелген, олар одыраарлар.

⁴¹ Аны истіп, он үгрөңци Иаковнаң Иоаннга тарых парған. ⁴² Иисус, тізең, оларны хығырып алып, чоохтанған:

– Сірер пилчезер, чоннаң устатчатханнар чонга хан-пиг полчалар паза чонның пастыхтары ағаа чарғы-чахаан салчалар. ⁴³ Сірернің араңарда андаң

ниме полбазын: кем улии поларға харасча, анзы нымысчы ползын сірерге. ⁴⁴ Кем араңарда пастағызы поларға сағынча, анзы хул ползын. ⁴⁵ Кізі Оолғы даа кизілерні Позының алны-кистіне чөргизерге нимес, че пасхаларына нымысха чөріп, көп кизі үчүн, толығ полып, Позының тынын пирібізерге килген.

Харах чох Вартимейнің көр сыхханы

(Мф 20:29-34; Лк 18:35-43)

⁴⁶ Анаң олар Иерихонзар читкеннер. Хақан Иисус Позының үгрөңцлерінең паза хооп чөрген илееде чоннаң хада Иерихоннаң сыхчатханнарында, чол хазында харах чох Вартимей, Тимейнің оолғы, киленип одырчатхан полған. ⁴⁷ Назареттегі Иисустың иртчеткенін ис салып, ол хысхырыбысхан:

– Давид төлі Иисус, айадах мағаа.

⁴⁸ Аны тығырғаннар, че ол улам хысхыр сыххан:

– Давид төлі, айадах мағаа.

⁴⁹ Иисус, тохтап, чоохтанған:

– Хығыр киліңер аны.

Харах чох кизіні хығырып, тееннер ағаа:

– Че, өрін. Турып, пас пеер. Ол сини хығырча.

⁵⁰ Ол, турып, тастындағы кибін суурып, Иисуссар пас килген. ⁵¹ Иисус аның чоохтанғанына нандырып:

– Миннең ниме киректір сағаа? – тіп сурған.

– Үгрөңцим, көрерге, – нандырған анзы.

⁵² Иисус ағаа чоохтанған:

– Пар, киртінізің сини арачылады.

Олох туста ол кизі көріп пастаан паза Иисустың соонца пар сыххан.

Иисустың Иерусалимзер үлүкүн кибірли киргени

(Мф 21:1-11; Лк 19:28-40; Ин 12:12-19)

11 Иерусалимге, Виффагий паза Вифаний аалларға чагдап одырғаннарында, Елеон таға чидіп, Иисус Позының үгрөңцлерінің ікизін алнынзар ызыбысхан. ² Оларға теен:

– Алныбыста чатхан пу аалларзар парыңар.

Андар читсер, сиденге палғаан, кизі мүнмеен чиит эштекке орта поларзар. Аны, систіп, пеер чидін килерзер. ³ Пиреезі сірерге тапсаза, нандыразар: «Ол Хан-пигібіске кирек, соонаң Ол аны нандыра ыс пирер».

⁴ Үгрөңцлері, аалзар парып, анда тасхар хаалхаа палғаан эштекті таап, аны систібіскеннер. ⁵ Анда турғаннарның хай пиреелері оларға тееннер:

– Ниме ит турзар, ноға ол малны систер?

⁶ Үгрөңцлер Иисус чоохтаанни нандырғаннарында, оларны поэдыбысханнар. ⁷ Эштекті Иисуссар ағылып, малға постарының киптерін арта чазыбысханнар. Иисус ағаа мүнп алған. ⁸ Кизілер Аның чолына киптерін чаза тастааннар, пасхалары ағас салааларын кизіп төзееннер. ⁹ Алны-соонца парғаннары хысхырысханнар:

– Осанна! † Хан Худайның адынаң Килчеткенге алғас ползын!

– ¹⁰ Хан Худайның адынаң килчеткен Давид пабабыстың үлгүзіне алғас түссін! Өөркі Чайаачаа осанна!

¹¹ Иерусалимге кіріп, Иисус храмзар# парған. Андағызын көрібіскен, че орай пол парғаннаңар, он ікі үгренцізінең хада Вифанийзер сығыбысхан.

Смоква ағазын харғааны

(Мф 21:18-19)

¹² Пазағы күнінде Иисус үгренцілерінең хада Вифанийдең парғаннарында, Ол чолда астап парған. ¹³ Иисус ырахтынох смоква ағазын көр салған. Халын пүрлері аразында чистек табылар ба тип, ағассар чағын пас парған, че чистек пызар тус читкелектеңер, пүрлердең пасха ниме көр таппаан.

¹⁴ Андада Ол смоква ағазын харғаан:

– Синің чистегіңні паза пирдеези хақан даа чибезін. Үгренцілері аны искеннер.

Храмны арығлааны

(Мф 21:12-17; Лк 19:45-48; Ин 2:13-22)

¹⁵ Иерусалимзер читкеннерінде, Иисус, храмзар кіріп, анда садығнаң айғасчатханнарны сығара сұр сыххан. Ахча орнастырчаң столларын, иб тахырағын сатчаң сиреелерні түңдере тастаан.

¹⁶ Храм өтире ниме тазирға чаратпаан. ¹⁷ Чонны үгредіп, Ол чоохтаан:

– Минің храмым прай чоннар пазырчаң тура тип адал парар. Сірер, тізең, аны тонағчылар ордазына айландыр салғазар.

¹⁸ Иисусты истіп, Моисей Чахии пилігцілері паза улуғ абыстар Аны өдірер оңдай тілеп сыхханнар. Че прай чон Аның үгредиине таңнапчатханнаңар, Иисустаң китенгеннер. ¹⁹ Иир пол килгенде, Иисус саардаң парыбысхан.

Хуруп парған смоква

(Мф 21:20-22)

²⁰ Иртен олох чолча иртчедіп, көрзелер, смоква чилегезінең ала хуруп партыр. ²¹ Киңеегзін сағысха кир киліп, Пётр Иисусха теен:

– Үгретчі, көрдек, Син харғаан سموковница хуруп партыр.

²² Иисус оларға нандырған:

– Худайға киртіңіңер. ²³ Сынны чоохтапчам сірерге, кем тігі таға «көдіріліп, талайзар түс пар» тізе паза чооғы хоостыра поларын пир дее ікнчлебезе, прай чүреенең киртінзе, аның сөзінче полар. ²⁴ Аннаңар сірерге чоохтапчам, Худайға пазырып, ниме дее сурзаңар, киртіңіңер – ол ниме толдырылар. ²⁵ Худайға пазырчатса, тізең, пиреезіне тарынған ползаңар, пурнада аның пырозын тастаңар. Андада Тигірдегі Пабаңар даа сірерге чазыхтарыңны позыдар. ²⁶ Сірер оларның

† «Осанна!» сөс «писти арачыла» теені полча. Иди Хан кізін улуғлап удурлачаңнар.

пыроларын тастабас ползар, сірернің дее пыроңарны Тигірдегі Пабаңар ідок тастабас.

Хайдағ үлгүнең?

(Мф 21:23-27; Лк 20:1-8)

²⁷ Олар пазох Иерусалимзер читкеннер. Иисус храмда пас чөргенінде, Аныңзар улуғ абыстар, Моисей Чахии пилігцілері паза ах сағаллар пас килгеннер. ²⁸ Олар Аннаң сурғаннар:

– Киректеріңні хайдағ үлгүнең итчезің? Сағаа мыны идерге кем үлгү пирген?

²⁹ Иисус оларға нандырған:

– Мин дее сірердең сурыбызим. Сірер нандыр пирзер, пу нимелерні хайдағ үлгүнең итчеткенімні чоохтабох пирем. ³⁰ Иоанның кіреске түзіргені Худайдаң ма алай кизілердең ме? Нандыр пиріңер Мағаа!

³¹ Олар пос аразында үзүр сыхханнар:

– Худайдаң тізевіс, ол «Андада сірер ағаа ноға киртінмеезер» тир.

³² «Кизілердең» тирге, тізең, чоннаң хорыхханнар.

Прай чон аны ухаанчаа санаан. ³³ Анаң Иисусха пиди нандырғаннар:

– Пилбинчебіс.

Андада Иисус оларға теен:

– Мин дее сірерге чоохтабаспын, пу нимелерні хайдағ үлгүнең итчеткенімні.

Виноград өскірчеңнердеңер кип-чоох

(Мф 21:33-46; Лк 20:9-19)

12 Иисус оларға кип-чоохтар чоохтап сыххан:

– Пир кизи, виноград одырт салып, ибیره сиденнебіскен, чистекті сыға пасчаң оймах хазыбысхан паза хадағчаа иб турғыс салған. Анаң ол чирні виноград өскірчеңнерге чалға пир салып, позы чөрібіскен.

² Виноград пыс парғанда, ол кизи чалчызын виноград өскірчеңнерзер позының үлүзін ағыларға ысхан. ³ Тигілері, тізең, чалчызын, тудып, сох салып, пир дее ниме пирбин, нандыра ызыбысханнар.

⁴ Ээзі кизи пазох пир чалчызын ысхан. Че олар, аның пазын таснаң чара саап, күліп ала, аны сығара сүрібіскеннер. ⁵ Ол кизи хатабох пир чалчызын ысхан андар. Анзын, тізең, өдір салғаннар. Пасха даа ысхан чалчыларын, хайзын соғып нандырғаннар, хайзыларын өдір салғаннар.

⁶ Ол кизінің хынған чалғыс оолғы полған.

Чалчыларның соонаң ол аны ысхан: «Оолғымнаң чалтанарлар, арса» тип. ⁷ Че виноград өскірчеңнер пос аразында чөптөзібіскеннер: «Пу виноградник ээзінің пайын холға кирчең чалғыс оолғы. Аны өдір салзабыс, пабазының пайы писти полар». ⁸ Анаң оолғын, хаап, өдір салғаннар, сөөгін, тізең, оортах тастабысханнар.

⁹ Виноградник ээзіне ам хайди поларға? Ол, киліп, виноград өскірчеңнерні өдір салып, виноградникті, тізең, пасха кизілернің холына пир салар.

¹⁰ Нөөс сирер Худай Пичиинде «Пүдүрүгчлериң хыйа тастаан тазы соонаң, тура пулиин тутчаң иң кирек тас пол парған» теенин хығырбаазар?

¹¹ Мыны Худай пиди иткен. Аны көрпү, пис чапсычабыс.

¹² Фарисейлер Иисусты тудып аларға сағын чөргеннер, че чоннаң хорыхханнар. Олар пу кип-чоох постарынаңар полғанын сизингеннер, аннаңар хыйа пас парыбысханнар.

Хағанға – хағанни, Худайға – Худайни (Мф 22:15-22; Лк 20:20-26)

¹³ Соонаң Иисуссар фарисейлердең паза Ирод ханға чағын чоннаң хай пиреелерин ысханнар. Олар, Иисус пире саба чоох сығарыныбызар ба тип, китееннер. ¹⁴ Иисуссар пас килпү, олар тееннер:

– Ұгретчи! Пис пилчебис, Син көни кизизиң, пирдеезинең чалтанминчазың, пирдеезине чалғанминчазың. Кем дее полза, син аны Худайның чолынча парарға сын ұгретчезиң. Чоохтап пир писке, Рим хағаныға албан төлирге кирекпи пе алай чох па? Пирерге кирек пе алай чох па?

¹⁵ Че Иисус, чой хылыхтарын пиле, оларға чоохтанған:

– Нимее мин сынап одырзар? Динарий ахчаны ағыл пиріңер Мағаа, көрим аны.

¹⁶ Олар ахча ағыл пиргеннер. Иисус олардаң сурған:

– Пу динарийде кемнің сомы паза ады?

– Хаған кизини, – нандырғаннар олар.

¹⁷ Андада Иисус теен оларға:

– Хағаннин хағанға пиріңер, Худайнин – Худайға. Ағаа андада прайзы таңнаан.

Тірілердеңер чоох (Мф 22:23-33; Лк 20:27-40)

¹⁸ Аның соонаң Иисуссар саддукейлер# пас килгеннер. Олар өлімнің соонда кизи тірілбинче тіңеңер. Анаң олар Иисустаң сурғаннар:

– ¹⁹ Ұгретчи! Моисей Чахиинда пиди чоохталча: «Пире кизиниң харындазы үреп парза, аның пала чох ипчизи халза, харындазының төлін узарадар үчүн, туңмазы алзын аны».

²⁰ Чити харындас полтыр. Иң улуғлары ипчи алтыр, че төл халғыспин, үреп партыр. ²¹ Ипчизин икинчи харындазы ал салған, идөк, пала халдырбин, үрептир. Ұзинчизи идөк төл чоғох үреп парған. ²² Иди чити харындас соон сүристире ол ипчини алтыр, че прайзы, пала артыспин, үреен. Соонаң ол ипчи үребөк парған. ²³ Ам олар прайзы тіріл килзе, тірілер күн чит килзе, ол ипчи хайзыни поларға кирек? Прай чити харындас ол ипчиниң ири полған нооза.

²⁴ Иисус саддукейлерге нандырған:

– Сирер, Худай Пичиин дее, Худай күзин дее пилбин, иди алчаасха кирче одырзар. ²⁵ Кизилер өлген соонда тірізелер, олар ипчи дее албинчалар, ирге дее парбинчалар. Олар тигирдеги ангеллер осхас пол

парчалар. ²⁶ Худай Моисейге көйчеткен ыдырбан хыринда өліглер тірілердеңер «Мин Авраамның# Худайыбын, Исаактың Худайыбын, Иаковтың даа Худайыбын» теенин Моисейниң пичиинде хығырбаазар ба? ²⁷ Ол өліглерниң Худайы нимес, че тіріглерниң Худайы полча. Аннаңар сирер тың алчаастанчазар.

Иң улуғ чахыг (Мф 22:34-40; Лк 10:25-28)

²⁸ Оларның таласханнарын истип, анда полған Моисей Чахии пилгчлериңиң пирси, Иисустың иди чохсы нандырчатханын көрпү, Иисустаң сурған:

– Чахығларның хайзы иң улуғдыр?

²⁹ Иисус ағаа нандырған:

– Иң улуғ чахыг мындағ: «Ис, Израиль! Пистиң не Хан Худайыбыс чалғыс Худай полча. ³⁰ Син прай чүрееңнең, прай көңниңнең, прай сағызыңнаң, прай күзиңнең Худайыңа хын». Мына иң улуғ чахыг! ³¹ Икинчизи ағааох төйи: «Чағыныңа поэңа чили хын». Пу iki чахығдаң улуғ нима чоғыл.

³² Моисей Чахии пилгчизи Иисусха теен:

– Чахсы нандырдың, Ұгретчи! Худай пир ле полча. Аннаң пасха пир дее Худай чоғыл тип, Син орта чоохтадың. ³³ Ағаа прай чүрееңнең, прай сағызыңнаң, прай көңниңнең, прай күзиңнең хынғаны паза чағыныңа паарсааны тайыға салған прай нимелердең артых полча.

³⁴ Иисус, Моисей Чахииниң пилгчизи хыйға чоохтанғанын көрпү, ағаа теен:

– Син Худай хан-үлгүзиңең ырах полбиндырзың.

Аның соонаң Иисусха сурығлар пирерге пирдеези тидинмеен.

Мессий-Христос кемнің төли? (Мф 22:41-46; Лк 20:41-44)

³⁵ Иисус, кизилерни храмда үгредерин узарадып, теен:

– Хайди Моисей Чахии пилгчлери Мессий-Христосты Давидтиң төли типчеткен полчаңнар.

³⁶ Давид поэи Худай Худы хоостыра сөлеен, хайза: «Өөрки Чайаачы миниң Хан-пигме чоохтаан: „Мин Синиң ыырчыларыңны азаң алтына тастаанымча, Миниң оң саримда одыр тур“». ³⁷ Иди Давид поэи Аны Хан-пигим тип адапча. Хайди Мессий-Христос аның төли полчаң андағда?

Көп чон Аны чөпсинип истип одырған.

Моисей Чахии пилгчлериңең китениңер (Мф 23:1-36; Лк 20:45-47)

³⁸ Поэиңиң үгредиинде Ол идөк чоохтаан:

– Моисей Чахии пилгчлериңең китениңер. Узун киптерине чазан салып, чон көп чирлерде чөрпү, постарын алғыстаснаң удурладарға хынчалар.

³⁹ Олар синагогаларда алнындағы орыннарда, той-пайларда төрде одыраарға хынадырлар. ⁴⁰ Өкис ипчилерни үреге кир салчалар, чон алнында үр

пазыраачых полчалар. Худай чарғызы оларға артых түзер.

Өкіс ипчи салған үлүс (Лк 21:1-4)

⁴¹ Иисус, храмдағы сыйых салчаң ідіс хыринда одырып, кизилерниң андар ахча салчатханын көрген. Пай кизилер ахча көп тастааннар. ⁴² Че пир чох өкіс ипчи, килип, iki оох ахча салыбысхан. ⁴³ Иисус, Позының үгрөнчлерин хығырып алып, теен:
– Сынны чоохтапчам сирерге, пу өкіс ипчи ідіссер прайзынаң көп ахча салды. ⁴⁴ Көбизи артханын салған, че пу өкіс ипчи, тізең, чицең ниме алар ахказын салды.

Иерусалимниң иңзерлерин ухаанчылааны (Мф 24:1-8; Лк 21:5-11)

13 Иисус храмнаң сыхчатханда, Аның үгрөнчлериниң пирси Агаа теен:
– Ёгретчи! Көрдек пу килким тастардаң идилген улуг тураларны.

² Иисус Агаа нандырған:
– Пу улуг тураларны көрчезиң ме? Прай ниме иңзерилер мында, тас үстүнде тас халбас.

³ Хақан храмнаң тоғыра Елеон тагда одырчатханнарында, тізең, Пётр, Иаков, Иоанн паза Андрей, ағылахти халып, Аннаң сурғаннар:
– ⁴ Хақан полар ол ниме? Хайдаң таның көрербис пис аның алнында?

⁵ Иисус оларға нандырған:
– Китениңер, пирдеезине алаахтыртпаңар. ⁶ Көп кизи Миниң адымнаң аданып килер, «Мин Мессий-Христоспын» тип аданып, илеедезин алаахтыр саларлар. ⁷ Чағынғы паза ыраххы чаалардаңар ис салзаңар, хорыхпаңар. Прай ол полчаң ниме, че анзы ам даа түгенцизи нимес. ⁸ Чон чоннаң, хан ханнаң тоғыр көдирлер. Анда-мында чир титир, хорылыс, өзөгис пол сығар. Прай пу нимелер пала төрирде пасталчатхан тулғахтар осхастар.

Ирее паза чобағ полар (Мф 24:9-32; Лк 21:12-28)

⁹ Сирер, тізең, китениңер. Сирерни ах сағалларның чарғызына тартарлар паза синагогаларда соғарлар. Миннең үчүн сирерни хан-пиглерниң алнында Миннеңер киречилирге турғызарлар. ¹⁰ Иди прай чоннарны Чахсы Хабарға пурнада үгрет саларға кирек. ¹¹ Хақан сирерни, тудып алып, чарғаа апарчатсалар, ниме чоохтирынаңар азынада сағыссырабаңар. Ол туста сирерге пирилген сағысты чарлаңар. Аны, сирер нимес, Худай Худы чоохтанар. ¹² Харындазы харындазын, пабазы палаларын өлімге пирер. Палалары, паба-іцедең тоғыр көдирлип, өлімге пирерлер оларны. ¹³ Миниң адымның үчүн сирерни прайзы хырт көрер. Че тоозазын сыдас парыбысхан на кизи арачылан халар.

¹⁴ Чиркестиг нименің ызых орында турчатханын көр салзар, аннаңар ухаанчы Даниил † чоохтаан полған (хығырған кизи пилер аны), андада Иудей чириндегилер тағларзар тиссинер.

¹⁵ Тура хырында турған кизи, аннаң түзип, ибинзер пирее ниме алып аларға тип кирбезин.

¹⁶ Хырада полғаны кип-азаана айланмазын.

¹⁷ Ол күннерде тойлығ паза час палалығ ипчилерге хыйал-чобағ түзер.

¹⁸ Пу киректер хысхы туста пол парбазын тип, пазырыңар.

¹⁹ Ол күннерде Худай чир-чайаанны пүдиргеннең ала пу тусха теере көрбеен өзелисті көрерлер. Паза андаң хорғыстығ ниме полбаан, полбас. ²⁰ Хан Худай ол хорғыстығ күннерни хызырбаан полза, пир дее тиріг ниме арачылан полбасчых. Че Позы таллап алған кизилери үчүн ол күннерни хызырған.

²¹ Андада сирерге пиреези: «Мына Мессий-Христос мында» алай «Ол тигде» тізе, киртинмеңер. ²² Көп чой мессий-христостар паза чой ухаанчылар сыға саларлар нооза. Худайның таллап алған кизилерин алаахтыр поларлар ба тип, танығлар паза хайхастар иди, көзидерлер. ²³ Сирер, тізең, китениңер. Мин азынада чоохтап пирдим сирерге. ²⁴ Ол өзелис күннеринде күн пүлестел парар, ай чарыбас. ²⁵ Тигирдең чылтыстар түс парарлар. Тигирниң күстери титири түзерлер.

²⁶ Олох арада Кизи Оолғын илбек күзинде паза сабланыста пулуттарча пас парғанын көр саларлар. ²⁷ Ол, тикси-тилейкиниң төрт саринзар – чир чағазынаң тигирниң үстү-хырина читире – Позының ангеллерин ызып, Позының таллап алған кизилерин чыып алар.

Ол күн хақан полар? (Мф 24:32-44; Лк 21:29-33)

²⁸ Сирерге смоква ағазы көзидим ползын: аның салаалары, нымзап, пурлен сыхсалар, чайғы чидип одырғанын пилчезер. ²⁹ Сирер дее ідөк, Мин чоохтааны толчатханын көріп, Аның мындазын, ізк хыринда, чағын килгенін пилиңер. ³⁰ Сынны чоохтапчам сирерге, прай пу ниме амғы төл үзилгелеккеок полар. ³¹ Тигирнең чир чит парарлар, Миниң сөзим, тізең, халар.

³² Ол күн, ол тус хақан поларын пирдеези, тигирдег ангеллер дее, Оолғы даа пилбинче. Аны Пабам на пилче. ³³ Ол тус хақан чит килерин пилбинчеткенде, көриңер, узубаңар, пазырыңар. ³⁴ Кизи ибдең ырах чорыхха сыхчатса, поэнының нымысчыларына үлгү пирип, полғанына ла ниме идерге, хадағчызына, тізең, сиргек тудынарға чахаан чили, ³⁵ ана ідөк сирер дее сиргек улыңар. Пилбинчезер нооза тура ээзи хақан чиде түзер: иирде, орты хараада ба алай

† Пу чиркестиг нимедеңер Пурунғы Молчагдағы «Даниил ухаан чоохтары» киндезинде пазыл парған (9:27; 11:31; 12:11). Пиди ол пасха худайларға киртинчеткен кизилерниң тайығ орны адаан. Олар пу тайығ орынны Иерусалимдег храмда пүдир салғаннар.

питук тапсир туста, алай күн сығызында. ³⁶ Кинетин чиде түзип, сирер узупчатханын тудып албазын.

³⁷ Сирерге чоохтапчатхан нимені прайзына чоохтапчам: узубаңар.

Иисустаң тоғыр чөптөзиг
(Мф 26:1-5; Лк 22:1-2; Ин 11:45-53)

14 Па'сха тип үлүкүнге# паза Ачитпаан халас пайрамына икi хоных халған полған. Улуғ абыстар паза Моисей Чахии пилігчилері, Иисусты харанға тудып алып, Аны өдірібізерге сағыныбысханнар. ² Че чонда хорығ сығарбасха тип, үлүкүнде аны итпеске чарат салғаннар.

Иисус Вифанийде
(Мф 26:6-13; Ин 12:1-8)

³ Иисус Вифанийде чызығ палығлығ Симон тип аттығ кизинің туразында стол кистінде одырғанында †, андар алавастр ідіс тудына пир ипчи кир килген. Ідізінде аның нард өзімінең сығарған аарлығ миро хайах полған. Ипчи, ідістің ахсын талап, Иисуссар пас килип, хайахты пазына урған. ⁴ Анда одырғаннарның хай-пиреелері, өкпелеп парып, пос аразында чоохтасханнар:

– Ол аарлығ хайахты ноға иди үретче? ⁵ Аны үс чүс динарийдең дее аарлыға садыбызып, ахчазын чох кизилерге үлеп саларчых, – тип перинскеннер.

⁶ Че Иисус оларға теен:

– Хадылбаңар агаа. Ноға хырысчазар аны? Ол Магаа чахсы итті. ⁷ Чох кизилер сирерниң хыриңарда хақан даа поларлар. Хақан хынза, анда оларға полыс пир турарзар. Че Мин сирернең хада төөле полбаспын. ⁸ Пу ипчи идер нимені ит салды. Мини чыырға тимнеп, азынада Магаа аарлығ хайах сүртті. ⁹ Сынны чоохтапчам сирерге, прай чир-чалбахта Чахсы Хабар тарадылар, ноо даа чирде пу ипчи ундулбас үчүн, ол иткен нимеденер чоохталар.

Иуда улуғ абыстарда
(Мф 26:14-16; Лк 22:3-6)

¹⁰ Ол арада Иуда Искариот, он икi үгрениңизинің пирси, Иисусты садыбызарға тип, улуғ абыстарзар парған. ¹¹ Аны истип, улуғ абыстар өрин парғаннар паза агаа ахча пирер пол салғаннар. Иуда, тізең, Иисусты оларның холына пирібізер оңдай тилеп сыххан.

Үлүкүн чиизин тимнеені
(Мф 26:17-25; Лк 22:7-14, 21-23; Ин 13:21-30)

¹² Ачитпаан халас пайрамының пастағы күнінде, тайыға хурағанны соғыбысханда, үгрениңизлері Иисустаң сурғаннар:

– Син иирде хайда азыранарзың? Пис, андар парып, чиис тимнебізибіс.

¹³ Иисус, икi үгрениңизин ысчатханда, оларға чоохтаан:

– Саарзар парыңар. Сирерге суғлығ ыраға апарчатхан кизи тоғас парар. Аның соонча пазып, ¹⁴ ол кирген тураа хадох кіріп, иб ээзине чоохтирзар: «Үгретчи үгрениңизлерінең хада Па'сха чиизин чиңең орын хайдадыр тип сурапча». ¹⁵ Ээзи сирерге өөрки хадылында, улуғ пөлікте, орын көзит пирер. Анда прай ниме тимде полар. Андох писке чиңең ниме тимнеп салыңар.

¹⁶ Үгрениңизлері, саарзар парып, прай нимені Иисус чоохтаан хоостыра хап-орта таап алғаннар. Анда үлүкүн тамағын тимнебіскеннер.

Иирдеги чиис
(Мф 26:26-30; Лк 22:15-20; 1 Кор. 11:23-25)

¹⁷ Иир читкенде, Ол он икi үгрениңизинің хада андар килген. ¹⁸ Олар, стол кистине одырып, азыранчатханнарында, Иисус теен:

– Сынны чоохтапчам сирерге, сағам Миннең хада азыранчатхан сирерниң пирси Мини садыбызар.

¹⁹ Үгрениңизлері, хомзын парып, пирде пирси сур сыххан:

– Ол кизи мин нимеспін, йа?

²⁰ Иисус үгрениңизлеріне нандырған:

– Ол холын Миннең хада пир айахха сунған он икi үгрениңизинің пирси. ²¹ Итсе-де, Кизи Оолғы Аннаңар Худай Пичиинде пазылғаны хоостыра ол парар. Че Кизи Оолғын сатчатхан кизее хыйал! Ол кизее төрбеске артых поларчых.

²² Олар азыранчатханнарында, Иисус, халас алып, алғабысхан. Анаң, сындырып, үгрениңизлеріне пирген аны:

– Алыңар, чиңер. Пу Миниң ит-сөөгим.

²³ Анаң, чирче алып, алғап, үгрениңизлеріне пирген. Прайзы ол чирчедең искен.

²⁴ Иисус теен оларға:

– Пу чирчеде Наа Молчағны таныхтапчатхан ханым, көп кизинің үчүн төгилер ол. ²⁵ Сынны чоохтапчам сирерге, Худай хан-чирінде наа виноград арағазын искенимче, Мин виноград арағазын паза испеспін.

Пётрның хыйа поларын ухаанчылааны

²⁶ Анаң олар, Худайны саблапчатхан ырны ырлап ала, Елеон тағзар парғаннар. ²⁷ Иисус оларға теен:

– Пу хараазын сирер прайзыңар Мини тастирзар. Пазыл парған нооза: «Хадарчыны өдірібізербин, хойлары тарасхлап парарлар». ²⁸ Че тірилген соонда Мин сирерни Галилей чирінде сағирбын.

²⁹ Пётр Иисусха чоохтанған:

– Прайзы даа сини тастап парыбысса, мин тастабаспын.

³⁰ Андада Иисус агаа теен:

– Сынны чоохтапчам сагаа, пуох хараазын, питук икi хати тапсаанча, Миннең үс хати төдір поларзың.

³¹ Че Пётр хатап-хатап чоохтанған:

† Грек пичиинде: «стол кистінде чатханында». Ол тустарда Израильде сиреде чадып ала азыранчаңнар.

– Синнең хада өлімге дее парарға киліссе, мин Синнең хыйа полбаспын.

Пасха даа үгрэнчлери ідөк тееннер.

Иисус Гефсиман садында

(Мф 26:36-46; Лк 22:39-46)

³² Анаң олар Гефсиман теен садсар читкеннер.

Иисус Позының үгрэнчлерине чоохтанған:

– Мин пазырып алғанча, мында одыр турыңар.

³³ Позынаң хада Ол Пётрны, Иаковты паза Иоанны алып алған. Өзеліп, ачырғанып ала,

³⁴ Иисус оларға теен:

– Чобаам сини чох улуғ, ол Мини өдір парир.

Узубин пол турыңар мында.

³⁵ Ырах нимес пас парыбызып, Иисус, чирге чаба чадып, полар оңдайы пар полза, пу килчеткен үлүс хыйыс парзын тіп, пазырған. ³⁶ Пиди чоохтанған Ол:

– Авва † Пабам! Прай ниме Синиң холыңда: пу үлүзімни хыйа ит пир Мағаа. Че, Мин хынғанни итпе, Позыңның көңнін толдыр.

³⁷ Нандыра килип, көрзе, пайаағы үгрэнчлери узупчалар. Андада Ол Пётрға теен:

– Симон, син узупчазың ма? Пир час таа узубин пол полбадың ма? ³⁸ Хычыхха пастырбас үчүн, узубаңар, пазырыңар. Кизи көңни күстіг, че ит-сөөгі порт.

³⁹ Пазох хыйа пас парыбызып, пайаағыох сөстерни чоохтанып ала, пазыр сыххан. ⁴⁰ Анаң айланғанда, Иисус тиглерниң хатабох узупчатханнарын көр салған. Олар харахтарын даа ас полбинчатханнар паза Ағаа ниме дее нандырчаан пилбееннер. ⁴¹ Ол, үзинқизин килип, оларға чоохтанған:

– Сірер, ам даа узуп, тынанчазар ба? Чидер ам. Тус чит килді. Кизи Оолғы чазыхтығларның холына пиріл парарға чөр. ⁴² Турыңар, парааңар. Мини садыбысхан кизи чағдап килді.

Иисусты тудып алғаннар

(Мф 26:47-56; Лк 22:47-53; Ин 18:3-12)

⁴³ Иисус читре чоохтанғалаххаох, он iki үгрэнқизиниң пирси Иуда паза анынаң хада хылыстар, өзектер тудынған кизилер чиде түскеннер. Оларны улуғ абыстар, Моисей Чахии пилігчлери паза ах сағаллар ысханнар. ⁴⁴ Иисусты сатхан кизи оларға сизик пирерге чоохтас салған:

– Мин, пас килип, кемни охсанзам, ол Иисус полар. Аны, тудып, ипти апарарзар.

⁴⁵ Сах андох Иисуссар пас килип: «Үгретчи! Үгретчи!» – теен. Анаң Аны охсаныбысхан. ⁴⁶ Тирігліг кизилер Иисусты, хаап алып, апар сыхханнар.

⁴⁷ Хости турған үгрэнчлериниң пирси, хылызын сығарып, улуғ абыстың нымысчызының хулаан кизе сабысхан. ⁴⁸ Андада Иисус оларға теен:

– Сірер, тонағчыны тударға килген чили, Миннең тоғыр хылыстығ, өзектіг читтіңер. ⁴⁹ Мин сірернең хада күннің сай храмда полчаңмын, сірерни

үгреткем, сірер, тізең, Мағаа теңмецеңзер. Че Худай Пичинде пазылғаны толзын.

⁵⁰ Иисустың үгрэнчлери, Аны тасты, чүгүрісклебискеннер.

⁵¹ Иисустың соонча иске сүргенген пир оол ла парған. Чааңылар аны тудыбох алғаннар. ⁵² Че ол, ораанған сүбүрегін оларның холларында халдыр салып, хуба чалаас чүгүре халған.

Иисус өөркі чарғы алнында

(Мф 26:57-68; Лк 22:54-55, 63-71; Ин 18:13-14, 19-24)

⁵³ Иисусты улуғ абыссар ағыл килгеннер. Прай улуғ абыстар, ах сағаллар паза Моисей Чахии пилігчлери пеер чыылыс парғаннар.

⁵⁴ Пётр сооларынча, оортах пазып, оларны хооп килген. Улуғ абыстың ибине читкенде, сиден истине кіріп, нымысчыларынаң хада отха чылынып одыр салған.

⁵⁵ Улуғ абыстар паза өөркі чарғы, Иисустаң тоғыр пирее пыро таап, Аны өлімге чарғылирға харасханнар. Че пир дее сылтағ таап полбинчатханнар. ⁵⁶ Көп кизи Аннаң тоғыр чой киречилеен, че оларның киречилестери нимее чарабааннар. ⁵⁷ Хай пиреелери, турып, Аннаң тоғыр тайма ниме чоохтааннар:

– ⁵⁸ Пис Аның пиди теенин искебис: «Хол күзинең пүдірген пу храмны иңзерібізіп, Мин үс күннің аразына кизи холы итпеен пасха храм пүдір саларбын».

⁵⁹ Че пу даа тайма чоох читкіче полбаан.

⁶⁰ Андада улуғ абыс, Иисустың алнында турыбызып, сурған:

– Синнең тоғыр киречилееннерине ноға пир дее ниме нандырбинчазың?

⁶¹ Че Иисус, тапсабин, сым турған. Улуғ абыс пазох сурған:

– Синиң ме Мессий-Христос, Худай Оолғы?

⁶² Иисус нандырған:

– Йа, Минмин. Сірер Кизи Оолғын Чайаачының оң саринда одырчатханын паза тигірдегі пулуттарча килчеткенін көрерзер.

⁶³ Андада улуғ абыс, поэның кип-азаан тали тартып, хысхырған:

– Паза хайдағ киречи киректір писке? ⁶⁴ Худайны хайди нимее салбинчатханын истер бе сірер? Ам хайди идерге аны?

Иисусты, прайзы пыролыға санап, өлімге чарғылааннар. ⁶⁵ Хайзылары Ағаа түкүргеннер, хараан чаба палғап, Аны саап ала чоохтанғаннар:

– Че, ухаанчыла амды!

Нымысчыларынаң ала Иисусты наахтааннар.

Пётрның төдір хылынғаны

(Мф 26:69-75; Лк 22:56-62; Ин 18:15-18, 25-27)

⁶⁶ Пётр ол туста сиден истінде полған. Андар улуғ абыстың сүмекчини пас килген. ⁶⁷ Пётрның от хазында чылын турчатханын көріп, ол ипчи теен:

† Арамей тілінең Авва теени Пабам полча.

– Син дее Назареттең сыххан Иисуснаң хада полғазың.

⁶⁸ Че Пётр, тоғыр саап, нандырған:

– Син ниме теенин оңар полбадым, – иди тип ала, хана изиинзер пас чөрибискен. Ол туста питук тапсабысхан.

⁶⁹ Чалчы ипчи, Пётрзар харах тастап, хости турған кизилерге пазох чоохтанған:

– Пу кизи оларның пирси полча.

⁷⁰ Пётр хатабох тоғыр сапхан, че түрче поларынаң анда турчатханнар Пётрға пазох чоохтанғаннар:

– Син сыннаң даа оларның кизизи поларзың. Чооғың хоостыра даа Галилей чиринеңзың.

⁷¹ Пётр обалланған-пазырынған:

– Сирер чоохтапчатхан кизини пилбинчем мин.

⁷² Ол туста питук икинчизин тапсабысхан. Андада Пётр, Иисустың «Питук iki хати тапсаанча, син Миннең үс хати төдир пазынарзың» теен чооғын сағысха кирип, ылғабысхан.

Иисус Пилаттың алнында

(Мф 27:1-2, 11-26; Лк 23:1-5, 13-25; Ин 18:28-19:16)

15 Иртендөк, улуғ абыстар, ах сағаллар, Моисей Чахии пилгчлері паза прай өөркі чарғы чөптескен соонда, Иисусты, палфаттырып, Пилатсар апарғаннар. ² Пилат Иисустаң сурған:

– Синзиң ме, Иудей ханы?

Иисус ағаа нандырған:

– Син тидиң аны.

³ Улуғ абыстар Иисусты көп нимениң үчүн пыролап сыхханнар. ⁴ Пилат пазох Иисустаң сурған:

– Пир дее ниме нандырбинчазың ма? Көр, синнең тоғыр хайдағ көп киречилестер.

⁵ Иисустың пазох пир ниме дее тапсабаанына, тизең, Пилат таңнаан.

⁶ Үлүкүн сай Пилат чон сурынғаны хоостыра харибдең пир кизи позыдыбысчаң полған. ⁷ Харибде сайбағ салғаннарнаң хада ол туста Варавва теен кизи полған. Олар сайбағлар тузында кизи өдир салғаннар. ⁸ Чыылған чон Пилаттаң кибирни толдырарға сурынған. ⁹ Пилат оларзар айланған:

– Иудей ханын позыдим ма сирерге?

¹⁰ Ол улуғ абыстар, Иисусха исти чоxtанып, аның холына пирибискеннерин сизинген.

¹¹ Че улуғ абыстар, Иисустың орнына Варавваны позытсын тип, сурынарға чонны көөктиргеннер.

¹² Пилат пазох оларзар айланған:

– Сирер Иудей ханы типчеткен кизини хайди идим?

– ¹³ Киреске хазирға аны! – хысхырыс сыхханнар кизилер.

– ¹⁴ Хайдағ хомай ниме иткен ол? – теен оларға Пилат.

Че кизилер улам тың хысхырғаннар:

– Киреске хазирға аны!

¹⁵ Андада Пилат, чонның көңнин алып, Варавваны позыдыбысхан, Иисусты, тизең, соғып, киреске хазап саларға чахаан.

Иисусты киреске хазааны

(Мф 27:27-44; Лк 23:26-43; Ин 19:2-3, 17-27)

¹⁶ Чаачылар Иисусты пастых өргезиниң сиденинзер апарып, халған чаачыларын андарох чыып килгеннер. ¹⁷ Анаң Ағаа узун хызыл көгенек, пазына, тизең, тигенек үрүмін кизиртибискеннер.

¹⁸ Анаң Ағаа хысхыр сыхханнар:

– Изен ползын Иудей ханы!

¹⁹ Чаачылар Аны пазынаң сымыхнаң саап, чаба түкүргеннер паза, күрленіп ала, тизекке түзіп, Ағаа пазыраачых полғаннар. ²⁰ Иди Ағаа күліп алып, хызыл көгенекти суурыбызып, Позының кип-азаан кизиртибізіп, Аны киреске хазирға апарғаннар.

²¹ Чазыдаң Киринейдегі Симон, Александрнаң Руфтың пабазы, париған полған. Чаачылар аны Иисустың кирезин апардырғаннар. ²² Иисусты Голгофа теен тигейзер ағыл килгеннер. «Голгофа» – Хуу пас теени полча. ²³ Иисусха смирна хайахтығ араға изерге пиргеннер, че Ол испеен. ²⁴ Анаң,

Иисусты киреске хазаан соонда, чаачылар, пос аразында Аның кип-азаан үлеп, үлүске тас тастааннар. ²⁵ Аны киреске хазаан туста күн сыхханнаң үс час тузы полған. ²⁶ Иисусты пыролап, чардыда «Иудей ханы» тип пазып, хазап салғаннар.

²⁷ Иисуснаң хада iki тонағчыны хазааннар: пирсин Аның оң саринда, пирсин, тизең, сол саринда. ²⁸ Иди Худай Пичиинде «Тонағчыларға тиңнелген» тип пазылғаны тол парған. ²⁹ Чол париғаннар,

пастарын чайхап ала, Иисусты сөклеп, тееннер: – Храмны иңзерібізіп, үс күнге пүдирібисчең күзін пар полза, ³⁰ кирестең түзіп, позыңны арачыла. ³¹ Улуғ абыстар паза Моисей Чахии пилгчлері ідөк хатхырысханнар, удур-төдир чоохтасханнар:

– Пасхаларын арачылаан, позын, тизең, арачылап полбинча! ³² Израиль ханы Мессий-Христос ам кирестең позып алзын. Андада, аны көріп, ағаа киртинербіс.

Хада хазалған сайбағчылар даа Аны сөклееннерөк.

Иисустың өлімі

(Мф 27:45-56; Лк 23:44-49; Ин 19:28-30)

³³ Күн ортызында прай чир үстү харасхы пол килген. Иди үс час изере турған †. ³⁴ Күнөрте, тоғыс час тузында ††, Иисус тың хысхыра түскен: «Элои, Элои! Лама сабахтани?»

Анзы «Худайым, Худайым! Ноға Син Мини тастадың» теени полча. ³⁵ Хости турған кизилер, ол сөстөрні истип, пос аразында чоохтасханнар:

– Мына, Илияны хығыр тур.

³⁶ Пир кизи, тизең, чүгүр парып, сүбүректі хуйаң арағада өллебискен. Анаң аны, сырғайға хаптырып алып, Иисусха сунып, теен:

– Көрербіс, Илия кирестең суураарға килер бе ни зе?

† Грек пичиинде: «алты частаң тоғыс часха читире» тип пазылча. †† Гректерниң «тоғыс час» пистің үс часха килісче.

³⁷ Иисус, тізең, хысхыр килип, тынын позыдыбысхан. ³⁸ Олох туста храмда көзеңе үстүнең † алтынзар алдыра ікі чара талал чөрібіскен. ³⁹ Иисустаң тоғыр турған чааңылар пастығы Аның іди, хысхырып, тоозыл парғанын көріп, чоохтанған:

– Пу кизи сынап таа Худай Оолғы полтыр.

⁴⁰ Мындох ипчилер оортахтын көр турғаннар. Оларның аразында Мария Магдалина, Кічиг Иаков паза Иосий харындастарның ічези Мария паза Саломий полғаннар. ⁴¹ Олар Иисустың соонча Галилей чирінең сығара килгеннер паза Ағаа полыс пир турқаңнар. Олардаң даа пасха Иерусалимзер Иисуснаң хада килген илееде ипчи турған.

Иисусты чығаны

(Мф 27:57-61; Лк 23:50-56; Ин 19:38-42)

⁴² Суббота күннің алнындағы пятница иири пол килгеннеңер, ⁴³ Пастыхтарның саблығ кизизи Аримафей саардағы Иосиф чиде салған. Ол позы даа Худай хан-үлгүзи килерин сахтаан. Пилатсар ол, туртухпин кіріп, аннаң Иисустың сөөгін сурған.

⁴⁴ Пилат Иисус іди табырах үреп парғанына таңнаан. Чааңылар пастиин хығырыбызып, аннаң сурған:

– Ұрде тоозыл парды ба ол?

⁴⁵ Чааңылар пастығының нандыриин истіп алып, ол Иисустың сөөгін Иосифке пирібіскен. ⁴⁶ Иосиф, ис садып алып, Иисусты кірестең суурып, ол иске ораабысхан. Анаң хайада кирт салған хую істінде Аны чатыр салған, хую ахсын чоон таснаң пазыр салған. ⁴⁷ Мария Магдалина паза Иосийнің ічези Мария Иисусты хайада чығаннарын көргеннер.

Иисус Христостың тірлгені

(Мф 28:1-10, 16-20; Лк 24:1-53; Ин 20:1-23; Илч 1:9-11)

16 Суббота ирткенде, Мария Магдалина, Иаковтың ічези Мария паза Саломий Иисустың сөөгін сүртклир чахсы чыстығ хайахтар садып алғаннар. ² Субботаның таңдағызында, иртеезінөк, олар күңүр хайазар күн сығызында парып, ³ «Хую ахсынаң тасты кем хыйа ит пирер?» тіп, пос аразында үзүргеннер.

† Пу храмдағы көзеңе иң ызых орынны ызых орыннаң чарчатхан.

⁴ Килип, көрзелер, тас хыйа чылдырыл партыр – ол за илееде килкім полған. ⁵ Хуюзар кіргеннерінде, оң саринда ах кип кискен чиит оолны көр салып, тың хорых парғаннар. ⁶ Ол, тізең, ипчилерге теен:

– Хорыхпаңар. Сіерер Назареттең сыххан кіреске хазатхан Иисусты көрглепчезер. Ол тіріл парған, чоғыл мында. Мына Аны чаттырған орын. ⁷ Че, парыңар. Аның үгренңилеріне паза Пётрға «Ол сіерерні Галилей чирінде сағир» тіп чоохтаңар. Иисус сіерерге чоохтаанни, Аны анда көрерзер.

⁸ Ипчилер, аннаң сығып, үрүкеннеріне тітіреп ала, хуюдаң тис чүгүргеннер. Хорыхханнарына пирдеезіне пир дее ниме чоохтабааннар.

⁹ Неделяның пастағы күнінде иртен ирте Иисус тіріл парған. Пастап Ол хақан-да чити айна-чигін сығарған Мария Магдалинаа көрін парған. ¹⁰ Анзы, Иисустың чобалып, ылғазып одырған үгренңилерінзер парып, аны чоохтап пирген. ¹¹ Че олар, Иисустың тірілгенінеңер паза Мария Аны көргенінеңер истіп, анзына киртінмееннер.

¹² Аның соонда омазын алыстырыбысхан Иисус аалзар париған ікі үгренңізіне чолда тоғас парған.

¹³ Олар, Иерусалимзер айланып, Иисусты көргеннерін пасхаларына чоохтааннар, че оларға даа киртінмееннер. ¹⁴ Паза полбаанда, Ол иирдегизин азыранчатхан он пир үгренңизінзер килген. Олар Аның тірілгенін көргенге киртінмееннері үчүн, хатығ чүректігерінеңер паза киртіс чохтарынаңар оларны хызааннаан. ¹⁵ Анаң оларға теен:

– Тикси-тилекейге тараңар паза Чахсы Хабарны прай тіріг-тынныға читіріп, үгредиңер.

¹⁶ Киртінгеннері, кіреске түскеннері арачылалар, киртінмееннері чарғыладар. ¹⁷ Киртінгеннері, тізең, мындағ танығлар аларлар: Минің адымнаң айналарны сығарарлар, наа тілленең чоохтазарлар, ¹⁸ чыланнарны холға тут поларлар, ооны исселер дее, оохпастар, ағырығларны, холларын салып, чазылдырарлар.

¹⁹ Иди Хан-пиг пуларнаң чоохтасхан соонда, өөрлебізіп, Худайның оң саринда одыр салған.

²⁰ Үгренңилері, тізең, тикси чирлерге тарас парып, үгрет чөргеннер. Хан Худай, оларның сөстерін хайхастығ танығларнаң киречилеп, оларға полысхан. Аминь.

Лука

Пу кинденің авторына Луканы, тоғызы хоостыра имці кизіні, Павелнең чол чөріскеннернің пірсін, саниры киберге кір парған. Наа Молчағның авторларының аразында ол чалғыс ла еврей нимес кизи. Лука позы Исустың чуртазына киречи полбаан, аның иткен киректерін көрбеен. Аннаңар ол киречилерни ипти түптестірглеп, Худай чохтарның санынаң христианнар полғлап парғаннарға Христостың чуртазынаңар паза киректерінеңер прай искен нимені пірге піріктіріп пас салған. Лука Исустың чуртазын ол тустағы тархынның киректерінең палғалыстырча. Іди ол христиан киртнізінің тархындағы төстеен көзітче. Ол Исус Христостың пу чирдегі чуртазы ах-чарыхтағы тиксі чонның тархынының чардығы полчатханын киречилепче.

Лука Худайның киленчиктерге, халых хыйа итчеткен кизилерге сағыссырапчатх өнетін хайығ айландырча. Христостың алны-кистіне чөрген ипчилер иткен улуғ тоғыстаңар чоохтапча. Ідөк, Худай хан-чирі еврейлерге ле нимес, че Худай чох полғаннарға даа азых тіп, өнетін хайығ айландырып, чоохтапча. Хоос сөстің узы Лука позының киндезінде аймах чайаачы оңдайларнаң тузаланча. Ол Пурунғы Молчағдағы псаломнарға төөй Худайны саблапчатхан пөзік көөліг сарыннар көзітче (пастағы пастағда), Исустаңар алғыда пазылған чоохтарға төөй кип-чоохтар пасча (өнетін көр 14–16 пастағларны).

Лука ідөк Худай илчилерінің чуртазының киндезін пас салған. Анда ол, Исус өөрлеен соонда, христианнар тигриби алғып сыхханнаңар чоохтапча.

Сөс алны

1 Пістің арабыста полған нимелердеңер изерістіре пас саларға көп кизи күстенген. ² Ол нимелерни иң пастабох көріп алып, Чахсы Хабар ўгретчилері пол парған кизилер піске аннаңар искиргеннер. ³ Мин дее, прай нимені пастағызынаң сығара чахсы иде піліп алған соонаң, сағаа, аарлығ Феофил †, аннаңар изерістіре пас пирерге сағын салғам. ⁴ Сағаа пирілген ўгредігнің нинче пар сынын прай пүкүлге піліп аларың ўчўн, іди иткем.

Кіреске түзірчең Иоанның төрирінеңер

⁵ Иродтың, Иудей чирі ханының, тузында Авий абыстың чолын пасхан абыстарның төлінең сыххан Захарий тіп абыс# чуртаан, аның ипчизи Елисавет, тізең, абыс Аарон сөөгінең полған. ⁶ Олар ікизи дее, Худай алнында арығ чүректіг кизилер полып, Хан Худайның# чахығларына төстеніп чуртааннар. ⁷ Елисавет төлі чох ипчи полғаннаңар, оларның пала чох полған, амды, тізең, ікизи дее частан парған кизилер полғаннар.

⁸ Пірсінде Захарий, теези чидіп, Худайға пазыраын иртірчеткенде, ⁹ Абыстар кибири хоостыра, ағаа, Хан Худайның храмынзар# кіріп, анда тадылығ чыстығ оттарны тамызарға ўлүс түскен. ¹⁰ Оттар тамызылғанда, нинче пар чон прайзы тасхар пазыр турған. ¹¹ Ол туста Захарий тадылығ чыстығ отты өртеңең орынның оң саринда Хан Худайның ангелінің# турчатханын көр

салған. ¹² Аны көр салып, Захарий, изи чохтанып, тың хорых парған.

¹³ Ангел, тізең, ағаа теен:

– Хорыхпа, Захарий! Пазырғаныңны Худай искен, Елисавет ипчиң оол таап пирер, син аны Иоанн тіп адап саларзың. ¹⁴ Ол сағаа өрініс паза көглес ағылар. Көп кизи аның төрееніне өрінер. ¹⁵ Ол Хан Худайның алнында илбек кизи полар. Ағаа араға изерге чарабас полар, ол төреелеккеөк Худай Худынаң тол парар. ¹⁶ Ол Израиль чонынаң көп кизіні өөркі Чайаачаа, оларның Худайына айландырар. ¹⁷ Иоанн, Аның алнынча килер ухаанчы#, Илияох осхас күстіг паза күлүк көңніліг: пабаларның чүректерін палаларынзар айландырар паза сөс испинчеткеннерни сын чолға кирер, Хан Худайға чонны тимнеп пирер.

– ¹⁸ Ол нимені мин хайди піліп аларбын? Мин позым даа кирибін, ипчим дее улуғ частығ, – теен ангелге Захарий.

¹⁹ Ангел ағаа нандырған:

– Мин Худайның алнында турчатхан Гавриилбін, Ол мини синзер чоохтазарға паза пу чахсы хабарны искирерге ысхан. ²⁰ Мин чоохтаан сөстер, тузы читсе, толарлар. Че син, сөстеріме киртинмеенің ўчўн, искирген хабарым толғанча, чоохтан полбин, сым на поларзың.

²¹ Ол туста чон, Захарийни сахтап, аның храмда ўр тудылчатханына таңнаан. ²² Захарий, сых киліп, кизилернең чоохтас полбаан; олар, тізең, Захарийнің храмда ангелни көргенін сизин салғаннар. Ол, чоохтан полбин, оларнаң танығларнаң тіл алысхан. ²³ Захарийнің храмда тоғынчаң күннері ирт парғанда, ол ибінзер айлан

† Феофил – грек тілінде Худайға хынчатхан кизи.

килген. ²⁴ Ол күннернің соонда ипчизи Елисавет, тойлығ пол парып, пис ай ибдең сыхпин одырған. Ол пиди тічең:

– ²⁵ Чонның алнында мағаа паза уйдадыстығ полбазын тип, Хан Худай, көрзін минзер айландырып, мағаа паарсазын читірді.

Иисустың төрирінеңер искирігі

²⁶ Елисавет алтынчы айында тойлығ чөрчеткенде, Худай Гавриил ангелни Галилей# чиріндегі Назарет саарзар ысхан. ²⁷ Ол Давид# төлінең сыххан Иосифке худалал парған Мария тип хыссар килген.

²⁸ Ангел, Мариязар килип, теен:

– Изен, Худай паарсазы түскен хыс! Хан Худай синнең хада. Ипчи кизилернің иң алғастығы синзің.

²⁹ Мария, тізең, аның сөстерін истип, алаң ас парған, пу чолабиттің ниме таныхтапчатханын пилип аларға сиренген. ³⁰ Андада ангел ағаа теен:

– Хорыхпа, Мария. Син Худай паарсазын алғазың нооза. ³¹ Син ам азах аар пол парып, оол төридерзің, Аны Иисус тип адап саларзың. ³² Ол илбек полар, Оөркі Чайаачының Оолғы тип адалар. Хан Худай Ағаа Давид өбекезінің хан-үлгүзін пирер. ³³ Ол хақан даа Иаковтың чонының ханы полар. Аның үлгүзи хақан даа тоозылбас-үзилбес.

– ³⁴ Че иримнең хоных хонғалахха хайди ол ниме пол парар? – сурған ангелдең Мария.

³⁵ Ангел ағаа наңдырған:

– Худай Худы, синзер килип, Оөркі Чайаачының күзінең сини көлебизер, аннаңар төреен Паланы ах-арығ паза Худай Оолғы тип адирлар. ³⁶ Төлі чох тип саналчатхан Елисавет туғаның, частығ даа полза, тойлығох пол парған. Амды алтынчы айында чөрче. ³⁷ Худайның пір дее сөзи тикке пола чоғыл †.

– ³⁸ Мин Хан Худайның хулыбын. Син чоохтаанни ползын, – теен андада Мария.

Ангел, тізең, Мариядаң парыбысхан.

Марияның Елисаветсер килгені

³⁹ Олох күннерде Мария, табырах ла тыхтанып, Иудей тағлығ чиріндегі саарзар алдыра чол сығыбысхан. ⁴⁰ Ол, Захарийнің туразынзар кір килип, Елисаветнең изеннескен. ⁴¹ Елисавет Марияның изен-минди теенін ис салғандох, истіндегі палазы туғли түскен. Елисаветке Худай Худы тол парыбысхан. ⁴² Елисавет, тізең, өтиг табыснаң чоохтанған:

– Ипчилернің иң алғастығы синзің, истіндегі дее пала алғастығ! ⁴³ Хайди полдым мин, ноға Хан-пигмнің# ічези минзер килді? ⁴⁴ Ұниңни искенімдөк, истимдегі палам даа өрингеніне туғли түскен. ⁴⁵ Хан Худайның чоохтаан сөзінің тол парарына киртінчезің, аннаңар син часкалығзың.

Марияның Худайны саблапчатхан сарыны

⁴⁶ Андада Мария теен:

– Минің чүреем Хан Худайны саблапча.

⁴⁷ Öринчедір көңним Худайға, Арачылағчыма,

⁴⁸ Минзер, Позының олаңай ла хулынзар, көрзін айландырғаны үчүн!

Мыннаң мындар, күстіг Худайның мағаа ит пирген илбек киректері үчүн,

прай чоннар мини часкалығ тирлер!

Аның ады ах-арығ;

⁵⁰ Төлдең төлге Позынаң чалтанчатханнарға өлчей пирче.

⁵¹ Ол Позының күзінең илбек нимелер иткен: Улуғсырхостарны сағын чөрчеткен сағыстарынаң хада андар-мындар сүрглебискен.

⁵² Күстіг хан-пиглерни үлгү сирелерінең түзіріп, чабыстарны көдірген.

⁵³ Хызыхчатханнарны пай идип, пайларны хуруғ холлығ халғыс салған.

⁵⁴ Ол, өбекелерібіске пирген сөзін тудып,

Израиль нымысчызына полызарға килген.

⁵⁵ Öбекелерібіске – Авраамға# паза аның хақан даа үзилбес төліне – пирген сөзін толдырған.

⁵⁶ Мария, үс айға чағын Елисаветнең хада полып, ибінзер айлан килген.

Киреске түзірчең Иоанның төреені

⁵⁷ Пала төритчең тус чит килгенде, Елисавет оолағас таап алған. ⁵⁸ Хан Худайдаң ағаа улуғ өлчей түскенін ис салып, хончыхтарынаң туғаннары Елисаветнең хада өрингеннер. ⁵⁹ Сигізінчи күнінде палаа сүннет# идерге килип, пабазының адынаң Захарий тип адап саларға иткеннер.

⁶⁰ Че ічези теен:

– Чох, Иоанн тип адап саларға кирек.

– ⁶¹ Синің туғаннарың аразында андағ аттығ пір дее кизи чоғыл, – наңдырғаннар ағаа.

⁶² Анаң, пабазынзар икип, паланы хайди адирың килче тип сурғаннар. ⁶³ Захарий, чардыцах сурып алып, анда «Аның ады Иоанн» тип пас салған. Прайзы таңнап парған. ⁶⁴ Сах андох Захарий, пазох чоохтазар пол парып, Худайны алғап сыххан.

⁶⁵ Оларның ибیره чуртапчатхан хончыхтарның прайзы хорых парған. Пу киректеңер чоох прай Иудей тағлығ чирине тараан. ⁶⁶ Пу тылаасты искен полған на кизи, хайхап, тічең: «Кем полар ни пу пала?» Төрееннең анда Хан Худай күзи пары пилдістіг полған.

Захарийнің ухаанчы сарыны

⁶⁷ Иоанның пабазы Захарий, Худай Худынаң тол парыбызып ухаанчылаан:

– ⁶⁸ Öөркі Чайаачы, Израильнің Худайы, сабланзын!

Ол Позының чонына полызарға килген паза пос чуртас пирген.

† Пу стихты «Худай ит полбас пір дее ниме чоғыл» тип тее тилбестирге чарир.

⁶⁹ Ол Давид нымысчызының төлінең сыххан күстіг Арачылағчыны# піске пирген.

⁷⁰ Ол пісті, ыырқыларыбыстаң арачылап, хырт көрчеткеннердең арачылир тіп, Хан Худай піске хас-хацанох чуртаан ах-арығ ухаанчылары пастыра искірген.

⁷² Ол өбекелерібісті өлчейлирге паза Позының ызых молчаан ундубасха сөс пирген.

⁷³ Худай, піске пирцең нимедеңер өбекебіс Авраамға чоохтап, обалланып ала сөс пирген:

⁷⁴ пісті ыырқыларыбыстаң осхыраға паза чуртазыбыс тооза Аның алнында ах-арығ, орта тудынып,

пирдеезінең хорыхпин,
Ағаа нымысчы поларыбысты чарадарға.

⁷⁶ Че син, палам,
Өөркі Чайяачының ухаанчызы тіп адаларзың.
Хан Худайның алнынча парарзың:

Ағаа чолны тимнеп пирер үчүн;
⁷⁷ Чонның арачыланызы чазыхтарынаң#

позыдыларында полчатханын
чонға искір пирер үчүн.

⁷⁸ Пістің Худайыбыс айаачы паза чағбан чүректіг, нооза.

Ол тигірдең арачыланыстығ таң чариин піске ысхан:

⁷⁹ Өлімнің харасхы көлегінде чуртапчатханнарны чарыдар үчүн,
азахтарыбысты амыр хонихсар алдыра пастырап үчүн.

⁸⁰ Пала өскен, хылии даа тыып одырған. Ол хуу чазыда Израиль чонының алнына сығар күнге теере полған.

Иисус Христостың төреени

(Мф 1:18-24)

2 Ол күннерде Рим хағаны Август поэзының чиріндегі прай кизилерни, санға алып, пічкке кир саларға чахығ сығарыбысхан. ² Пу пастағы санағ Квирийний Сирийнің пиги полчатхан туста иртірилген. ³ Полған на кизи поэзының төреен саарынзар пічкке пазынарға парған. ⁴ Иосиф, Давид төлінең паза сөөгинең полғаннаңар, Галилей чиріндегі Назарет тіп саардаң сығып, поэзының чиринзер, Иудей чиринзер, Давидтің Вифлеем тіп саарынзар парған. ⁵ Иосиф ол саарзар алызарға молчасхан Мариянаң хада пічкке пазын саларға парған. Мария ол туста азах аар чөрчеткен. ⁶ Олар Вифлеемде полчатхан туста Марияның пала табар тузы чит килген. ⁷ Хончаң турада орын чох полғаннаңар, Мария Тун Оолғын, төрідіп, сүбүректерге ораап алып, малға от салчаң көлбее сал салған.

Ангеллер паза мал хадарчаңнар

⁸ Олох чир ибре мал хадарчаңнар чазыдағы малларын хараазын хадарчатханнар. ⁹ Кинетін

оларның алнында Хан Худайның ангелі тура түскен, Хан Худайның сабланызы, тізең, оларға чайылған. Олар уғаа тың хорых парғаннар. ¹⁰ Че ангел оларға теен:

– Хорыхпаңар. Мин сірерге прай чонны өріндірер уғаа чахсы хабарны искірчем: ¹¹ пүүн Давидтің саарында сірерге Арачылағчы төріді – Мессий-Христос# Хан-пиг. ¹² Мына сірерге танығ: сірер сүбүректерге ораап салған Час Паланың малға от салчаң көлбеде чатчатханын таап аларзар.

¹³ Кинетін ангелнің хыринзар тигірниң сиріглері көп иде сыға салбинаң, Худайны сабландырып, хыйғы салғаннар:

– ¹⁴ Сабланзын тигірдегі Худай,
амыр хоних ползын чир үстүндегілерге, кемге Худай паарсапча!

¹⁵ Ангеллер, хыйа парып, тигірде чит чөрібскеннерінде, мал хадарчаңнар пос аразында чоохтасханнар:

– Вифлеемзер парып, Хан Худай искірген нименің хайди полғанын көр көрееңер.

¹⁶ Олар, улуғ маңзытта Вифлеемзер килип, Мариянаң Иосифті паза от салчаңда чатчатхан Час Паланы таап алғаннар. ¹⁷ Аны көр салып, мал хадарчаңнар пу Час Паладаңар искірилген нимені оларға чоохтап пиргеннер. ¹⁸ Аны искен кизилернің прайзы мал хадарчаңнарның чоохтарына чапсаан.

¹⁹ Мария, тізең, ол сөстернің прайзын, истінде пик тудып, хайраллаан. ²⁰ Мал хадарчаңнар, искірилген хабарның искен-көргенни полғаны үчүн, Худайны алғыстап, сабландырып, нандыра парыбысханнар.

Час Пала храмда

²¹ Сигізінчи күнінде, сүннет итчең тус чит килгенде, іцези тойлығ полғалаххаох, ангел пирген Иисус тіп атнаң Час Паланы адап салғаннар.

²² Мариянаң Иосиф, Моисей Чахии# хоостыра, посты арығланчаң күннер чит килгенде, Иисусты, Иерусалимзер Хан Худайға көзідерге ағыл килгеннер. ²³ Хан Худайның Чахии хоостыра тун ир паланың полғаны ла Худайға чарыдыларға кирек полған. ²⁴ Иди, Хан Худайның олох Чахии хоостыра, ікі сас алай ікі иб тахырах палазын тайыға саларға кирек полған.

²⁵ Ол туста Иерусалимде Симеон тіп кизи чуртаан. Ол Худайға киртінчеткен арығ чүректіг кизи полған. Ол Худайның Израильге пользарын сахтапчатхан, Худай Худы, тізең, анда полған. ²⁶ Худай Худы ағаа, Мессий-Христос Хан-пигни көріп албаанда, үребессің тіп ухаанчылаптыр. ²⁷ Худай Худының устаанынаң Симеон храмзар килген. Паба-іцези Час пала Иисусты, Моисей Чахиинның кибірін толдырарға тіп, пеер ағыл килгенде, ²⁸ Симеон, Иисусты холына алып, Худайны алғап, чоохтанған: – ²⁹ Амды, Өөркі Чайяачы, пирген сөзіңни тудып, нымысчыңны амырнаң поэйтказың.

³⁰ Син, прай чоннарның көзіне тимнеп,

ысхан арачыланысты позымның хараамнаң көрдим:

³² Ол Синиң Израиль чоныңа сабланыс ағылар паза прай пасха чоннарға піліс пирчеткен чарых полар.

³³ Симеонның Паладаңар чоохтаан нимелерине Иосифнең Иисустың іңези тың чапсааннар.

³⁴ Симеон, оларны алғап, Мария, Иисустың іңезине, чоохтанған:

– Пу Час Паланың үчүн Израильде көп кизи төбин дее түзер, пөзик тее көдрілер, Аннаң үчүн көп кизи, тартызып, ³⁵ істілеріндегі сағыстарын тастына сығарар. Синиң дее көксіңче, Мария, ачырғас, чітг хылыс чили, иртер.

³⁶ Анда Асир төлінең сыххан Фануилниң хызы улғаат парған ухаанчы ипчи Анна полған. Хоных хонып, иринең чити ле чыл чуртаан, ³⁷ амды, тізең, сигизон төрт чазын апарчатхан өкіс ипчи, храмнаң парбин, ораза тудып, пазырып, Худайның үчүн хараа-күнөрте хайынған. ³⁸ Олох туста ол, оларзар пас килип, Хан Худайны саблаан паза Иерусалимни арачылырын сағыпчатхан кизилерге Иисустаңар чоохтаан.

³⁹ Иосифнең Мария, прай нимен Хан Худайның Чахии хоостыра ит салып, саарларынзар – Галилей чиріндегі Назаретсер айлан килгеннер. ⁴⁰ Иисус, өзіп, көңни тыып, хыйғадаң хыйға полип одырған, Худайның паарсазы Анынаң хада полған.

Иисус Оолағас храмда

⁴¹ Чыл сай Иисустың паба-іңези Иерусалимзер Па'сха тип үлүкүнге# чөрчеңнер. ⁴² Иисусха он iki час тол парғанда, олар ідөк киби хоостыра Иерусалимзер үлүкүнге парғаннар. ⁴³ Үлүкүн күннери тоозылғанда, Иисустың паба-іңези ибзер наныбысханнар, Иисус Оолағас, тізең, Иерусалимде халған. Иосиф паза Иисустың іңези анзын сизинмееннер. ⁴⁴ Олар Иисусты пасха кизилернең хада килче тип сағынғаннар, күн тооза парып, олар Аны туған-таныстар аразында тилеп сыхханнар. ⁴⁵ Че кизилер аразында таппин, Аны тилеп ала, Иерусалимзер нандыра айланғаннар. ⁴⁶ Үзінчи ле күнінде Иисусты храмда таап алғаннар. Ол, үгретчилер аразында одырып, оларны истип, сурьғлар сурастырғлаан. ⁴⁷ Иисусты истипчеткеннерниң прайзы Аның хыйғазына паза нандырығларына чапсаан. ⁴⁸ Иисусты көр салып, паба-іңези таңнап парғаннар. Іңези Ағаа чоохтанған:

– Палам! Ноға Син пісти иди итчезиң? Піс Пабаңнаң хада, Сини тилеп, уғаа тың сағыссырадыбыс.

– ⁴⁹ Нимее Мини тилирге кирек полған? Мағаа Пабамның туразында поларға кирек полчатханын пилбеезер бе? – нандырған оларға Иисус.

⁵⁰ Че олар Иисустың чоохтанған сөстерін пил полбааннар.

⁵¹ Иисус оларнаң хада, чолға сығып, Назаретсер айлан килген. Ол паба-іңезиниң чооғын исчең. Іңези, тізең, Иисустың прай сөстерін чүреңде

хайраллаан. ⁵² Иисус, өскеннең өзіп, хыйғадаң хыйға полип одырған. Худайның даа, кизилерниң дее көңнине кирген.

Кіреске түзірчең Иоанның үгредии

(Мф 3:1-12; Мк 1:1-8; Ин 1:19-28)

3 Рим хағаны Тиверий он пизинчи чылы үлгүде одырчатхан туста, Иудей чирінде Понтий Пилат пастых полған, Галилей чирінде Ирод хан полған, аның харындазы Филипп, тізең, Итурей паза Трахонит чирлерінде хан полған. Лисаний Авилений чирінде хан полған. ² Иерусалимде Аннанаң Кайафа иң улуғ абыстар полған туста, хуу чазыда Худай Позының сөзін Захарийниң оолғына – Иоаннга ысхан. ³ Иоанн, Иордан суғның ибикизіндегі прай чирлерче чөріп, кизилерни кіреске түзерге# паза Худайзар айланарға хығырған. Андада оларның чазыхтары позыдылар тип үгреткен. ⁴ Анзы ухаанчы Исайиңиң пичиінде пазылғанни полған:

Хуу чазыда кем-де кизи үнінең тың хысхырча: «Хан Худайға чол тимнеп пириңер, көни идиңер Аның чолларын. ⁵ Полған на ойым тол парзын, полған на тағ паза тигей түс пол парзын, игир чоллар көни пол парзыннар, оймахтыг чоллар түзел парзыннар. ⁶ Худай арачылапчатханын прай чон көрер».

⁷ Иоанн позынзар кіреске түзерге чыылчатхан чонға теен:

– Чылан төлі! Кем сірерге Худай ысчаң чарғыдаң тизип аларзар тип чоохтап пирген? ⁸ Чазыхтарыңнаң хыйа полчатханнарыңны кизилер көрер иде, турыстыг киректер идиңер. Пос аразында «Пістиң пабабыс Авраам» тирге сағынмаңар даа. Тіпчем сірерге, Худай Авраамға пу тастардаң даа палалар чайап полар. ⁹ Мына, ағастар төзін кизе сабар палты чатча. Чахсы чистек пирбинчеткен полған на ағас, кизе сабылып, отха тасталар.

– ¹⁰ Піске чи ниме идерге кирек? – сурғаннар аннаң кизилер.

– ¹¹ Кемниң iki көгенее пар, пирсин көгенее чох кизее пирибиссин. Кемниң чиңең ниме пар, ідөк үлес турзын, – нандырған Иоанн.

¹² Албан чыгчаңнар# даа, кіреске түзерге килип, тееннер:

– Үгретчи! Піс чи ниме идерге кирекпи?

– ¹³ Кизилердең сининең артых пир дее ниме хыспаңар, – нандырған Иоанн.

– ¹⁴ Піс чи ниме идерге кирекпи? – сурғаннар аннаң чаачылар даа.

– Пирдезинең күснең дее, чой хопнаң даа идерге полип, ахча хыспаңар, чал ахчаңарға даа чөпсиниңер, – нандырған Иоанн.

¹⁵ Кизилер, изенисте сағып турчадып, Иоаннаңар пос алынча «Ол – Мессий-Христос па таң?» тип сағынғаннар. ¹⁶ Иоанн прайларына нандырған:

– Мин сірерни суғнаң кіреске түзірчем. Че соомча Килчеткени миннең хай хай улуғ. Мин Аның өдигиңиң паан даа систерге турыстыг нимеспин. Ол сірерни

Худай Худынаң паза отнаң киреске түзирер. ¹⁷ Аның сарғаазы холында, Ол пуғдайын, сарғабызып, аңмарынзар чыып салар. Сызырны, тізең, успас отнаң өртебизер.

¹⁸ Мыны даа, мыннаң даа пасхазын Иоанн, чонны үгредіп, искірген.

¹⁹ Иоанн, Ирод ханны, Иродиаданаң, харындазының ипчізінең, чуртапчатханы паза аннаң даа пасха хомай киректері үчүн, пыролацаң. ²⁰ Соонаң, тізең, Ирод хан, Иоанны харибге чаап салып, позының хомай киректеріне ам даа пірні хосхан.

Иисустың киреске түскені

(Мф 3:13-17; Мк 1:9-11)

²¹ Прай чон киреске түскен соонда, Иисус таа киреске түскен. Ол пазырчатхан туста, тигір азыл парған, анаң ²² Худай Худы, тахырах осхас хусха айлан парып, тигірдең Аның үстүне түс килген. Тигірдең, тізең, үн истілген:

– Син Минің хынған Оолғымзың, Син минің көңніме тың кірчезің!

Иисустың өбекелері

(Мф 1:1-17)

²³ Иисус Позының үгредин пастапчатханда, Ағаа отыс час полған. Кізілер Иисусты Иосифтің оолғы тип сағынғаннар. Иосиф, тізең, Илийнің оолғы полған, ²⁴ Илий – Матфаттың оолғы, Матфат – Левийнің оолғы, Левий – Мелхийнің оолғы, Мелхий – Ианнайның оолғы, Ианнай Иосифтің оолғы полған. ²⁵ Иосиф, тізең – Маттафийнің оолғы, Маттафий – Амостың оолғы, Амос – Наумның оолғы, Наум – Еслимнің оолғы, Еслим Наггейнің оолғы полған. ²⁶ Наггей, тізең, – Маафтың оолғы, Мааф – Маттафийнің оолғы, Маттафий – Семейнің оолғы, Семей – Иосифтің оолғы. Иосиф Иуданың оолғы полған. ²⁷ Иуда – Иоаннның оолғы, Иоанн – Рисайның оолғы, Рисай – Зоровавельнің оолғы, Зоровавель – Салафиильнің оолғы, Салафииль Нирийнің оолғы полған. ²⁸ Нирий – Мелхийнің оолғы, Мелхий – Аддийнің оолғы, Аддий – Косамның оолғы, Косам – Елмодамының оолғы, Елмодамы Ирнің оолғы полған. ²⁹ Ир – Иосийнің оолғы, Иосий – Елиезернің оолғы, Елиезер – Иоримнің оолғы, Иорим – Матфаттың оолғы, Матфат Левийнің оолғы полған. ³⁰ Левий – Симеонның оолғы, Симеон – Иуданың оолғы, Иуда – Иосифтің оолғы, Иосиф – Ионанның оолғы, Ионан Елиакимнің оолғы полған. ³¹ Елиаким – Меллеаның оолғы, Мелеа – Маинанның оолғы, Маинан – Маттафаның оолғы, Маттафа – Нафанның оолғы, Нафан Давидтің оолғы полған. ³² Давид – Иессейнің оолғы, Иессей – Овидтің оолғы, Овид – Воозтың оолғы, Вооз – Салмонның оолғы, Салмон Наассонның оолғы полған. ³³ Наассон – Аминадавтың оолғы, Аминадав – Арамның оолғы, Арам – Есромның оолғы, Есром – Фарестің оолғы.

Фарес Иуданың оолғы полған. ³⁴ Иуда – Иаковтың оолғы, Иаков – Исаактың оолғы, Исаак – Авраамның оолғы, Авраам – Фарриннің оолғы, Фаррин Нахорның оолғы полған. ³⁵ Нахор – Серухтың оолғы, Серух – Рагавтың оолғы, Рагав – Фалектің оолғы, Фалек – Евернің оолғы, Евер Саланың оолғы полған. ³⁶ Сала – Каинанның оолғы, Каинан – Арфаксадтың оолғы, Арфаксад – Симнің оолғы, Сим – Нойның оолғы, Ной Ламехтің оолғы полған. ³⁷ Ламех – Мафусалның оолғы, Мафусал – Енохтың оолғы, Енох – Иаредтің оолғы, Иаред – Малелейнің оолғы, Малелей Каинанның оолғы полған. ³⁸ Каинан – Еностың оолғы, Енос – Сифтің оолғы, Сиф – Адамның оолғы, Адам Худай оолғы полған.

Иисустың хуу чазыда хычаландыртханы

(Мф 4:1-11; Мк 1:12-13)

4 Иисус, Худай Худынаң тол парып, Иордан суғдаң айлан килгенде, Худай Худы Аны хуу чазызар апарған. ² Анда Ол, сайтанға# хычытаныстарнаң сынадып ала, хырых күн полған. Ол күннер ирткен тусха Иисус, пір дее ниме чибин, тың астап парған.

³ Андада сайтан ағаа теен:

– Син, Худай Оолғы полчатсаң, пу тасха халасха айлан парарға чыхың пир.

– ⁴ Худай Пічиинде# піди пазыл парған: «Кізі чалғыс халаснаң на нимес, че Худайның полған на сөзінең дее чуртидыр», – нандырған ағаа Иисус.

⁵ Андада сайтан, Аны пөзік таға сығарып, чир үстүндегі прай хан-чирлерін Ағаа пір-ікі ле көзіт піріп, ⁶ теен:

– Мин пу чир үстүнің прай үлгүзін паза ис-пайын Сағаа пирербін. Ол мағаа пирілген, мин, тізең, аны, кемге хынзам, ағаа пирербін. ⁷ Мағаа пазырзаң, пу ниме прай Сини полар.

– ⁸ Хыйа пар Миннең, сайтан. Худай Пічиинде піди пазыл парған: «Хан Худайыңа пазыр паза Аның на нымсчызы пол», – нандырған ағаа Иисус.

⁹ Анаң сайтан, Аны Иерусалим саарзар апарып, храмның хырында турғыс салып, теен:

– Худай Оолғы полчатсаң, мыннаң чирзер сегірібіс. ¹⁰ «Худай Позының ангеллеріне Сини арачылирға чыхың пирер, олар, тізең, Сини, азахтарыңны тасха теертпин дее, холға хаап, апарарлар», – тип пазылған нимес пе зе?

– ¹² Пічикте чоохталча: «Худайыңны – Өөркі Чайачыны – сынаба», – нандырған ағаа Иисус.

¹³ Сайтан Иисусты, прай саринаң сыныхтап, хычытандыраарын тоос салып, сағам Иисустаң хыйа парыбысхан.

Галилей чирінде үгреткені

(Мф 4:12-17; 13:53-58; Мк 1:14-15; 6:1-6)

¹⁴ Иисус Галилей чиринзер Худай Худының күзінде айлан килген. Аннаңар хабар прай чирге тарап

парыбысхан. ¹⁵ Ол синагогаларда# кизилерни үгрет чөрген, прайзы Аны саблаан.

¹⁶ Иисус өскен чиринзер, Назарет саарзар, айлан килген, субботада, мының алнындағоҳ чили, синагогазар парып, Худай Пичиин хығырарға турған. ¹⁷ Ағаа ухаанчы Исайиң пичиин пиргеннер. Иисус, пичікті азып, пу орынны таап алған:

¹⁸ «Худай Худы Минде,

Ол Мини, чох кизилерге Чахсы Хабарны искрер үчүн, таллап алған.

Уйан чүректіглерни имнебизер үчүн, пиктегдиглерниң поэзып аларларын паза харах чохтығларның көр поларларын искрер үчүн, пазындыртчатханнарны осхырап үчүн,

¹⁹ Хан Худайның паарсас чылы килді тіп искрер үчүн

Мини ысхан».

²⁰ Анаң Ол, пичікті чабызып, храмдағы нымысчаа аны пирібізіп, одыр салған. Синагогадағыларның прайзы Андар харах албин көрген. ²¹ Ол, тізең, кизилерге теен:

– Пичікте пазылған паза сірер искен ниме пүүн сірерниң алныңарда тол парды.

²² Прайзы Ағаа тың чөпсінген, Аның чоохтанған паарсах сөстеріне, тізең, тың хайхаан:

– Иосифтің оолғы нимес пе зе ол? – сурастырғлааннар.

²³ Иисус оларға теен:

– Сірер Мағаа «Имці! Позыңны имнеп ал!» тіп сөспекті хайди даа чоохтирзар. Ідөк сірер Мағаа тирзер: «Капернаумда иткен нимелеріңни искебіс, мында даа, поэзыңның төреен чирінде, ит оларны».

²⁴ Анаң хосхан:

– Сынны тіпчем сірерге, пір дее ухаанчыны пос чирінде чахсы удурлабинчалар. ²⁵ Сынны чоохтапчам сірерге, Илияның тузында, хақан үс чыл чарым наңмыр чағбин турғанда, прай чирде улуғ өзөгис полғанда, Израиль чирінде көп өкіс ипчи полған. ²⁶ Худай ол өкіс ипчилерниң пирдеезинзер Илияны ыспаан, че Сидон чиріндегі Сарепта саарда чуртапчатхан өкіс ипчизер ле ысхан.

²⁷ Ухаанчы Елисейниң тузында даа Израильде чызығ палығлығ кизи көп полған, че Сирий чирінең килген Нееманнаң пасха пирдеези ходырдаң имнен полбаан.

²⁸ Пу сөстерни истіп, синагогадағыларның прайзы уғаа тың чабаллан сыххан. ²⁹ Олар, тура хонып, Иисусты, саардаң сығара сүрібізіп, саар турчатхан тағның пазынзар апарып, чікім хайадаң иде сазыбызарға иткеннер. ³⁰ Че Иисус кизилер аразынча иртіп парыбысхан.

Иисус Капернаумда чабал хутты сығара сүрче

(Мк 1:21-28)

³¹ Иисус, Галилей чиріндегі Капернаум саарзар киліп, субботада кизилерни үгреткен. ³² Иисустың сөзи күстіг полғаннаңар, Аның үгредиине хайхасханнар.

³³ Синагогада чабал хутха хаптырған кизи полған. Ол тың хысхырған:

– ³⁴ Хыйа чөр! Синиң пісте ноо киреендір, Назареттең сыххан Иисус? Пісті чох идерге килдің нимес пе зе? Кем полчатханыңны пілчем мин, Син Худайның Ах-арығ кизизи полчазың!

³⁵ Че Иисус хутха хатығ чоохтанған:

– Сым пол, сых аннаң!

Андада чабал хут, ол кизини синагога ортызында аңдара сазып, ағаа пір дее хомай ниме итпин, аннаң сых чөрібіскен. ³⁶ Прайзы, алаң ас парып, пос алынча чоохтасхлаан:

– Хайдағ андағ ниме полчаң пу? Пу кизи поэзының үлгүзінең паза күзінең чабал хуттарға чахығ пирче, олар, тізең, сых чөрібісчелер.

³⁷ Иисустаңар хабар прай ибіркі чирлерге тарап парған.

Иисус кизилерни имнебісче

(Мк 1:29-39)

³⁸ Синагогадаң сығып, Иисус Симон теен кизиниң чуртына кирген. Симонның хазинези, тізең, туданнаң аар ағырчатхан. Иисустаң ағаа полыс пирерге сурынғаннар. ³⁹ Иисус, хыринзар пас киліп, туданға тохтап парарға хатығ чоохтанған, анзы ипчини поэзыдыбысхан. Сах андох ипчи, тур киліп, оларның алны-соона хайын сыххан.

⁴⁰ Күн хончатхан туста Андар аймах-пасха ағырығларнаң ағырчатхан кизилерни ағылғаннар. Ол, полған на ағырығ кизизер холларын салып, имнебіс турған. ⁴¹ Көп кизидең чабал хуттар «Син Мессий-Христоссың, Худайның Оолғызың!» тіп хысхырызып ала, сыға хон турғаннар.

Че Иисус оларны, Поэзының Мессий-Христос полчатханын пілчеткеннерин чоохтирға пирбин, тымылдырыбыс турған.

⁴² Иртенінде Иисус, тасхар сығып, ээн чирзер парыбысхан. Чон, тізең, Аны тілеп чөрген. Таап алып, Аны, постарынаң пасха чирзер поэзыдарға хынмин, тутханнар. ⁴³ Че Иисус оларға теен:

– Мин Худай хан-үлгүзінеңер Чахсы Хабарны пасха даа саарларда искрерге кирекпін. Аның үчүн Худай Мини ысхан нооза.

⁴⁴ Ол Галилей чиріндегі синагогаларда үгрет чөрген.

Иисустың пастағы үгренчлерінеңер

(Мф 4:18-22; Мк 1:16-20)

5 Пирсінде Иисус Галилей чиріндегі Геннисарет көлнің хазында турчатхан. Кизилер, тізең, Худай сөзин истерге тіп, Аннаң ибیره хыстынысханнар.

² Иисус көлнің хазында ікі кимени көр салған, палыхчылар, тізең, кимелерінең сығып, сөзірбелерин чуупчатханнар. ³ Иисус, пір кимее сығып алып, анзы Симонни полған, чардаң оортах арах чүс парыбызарға сурынған, анаң, одырып алып, чонны кимедең үгреткен. ⁴ Угредерин тоос салып, Симонға теен:

– Тирең чирзер парып, сөзирбелериңни, палых тударға, суға кире тастабызыңар.

– ⁵Үгретчи! Пис, хараа тооза тоғынып, пир дее ниме тут полбаабыс. Че Синиң сөзиңни истип, сөзирбелеримни суға тастирбын, – нандырған Иисусха Симон.

⁶Иди идип, олар уғаа көп палых тудып алғаннар, сөзирбелери палыхха талалар пазы полған. ⁷Андада олар пасха кимедеги арғыстарына, полызарға килзиннер тип, сағба пиргеннер. Тигілері, чүс килип, iki кимее толдыра палых салыбысханнарында, кимелери суға пат сыхханнар. ⁸Аны көр салып, Симон-Пётр, Иисустың алнында тизекке түзип, чоохтанған:

– Хан-пигим! Мин чазыхтыг кизибин, хыйа пар миннең!

⁹Симон-Пётр паза аннаң хада полғаннар ол син палых тудып алғаннарына тың үрүк парғаннар.

¹⁰Симонның хада тоғынчатхан арғыстары – Зеведейниң ооллары Иаковнаң Иоанн – даа үрүк парғаннар. Андада Иисус Симонға теен:

– Хорыхпа, мыннаң мындар син пуох оңдайнаң кизилерни тударзың.

¹¹Олар, iki кимени чарға сығара тарт салып, прай нимелерин халғызып, Иисустың соонча пар сыхханнар.

Иисус ходырлыг кизини имнебисче

(Мф 8:1-4; Мк 1:40-45)

¹²Пирсінде Иисус пир саарда полған, анда Агаа прай иди чызыг палыглыг кизи учурап парған. Ол кизи, Иисусты көр салып, тундере түзип, алданған:

– Хан-пигим! Хынзаң, мини арыглап поларзың.

– ¹³Йа, хынчам, – тип ала, холын, сунып, ол кизее теертибискен Иисус.

– Арыг пол пар!

Сах андох ол кизиниң чызыг палии чох пол парған.

¹⁴Андада Иисус агаа чахаан:

– Пар, пирдеезине пир дее ниме чоохтаба. Че чазылғаныңны абыхса көзит. Анаң, арыгларың алғаныңны прайзының алнында киречилеп, Моисей чахаанни тайыг сал.

¹⁵Иисустаңар тылаас уламох тың тараан. Аны истип аларға паза постарының ағырығларынаң имненип аларға уғаа көп кизи кил турчаң. ¹⁶Иисус, тизең, кизи чох чирлерзер парып, пазырчаң.

Хыймыран полбинчатхан кизини имнебизип, пырозын тастапча

(Мф 9:1-8; Мк 2:1-12)

¹⁷Пирсінде Иисус үгретиг иртірчеткенде, Галилей чириниң паза Иудей чириниң полған на аалынаң паза Иерусалимнең килглеен фарисейлернең# Моисей Чахии пилгчилери мындох одырғлааннар. Хан Худайның имнечең күзи Аннаң хада полған. ¹⁸Мына нинче-де кизи ит-сөөги пос-пас кизини төзек-частыгынаң хадох ағыл килдилер. Аны туразар кирип, Иисустың алнында сал саларға харасханнар.

¹⁹Че чон тығылызына аны кизилер аразынча апар полбин, тура хырына сығып, хырын кизекти сайабызып, ағырыг кизини төзегинең хадох Иисустың алнынзар түзиргеннер. ²⁰Иисус, оларның андаг киртинистерин көрп, ағырыг кизее чоохтанған:

– Чазыхтарың поэдылчалар.

²¹Моисей Чахии пилгчилери паза фарисейлер, аны истип, пос аразында үзүргеннер:

– Кем полчаң пу Худайны нимее салбинчатхан кизи? Кем чазыхтарны поэит поладыр? Чалғыс Худай ла нимес пе зе?

²²Иисус, оларның сағыстарын сизинип, теен:

– Ноға чүректеринде андаг сағыстар ал чөрчезер?

²³Хайзын тирге оой: «Чазыхтарың поэдылчалар» алай ба «Турып, пас чөр?» ²⁴Кизи Оолғының# пу чирде чазыхтарны поэидар үлгүзи парын амох сирерге көзидем.

Анаң Ол ит-сөөги пос-пас кизее теен:

– Типчем сагаа: тур, төзек-частыгың алып, ибиңзер пар.

²⁵Сах андох ол кизи, оларның алнында тура хонып, чатхан төзек-частыгын алып, Худайны саблап ала, наныбысхан. ²⁶Хорыхханнарына прайзы алаң ас парған, анаң Худайны саблап ала, улуг чочыныста чоохтасхлааннар: «Пүүн пис уғаа хайхастыг# нимелер көрдибис».

Иисустың Левийни хыгырғаны

(Мф 9:9-13; Мк 2:13-17)

²⁷Аның соонаң Иисус, турадаң сых килип, албан чыгчаң Левий теен кизиниң тоғыста одырчатханын көр салып, теен:

– Миниң соомча пар.

²⁸Левий, тур килип, прай нимени тастап, Иисустың соонча парған.

²⁹Иисусты ибинзер хыгырып, Левий улуг той идибискен. Анда албан чыгчаңнар даа, пасха даа кизилер көп полғаннар. ³⁰Моисей Чахии пилгчилери паза фарисейлер, тизең, перинизип, Иисустың үгретчилерине чоохтанғаннар:

– Ноға сирер албан чыгчаңнарнаң паза чазыхтыг кизилернең хада, азыранып, исчезер?

³¹Иисус оларға нандырған:

– Хазых кизилер нимес, че ағырығлар имчини кирексидрлер. ³²Мин арыг чүректиг кизилерни нимес, че чазыхтығлары, чазыхтарынаң хыйа ползыннар тип, хыгырарға килгем.

Ораза тудардаңар суруғ

(Мф 9:14-17; Мк 2:18-22)

³³Олар, тизең, Иисустаң сурғаннар:

– Ноға Иоанның үгретчилери, удаа ораза тудып, пазырчалар. Фарисейлерниң дее үгретчилери идок итчелер. Синиң үгретчилериң, тизең, азыранчалар паза исчелер?

³⁴Иисус оларға нандырған:

– Ипчи алчатхан оол хадада, тойға килген аалчыларны ораза туттыр поларзар ба? ³⁵Че хоных

хончатхан оолны оларның аразынаң апарыбызар кўннер килзе, ана андада, ол кўннерде, олар ораза тударлар.

³⁶ Пу даа кип-чоохты# Иисус оларға чоохтап пирген:

– Пирдеези, наа кип-азахтаң ис талап, иргі кип-азаха намачы салбинча. Иди итсе, наа даа кип-азах талалар, иргі дее кип-азаха наа кип-азахтаң иділген намачы чарабас. ³⁷ Пирдеези наа арағаны иргі торсыхха урбинча. Иди итсе, наа араға иргі торсыхты тали тартыбызар, андада араға даа төгіл парар, торсых таа нимее чарабас пол парар. ³⁸ Наа араға наа тууп торсыхха урыларға кирек. Андада анзы даа, мынзы даа хайраллал халар. ³⁹ Ёр турған арағаны іскен соонда, пирдеези наа арағаны ізерге хынмас. Ёр турған араға артых, тир ол.

Кізі Оолғы суббота кўннің ээзи

(Мф 12:1-8; Мк 2:23-28)

6 Па'сха тип ўлўкўн соондағы икінчи кўнде, пастағы субботада, Иисус тамах өсчөткен хырача парчатхан. Ёгрөңчөлері, тизөң, пазахтарны ўзе тартып, айаларында ууп алып, ўреннерин чөөннер. ² Фарисөйлернің хай пирөөзи оларға чоохтанған:

– Сирер ноға Субботада итпөчөң нимени итчөзер?

³ Иисус оларға нандырған:

– Давид, позы паза хада полған чоны астап парғанда, ниме иткенин хығырбаазар ба? ⁴ Хайди ол, Худай туразынзар крөп, абыстардаң пасха пир дөө крөзи чирөрге чарабинчатхан тайығ халастарын, алып, позы даа чөөн, хада полған крөзилерге дөө пирген.

⁵ Анаң оларға теен:

– Крөзи Оолғы субботаның даа ээзи.

Холы хуруп парған крөзини субботада имнебөскени

(Мф 12:9-14; Мк 3:1-6)

⁶ Паза пир субботазында Иисус, синагогазар крөп, крөзилерни ўгрөткен. Анда оң холы хуруп парған крөзи полған. ⁷ Моисөй Чахии пилөгчөлері паза фарисөйлер, пыролачаң ниме табарға полып, субботада пирөө крөзини имнир бе ни тип, Иисусты китееннер. ⁸ Чө Иисус, оларның сағыстарын пөлип, холы хуруп парған крөзөө теен:

– Турып, чоң алнына сых!

Ол крөзи, турып, алнынзар сыххан. ⁹ Андада Иисус оларға теен:

– Сурыбызимдах сирердөң, суббота кўнде чахсы алай чабал ниме идөрге чарир ба? Крөзи тынын ал халчаң ма алай чоң итчөң ме?

Олар пир дөө ниме чоохтанмааннар.

¹⁰ Иисус, ибирө крөрбөзөп, пайаағы крөзөө чоохтанған:

– Холыңны сун.

Ол крөзи иди иткендөк, Аның оң холы, пирсөк осхас, хазых пол парған. ¹¹ Моисөй Чахии пилөгчөлері паза фарисөйлер, чабаллары тың тут парып, Иисусты

хайди идөбөсчөң тип, постары алынча чоохтасхлааннар.

Он крөзи илчөни таллааны

(Мф 10:1-4; Мк 3:13-19)

¹² Олох кўннерде Иисус пазырарға тағзар сыххан. Хараазын Худайға пазырып иртөргөң. ¹³ Таң чарып килгенде, тизөң, Иисус, ўгрөңчөлерин хығырып алып, олардаң он крөзин таллап, илчөлер# тип адап салған: ¹⁴ Пөтр тип ат-сола алған Симонны, аның Андрей харындазын, Иаковнаң Иоанны, Филиппнең Варфоломейни, ¹⁵ Матфөйнең Фоманы, Алфөйниң оолғын Иаковты паза Зилот тип солалығ Симонны, ¹⁶ Иаковтың оолғын Иуданы паза соонаң Иисусты садыбысхан Иуда Искаротты.

Иисустың ўгрөткөни паза имнеөн

(Мф 4:23-25)

¹⁷ Оларнаң хада тағдаң ин көлип, Иисус пир тўс чирде турыбысхан. Көп ўгрөңчөлерө паза Иудөй чирөнең, Иерусалимнең, талай хазындағы Тир паза Сидон саарлардаң даа илөөдө көп крөзи мында турыбысхан. ¹⁸ Олар, Иисусты истөп, ағырығларынаң имненөп аларға килгеннер. Чабал хуттарға ирөөлеттөрчөткеннер дөө имненөп алғаннар. ¹⁹ Иисустаң тарапчатхан кўс прайзын имнебөсчөткеннеңөң, крөзилерниң полғаны ла Ағаа холын теөртөбөзөрге харасхан.

Алғас паза харғас

(Мф 5:1-12)

²⁰ Иисус, харахтарын ўгрөңчөлеринзөр көдрөп, чоохтанған:

– Часкалығзар, Хан Худайны кирөктөпчөткеннер, Худай хан-чирө# сирерни.

²¹ Часкалығзар, амды өзөкчөткеннер, сирер тосхынарзар.

Часкалығзар, амды ылғапчатханнар, сирер хатхырарзар.

²² Часкалығзар сирер, хақан крөзилер сирерни Крөзи Оолғы ўчўн пу харахнаң крөрбинчөтсөлер, сўрчөтсөлер, сөклөпчөтсөлер, сирерниң адыңарны хомайлапчатсалар.

²³ Ол кўнде сирер өрөниңөң паза чалахай полыңар. Тигрде сирерни илбөк төлөг сағыпча. Пу крөзилерниң өбөкелерө ухаанчөларға сах иди иткеннер.

²⁴ Чө хыйал сирөрге, пайлар!

Сирер постарыңа часхарысты амох алып алғазар.

²⁵ Хыйал сирөрге, амды тох чөрчөткеннер!

Соонаң астап чөрөрзөр нооза.

Хыйал сирөрге, амды хатхырысчатханнар!

Соонаң, ылғап, сыхтазарзар нооза.

²⁶ Хыйал сирөрге, прай крөзилер сирөрдөңөң чахсы ла чоохтасчатсалар.

Оларның өбөкелерө чөй ухаанчөларны идөк ит турғаннар нооза.

Хыныстаңар чахығ

(Мф 5:38-48; 7:12)

²⁷ Мин, тізең, сірерге, Мини исчеткеннерге, тіпчем: ыырчыларыңа хыныңар, сірерни хырт көрчеткеннерге чахсы ит турыңар. ²⁸ Сірерни харғапчатханнарны алғап турыңар, сірерни хыйыхтапчатханнарның үчүн пазыр турыңар. ²⁹ Пир наағыңнаң сапхан кізее, ікінчи дее наағыңны тут пир. Кибіңни пыласчатхан кізее, көгенеңни дее алчатса, тоғырланма. ³⁰ Синнең пирее ниме сураан кизилернің полғанына ла пир тур, алған кизидең, тізең, нандыра сурба. ³¹ Кизилер сірерге хайди хылынзыннар тіп сағынчазар, сірер дее оларға иди хылын турыңар.

³² Сірерге хынчатханнарға хынчатсаңар, аның үчүн хайдағ алғыс кирек сірерге? Чазыхтығлар даа постарына хынчатханнарға иди хынадырлар. ³³ Постарыңа чахсы итчеткеннерге чахсы ит турзаңар, аның үчүн хайдағ алғыс кирек сірерге? Чазыхтығлар даа иди идедірлер нооза. ³⁴ Ахчаны даа нандыра айландыр полар ла кізее өдіске пирчетсеңер, аның үчүн хайдағ алғыс кирек сірерге? Чазыхтығлар даа, чазыхтығлардаң ахчаны пиргенөк синде нандыра аларға ізеніп, өдіске пиредірлер нооза. ³⁵ Че сірер, ыырчыларыңа хынып ала, чахсы ит турыңар. Пир дее ниме нандыра сағыбин, өдіске пир турыңар. Андада сірерге илбек төлег полар. Оорки Чайаачының палалары поларзар. Ол чаксаа чаксынаң нандырбинчатханнарға даа, чабалларға даа паарсидыр нооза. ³⁶ Аннаңар Пабаңар хайдағ паарсах, сах андағох паарсах улыңар.

Пасха кизилерни чарғылабаңар

(Мф 7:1-5)

³⁷ Чарғылабаңар, сірерни дее Худай чарғылабас, пыролабаңар, Худай даа сірерни пыролабас; пыроларын тастаңар, Худай даа пыроңарны тастир. ³⁸ Пир турыңар, Худай даа сірерге пирер: көп иде, тыхталдыра, үйлдіре, синінең азыра хучахтарыңа урылар. Хайдағ синнең синирзер, Худай даа сірерге олох синнең синир нооза.

³⁹ Иисус оларға пир кип-чоох чоохтап пирген:
– Харах чох кизи харах чохты ал чөр полар ба? Олар ікзінең оймахха тұс парарлар нимес пе зе?
⁴⁰ Угрениңи үгретчидең улуғ пола чоғыл, че үгренип алза, полғаны ла поэының үгретчизине төйи пол парар. ⁴¹ Ноға син харындазыңның хараандағы сгенни дее көр саладырзың, поэыңнинда, тізең, төгени дее сизине чоғылзың? ⁴² Хайди син, поэыңның хараандағы төгени көрбин, харындазыңа: «Харындас, хараандағы сгенни сығарыбызим», – тіп полчазың? Чойырхоссың син! Пурун поэыңның хараандағы төгени ал тастабыс, андада харындазыңның хараандағы сгенни хайди сығарарын көрерзің.

Ағас чистегінең таныстығ

(Мф 7:17-20; 12:34-35)

⁴³ Чахсы ағас хомай чистек пирбинче, хомай даа ағас чахсы чистек пирбинче. ⁴⁴ Полған на ағастың хайдағ полчатханын чистегінең пиледірлер, хазалчых харағаннаң харағат чистегін теербинчелер, сырып ағастаң даа нымырт чығбинчалар. ⁴⁵ Чахсы кизи поэының чүреенде чыылған чахсыдаң чахсыны сығарадыр, хомай кизи, тізең, чүреендегі хомайның чыындызынаң хомайны сығарадыр. Чүректе чыылған ниме кизинің тилинде поладыр.

Чоох исчеткен паза испинчеткен кизидеңер

(Мф 7:24-27)

⁴⁶ Ноға сірер Мини «Хан-пигим! Хан-пигим!» тіпчезер, че Мин чоохтаан нимени толдырбинчазар? ⁴⁷ Минзер килчеткен, Минің сөстерімни исчеткен паза оларны толдырчатхан кизи кемге төйи полчатханын сірерге чоохтап пирербин. ⁴⁸ Анзы, тураны пүдірчедіп, чирни тирең хасхан, төстігін пик тасха салған кізее төйи. Тура пик таста турчатханнаңар, суғ тазып, ол тураа урунғанда даа, аны орнынаң тибірет полбаан. ⁴⁹ Мини истіп, сөзімни толдырбинчатхан кизи туразын төстігі чох, олаңай ла чирде пүдірген кізее төйи. Суғ тураа урунғанда, ол тура сах андох иңзерил парған. Ол тураның иңзерілгені илбек полған.

Чүс чаақы поэының нымысчызының чазыл парғаны

(Мф 8:5-13; Ин 4:43-54)

7 Прай пу нимелерни Поэын исчеткен кизилерге чоохтирын тоос салып, Иисус Капернаумзар парған. ² Ол саарда Рим сирігінің чүс чаақының поэы полған. Аның аарлапчатхан нымысчызы, уғаа тың ағырыбызып, өлер поэы чатчатхан. ³ Ол чүс чаақының поэы Иисустаңар ис салып, нымысчызын имнирге килзін тіп, Андар Иудей ах сағалларын сурынарға ысхан. ⁴ Ах сағаллар, Иисуссар килип, Аннаң тың сурынғаннар:

– Чүс чаақының поэы Синің поэызығ пиреріңе турыстығ кизи. ⁵ Ол пістің чонға хынча паза писке синагога пүдір пирген.

⁶ Иисус оларнаң хада парған. Чүспазының ибине чидіп одырғанда, ол кизи Иисусха удур арғыстарын пиди чоохтирға ысхан:

– Хан-пигим, сағыссыраба! Турама киреріңе мин турыстығ нимеспін, ⁷ аннаңар поэымны даа Синзер килерге турыстығ нимеспін тіп санадым. Син чахығ ла пирібіс, нымысчим хазыхтан парар. ⁸ Минің дее поэымнаң пөзік пастыхтарым пар, поэымның даа холында чаақылар пар. Чаақыларымның пиреезине «пар» тізем, анзы парадыр, пасхазына «кил» тізем, ол киледір; нымысчыма «мыны ит» тізем, ол идедір.

⁹ Аны истип, Иисус хайхап парып, соонча килчеткен чонға чоохтанған:

– Тіпчем сірерге, мындағ киртіністі Мин Израильде дее көрбеем.

¹⁰ Иисуссар ысхан кизілері, пастыхтың ибінзер айлан килип, ағырығ нымысчының хазыхтан парғанын көр салғаннар.

Өкіс ипчинің оолғының тірлгенінеңер

¹¹ Мының соонаң Иисус Наин тіп саарзар парған. Аның соонча иледе көп үгрэнці паза чон парған.

¹² Саарның хаалхазына чит килгеннерінде, оларға удур пір өкіс ипчинің чалғыс оолғының сөөгін сығарчатханнар. Көп чон ол сөөктің соонча саардаң парчатхан. ¹³ Хан-пиг ол ипчині көр салып, айап парып, теен: «Ылғаба», ¹⁴ анаң пас килип, хомдаа холынаң теңен. Сөөкті апарчатхан кизілер турыбысханнар, Ол, тізең, теен:

– Оол! Тіпчем сағаа – тур!

¹⁵ Өліг оол, тур килип, одырыбызып, чоохтан сыххан, Иисус, тізең, аны іезине айландыр пирген.

¹⁶ Прайзы, хорых парып, Худайны саблап, чоохтанған: «Пістің арабыста Илбек Ухаанчы», «Худай Позының чонынзар килтір». ¹⁷ Иисустаңар пу тылаас прай Иудей чирінче паза прай ибрікі чирлерче тараан.

Кіреске түзірчең Иоанның үгрэнчлері

(Мф 11:2-19)

¹⁸ Иоанның үгрэнчлері Иисустаңар тылаасты Иоаннға чоохтап пиргеннерінде, ¹⁹ ол, үгрэнчлерінің ікзін позынзар хығырып алып, оларны Иисуссар піди сурарға ысхан:

– Пістің сағыпчатхан кизібіс Синзің ме алай писке пасхазын сағирға кирек пе?

– ²⁰ Кіреске түзірчең Иоанн пісті Синзер ызып, піди сурарға чахаан: «Пістің сағыпчатхан кизібіс Синзің ме алай писке пасхазын сағирға кирек пе?» – тееннер олар, Иисуссар килип.

²¹ Ол тусха Иисус, көп кизіні ағырығлардаң, сағ чохтаныстаң паза чабал хуттарынаң позыдып, харах чох көп кизее харах одын айландырған.

²² Иисус, тізең, оларға нандырып, теен:

– Парыңар, Иоаннға көрген паза искен нимелердеңер чоохтап пиріңер: харах чохтар көр сыхчалар, ахсахтар пас сыхчалар, чызығ палығлығлар арығланып алчалар, туныхтар ис сыхчалар, өліглер тіріл килчелер, чох кизілерге Чахсы Хабарны искірчелер. ²³ Миннең хыйа полбинчатханы, часкалығ!

²⁴ Иоанның үгрэнчлері парыбысхан соонда, Иисус Иоаннаңар кизілерге чоохтап сыххан:

– Ниме көрерге хуу чазызар чөргезер? Чилге чайхал турған хамысты ба? ²⁵ Ниме көрерге чөргезер? Пай кип-азахтығ кизіні бе? Че иди тонан чөрчеткеннер паза пай чуртапчатханнар хан өргелерінделер. ²⁶ Ниме көрерге чөргезер? Ухаанчыны ба? Йа, ол ухаанчы, тіпчем сірерге,

ухаанчыдаң даа улуғ. ²⁷ Анзы ол, кемнеңер піди пазылған: «Мына Синің алныңча Синің чолыңны тимнир илчмни ысчам». ²⁸ Тіпчем сірерге, пу чир үстүнде төреен кизілердең Кіреске түзірчең Иоаннаң улуғ ухаанчы чоғыл. Че Худай хан-чирінің иң кічии дее аннаң улуғ.

²⁹ Иисусты искен кизілернің прайзы, албан чығчаңнар даа, Иоаннаң пастыра кіреске түзіп, Худайны саблаан. ³⁰ Че фарисейлернең Моисей Чахии пілігчлері, Худай көңнін постарынаң хыйа идіп, Иоаннаң пастыра кіреске түзерінең тоғыр полғаннар.

³¹ Андада Иисус чоохтанған:

– Пу төлнің кизілерін кемнең тиңнестірим? Кемге олар төбйлер? ³² Олар, тасхар одырып, удур-төдір хысхырысчатхан палаларға төбйлер: «Піс сірерге хобырахнаң ойнаабыс, че сірер плесет салбаазар. Піс сірерге хомзыныстығ сарыннар сарнаабыс, че сірер ылғаспаазар». ³³ Кіреске түзірчең Иоанн, килип, ораза тутхан паза пір дее араға іспеен. Сірер, тізең, «Кизіні айнаа# хаптырған», – тіпчезер. ³⁴ Кизи Оолғы, килип, чиис тее чіпче, араға даа ісче. Сірер тіпчезер: «Көріңер, пу чиирге дее, араға даа ізерге хынчатхан кизіні, ол албан чығчаңнарнаң паза чазыхтығларнаң нанчыласча». ³⁵ Худайның хыйға сағызы, тізең, прай палаларынаң киречилелче.

Чазыхтығ ипчинің пырозын тастааны

³⁶ Пір фарисей Иисусты позынаң хада азыранып аларға хығырған. Иисус, аның ибінзер килип, стол кистінзер азыранарға одыр салған. ³⁷ Ол саарда, тізең, чазыхта чуртапчатхан ипчи полған. Иисусты фарисейнің туразында азыранчатханын истип, андар тадылығ чыстығ миро хайахтығ алавастр ідіс ағыл килген. ³⁸ Ол ипчи, Иисуссар кистінзертін пас килип, азағына түзіп, ылғап, Аның азахтарына харах частарын төгіп, састарынаң оларны хуруда чысхлаан. Анаң Аның азахтарын, охсанып, тадылығ чыстығ миро хайахнаң сүртклеп сыххан. ³⁹ Анзын көріп, Иисусты хығырған фарисей позы алынча чоохтан салған: «Пу кизи, сыннаң ухаанчы полған полза, азахтарына теепчеткен ипчинің кем полчатханын пілерчкі, ол чазыхтығ ипчи нооза».

⁴⁰ Иисус, андар айланып, теен:

– Симон! Мин сағаа пір ниме чоохтап пирерге сағынчам.

– Чоохта, Үгретчи, – нандырған анзы.

⁴¹ Иисус теен:

– Пір пайға ікі кизи алымның полтыр. Пірсінің пирчең алымы пис чўс динарий полтыр, ікінкізінің, тізең, – иліг динарий. ⁴² Че олар ахча чох полғаннарынаңар, пай кизи алымнарын чох идбістір. Чоохта, ол ікөлеңнің хайзы пай кизее артых хынар?

– ⁴³ Сағынчам, хайзыни көп позыдылған, анзы артых хынар, – нандырған Симон.

– Орта сағынчазың, – теен ағаа Иисус.

⁴⁴ Анаң ипчизер алдыра айланып, Симонға теен:

– Син пу ипчині көрчезің ме? Мин синің тураңзар килгем, че син азах чуғчаң суғ пирбеезің. Пу ипчи, тізең, харах чазын азаама төгіп, састарынаң чысхлабысхан. ⁴⁵ Син Мини, удурлап, охсанмаазың, че пу ипчи килгеннең пеер Миниң азахтарымны тохтабин охсанча. ⁴⁶ Син пазымны хайахнаң сүртпеезің, пу ипчи, тізең, Миниң азахтарымны аарлығ миро хайахнаң сүртклеен. ⁴⁷ Аннаңар Мин сағаа типчем, улуғ хынысты көзиткені үчүн, пу ипчинің көп чазыхтары позыдылды. Кемни асхынах позыдылча, анзы асхынах хынча.

⁴⁸ Ипчее, тізең, теен:

– Чазыхтарың позыдылча.

– ⁴⁹ Кем полчаң пу, чазыхтарны даа позытчатхан? – тип, постары алынча чоохтасхлааннар мында хада одырчатхан кизилер.

– ⁵⁰ Киртинізің сини арачылады, амыр-хазыхнаң пар, – теен ол ипчее Иисус.

Иисуснаң хада парчатхан ипчилер

8 Аның соонаң Иисус, саарларча паза аалларча Худай хан-үлгүзінеңер Чахсы Хабарны искир чөріп, үгреткен. Анынаң хада он iki үгренциз полған. ² Оларнаң хада Иисус чабал хуттардаң паза ағырығлардаң имнебискен ипчилер полғаннар. Оларның аразында истінең чити чабал хут сығардырған Магдалина тип солалығ Мария полған. ³ Иродтың туразынаң устатчатхан Хузаның ипчи Иоанна даа, Сусанна даа, аннаң даа пасха көп ипчилер полғаннар. Олар Иисусха прай пар нимелерінең полыс турғаннар.

Таарығчыдаңар кип-чоох

(Мф 12:46-50; 13:1-23; Мк 3:31-35; 4:1-25)

⁴ Аймах саарлардаң кизи көп чылыс парғанда, Иисус оларға кип-чоохтар чоохтап сыххан:

– ⁵ Таарығчы кизи үрен таарирға сыххан.

Таарыпчатханда, үреннернің хай пиреези чол хазына түсклеп парған. Иртчеткен кизилер оларны типсеп салғаннар паза тигірдеги хустар хахлабысханнар. ⁶ Пасха үреннери тастығ чирге түскеннер. Олар, үт ле килип, сых читпин, хуруп парғаннар. ⁷ Пиреелери тигенек аразына тоолааннар. Тигеннер, өзип, оларны чабыра пазыбысханнар.

⁸ Паза пасхазы чахсы чирге түскен. Олар, өзип, полғаны ла чўс хати көп нимис пиргеннер.

Пу кип-чоохты чоохтап, Иисус пиди тоосхан:

– Хулаа пар кизи, иссин!

– ⁹ Нимени таныхтапча пу кип-чоох? – сурғаннар Иисустаң үгренчилери.

¹⁰ Иисус пиди нандырған:

– Сирерге Худай хан-чиринің чазыттарын пилерге пирілген, пасхаларына, тізең, кип-чоохтар ла пирілген. Аннаңар олар, көрзе дее, көрбинчелер, иссе дее, пил полбинчалар. ¹¹ Мына нимеденер чоохтапча пу кип-чоох. Үреннер – ол Худай сөзи полча. ¹² Чол хазында түскен үреннер Худай сөзин исчеткен кизилер полчалар. Сайтан, тізең, килип,

оларны киртинмезиннер паза арачылан полбазыннар тип, ол сөсти кизилернің чўректерінең ал чөрибисче. ¹³ Тастығ чирге түскен үреннер чи? – Анзы Худай сөзин, истип, чўректеріне орчлиг алчатхан кизилер, че чилегелери чохтаңар, үр нимес ле киртинчелер, анаң, сыныхтаға урунзаларох, киртинистерин тастабысчалар. ¹⁴ Тигенектер аразына түскен үреннер, тізең, – Худайның сөзин исчеткен кизилер, че сағыссырастарға, пайға, чуртастың чырғалларына пастырып, пир дее туза ит полбин салчалар. ¹⁵ Чахсы чирге түскен үреннер, тізең, – Худайның сөзин истип, аны чағбан паза арығ чўректеринде хайраллапчатхан кизилер. Сидиктерге сыдазып, улуғ туза ағылчалар.

Иди чоохтап, Иисус пиди тоосхан:

– Исчең хулаа пар кизи, иссин!

– ¹⁶ Пирдеези чарытхыны, чарыдып алып, идиснең чаппинча алай орған алтына турғыспинча. Че кирген кизилер чариин көрзиннер тип, аны көриндире чирде турғыс саладырлар. ¹⁷ Илезине сыхпачаң пир дее чазыт чоғыл, чазырғаны истилип, тастына сыхпин пола чоғыл. ¹⁸ Аннаңар сиргек полыңар: кемде пар, ағаа хоза пирилер; кемде чоғыл, анзының пар ползын тип сағынчатхан нимези дее алылар.

¹⁹ Иисуссар ічезінең харындастары килгеннер, че ибیره кизи көп полғаннаңар, Иисусха чағын кир полбааннар. ²⁰ Андада кем-де Иисусха искир пирген:

– Ичеңнең харындастарың тасхар турчалар, Синнең тоғазып аларға хынчалар.

– ²¹ Ичемнең харындастарым Худайның сөзин, истип, толдырчатхан кизилер, – нандырған ағаа Иисус.

Көлдеги хазыр чилни амыратханы

(Мф 8:23-27; Мк 4:35-41)

²² Пирсінде Иисус, үгренчилерінең хада кимее одырып, теен:

– Көлнің тиги саринзар кис парыбызааңар.

Олар кис сыхханнар. ²³ Иди кис париғаннарында, Иисус узубысхан. Ол туста көлде улуғ чил пол сыххан. Салғахтар азыра саап, кимее суғ тол париған. Оларның киректери хорғыстығ полған.

²⁴ Олар, Иисуссар пас килип, Аны усхурыбызып, тееннер:

– Үгретчи! Үгретчи! Пис суға саайлан парарға чөрбис.

Че Иисус, тур килип, чилнең салғахтарға амырап парарға чахыбысхан. Олар тохтап парғаннар, ибیره ап-амыр пол парған. ²⁵ Андада Иисус оларға теен:

– Хайдадыр сирернің киртинистерің?

Үгренчилери, таңнап, хорых парып, удур-төдир сурастырғаннар:

– Кемдир Ол андағ, чилге дее, салғахтарға даа чахығлар пирчеткен? Анзылары, тізең, Аның чахиин исчелер?

Алчааххан кизидең чабал хуттарны сығара сүргени
(Мф 8:28-34; Мк 5:1-20)

²⁶ Олар Галилей чиринең тоғыр чатхан Гадарин чиринзер кис килгеннер. ²⁷ Иисус чарға сых килгенде, Ағаа саардаң килген пір кизи тоғас парған. Ол кизи, үрдең пеер чабал хуттарға хаптыртып, пір дее кип-азах кис чөрбинчеткен паза, турада чуртабин, сыыраттардағы кизи чығчаң хуяларда полчаң. ²⁸ Ол кизи, Иисусты көр салып, хысхыра түскен, анаң, алнында тизекке түзіп, тыыда чоохтан сыххан:

– Ниме кирек Сағаа миннең, Иисус, Оөрки Худай Оолғы? Иреелебе мині, алданчам.

²⁹ Аның алнында Иисус чабал хутха ол кизидең сых парыбызарға чахаан полған нооза. Чабал хут кизині үр иреелеен. Ол кизині, хадарып, илчирбенең палғап салчаңнар, че анзы, илчирбелерни үзе тартхлабызып, чабал хутха сүрдіріп, хуу чазызар чүгүре халчаң. – ³⁰ Адың кемдір? – сурған ол кизидең Иисус.

– Түбен, – нандырған ол.

Истине көп чабал хут киргеннеңер, ол иди адантыр.

³¹ Ол чабал хуттар, постарын түби чох чирзер сүрбезин тип, Иисусха алданғаннар.

³² Мындох сосхаларның улуғ өөри тагда оттап чөрген. Чабал хуттар постарын ол сосхаларзар кирибизерге чаратсын тип, сурынғаннар. Иисус оларға чаратхан. ³³ Чабал хуттар, ол кизидең сых килип, сосхаларға кир парғаннар. Сосхалар өөри, сах андох пөзик чардаң көлзер сегірібізіп, суға пат парған.

³⁴ Аны көр салып, сосха хадарған кизилер, саарзар паза аалларзар ойлап, прай полған нимеденер чоохтап пиргеннер. ³⁵ Ниме пол парғанын көрерге идип, Иисуссар кизилер чыыл сыхханнар. Олар чабал хуттар сых чөрибискен кизинің Иисустың азаа хыринда одырчатханын көр салғаннар: ол тонаных, иптиг сағыстыг одырған. Анзын көрип, олар прайзы тың хорых парғаннар. ³⁶ Мыны көрген кизилер алчаахчатхан кизинің хайди имненип алғанын пасхаларына чоохтап пиргеннер. ³⁷ Аны истип, Гадарин чириндеги кизилер, прайзы тың хорых парып, Иисустаң постарының чиринең парыбызарға сурынғаннар. Иисус, кимее одырып, нандыра айланған. ³⁸ Чабал хуттарын сығара сүрдірген кизи Иисуснаң хада поларға сурынған, че Иисус чаратпаан:

– ³⁹ Ибиңзер парып, кизилерге чоохта, хайдаг улуғ ниме ит пирген сағаа Худай.

Ол кизи, нанып, Иисустың поэна ниме иткенін прай саарча чоохтап чөрген.

Иаирниң хызының тірлгені
(Мф 9:18-26; Мк 5:21-43)

⁴⁰ Кизилер Иисустың килерин сағааннарынаңар, Иисус нандыра айлан килгенде, көп кизи Аны удурлаан. ⁴¹ Мына Иисуссар Иаир теен кизи килген.

Ол синагоганың пастығы полған. Иаир Иисустың азағына түзіп, поэнының ибинзер кирерге сурынған. ⁴² Иаирниң он iki частыг чалғыс хызычаа, тың ағырып, үрир пазы чат чатхан. Иисус Иаирниң туразынзар парчатханда, Аннаң ибیره көп кизи, итклезип ала, хада субалысхан. ⁴³ Оларның аразында он iki чыл ханы ағып ағырчатхан ипчи полған. Ол нинче пар ниме-ноозын прай имчилерге хорат салған полған, че пирдеези аны имнеп полбаан. ⁴⁴ Ол ипчи, Иисуссар кистинең пас килип, Аның кип-азаана холын теертибискен. Сах андох хан ахханы тохтап парған.

– ⁴⁵ Кем Мағаа теңди? – сурған Иисус.

Теңен кизи табылбаанда, Пётр паза Аннаң хада полған кизилер теенер:

– Үгретчи, Синнең ибیره кизилер, итклезип, парчалар. Син, тизең, кем Мағаа теңди тип сурчазың.

– ⁴⁶ Кем-де Мағаа теңди, күзимниң сыхчатханын сизин салдым, – теен Иисус.

⁴⁷ Ол ипчи, сизиндірт салғанын көрип, халтырап ала, Иисуссар пас килген. Аның алнында тизекке түзіп, Иисусха ноға теңенин паза сах андох чазыл парғанын прайзының көзине чоохтап пирген.

– ⁴⁸ Хорыхпа Хызым! Киртинизің сини арачылады. Амыр-хазыхнаң пар, – теен ағаа Иисус.

⁴⁹ Ол иди чоохтанған арада, синагога пастығының туразынаң кизи килген.

– Хызың үреп парды. Үгретчині тикке сағыссыратпа, – теен ол Иаирге.

⁵⁰ Че Иисус, аны истип салып, Иаирге чоохтанған:

– Хорыхпа, киртин не одыр, андада хызың хазыхтанып алар.

⁵¹ Иаирниң туразынзар читкенде, Иисус Пётрдаң, Иоаннаң, Иаковтаң паза хызычахтың паба-ичезинең пасха пір дее кизее туразар кирерге чаратпаан.

⁵² Прайзы ол хызычахха ылғап-сыхтасхан. Че Иисус чоохтанған:

– ылғабаңар, ол үребеен, че узупча.

⁵³ Че кизилер, хызычахтың үреенин пилгеннеңер, Иисусха күлгеннер. ⁵⁴ Иисус, прайзын турадаң сыгарыбызып, хызычахты холынаң тудып алып, чоохтанған:

– Тур, хызычах!

⁵⁵ Хызычахтың худы айлан килген, сах андох ол тур килген. Иисус аны азырабызарға чахаан.

⁵⁶ Хызычахтың паба-ичези уғаа тың таңнап парғаннар, че Иисус оларға мында полған нимеденер пирдеезине чоохтабасха чахаан.

Он iki үгренчині үгредерге ысханы
(Мф 10:5-15; Мк 6:7-13)

9 Иисус, он iki үгренчині чыып алып, оларға прай чабал хуттарға үлгү-чарғы поларға паза кизилерни ағырығлардаң имнирге күс паза үлгү пирген. ² Анаң, оларны Худай хан-үлгүзинеңер үгредерге паза ағырыг кизилерни имнирге ызып, ³ теен:

– Чолға пір дее ниме албаңар: тайах таа, хапчых таа, халас таа, ахча даа, артых кип-азах таа. ⁴ Пирее тураа кирзелер, анда хатап чорыхха сыхханча халыңар. ⁵ Че пирее чирге сірерни кирбезелер, ол саардаң парчадып, азахтарыңдағы тозынны андох хахтабыс турыңар, анзы андағларға сизиндіріг ползын.

⁶ Үгрэнцілері аалларча чөр сыхханнар. Олар, Чахсы Хабардаңар чоохтап, полған на чирде кизілерни имнееннер.

Ирод ікінчлесте

⁷ Галилей чиринің ханы Ирод, Иисустың итчеткен хайхастарынаңар истіп, таңнаан: хай пиреези Иисусты тіріл килген Иоанн полар тип чоохтасхан; ⁸ пасхалары ухаанчы Илия килген полар тееннер; паза пасхалары – мының алнындағыох ухаанчыларның пиреези тіріл килген полар тееннер. ⁹ Ирод, тізең, теен:

– Иоанның мойнын мин үзе сабысхам. Мынзы чи Кем полчаң, Кемнеңер пу нимелерни исчем? Иисусты көріп алчаң оңдай тілеп сыххан.

Пис муң кизіні тосхырғаны (Мф 14:13-21; Мк 6:30-44; Ин 6:1-14)

¹⁰ Илчлер, айлан килип, иткен нимелерінеңер Иисусха прай чоохтап пиргеннер. Иисус, оларны Позынаң хада алып, Вифсаида саарның хыриндағы ээн чирзер парыбысхан. ¹¹ Че кизілер, аннаңар піл салып, Иисустың соонча парғаннар. Иисус, тізең, оларны удурлап, Худай хан-үлгүзінеңер чоохтап, кирексееннерін ағырығлардаң имнеп салып одырған.

¹² Иир улыбысханда, он ікі үгрэнці, Иисуссар пас килип, чоохтанған:

– Пис ээн чирдебіс, аннаңар кизілерни позыдыбыс. Олар, чағынғы аалларзар парып, чицең ниме таап, мында хонып алзыннар.

– ¹³ Сірер постарың оларға чицең ниме пириңер, – теен оларға Иисус.

– Пістің пис халастаң паза ікі палыхтаң пасха ниме чоғыл. Алай пу кизілерниң прайзына чицең ниме ал килибіс пе? – нандырғаннар олар.

¹⁴ Анда пис муңа чағын ир кизи полған.

– Парыңар, кизілерни илгердең изерістіре одырт салыңар, – теен үгрэнцілеріне Иисус.

¹⁵ Ідөк идіп, прайзын одырт салғаннарында, ¹⁶ Иисус, пис халаснаң ікі палыхты алып, тигрзер көріп ала, алғабысхан. Анаң халаснаң палыхты, сындырып, кизілерге үлеп пириңер тип, үгрэнцілеріне пирибіскен. ¹⁷ Прайзы тосханча азыранып алғанда, артхан чиис он ікі торасха тол парған.

Пётр Иисусты Мессий-Христос тип адапча

¹⁸ Пирсінде Иисус пір чирде чалғызан пазырчатхан, үгрэнцілері, тізең, Аның хыринда полғаннар.

– Кизілер Мини кемге санапчалар? – сурған олардаң Иисус.

– ¹⁹ Хайзылары Кіреске түзірчең Иоанн, пиреелері Илия, паза пасхалары мының алнындағы ухаанчыларның пиреези тіріл килген полар тип санапчалар, – нандырғаннар үгрэнцілері.

– ²⁰ Сірер чи Мини кемге санапчазар? – сурған үгрэнцілерінең Иисус.

– Худайның Мессий-Христозы полчазың#, – нандырған Пётр.

²¹ Андада Иисус аннаңар пирдеезіне чоохтабасха хатығ чахығ пирген.

Иисус Позының, өліп, тірлерінеңер чоохтапча (Мф 16:20-28; Мк 8:30-9:1)

– ²² Кизи Оолғына көп ирееленерге килзер: ах сағаллар, улуг абыстар паза Моисей Чахи илгичілері Аны, постарынаң хыйа идіп, өдір саларлар, че үзінчи күнінде Ол тіріл килер, – теен Ол. ²³ Анаң Иисус прайзына теен:

– Кем Миниң соомча парарға итче, ол позынаңар ундут салзын, кирезин алып, Миниң соомча парзын.

²⁴ Кем позының тынын ал халарға итче, ол аны чідір салар. Кем тынын Миниң үчүн салар, ол аны ал халар.

²⁵ Прай чир-чалбахты холға алып, че позын чох иттирт алай хыйаллатырт салза, кизе пирее туза пар ба ни зе? ²⁶ Кем Миннең паза Миниң сөстерімнең уйадар, Кизи Оолғы даа, Позының, Пабазының паза ах-арығ ангеллерінің сабланызында килип, ол кизідең уйадар. ²⁷ Сынны чоохтапчам сірерге, мында турчатханнарның хай-пиреези, өлгелеккейк, Худай хан-үлгүзін көріп алар.

Иисустың хубулғаны

²⁸ Пу сөстер соонда сигисче күн ирт парғанда, Иисус, Пётрны, Иоанны паза Иаковты Позынаң хада алып, тағзар пазыраңа сыххан. ²⁹ Ол пазырчатхан туста Аның сырайы алыс парған, кип-азаа, тізең, чылтырама ах пол парыбысхан. ³⁰ Ол арада ікі ир кизи Аннаң чоохтасхан. Олар Моисейнең# Илия полғаннар. ³¹ Сабланыста килип, олар Иерусалимде полар киректеңер – Иисустың пу чирдең парыбызарынаңар чоохтасханнар. ³² Пётр паза аннаң хада килгеннер тирең уйғуда полғаннар, че усхун парып, сабланызында чарып турған Иисусты паза Аннаң хости турчатхан ікі иренни көр салғаннар. ³³ Иреннер Иисустаң оортах париғаннарында, Пётр Иисусха теен:

– Үгретчи! Хайдағ чахсыдыр писке мында. Ұс отах турғыс пирибіс: пирсін – Сағаа, пирсін – Моисейге паза пирсін – Илияа.

Ол позы даа пилбеен, ниме чоохтанчатханын.

³⁴ Ол иди чоохтанчатхан аразында, пулут сых килип, оларны чабысхан. Пулут алтына кир париғаннарында, үгрэнчлери тың хорых парғаннар. ³⁵ Пулут истинең табыс истиле түскен:

– Пу Миниң хынчатхан Оолғым. Истиңер Аны.

³⁶ Ол табыс тохтап парғанда, Иисус чалғызан халған. Үгрэнчлери сым полғаннар, көрген нимеденер олар пирдеезине ол күннерде чоохтабааннар.

Алчааххан оолахты имнеен

(Мф 17:14-18; Мк 9:14-27)

³⁷ Пазағы күнде, хақан олар тағдаң ин килигеннеринде, Иисусты көп чон удурлаан.

³⁸ Кинетин чон аразынаң хайдағ-да кизи хысхырыбысхан:

– Үгретчи! Алданчам Сағаа, оолғымны көр пирдек, ол минің чалғыс оолғым. ³⁹ Аны чабал хут кинетин хаап аладыр, оолғым хысхыра түсче, анаң ахсынаң көбик сыхханча иреелеп, чадап ла позытча. ⁴⁰ Мин үгрэнчлериңнең ол чабал хутты сығара сүр пирерге сурыңғам, че олар сыдабааннар.

– ⁴¹ Йо-о, пу киртизи чох паза ардап парған төл! Нинчезин Мин сирернең хада поларбын? Хақанға теере сирернең сыдазим? Ағыл пеер оолғыңны, – нандырған Иисус.

⁴² Оолах чағыннап одырғандох, айна аны, чирге аңдара сазып, сапхлап сыххан, че Иисус ағаа хатыф чоохтанып, оолахты имнебискен, анаң пабазына пирібискен. ⁴³ Прай кизилер Худай күзине таңнаан.

Иисус Позының өлімінеңер хатап чоохтапча

(Мф 17:22-23; Мк 9:30-32)

Чон Иисустың итчеткен нимелерине хайхап турған аразында, Иисус үгрэнчлерине теен:

– ⁴⁴ Пу сөстер миистеріңе чахсы иде сиип парзын: Кизи Оолғы кизилер холына кирер.

⁴⁵ Че үгрэнчлери Аны оңар полбааннар, Аның чазыт сағызы пилдістіг нимес полған. Иисустаң сураpға, тізең, тидинмееннер.

Кем улии тип таласханы

(Мф 18:1-5; Мк 9:33-37)

⁴⁶ Үгрэнчлерине мындағ сағыс кир килген: кем иң улии полча? ⁴⁷ Иисус, тізең, оларның сағыстарын пилип, паланы алып, Позының алнында турғыс салып, ⁴⁸ оларға пиди теен:

– Мини аарлап, пу паланы позына чағын кирген кизи Мини дее позына чағын итче. Мини позына чағын иткен кизи Мини ысхан Худайны даа позына чағын итче. Кем сирерниң араңарда иң кичиг, ол улии пол парар.

Кем сирердең тоғыр нимес, ол сирернең хада

⁴⁹ Андада Иоанн чоохтанған:

– Үгретчи! Пис Синің адыңнаң айналарны сығара сүрчеткен кизини көргебіс. Ол пиістің арабыстаң ниместенер, пис ағаа чаратпаабыс.

– ⁵⁰ Тохтатпаңар аны. Кем сирердең тоғыр нимес, ол сирернең хада, – теен ағаа Иисус.

Самар кизилер Иисусты постарына чағын кирбинчелер

⁵¹ Иисусты чирдең апарыбысчаң тус чагдап одырғанда, Ол Иерусалимзер парарға идібискен. ⁵² Ол Позының алнынча илчлерин ысхан. Олар, тізең, парып, Самар чиріндегі пир аалға, Иисустың килерине прай ниме тимнеп саларға тип, киргеннер.

⁵³ Че ол аалда Иисусты, Иерусалимзер парчатхан кизи тип, постарына чағын кирбееннер. ⁵⁴ Аны көріп, Иисустың үгрэнчлери Иаковнаң Иоанн чоохтанғаннар:

– Хан-пигибіс! Илия иткен чили, тигирдең түскен от, пу кизилерниң пазына түзіп, оларны чох идібиссин тип чоохтабызибыс па?

⁵⁵ Че Иисус, оларзар айланып, андағ ниме идерге чаратпин, теен:

– Хайдағ хуттығ полчатханнарыңны пилбинчезер.

⁵⁶ Кизи Оолғы кизи тынын чох идерге нимес, арачылирға килген.

Анаң олар пасха аалзар пар сыхханнар.

Иисустың соонча парары

(Мф 8:19-22)

⁵⁷ Олар чолча парчатханда, кем-де Иисусха теен: – Хан-пигим! Син хайдар даа парзаң, мин сооңча аңдарох парарбын.

– ⁵⁸ Түлгүлерниң иннери пар, тигирдегі хустарның – уйалары, че Кизи Оолғының, пазын хыйын салып, тынанып алчаң орны чоғыл, – теен ағаа Иисус.

⁵⁹ Паза пирсине Ол теен:

– Соомча пар.

– Хан-пигим! Пастап мағаа, парып, пабамны чыып саларға чарат, – нандырған анзы.

– ⁶⁰ Өліглер өліглерин постары чығыннар. Син, парып, Худай хан-үлгүзинеңер хабарлап чөр, – теен ағаа Иисус.

⁶¹ Паза пирси теен:

– Мин Синің сооңча парарбын, Хан-пиг! Че пастап мағаа ибдегилеримнең анымчохтазып аларға чарат.

– ⁶² Кем, холын салдаа сал салып, соонзар хайбағынча, анзы Худай хан-үлгүзине киліскек кизи нимес, – теен ағаа Иисус.

Читон үгрэнчини үгредерге ысханы

10 Аның соонаң Хан-пиг читон үгрэнчи хоза таллап алып, оларны Позы парарға итчеткен полған на саарзар паза аалзар иклердең Позының алнынча ысхан. ² Ол пиди теен:

– Кисчең ас көп, че тоғынчаң кизи асхынах.

Аннаңар пу хыра Ээзінең сурыныңар, хыразында тоғынчаң кизилерни ыссын. ³ Парыңар! Мин сирерни,

хурағаннарны чили, пүүрлер аразынзар ысчам.
⁴ Нанчых таа, хапчых таа, өдік тее постарыңнаң хада албаңар. Чолда тоғасханнарның пирдеезінең изеннеспөңер. ⁵ Хайдағ даа тураа кирзеңер, пурун «Амыр хоньх ползын пу тураа!» тип турыңар. ⁶ Ол турада амыр хоньхха хынчатхан кизи чуртапчатса, сирерниң алғазыңар ағаа чидер, че андағ полбаза, сөстериң нандыра айланар. ⁷ Тоғынчының тоғызы төлеглиг полчаң, аннаңар, олох турада халып, ниме пирзелер, аны, чип, изиңер. Турадаң тураа чөрбеңер. ⁸ Че пирее саарзар килзеңер, анда сирерни чахсы удурлазалар, пирген нимени, чип, ис турыңар. ⁹ Андағы ағырчатхан кизилерни имнебизип, «Худай хан-үлгүзи чағдап килди сирерзер» тип турыңар оларға. ¹⁰ Че пирее саарзар килзеңер, анда, тізең, сирерни чахсы удурлабалар, тасхар сығып, пиди тиңер: ¹¹ «Маймахтарыбысха пас парған саарыңның тозынын чиріңерге нандыра хахтапчабыс, че пилиңер, Худай хан-үлгүзи чағдап килди сирерзер». ¹² Типчем сирерге, чарғы күннде Содом саарға пу саардаң хай-хай ниик полар.

Киртинминчеткеннерге сизиндиріг (Мф 11:20-24)

¹³ Хыйал сағаа, Хоразин! Хыйал сағаа, Вифсаида! Сирерде иділген хайхастар Худайы чохтарның Тир паза Сидон саарларында иділген ползалар, олар хацанох киден кип-азах кизип, пастарына күл чайып одырып ала, пыросынарчыхтар. ¹⁴ Че Тир паза Сидон саарларға чарғыда сирердең хай-хай ниик полар. ¹⁵ Син дее, Капернаум, тигрзер өөрлеттирерзиң ме? Чох, чир түбинзер# тастаттырарзың!

¹⁶ Анаң Иисус хосхан;

– Сирерни исчеткеннер, Мини дее исчелер, сирерни хыйа итчеткеннер, Мини дее хыйа итчелер. Мини хыйа итчеткеннер, тізең, Мини ысхан Худайны даа хыйа итчелер.

Читон үгрениңиң айланғаны

¹⁷ Читон үгрениңи, өрчиліг айлан килип, чоохтаан:
 – Хан-пигибіс! Чахығны Синиң адыңнаң пирзебіс, чабал хуттар даа писті исчелер.

¹⁸ Иисус оларға теен:

– Тигрдең чалын на чили түсчөткен сайтанны көргем. ¹⁹ Мин сирерге чыланнарны, скорпионнарны пасхлачаң паза ыырчының прай күзин асчаң үлгү пиргем, пир дее ниме сирерге хомай ит полбас. ²⁰ Че айналар чахиинарны толдырча тип, өринмеңер, аттарың тигрде пазыл парғанына өриниңер.

Иисус Пабазын сабландырча (Мф 11:25-27)

²¹ Олох туста Иисусты Худай Худы өринисең толдырған. Иисус теен:

– Пабам! Тигрнең чирниң Ээзи! Мынзын, пилистиглердең паза хыйғалардаң чазырып, кичіг палаларға ас пиргениң үчүн, Сини саблапчам. Йа, Пабам, мына мынзы Син хынғанни полды.

²² Анаң, үгрениңилеринзер айланып, чоохтанған:

– Пабам прай нимени Мағаа пирген. Кем Оолғы полчатханын, Пабазынаң пасха пирдеези пилбинче. Кем Пабазы полчатханын даа, Оолғынаң пасха пирдеези пилбинче. Кемге Оолғы Аны ас пирерге хынча, олар ла пилче.

²³ Анаң, үгрениңилеринзер айланып, оларға ла чоохтанған:

– Сирер көрчөткен нимени көрчөткеннер – часкалығлар! ²⁴ Типчем сирерге, көп ухаанчыларның паза ханнарның сирер көрчөткен нимени көрерлері килген, че көрбееннер, сирер исчеткен нимелерни истерлері килген, че испееннер.

Чағбан чүректіг самар кизи

²⁵ Ол арада Моисей Чахии пилигчилериниң пирси, турып, Иисусты сыныхтап, чоохтанған:

– Үгретчи! Мөги чуртасты# алар үчүн, мин ниме идерге кирекпин?

– ²⁶ Моисей Чахиинда ниме пазылча? Хайди син аны хығырчазың? – сурған аннаң Иисус.

– ²⁷ Позыңның Хан Худайыңа прай чүрееңнең, прай көңниңнең, прай күзиңнең паза прай сағызыңнаң хын. Чағыныңа поэзыңа чили хын, – нандырған Моисей Чахии пилигчизи.

– ²⁸ Орта син нандырдың. Иди итсең, чуртирзың, – теен ағаа Иисус.

– ²⁹ Чағыным чи кемдір? – сурған Иисустаң анзы, ахтанарға улып.

³⁰ Иисус ағаа пиди нандырған:

– Пир кизи, Иерусалимнең Иерихонзар парирьп, чолда тонағчыларға урун партыр. Олар, аның кип-азаан суурып алып, сох салып, сала тыннығ тастап парыбыстырлар. ³¹ Олох чолча пир абысха парарға килскен, че пайаағы кизини көр салып, чолның тиги саринча ирт парыбысхан. ³² Левит# тее идөк, хыринча ирт парирьп, чағын пазып, көрп алып, идөк чөре халған. ³³ Пир самар# кизи, олох чолча парирьп, пайаағы кизее орта пол парып, аны көрп, тың айап парған ағаа. ³⁴ Чағын пас килип, ол аның палығларын хайахнаң паза арағанаң чууп, ораап, палғап салған, анаң аны, эштегине одыртып, хончаң туразар ағыл килген. Мында даа ол аны көрген. ³⁵ Пазағы күн, тізең, самар кизи, чорыхха сыхчадып, iki динарий сығарып, хончаң тураның ээзине пирп, теен: «Пу кизини көр. Ахчаны мыннаң артых хорат салзаң, айланыста прай төлеп пирербин».

³⁶ Хайди сағынчазың, пу үзөлеңниң хайзы сайбағчыларның холына кирген кизее чағыны полған?

– ³⁷ Ағаа айаан кизи, – нандырған Моисей Чахии пилигчизи.

– Пар, син дее идөк ит тур, – теен ағаа Иисус.

Иисус Мариянаң Марфаның туразында

³⁸ Аннаң андар парчадып, Иисус пир аалзар читкен. Ол аалда Марфа тип ипчи Иисусты поэзының туразынзар хығырған. ³⁹ Ол ипчинің Мария тип туңмазы пар полған. Иисустың азахтарына чағын одырып алып, ол Иисустың сөзін истіпчеткен.

⁴⁰ Марфа, тізең, чахсы сыйлирға полып, маң чохтанып одырған. Анаң, Иисуссар пас килип, теен:

– Хан-пигим! Туңмамның мини чалғыс поэзимны ла хайындырчатханына киреен халбинча ба?

Чоохтазаң ағаа, полыс пирзин мағаа.

⁴¹ Иисус ағаа нандырған:

– Марфа! Марфа! Син, көп нимедеңер сағыссырап, маң чохтанчазың, ⁴² че пир ле ниме кирек. Мария, тізең, артығын таллап алған, анзын аннаң пирдеези пылас полбас.

Пазырардаңар үгредіг

(Мф 6:9-15; 7:7-11)

11 Пирсінде Иисус пир чирде пазырчатхан. Пазыраын тоос салғанда, үгренчлерінің пирси Ағаа теен:

– Хан-пигим! Син дее пісті, Иоанн поэзының үгренчлерін пазырарға үгреткен чили, үгрет сал.

² Иисус оларға нандырған:

– Пазырчатсаңар, пиди тиңер:

Тигрдег Пабабыс!

Синің Адың сабланзын;

Синің хан-үлгүң пеер килзин;

Чир үстүнде дее, тигрдегөк чили,

Синің көңніңче прай ниме ползын.

³ Писке киректелчеткен халасты күннің сай пир.

⁴ Пис алымның алай пыролығ кизилернің пыроларын тастапчатхан чили,

Пістің дее пыроларыбысты ідөк таста.

Пісті хычыхтаныстарнаң сыныхтаба, че чабалдаң арачыла.

⁵ Анаң оларға чоохтанған:

– Сирернің пиреңерге, орты хараада нанчыңарзар парып, «Нанчым! Мағаа өдіске үс халас пир. ⁶ Минзер чолға парчатхан нанчым кирди, минің, тізең, ағаа пирчең пир дее чиизим чоғыл» чоохтанарға килскен полза, ⁷ арғызың, тізең, сағаа тура истінең «Чархастығ полба! Ізік пиктиг.

Палаларым даа, поэзим даа узирға чадыбыстыбыс. Турып, сағаа халас пирчең оңдайым чоғыл»

нандырған полза, ⁸ типчем сирерге, ол кизи, нанчылас хоостыра, төзектең турып, сирерге халас пирбезе дее, сирер хати-хати сурзаңар, нанчыңар, тур килип, нинче халас кирек, анча пирер. ⁹ Пу оңдайнаң типчем сирерге: полған на сурчатхан кизи аладыр, тилеен кизи табадыр, тохлатчатхан кизее азыладыр. Аннаңар сурыңар – сирерге Худай пирер, тилеңер – таап аларзар, тохладыңар – ізік азылар сирерге.

¹¹ Оолғы халас сурза, ағаа халас орнына тас пирчеткен, алай палых сурза, ағаа палых орнына чылан пирчеткен паба пар ба сирернің араңарда?

¹² Алай нымырха сурза, ағаа скорпионны пирерзер бе? ¹³ Сирер, чабал даа ползаңар, палаларыңа чахсыны пир пилчетсер, Тигрдег Паба даа сурынчатханнарға Худай Худын хайди пирбес.

Сайтанның ма, Худайның күзінең ме?

(Мф 12:22-30; Мк 3:20-27)

¹⁴ Пирсінде Иисус чоохтан полбинчатхан кизидең чабал хутты сығара сүрбіскен. Чабал хут сых парыбысхандох, ол кизи чоохтан сыххан. Кизилер, ол нимее хайхап парғаннар, ¹⁵ хай пиреези, тізең, чоохтанған: «Ол айналарны, оларның Веельзевул ханының күзінең сығара сүрче».

¹⁶ Пасхалары, тізең, Иисусты сыныхтирға полып, тигрдең пире танығ ползын тип, хысханнар Аннаң.

¹⁷ Че Иисус, оларның ниме сағынчатханнарын пилип, чоохтанған:

– Полған на хан-чир, истінең ыырласха пастырчатса, ээн-хоол халар, тура даа ідөк, хырыстабыс полчатса, сайбаладыр. ¹⁸ Сайтанның даа чирі истінең пөлілзе, хайди андада аның үлгүзи тур халар?

Сирер, тізең, Мин айналарны Веельзевул күзінең сығара сүрчем, типчезер. ¹⁹ Сынап Мин Веельзевул күзінең айналарны сығара сүрчетсем, үгренчлерің чи хайдағ күснең оларны сүрчелер? Аннаңар олар сирерге чарғычы поларлар. ²⁰ Мин айналарны Худай пирген күснең сығара сүрчетсем, анзы Худай хан-үлгүзінің сирерзер чит килгені полча.

²¹ Күстіг кизи поэзының туразын тирігліг хадарчатса, аның ниме-ноозы пүдін поладыр. ²² Че хақан аннаңох күстіг кизи, килип, чиңип алза, андада, пайаағы кизинің изенчеткен прай тириин алып, аның ис-пайын үлестирер.

²³ Кем Миннең хада нимес, ол Миннең тоғыр. Кем Миннең хада чығбинча, ол хыйа тастапча.

Чабал хуттың айланғаны

²⁴ Чабал хут, кизидең сых парыбызып, амыр орын килеп, суғ чох чирлерче чөрче. Андағ орын таппаза, ол типче: «Сыххан турамзарох айланым». ²⁵ Анаң, айлан килип, көрзе, туразы прай сыбырыл парған, арығ турча. ²⁶ Андада ол, парып, поэзынаң даа чабал чити айнаны ағыл килип, ол турада чуртап сыхчалар. Мынзы, тізең, ол кизее пастағызының хыринда улам хомай поладыр.

Сын часка

²⁷ Иисус иди чоохтанчатхан туста, чон аразынаң пир ипчи, хысхырып, теен:

– Хайдағ часкалығ Сини поэзында ал чөрген паза имцектеен ипчи!

– ²⁸ Худай сөзін дее, истіп, толдырчатханнар, часкалығлар! – нандырған Иисус.

Иона ухаанчының тании

(Мф 12:38-42; Мк 8:12)

²⁹ Кизилер көптең көп чыылыс килгеннеринде, Иисус чоохтап сыххан:
– Пу чабал төл Миннең танығ сурча, че оларға Иона ухаанчының таниинаң пасха пир дее танығ пирилбес. ³⁰ Хайди Иона Ниневий саардағыларға танығ полған, идөк Кизи Оолғы амғы төлге танығ полар. ³¹ Чарғы күннде үстүнзархы чирлердеги хан ипчи, пу төлнең хада чарғы күннде турып, оларны пыролир. Ол, Соломонның хыйға сөстерин истерге полып, чир хыринаң килген полған. Мынзы, тизең, Соломоннаң даа улуғ. ³² Чарғы күннде Ниневий саардағылар, амғы төлнең хада турып, аны пыролирлар. Олар, Ионаның үгредин истип, пыросынып, чазыхтарын тастааннар. Мынзы, тизең, Ионадаң даа улуғ.

Чарытхыдаңар кип-чоох

(Мф 5:15; 6:22-23)

³³ Пир дее кизи, чарытхыны чарыдып алып, көринмес чирзер алай идис алтынзар турғыза чоғыл нооза, че тураа кирчеткен кизилер көрер иде, көриндире чирде турғызадыр. ³⁴ Кизиниң харахтары идине чарытхылар осхастар, аннаңар харахтарың арығ полза, прай истиңер дее чарых полар, харахтарың чахсы полбаза, прай истиңер дее харасхы полар. ³⁵ Аннаңар истиңердеги чарытхы харасхы полбазын тип, сиргек көриңер. ³⁶ Синиң прай идиң чарыпчатса, паза анда пир дее харасхы ниме чох полза, андада, хайди чарытхы сини чарытча, идөк ибire прай чарых полар.

Хыйал сирерге

(Мф 23:1-36; Мк 12:38-40; Лк 20:45-47)

³⁷ Иисус пу сөстерни чоохтапчатханда, пир фарисей Аны позынзар азыранарға хығырған. Иисус, андар парып, стол кистине одыр салған. ³⁸ Фарисей, Иисустың хол чуғбин стол кистине одырғанын көр салып, таңнап парған. ³⁹ Че Хан-пиг агаа теен:

– Сағам, сирер, фарисейлер, чирче-айахтың тастын на арыглапчазар, истиңер, тизең, чабдыланыснаң чабал хылыхха тол парған. ⁴⁰ Чидинмееннер! Кем тастын чайаан, Олох истин чайаан нимес пе зе?
⁴¹ Постарыңда ниме пар, аны чох кизилерге пирибіс турзаңар, андада прай нимеңер арығ полар.

⁴² Че, хыйал сирерге, фарисейлер! Мятаның, рутаның паза пасха даа чир тамахтарының онынчы чардығын Худайға пирчезер, че Худайның чарғызынаңар паза хынызынаңар ундуп салчазар. Сирер, анзын идип, мынзын даа ундубасха кирексер.

⁴³ Хыйал сирерге, фарисейлер! Синагогаларда алнында одыраңарға паза көп чон чыылған чирлерде улуғладып удурладарға хынадырзар.

⁴⁴ Хыйал сирерге, Моисей Чахии пилігчилері паза фарисейлер! Чойырхостар, сирер көринминчеткен

сөөк чатчатхан орыннарға төөйзер. Кизилер, оларны сизинмин, үстүлеринче пас чөрчелер †.

⁴⁵ Андада Моисей Чахии пилігчилериниң пирси чоохтанған:

– Угретчи! Пу нимени чоохтап, Син писті дее хомзындырчазың.

⁴⁶ Иисус, тизең, нандырған:

– Сирерге дее, Моисей Чахии пилігчилері, хыйал! Сирер көдірчее чох аар чүкти кизилерге артыбысчазар, постарың, тизең, ол чүкке салаа даа узынаң теңминчезер.

⁴⁷ Хыйал сирерге! Обекелериң өдір салған ухаанчыларға сирер хумартхы тастар турғысчазар.

⁴⁸ Иди сирер пабаңарны иткен киректеринең чарасчатханнарыңни киречилепчезер. Олар ухаанчыларны өдіргеннер, сирер, тизең, оларға хумартхы тастар турғысчазар. ⁴⁹ Ана аннаңар Худайның күлүк сағызы пиди теен: «Мин оларзар ухаанчыларны паза илчилерни ызарбын; олар, тизең, хай пиреелерин өдіріп, пасхаларын сүрерлер».

⁵⁰ Аннаңар амғы төл прай ухаанчыларның чир төстелгеннең пеер төгілген ханы үчүн төлир.

⁵¹ Авельниң төгілген ханынаң пастада тайығ салчаң орынның паза храмның аразында өдірткен Захарийниң ханына теере. Йа, типчем сирерге, прай ниме үчүн өс пу төлдең алылар.

⁵² Хыйал сирерге, Моисей Чахии пилігчилері! Сирер, пилісти асчатхан изктиң клүзин алып алып, постарың даа кирбеезер, кирерге иткеннерге дее харығ полгазар.

⁵³ Иисус иди чоохтанчатхан туста, Моисей Чахии пилігчилеринең фарисейлер, Аның сөстерине хазалып, аймах-пасха нимелердеңер сурастырғлааннар. ⁵⁴ Аның алчаас чоохтаныбысханын тудып алып, пыролабызарға харазып, Иисусты китееннер.

Чойырхостаңар сизиндиріг

(Мф 10:28-33; 12:32; 10:19-20)

12 Нинче-нинче муң чон чыылыс килип, хыстынызып ала, удур-төдір итклесчеткен туста, Иисус үгрениңилерине пастап чоохтанған:

– Фарисейлерниң ачытхызынаң китениңер, анзы – чойырхос полча. ² Чазырған нимелерниң пирдеези азылбин пола чоғыл, пасхалары пил салбас чазыт таа пола чоғыл. ³ Аннаңар харасхыда чоохтаан нимелериң чарыхта истил пар турар. Тура истинде хулахха сыбыхтап чоохтаан ниме тура хырынаң чарлалар.

⁴ Типчем нооза сирерге, Позымның арғыстарыма: ит-сөөкти ле өдіріп, аннаң пасха пир дее ниме ит полбастардаң хорыхпаңар. ⁵ Че кемнең хорығарға кирек полчатханын мин сирерге чоохтап пирербин. Кемниң сирерни, өдіріп, көйчеткен көлзер тастаңаң үлгүзи пар, анзынаң хорығыңар. Йа, типчем сирерге, анзынаң хорығыңар.

† Моисей Чахии хоостыра сөөк чатчатхан орынға теңен кизи арығ нимес пол парча.

⁶ Пис пораатай ікі ле ахчаа садылча нимес пе зе? Че оларның пирдеезин Худай ундубинча.

⁷ Пастарыңдағы састар даа прай сандалар, аннаңар хорыхпаңар, нинче дее көп пораатай полза, сірер прайзынаң аарлығзар.

⁸ Тіпчем сірерге, кем чонның алнында Миннең хада полчатханын көзитче, Кізі Оолғы даа ол кізінең хада полчатханын Худай ангеллерінің алнында көзідер. ⁹ Че кем кізілер көзіне Миннең хыйа улыбызар, Мин дее аннаң Худай ангеллерінің алнында хыйа улыбызарбын.

¹⁰ Кем Кізі Оолғына тоғыр чоохтанар, аның пырозы тасталар, че кем Худай Худынаңар хомай чоохтанар, анзының пырозы тасталбас.

¹¹ Сірерні синагогаларзар, пастыхтарзар паза пиглерзер ағыл килзелер, хайди алай ниме нандыраынаңар, алай ниме чоохтанарынаңар сағыссырабаңар. ¹² Олох туста Худай Худы сірерні чоохтанчаң нимее үгрет салар.

Сағызы чох пайдаңар кип-чоох

¹³ Чон аразынаң пир кизи Иисуссар айланған: – Үгретчи! Чоохта харындазыма, пабам халғысхан ис-пайнаң миннең үлессін.

– ¹⁴ Кем Мини сірерге чарғычы поларға алай ис-пайны үлестіретерге турғысхан? – нандырған ағаа Иисус.

¹⁵ Анаң оларның прайзына теен: – Көріңер, азымахчы полардаң китеніңер. Кізінің чуртазы ис-пайының көбінең полбинча.

¹⁶ Анаң кізілерге пир кип-чоох чоохтап пирген: – Пир пайның хыразында маңат тамах сыхтыр. ¹⁷ «Хайди полчаң? Пу син тамахты урчаң орын чоғыл», – сағынтыр ол кизи поэзы алынча. ¹⁸ Анаң типтір: «Пиди ит салим: аңмарларымны сайабызып, мыннаңох улуғ аңмарлар пүдір саларбын. Андар прай тамаамны паза прай ис-пайымны чыып саларбын. ¹⁹ Анаң поэзым поэзыма тирбин: Ис-пайың көп, нинче-нинче чылларға чидер: тынанып, чип, изіп, чуртастың татхынын хап». ²⁰ «Нимее чарабаан! Пуох хараазын тыныңны ал чөрібізерлер, кемге халар чыған ис-пайың?» – теен ағаа Худай.

²¹ Худайға пайыбин, ис-пайны ла поэзына чыыпчатхан кізінең пиди пол парадыр.

Пир дее нимедеңер сағыссырабаңар

(Мф 6:19-21, 25-34)

²² Анаң Иисус үгренцілеріне теен: – Аннаңар тіпчем сірерге: чиңең-ісчең нимедеңер, кисчең кип-азахтаңар сағыссырабаңар. ²³ Сірернің чуртазыңар ас-тамахтаң артых нимес пе зе, идиңер, тізең, – кип-азахтаң? ²⁴ Көріңер харғаларны: олар тамах таарып-чығбинчалар, үртүннері дее, аңмарлары даа чоғыл, Худай, тізең, оларны азырапча. Сірер, тізең, хустардаң артых нимессер бе зе? ²⁵ Сірернің пиреңер сағыссыри-сағыссыри киліп, поэзының өскен сынын пир харысча даа хос полар ба ни? ²⁶ Мындағ даа кічиг нимені ит

полбинчатханда, пасхазына нимее сағыссырапчазар? ²⁷ Көріңер, чазы чахайахтары хайди өсчелер: олар тоғынминдаачалар, түк тее иирбинчелер, че, тіпчем сірерге, Соломон даа – Израиль ханы – иң саблығ тузында, оларның пирсі дее чили сіліг тонан чөрбеен. ²⁸ Худай пүүн чазыдағы, таңда, тізең, песке тасталар отты даа иди тонандырчатса, сірерні дее тонандырбас па, ас киртіністіглер! ²⁹ Аннаңар, чиңең-ісчең ниме тілеп, сағыссырабаңар. ³⁰ Худайы чохтар анзын тілепчелер; Пабаңар, тізең, анзын кирексіпчеткеннеріңні пілче. ³¹ Аның орнына Худай хан-үлгүзін тілеңер, пасхазын, тізең, Худай сірерге пирер.

Тигірдегі ис-пайдаңар

³² Хорыхпаңар, сірер кічиг хой өөрі! Худай Пабаңар Худай хан-чирин сірерге пиреріне чөпсінче. ³³ Сірер, ис-пайыңарны садып, чох кізілерге улызыңар. Постарыңа уурабас хапчығас тимнеп, хорабас ис-пайны тигірде чығыңар. Андар оғыр даа чит полбас, көө дее аны ардат полбас нооза. ³⁴ Ис-пайыңар хайда, чүрееңер дее анда полар.

Узубаңар

(Мф 24:45-51)

³⁵ Хурларыңны хурчан салып, чарытхыларыңны тамызып, хақан даа тимде улыңар. ³⁶ Тойға парыбысхан пигни сағыпчатхан нымысчыларға төйи улыңар: анзы, киліп, тохлатсох, олар ізикти сах андох ас пирерлер. ³⁷ Часкалығлар нымысчылар, хақан, ээзи нандыра айланып, оларның узубинчатханнарын көрзе. Сынны чоохтапчам сірерге, ол пай кизи, хурын хурчанып, нымысчыларын стол кистине одыртып, оларның алнында хайынар. ³⁸ Часкалығлар ол нымысчылар, кемні ээзи, орты хараада даа, таң алнында даа киліп, тимде полғаннарын табар. ³⁹ Сірер пілчезер, сынап тура ээзи оғырның хақан килерин пілчең полза, ол узубасчых, оғырға даа тураа кірерге пирбесчик. ⁴⁰ Кізі Оолғы сірер пир дее сағыбаан туста чиде салар, аннаңар хақан даа тимде улыңар.

Ізестіг паза ізестіг нимес нымысчы

⁴¹ Андада Пётр Иисусха теен: – Хан-пигим! Син пу кип-чоохты піске ле алай прайзына чоохтапчазың ма?

⁴² Хан-пиг, тізең, нандырған:

– Кемдір ізестіг паза хыйға тура устағчызы? Ээзинің пасха чалчыларның пазында турғызылған паза оларға чиңең нимені тузында пирчең тура устағчызы. ⁴³ Ээзи, киліп, нымысчының иди хайынчатханын көрзе, хайдағ часкалығ ол нымысчы! ⁴⁴ Сынны чоохтапчам сірерге, ээзи андағ нымысчыны прай тура-хазаазын көрерге турғыс салар. ⁴⁵ Че пирее нымысчы, «Ээзім пу чағында килбес» тіп сағынып, чалчыларны сох сығар, поэзы,

тизең, изип-чип, араға чоо изинер. ⁴⁶ Андада мындаф нымысчы сағыбаан күнде, сағыбаан туста ээзи чиде түзер, аны, ыра-чара тартып, киртинизи чохтарни осхас үлүстіг идер.

⁴⁷ Ээзиниң чахиин пиле-тура, килерине тимде полбаан паза аның чахиин толдырбаан нымысчы ээзине чоо сохтырар. ⁴⁸ Че ээзиниң чахиин пилбин, чарабас ниме ит салған нымысчы тың нимес сохтырар. Кемге көп пирілген, аннаң көбөк сураф полар; кемге көп киртис-изес полған, аннаң көбөк суарлар.

Тураны iki чарары паза килер чарғы (Мф 10:34-36; 16:2-3)

⁴⁹ Мин чир үстүне өрт суғыбызарға килгем, сағамох ол көй сыхчаң полза тип, чидикпин сағыпчам! ⁵⁰ Мин киресте киреске түзерге кирекпин, че хайди изи чохтанчам мин, ол ниме пол парғалахха! ⁵¹ Мини чир үстүне амыр хоних пирерге килген тип сағынчазар ба? Типчем сирерге, чох, чарылыс ағылчам. ⁵² Мыннаң андар пис кизилиг турада чарылыс сығарлар, үзи икизинең тоғыр, икизи, тизең, үзинең тоғыр поларлар: ⁵³ пабазы оолғынаң тоғыр полар, оолғы, тизең, – пабазынаң. Іцези хызынаң тоғыр полар, хызы, тизең, – іцезинең. Хазинези килнинең тоғыр полар, килни, тизең, – хазинезинең.

⁵⁴ Анаң Иисус кизилерге теен:

– Сирер, кидертін сыхчатхан пулутты көр салып, «наңмыр полар» тидірзер – идөк поладыр. ⁵⁵ Че хақан үстүнзархы чил саап сыхса, сирер «изиг полар» тидірзер – идөк поладыр. ⁵⁶ Чойырхостар! Сирер чирниң паза тигирниң алызарын пил полчазар. Амғы тустың хайдаф полчатханын хайди пил полбинчазар?

⁵⁷ Ноға сирер постарыңа ниме орта полчатханын пөгинминчезер? ⁵⁸ Ыырласхан кизинең хада пастыхсар парчатсаң, аннаң чолдох чарас саларға күстен. Иди полбаза, ол сини чарғаа пирибизер, чарғычы, тизең, сини хадағчаа пирибизер, хадағчы, тизең, харибге сых салар. ⁵⁹ Типчем сағаа, халғанчы оох ахчаңны даа пир салбаанда, андартын сых полбассың.

Пыросынарға хығырғаны

13 Ол туста хайдаф-да кизилер, килип, Иисусха Галилей чириндегилердеңер чоохтап пиргеннер. Иерусалимде Худайға тайыф салчатхан туста, Пилат, оларны өдирглеп, ханнарын тайыға ағылған малларның ханынаң аймастырыбыстыр.

² Иисус ол кизилерге нандырған:

– Олар иди хыйалға кир парғаннаңар, ол кизилерни прай Галилей чириндегилерниң иң чазыхтығлары тип сағынчазар ба таң? ³ Чох, типчем сирерге, че пыросынып, чазыхтарыңнаң хыйа полбазар, прайларың идөк ол парарзар. ⁴ Алай Силоам башня түскенде, анда чоо пастыртхан он сигис кизиниң пырозы Иерусалимде чуртапчатхан пасха

кизилердинең көп полған тип, сағынчазар ба? ⁵ Чох, типчем сирерге, че пыросынмазар, прайларың идөк ол парарзар.

⁶ Анаң пу кип-чоохты чоохтаан:

– Пир кизи винограднигинде смоковница ағазын өскірттір. Чистегин көрерге килип, пир дее чистек таппиндыр. ⁷ Анаң виноградникти көрчеткен кизее типтір: «Мин пеер үзинчи чылы чистек килирге килчем, че таппинчам. Узурыбыс аны, нимее кирек ол, артых чир ле тутча». ⁸ Че виноградникти көрчеткен кизи нандырған: «Ээзи кизи! Ам даа пир чылға аны халғыс сал. Мин, ам аның чирин ибیره хазып, андар тизек тастап саларбын. ⁹ Арса, андада чистегі сығар, сыхпаза, тизең, тигі чыл узуртыбызарзың».

Пүгүр ипчині имнебіскени

¹⁰ Суббота күнде Иисус пир синагогада кизилерни үгреткен. ¹¹ Кизилерниң аразында он сигис чыл чабал хутха кинек иттир салған ипчи полған. Ол, пүгүрел парып, чике тур полбацаң. ¹² Иисус, аны көр салып, Позынзар хығырып алып, ағаа чоохтанған:

– Ағырииңнаң осхырылчазың!

¹³ Анаң холларын ол ипчее салғандох, анзы, чике турыбызып, Худайны саблап сыххан. ¹⁴ Синагога пастығы, Иисустың субботада имнепчеткенине тарынып, чонға чоохтанған:

– Тоғынарға чарадылчатхан алты күн пар, ол күннерде имненерге кил турыңар, че субботада нимес.

¹⁵ Хан-пиг ағаа нандырған:

– Чойырхос! Субботада сирерниң полғаны ла хазаадағы пуғазын алай эштегин, систип, суғарарға сығарбинча ба? ¹⁶ Пу ипчині, тизең, – Авраамның төлін, – он сигис чыл сайтан пагда тутхан. Субботада аны пагдаң поэдырға чарабас па?

¹⁷ Иисус иди нандырғанда, Аннаң тоғыр полчатхан кизилер уят парғаннар, прай чон, тизең, Аның иткен саблығ киректерине өринген.

Горчица үренинеңер кип-чоох (Мф 13:31-33; Мк 4:30-32)

¹⁸ Иисус, тизең, чоохтанған:

– Нимее төөйдір Худай хан-чирі? Нименең Аны тиңнестирим? ¹⁹ Ол горчица үренине төөй: кизи аны, ағылып, үчигинде одырт салған, анзы, өзе-өзе, улуф ағас осхас пол парған. Тигирдегі хустар аның салааларында түнецеңнер.

²⁰ Иисус хосхан:

– Нименең тиңнестирим Тигир хан-чирин#? ²¹ Ол ачитхаа төөй: Ипчи кизи, пир улуф сапчача унға ачитхыны салыбызып, хойытхы турғызыбысча, анзы, тизең, ачып, көдірилче.

Тар ізик
(Мф 7:13-14, 21-23)

²² Анаң Иисус, Иерусалимзер алдыра чол тудып, кизилерни үгредип ала, аалларнаң саарларны ирт парып одырған.

²³ Пир кизи Аннаң сурған:

– Хан-пиг! Пирее ле кизи арачылан халар ба?

Иисус оларға нандырған:

– ²⁴ Сирер тар ізиктерче иртерге күстеніңер. Тіпчем сирерге, көп кизи кирерге харазар, че полынмастар.

²⁵ Тура ээзи, тур килип, ізиктерин пиктебиссе, сирер, тастында халып, ізик тохладып, хысхыразар:

«Пигибіс! Пигибіс! Ас пир піске ізикти!» Че Ол нандыра сирерге: «Мин сирерни пилбинчем, хайдаңзар сирер». ²⁶ Андада сирер чоохтанарзар: «Піс Синнең хада азыранчаңмыс паза исчеңміс. Ачыч чирлерде Син пісти үгрет турчаңзың». ²⁷ Че Ол сирерге нандыра: «Тіпчем сирерге, хайдаң килгеннеріңни пилбинчем. Саба итчеткеннерниң прайзы хыйа парыңар Миннең».

²⁸ Хақан Авраамның, Исаактың, Иаковтың паза прай даа ухаанчыларның Тигір хан-чирінде полчатханын, постарыңның, тізең, сығара сүрдиртчеткеннерниң көр салзаңар, андада сирерниң сыыт таа, тіс хычыразы даа полар. ²⁹ Алтынзартын паза үстүнзертін, искертін паза кидертін чон чыылып, Худай хан-чирінде чырғап одыра.

³⁰ Андада амғы халғанчылары, пастағылары пол парарлар. Амғы пастағылары халғанчылары пол парарлар.

Иисус Иерусалимнеңер хомзынча
(Мф 23:37-39)

³¹ Ол туста Иисуссар нинче-де фарисей, килип, Ағаа чоохтаан:

– Мыннаң сығып, пирее пасха чирзер парыбыс. Ирод Сини өдір саларға итче.

³² Иисус оларға теен:

– Парып, чоохтаңар ол сайбағчаа: «Пүүн паза таңда Мин, чабал хуттарны сығара сүріп, кизилерни имнепчем, үзинчи күнінде, тізең, тоос саларбын».

³³ Итсе-де, Мин пүүн, таңда паза пирси күн чолда поларға кирекпін. Ухаанчаа Иерусалимнең пасха чирде өдірт саларға чарабас.

³⁴ Иерусалим! Иерусалим! Ухаанчыларны өдірчеткен паза позыңзар ысханнарны тастарнаң чаалапчатхан саар! Нинче хати Мин, палаларын ханат алтына чыыпчатхан хус чили, палаларыңны чыып аларға хынғам, че син хынмаазың! ³⁵ Мына, тураңар ээн халарға чөр. «Алғас ползын Хан Худайның адынаң Килигенге!» тіп хысхырбаанда, тіпчем сирерге, сирер Мини көрбессер.

Суббота күнде имнебіскени

14 Пир суббота күнде Иисус фарисей пастыхтарының пирсинзер азыранарға кирген,

кизилер, тізең, Андар ситкип көргеннер. ² Ол арада Иисуссар иди суға сіс парған кизи пастыр килген.

³ Иисус, тізең, фарисейлердең паза Моисей Чахии пилгичлерінең сурған:

– Субботада имнирге чарадылча ба?

⁴ Анзылары тапсабааннар. Иисус, тізең, холын теертип, ол кизини, имнебізіп, позыдыбысхан. ⁵ Анаң Иисус оларға чоохтанған:

– Сирерниң пирееңерниң пуғазы алай эштеги хутухха тўс парза, сирер аны, суббота даа полза, сах андох сығара тартпассар ба?

⁶ Олар, тізең, Ағаа пир дее ниме нандыр полбааннар.

Улуғлапчатхан орыннаңар

⁷ Аалчыларның хай пиреези орыннарның артығын талластырғлапчатханнарны көріп, Иисус оларға пир кип-чоох чоохтап пирген:

– ⁸ Пирее кизи сини тойға хығырза, анда орыннарның иң артығына одырба. Тойға синнең дее тың улуғлалчатхан кизи хығыртылған пол парбазын. ⁹ Андада сини дее, аны даа хығырған кизи, синзер пас килип, пиди тирге айабас: «Пу орынға тігі кизини одырт». Андада сағаа, уйадыстығ пол парып, иң оортах орында одыр саларға килзер. ¹⁰ Тойға хығырзалар, син, килип, соонзар одыр сал. Тура ээзи, тізең, синзер пас килип, чоохтанар: «Нанчың! Кил, стол пазынзар одыр». Андада синнең хада одырчатханнар улуғлап көрерлер синзер. ¹¹ Андағ нооза, кем позы позын пөзик паалапча, аны төбін түзірерлер, че кем позы позын төбін паалапча, анзын пасхалары өөр көдірерлер.

¹² Анаң Иисус Позын хығырған кизее теен:

– Син, күнөрте алай иирде чиис идип алып, арғыстарыңны, харындастарыңны, туғаннарыңны алай пик чуртапчатхан хончыхтарыңны хығырба. Хығырзаң, олар даа сини хығырарлар, андада өдісти нандыр пирген чили пол парар.

¹³ Че той итчетсең, чох кизилерни, кинектерни, ахсахтарны, харах чохтарны хығыр. ¹⁴ Олар сағаа өдістерин төлеп полбастар, аннаңар сағаа алғас полар. Арығ чүректіг кизилер тіріл килер күнде Худай төлеп пирер.

Тойдаңар кип-чоох
(Мф 22:1-10)

¹⁵ Аны истип, мында азыранчатханнарның пирси Иисусха чоохтанған:

– Тигір хан-чирінде халас чиир кизи часкалығ!

¹⁶ Иисус ағаа нандырған:

– Пирсинде пир кизи, улуғ той идип, көп кизи хығыртыр. ¹⁷ Азыранар тус чит килгенде, ол кизи, чалчызын ызып, хығырған аалчыларына чыхыбысхан: «Килиңер, прай ниме тимде». ¹⁸ Че прай ол кизилер, чөптезип алған на чили, килер орнына пыросын сыхханнар. Пир кизи теен: «Мин чир алып алғам, аны көр килерге кирек; сурынчам, пыромны таста». ¹⁹ Ікинчизи теен: «Мин он пуға

садып алғам. Ам олар хайди хыра тартчатханнарын сынап көрерге итчем; сурынчам, пыромны таста». ²⁰ Ұзінчизи теен: «Мин ипчи ал салғам, аннаңар пар полбаспын». ²¹ Чалчы, айлан килип, ээзине прай ол нимени искир пирген. Ээзи, тарын парып, чоохтанған: «Андағда, саарның улуғ-кічиг орамнарынча табырах парып, чох кизилерни, кинектерни, ахсахтарны паза харах чохтарны хығыр кил!» ²² Анаң чалчы ээзине чоохтаан: «Пигим! Чахиин толды, че столлар кистінде ам даа пос орын пар». ²³ Ээзи чалчызына пазох теен: «Саар тастындағы чолларзар паза сиденнерзер парып, кизилерни килер иде матап хығыр. Турама толдыра аалчы ползын. ²⁴ Тіпчем сірерге, пастап хығырған кизилернің пирдеези пу чиисти чибестер. Хығыртхан кизи көп, че таллалған кизилер асхынах».

Иисустың үгрэнчизи полардаңар (Мф 10:37-38)

²⁵ Пирсінде Иисуснаң хада илееде көп кизи парчатхан. Ол, оларзар айланып, чоохтанған: – ²⁶ Кем, Минзер килип, Мағаа паба-ілезине, ипчизінең палаларына, харындастарынаң пичелеріне, позының даа тынына хынғаннаң артых хынмаза, ағаа Минің үгрэнчім поларға килиспинче. ²⁷ Кем, позының кирезин ал чөрбин, соомча ла парча, ағаа Минің үгрэнчім поларға килиспинче. ²⁸ Сірернің хайзыңар, башня пүдирер алнында, пурун одырып, хорадар ниме-нооларны, пүдирге ниме кирек поларын прай санап албинча? ²⁹ Пүдирігни төстеп ле салып, тоос полбинчатханнаңар, кизилернің күлки-хатхызы полбас үчүн, иди идерге кирек. ³⁰ «Пу кизи пүдиріп пастаан, че тоос полбады», – тирлер нооза. ³¹ Алай хайдағ хан, чибіргі муң чааңылығ ханнаң тоғыр чаалазарға парар алнында, одырып, позының он муң чааңызының чаалазарға сыдир-сыдабазын үзүрбес? ³² Күзи читпес полза, ол хан, чааласхалаххаох, позының кизилерин тиги ханзар чаразарға ызар. ³³ Аннаңар сірернің пирдеезине, пар нимезінең хыйа полбаанда, Минің үгрэнчім поларға килиспес. ³⁴ Тус маңат ниме, че ачии сых парза, аның тадиин айландырчаң оңдай пар ба ни? ³⁵ Аның чирге дее, тизекке дее тузазы чох полар; аны тастабызары ла халча. Кемнің хулаа пар, иссин!

Чіткен хойдаңар (Мф 18:12-14)

15 Албан чығчаңнарның паза чазыхтығларның прайзы Иисусты истип аларға килчең. ² Фарисейлер паза Моисей Чахии пилігчилері перинісклееннер: – Ол, чазыхтығларны позына чағын кирип, оларнаң хада азыранча. ³ Иисус, тізең, оларға мындағ кип-чоох чоохтап пирген:

– ⁴ Сірернің хайзыңар, чүс хойлығ полип, оларның пирсин чидір салып, тоғызон тоғыс хойын чазыда тастап, ол чіт парған чалғыс хойны, таап алғанча, тілеп чөрбес? ⁵ Таап алза, тізең, өрингеніне, аны иңніне салып алар, ⁶ ибінзер килип, арғыстарынаң хончыхтарын чыып алып, оларға тир: «Өрініңер миннең хада: Мин чіт парған хойымны таап алдым». ⁷ Тіпчем сірерге, тигірде дее пыросынчатхан пир кизее өрініс, пыросынарын кирексінчеткен тоғызон тоғыс арығ чүректіг кизее өрингенінең, хай хай улуғ полар.

Чіткен ахчадаңар

⁸ Алай хайдағ ипчи, он күмүс ахказының пирсин чидір салза, чарытхыны тамызып, туразын сыбырып, ол ахчаны, тапханча, тілебес? ⁹ Таап алза, тізең, өөрелерінең хончых ипчилерни хығырып алып, оларға чоохтир: «Өрініңер миннең хада: чидір салған ахчамны таап алдым». ¹⁰ Ідөк, тіпчем сірерге, Худай ангеллері пыросынчатхан чазыхтығ пир дее кизее өринчелер.

Ікі оолдаңар паза оларның пабаларынаңар

¹¹ Анаң Иисус чоохтанған: – Пир кизінің ікі оолғы пар полтыр. ¹² Кічиг оолғы пабазына тіптір: «Пабам! Мағаа килисчеткен үлүсті пирібіс». Андада пабазы оолларына ис-пайын үлестір пирген. ¹³ Нинче-де күн ирткенде, кічиг оолғы, прай ис-пайын чыып алып, ыраххы чирлерзер чөрібіскен. Анда, күлетке ле сабылып, нинче пар нимезин прай хорат салтыр. ¹⁴ Нинче пар нимезин прай хорат салғандох, ол чирде илбек өзөгис пасталыбыстыр. Оол, хызылып пастабызып, ¹⁵ анда чуртапчатхан кизилернің пирсинзер килтір, анзы аны сосхалар хадарарға ызыбыстыр. ¹⁶ Оол сосхаларға пирчеткен чииснең харнын тосхырарчых, че аны даа ағаа пирбееннер. ¹⁷ Анаң, сағыс хабынып, оол чоохтанған: «Пабамның чалчыларының прайзына халас тосханча чиирге чидіп, халадыр, мин, тізең, мында, өзөгип, өлерге чөрбин! ¹⁸ Ибзер нанып, пабама чоохтирбын: „Пабам! Мин тигірдең паза синнең тоғыр чазых ит салғам. ¹⁹ Синің оолғың тіп аданарға паза турыстығ нимеспін, чалчаа даа алып ал“». ²⁰ Анаң, тыхтанып, ибінзер нан сыххан.

Пабазы, оолғын ырахтынох көр салып, айап парған. Оолғынзар чүгүр килип, хучахтап, охсанған. ²¹ Оолғы, тізең, пабазына теен: «Пабам! Мин тигірдең паза синнең тоғыр чазых ит салғам. Синің оолғың тіп аданарға паза турыстығ нимеспін». ²² Че пабазы чалчыларына чахыбысхан: «Табырах, иң чыхсы кип-азах ағылып, оолғымны тонандырыбызыңар. Хол салаазына пурба, азахтарына маймахтар кизіртбізіңер. ²³ Симіс пызоны ағыл килип, соғыбызыңар. Чиис чіп, күлеттирбістер. ²⁴ Минің оолғым өліг полған, амды

тіріл килді, чіт парған полған, амды табылды». Анаң кўлеттеп сыхханнар.

²⁵ Улуғ оолғы, тізең, чазыда тоғынған. Ибінзер айланчадып, ибге чағыннап килип, кизилерниң, сарназып, кўлеттепчеткенін ис салған. ²⁶ Анаң, чалчыларның пирсин хығырып алып, сурған: «Ниме полча мында?» ²⁷ «Харындазың килді, пабаң, аның тіріг-хазых айланғанына өринип, симіс пызо сохтырыбысты». ²⁸ Улуғ оолғы, тарын парып, тураа кирерге хынмаан. Андада пабазы, сых килип, алданып, аны тураа кирерге хығырған. ²⁹ Че улуғ оолғы пабазына нандырған: «Мин, мынча чыл синде тоғын салып, хақан даа сағаа харыспаам, че син мағаа, арғыстарымнаң хада кўлеттеп аларға, өскіңекти дее сох пирбеезиң. ³⁰ Че хақан пу оолғың, хайда-да ипчилернең кўлеттеп чөріп, ис-пайыңны үрет салып, айлан килгенде, син ағаа симіс пызо сох пирдиң». ³¹ Пабазы, тізең, улуғ оолғына чоохтанған: «Оолғым! Син сыбыра миннең хадазың, нинче пар нимем прай сини, ³² че харындазыңның, өліг полып, тіріл килгенине, чіт парып, табылғанына өринип, кўлеттирге кирекпіс».

Киртизи чох устағчыдаңар

16 Иисус үгренчилерине чоохтаан:
– Пир пай кизи полтыр, аның ис-пайын көрчең устағчызы пар полтыр. Ол пайға, устағчың ис-пайыңны хоратча тип, искиргеннер. ² Пай, ол устағчыны хығырып, теен: «Ниме исчем синнеңер? Устағчы полып, иткен киректеринеңер нандырығ тут, мыннаң мындар ис-пайымнаң устирға сағаа килиспес». ³ Ол устағчы пос алынча чоохтанған: «Ниме итчең? Ээзим мини тоғыстаң сығара сүрерге итче. Мин, тізең, чир хас полбинчам, килен чөрерге уйатчам. ⁴ Че, сынап, сығара сүрибиссе, кизилер мини тураларына кирер үчүн, ниме идерин пилчем». ⁵ Анаң ол, ээзине алымның полған кизилерни пирердең хығырып, полғанынаң на чоохтазып, пастағызынаң сурған: «Ээзиме пирчең алымың нинче?» ⁶ «Чўс сабан хайах», – нандырған анзы. «Табырах одыр, ол чақыныңны алып, анда „илиг сабан“ тип пас сал», – теен андада устағчы. ⁷ Анаң паза пирсинең сурған: «Синиң чи алымың нинче?» «Чўс хап пуғдай», – нандырған анзы. «Чақыныңны алып, анда „сигизон“ тип пас сал», – теен ағаа устағчы. ⁸ Соонаң ол пай кизи киртинчее чох устағчызын хыйғазы үчүн махтаптыр. Пу чирдеги кизилер мындағы чуртас киректерінде чарыхтың кизилеринең хай-хай чапчаң сағыстығлар нооза. ⁹ Типчем сирерге, арғыстарны мындағы ис-пайнаң таап турыңар. Соонаң, хақан сирерниң ахчаңар чох пол парза, сирерни мөги тураларзар кирерлер. ¹⁰ Кичиг нимеде изестиг кизи улуғ даа нимеде изестиг, че кичиг нимеде изес чох кизи көп тее нимеде изестиг нимес. ¹¹ Аннаңар, мындағы ис-пайға киртизи чох полған ползаңар, кем сирерге сын пайны киртинип пирер? ¹² Аннаңар, сирер пасха кизинине киртизи чох полған ползаңар, кем сирерге постарыңнин пирер?

¹³ Пир дее кизи iki пайға чалчы пол полбас: пирсине хынып, паза пирсине, тізең, хыртыстанып, пирсінде кўстеніп хайынып, паза пирсин нимее салбин. Пир саңай икизине, Худайға паза алтынға, чалчы пол полбассар.

Моисей Чахии паза Тигир хан-чирі (Мф 11:12-13)

¹⁴ Ахчаа хынаачы фарисейлер дее анзын прай искеннер, аннаңар олар Иисусха хатхырғаннар.

¹⁵ Иисус оларға теен:

– Сирер кизилер алнында арығ чўректіг полаачыхтанчазар, че Худай чўрекертиңни пилче. Кизилер пөзик паалапчатхан нимелер, анзы Худайның алнында чиркестиг ниме.

¹⁶ Моисей Чахии паза ухаанчыларның пичиктери киреске түзирчең Иоанның тузына читире чөргеннер. Ана ол тустаң пеер Худай хан-чиринеңер искирилче, полғаны ла андар кўстеніп кирче. ¹⁷ Моисей Чахииндағы пичиктиң пирее дее чардығазы чіткенче, тигирнең чир хай-хай табырах чох пол парарлар.

¹⁸ Ипчизинең чарылызып, пасха ипчини ал салчатхан полған на ир кизи хатнаң оралысча. Ириң чарылыс парған ипчини алчатхан ир кизи дее хатнаң оралысча.

Пай паза Лазарь

¹⁹ Пир пай кизи чуртаптыр. Ол, иң аарлығ кип-азахтар кизип, күнниң сай чырғап чуртачаң полтыр. ²⁰ Лазарь тип пир чох кизи чуртаптыр, аның иди прай палығлығ полтыр, ол пайның туразы хыринда изик алнында чатчаң. ²¹ Лазарьның пайның столынаң чирге түскен оох-теек кизектерни чирі килген. Адайлар, килип, аның палығларын чалғачаңнар. ²² Анаң ол чох кизи үреп парған, ангеллер, тізең, аны Авраамның хыринда одырт саларға апарыбысханнар. Пай даа үреп парған. Аны чыып салғаннар. ²³ Анаң пай кизи чир түбінең улуғ ирееленисте, хараан өөр көдиріп, ырахта Авраамны паза аның хыриндағы Лазарьны көр салып, ²⁴ чоо хысхырып, чоохтанған: «Авраам паба! Мағаа айап, Лазарьны, салаазын суға өллеп, тилимни өллебизерге ыстах минзер: мин тың иреелен парирбын пу чалынның отта!» ²⁵ Че Авраам нандырған: «Оолғым! Сағысха кирдек, син чуртазыңда чохсыны хаап халғазың, Лазарь, тізең, чабалны ла көрген. Амды Лазарьға мында чохсы, син, тізең, ирееленчезиң. ²⁶ Ағаа хоза писнең синиң арабыста уғаа тирең оймах, аннаңар мыннаң сирерзер иртіп аларға итчеткеннер ирт полбинчалар, аннаң даа писсер пирдеези ирт пола чоғыл». ²⁷ Андада пай кизи теен: «Андағда сурынчам синнең, паба, Лазарьны миниң пабамның чуртынзар ызыбыс, ²⁸ миниң анда пис харындазым пар; Лазарь, парып, оларға, пу ирееленчең чирге кир парбазыннар тип, пилдистиг иде чоохтап пирзин». ²⁹ «Оларның Моисей Чахии паза ухаанчылар пар, иссиннер оларны», – теен

ағаа Авраам. ³⁰ Пай, тізең, алданған: «Чох, Авраам паба! Оліглердең пиреези андар парған полза, олар, пыросынып, чазыхтарынаң хыйа поларқыхтар». ³¹ Андада Авраам ағаа теен: «Олар, Моисейнең ухаанчыларны испинчетселер, пиреези тіріл килзе дее, киртинместер».

Хычаланыстардаңар
(Мф 18:6-7, 21-22; Мк 9:42)

17 Иисус үгрэнчлеріне чоохтаан:
– Кізіні чазыхха сухчатхан нимелер пол ла парчалар, че хыйал анзына, кемнең пастыра олар килчелер. ² Олаңай кічиг кізілернің пиреезин дее андағ кизее чазыхха сухтыртар орнына, аны, мойнына теербен тазын палғап алып, талайзар тастабысса, чохсы поларқых. ³ Постарыңны сизініңер!
Харындазың синнең тоғыр пирее чазых ит салза, хырыс аны, пыросынза, тізең, пырозын таста. ⁴ Пір күнде синнең тоғыр чити хати чазых ит салза, анаң полған на сай, синзер килип, «Пыросынчам» тип турза, син аның пырозын ідөк тастап тур.

Киртиністеңер паза чоох истерінеңер

⁵ Андада илчлер Хан-пиге тееннер:
– Киртинізібісті хос пир.
⁶ Хан-пиг теен:
– Сынап сірер, горчицаның үренінче дее киртиніп, пу смоковница ағазына «Мыннаң ходырылып, талайда одыртыл пар!» тип чоохтанған ползаңар, ол чооғыңарны истерчкік.
⁷ Сірернің хайзыңар, хыра тартхан алай хой хадарған соонда, чазыдаң ибзер айланған чалчыны «Табырах кил, стол кистине одыр» тип хығырар?
⁸ Иди чоохтанар орнына «Чіцең ниме тимнеп пир, анаң, арығ сүбүрек алныңа палғанып алып, чип-ізіп алғанымча, хыримда хайын чөр, соонаң поэың чип-ізіп аларзың» тібес пе ни?
⁹ Чалчызын, чохығларны толдырған үчүн, алғыстир ба ни? Чох, сағынминчам.
¹⁰ Сірер дее, прай чахаан нимелерни толдыр салып, чоохтаныңар: «Пис олаңай ла чалчыларбыс. Идилцең нимелерни ле ит салдыбыс».

Он кізіні ходырлығ ағырығдаң имнебіскені

¹¹ Иисус, Иерусалимзер парчадып, Самар чирінең Галилей чирінің аразынча ирткен. ¹² Пір аалзар кір париғанында, Ағаа чызығ палығлығ он кізі тоғас парған. Олар, Иисусты көр салып, оортахта турыбысханнар. ¹³ Анаң хысхырғаннар:
– Иисус Угретчи! Айадах писке!
– ¹⁴ Парыңар, абыстарға көзидіңер постарыңны! – чоохтанған Иисус, оларны көріп.

Париғаннарында, тізең, иттері арығ паза хазых пол парыбысхан. ¹⁵ Оларның пірсі, поэының чазыл парғанын көріп, нандыра айлан килип, хысхырып ала, Худайны саблаан. ¹⁶ Иисустың алнында

түндере түзіп, Аны алғыстаан. Ол самар кізі полған. ¹⁷ Андада Иисус чоохтанған:

– Он кізі чазыл парған нимес пе зе? Тоғызы чи хайдадыр?
¹⁸ Ноға пу мындағы нимес кізідең пасха пирдеези Худайны алғыстирға нандыра айланмады?
¹⁹ Анаң самар кизее чоохтанған:
– Турып, пар. Киртинізің сини арачылап халды.

Худай хан-чирінің килерінеңер
(Мф 24:23-28, 37-41)

²⁰ Хай пирее фарисейлер Иисустаң Худай хан-чирі хаңан килер тип сурғаннар. Иисус оларға нандырған:
– Худай хан-үлгүзи пасхазына пилдіртпин килер.
²¹ Пирдеези тібес: «Мына, мында ол» алай «Тігине, тігиде ол». Худай хан-үлгүзи сірернің істіңерде †.
²² Ідөк Ол үгрэнчлеріне теен:
– Килер андағ тус, хаңан сірер Кізі Оолғының пирее күнін көріп аларға сағынарзар, че көр полбассар. ²³ Кізілер сірерге тирлер: «Мына мында» алай «Тігине тігиде», че андар-мындар чүгүр чөріп, сүріспеңер.
²⁴ Хайди сағын тигірни пір хыринаң паза пір хырина читіре чарыт парыбысча, ідөк полар Кізі Оолғы килген күнде. ²⁵ Че пастап Ол, көп чобалып, амғы төлге сүрдіртерге кирек. ²⁶ Нойның тузында хайди полған, ідөк полар Кізі Оолғының тузында. ²⁷ Нойның поэының илбек кимезине одырыбысханына читіре, паза суғның, тазып, прайзын хырыбысхан тузына теере, олар прайзы, чип, искеннер, ипчи алып, ирге парғлааннар.
²⁸ Лоттың тузында даа ідөк полған. Кізілер, чип, искеннер, садып, алғаннар, одыртып, пүдіргеннер.
²⁹ Че, Лот Содом саардаң сых парыбысхан күн, тигірдең көйчеткен от паза сералығ наңмыр чаап, прайзын чох идібіскен. ³⁰ Кізі Оолғы килген күн ідөк полар. ³¹ Ол күнде тура хырындағы кізі ибінзер ниме-нооларын аларға түспезин, чазыдағы кізі дее нанмазын. ³² Лоттың ипчизин сағысха кириңер.
³³ Поэының тынын ал халарға күстенген кізі тыны чох халар, че поэының тынын чидірген кізі, тынын хайраллап халар. ³⁴ Тіпчем сірерге, ол хараазын пір төзектегі ікі кізінің пірсі алылар, паза пірсі, тізең, халғызылар. ³⁵ Теербеннең ун тартчатхан ікі ипчинің пірсі алылар, паза пірсі, тізең, халғызылар.
³⁶ Чазыда тоғынар ікі кізінің пірсі алылар, паза пірсі халғызылар.
³⁷ Андада үгрэнчлері Хан-пигінең сурғаннар:
– Хайда полар пу ниме?
– Хайда сөөк, андар хусхуннар чылызарлар, – нандырған оларға Иисус.

Сын нимес чарғычыдаңар

18 Анаң Иисус хаңан даа пазырарға кирек полчатханнаңар паза изеністі чидірбестеңер кип-чоох чоохтап пирген.

† «Сірернің істіңерде» сөстерни грек тилинде «сірернің араңарда» тип оңарарға чарир.

– 2 Пир саарда чарғычы чуртаптыр. Ол Худайдаң даа хорыхпацаң, кизилердең дее чалтанмацаң.
 3 Олох саарда пир өкис ипчи полған. Ол ипчи, чарғычызар чөріп, сурынчаң: «Арачыла мин миннең тоғыр полчатхан кизидең». 4 Ол чарғычы ниме идерге ўр хынмаан. Анаң поэзы поэзына теен: «Мин Худайдаң даа хорыхпинчам, кизилердең дее чалтанминчам, 5 че пу өкис ипчи миннең пир дее азырылбинча, арачылимдах аны, пеер килип, хатап чархандырбазын тип».

6 Анаң Хан-пиг чоохтанған:

– Истиңер, ниме типче саба оңдайлыг чарғычы?

7 Худай чи, хараа-күнорте Поэзынаң полыс пирерге сурынчатхан таллап алған кизилериниң алнына турбас па? Полызарға маңзырабас па? 8 Типчем сирерге, Ол, тұрче полбинақох, арачылап сығар. Че Кизи Оолғы, килип, чирде киртинисти табар ба ни?

Фарисей паза албан чығчаң кизи

9 Анаң Иисус, постарын арығ чүректиг кизибин тип сананып, пасхаларын нимее салбинчатханнарға мындағ кип-чоох чоохтап пирген:

– 10 Ик кизи храмзар пазыраға кирген: пирси фарисей, паза пирси, тизең, албан чығчаң кизи.

11 Фарисей, турып алып, поэзы алынча пиди пазырған: «Худай! Пасха кизилер осхас тонағчы, хыйыхтағчы, кизинең чөреечи алай албан чығчаң пу кизи осхас полбинчатханым ўчўн, алғыстапчам Сини.

12 Мин, неделяда ик хати ораза тудып, прай парыстың онынчы чардығын Сағаа пирчем».

13 Албан чығчаң кизи, тизең, оортах турып, тигірзер харахтарын кодирерге дее тидинмеен, че, көксин сабынып, чоохтанған: «Худай! Айадах мини, чазыхтыг кизини!» 14 Типчем сирерге, мынзы, тигизиниң хыринда артых ахтағлыг нанған. Поэзы поэзын кодирчеткен кизиниң полғаны ла чабыс пастыртар, че поэзын чабыс тудынчатхан кизи өөр кодирилер.

Иисус палаларны алғапча

(Мф 19:13-15; Мк 10:13-16)

15 Иисуссар, холын теерт пирзин тип, палаларны даа ағыл турғаннар, ўгренчилери, ол нимени көрип, кизилерни хырысханнар. 16 Че Иисус, олғаннарны хығырып, чоохтанған:

– Палаларға Минзер иртерге чарадыңар, харыг полбаңар оларға. Пала осхас кизилерни Худай хан-чире полар. 17 Сынны чоохтапчам сирерге, кем поэзына Худай хан-ўлгўзин, олған чили, чағын итпес, ол кизи хақан даа Худай хан-чиринзер кир полбас.

Пай оол мөги чуртастаңар сурча

(Мф 19:16-30; Мк 10:17-31)

18 Пастых полчатхан пир кизи Иисустаң сурған:

– Чахсы полчатхан Ўгретчи! Мөги чуртастыг полып алар ўчўн, мин ниме идерге кирекпин?

19 Иисус ағаа теен:

– Син ноға Мини чахсы полчатхан тидиң? Пирдеези чахсы нимес, чалғыс Худай ла андағ. 20 Син пилчезиң чахығларны: «оралыс чөрбе, кизи өдирбе, оғырлаба, чой киречилебе, паба-іцеңни улуғла».

– 21 Мин пу чахығларны чиит тустаң сығара толдырчам, – теен ол кизи.

– 22 Сағаа ам даа пир ниме читпинче: нинче пар ниме-нооңны садыбызып, ахчаңны чох кизилерге ўлебис, андада син тигірде ис-пайлыг поларзың. Анаң, килип, Миниң соомча пар, – теен ағаа Иисус, аны истип.

23 Ол, уғаа пай полғаннаңар, аны истип, сағыссырап сыххан. 24 Иисус, аның иди сағыссырапчатханын көрип, чоохтанған:

– Хайдағ сидиктир пай кизилерге Худай хан-ўлгўзинзер килип аларға! 25 Пайның Худай хан-ўлгўзинзер килип аларының хыринда, тибее іце ўдинче ирт парыбызарға хай-хай оой.

26 Аны искен кизилер сурғаннар:

– Андағда кем арачылан полар ни?

– 27 Кизилер ит полбас нимени Худай ит полар, – нандырған Иисус.

28 Андада Пётр чоохтанған:

– Мына пис, прай нимебис тасты, Синиң сооңча чөрчебис.

29 Иисус оларға теен:

– Сынны чоохтапчам сирерге, Худай хан-ўлгўзи ўчўн поэзының туразын алай паба-іцезин, харындастарын алай пице-туңмаларын, ипчизин алай палаларын тастаан кизи 30 амғы туста хай-хай көп алар, килер туста даа мөги чуртастыг полар.

Иисус өлеринеңер ўзинчизин ухаанчылапча

(Мф 20:17-19; Мк 10:32-34)

31 Он ик ўгренчизин оортах хығырып, Иисус оларға теен:

– Мына пис Иерусалимзер парирбыс, анда ухаанчыларның Кизи Оолғынаңар пасхан нимелери прайзы тол парар. 32 Аны Худайы чохтарға пирибизип, кўлип, сөклеп, Ағаа чапсыра тўкўрерлер.

33 Соғарлар Аны, анаң өдир саларлар. Че ўзинчи кўнине Ол тирил килер.

34 Че ўгренчилери ол нимелерниң пирдеезин пил полбааннар; пу сөстер пилдизи чох полған оларға, чоохтаан нимени, тизең, оңар полбааннар.

Харах чох кизини имнебискени

(Мф 20:29-34; Мк 10:46-52)

35 Иисус Иерихонға чит килигенде, чол хазында харах чох пир кизи киленип одырған. 36 Поэзының хыринча чонның ирт париғанын истип, ол сурған:

– Нимедир пу?

– 37 Назареттеги Иисус парир, – тееннер ағаа.

– 38 Иисус, Давид төли! Айадах мағаа! – хысхырған харах чох кизи андада.

39 Алнында парчатханнар аны, тызып, тымылдырарға харасханнар, че ол уламох тың хысхырған:

– Давид төлі! Айадах мини!

⁴⁰ Иисус, тохти түзіп, ол кизіні Позынзар ағыл килерге чоохтаан. Харах чох кизи пас килгенде, аннаң сурған:

– ⁴¹ Ниме кирек сағаа Миннең?

– Хан-пигим! Харахтарым көрзиннер! – теен ол кизи.

– ⁴² Көрзин харахтарың! Киртинизиң сини арачылады, – теен ағаа Иисус.

⁴³ Сах андох ол кизи көр сыххан. Анаң, Худайны саблап, Иисустың соонча парған. Прай чон, пу нимени көріп, Худайны саблаан.

Закхей

19 Соонаң Иисус, Иерихонзар кіріп, саарча париған. ² Ол саарда албан чығчаңнарның пастығы полчатхан Закхей тип пір пай кизи чуртаан. ³ Иисусты, кем полчаң тип, көріп аларға иткен, че чабыс сыны үчүн, кизилер кистінең көр полбинчатхан. ⁴ Анаң, Иисусты көріп аларға тип, алнынзар чүгүріп, Ол парчаң чолның хазындағы смоковница ағазына сых парған. ⁵ Иисус, ол чирге чидіп, аны көр салып, чоохтанған:

– Закхей! Түс табырах ағастаң. Пүүн Мағаа синиң тураңда поларға кирек.

⁶ Ол, табырах ла түзіп, Иисусты өрчилиг удурлаан.

⁷ Анзын көргеннерниң прайзы, Иисусты чазыхтыг кизизер кирче тип, тарыгып чоохтасхлаан. ⁸ Закхей, тизең, тура түзіп, Хан-пиге чоохтанған:

– Хан-пигим! Мин чох кизилерге пайымның чарымын пир саларбын. Пирее дее кизіні хыйыхтаан ползам, ағаа төрт анча нандырарбын.

⁹ Иисус ағаа теен:

– Пүүн пу тураа арачыланым килди. Пу даа кизи Авраам төлі нооза. ¹⁰ Кизи Оолғы, чткенін таап, арачылирға килген.

Күмүс ахчадаңар кип-чоох

(Мф 25:14-30)

¹¹ Мыны истипчеткеннерге Иисус хоза кип-чоох чоохтап пирген. Иисус Иерусалимнең ырах нимес полғаннаңар, прайзы Худай хан-чирі түрче полбинаң азыл парарға кирек тип сағынған. ¹² Иисус мындағ ниме чоохтаан:

– Пір саблыг сөөктең сыххан кизи, ыраххы чирдеги ханның үлгүзін холға кирип, наңдыра айлан килерге тимненчедіп, ¹³ позынзар он чалчызын хығырып алып, оларға, пирер күмүс ахча пиріп, теен: «Мин айланғанча, пу ахчаны постарыңа тuzалыг тудыныңар». ¹⁴ Че мындағы кизилер ағаа хыртыстанчаңнар, аннаңар ол парыбысхандох, аның соонча кизилерни ызып, пиди чыхыбысханнар: «Аны, пистің ханыбыс ползын тип, хынминчабыс».

¹⁵ Ол кизи, хан-үлгүзін холға кирип, позының чиринзер айлан килген. Анаң, пирген ахчанаң хайди тuzаланғаннарын пилерге полып, ахча пирген чалчыларын позынзар хығыртыбысхан.

¹⁶ Пастағы чалчызы, кір килип, чоохтанған: «Ээзим! Синиң пір күмүс ахчаңны он күмүс ахчаа читирдим».

¹⁷ «Чахсы, күстенчик чалчым! Син, кичиг киректе изестиг полғаның үчүн, амды он саарның пазы поларзың», – нандырған ағаа ээзи. ¹⁸ Ікинчи чалчызы, кір килип, чоохтанған: «Ээзим! Синиң пір күмүс ахчаңаң пис күмүс ахча идип алғам». ¹⁹ «Син андағда пис саарның пазы пол», – нандырған мынзына даа ээзи. ²⁰ Паза пирси, кір килип, чоохтанған: «Ээзим! Мына синиң күмүс ахчаң. Мин аны, сүбүрекке ораап, хайраллаам. ²¹ Син хатыг кизизиң: салбаан даа нимени алып алчазың, таарыбаан даа асты кизип алчазың, аннаңар мин синнең хорыххам». ²² Ээзи ағаа нандырған: «Мин сини синиңөк сөстеріңнең чарғылирбын, чабал чалчы! Миниң хатыг кизи полчатханымны, салбаан даа нимени алып алчатханымны, таарыбаан даа асты кизип алчатханымны пилгезиң. ²³ Андағда ноға мини, килип, артых ахча алып алзын тип, ахчамнаң артых парыс кирер иде тудынмаазың?» ²⁴ Анаң хости турчатхан чалчыларына чахаан: «Аның күмүс ахчазын, алып алып, он күмүс ахчалыг чалчаа пирібізиңер». ²⁵ Че олар ағаа нандырғаннар: «Ээби! Аның он күмүс ахчазы пар нооза». ²⁶ Че ээзи теен: «Тіпчем сирерге, ниме-ноолыг кизее хозылар, ниме-ноозы чох кизінің, тизең, пар даа нимези алылар. ²⁷ Мини постарының ханы идерге хынмаан ыырчыларымны, пеер ағыл килип, миниң алнымда соғыбызыңар».

Иисустың Иерусалимзер киргені

(Мф 21:1-11; Мк 11:1-11; Ин 12:12-19)

²⁸ Мыны чоохтирын тоозып, Иисус аннаң аңдар Иерусалимзер алдыра чорых тутхан. ²⁹ Ол, Елеон тағдағы Виффагий паза Вифаний аалларзар чит килип, Позынаң пурун ікі үгренцизін ызып, ³⁰ оларға теен:

– Тигі сариндағы аалзар парыңар, аңдар кіріп, пағда турчатхан хақан даа кизи мүнмеен чиит эштекти таап, систіп алып, пеер ағыл килиңер.

³¹ Пирее кизи «Ноға систіпчезер?» тип сурза, «Аны Хан-пигибіс киректепче» тип нандырыңар ағаа.

³² Ысхан кизилері, парып, прай нимени хап-орта, Иисус чоохтаанни, таап алғаннар. ³³ Олар эштектің паан сисчеткеннеринде, аның ээлері олардаң сурғаннар:

– Ноға пу эштекти систіпчезер?

– ³⁴ Аны Хан-пигибіс киректепче, – нандырғаннар олар.

³⁵ Анаң аны Иисуссар ағыл килгеннер. Эштектің арғазына кип-азахтарын төзеп, Иисусты мүндрібіскеннер. ³⁶ Иисус иди париғанда, Аның чолына кип-азахтар төзеп одырғаннар.

³⁷ Ол Елеон тағдаң инцең чирге чит килгенде, нинче пар үгренцилері прайзы көрген хайхастары үчүн Худайны, өрчилиг хысхырып, саблап сыхханнар:

– ³⁸ Хан Худайның адынаң Килчеткенге алғас ползын! Тигірде амыр хоных паза Худайға сабланыс ползын!

³⁹ Чон аразындағы хай пирее фарисейлер Иисусха чоохтанғаннар:

– Ұгретчи! Ұгретчилеріңе амыразыннар тип чоохта.
– ⁴⁰ Тіпчем сірерге, олар сым пол парзалар, тастар хысхыр сығарлар, – нандырған оларға Иисус.

Иисус Иерусалимге ылғапча

⁴¹ Иисус, саарзар чағдап киліп, андар көріп ала, ылғап, чоохтанған:

– ⁴² Пүүн дее пілген ползаң, Иерусалим, амыр чуртасха ниме кирек полчатханын! Че сағам ол синің харахтарыңа көрінмес иде чабых! ⁴³ Килер андағ тус, хақан ыырчыларың сині туйухти ниме-ноолар үүп, ибірібізіп, сині прай саринаң хысти пазарлар. ⁴⁴ Анаң сині прай изеп салып, чуртағчыларыңны синдөк өдір саларлар. Худай синзер килген тусты пілбин халғаның үчүн, тас үстүнде тас халғыспастар.

Храмны арығлааны

(Мф 21:12-17; Мк 11:15-19; Ин 2:13-22)

⁴⁵ Анаң храм сиденінзер кір киліп, анда садығ итчеткеннернең ниме-ноо алчатханнарны сығара сүр сыххан.

– ⁴⁶ Пазылған полған: «Минің храмым – пазырчаң тура», сірер, тізең, аны тонағчылар ордазына айландыр салғазар, – чоохтанған оларға.

⁴⁷ Анаң Ол храм чирінде күннің сай кизилерни үгреткен. Улуғ абыстар, Моисей Чахии пілгчлері паза ах сағаллар Иисусты өдірер сылтағ тілееннер. ⁴⁸ Че, прай чон Аның чооғын искеннең истип ле турғаннар, анзын толдырар оңдай пір дее таап полбинчатханнар.

Хайдағ үлгүнең?

(Мф 21:23-27; Мк 11:27-33)

20 Пірсінде Иисус, храмда кизилерни үгретіп, Чахсы Хабар искіреткенде, улуғ абыстар паза Моисей Чахии пілгчлерінең хада ах сағаллар чағын пас киліп, ² тееннер Ағаа:

– Чоохтап пир піске, киректеріңни хайдағ үлгүнең итчезің? Кем пирген Сағаа пу үлгүні?

³ Иисус оларға нандырған:

– Мин дее сірердең пір ниме сурып аларға сағынчам. Чоохтаңардах мағаа: ⁴ Иоанның кіреске түзіргені кизилердең ме алай Худайдаң ма?

⁵ Олар, пос аразында үзүріп, чоохтасханнар:

– «Худайдаң» тізбесі, «Андағда ноға сірер Иоаннға киртінмеезер?» сурар Ол. ⁶ «Кизилердең» тип чоохтанзабыс, андада чон пісті таснаң чаалир. Олар Иоанның ухаанчы полчатханын ікнчилебинчелер, нооза.

⁷ Аннаңар олар нандырғаннар: «Пілбинчелер, хайдағ үлгүнең». ⁸ Андада Иисус оларға теен:

– Мин дее сірерге чоохтабаспын пу нимелерни хайдағ үлгүнең итчеткенімни.

Виноград өскіртеңнердеңер кип-чоох

(Мф 21:33-46; Мк 12:1-12)

⁹ Анаң Иисус чонға пу кип-чоохты чоохтап сыххан:

– Пір кизи, виноград одыртып салып, аны виноград өскіреткен кизилерге пирібістір, позы ибдең үрге парыбыстыр. ¹⁰ Тузы чит килгенде, ол чалчызын виноград өскіреткеннерзер позының үлүзін ағыл килерге ызыбысхан. Че виноград өскіреткеннер ол чалчыны, сох салып, пір дее ниме пирбин, нандыра ызыбыстырлар. ¹¹ Ол кизи пазох пір чалчызын андар ысхан, че виноград өскіреткеннер, пу даа чалчызын ідөк соғып-сөклөп, пір дее ниме пирбин, ибзер нандыра ызыбысханнар. ¹² Анаң үзінчү чалчызын ысхан, че анзын даа, палыглап, сүрібіскеннер. ¹³ Андада виноградниктің ээзи чоохтанған: «Хайди итчең? Хынчатхан оолғымны ызим, аны көрзе, китенерлер». ¹⁴ Че виноградникті өскіреткен кизилер, аны көр салып, пос аразында чоохтасханнар: «Пу пабазының пайын холға кирчең чалғыс оолғы. Парып, өдірібізееңер аны, андада халған анығ піске халар». ¹⁵ Анаң аны, виноградниктең оортах иде апарып, өдір салғаннар. Ам виноградниктің ээзи ол кизилерни хайди идер ни? ¹⁶ Киліп, виноградник өскіреткеннерни өдір салып, виноградникті пасха кизилерге көрерге пирібізер.

Пу чоохты искен кизилер тееннер:

– Андағ ниме полбас!

¹⁷ Иисус, тізең, оларзар көріп, теен:

– «Пүдірігчлеріңниң хыйа тастаан тазы соонаң иң кирек, тура пулиин тутчаң тас пол парған», – тип пазылғаны нимені таныхтапча? ¹⁸ Ол тасха түскен полған на кизи чоо түс парар, ол тас, тізең, пирее кизінің үстүне түс парза, аны чоо чабыра пазыбызар.

Рим Хағаныға албан төлирге кирек пе?

(Мф 22:15-22; Мк 12:13-17)

¹⁹ Олох туста, Моисей Чахии пілгчлері паза улуғ абыстар пу кип-чоохтың постарына чарыдылғанын сизініп, Иисусты хаап аларға иткеннер, че чоннаң хорыханнар. ²⁰ Олар, Иисусты китеп, сурығларнаң хазалып, пирее чарабас сөзі үчүн пастыхтарның паза ханның үлгүзіндегілерниң холына пирібізерге полып, Андар киртінеечик полчатхан чойырхостарны ысханнар.

– ²¹ Ұгретчи! Синің, орта чоохтап, пирдеезіне чойырхабин, Худайның чолынча парарға сын үгретчеткеніңни пілчелер. ²² Піске чи Рим хағаныға албан төлирге кирек пе, чох па? – сурғаннар олар Аннаң.

²³ Иисус, тізең, оларның көйткіктенчеткеннерін сизініп, теен:

– Нимее мині сынап одырзар? ²⁴ Мағаа динарий ахчаны көзіт пиріңер. Кемнің омазы паза ады анда?

– Хағанни, – нандырғаннар олар.
 – ²⁵ Андағда хағаннин – хағанға, Худайнин Худайға пир турыңар, – чоохтанған оларға Иисус.
²⁶ Иди олар чон алнында Иисусты сөзінең тут полбин, Аның нандыриина чапсып, паза пир дее ние тибеееннер.

Тірілердеңер чоох
 (Мф 22:23-33; Мк 12:18-27)

²⁷ Андада өлім соонда кизи тірілбинче типчеткен саддукейлердең# нинче-де кизи, пас килип, Иисустаң сурған:

– ²⁸ Ёгретчи! Моисей пиди пасхан: «Хоных хонған пирее кизи, пала чох чуртап, үреп парза, аның туңмазы, ипчизин ал салып, үреен харындазының төлін узаратсын».

²⁹ Чити харындас полтыр. Улуғ харындастары, ипчи алып, пала чох үреп партыр. ³⁰ Ипчизин икнчи харындазы алып, идок пала чох үреп партыр. ³¹ Ол ипчини үзінчи харындазы алып, үребок парған. Иди прай чити харындас, ол ипчинең чуртап, палалары чох үрептир. ³² Прайзының соонаң ол ипчи дее үреп парған. ³³ Амды олар прайзы тіріл килзелер, ол ипчи хайзыни полар? Чити харындастың прайзы ол ипчинең чуртаан нооза.

³⁴ Иисус оларға нандырған:

– Пу чуртастағы кизилер, ипчи алып, ирге парчалар. ³⁵ Че тіріл килип, килер чуртасха турыстығ иреннернең ипчилер алыспастар. ³⁶ Олар, ангеллер осхас пол парып, үребестер. Олар, Худай тірілдіргеннеңер, Аның палалары полчалар. ³⁷ Уреен кизилернің тіріл килерин Моисей дее көзиткен: успас отнаң көйчеткен ағазахтаңар чоохта Хан Худайны Авраамның даа, Исаактың даа, Иаковтың даа Худайы тип адапча. ³⁸ Худай – тірілгернің Худайы, өліглерни нимес, Ағаа прайзы тірілгер нооза.

– ³⁹ Ёгретчи! Син маңат чоохтадың, – тееннер Моисей Чахии пилігчилерінің хай пиреези. ⁴⁰ Паза Иисустаң пир дее ние сурастырғлирға тидинмееннер.

Мессий-Христос кемнің төлі?
 (Мф 22:41-46; Мк 12:35-37)

Иисус, тізең, оларға теен:

– ⁴¹ Ноға Мессий-Христосты Давидтің төлі типчелер? ⁴² Давид, тізең, позы Ырлар киндеде чоохтапча: «Обрки Чайаачы Хан-пигиме теен: „Мин Синің прай ыырчыларыңны азааң алтына тастаанча, мында Минің оң саримда одыр тур“». ⁴⁴ Иди Давид Аны «Хан-пигим» тип адапча, хайди андағда Мессий-Христос Давидтің төлі полчаң?

Моисей Чахии пилігчилерінең китениңер
 (Мф 23:1-36; Мк 12:38-40; Лк 11:37-54)

⁴⁵ Иисус, Аны прай чон истип турчатханда, үгренчилеріне теен:

– ⁴⁶ Китениңер Моисей Чахии пилігчилерінең: олар, узун киптеріне чазан салып, чон көп чирлерде чөреге паза постарын алғыстаснаң удурлардағы хынчалар.

Олар синагогаларда алнындағы орыннарда, той-пайларда даа төрде одыраңға хынадырлар. ⁴⁷ Окис ипчилерни үреге кир саладырлар, анаң чон алнында үр пазыраачых поладырлар. Худай чарғызы оларға артых түзер.

Окис ипчи салған үлүс
 (Мк 12:41-44)

21 Иисус, ибуре көріп, пай кизилернің постарының сыйыхтарын сыйых салчаң идиссер салчатханнарын көр салған. ² Саңай чох чуртапчатхан окис ипчинің андар ікі оох ахча сал салғанын көрібөк салған. ³ Иисус чоохтанған:

– Сынны типчем сіреге, чох чуртапчатхан пу окис ипчи прайзынаң көп ахча сал салды. ⁴ Тігі кизилер постарының пайларының артханың Худайға сыйых салдылар, пу окис ипчи, тізең, позының чуртачаң пар-чох ахказын андар салды.

Храмның иңзерілерінеңер паза түгенчи тустаңар
 (Мф 24:1-2; Мк 13:1-2)

⁵ Хай пиреези Храм сіліг тастарнаң чазалған паза аарлығ сыйыхтарнаң иділген тип чоохтасхан. Иисус теен:

– ⁶ Килер тус, хаңан тастың үстүнде тас халбас, сірер мында көрчеткен нимелернің прайзы иңзерил парар.

– ⁷ Ёгретчи! Хаңан полар ол ние? Ол нименің поларына хайдағ танығ полар? – сурғаннар олар.

⁸ Иисус нандырған:

– Китениңер, алаахтыртпас үчүн. Көп кизи, Минің адымнаң аданып килип, «Мин Мессий-Христоспын!», «Ол тус чағыннап килди» тир, андағ кизилернің соонча парбаңар. ⁹ Чағынғы паза ыраххы чаалардаңар ис салып, хорыхпаңар. Пастап андағ нимелер пол парарға киректер, че анзы түгенчизінің сах андох полары нимес.

¹⁰ Аннаң андар теен:

– Чон чоннаң, Хан Ханнаң тоғыр көдірерлер.

¹¹ Анда-мында чир тітірир, өзөгистең паза ағырығлардаң хырылыс полар, андағ-мындағ хорғыстығ нимелер паза улуғ танығлар тигірдең көрінерлер. ¹² Че прай пу нимедең пурун сірерни, Миннең үчүн хаап, сүрерлер, синагогаларда чарғылап, хариблерге чабарлар, Миннең үчүн ханнарнаң пиглернің алнына сығарарлар. ¹³ Анзы сіреге Миннеңер чоохтирға пирілген ондай полар. ¹⁴ Истиңерде чарғыда ние чоохтирдаңар азынада сағынмасха пөгін салыңар. ¹⁵ Мин сіреге ыырчыңарның пирдеези нандыр полбас, тоғырлан таа полбас сөстер паза күлүк сағыс пирербин.

¹⁶ Паба-іцеңер дее, харындастарың даа, туғаннарыңнаң арғыстарың даа сірердең хыйа улыбызарлар. Сірернің пиреелерин өдір тее

саларлар. ¹⁷ Минің адым үчүн сірерни прайзы хырт көрер. ¹⁸ Че сірернің пастарыңнаң пір сас таа түспес. ¹⁹ Сыдазыңар, андада тыныңарны арачылап халарзар.

Танығлар паза хорғыстар
(Мф 24:15-21, 29-31; Мк 13:14-19, 24-27)

²⁰ Чаачыларның Иерусалимни ибір салғанын көр салзаңар, аның иңзерілер тузының чит килгенін піліңер. ²¹ Андада Иудей чиріндегілер тағларзар тиссинер, саардағылар аның тастынзар сығара ойлазыннар, тастындағылары, тізең, саарзар кірбезинер. ²² Анзы, Худай Пічиінде пазылған нимелернің прайзы тол парар үчүн, хатығлатчаң күннер полар. ²³ Ол күннерде тойлығ паза час палалығ ипчилерге хыйал-чобағ түзер! Илбек саай полар пу чирде, паза Худайның чабалланғаны чидер ол чонға. ²⁴ Оларның хайзылары хылыстарнаң өдіртіп, пасхалары андағ-мындағ чоннарзар сүдрірт парыбызарлар. Иерусалимни, тізең, Худайы чохтар, тустары тоозылғанча, типсирлер.

²⁵ Күнде, айда, чылтыстарда таңнастығ нимелер пол турарлар. Чир үстүндегі нинче пар чоннарның прайзы изеніс чох ах-тик чөрер. Талай, тізең, суулап, чабалланар. ²⁶ Чир-чарыхха килчеткен саайларны сахтап, кизилер хорыхханнарына таларлар. Тигірнің күстері тітри түзерлер. ²⁷ Олох арада Кизи Оолғының илбек күзінде паза сабланызында пулуттарча пас париғанын көр саларлар. ²⁸ Пу нимелер пол сыхсалар, чике турып, пастарыңны чоғар көдіріңер, арачыланыстарың чағыннапча нооза.

Ол күн хақан полар?
(Мф 24:32-35; Мк 13:28-31)

²⁹ Анаң оларға пу кип-чоохты чоохтап пирген:
– Көріңер пу смоковницаны, пасха даа ағастарны. ³⁰ Оларның пүрленчеткенін көріп, чайғының чағдап килгенін постарың піліп алчазар. ³¹ Сірер дее ідөк, Минің чоохтаанымның толчатханын көріп, Худай хан-үлгүзінің чағдапчатханын піліңер. ³² Сынны чоохтапчам сірерге, прай пу ниме амғы төл үзілгелеккеок полар. ³³ Тигірнең чир чит парарлар, Минің сөзім, тізең, халар.

Узубаңар

³⁴ Ол күн сірер сағыбаанға орта киліспезін тіп, сиргек тудыныңар, иртіре чырғап, чуртастың оох-теек нимелеріне пастырбаңар. ³⁵ Ол күн, сөзірбе чили, чир үстүндегілернің прайзына чидер. ³⁶ Че, сыбыра сиргек полып, пазыр чөріңер, андада, прай полар саайлардаң ос халып, Кизи Оолғының алнында турарзар.

³⁷ Иисус, күнөрте храмда кизилерни үгредіп, хараазын, тізең, Елеон тағда иртірчең. ³⁸ Иртенөк прай чон Аны истерге храмзар чыылысчаң.

Иисустаң тоғыр чөптезіг
(Мф 26:1-5, 14-16; Мк 14:1-2, 10-11; Ин 11:45-53)

22 Па'сха тіп адалчатхан Ачитпаан халас пайрамы чағдапчатхан. ² Моисей Чахии пілігчлерінең улуғ абыстар Иисусты чох идерге оңдай тілееннер, че чоннаң хорыхханнар. ³ Ол туста он ікі үгренчі аразындағы пір үгренчінің істінзер, Искарот тіп солалығ Иудазар, сайтан кір парған. ⁴ Иди Иуда улуғ абыстарзар паза храм хадағчыларының пастыхтарыңар Иисусты садыбызардаңар чөптезерге парған. ⁵ Олар, өрін парып, ағаа ахча пирерге чарат салғаннар. ⁶ Иуда даа, сөс пиріп, кизилерге пілдіртпес иде Иисусты холларына туди пирер оңдайны хадарған.

Үлүкүн чиизін тимнеен
(Мф 26:17-25; Мк 14:12-21; Ин 13:21-30)

⁷ Ачитпаан халас пайрамы чит килгенде, Па'схаа салылған хурағанны соғарға кирек полған. ⁸ Иисус, Пётрнаң Иоанны ызып, теен:

– Парып, піске Па'сханың чиизін тимнеп салыңар.
– ⁹ Чиисті хайда тимнеп салибіс тіп сағынчазың? – сурғаннар олар Иисустаң.

¹⁰ Иисус оларға нандырған:
– Саарзар кірер арада, сірерге суғлығ ыраға апарчатхан кизи тоғас парар. Аның соонча парып, ол кірген тураа кіріңер. ¹¹ Анаң тура ээзіне чоохтирзар: «Үгретчи, үгренчлерінең хада Па'сха чиизін чіцең орын хайдадыр тіп, сурча». ¹² Ол кизи сірерге өөркі хадылдағы улуғ пөлікте орын көзіт пирер. Анда тимнеп салыңар.

¹³ Олар парып, прай нимені Иисус чоохтаанни таап алып, Па'сха чиизін тимнеп салғаннар.

Иирдегі чиис

¹⁴ Тузы читкенде, Иисус он ікі илчізінең хада азыранарға одырған. ¹⁵ Иисус оларға чоохтанған:
– Пу Па'сха чиизін, ирееленгелекке, сірернең хада чип аларым уғаа тың килген! ¹⁶ Тіпчем, нооза, сірерге, Худай хан-чирінде прай ол ниме тол парбаанда, Мағаа пу чиисті паза чиирге киліспес.

¹⁷ Анаң Ол, чірче алып, Худайны алғыстап, чоохтанған:

– Мыны алып, үлезіп алыңар. ¹⁸ Тіпчем сірерге, Худай хан-чирі пеер килбеенде, пу виноград арағазын паза испеспін.

¹⁹ Анаң Ол, халас алып, Худайны алғыстап ала, сындырып, үгренчлеріне пирген:

– Мына пу сірернің үчүн пирілчеткен Минің ит-сөөгім. Мынзын, Мини сағысха кіріп, ит турыңар.

²⁰ Азыранып алған соонда, чірченең дее ідөк идіп, чоохтанған:

– Пу чірче – сірернің үчүн төгілчеткен ханымнаң таныхталған Наа Молчағ. ²¹ Мына пу, тізең, стол кистінде Миннең хада одырып, Мини сатчатханының холы. ²² Итсе-де Кизи Оолғы пөгіл

парған оңдайча парча, че хыйал анзына, кем Аны сатча!

²³ Андада үгрэнчлери, хайзылары андағ ниме идерге итче полчаң ни тип, удур-төдір сурастырғлааннар.

Кем улуғдыр

²⁴ Анаң араларында оларның хайзы улии полчатханынаңар талас парыбысхан. ²⁵ Иисус оларға теен:

– Ханнар чоннарға үлгү полчалар, оларны холда тутчатханнар, тізең, постарын чонның арғыстары тип адатчалар. ²⁶ Че сірернің араңарда иди полбазын: иң улииңар иң кичии осхас ползын, пастых, тізең, позын чалчы чили тудынзын. ²⁷ Хайзы улуғ: стол кистінде одырчатханы ба алай аның ибیره хайын чөрчеткені бе? Стол кистінде одырчатханы нимес пе зе? Мин, тізең, сірернің араңарда нымысчы осхаспын.

²⁸ Прай аар сыныхтағларымда сірер Миннең хада полғазар. ²⁹ Хайди Пабам Мағаа Позының хан-үлгүзін пирген, Мин дее ідөк сірерге аны пирчем. ³⁰ Сірер, Минің хан-чирімде столым кистіне одырып, ізіп чиірзер. Үлгү сиреелерінде одырып, Израиль чонының он ікі сөөгін чарғылирзар.

Иисус Пётрның хыйа поларынаңар ухаанчылапча (Мф 26:31-35; Мк 14:27-31; Ин 13:36-38)

³¹ Анаң Хан-пиг чоохтанған:

– Симон! Симон! Сайтанға сірерни, пуғдайны чили, илгебизерге чарадылған. ³² Че Мин, киртінізіңнің күзі син парбазын тип, синің үчүн пазырғам. Син дее, соонаң Минзер хатап айланып, харындастарыңның киртінізін тыыдарға кирексің.

– ³³ Хан-пигім! Мин Синнең хада харибге дее, өлімге дее парарға тимдебін, – теен Ағаа Пётр.

– ³⁴ Тіпчем сағаа, Пётр, пу хараазын, питук тапсаанча, син Миннең үс хати, пілбинчем тип, хыйа полибызарзың, – нандырған ағаа Иисус.

Ікі хылыс

³⁵ Анаң үгрэнчлеріне чоохтанған:

– Хақан сірерни ахча хапчығы даа, сүүмек тее, өдік тее чох ысханымда, сірер пирее нимее хызылғазар ба?

– Чох, пір дее нимее хызылбаабыс, – нандырғаннар олар. ³⁶ Андада Иисус оларға теен:

– Че амды кемде ахча хапчығы ба, сүүмегі бе пар, алып ал аны, чох полза, тізең, кип-азааң садып, хылыс садызып ал. ³⁷ Тіпчем, нооза, сірерге «Сайбағчыларнаң пір пол парды» тип, Миннеңер пазылғаны тол парарға кирек. Миннеңер пазылған нимелернің прайзы тол парарға чөр нооза.

– ³⁸ Хан-пигібіс! Мына мында ікі хылыс, – тееннер үгрэнчлери.

– Чидер, – нандырған оларға Иисус.

Гефсиман садында пазырғаны

(Мф 26:36-46; Мк 14:32-42)

³⁹ Иисус, саардаң сығып, пазох Елеон тағзар чол тутхан. Үгрэнчлери соонча парғаннар. ⁴⁰ Кирек орынға чит килип, оларға чоохтанған:

– Хычаланыстарға пастырбас үчүн, пазырыңар.

⁴¹ Позы, тізең, хыйа тасталған тас синінче оортах парып, тізекке түзіп, пазыр сыххан:

– ⁴² Пабам! Пу хыйаллығ чірчені Миннең хыйа апарыбызарға чаратхан ползаң! Итсе-де, Минің көңнімче нимес, Синінче ползын.

⁴³ Тигірдең ангел Андар түс килип, Аның көңнін тыытхан. ⁴⁴ Тыны тар полип, Иисус уламох тың пазырған, тирі, тізең, хан тамчыхтары чили, чирзер тоолаан. ⁴⁵ Пазырып алып, тур килбинең, Иисус үгрэнчлерінзер айланған. Көрзе, олар, аар сағыстарға пастырып, узубыстырлар. ⁴⁶ Андада Иисус оларға теен:

– Ноға узупчазар? Турып, хычаланыстарға пастырбас үчүн, пазырыңар.

Иисусты тудып алғаннар

(Мф 26:47-56; Мк 14:43-50; Ин 18:3-11)

⁴⁷ Ол иди чоохтанчатхан аразында, кизлер көрине түскеннер. Прайзының алнында Иуда тип ады-солалығ он ікі үгрэнчинің пірсі килиген. Иуда, «Кемни охсанам, Анзы полар» тип, кизлерге танығ пирерінеңер чоохтаан полған. Амды, Иисусты охсаныбызарға полип, Андар пас килген.

⁴⁸ Иисус, тізең, ағаа теен:

– Иуда! Син Кизи Оолғын охсаныснаң сатчазың ма?

⁴⁹ Иисуснаң хада полғаннар, ниме поларға итчеткенін көріп, Аннаң сурғаннар:

– Хан-пигібіс! Хылыстарнаң сабибыс па?

⁵⁰ Оларның пірсі, тізең, хылыс сығара тартып, иң улуғ абыстың нымысчызының оң хулаан үзе сабысхан. ⁵¹ Андада Иисус тібіскен:

– Тохтаңар, чидер.

Ол, нымысчының хулаана холын теертип, имнебіскен. ⁵² Анаң Иисус Позын тударға килген улуғ абыстарға, храм хадағчыларының пастыхтарына паза ах сағалларға теен:

– Сірер хылыстарнаң паза өзектернең Мині, сайбағчыны ла чили, тударға килдіңер бе! ⁵³ Мин сірернең хада күннің сай храмда полчаңмын, че сірер Минзер холларың көдірбечеңзер. Амды – сірернің тузыңар паза харасхының үлгүзі.

Пётр Иисустаң хыйа полча

⁵⁴ Иисусты, тудып алып, иң улуғ абыстың туразынзар ағыл килгеннер. Пётр оларның соонча оортахта парған. ⁵⁵ Анаң олар, сиден істінде от одынып, ибیره одырғлабысханнар. Пётр оларның аразындох одыр салған. ⁵⁶ Пір чалчы ипчи, аның от хазында одырчатханын көр салып, андар хази көріп, чоохтанған:

– Пу даа кизи Иисуснаң хада полған.
 – ⁵⁷ Мин Аны пилбинчем, – теен ол ипчее Пётр, Иисустаң хыйа полып.
⁵⁸ Түрче полбинаң, пазох пир кизи, Пётрны көр салып, теен:
 – Син дее оларның пирсізің.
 Че Пётр ол кизее нандырған:
 – Чох.
⁵⁹ Пир часча ирт парғанда, пазох пир кизи хатығ чоохтанған:
 – Икинчилес чоғыл, пу даа кизи Иисуснаң хада полған. Ол даа Галилей чиринең нооза.
⁶⁰ Че Пётр, ол кизее нандырып, теен:
 – Нимедеңер чоохтапчатханыңны пилбинчем.
 Ол иди чоохтан парифандох, питук тапси түскен.
⁶¹ Андада Хан-пиг Пётрзар, айланып, көрибскен. Пётр, тизең, Аның «Питук тапсаанча, син Миннең үс хати хыйа полыбызарзың» теен сөстерин сағысха кир килген. ⁶² Пётр, сых парыбызып, ачығ ылғап сыххан.

Иисус өөркі чарғы алнында
 (Мф 26:59-68; Мк 14:55-65; Ин 18:19-24)

⁶³ Иисусты хадарчатхан кизилер Аны, сөклеп ала, сохханнар. ⁶⁴ Анаң Аны, сүбүрекнең пүргебизип, сырайынаң сапхан саанаң «Ухаанчы ползаң, чоохта, кем Сини сапты?» тип сурғаннар. ⁶⁵ Паза көп аймах-пасха сөстернең Аны сөклееннер.
⁶⁶ Таң чарып килгенде, ах сағаллар, улуғ абыстар паза Моисей Чахии пилгчлери, чыыл килип, Иисусты постарының өөркі чарғызына ағыл килгеннер.
 – ⁶⁷ Чоохтадах писке, Мессий-Христос Синзиң ме? – сурғаннар Аннаң.
 Иисус оларға нандырған:
 – Чоохтап пирзем, сирер Мағаа киртинмессер.
⁶⁸ Сурығлар сурзам, тизең, сирер суриима даа нандырбассар, Мини дее позытпассар. ⁶⁹ Мының соонаң Кизи Оолғы Илбек Худайның оң саринда одыарар.
 – ⁷⁰ Андағда Син Худай Оолғызың ма?
 Иисус оларға нандырған:
 – Анзын, Минмин тип, позыңар чоохтадыңар.
⁷¹ Олар, тизең, тееннер:
 – Хайдағ киречилес писке ам даа кирек? Позының чоохтаанын истибис нооза.

Иисус Пилаттың алнында
 (Мф 27:1-2, 11-14; Мк 15:1-5; Ин 18:28-38)

23 Анаң прайзы, тур килип, Иисусты Пилатсар апарып, ² пыролап, чоохтанғаннар:
 – Пу кизиниң, хағанға албан төлеттирбин, Позын Мессий-Христоспын, ханмын тип аданып, чонны ардатчатханын көргебис.
³ Андада Пилат Иисустаң сурған:
 – Синзиң ме Иудей ханы?
 – Син тидиң аны, – нандырған ағаа Иисус.
⁴ Пилат улуғ абыстарға паза чонға чоохтанған:

– Мин Пу Кизиде пир дее пыро таппинчам.
⁵ Че олар, уламох хатығланып, чоохтанғаннар:
 – Ол прай Иудей чиринче, Галилей чиринең пастипу чирге теере, чонны, үгрет чөрип, путхапча.
⁶ Пилат, Галилей чиринеңер истип салып, сурған:
 – Ол Галилей чиринең ме?
⁷ Пилат, Иисустың Ирод ханның чиринең полчатханын пил салып, Аны Иродсар ызыбысхан, анзы ол туста Иерусалимдөк полған. ⁸ Ирод хан, Иисустаңар көп истип, хаңанох Аны көрери килген, аннаңар, көр салып, уғаа тың өрин парған паза пирее таңнастығ ниме көрип аларға изенген. ⁹ Ирод көп сурығлар сурған, че Иисус ағаа пир дее нандырбаан. ¹⁰ Улуғ абыстарнаң Моисей Чахии пилгчлери, мындох турып, өкпеленип, Аны пыролааннар. ¹¹ Ирод позының чаачыларынаң хада, Иисусты пир дее нимее салбин, Ағаа күлип, пай кип-азах кизиртип, Пилатсар нандыра ызыбысхан.
¹² Ол күн Пилатнаң Ирод нанчылар полыбысханнар. Мының алнында, тизең, олар ыырлығ полғаннар.

Киреске хазирға чарғылааннары
 (Мф 27:15-26; Мк 15:6-15; Ин 18:39-19:16)

¹³ Пилат, улуғ абыстарны, пастыхтарны паза чонны чыып алып, ¹⁴ оларға чоохтанған:
 – Сирер минзер Пу Кизини, чонны ардатча тип, ағыл килгезер. Мин, тизең, сирерниң көзиңерге, сурастырғлап, түптестирдим, че сирерниң пыролапчатхан нимелериңниң пирдеезин Анда таппадым. ¹⁵ Мин Аны Иродсар ысхамох нооза, че Ирод хан даа Аның өлимге чарғыладар андағмындағ пырозын таппиндыр. ¹⁶ Аннаңар мин Аны, соғарға чахып, позыдыбызарбын.
¹⁷ Ағаа үлүкүнге орта харибдең пиреезин позыдыбызарға кирек полтыр. ¹⁸ Че прай чон хысхыр сыххан:
 – Öлим Ағаа! Варавваны позыт писке!
¹⁹ Варавва, саарда хорылыстар идип, кизи өдирип, харибге кирген полған. ²⁰ Пилат Иисусты позыдыбызарға хатабох полып, тыыда чоохтанған.
²¹ Че кизилер «Хазирға! Хазирға Аны!» тип хысхырысханнар. ²² Андада Пилат оларға үзинчизин чоохтанған:
 – Ол хайдағ хомай ниме ит салған? Мин Аны өлимге чарғылаң пир дее ниме таппадым, аннаңар Аны, хатыглап-сохтырып, позыдыбызарбын.
²³ Че олар, уламох тың хысхырызып, Иисусты киреске хазирға хысханнар. Оларның аах-уух түскеннери улуғ абыстарнинаң асхан. ²⁴ Андада Пилат ол кизилерниң сурынызы хоостыра идерге чарат салған. ²⁵ Пилат, кизилер сурғаннары үчүн, сайбах-хорылыстар иткен паза кизи өдирген Варавваны харибдең позыдыбысхан. Иисусты, тизең, оларның холына пирибскен.

Голгофазар чол

(Мф 27:32-44; Мк 15:21-32; Ин 19:17-27)

²⁶ Кізілер, Иисусты апарчадып, чолда хырадаң саарзар айланчатхан Киринейдегі Симонны тохтадып, ағаа кіресті, Иисустың соонча апарзын тип, чүктендірібіскеннер. ²⁷ Иисустың соонча көп кизи парчатхан; оларның аразында, Иисусха айап, ылғап, сыхтапчатхан ипчилер полғаннар. ²⁸ Иисус, ипчилерзер айланып, чоохтанған:

– Иерусалимдегі ипчилер! Мағаа нимес, постарыңа паза палаларыңа ылғаңар.

²⁹ «Часкалығлар төлі чохтар, пала төритпееннер паза азырабааннар» тип чоохтанчаң күннер чағыннапчалар. ³⁰ Андада кизилер тағларға «Үстүбіске иңзеріңер!», төңнерге, тізең, «Пүрги чабызыңар пісті!» тирлер. ³¹ Көгерчеткен ағасты иди итчетселер, хуруғ ағаснаң чи ниме полар?

Иисусты кіреске хазааны

³² Кізілер Иисуснаң хада ікі сайбағчыны өдірерге апарғаннар.

³³ Хуу пас тип адалчатхан тас тигейліг төңзер чит килгенде, Иисусты кіреске хазап салғаннар, ікі сайбағчыны даа, пірсін Иисустың оң саринда, паза пірсін сол саринда хазабох салғаннар. ³⁴ Иисус, тізең, чоохтанған:

– Пабам! Пу кизилернің пыроларын таста, ниме итчеткеннерін пілбинчелер нооза.

Анаң чаачылар, үлүске тас тастап, Иисустың кип-азаан үлескеннер. ³⁵ Чон мындох көр турған. Оларнаң хада Иисусха пастыхтар даа күл турғаннар:

– Пасха кизилерні арачылаан, Худай таллаан Мессий-Христос полчатса, Позын арачылазын.

³⁶ Чаачылар даа, Иисусха чағын килип, хуйаң арағаны сындырып, күліп, ³⁷ ідөк чоохтан турғаннар:

– Син сынап Иудей ханы полчатсаң, Позыңны арачыла.

³⁸ Иисустың пазы үстүнде, кіреске грек, Рим паза еврей тілдерінең «Пу Иудей ханы» тип пазылыч чарды хазал парған полған. ³⁹ Хости хазаттыртхан сайбағчыларның пірсі ідөк, Иисусты чабаллап, чоохтанған:

– Син, Мессий-Христос полчатсаң, Позыңны паза пісті арачылап хал!

⁴⁰ Че сайбағчыларның паза пірсі, анзын тызып, чоохтанған:

– Син Худайдаң хорыхпинчазың ма? Сини поэңны даа ідөк хазап салғаннар нимес пе зе?

⁴¹ Пісті орта хазап салғаннар. Піс поэбыс иткен нимелерібіске турыстығ нандырығ тутчабыс. Ол, тізең, пір дее хомай ниме итпеен.

⁴² Анаң Иисусха теен:

– Поэңның хан-чиріңе читсең, Хан-пигім, мини сағыста тут!

– ⁴³ Сынны сағаа чоохтапчам, син пүүнөк Миннең хада Худай садында поларзың, – нандырған ағаа Иисус.

Иисустың өлімі

(Мф 27:45-56; Мк 15:33-41; Ин 19:28-30)

⁴⁴ Күн ортызында, прай чир үстүнде кинетін чыплама харасхы пол чөрібізіп, үс часча † иди турған. ⁴⁵ Күн чох пол парған. Храмдағы көзеңе ортызынча талал чөрібіскен. ⁴⁶ Иисус тың табыснаң хысхыра түскен:

– Пабам! Синің холыңа Позымның худын пирчем! Иди чоохтанып, Ол тынын поэдыбысхан.

⁴⁷ Чүспазы, пу полчатхан нимені көріп, Худайны сабландырып, чоохтанған:

– Пу Кизи сыннаң даа арығ чүректіг полтыр!

⁴⁸ Пу нимее чыылысхан чонның прайзы, полған нимені көріп, иблерінзер көксілерін сабынып ала айланған. ⁴⁹ Иисусты пілгеннернің прайзы, Аның соонча Галилей чирінең пеер килген ипчилер, тастыхти турып, ниме полчатханын көрчеткеннер.

Иисусты чығаны

(Мф 27:57-61; Мк 15:42-47; Ин 19:38-42)

⁵⁰ Оөркі чарғыда чағбан, арығ чүректіг Иосиф тип пір кизи ⁵¹ Иудей чиріндегі Аримафей саардаң полған, Худай хан-үлгүзінің килерін сағыпчатхан кизи пу чөптөзигде паза киректерде араласпаан полған. ⁵² Ол, Пилатсар килип, Иисустың сөөгін сурап алған, ⁵³ анаң Иисусты, кірестең түзіріп, улуғ иснең ораабызып, хайада хую чили киртилген паза пірдеезін чығбаан хомдыда чыып салған. ⁵⁴ Ол күн пятница полған, суббота чидіп одырған.

⁵⁵ Иосифтің соонча Галилей чирінең пеер Иисуснаң хада килген ипчилер парғаннар. Иисусты хайда паза хайди чығанын көргеннер. ⁵⁶ Анаң, туразар айланып, тадылығ чыстығ хайахтар паза чухтар тимнееннер. Суббота күнде, чахығ хоостыра, пір дее ниме итпин, тынанғаннар.

Иисус Христостың тірілгені

(Мф 28:1-10; Мк 16:1-8; Ин 20:1-10)

24 Неделяның пастағы күнінде †† иртен иртөк ипчилер, азынада тимнеп салған тадылығ чыстығ хайахтарын тудына, Иисустың хомдызынзар читкеннер, оларнаң хада хай пирее кизилер полғаннарох. ² Көрзелер, хуюны чапхан улуғ тас хыйа іділ партыр. ³ Хую истінзер кіріп, Иисус Хан-пигнің сөөгін таппааннар. ⁴ Олар иди ниме пол парғанын піл полбин турчатханнарында, кинетін чылтырах кип-азахтығ ікі ирен алныларында тура түскен. ⁵ Ипчилер хорыхханнарына чирге түңдере түскеннерінде, тігілері чоохтанғаннар:

† Грек тілінде: «алты частаң тоғыс часха читіре» тип пазылыч. Писте пу сөстер «күнөрте он ікі частаң үс часха читіре» тип сөстерге килісче. †† Иудейлернің неделя поэырах күннең пасталчаң.

– Сіерер ноға тірігні өліглер аразында көрглепчезер? ⁶ Ол мында чоғыл: Ол тіріл килген; Галилей чиріндөк сіерерге чоохтаан нимені сағысха кириңер: ⁷ Кізі Оолғының, чазыхтың кизилернің холына пирилп, киреске хазатыртып, үзинчі күнінде тіріл килерге кирек полчатханын.

⁸ Андада олар, Иисустың сөстерін сағысха кирип, ⁹ хуюдаң айлан килип, он пір үгренчее паза пасха даа кизилерге прай нимені чоохтап пиргеннер.

¹⁰ Ана олар: Мария Магдалина, Иоанна, Иаковтың ічези Мария паза оларнаң хада полған пасха даа ипчилер пу нимелердеңер илчилерге чоохтап пиргеннер. ¹¹ Ипчилернің чооғына, олаңай тилбиресчелер тип нимее салбин, киртинмееннер.

¹² Че Пётр, тура хонып, хуюзар чүгүр парған. Мөкейп, көрзе, хую истінде Иисусты ораан сүбүректер ле чатхлапчалар, анаң, позы алынча таңнап ала, нандыра айлан килген.

Еммаус аалзар парчатхан чолда

(Мк 16:12-13)

¹³ Олох күн ікі үгренчизи, Иерусалимнең алтон стадийче [†] тастыхти турчатхан Эммаус тип аалзар парчадып, ¹⁴ пу полған тылаастардаңар чоохтазып одырғаннар. ¹⁵ Иди олар, чоохтазып, үзүр париғаннарында, Иисус, Позы оларзар пас килип, хада пар сыххан. ¹⁶ Че оларның харахтары таныбас иде пол парғаннар, аннаңар олар Аны таныбааннар.

– ¹⁷ Нимеденер чоохтас паризар паза нимее иди хомзын-өзелчезер? – теен оларға Иисус.

– ¹⁸ Иерусалимзер килгеннернің аразында син не чалғыс позың пу күннерде анда ниме полғанын испеезиң ме таң? – нандырған Ағаа үгренчилерінің пірси, Клеопа.

– ¹⁹ Нимеденер? – сурған Иисус.

Олар Ағаа нандырғаннар:

– Назареттең сыххан Иисустаңар. Ол Худайның даа, чонның даа алнында сөзінең паза киректерінең күстіг Ухаанчы полған. ²⁰ Пістің улуф абыстар паза пастыхтар Иисусты өлімге чарғылирға пирибскеннер, анаң Аны киреске хазап салғаннар. ²¹ Піс, тізең, Ағаа, Израильни арачылачаң Кізі полар тип, ізенгебіс. Ол ниме полғаннаң, пүүн үзинчі күні пол парды. ²² Че пістің ипчилернің хай пиреези пісті хайхатты: олар, иртенөк Аны чыған чирзер парып, ²³ Аның сөогін таппиндырлар. Анаң, нандыра айланып, піссер ангеллер килгеннер, олар Ол тіріг тееннер тип чоохтааннар. ²⁴ Анаң пістің кизилернің хай пиреези хуюзар парған, анда ипчилерөк чоохтаанни полған, Аны көр таппааннар.

²⁵ Андада Иисус оларға теен:

– О, сағыс читпестер, ухаанчылар чоохтаан прай нимее киртин пілбес чүректіглер! ²⁶ Мессий-Христосха, сабланызына кирер үчүн, иди ирееленерге кирек полған ни?

[†] Алтон стадийче – он пір километрге тиң.

²⁷ Анаң Ол, прай Худай Пичиінде, Моисей Чахиинаң пастади прай ухаанчыларнинда Позынаңар ниме чоохталғанын пуларға изерістире прай чарыт пирген.

²⁸ Олар парчатхан аалға чагдап килгеннерінде, Иисус аннаң андарох парарға идеечик полыбысхан.

²⁹ Че үгренчилері, Аны тохтадып, тееннер:

– Хал піснең хада; күн хонып, иир поларға чөр.

Иисус, аалзар кирип, оларнаң хада халған.

³⁰ Оларнаң хада азыранарға одырып, Иисус халасты алып, алғабызып, сындырып, оларға пирген. ³¹ Андада ла оларның харахтары азыл чөрибскеннер. Олар, тізең, Иисусты танып салғаннар, че Ол сах андох оларның харахтарына көринмес пол парған. ³² Олар, пос аразында чоохтазып ала, тееннер:

– Ол, чолда піснең чоохтазып, Худай Пичиинеңер чарытчатханда, пістің чүреебіс ачыбаан ма ни?

³³ Олар, сах андох тыхтанып, Иерусалимзер айланғаннар, анаң он пір үгренчини паза оларнаң хада чыылған кизилерни таап алғаннар. ³⁴ Анзылары «Сынап таа Хан-пигибіс тіріл килтір. Ол Симонға көринтір» тип чоохтанғаннар. ³⁵ Пулар даа чолда ниме полғанын, хайди, халас сындыр пиргенде, Аны танып салғаннарын чоохтап пиргеннер.

Иисустың үгренчилерге көрингени

(Мф 28:16-20; Мк 16:14-18; Ин 20:19-23; Илч 1:6-8)

³⁶ Пу нимелерни чоохтасчатхан арада, Иисус Позы, оларның аразында тура түзіп, теен:

– Амыр хоных сіерерге.

³⁷ Пулар, хорыхханнарына алаң ас парып, кизи худын көрчөбіс тип сағынғаннар. ³⁸ Че Иисус оларға теен:

– Нимее хорых пардыңар? Ноға андағ сағыстар чүректеріңе кирче? ³⁹ Көриңер Миниң холларымны, азахтарымны: Мынзы Мин сын Позыммын: чаксы иде көрип, холларыңны теертип көриңер. Хуттың сөогі дее, иди дее чох поладыр нооза, Мини, тізең, көрчезер нимес пе зе, пар.

⁴⁰ Иди тип, хол-азахтарын көзиткен. ⁴¹ Олар, өрингеннерине ам даа киртин полбин, чапсып турчатханнарында, Иисус оларға теен:

– Сіерернің мында пирее чиңең ниме пар ба?

⁴² Олар ағаа хойғалаан палыхтаң пір кизек паза сота мөотти сындыр пиргеннер. ⁴³ Иисус, чиңең нимені алып, оларның көзіне чип сыххан. ⁴⁴ Анаң оларға теен:

– Сіерернең хада полғанда, чоохтаан сөстерім мынзын таныхтапча: Моисей Чахиинда, ухаанчыларның пічктерінде паза Ырларда Миннеңер пазылған прай нимелер тол парарға киректер.

⁴⁵ Анаң Худай Пичиінде пазылған нимелердеңер оңарылдыра чарыт пиріп, ⁴⁶ оларға чоохтанған:

– Пазылғанға көре, Мессий-Христос, ирееленерге, анаң, өдірт салып, үзинчі күнінде тіріл килерге кирек. ⁴⁷ Амды Аның адынаң, Иерусалимнең

пастади, прай чоннарны, пыросынып, чазыхтардаң позирға ўгрעדере кирек. ⁴⁸ Сірер прай мынзына киречізер. ⁴⁹ Мин сірерге Позымның Пабам молчаан нимені ысчам. Сірерге өөртін күс пирілгенче Иерусалим саарда пол турыңар.

Иисус Христостың тигірзер өөрлеени
(Мк 16:19-20; Илч 1:9-11)

⁵⁰ Анаң Иисус оларны, саардаң сығарып, Вифания теере апарған паза, холларын көдіріп,

оларны алғабысхан. ⁵¹ Иди алғап, Ол, олардаң оортахтаң оортах ла улып, тигірзер өөрлеп сыххан. ⁵² Ўгренцілері, Ағаа пазырған соонда, улүф өрчиде Иерусалимзер айланғаннар. ⁵³ Анаң олар, Худайны сабландырып паза алғап, сыбыра храмда полғаннар. Аминь.

Иоанн

Пу Чахсы Хабарны Иисусха иң чағын илчлерниң пирси Иоанн пасхан тип саниры кибирге кир парған. Иоаннаңар идөк ол Иисустың иң хынған үгрениңи полған тип пазылча. Христосха киртинизи үчүн он iki илчидең чалгыс ол ла өдиртпеен паза узах час чазап салған тип саналча. Иоанн поэзының Чахсы Хабарын прайзынаң соонаң, 90 чылларда, пасханға килисче.

Пос аразында угаа төйи үс хабардаң өнннде нименең пасхалалча полчаң аның Чахсы Хабары? Иоанн пасхан Хабар Иисустың чуртас чолының изерезин көмес тее сайбабин хоғарға күстенминче. Оон орынны ол Иисустың чооғына пирче. Иоанн кип-чоохтарны киндее кирбинче. Аның өн пөгини – пасха үс Чахсы Хабарда чох нимелерни пас салары паза хығырығыларны, Иисус Христос Поэзына киртинчеткен кизилерге наа чуртас асчатхан Худай Оолғы полчатханына, киртиндирері.

Пасха Чахсы Хабарларның хыринда Иоанн пасхан киндее Худай сөзиниң оңирға оой нимес сағыстары, чарых хоос омалар көп ле полар. Аның Чахсы Хабарын төрт чардыхти чарыбызарға чарир: 1) Кирис сөзи. Мында Иисус Христостың, кизилерни арачылир үчүн, Худай Поэзы кизее омаланыбысханнаңар көни чоохталча (1:1-18); 2) Иисус Христостың Худай полчатханын паза толдырчатхан киреен киречилепчеткен чити хайхазынаңар (1:19-12:50); 3) Иисус чир үстүнде идер кирегин толдыр салып, сабландырттар тузы чит килигеннеңер (13-20 пастағлар); 4) Сөс соо. Иисус, тирл парып, Поэзының үгрениңлеринең тоғазып, тил алысханы (21 пастағ).

Иисус Христос – сын Сөс

1 Иң пастап Сөс полған. Сөс Худайнаң хада полған, Сөс Худай полған. ² Сөс Худайнаң хада пастабох полған. ³ Ол прай нимени чайаан, Ол чох пир дее ние чайалбаан. ⁴ Сөсте чуртас полған, чуртас, тизең, кизилерниң чарии полған. ⁵ Чарых харасхыда чарыпча, харасхы, тизең, аны пир дее чаап полбаан †.

Иисус Христос – сын Чарых

⁶ Худай пир кизини ысхан. Аның ады Иоанн полған. ⁷ Ол, Чарыхтаңар киречилеенине киртинзиннер тип, чонға Чарыхтаңар чоохтирға килген. ⁸ Ол поэзы Чарых полбаан, че Чарыхтаңар киречилирге килген.

⁹ Чир үстүне төреен полған на кизини чарытчатхан †† сын Чарых пар полған. ¹⁰ Сын Чарых чир үстүнде полған, чир үстү Аннаң пастыра чайалған, че кизилер Аны таныбааннар. ¹¹ Ол Поэзының чонынзар килген, че олар Аны постарына чағын кирбееннер. ¹² Аны удурлаан паза Агаа киртинген кизилерге Худайның палалары полчаң оңдай пирілген. ¹³ Худай палалары олаңай паба-ичедең не нимес, че Худайдаң төридирлер.

¹⁴ Сөс, кизи пол парып, паарсасха паза сынға пай улып, писнең хада чуртаан. Пис Аның Пабазынаң

алған сабланызын көргебіс. Ол сабланысты Пабазының чалгыс Оолғы улып алған.

Киреске түзирчең Иоанның киречилеени

¹⁵ Иоанн, Сөстеңер киречилеп, хысхырып ала чоохтаан:

– «Миниң соомча Килчеткени, мин төреелеккеөк пар полғаннаңар, миннең илбек» тип чоохтаам Пу Кизидеңер. ¹⁶ Анда паарсас толдыра полғаннаңар, пис паарсасты үзиги чох алғабыс. ¹⁷ Моисей Чахиин# писке Моисей, Худайдаң алып, пирген, че паарсаснаң сын сөстерни Иисус Христос пирген нооза. ¹⁸ Худайны пир дее кизи хақан даа көрбеен. Пабазының иң чағыны, чалгыс Оолғы ла, көрп, Аннаңар писке, прай чоллап, искир пирген.

Иоанн поэзынаңар чоохтапча

(Мф 3:1-12; Мк 1:2-8; Лк 3:15-17)

¹⁹ Иудей пастыхтары Иоаннзар Иерусалимнең абыстарны паза левиттерни# «Кемзиң син, Мессий-Христоссың# ма?» тип сурарға ысханнар.

– ²⁰ Мин Мессий-Христос нимеспин, – тип, көни, хыйа полбин, нандырған Иоанн.

– ²¹ Кемзиң син? Илиязың ‡ ма? – сурғаннар олар.

– Чох, – теен Иоанн.

– Андагда ухаанчызың ма? ††

– Чох.

† «Чаап полбаан» сөстерни грек тилинде «пил полбаан» тип тее оңирға чарир. †† «Чир үстүне төреен полған на кизини чарытчатхан» тип сөстерни «Полған на кизини чарытчатхан Чарых чир үстүне килче» тип тее оңирға чарир.

‡ Илия – үребеен, че Худай тигрзер алып алған Пурунғы Молчагдағы ухаанчы. Көр Пурунғы Молчагдағы «Ханнардаңар 4-чи» (4 Царств) киндези 2:1-17. Иудейлер аның чирзер Мессийдең пурун килерин сагааннар. †† Андагда ухаанчызың ма? – ол туста иудейлер Христостың килеринеңер чарлир ухаанчыны сагыпчатханнар. Көр Пурунғы Молчагдағы

– 22 Кемзиң син андағда? – сурастырғлааннар олар.
– Пісті ысхан кизилерге хайдағ нандырығ пирибис?
Позыңнаңар ниме чоохтап пирерзиң?

23 Иоанн Исайи ухаанчының пічиинде пазылған сөстернең нандырған:

– Мин хуу чазыда «Хан Худайға# көні чол ит пириңер!» тип хысхырчатхан кизінің үні осхаспын.

24 Килген кизилернің аразында фарисейлер# полғаннар.

– 25 Син, Мессий-Христос таа, Илия даа, ухаанчы даа ниместе, ноға кизилерні кіреске түзірчезиң? – тип сурғаннар олар.

– 26 Мин суғда кіреске түзірчем, – нандырған Иоанн. – Че араңарда сірерге таныс нимес Кизи пар.
27 Ол минің соомча килерге кирек, Ол, мин төреелеккеөк, пар полғаннаңар, Аның маймааның паан даа систерге турыстығ нимеспін.

28 Пу чоох Вифавара саарда полған. Пу саар Иоанн кіреске түзірчеткен Иордан суғның іскеркі саринда турған.

Иисус – Худай Хурағаны

29 Пазағы күнде Иоанн, позынзар килчеткен Иисусты көр салып, кизилерге теен:

– Мына Худай Хурағаны#. Чир үстүндегі прай кизилернің чазыхтарын# Позына алып алчатхан Хураған. 30 Мин ол Хурағаннаңар піди чоохтаан полғам: «Минің соомча Ирен килче. Ол, мин төреелеккеөк, пар полғаннаңар, миннең илбек».

31 Израиль кизилері Аны пілзиннер тип, чонны кіреске түзірерге килгем. Че мин дее Аның кем полчатханын пілбеем.

32 Иоанн ідөк киречилеен:

– Мин Худай Худының, тахырах хус чили, тигірдең көні түс килип, Ағаа одырыбысханын көргем. 33 Мин Аның кем полчатханын пілбеем, че Худай, мині кизилерні суғда кіреске түзірерге ызып, теен: «Тигірдең түсчеткен Хут Кемде тохтир, Ол, Худай Худын пирип, пасха оңдайнаң кіреске түзірчеткен Кизи полар». 34 Мин, Худай Худының түсчеткенін көріп, Аның Худай Оолғы полчатханын киречилеем.

Иисус пастағы үгрэнчлерін хығырча

35 Пазағы күнде Иоанн ікі үгрэнчизінең хада олох орында турған. 36 Ирт париған Иисусты көріп, Иоанн теен:

– Мына Худай Хурағаны.

37 Ол сөстерні истип, ікі үгрэнч Иисустың соонча пар сыххан. 38 Иисус, хайбағынып, Позының соонча килчеткеннерні көр салып, сурған:

– Ниме кирек сірерге?

– Равви (пу «Үгретчи» теені полча), Син хайда чуртапчазың? – сурғаннар олар.

– 39 Парааңар, постарың көрерзер, – нандырған Иисус.

«Чахығны хатап чарлааны» (Второзаконие) киндези 18:15, 18.
«Ухаанчы» – көр чарыдылығ сөстикте.

Иирзер, он час † тузында, үгрэнчлері, Аннаң хада парып, хайда чуртапчатханын көріп алып, иир тооза анда полғаннар. 40 Иисустың соонча парчатхан ікі үгрэнчизінің пірсі Симон-Пётрның харындазы Андрей полған. 41 Ол, сах андох Симон харындазына тоғазып «Піс кизилер сағыпчатхан Мессийні (пу «Христосты» теені полча) таап алдыбыс» тип, аны Иисуссар ағыл килген.

Иисус, Симонны көріп, теен:

– Син, Симон, Ионаның оолғы, Кифа †† (пу грек тилинде Пётр полча) тип адаларзың.

43 Пазағы күнде Иисус Галилей# чиринзер парарға сағыныбысхан. Ол, Филиппке тоғазып, теен:

– Минің соомча пар.

44 Филипп тее Андрейнең Пётр харындастар чуртапчатхан Вифсаида саардаң полған. 45 Филипп, Нафанаилге тоғазып, чоохтанған:

– Піс Моисей Чахиинда паза ухаанчыларның пічиинде ‡ пазылған Кизіні таап алғабыс. Ол Назареттегі Иосифтің оолғы Иисус.

– 46 Назареттең пирее чахсы ниме полар ба? – теен Нафанаил.

– Пар, көріп ал, – нандырча Филипп.

– 47 Мына Израиль адын ал чөрерге турыстығ, чойырхос нимес кизи, – чоохтанча Иисус, Позынзар килчеткен Нафанаилні көр салып.

– 48 Мини хайдаң пілчезиң? – сурча Нафанаил.

– Филипп сині хығырар алнындох, Мин сині смоковница ағазының хыринда көргем, – нандырған Иисус.

– 49 Үгретчи! Син – Худай Оолғызың, Син – Израиль Ханызың! – хысхырған Нафанаил.

– 50 Мин, сині смоковница ағазының хыринда көргем тип, чоохтаанымнаңар, син киртінчезиң. Син аннаң даа артых ниме көрерзиң, – нандырған Иисус. 51 Аннаң аңдар хосхан:

– Сынны чоохтапчам сірерге, пу тустаң сығара тигірнің азылчатханын паза Худай ангеллерінің#, Кизи Оолғынзар# түзіп, нандыра тигірзер өөрлепчеткеннерін көрерзер.

Иисус Кана аалдағы тойда пастағы хайхасты итче

2 Ікі күн пазынаң Галилей чиріндегі Кана аалда той полған. Иисустың іцезі андох полған.

2 Иисус таа үгрэнчлерінең хада ол тойға хығыртылған полған. 3 Араға тоозыл парғанда, Иисустың іцезі Ағаа типче:

– Оларның хызыл араға чоғыл.

– 4 Пістің анда ноо киреебіс. Хайхастар# идер тузым ам даа читкелек, – нандырча Иисус.

– 5 Ол сірерге ниме чоохтир, аны идиңер, – чахаан сүмекчиннерге іцезі.

† Гректернің «он час» теені пістің оңдайда төрт час иирге килісче. †† Кифа – хакас тилинде «хайа» теені полча. ‡ Моисей Чахиин паза ухаанчыларның пічиинде – Мында иудейлернің кибірлеріндегі Пурунғы Молчағадағы пічиинің чардыхтарынаңар чоохталча.

⁶ Анда тастаң идилген алты идіс турған. Ол идістерде иудейлер постарын арығланчаң кибірде тузаланчатхан суғны тутчаңнар. Полған на идіске iki-үс синегце † суғ кір парчаң.

– ⁷ Ол идістерге толдыра суғ ур салыңар, – тіпче сүмекчиннерге Иисус.

Олар суғны идістернің хырларына теере ур салғаннар.

– ⁸ Амды суғны, сузып алып, тойнаң устатчатхан кизее апар пиріңер, – чахыпча оларға Иисус.

Олар апар салғаннар. ⁹ Тойнаң устатчатхан кизи, хызыл арағаа айлан парған суғны амзабызып (арағаны хайдаң ағылғаннарын пилбеен, аны сус килген сүмекчиннер ле пилгеннер), ипчи алчатхан оолны хығырча.

– ¹⁰ Той итчетсе, кизи пурун чахсы арағаны үлепче. Кизилер изір парза ла, хомай арағазын пирче. Син, тізең, чахсы арағаңны, сығарбин, амға теере туттың, – чоохтанча ол.

¹¹ Иди Иисус, Галилей чиріндегі Кана аалдаң хайхастар идерін пастап, Позының сабланызын көзіткен. Аның үгренчлері Ағаа киртин сыхханнар.

¹² Той соонаң Ол ічезінең, харындастарынаң, үгренчлерінең хада Капернаум саарзар парыбысхан. Капернаумда олар нинче-де күн полғаннар.

Иисус храмнаң садығыларны сүрче (Мф 21:12-13; Мк 11:15-17; Лк 19:45-46)

¹³ Иудейлернің Па'сха тіп үлүкүни# чагдап одырған. Иисус Иерусалимзер килген. ¹⁴ Ол храмда# тайыға салылчаң тазыннарның, хойларның паза иб тахырахтарының тіриге садылчатханнарын көр салған. Мындох ахча орнастырчаңнар одырғаннар. ¹⁵ Иисус, арғамчыдаң хамчы идіп, оларны прайзын, тазыннарынаң, хойларынаң хада, храмнаң сығара сүрглебіскен. Ахча орнастырчаңнарның столларын тўңдерібізіп, ахчаларын чайа тастап, иб тахырахтарын сатчатханнарға чоохтанча:

– Пуларны мыннаң хыйа идиңер! Пу храмны – Минің Пабамның туразын – садығ туразына паза айландырбаңар.

¹⁷ Аның үгренчлері Худай Пичинде# «Синің тураңа сағыссырааным Мағаа уйғу-чадығ пирбинче» тіп пазылғанын сағысха киргеннер.

¹⁸ Иудейлернің пастыхтары Иисустаң сурғаннар:

– Синің пиди идер үлгўңнің парың хайдағ танығнаң писке киречилірзиң?

– ¹⁹ Пу храмны иңзерібіссер, Мин, тізең, аны үс күнге турғызыбызарбын, – нандырған Иисус.

– ²⁰ Пу храм хырых алты чыл пўдірилген, Син, тізең, аны үс күннің аразына турғызыбызарзың ма? – сурғаннар иудей пастыхтары.

²¹ Иисус, тізең, Позының ит-сўўгін «храм» тіп адап чоохтанған полған. ²² Ол өлімнең тіріл килген

† Iki-үс синег – грек тилінде сигизонча алай пир чўс чибиргиче литр теени полча.

соонда, үгренчлері, Аның храмнаңар чоохтаанын сағысха кирип, Худай Пичинне паза Иисустың чоохтаан чооғына киртингеннер.

²³ Иерусалимдегі Па'сха тіп үлүкўнде, Иисустың итчеткен хайхастарын көрип, Ағаа көп кизи киртин сыххан. ²⁴ Че Иисус, оларның прайзын пилгеннеңер, пирдеезіне изенмеен. ²⁵ Иисус кизидеңер пасха кизинің чооғы хоостыра пилип аларын кирексibeен. Ол кизинің хылиин Позы пилген.

Никодим Иисуснаң чоохтасча

3 Иудейлер пастыхтарының санында Никодим теен фарисей полған.

² Пирсінде ол, Иисуссар хараазын килип, чоохтанған:

– Угретчи! Син итчеткен хайхастарны, Худай үлгў пирбее, пир дее кизи ит полбас. Аннаңар пис пилчебіс, Син Худайдаң килген угретчиңиң.

– ³ Сынны чоохтапчам сағаа, кем Худайдаң хатап төреен, ол ла Худай хан-чирине# чидер, – нандырған ағаа Иисус.

– ⁴ Улуғ кизи хайди хатап төрир? Ічезинің истине хатап кирип, төрир бе ни? – теен Никодим.

– ⁵ Сынны чоохтапчам сағаа, кем суғдаң паза Хуттаң төреен, ол ла Худай хан-чиринзер кир полар, – нандырған Иисус. – ⁶ Кизидең төреени кизи палазы полча, Худайның Худынаң төреени, тізең, Худайның палазы полча. ⁷ «Сирерге хатап Худайдаң төрирге кирек» теениме ноға чапсыпчазың? ⁸ Чил † дее, хайда хынча, анда үбўрче. Син аның суулаанын исчезиң, аның хайдаң килчеткенін паза хайдар парчатханын пилбинчезиң. Сах идок кизинің Худай Худынаң хайди төрипчеткенін дее пилдістиг иде чоохтап пирерге сидік.

– ⁹ Хайди иди полар? – сурған Никодим.

– ¹⁰ Син, Израиль угретчизи полчадып, аны даа пилбинчезиң ме? – нандырған Иисус. – ¹¹ Сынны чоохтапчам сағаа, поэзыбыс пилчеткен нимедееңер чоохтапчабыс, поэзыбыс көрген нимени киречилепчебіс, сирер, тізең, пис киречилепчеткен нимени постарыңа чағын итпинчезер. ¹² Мин сирерге чирдегі нимелердеңер чоохтапчатсам даа, сирер киртинминчетсер, тигирдегі нимелердеңер чоохтазам, хайди киртинерзер? ¹³ Тигирде нима парың көрерге пир дее кизи андар сыхпаан. Че тигирде чуртапчатхан Кизи Оолғы чир үстўнзер тўс килген. ¹⁴ Чыланға ызыртхан кизилер олбес үчўн, чис чыланзар көрзиннер тіп, Моисей чистең идилген чыланни хуу чазыда, ағасха хазап, көдір салған ‡. Сах иди, Кизи Оолғына киртинчеткен кизилер олбезиннер, мўги чуртастығ# ползыннар тіп, Аны, ағасха хазап, көдір саларға кирек ††.

†† Чил – пу сўс грек тилінде iki сўсти таныхтапча: «чил» алай «хут». Аннаңар чил, хутты таныхтап, аның орнына тузаланадыр.

‡ Чис чыланнаңар чоохтаңар көр Пурунғы Молчагдағы «Саннар» (Числа) киндези 21:4-9. †† Иисустың көни чооғы 15-чи алай 21-ғы стихте тоозылча.

¹⁶ Худай, прай кизилерге тың хынғаннаңар, Позының чалғыс Оолғын даа өлимге ысхан. Иди ызып, Оолғына киртинчеткен полған на кизее өлбеске, мөги чуртастыг поларға оңдай пирген.
¹⁷ Худай Позының Оолғын чарғы идерге нимес, че прай кизилерни арачылирға ысхан. ¹⁸ Худайның чалғыс Оолғына киртинчеткен кизи чарғылатыртпинча, че киртинминчеткен кизи, тизең, киртинмеени үчүн, чарғылатырт салған. ¹⁹ Ноға олар чарғылатыртханнар? Чир-чалбахха Чарых килген, че кизилерниң иткен киректери чабал полғаннаңар, олар харасхаа Чарыхтаң артых хынғаннар. ²⁰ Чабал ниме итчеткен кизи Чарыхты хырт көрче, иткен киректери чабалдаңар, оларны илезине сығарбасха тип, Чарыхха чағын кирбинче. ²¹ Че сын ниме итчеткен кизи, Худайның пользиинаң итчеткенинеңер, чаксы нимелер иле ползын тип, Чарыхха сығадыр.

Иоанн Иисустаңар чоохтапча

²² Аның соонда Иисус, Позының үгрэнчлеринең хада Иерусалим саардаң сығып, Иудей чириндеги пир аалзар парыбызып, анда оларнаң хада чуртап, кизилерни киреске түзирген. ²³ Иоанн, тизең, Салим саарның хыриндағы Энон тип пир орында суғ көп полғаннаңар, кизилерни анда киреске түзирген. Кизилер, андар килип, киреске түсчеңнер. ²⁴ (Ол туста Иоанны харибге чапхалах полғаннар.)

²⁵ Пирсинде Иоанның үгрэнчлері иудейлернең посты арыгланчаң кибирдеңер талас сыхханнар.

²⁶ Олар, Иоаннзар килип, ағаа чоохтааннар:

– Үгретчи, синнең хада Иордан суғның хазында полған Кизини – син Аннаңар киречилеен полғазың – сағызыңа кирчезиң ме? Ол амды кизилерни киреске түзирче, прайзы Андар парча.

– ²⁷ Худай пирбезе, кизи поэна пир дее ниме ал полбас, – нандырған Иоанн. – ²⁸ Сирер постарың «Мин Мессий-Христос нимеспин, че Худай минни Аннаң пурун ысхан» тип чоохтааныма киречизер. ²⁹ Хоных хончатхан оол тойның өөн кизизи полча, арғызы, тизең, хости турып, аны исчеткенине өринче. Мин дее иди өринчем. ³⁰ Амды Иисусха аннаң андар улуғдаң улуғ полып одыраарға кирек, мағаа, тизең, чабыс полып одыраарға.

³¹ Тигирдең килчеткен Кизи прайзынаң пөзик. Чирде төреен кизи, тизең, чирдегөк кизилер осхас, оларох чили чоохтанча. Худайдаң килчеткен Кизи, тизең, прайзынаң пөзик. ³² Ол Позы көрген-искен нимеденер чоохтапча, че Аның чооғына пир дее кизи киртинминче. ³³ Аның чооғына киртинчеткен кизи поэның киртинизинең Худай сөстериниң сын полчатханын таныхтапча. ³⁴ Худай Позының Худын синебин пирчеткеннеңер, Худай ысхан Кизи Аның сөзин чоохтапча. ³⁵ Пабазы, Оолғына хынып, Ағаа прай үлгүзин пирибискен. ³⁶ Худайның Оолғына киртинчеткен кизиниң мөги чуртазы пар; Худайның Оолғына киртинминчеткен кизиниң, тизең, андаң

чуртазы чоғыл, че Худайның хатыгланғаны ағаа чидер.

Иисус самар ипчинең чоохтасча

4 Иисустың үгрэнчлері Иоанның үгрэнчлеринең хай-хай көп полып одырчатханнаңар паза көп кизини киреске түзирчеткеннеңер чоохтар фарисейлерге чит парғаннар. ² (Итсе-де, Иисус Позы киреске түзирбечең, Аның үгрэнчлері түзирчеңнер.) ³ Иисус, фарисейлерденер пил салып, Иудей чирин тасты, хатап Галилей чиринзер пар сыххан. ⁴ Ағаа Самар чиринче иртерге кирек полған. ⁵ Иисус Самар чириндеги Сихарь саарға читкен. Ол саар Иаковтың † хақан-да Иосиф оолғына пирген чирниң хыринда полған. ⁶ Анда «Иаковтың хутуғы» тип адалчатхан хутух пар полған. Иисус, чолдаң майых парып, хутух хыринда одыр салған. Күн ортызы полған.

⁷ Пир самар ипчи суға килген.

– Суғ изерге пир Мағаа, – теен ағаа Иисус.

⁸ Аның үгрэнчлері саарзар чичең ниме аларға парыбысхан полғаннар.

– ⁹ Син, иудей полчадып, миннең, самар ипчидең, суғ изерге сурынчазың ма? – нандырча Ағаа самар ипчи.

Иудейлер самарларнаң пир идиснең тuzаланмачаңнар ††.

– ¹⁰ Худай кизилерге ниме пирерге итчеткенин паза Кемниң сағаа «Суғ изерге пир Мағаа» типчеткенин, пилбинчезиң. Че пилген ползаң, поэың Аннаң тириг суғны сурарчыхсың. Ол сағаа аны пирерчк, – нандырған Иисус.

– ¹¹ Пигим, синиң сустып алчаң идизиң чоғыл. Хутух, тизең, тирең. Хайдаң Синде тириг суғ полар? ¹² Иаков пабабыс пу хутухты писке пирген. Ол поэы даа, палалары даа, маллары даа мыннаң исчеңнер. Син аннаң даа улуғзың ма? – типче ипчи.

– ¹³ Пу суғны исчеткен полған на кизи хатап сухсап парар. ¹⁴ Че Миниң пирер суумны искен кизи хақан даа сухсабас. Миниң пирер суум аның истинде мөги чуртас пирчеткен хара суға айлан парар, – нандырған Иисус.

– ¹⁵ Пигим, пир мағаа ол суғны. Андада мин хақан даа сухсабаспын, пу хутухсар даа килерге кирек чох полар мағаа, – типче ипчи.

– ¹⁶ Парып, ириңни пеер хығыр кил, – типче Иисус.

– ¹⁷ Миниң ирим чоғыл, – нандырча ипчи.

– Син, ирим чоғыл тип, орта чоохтадың. ¹⁸ Син пис хати ирге парғазың. Ам синнең хада чуртапчатхан кизи дее синиң ириң нимес. Анзын син орта чоохтадың, – типче Иисус.

– ¹⁹ Пигим, көрчем, Син ухаанчы полтырзың.

²⁰ Пистің пабаларыбыс пу тағның үстүнде Худайға пазырчаңнар, сирер, иудейлер, тизең, Худайға

† Иаков – Авраамның пархазы, еврей чонның өбекелериниң пабазы. †† «Иудейлер самарларнаң пир идиснең тuzаланмачаңнар» сөстерни «Иудейлернең самарларның араларында палғалыс чох полған» тип тилбестирге дее чарир.

пазырчаң орын Иерусалимде тип үгретчезер, – нандырча ипчи.

– ²¹ Киртин Мағаа, Пабама пу тағның үстүнде дее, Иерусалимде дее пазырбас тус килир, – чоохтапча Иисус. – ²² Сірер, самарлар, кемге пазырчатханнарыңны пілбинчезер, піс, тізең, иудейлер, Арачылағчы# пістең сығардаңар, кемге пазырчатханыбысты, пілчебіс. ²³ Че килер андағ тус, ол чит тее килді полар, хақан сыннаң Пабама киртинчеткен кизілер, Пабамны піліп алып, Позына чүректерінде пазыраңарлар. Иди кизілер Пабама Аның көңні хоостыра пазыраңарлар. ²⁴ Худай – Хут полча, Аның ит-сөбгі чоғыл. Аннаңар Пабама киртинчеткеннер, Аны піліп алып, Позына чүректерінде пазыраңарға киректер.

– ²⁵ Мин пілчем, Мессий-Христос килер. Ол, киліп, піске прай ние искр пирер, – типче ипчи.

– ²⁶ Ол – «Минмін»#, синнең чоохтасчатхан Кізі, – нандырча Иисус.

²⁷ Иди теен туста, Аның үгретчелері нандыра айлан килгеннер. Иисустың ипчинең чоохтасчатханына таңнап парғаннар. Че оларның пирдеези «Сағаа пу ипчидең пирее ние кирек пе?» алай «Ноға Син пу ипчинең чоохтасчазың?» тип сурбаан Иисустаң.

²⁸ Ипчи, тізең, суғ хапчаң идізин халғыс салып, саарзар парып, кизілерге чоохтаан:

– ²⁹ Минің ние иткенімни мағаа прай чоохтап пирген Кізіни, парып, көр киліңер. Ол Мессий-Христос полбазын?

³⁰ Кизілер, саардаң сығып, андар парғаннар.

³¹ Угретчелері, тізең, ипчи саарзар парыбысхан туста Иисустаң сурынғаннар:

– Угретчи, азыранып ал.

– ³² Минің сірер пілбинчеткен чиизім пар, – нандырған Иисус.

³³ Угретчелері пос алынча чоохтасханнар:

– Пиреези Ағаа чиңең ние ағыл пирді бе?

– ³⁴ Мини ысхан Пабамның көңнін толдырып, Аның киреен ит салары Минің чиизім полча, – нандырча Иисус.

– ³⁵ Ас кизеріне ам даа төрт ай халды типчезер нимес пе? Че Мин сірерге типчем, хыралар, хазарып, кизерге чит пардылар. Көріңер пеер килчеткен кизілерзер. Олар кизерге чит парған хыраларға төйи ниместер бе? ³⁶ Орта типчелер: «Пірсі таарыпча, паза пірсі ас кисче». Асты таарыпчатханы даа, кискені дее хада өрінзіннер тип, хыра кисчеткеннер тоғыстары үчүн төлег алчалар, чыылған ас – кизілер – тізең, мөгі чуртас алчалар. ³⁸ Мин сірерни постарың таарыбаан асты кизерге ысхам. Анда пасхалары тоғынғаннар, сірер, тізең, оларның тоғыстарынаң тузаланғазар.

³⁹ Самар ипчи «Иисус минің ние иткенімни прай чоохтап пирген» теенде, Сихарь саарда самарлардаң көп кизи Иисусха киртініп пастаан.

⁴⁰ Аннаңар самарлар, Иисуссар киліп, Аны постарында полип аларға сурынғаннар. Иисус

анда iki күнге халған. ⁴¹ Аның үгретчелері истіп, улам көп самар кизілер киртин сыххан.

– ⁴² Ам синің сөстерің хоостыра ла нимес, че поэбыс истіп паза Аның чир-чарыхтың сын Арачылағчызы Мессий-Христос полчатханын піліп алып, киртинчебіс, – тееннер олар пайаағы ипчее.

Иисус пөзік устағчының оолғын имнепче

(Мф 8:5-13; Лк 7:1-10)

⁴³ Икі күн ирткен соонаң, Иисус, Сихарь саардаң сығып, «Ухаанчы поэбының чирінде улуғлатпинча» тип, Галилей чиринзер пар сыххан. ⁴⁵ Иисус Галилей чиринзер килгенде, Галилейлер, Иерусалимдегі үлүкүнде полип, Иисустың прай иткен нимелерін көргеннеңер, амды Аны чылығ удурлааннар.

⁴⁶ Иисус пазох Галилей чиріндегі Кана аалзар килген, ол анда хақан-да суғны арағаа айландырған. Ол туста Капернаумда пір пөзік устағчының оолғы ағырчатхан. ⁴⁷ Ол оолның пабазы, Иисустың Иудей чирінең Галилей чиринзер килгенін истіп, Иисуссар парып, Аны поэбының ибінзер хығырып, үрер пазы чатчатхан оолғын имнебизерге сурынған.

– ⁴⁸ Сірер, танығлар паза хайхастар көрбеенде, киртинмессер, – нандырған Иисус.

– ⁴⁹ Хан-пигім!# Оолғым үреелекке, кил пар, – сурынча устағчы.

– ⁵⁰ Нан, синің оолғың хазых, – типче Иисус.

Аның сөстеріне киртініп, ол устағчы наныбысхан. ⁵¹ Чолда ағаа сүмекчіннері учурап парғаннар.

– Оолғың хазыхтан парған, – чоохтааннар ағаа олар.

– ⁵² Ноо туста ағаа чахсы полибысхан? – сурған ол сүмекчіннерінең.

– Кичее күнөрте, чити час † тузында, тудан ағырии аны поэйтхан, – нандырғаннар олар.

⁵³ Пабазы сах ол туста Иисустың «Синің оолғың хазых» теенін сизин салған. Мының соонда оолның пабазы даа, ибдегелері дее, прайзы киртин сыххан.

⁵⁴ Иди Иисус, Иудей чирінең Галилей чиринзер айлан киліп, ікінчі хайхазын иткен.

Иисус пас чөр полбинчатхан кизіни имнебісче

5 Аның соонда иудейлер үлүкүни полған. Иисус Иерусалимзер килген. ² Иерусалимде «Хой Хаалхазы» хыринда үстү чабых пис коридорлығ, еврей тілінең «Вифезда» тип адалчатхан чуунчаң орын пар полған. ³ Ол коридорларда харах чох, ахсах, пас чөр полбинчатхан уғаа көп ағырығ кизілер чатханнар. Худай ангелі, чуунчаң орынзар пирее-пирее түзіп, суғны пулғабыс турчаң. Иди пулғалған суға иң пурун кірген кизи хайдағ даа ағырығдаң чазыл парчаң. Аннаңар ағырығ кизілер суғның чайхаларын сағааннар. ⁵ Оларның аразында отыс сигис чыл ағыр паріған кизи полған.

† Гректернің «чити час» теени пістің оңдайда пір часха килісче.

⁶ Иисус, ол кизиниң чатчатханын көрп паза ўр ағыр париғанын піліп, сурған:

– Хазыхтанып аларың килче бе?

– ⁷ Ыа пигім, че суғ, наа ла пулғалып, чайхалып пасталған туста мини суға кирцең кизи чоғыл. Мин аңдар читкенче, пасхазы миннең пурун кирибисче, – нандырған ағырығ кизи.

– ⁸ Тур, төзеең алып, пас чөр, – типче ағаа Иисус.

⁹ Ол кизи сах аңдох чазыл парған. Төзеең алып, парыбысхан.

Пу кирек, тізең, субботада, тынанчаң, пір дее тоғыс итпечең күнде полғаннаңар, иудейлер чазылған кизее тееннер:

– Пүүн суббота, аннаңар сағаа төзееңни апарарға чарабас.

– ¹¹ Мини имнеен Кизи мағаа «Төзеең алып, чөр» теен, – нандырған чазылған кизи.

– ¹² Кемдір ол, сағаа «Төзеең алып, чөр» теен кизи? – сурғаннар ол кизидең.

¹³ Иисус анда турған кизилерниң аразында чит парыбысханнаңар, имненіп алған кизи Аның кем полғанын пілбеен.

¹⁴ Соонаң Иисус ағаа храмда тоғас парған.

– Амды син чазыл пардың. Мыннаң мындар улам хомай пол парбас үчүн, паза чазых итпе, – чоохтанған ағаа.

¹⁵ Ол кизи, иудейлерзер парып, аны имнеен кизи Иисус полча тип чоохтап пирген. ¹⁶ Иудейлер, андаң нимелерни субботада итчеткені үчүн, Иисусты, өдірбізерге идіп, сүріс сыхханнар.

¹⁷ Иисус, тізең, оларға теен:

– Пабам тынағ чох тоғынча. Мин дее ідөк тоғынчам.

¹⁸ Иудейлерниң Иисусты, субботадаңар чыхығны сайбааны ла үчүн нимес, че Худайны Пабам тип адааны паза Позын Худайнаң тиңнеені үчүн, өдірерлері уғаа килген.

Чуртас пирчеткен Иисус

¹⁹ Иисус иудейлерге піди чоохтанған:

– Сынны чоохтапчам сірерге, Оолғы Пабазының иткен киректерін көрбеен полза, Позы алынча пір дее ние ит полбасчых. Пабазы итчеткен нимені Оолғы даа идедір. ²⁰ Пабазы, Оолғына хынып, Позының итчеткен нимелерін прай Ағаа көзітче. Сірерни хайхадар үчүн, Ол Ағаа мыннаң даа улуғ нимелер көзідер. ²¹ Хайди Пабазы өліглерге, тірлдіріп, чуртас пирче, Оолғы даа, кемге пирерге хынза, ағаа чуртас пирче. ²² Пабазы Позы пірдеезін чарғылабинча, че чарғылачаң үлгүни прай Оолғының холына пир салған. ²³ Пу оңдайнаң прайзы, Пабазын хайди улуғлапчалар, сах іди Оолғын улуғлазыннар. Оолғын улуғлабинчатхан кизи Аны ысхан Пабазын даа улуғлабинча.

²⁴ Сынны сірерге чоохтапчам, Миниң сөзім исчеткен паза Мини ысхан Пабама киртинчеткен кизи, мөгі чуртастығ полип, чарғы алнында турбин, өлімзер апарчатхан чолдаң хыйа сығып, аннаң

андар чуртап одыар. ²⁵ Сынны сірерге чоохтапчам, өліглерниң Худай Оолғының үнін исчең, паза, аны истіп, тіріл килчең тус чағдап одыр, ол чит тее килди полар. ²⁶ Хайди Пабазы Позы чуртастың хара-суу полча, Оолғына даа Позына чуртастың хара-суу поларға оңдай пирген. ²⁷ Ол Кизи Оолғы полчатханнаңар, Пабазы Ағаа чарғы итчең үлгү пирген. ²⁸ Пу нимее хайхабаңар. Сыыраттарда чатчатханнар прайзы Кизи Оолғының үнін ис салар тус килче. ²⁹ Чыхсы ние иткеннері чуртирға тірлерлер, че хомай ние иткеннері чарғылардаға тур килерлер.

Иисустаңар киречилеен

³⁰ Мин Позым хынғанни пір дее ние ит полбинчам. Хайди исчем, ідөк чарғылапчам. Миниң чарғым орта. Мин Позымның көңнімче пір дее ние идерге күстенминчем, че Мини ысхан Пабамның көңнінең итчем.

³¹ Мин Позымнаңар киречилезем, Миниң киречилеенімниң күзи чох полар. ³² Миннеңер чоохтапчатхан пасха киречи † пар, аның Миннеңер чоохтааны сын полчатханын пілчем. ³³ Сірер Иоаннар кизилерни ысхазар, ол Миннеңер сынны чоохтаан. ³⁴ Итсе-де Мағаа кизидең киречилес пір дее кирек чоғыл, сірерниң арачыланып аларларың үчүн, чоохтапчам. ³⁵ Иоанн, көйіп, чарыпчатхан сивечи осхас полған, сірер аның чариин өрчилиг удурлаазар, че ол ўр нимеске полған. ³⁶ Минде, тізең, Иоанның киречилеенінең дее улуғ киречилес пар: Пабам Мағаа итчең нимелер пирген, оларны толдырчатханым Пабамның Мини ысханын таныхтапча паза киречилепче. ³⁷ Мини ысхан Пабам даа Позы Миннеңер киречилепче. Сірер Аның үнін хаңан даа испеезер, сырайын хаңан даа көрбеезер. ³⁸ Сірер Аның ысхан Кизизіне киртинминчезер, аннаңар аның сөзі дее чүректеріңде халбинча. ³⁹ Сірер Худай Пічиинде мөгі чуртас таап аларға изенчезер, аннаңар оларны үгречезер. Оларда даа Миннеңер пазылча. ⁴⁰ Че мөгі чуртасты алып аларға Минзер килерге хынминчазар.

⁴¹ Мағаа кизилерниң махтааны кирек чоғыл. ⁴² Мин сірерни пілчем, сірерде Худайға хыныс чоғыл. ⁴³ Мин пеер Пабамның үлгүзінең килгем, че сірер Мини чағын итпинчезер. Пасхазы, тізең, поэы алынча даа килзе, сірер аны постарыңа чағын кирчезер. ⁴⁴ Хайди сірер Мағаа киртинерзер?! Чалғыс Худайдаң пирілген сабланысты аларға күстенмин, постарыңның аразында ла пірсі пірсінең сабланысты алчатсар, хайди сірер Мағаа киртинерзер?! ⁴⁵ Пабамның алнында Мин сірерни пыролим тип сағынмаңар. Сірерниң изенчеткен Моисейлерің сірерни пыролим. ⁴⁶ Сірер, Моисейге киртинген ползар, Моисей поэының Чахиинда Миннеңер пасханнаңар, Мағаа даа киртинерчкісер.

† «Пасха киречи» сөстер киреске түзірчең Иоанны даа, Худайны даа таныхтапча поларлар.

⁴⁷ Сірер, аның пасхан нимелеріне киртінминчетсер, Минің сөстеріме хайди киртінерзер?

Иисустың пис муң кизіні тосхырғаны
(Мф 14:13-21; Мк 6:30-44; Лк 9:10-17)

6 Аның соонаң Иисус, Галилей көлін кизіп, Тивериад саарның чирлерінзер парған. ² Көп кизи, Иисустың ағырығ кизілерни хайхастығ имнебисчеткенін көріп, аның соонча парған. ³ Иисус, тағзар сығып, анда үгрөнцлерінең хада одыр салған. ⁴ Иудейлернің Па'сха тіп үлүкүни чагдапчатхан.

⁵ Иисус, пазын көдіріп, Позынзар алдыра көп кизінің килчеткенін көр салған.

– Пуларны азыррға халас хайдаң алчаң? – сурған Иисус Филипптең.

⁶ Иисус пу сөстерни, Филиппти сыныхтирға тіп, чоохтанған. Че Позы ние идерін пілген. ⁷ Филипп Ағаа нандырған:

– Пуларның полғанына ла көмес тее халас пирер үчүн, ікі чүс динарий [†] дее читпес.

⁸ Аның үгрөнцлерінің паза пірси, Симон-Пётрның Андрей харындазы, Иисусха чоохтаан:

– ⁹ Мында пір оолағаста астаң иткен пис халас паза ікі палығас пар. Че пу чиис мынча чонға хайдаң чидер?

– ¹⁰ Чоохтаңар оларға: одырзыннар, – теен Иисус. Ол чирде от халын өсчеткен, чон андар одырған. Оларның аразында пис муңча ир кизи полған.

¹¹ Иисус, халасты алып, Худайға алғызын читіріп, үгрөнцлеріне үлеен. Олар, тізең, одырчатхан чонға пиргеннер. Палыхты идөк полғанына ла нинче хынғанча пиргеннер. ¹² Кизилер тос парғанда, Иисус үгрөнцлеріне чоохтанған:

– Артхан чиисті, тик парбазын тіп, чыып алыңар.

¹³ Пис халаснаң азыранған кизилердең халған кизектерни чығанда, он ікі түүске толдыра халас чыыл парған. ¹⁴ Андада, Иисустың иткен хайхазын көр салып, кизилер тееннер:

– Пу сыннаң даа чир үстүне килерге салылған ухаанчы ^{††} полтыр.

¹⁵ Иисус кизилернің Позын, тудып алып, күснең иудейлернің ханы идерге итчеткеннерін піл салып, хатап тағларзар чалғызан парыбысхан.

Иисус суғча чөрче

(Мф 14:22-27; Мк 6:45-52)

¹⁶ Иир пол парғанда, Аның үгрөнцлері көлзер ин килгеннер. ¹⁷ Анаң көл озариндағы Капернаум саарзар алдыра, кимее одырып, чүс сыхханнар. Харасхы пол парған, че Иисус оларзар килбеен. ¹⁸ Көл, хазыр чилнің үбүрчеткеніне, салғахтан сыххан. ¹⁹ Олар, чибіргі пис-отыс стадийче [‡] ырах чүс парыбызып, Иисустың суғча пас париғанын

[†] Ікі чүс динарий – гректернің чити айның чал ахказын таныхтачаң. ^{††} Ухаанчы – ол туста иудейлер Мессий-Христостың килерінеңер чарлир ухаанчыны сағыпчатханнар. Аннаңар көр Пурунғы Молчагдағы «Чахығны хатап чарлааны»

паза кимезер чағыннап килигенін көр салып, хорых парғаннар. ²⁰ Че Иисус оларға теен:

– Хорыхпаңар, Минмін.

²¹ Олар Аны кимезер одыртып аларға иткеннер, че сах андох киме олар чүс париған чарға чит килген.

Иисус Христос – чуртас пирчеткен халас

²² Пазағы күн көлнің тігі саринда халған чон үгрөнцлерінің, чалғыс ла кимее одырып, Иисус чох чүс парыбысханнарын піл салған. Иисустың үгрөнцлерінең хада кимее одырбаанын паза анда ол кимедең пасха киме халбаанын пілп алғаннар.

²³ Олох туста пасха кимелер, Тивериад саардаң килип, Хан-пиг Худайны халас үчүн алғыстаан паза чон азыранған чирнің хыринда турыбысханнар.

²⁴ Чон, Иисустың даа, үгрөнцлерінің дее мында чох полғаннарын көріп, Аны тилирге, кимелерінзер одырып, Капернаумзар парыбысхан. ²⁵ Анаң көл озаринда Иисусты таап алып, Аннаң сурғаннар:

– Угретчи! Син пеер хақан килдің?

²⁶ Иисус оларға нандырған:

– Сынны сірерге чоохтапчам, сірер, Минің хайхастарымны пілп алған үчүн нимес, че халас чп, тосхан үчүн, Мини тилепчезер. ²⁷ Сірер ардап парчатхан чиис үчүн нимес, че мөгі чуртас пирчеткен чиис үчүн тоғынарға күстеніңер. Кизи Оолғы, Ағаа Худай-Пабазы үлгү пиргеннеңер, ол чиисті сірерге пир полар.

– ²⁸ Худай пістең сағыпчатхан киректерни идер үчүн, піске ние идерге кирек? – сурғаннар Иисустаң.

– ²⁹ Худайның сірердең сағыпчатхан кирее Аның ысхан Кизи Оолғына киртінері полча, – нандырған Иисус.

– ³⁰ Піс, көріп, Сағаа киртінер үчүн, хайдаң хайхас ит пирерзің? – пазох сурғаннар кизилер. – ³¹ Пістің пabalарыбыс хуу чазыда манна ^{‡†} чееннер. «Ол оларға азыранарға тигірдең халас пирген» тіп пазыл парған аннаңар Худай Пічиинде.

– ³² Сынны сірерге чоохтапчам, тигірдең халасты сірерге Моисей пирбеен, че амды Минің Пабам сын халасты сірерге тигірдең пирче. ³³ Худайның халазы, тигірдең тўзіп, чир-чалбахтағы кизилерге чуртас пирчеткен халас полча, – теен Иисус.

– ³⁴ Хан-пиг, піске сыбыра андаң халасты пир тур, – тееннер кизилер.

– ³⁵ Мин чуртас пирчеткен халаспын. Минзер килчеткен кизінің хақан даа азыранары килбес паза Мағаа киртінчеткен кизи хақан даа сыхсабас. ³⁶ Че Мини көрген дее ползар, Мағаа киртінминчезер тіп, чоохтаам сірерге. ³⁷ Пабамның Мағаа пирчеткен кизилері прайзы Минзер килерлер. Минзер килчеткен кизіні Позымнаң хыйа сүрбеспін. ³⁸ Мин

(Второзаконие) киндези 18:15, 18. [‡] Гректернің 25–30 стадий пис-алты километрче полча. ^{††} Манна – ол кичицек тоғылах тамах. Худай, Израиль кизилері хуу чазыда полғанда, иртен сай оларға аны пирчең.

тигирдең, Позымның көңнимни толдырарға нимес, Мини ысхан Пабамның көңнин толдырарға килгем.
³⁹ Мини ысхан Пабамның көңни, тізең, мындағ: Аның Мағаа пирген кизилерин, чидирбин, түгенчи күнде# прай тірлдір саларға. ⁴⁰ Мини Ысханның көңни мындағ: Худайның Оолғын көрчеткен паза Ағаа киртінчеткен полған на кизи мөги чуртастығ ползын. Мин дее аны түгенчи күнде тірлдір саларбын, – нандырған Иисус.

⁴¹ «Мин тигирдең түскен халас полчам» тип чоохтанғанына чөпсмин, иудейлер Иисустаңар постарының аразында пиди чоохтасханнар:

– ⁴² Пу Иосифтиң оолғы Иисус нимес пе зе? Аның пабазын паза іезин піс таныпчабыс, ноға ол піске «Мин тигирдең түскем» типче?

⁴³ Иисус оларға нандырған:

– Пос аразында чоохтас чөрбеңер. ⁴⁴ Мини ысхан Пабам пирее кизини мағаа чағдатпаза, ол кизи мағаа чағын кир полбас. Минзер килген кизини, тізең, түгенчи күнде тірлдірербин. ⁴⁵ Ухаанчылар пиди пасханнар: «Худай оларның полғанын на үгрет салар». Пабамны искен паза Аннаң үгренип алған кизиниң полғаны ла Минзер киледір. ⁴⁶ Иди үгренип алғаны Пабамны көргенин таныхтабас. Худайдаң килген Оолғы ла Пабазын көрген. ⁴⁷ Сынны чоохтапчам сірерге, Мағаа киртінчеткен кизи мөги чуртастығ поладыр. ⁴⁸ Мин чуртас пирчеткен халаспын. ⁴⁹ Сірерниң пабаларың, хуу чазыда манна чеен дее ползалар, кизилерөк чили үрееннер. ⁵⁰ Че тигирдең түсчеткен халас андағ нимес, аны чеен кизи өлбес. ⁵¹ Худайдаң түсчеткен тигирдеги тіриг халас Минмин. Пу халасты чипчеткен кизи мөги чуртастығ полар. Миниң пирер халазым Миниң ит-сөөгим полча. Мин аны чир-чалбахтағы кизилерниң чуртастары үчүн пирибизербин.

⁵² Андада иудейлер постарының аразында талас сыхханнар:

– Хайди пу кизи поэның ит-сөөгин піске чиирге пир полар?

⁵³ Иисус оларға чоохтаан:

– Сынны чоохтапчам сірерге, Кизи Оолғының ит-сөөгин чибезер паза Аның ханын испезер, сірер мөги чуртастығ полбассар. ⁵⁴ Миниң ит-сөөгимни чипчеткен паза ханымны исчеткен кизи мөги чуртастығ полар. Мин аны түгенчи күнде тірлдір саларбын. ⁵⁵ Миниң ит-сөөгим – сын ас-тамах, ханым – сын исчең суғ. ⁵⁶ Миниң ит-сөөгимни чипчеткен паза ханымны исчеткен кизи Минде полча, Мин, тізең, анда поладырбын. ⁵⁷ Тіриг Пабам Мини ысхан, Аның сылтаанда Мин чуртапчам, сах иди Мини чипчеткен кизи Миниң сылтаамда чуртир. ⁵⁸ Тигирдең түскен халас өбекелерниң чеен халазы осхас нимес, өбекелерибис оларға пирілген халасты чееннер, че соонаң үрееннер. Че пу халасты чеен кизи мөги чуртастығ полар.

⁵⁹ Иисус пу сөстерни Капернаумдағы синагогада# үгретчедип чоохтаан.

Иисустың чооғын истип, үгрениңлері икi чара парчалар

⁶⁰ Аның үгрениңлериниң аразында көп кизи, мыны истип, чоохтасхан:

– Хайдағ аар сөстер! Кем мыннаң чарас полар?

⁶¹ Че Иисус, үгрениңлериниң нимее чөпсминчеткеннерин пилип, оларға теен:

– Пу сөстер сірерни изи чоохтандырчалар ба? ⁶² Кизи Оолғының алындох полған чиринзер хатап көдрил париганын көр салзаңар, хайди поларзар? ⁶³ Худай Худы ла чуртасты пирче, мында кизиниң күзи чоғыл. Миниң чоохтапчатхан сөзим чуртас пирчеткен Худайның Худы полча. ⁶⁴ Че сірерниң араңарда киртінминчеткеннер парлар.

Иисус, Позына киртінминчеткеннерни паза Позын садыбызар кизини пастабох пилгеннеңер, мыны чоохтаан. ⁶⁵ Анаң Ол хосхан:

– Аннаңар сірерге чоохтапчам, Пабам ондай пирбезе, Минзер пирдеези кил полбас.

⁶⁶ Ол тустаң сығара үгрениңлерниң аразында көп кизи, Иисустаң хыйа полыбызып, Аннаң хада паза чөрбеен.

⁶⁷ Иисус он икi үгрениңизинең сурған:

– Сірер чи Миннең хыйа поларға сағынминчазар ба?

⁶⁸ Симон-Пётр Ағаа нандырған:

– Хан-пигибис! Піс кемзер парарбыс? Синде мөги чуртас пирчеткен сөстер пар. ⁶⁹ Синиң Мессий-Христос, тіриг Худайның Оолғы полчатханыңны пилип алғаныбыстаңар, Сағаа киртінчебис.

– ⁷⁰ Мин сірерни, он икi үгрениңни, таллап, алғаам нимес пе зе? Че сірерниң пирси сайтанның# нымысчызы, – нандырған Иисус.

⁷¹ Иди Ол Симон Искариоттың Иуда оолғынаңар чоохтаан. Иуда, он икi үгрениңниң пирси, Иисусты садыбызарға иткен.

Иисус отахтар турғысчаң пайрамға# парча

7 Соонаң Иисус Галилей чиринче чөрген. Иудей чиринче, тізең, иудейлер Аны өдир саларға иткеннеринеңер, чөрерге хынмаан. ² Иудейлерниң отахтар турғысчаң пайрамы# чағдапчатхан.

³ Иисустың харындастары Ағаа тееннер:

– Полған на кизи, поэның итчеткен киректерин пасха кизилер пилзин тип, сағынчатса, ол киректерни харанға итпес. Аннаңар, үгрениңлерниң дее Синиң итчеткен киректерниңи көрзиннер тип, Иудей чиринзер пар. Пу хайхастарны итчеткениңде, поэныңи чир-чалбахха көзит.

⁵ Иисустың харындастары даа Ағаа киртінмееннер.

⁶ Иисус оларға нандырған:

– Миниң тузым читкелек. Сірерге, тізең, хайдағ даа тус килзер. ⁷ Мин, оларның иткен киректерни хомай полчатханын чоохтапчатханым үчүн, олар Мини хырт көрчелер, сірерни, тізең, хырт көрбинчелер.

⁸ Сіерер пу пайрамға парыңар, че Минің тузым ам даа читкелектеңер, Мин андар сағам парбаспын.

⁹ Иди оларға чоохтаныбызып, Иисус Галилей чирінде халған. ¹⁰ Харындастары пайрамға парыбысханнарында, Иисус андар парғанох, че чазынып ала парған. ¹¹ Пайрамда иудей пастыхтары «Хайда ол?» тіп, Иисусты тілееннер.

¹² Чон аразында Иисустаңар көп чоох-чаах парған. Пиреелері «Ол чахсы» тееннер, пасхалары, тізең, «Чох, Ол кизилерни алаахтырча» тіп таласханнар. ¹³ Че иудей пастыхтарынаң хорығып, пирдеези Иисустаңар истілдіре чоохтанмаан.

Иисус Иерусалимдегі храмда үгретче

¹⁴ Пайрам күннерінің ортызында Иисус, храмзар кір киліп, үгреткен.

– ¹⁵ Ол, үгретмин дее, Худай Пичиин хайдаң пілче? – чапсааннар иудейлер.

– ¹⁶ Пу үгретдіг – Мини нимес, Мини ысхан Худайни, – нандырған Иисус. – ¹⁷ Аның көңнін толдырарға хынчатхан кизи пу үгретдігнің Худайдаң килчеткенін ме алай Минің чоохтааным полчатханын ма хайди дее пілер. ¹⁸ Позының сағызын чоохтапчатхан кизи позын көдірерге хынча. Позын ысхан устағчыны көдірерге хынчатхан кизи, тізең, сынны чоохтапча, аның чүреенде пір дее чой ниме чоғыл. ¹⁹ Сіергерге Моисей Чахиин Моисей пирген нимес пе зе? Иди дее полза, сіерернің пирдееңер ол чахығны толдырбинча. Ноо нименің үчүн сіерер Мини өдірерге итчезер?

– ²⁰ Істиңе айна# кір парды ба? Кем сини өдірерге итче? – нандырғаннар иудейлер.

– ²¹ Минің пір ле кирек иткеніме сіерер прайзыңар чапсыпчазар. ²² Моисей сіерерге сүннет# кибердеңер чахиин пирген. Сынында пу кибер Моисейдең дее нимес, че аның алнындағох өбекелердең килген. Сіерер субботада даа, тынанчаң, пір дее тоғыс итпеңең күнде, оолағастарға сүннет итчезер. ²³ Моисей Чахиин сайбалбазын тіп, сіерер субботада даа пу киберни толдырадырзар, ноға мағаа, субботада кизіні имнебіскенім үчүн, тарынчазар? ²⁴ Сіерер, кизіні тастынаң көріп, чарғылабаңар, че сын чарғынаң чарғылаңар, – чоохтанған Иисус.

Иисус – Мессий-Христос па?

²⁵ Иерусалимдегілернің хай пиреелері чоохтанғаннар:

– Пу кизіні өдірерге тілепчелер нимес пе?

²⁶ Көріңер, ол прайзының көзіне үгретче, че пирдеези ағаа ниме чоохтанминча. Пастыхтар аның сынап таа Мессий-Христос полчатханын піліп алдылар ба? ²⁷ Піс, тізең, пу кизінің хайдаң килгенін пілчебіс. Мессий-Христос килзе, Аның хайдаң килгенін пирдеези пілбес.

²⁸ Андада Иисус, храмда үгретіп, тыыда чоохтанған:

– Сіерер Мини пілчезер нимес пе? Минің хайдаң килгенімни дее пілчезер нимес пе? Мин Позым оңдайынча килбеем. Кем Мини ысхан – Ол Сынға үгретче, Аны сіерер пілбинчезер. ²⁹ Мин Аны пілчем, Аннаң килгем, Ол Мини ысхан.

³⁰ Мыны истіп, Иисусты хаап аларға иткеннер. Че Аның тузы ам даа читкелек полғаннаңар, пирдеези Ағаа теңмеен. ³¹ Турған чонның аразында көп кизи, Ағаа киртініп, чоохтанған:

– Мессий-Христос килзе, пу Кизідең көп хайхастар идер бе ни?

Иисусты тудып аларға харасчалар

³² Фарисейлер Иисустаңар чоңда чөрчеткен чоох-чаахтарны искеннер. Аннаңар фарисейлер паза улуғ абыстар нымысчыларын Иисусты тудып аларға ысханнар.

³³ Иисус, тізең, кизилерге чоохтаан:
– Мин, сіерернең хада үр полбин, Мини ысхан Пабамзар парарбын. ³⁴ Мини тилірзер, че таппассар. Минің полчатхан чирімзер кил полбассар.

³⁵ Андада иудейлернің пастыхтары пос аразында чоохтасханнар:

– Хайдағ андағ піс таап полбас чирзер парарға итче полчаң? Грек чирінде чуртапчатхан иудейлерзер парып, гректерни үгретерге итче бе таң? ³⁶ «Мини тилірзер, че таппассар» паза «Мин полчатхан чирзер кил полбассар?» теені ниме полчаң ни?

Худайның Худы – Чуртас пирчеткен суғ

³⁷ Пайрамның халғанчы паза иң илбек күнінде Иисус, тура хонып, тыыда чоохтанған:

– Сухсапчатхан кизи, Минзер киліп, иссин. ³⁸ Аннаңар Худай Пичиинде піди пазыл парған: «Мағаа киртінчеткен кизінің чүреенең чуртас пирчеткен суғлар ах сығарлар».

³⁹ Иисус мыны Худай Худынаңар чоохтаан полған. Ол Хутты Иисусха киртінчеткеннер алып алар полғаннар. Ол туста, Иисус сабланғалах полғаннаңар, кизилерде Худай Худы чох полған. ⁴⁰ Пу сөстерни искеннернің илеедези чоохтасхан:

– Ол сын ухаанчы полтыр.

⁴¹ Пасхалары тееннер:

– Ол Мессий-Христос.

Че пиреелері, талазып, чоохтанғаннар:

– Галилей чирінең Мессий-Христос килер бе?

⁴² «Мессий-Христос Давид# ханның төлі полар паза Вифлеемде, Давидтің аалында, төрор» тіп, Худай Пичиинде пазылған нимес пе зе?

⁴³ Иди чон Иисустаңар талас сыххан. ⁴⁴ Оларның хай пиреелері Аны тудып аларға сағынған ползалар даа, пирдеези Ағаа теңмеен.

Иудей пастыхтары Иисусха киртинминчелер

⁴⁵ Нымысчылар улуғ абыстарзар паза фарисейлерзер нандыра айлан килгеннер.
 – Ноға аны пеер ағылбадыңар? – сурғаннар фарисейлер паза улуғ абыстар.
 – ⁴⁶ Хақан даа пирдеези, Пу Кизи чили, чоохтанмаан, – нандырғаннар нымысчылар.
 – ⁴⁷ Сірерни дее алаахтыр салды ба ол? – чоохтанғаннар фарисейлер. – ⁴⁸ Пастыхтарның алай фарисейлернің аразынаң пиреези ағаа киртинген ме? ⁴⁹ Пу чон Моисей Чахиин пилбинче, аннаңар Худай оларны чох идер.
⁵⁰ Фарисейлернің пірси, хақан-да Иисуссар хараазын килген Никодим, фарисейлерге теен:
 – ⁵¹ Пістің Чахиыбыс хоостыра, кизіни истіп албаанда, аның ниме иткенін піліп албаанда, чарғылирға чарадылбинча нимес пе зе?
 – ⁵² Син дее Галилей чирінеңің ме? Худай Пічиин хығырып ал, андада пілерзің; Галилей чирінең пір дее ухаанчы килбес, – нандырғаннар фарисейлер.
⁵³ Анаң прайзы иблерінзер тарас парыбысхан.

Иисус чазыхтығ ипчинің пырозын тастапча

8 Иисус Елеон тағзар парыбысхан, ² иртен, тізең, пазох храмзар айлан килген. Прай чон Аныңзар чыылысхан, Иисус, тізең, одырып, оларны үгрет сыххан. ³ Ол туста Моисей Чахии пілігцлері паза фарисейлер, ирнең оралызып, туттыр салған ипчині Иисуссар ағыл килгеннер. Анаң аны прайзының алнында турғыс салып, ⁴ Иисусха тееннер:
 – Үгретчи! Пу ипчині пасха ирнең тудып алдыбыс.
⁵ Моисей поэының Чахиинда мындағларны таснаң чоо чаалырға чахаан. Син ниме тирзің?
⁶ Олар, Иисусты сыныхтап, Аны пыролацаң пирее ниме табар үчүн иди чоохтанғаннар. Че Иисус, мөкейіп алып, оларға хайығ салбин, хол салаазынаң чирде ниме-де пазып одырған.
⁷ Тігилері Аннаң хатаптаң хатап сурастырғлааннарында, оларзар көрібізіп, нандырған:
 – Сірернің араңарда хақан даа чазых итпеен кизи пар полза, ол пу ипчизер пурун тас тастазын.
⁸ Пазох мөкейіп, чирде пас сыххан. ⁹ Олар, пу сөстерни истіп, уйат парып, улуғларынаң пасти халғанчыларына теере соон сүрістіре тарас сыхханнар. Иисустың алнында ол ла ипчи халған.
¹⁰ Иисус, пазын көдріп, ипчидең пасха пирдеезін көр таппин, аннаң сурған:
 – Сини пыролапчатханнар хайдалар? Пирдеези чарғылабады ба сини?
 – ¹¹ Чох, Хан-пигім, пирдеези! – нандырған ипчи.
 – Мин дее сини пыролабинчам. Пар, чазых паза итпе, – теен Иисус.

Иисус – чир үстүнің Чарии

¹² Иисус пазох кизилерге чоохтанған:
 – Мин чир үстүнің Чарии полчам. Минің үгредиимче чуртапчатхан кизи харасхыда чөрбес, аның чуртас пирчеткен Чарии пар полар.
¹³ Андада фарисейлер Иисусха тееннер:
 – Позың Позыңнаңар киречилепчезің, киречилеенің сын нимес.
¹⁴ Иисус оларға нандырған:
 – Сірер хайдаң килгенімни паза хайдар парчатханымны пилбинчезер. Мин, тізең, хайдаң килгенімни паза хайдар парчатханымны пилчем. Аннаңар, Мин Позым Позымнаңар киречилепчетсем дее, киречилеенім сын. ¹⁵ Сірер көрінчеткен не нимелер хоостыра чарғылапчазар, Мин, тізең, пирдеезін чарғылабинчам. ¹⁶ Мин чалғызан нимеспін, Мини ысхан Пабам Миннең хада полчатханнаңар, Мин чарғылазам даа, Минің чарғым орта. ¹⁷ Сірернің дее Чахииннарда ікі кизінің киречилеені орта полча тіп пазыл парған. ¹⁸ Позым Позымнаңар киречилепчем, Мини ысхан Пабам даа Миннеңер киречилепче.
 – ¹⁹ Синің пабаң хайдадыр? – сурғаннар Иисустаң.
 – Сірер Мини дее, Пабамны даа пилбинчезер. Мини пилген ползаңар, Пабамны даа пілерціксер, – нандырған Иисус.
²⁰ Пу сөстерни Иисус аарлығ сыйыхтар салцаң орынның хыринда, храмда үгретчеткен туста, чоохтаан. Аның тузы читкелек полғаннаңар, пирдеези Аны тутпаан.

Иисус киртинминчеткен иудейлерни сизиндірче

²¹ Иисус оларға пазох чоохтаан:
 – Мин парирбын. Сірер Мини тилірзер, че чазыхтығ үрирзер. Мин парчатхан чирзер сірер чит полбассар.
²² Аны истіп, иудейлер чоохтасханнар:
 – Ол поэы поэына хол салыныбызарға итче бе таң? Ноға ол «Мин парчатхан чирзер чит полбассар» тіпче.
²³ Иисус оларға нандырған:
 – Сірер чирдеңзер, Мин, тізең, тигірдеңмін. Сірер пу чир-чалбахтаңар, Мин, тізең, пу чир-чалбахтаң нимеспін. ²⁴ Аннаңар Мин сірерге, чазыхтығ үрирзер тіп чоохтаам. «Мин Минмін» теениме киртинмезер, чазыхтығ үрирзер!
 – ²⁵ Кемзің син? – сурғаннар андада Иисустаң.
 – Иң пастабох сірерге, поэымны адап, чоохтаан полғам †, – нандырған Иисус.
 – ²⁶ Мин сірердеңер көп ниме чоохтирчыпын паза сірерни чарғылирчыпын. Че Мини ысхан Пабам сын нимее хынчатханнаңар, Аннаң искен нимени кизилерге чоохтапчам.

† «Иң пастабох сірерге, поэымны адап, чоохтаан полғам» сөстер Синодальной Библияда «Тіпчем сірерге, Мин чир чайалғаннаң сығара полчам» тіп тилбестелчелер.

²⁷ Иисус Позының Пабазынаңар чоохтаан, кизилер, тизең, аны пил полбааннар. ²⁸ Иисус аннаң андар чоохтаан:

– Кизи Оолғын чирдең өөр көдіріп, хазап салзаңар, андада «Мин Минмін» тип піліп аларзар. Мин Позым алынча пир дее ниме итпинчем, Пабам үгреткен хоостыра чоохтапчам. ²⁹ Мини ысхан Пабам Миннең хада. Мин сыбыра прай нимені Аның көңнінче иткенімнеңер, Пабам Мини чалғызан тастабаан.

³⁰ Иисус пу нимені чоохтапчатхан туста көп кизи Ағаа киртініп пастаан.

Сайтан – Иисусха киртінминчеткен иудейлернің пабазы

³¹ Анаң Иисус Позына киртін сыххан иудейлерге теен:

– Сіер, сөзімні толдырзаңар, Миниң сын үгреткілерім поларзар. ³² Сынны піліп алзаңар, сын киртініс сіерні пос чуртастығ кизилер ит салар.

– ³³ Піс Авраамның# төлібіс. Піс хақан даа пирдеезіне хул полбаабыс. Син ноға «Сіер пос чуртастығ кизилер поларзар» типчезің? – тееннер иудейлер.

– ³⁴ Сынны чоохтапчам сіерге, чазых итчеткен полған на кизи, чазыхтың хулы полча, – нандырған Иисус. – ³⁵ Хул турада саңайға халбинча, оолғы, тизең, саңайға халадыр. ³⁶ Оолғы сіерні осхырып алза, андада сіер сыннаң даа пос чуртастығ кизилер пол парарзар. ³⁷ Сіернің Авраам төлі полчатханнарыңны пилчем, че сіер, Миниң сөзімні толдырарға хынмин, Мини өдір саларға харасчазар. ³⁸ Мин сіерге Пабамда көрген нимелерні чоохтапчам, че сіер, тизең, сіернің пабаңарда көрген нимелерні итчезер.

– ³⁹ Пістің пабабыс Авраам, – нандырғаннар иудейлер.

– Сыннаң Авраамның палалары полған ползаңар, Авраам чили хылынарқысар, – теен Иисус. – ⁴⁰ Че амды сіер Мини, Худайдаң искен сынны чоохтап пирген Кизіні, өдір саларға итчезер. Авраам иди итчең ме? Чох итпеңең. ⁴¹ Сіер поэңарның пабаңар иткен чили итчезер!

– Піс сураc палалар нимеспіс. Пістің Худайдаң пасха Пабабыс чоғыл, – тоғырланғаннар иудейлер.

– ⁴² Мин, Худайдаң киліп, мында полчам. Мин Позым алынча килбеем, Мини Худай ысхан. Аннаңар, Худай сіернің Пабаңар полған полза, сіер Мағаа хынарқысар, – нандырған Иисус. –

⁴³ Мин чоохтапчатхан нимені ноға пил полбинчазар? Сіер, Мин чоохтаан нимені истерге сыдап полбинчатханнаңар, пил полбинчазар.

⁴⁴ Пабаңар сайтан, сіер аның көңніне кірчеткен нимелерні толдырарға тимдезер. Ол прай ниме наа ла чайалчатхан тустардох кизи өдіреечи полған паза, аның чүреенде Сын чох полғаннаңар, ол Сынның саринда халбаан. Ол чойланчатса, ол өн поэңаң чоохтанча. Ол чой паза чойның пабазы. ⁴⁵ Мин,

тизең, сынны чоохтапчам, аннаңар сіер Мағаа киртінминчезер. ⁴⁶ Сіернің пиреңер Миниң чазых иткенімні көрген ме? Мин сынны чоохтапчатсам, ноға киртінминчезер Мағаа? ⁴⁷ Кем Худайдаң, ол Худайның сөзін исче. Сіер Худайдаң нимессер, аннаңар чоох испинчезер.

Иудейлер Иисусты пыролапчалар

⁴⁸ Иудейлер Иисусха чоохтанғаннар:

– Пістің сағаа «Син түүлістіг самар кизің † паза синің істіңде айна одырча» типчеткенібіс орта нимес пе?

– ⁴⁹ Минде айна чоғыл. Мин Пабамны улуғлапчам, сіер, тизең, Мини улуғлабинчазар, – нандырған Иисус. – ⁵⁰ Мин Позымны сабландырарға итпинчем. Че сабландырчатхан паза чарғылапчатхан Худай пар. ⁵¹ Сынны сіерге чоохтапчам, сөзімні толдырчатхан кизи хақан даа өлбес.

⁵² Иудейлер ағаа теенер:

– Синің істіңде айна одырчатханын амды піліп алдыбыс. Авраам паза ухаанчылар үреп парғаннар. Хайди син «Минің сөзімні толдырчатхан кизи хақан даа өлбес» типчезің! ⁵³ Син пістің үреен Авраам пабабыстаң даа улуғың ма? үреен ухаанчылардаң даа ба? Син поэңыңны кемге санапчазың?

– ⁵⁴ Позымны Позым саблазам, сабланызым пир дее нимее турбас. Миниң Пабам сабландырча Мини. Аны сіер Худайыбыс типчезер! – нандырған Иисус. – ⁵⁵ Сіер Аны пилбинчезер, Мин, тизең, пилчем. Мин Аны пилбинчем теен ползам, сіерөк осхас чой поларқыпын. Че Мин Аны пилчем паза Аның сөзін толдырчам. ⁵⁶ Авраам пабаңар Миниң чир-чалбахха килер күнімні көріп аларына тың өринген. Аны көріп алып, часкалығ полған.

– ⁵⁷ Сағаа илг дее час чоғыл, хайди син Авраамны көргезің? – сурғаннар Иисустаң иудейлер.

– ⁵⁸ Сынны сіерге чоохтапчам, Авраам төреелектөк, «Мин Минмін» полғам, – нандырған Иисус.

⁵⁹ Андада иудейлер, Иисусты чоо чаалап саларға тип, тастар хапханнар. Че Ол, чазыныбызып, храмнаң сыға халған. Кизилер аразынча иртіп, аннаң андар парыбысхан.

Иисус харах чох төреен кизіні имнебісче

9 Иисус, чолча парирьп, төрееннең харах чох кизіні көр салған.

– ² Угретчи! Ноға ол харах чох төреен? Кем чазых иткен, паба-іңези бе алай поэы ба? – сурғаннар Иисустаң үгреткілері.

– ³ Чох, паба-іңези дее, поэы даа чазых итпееннер. Худай, аны имнебізіп, Позының күзін көзидер үчүн, пу кизи андағ төреен, – нандырған Иисус. – ⁴ Мини ысхан Худайның киректерін күн хонғалахха толдырарға кирекпін. Харасхы килир. Ол килзе,

† Самарлар – Самар чирінің чуртағылары. Иудейлер оларны пу харахнаң көрбеңеңер. Көр чарыдығылығ сөстікте.

пирдеези пир дее ниме ит полбас. ⁵ Сағам Мин пу чир үстүндеде чирниң Чарии Мин полчам.

⁶ Иди тип, Иисус чирге түкүрбискен, түкүриинен күлнү порап, ол палғаснаң пайаағы кизиниң хараан сүртклебискен. ⁷ Анаң ағаа теен:

– Пар, Силоам («Ызылған» теені полча) тип адалчатхан чуунчаң орында сырайыңны чуубыс!

Ол, парып, хараан чууп алып, харағы хазых айлан килген. ⁸ Пу кизиниң харах чох полғанын алында көрген хончыхтары паза пасха даа кизилер аннаңар чоохтасханнар:

– Пу киленип одырчаң кизи нимес пе?

– ⁹ Иа, ол, – тееннер пиреелери.

– Ағаа төйи, – хосханнар пасхалары.

– Иа, минмин, – нандырған харах чох полған кизи.

– ¹⁰ Харахтарың хайди азылғаннар? – сурғаннар аннаң андада.

– ¹¹ Иисус теен кизи, палғас идип, харахтарымын сүртклебизип, теен: «Пар, Силоам тип адалчатхан чуунчаң орында сырайыңны чуубыс!» Мин, парып, чуунып алғанымдох, көр сыххам, – нандырған ол кизи.

– ¹² Хайдадыр Ол? – сурғаннар кизилер.

– Пилбинчем, – нандырған харах чох полған кизи.

Фарисейлер харах чох полған кизини сурастырчалар

¹³ Ол харах чох полған кизини фарисейлерзер апарғаннар. ¹⁴ Иисус, порағ идип, харах чох кизиниң харахтарын имнебискен күнде суббота – тынанчаң, пир дее тоғыс итпецең күн полған. ¹⁵ Фарисейлер дее аның хайди чазыл парғанынаңар сурғаннар.

– Иисус харахтарымын палғаснаң сүртклебискен, мин, тізең, оларны чуубызып, көр сыххам, – нандырған ол.

¹⁶ Фарисейлерниң хай пиреези чоохтанған:

– Иисус Худайдаң нимес. Ол субботадаңар пазылған чахығын толдырбинча.

Пасхалары, тізең:

– Чазыхтығ кизи андағ хайхастарны ит полар ба ни? Иди тип талазып, прайлары ик чарыл парыбысханнар.

¹⁷ Анаң харах чох полған кизидең пазох сурғаннар:

– Харахтарыңны имнебискен кизидеңер ниме чоохтирзың?

– Ол ухаанчы, – нандырған ол.

¹⁸ Иудейлер, ол кизиниң, харах чох улып, көр сыхханына киртинмин, паба-ілезин хығыртханнар.

– ¹⁹ Пу сірерниң оолғыңар ба? Ол харах чох төреен типчетсеңер, амды чи, хайди улып көрче? – сурғаннар паба-ілезиниң.

– ²⁰ Иа, пу пістиң оолғыбыс, аның харах чох төреенин пилчебис, – нандырғаннар олар. – ²¹ Че амды аның хайди улып көр сыхханын пилбинчебис. Кем аның харахтарын имнебискен? Пилбинөкчебис. Ол мидееліг кизи, поэнаң сурыңар. Позы чоохтап пирзин.

²² Иудейлер Иисусты Мессий-Христос тип адапчатхан кизилерни синагогадаң сығара сүрерге

пос аразында чоохтас салғаннар. Аннаңар паба-іези, иудейлердең хорығып, «Ол мидееліг кизи, аннаң сурыңар» тип нандырғаннар.

²⁴ Андада харах чох полған кизини икinci хати хығырып, тееннер:

– Сынны чоохтирға сөс пир! † Иисустың чазыхтығ полчатханын пилчебис.

– ²⁵ Чазыхтығ ба, чазыхтығ нимес пе, пилбинчем, че харах чох улып, ам көр полчатханымны пилчем, – нандырған ол.

– ²⁶ Ол сағаа ниме иткен? Харахтарыңны хайди имнеп пирген? – пазох сурғаннар фарисейлер.

– ²⁷ Мин сірерге чоохтап пиргем, че сірер мині испинчезер. Нимее аннаңар хатап истерге итчезер? Аның үгрениңлері поларға итчезер бе? – нандырған ол.

– ²⁸ Син аның үгрениңизің, піс, тізең, Моисейниң үгрениңлерібис, – сөклеп, хырысханнар аны фарисейлер. – ²⁹ Худайның Моисейниң чоохтасханын пилчебис, че пу кизиниң хайдаң килгенин пилбинчебис.

– ³⁰ Аның хайдаң килгенин пилбинчеткеннериң таңнастығ! Че ол миниң харахтарымын имнеп пирген! – нандырған чазыл парған кизи. –

³¹ Худайның чазыхтығ кизилерни испинчеткенин пилчебис. Ол Позын улуғлапчатхан паза Аның көңни толдырчатхан кизини ле исче. ³² Харах чох төреен кизиниң имненіп алғанынаңар, чир чайалғаннаң сығара, хақан даа пир дее кизи испеен полған. ³³ Иисус Худайдаң полбаан полза, пир дее ниме ит полбасчых.

– ³⁴ Син, төрееннеңөк сығара чазыхтығ полчадып, пісти үгредерге итчезиң ме? – нандырғаннар фарисейлер.

Анаң аны сығара сүрбискеннер.

Харах чох кизи көрче – фарисейлер «көрбинчелер»

³⁵ Иисус, ол кизиниң сығара сүрдіргенинеңер истип, аны таап алған.

– Худай Оолғына киртинчезиң ме? – сурған Иисус.

– ³⁶ Пигим, чоохтап пир мағаа, кемдір Ол! Чоохтап пирзең, киртинербин, – теен ол кизи.

– ³⁷ Син Аны көрчезиң, Ол синнең чоохтасча, – нандырған Иисус.

– ³⁸ Киртинчем Сағаа, Хан-пигим, – тип, Аның алнында тізекке түскен ол кизи.

– ³⁹ Көрбинчеткеннер көрзиннер, көрчеткеннері, тізең, көрбизиннер тип, мына мындағ чарғынаң чарғылирға чир-чалбахха килгем, – теен Иисус.

– ⁴⁰ Піс тее көрбинчебис пе? – сурғаннар Аннаң фарисейлерниң хай пиреези.

– ⁴¹ Сірер харах чох полған ползаңар, сірерде чазых чох поларчых. Че сірер көрчебис типчезер, аннаңар сірер чазыхтығзар, – нандырған Иисус.

† «Сынны чоохтирға сөс пир!» сөстер орнында грек тилинде «Худайны саblandыр» тип сөстер турча. «Худайны саblandыр» теени «Сынны чоохтирын» таныхтапча.

Иисус Христос чахсы хадарчы

–
10 Сынны сіреге чоохтапчам, хой хазаазынзар, ізиктең кирбин, сиденни азып кирчеткен кизи – оғыр паза тонағчы, – типче Иисус. – ² Ізиктең кирчеткені, тізең, хой хадарчатхан кизи полча. ³ Ағаа хадағчы ізик ас пирче. Хойлар аның үнін исчелер, ол, хойларны аттарынаң адап, сығарча. ⁴ Ол, хойларын сығарып, алнында парча. Хойлар, аның үнін таныпчатханнаңар, соонча парчалар. ⁵ Пасха кизинің үнін таныбинчатханнаңар, ол кизинің соонча парбин, аннаң тисчелер.

⁶ Иисус пу кип-чоохты# фарисейлерге чоохтап кирген, че олар Иисустың нима чоохтирға иткенін пил полбааннар. ⁷ Иисус аннаң андар чоохтаан:

– Сынны сіреге чоохтапчам, Мин хойларға ізик полчам. ⁸ Минің алнымда килгеннерниң прайзы – оғырлар паза тонағчылар. Хойлар оларның чоохтарын испееннер. ⁹ Мин ізик полчам. Миніңче кирчеткені арачылан халар. Ол, кіріп, сығар паза пүк табар. ¹⁰ Оғыр пир ле нимее килче: оғырлирға, өдірерге паза үредерге. Мин, тізең, кизилер чуртастығ, толдыра чуртастығ ползыннар тип, килгем. ¹¹ Мин чахсы хадарчыбын. Чахсы хадарчы хойларының үчүн позының чуртазын пир салча. ¹² Чалчы алай хадарчы полбинчатхан кизи, хойларның ээзи ниместеңер, пүүрниң килчеткенін көр салза, хойларны тастап, тизибисче. Пүүр хойларны, хаап, хуйдыр салча. ¹³ Чалчы, чалланғаннаңар, хойларға сағыссырабин, тисче. ¹⁴ Мин чахсы хадарчыбын, позымның хойларымын пилчем, олар, тізең, Мини пилчелер. ¹⁵ Пабам Мини хайди пилче, Мин дее Пабамны иди пилчем. Хойларның үчүн Позымның тынымны пирчем. ¹⁶ Минің пасха даа хойларым пар, олар пу хазаадаң ниместер. Оларны даа пеер ағыл килерге кирекпін. Олар даа Минің үнімни истерлер. Андада пир өөр паза пир Хадарчы полар. ¹⁷ Мин Позымның тынымны, пиріп, хатап аларға тимде полчатханымнаңар, Пабам Мағаа хынча. ¹⁸ Минің тынымны пирдеези пыласпинча, Мин аны Позым пирчем. Тынымны, пиріп, хатап алчаң үлгүм пар. Иди идерге Пабам Мағаа чахаан.

Иудейлер Иисусха киртинминчелер

¹⁹ Пу сөстердеңер пазох талазып, иудейлер iki чарыл парыбысханнар. ²⁰ Оларның аразында көп кизи пиди теен:

– Ол, айнаа хаптырт салып, нима ле полза чоохтанча. Нимее Аны исчезер?

²¹ Пасхазы таласхан:

– Пу айнаа хаптыртхан кизинің чооғы нимес. Айна харах чохтарның харахтарын ас поладыр ба?

²² Хысхы полған. Иерусалимдегі храмны Худайға чарытхан күнни † үлүкүннееннер. ²³ Иисус храмдағы Соломонның колоннадазында пас чөргенде,

иудейлер, Иисустың хыринда ибیره турғлабызып, Ағаа чоохтанғаннар:

– Син позыңнаңар чоохтабин үр поларзың ма? Мессий-Христос полчатсаң, көни чоохта.

– ²⁵ Мин сіреге чоохтаам, че сірер Мағаа киртинминчезер. Пабамның Мағаа кирген күзинең итчеткен киректерим Минің кем полчатханымны киречилепчелер, – нандырған Иисус. – ²⁶ Мин теем нооза, сірер Минің хойларымының санынаң нимессер, аннаңар Мағаа киртинминчезер. ²⁷ Хойларым үнімни исчелер, Мин дее оларны пилчем, олар Минің соомча парчалар. ²⁸ Мин оларға мөгі чуртасты пирчем, аннаңар олар хақан даа өлбестер, пирдеези оларны Миннең оғырлап полбас. ²⁹ Хойларны кирген Пабам прайзынаң илбек. Оларны пирдеези Пабамның холынаң оғырлап полбас. ³⁰ Пабамнаң Мин – пирбіс.

³¹ Аны истіп, иудейлер, Иисусты чоо чаалирға тип, пазох тастар хапханнар.

– ³² Мин сіреге, Пабамның Мағаа кирген күзинең көп чахсы киректер иди, көзит киргем. Хайзының үчүн сірер Мини таснаң чоо чаалап саларға итчезер? – теен оларға Иисус.

– ³³ Чахсы киректер иткен үчүн нимес, Худайны хомайлааның үчүн, кизи ле полчадып, Позыңны Худайға сананчатханың үчүн, Сини таснаң чаалирбыс, – нандырғаннар иудейлер.

– ³⁴ Сирерниң Чахиңарда Худайның «Мин чоохтаам, сірер худайзар» теен сөстері пазылған нимес пе? – нандырған Иисус. – ³⁵ Худай Пичиинде пазылғанын, тізең, пирдеези саба тип чоохтап полбас. Худай, Позының сөзін кизилерге ызып, оларны «худайлар» тип адапчатса, ноға «Худай Оолғыбын» тип чоохтанчатханыма, «Худайны хомайлапчазың» типчезер Мағаа, Кемни Пабам, чарыдып, чир үстүнзер ысхан. ³⁷ Пабамның киректерін итпинчетсем, Мағаа киртинмеңер. ³⁸ Итчетсем, Мағаа киртинминдеечетсеңер, итчеткен киректеріме киртиніңер! Андада сірер, Пабамның Минде, Минің Пабамда полчатханыбысты пил салып, киртин сығарзар.

³⁹ Иудейлер Аны пазох хаап аларға харасханнар, че Иисус олардаң парыбысхан.

⁴⁰ Анаң Иисус, мының алнында Иоанн кизилерни киреске түзірген Иордан суғның озариндағы чирзер пазох парыбызып, анда халған. ⁴¹ Иисуссар көп кизи килген.

– Иоанн позы пир дее хайхастығ нима итпеен, че Иисустаңар чоохтаан нимелері сын полтыр, – чоохтасханнар олар.

⁴² Иди көп кизи Иисусха киртиніп пастаан.

† «Иерусалимдегі храмны Худайға чарытхан күн» – Еврей тілінең «Ханука». Иудей киртиніңің пайрамы. Ол Иисус Христос төреелекке iki чүс чыл азынада пасха киртиніңің азымахчыларның худайларының сомын Иерусалим храмынаң сығарғанға чарыдылча.

Лазарьның үреені

11 Ікі пиче – Мариянаң Марфа – чуртапчатхан Вифаний аалда Лазарь тип ат-солалығ пір кизи ағырыбысхан. ² Ағырығ Лазарь Марияның харындазы полған. Мария хақан-да Хан-пиг Иисустың азахтарын, аарлығ миро хайахнаң сүртклек, поэнының састарынаң чысхлаан полған. ³ Ікі пиче Иисуссар, «Хан-пигібіс! Синің хынчатхан кизиң ағырча» тип, чоохтирға кизи ысханнар.

⁴ Иисус, аны истіп, чоохтанған:

– Пу ағырығ өлімге нимес, че Худайны сабландырып, Худай Оолғының сабланарына пол парды.

⁵ Иисус Марфаа, аның туңмазы Марияа паза оларның харындазы Лазарьға хынчаң. ⁶ Иисус, Лазарьның ағырчатханынаңар искен дее полза, андар парбаан. Ікі күн пазынаң Ол үгрөнчлерине теен:

– Иудей чирінзер нандыра парааңар.

– ⁸ Угретчи! Ур ниместе ле иудейлер Сини таснаң чоо чаалирға иткеннер, Син, тізең, хатабох андар парарға ба? – сурғаннар үгрөнчлері.

– ⁹ Күнде он ікі час полча нимес пе зе? Күнөрте чөрчеткен кизи, пу чир үстүнің чариин көрчеткеннеңер, сүрнүкпинче, – нандырған Иисус. – ¹⁰ Че хараазын чөрчеткен кизи, чарых чохтаңар, сүрнүкче.

¹¹ Анаң хоза чоохтанған:

– Лазарь арғызыбыс узубысты. Мин аны усхурыбызарға парчам.

– ¹² Хан-пигібіс! Ол, узупчатса, хазыхтан парар, – тееннер үгрөнчлері.

¹³ Иисус аның үреенінеңер чоохтаан полған, үгрөнчлері, тізең, аның олаңай ла узубысханынаңар чоохтапча тип сағынғаннар.

¹⁴ Андада Иисус оларға көни чоохтаан:

– Лазарь үреп парды. ¹⁵ Сірерни Кем полчатханыма киртіндірер үчүн, анда полбаам, амды сірерниң үчүн өрінчем. Че, парааңар андар!

– ¹⁶ Піс тее парааңар, Иисуснаң хада ол парааңар! – теен үгрөнчлерге Ікіс тип солалығ Фома.

Иисус Лазарьны тірлдірче

¹⁷ Иисус, андар киліп, Лазарьның сөөгінің хуюда төрт күн чат салғанын піліп алған. ¹⁸ Вифаний аал, тізең, Иерусалимнең тың ырах нимес, 15 стадийче [†] оортахта, полған. ¹⁹ Харындазы үрееннеңер, Марфанаң Марияны часхарарға иудейлердең илееде кизи килген. ²⁰ Марфа, Иисустың килчеткенінеңер истіп, Агаа удур парған. Мария, тізең, ибде одыр халған.

– ²¹ Хан-пигімі! Син мында полған ползаң, харындазым үребесчик. ²² Че ам даа пілчем, Худайдаң ние дее сурзаң, Ол аны Сагаа пирер, – теен Марфа.

– ²³ Синің харындазың тіріл килер, – нандырған Иисус.

– ²⁴ Түгенчи күнде, Худай үрееннерни тірлдірчең туста, аның тур килерін пілчем, – теен Марфа.

– ²⁵ Мин үрееннерни тірлдірчем паза чуртас Ээзи полчам. Магаа киртінчеткен кизи, үреп тее парза, чуртир. ²⁶ Магаа киртініп чуртапчатхан кизи хақан даа үребес. Андағ ниеме киртінчезің ме? – нандырған Иисус.

– ²⁷ Иа, Хан-пигімі! Чир үстүнзер килер Мессий-Христос, Худайның Оолғы, полчатханыңа киртінчем, – нандырған Марфа.

²⁸ Анаң Марфа, іди тип, Мария туңмазынзар парып, кизи испезін тип, ағырин хығырған:

– Угретчи мында, сини хығырча.

²⁹ Мария, аны истіп, тура хонып, Иисуссар парған.

³⁰ Иисус, аалзар кірбин, Марфанаң тоғасхан орындох полған. ³¹ Турада Марияны часхарчатхан иудейлер, аның, тура хонып, сых парыбысханын көргеннер. Олар, Мария хуюда ылғирға итче полар тип сағынып, аның соонча парғаннар.

³² Мария, Иисус полчатхан орынзар чидіп, Аны көр салып, азағына түскен.

– Хан-пигімі! Син мында полған ползаң, харындазым үребесчик, – чоохтанған ол.

³³ Иисус, Марияның паза хада килген иудейлерниң ылғапчатханнарын көріп, тың чүрексіп, айап парған оларға.

– ³⁴ Сірер аны хайда чаттыр салғазар? – сурған Иисус.

– Пигібіс, парып, көріп ал, – нандырғаннар кизилер.

³⁵ Иисустың харах частары аххан.

– ³⁶ Көріңер, хайди хынған Ол агаа! – тееннер иудейлер.

³⁷ Оларның хай пиреези хосхан:

– Харах чох кизее харах одын ас пирген Кизи Лазарьны даа үребес иде ит полбасчых па?

³⁸ Иисус, тізең, угаа чүрексіп, хуюзар пас килген.

Хуюның ахсын таснаң чаап салған полғаннар.

– ³⁹ Тасты хыйа алыңар, – чоохтанған Иисус.

– Хан-пигімі, ол төртінчи күни хуюда, чыстан таа парған полар, – теен үреен кизінің пичези Марфа.

– ⁴⁰ Тібедім ме сагаа: «Киртінзең, Худайның сабланызын көрерзің», – чоохтанған Иисус.

⁴¹ Уреен кизи чатчатхан хуюдаң тасты хыйа ідібіскеннер. Иисус, тигірзер көрібізіп, теен:

– Пабам! Мини истіп салғаның үчүн, алғыстапчам.

⁴² Мини сыбыра истіпчеткеніңни пілчем. Мини ысханыңа киртінзіннер тип, мында турчатхан чонға пу сөстерни чоохтадым.

⁴³ Аны чоохтап, Иисус өтіг табыснаң хығырған:

– Лазарь! Сых пеер!

⁴⁴ Уреен кизи хуюдаң сых килген. Азах-холлары үреен кизіни орааңаң сүбүректернең сарыл парған полғаннар, сырайы, тізең, платнаң чаба палғалған полған. Иисус кизилерге теен:

– Систібізіңер аны, парзын.

[†] Гректерниң 15 стадий теени үсче километр полча.

Иисусты өдірерге сағынчалар

(Мф 26:1-5; Мк 14:1-2; Лк 22:1-2)

⁴⁵ Мариязар килген иудейлернің аразында көп кизи, Иисустың ниме иткенін көріп, Ағаа киртін сыххан. ⁴⁶ Че оларның хай піреелері, фарисейлерзер парып, Иисустың ниме итчеткенін чоохтап пиргеннер. ⁴⁷ Улуғ абыстар паза фарисейлер, чыылығ идіп, чоохтасханнар:

– Ниме идееңер? Пу кизи көп хайхастар итче.

⁴⁸ Аны пиди артыс салзабыс, прайзы ағаа киртін сығар. Андада римдегілер, киліп, пістің храмны паза чонны чох идерлер.

⁴⁹ Оларның пірсі, Кайафа, ол чыл иң улуғ абыс полчатхан кизи, чоохтанған:

– Сірер пір дее ниме оңарбинчазар. ⁵⁰ Сағын таа көріңер! Прай чон хырылар орнына, кизілер үчүн пір ле кизи үреп парза, чахсы поларчык піске.

⁵¹ Мыны Кайафа поэнының көңнінең нимес, че, ол чыл иң улуғ абыс полчатханнаңар чоохтанған. Иисус чонның үчүн не нимес, че Худайның тарас парған палаларын пірге чыып алар үчүн, үреп парарынаңар ухаанчылаан полған. ⁵³ Ол күннең сығара иудейлернің пастыхтары Иисусты өдір саларға сағын сыхханнар. ⁵⁴ Аннаңар Иисус, иудейлернің аразына кирбин, хуу чазының хыриндағы Ефраим саарзар парыбысхан. Анда Поэзының үгренчлерінең хада халған.

⁵⁵ Иудейлернің Па'сха тіп үлүкүни чагдапчатхан. Иудейлердең көп кизи, үлүкүннің алнында арығланар кибірні толдырар үчүн, Иерусалимзер килген. ⁵⁶ Храмзар чыылған чон, Иисусты харахсынглап, чоохтасхан аразында удур-төдір сур сал турғаннар.

– Сірер хайди сағынчазар, Ол үлүкүнге килер бе?

⁵⁷ Иисусты тудып алар үчүн, улуғ абыстарнаң фарисейлер, Аның хайда полчатханын піліп алған кизи постарына искирзін тіп, чахығ пирібіскеннер.

Иисус Вифанийде

(Мф 26:6-13; Мк 14:3-9)

12 Па'сха тіп үлүкүнге алты күн халғанда, Иисус Вифаний аалзар килген. Анда Иисустың өлімнең тірлдірген кизі, Лазарь, чуртапчатхан.

² Иирде Иисусха чіңең ниме тимнеп пиргеннер. Лазарь Иисуснаң паза пасха даа аалчыларынаң хада стол кистінде одырған. Марфа, тізең, оларға чіңең ниме пиріп, хайынған. ³ Мария, пір литра † аарлығ миро хайахты †† алып, Иисустың азахтарын сүрткелебізіп, поэнының састарынаң чысхлабысхан. Тура істіне миро хайахтың тадылығ чызы тол парған. ⁴ Иисустың үгренчлерінің пірсі, Симонның оолғы Иуда Искариот, Иисусты садыбызарға сағын чөрчеткен кизи, теен:

– ⁵ Пу миро хайахты үс чүс динарийге ‡ садыбызып, ахчаны чох кизілерге үлебиспечең ме?

† Литра – грек тілінде 327 граммны таныхтапча. †† Миро хайах арығ нард өзімінең идледір.

⁶ Ол, чох кизілерге сағыссыраанынаңар нимес, че оғыр полғанынаңар, иди чоохтанған. Ол ахча чығчаң хапчыхты ал чөрчең, андар салған ахчалардаң, тізең, поэнына удаа ахча алып алчаң.

⁷ Иисус ағаа нандырған:

– Теңмеңер пу ипчее. Ол пу хайахты Мини чығчаң күнге чыып салған полған. ⁸ Чох кизілер сірернің хыриңарда хақан даа поларлар. Че Мин сірернең хада хақандаа полбаспын.

⁹ Иисустың мында полчатханын піл салып, Иисусты ла нимес, че өлімнең тірлдірген Лазарьны даа көріп алар үчүн, көп иудейлер килген.

¹⁰ Иудейлернің аразында көп кизи, Лазарьның тірлгенін піл салып, улуғ абыстарны тасты, Иисусха киртін сыххан. Аннаңар улуғ абыстар Лазарьны даа өдірібізерге чарат салғаннар.

Иисус Иерусалимзер кірче

(Мф 21:1-11; Мк 11:1-11; Лк 19:28-40)

¹² Пазағы күн үлүкүнге чыылған чон, Иисустың Иерусалимзер килчеткенін ис салып, ¹³ пальма ағастың салааларын тудынглап алып, Ағаа удур сығып, хысхырысхан:

– Осанна! ††

Хан Худайның адынаң Килчеткенге алғас ползын! Ол Израиль ханы!

¹⁴ Иисус, чиит эштекті таап, ағаа мўніп алған.

Мының алныдох аннаңар Худай Пічиінде пиди пазылған полған: ¹⁵ «Хорыхпа, Сион тағның хызы – Иерусалим! Мына синің ханың, чиит эштекке мўніп алып, килче». ¹⁶ Пастап үгренчлері, ниме полчатханын піл полбааннар, че соонаң, Иисус, тірліп, сабланызына читкенде ле, Иисустаңар пазылған нимені паза ол сөстернің толғанын сағысха киргеннер. ¹⁷ Иисуснаң хада полған кизілер Аның Лазарьны өлімнең тірлдіргенін паза хуюдаң хығыртханын киречілееннер. ¹⁸ Иисустың андағ хайахастың нимені иткенін искеннеңер, чон Аны иди удурлаан.

– ¹⁹ Көріңер, пір дее ниме ит полбинчабыс. Прай кизілер Аның соонча парчалар, – чоохтасханнар пос аразында фарисейлер.

Иисус Поэнының өлімінеңер чоохтапча

²⁰ Үлүкүнде пазырарға килген кизілернің аразында гректер полғаннар. ²¹ Олар, Галилей чиріндегі Вифсаидадаң килген Филиппсер пас киліп, айланғаннар:

– Филипп пиг, Иисусты көрерібіс килче.

²² Пу нимедеңер Филипп, парып, Андрейге чоохтап пирген. Анаң Андрейнең Филипп ол сурынысты Иисусха читіргеннер.

– ²³ Кизи Оолғының сабланар тузы чит килді, – нандырған оларға Иисус. – ²⁴ Сынны сірерге чоохтапчам, пуғдай үрені, чирге түзіп, «өлбезе»,

‡ Пир динарий – пір кизінің пір күнге тоғынып алған чал ахчазы. †† Осанна! – Пу сөс еврей тілінең, ол «пісті арачыла» теені полча. Иди хан кизіні улуғлап удурлачаңнар.

чалғызан халадыр, че ол парза, көп үреннер ағыладыр. ²⁵ Позиның тынына хынчатхан кизи аны чидір салар, че позиның тынын пу чир үстүнде хырт көрчеткен кизи мөги чуртастығ полар. ²⁶ Минің нымызыма чөрчеткен кизи Минің соомча парзын! Мин хайдабын, ол андох полар. Минің нымызыма чөрчеткен кизині Пабам улуғлир. ²⁷ Амды Мин чочыныстығ сағыссырасха пастырчам! Ниме Мин тип поларбын? «Пабам! Осхыр Мині өлер тустаң!» тип сурымим ма? Че Мин ол тустың үчүн пу чир үстүне килгем. ²⁸ Пабам! Позиңны сабландыр!

Андада тигірдең үн истилген:

– Сабландырғам, мыннаң мындар даа сабландырарбын.

²⁹ Аны истип турған чонның пиреелери «Күгүрт күзүреді», пасхалары, тизең, «Ангел Ағаа чоохтанды», тееннер.

– ³⁰ Ол үн Мағаа нимес, сірерге тапсаан. ³¹ Амды прай чирге чарғы түсті. Сайтан, чирнің кнези, мыннаң сүрдіртер. ³² Хақан Мини чирдең өөрледібіселер, прайзын Позымның соомча пардырарбын, – нандырған ол нимее Иисус.

³³ (Иисус, хайдағ өлімнең өлериңер сизиндірерге сағынып, иди чоохтанған.)

– ³⁴ Моисей Чахиинаң Мессий-Христос хақан даа өлбес тип искебіс. Ноға син Кизи Оолғын өөрледібізерге кирек типчезиң? Кемдір Ол, Кизи Оолғы? – чоохтанған Ағаа чон.

– ³⁵ Чарых сірернең хада үр полбас. Чарых мындада, харасхы сірерге түспезин тип, чарыхта чөриңер. Харасхыда чөрчеткен кизи хайдар парчатханын пилбинче. ³⁶ Чарых сірернең хадада, Аның ооллары полар үчүн, Чарыхха киртиңер, – чоохтанып ала, Иисус, хыйа пастырыбызып, чиде халған.

Чонның Иисусха киртинмеени

³⁷ Иисус кизилернің көзине нинче-нинче хайхас иткен дее полза, олар Ағаа киртинмееннер.

³⁸ Ухаанчы Исайиң «Хан Худай! Пістең искен нимее кем киртинген? Худай Позының күзин кемге көзіткен?» тип чоохтанған сөстері тол парарға кирек полғаннар. ³⁹ Ноға олар киртин полбааннар? Исайи анзын мының алнындох чоохтаан полған:

⁴⁰ «Харахтары көрбезин тип,

чүректері сизинмезин тип,

Худай пу чонның харахтарын чабысхан,

чүректерін, тизең, тас чили, хатырыбысхан.

„Имненіп аларға Минзер айланмазыннар тип, пиди иткем“, – типче Худай».

⁴¹ Иисустың сабланызын көріп, Аннаңар чоохтапчадып, Исайи пиди теен.

⁴² Пастыхтарның даа аразында Иисусха киртинчеткен кизи көп полған. Че олар, фарисейлердең хорығып, синагогадаң сүрдірібіспес үчүн, аннаңар көни чоохтабацаңнар. ⁴³ Олар, кизилернің аразындағы сабланысха Худайдаң түскен

сабланыстаң артых хынғаннаңар, пиди хылынғаннар.

⁴⁴ Иисус тыыда чоохтанған:

– Мағаа киртинчеткен кизи Мағаа нимес, че Мини Ысханға киртинче. ⁴⁵ Мини көрчеткен кизи Мини Ысханны көрче. ⁴⁶ Мин Чарыхпын. Мағаа киртинчеткен кизи харасхыда халбазын тип, чир-чалбахсар килгем. ⁴⁷ Минің сөзімни истип, оңдайымча полбинчатхан кизині чарғылабинчам. Мин чир-чалбахты, чарғылирға нимес, арачылирға килгем. ⁴⁸ Мини хыйа итчеткен, сөзімни чағын итпинчеткен кизее чарғычы пар. Минің чоохтаан сөзім аны түгенчи күнде чарғылир. ⁴⁹ Мин Позым сағын таап алып чоохтанмаам, Мини Ысхан Пабам ниме тирін паза ниме чоохтанарын чахаан. ⁵⁰ Пабамның чахии мөги чуртас полчатханын пилчем. Пабам Мағаа чоохтаан нимени искірчем.

Халғанчы иирдеги азыраныс

13 Па'сха тип үлүкүн чагдап одырған. Иисус чир үстүнең Пабазынзар парар тузы чит килигенін пилген. Иисус чир-чалбахта чуртапчатхан паза Позына киртинчеткен кизилерге хынған, амды, тизең, прай чүреенең оларға хынчатханын көзіт пирген. ² Иирде азыранчатхан тус полған. Сайтан Иуданың, Симон Искариоттың оолғының, чүреене Иисусты садыбызар сағысты кир салған полған. ³ Иисус Пабазының прай үлгүни Позына пирибіскенин пилген. Позының, Худайдаң киліп, Худайзар айланарын даа пилген. ⁴ Прай пу нимени пиліп, столдаң турып, тастындағы кип-азаан суурыбызып, чызынчах алып алып, хурчаныбысхан. ⁵ Аның соонаң чуунчаң ідіске суф урып алып, үгрениңлерінің азахтарын чууп, хурчанған чызынчагнаң чысхлаан. ⁶ Симон-Пётрзар пас килгенде, анзы Ағаа типче:

– Хан-пигім! Син минің азахтарымны чуурға итчезиң ме?

– ⁷ Минің ниме итчеткенімни сағам син пил полбассың, че соонаң пиліп аларзың, – нандырған ағаа Иисус.

– ⁸ Мин азахтарымны Сағаа хақан даа чуғдыртпаспын, – типче Ағаа Пётр.

– Азахтарыңны чууп пирбезем, син паза Минің үгрениңим полбассың, – нандырған Иисус.

– ⁹ Хан-пигім! Андағда азахтарымны ла нимес, че холларымны даа, пазымны даа чууп пир, – типче Симон-Пётр.

– ¹⁰ Чуунған кизи арығ, ағаа азахтарын на чууп пирерге кирек. Сірер дее арығзар, че прайзыңар нимес, – нандырған Иисус.

¹¹ Ол Позын садыбызар кизині пилген, аннаңар «Прайзыңар арығ нимессер» теен.

¹² Иисус, үгрениңлерінің азахтарын чууп салып, Позының кип азаан кизип алып, пазох одыр салған. Анаң чоохтанған:

– Сірерге ниме ит пиргенімни пил полдыңар ба?

¹³ Сірер Мини Угрениңим паза Хан-пигім тип

адапчазар. Анзы орта. ¹⁴ Мин, Хан-пигиңер паза үгретчиңер полчадып, сирерниң азахтарыңны чууп пиргенде, сирер дее удур-төдир азахтарыңны чууп турарға кирексер. ¹⁵ Мин сирерге көзит пирдим, амды сирер дее, Мин иткен чили, ит турыңар. ¹⁶ Сынны сирерге чоохтапчам, нымысчы поэзының ээзиңең улуғ нимес, ызылған кизи поэзын ысхан кизиңең улуғ нимес. ¹⁷ Сирер, пу нимені пилчетсер паза толдырчатсар, часкалығзар. ¹⁸ Сирерниң прайларыңнаңар чоохтабинчам. Мин Поэзымның таллап алған кизилеримни пилчем. Че «Миннең хада халас чеен кизи Миннең тоғыр парар» тип, Худай Пичиинде пазылған сөстерниң тол парары үчүн, пиди поларға кирек. ¹⁹ Пу ниме пол парза, «Мин – Минмин» полчатханыма киртиңерлерің үчүн, сирерге амды, пу ниме полғалахха, чоохтапчам. ²⁰ Сынны сирерге чоохтапчам, Миниң ысхан кизимни удурлапчатхан кизи Мини удурлапча. Мини удурлапчатхан кизи, Мини ысхан Худайны удурлапча.

Иисус Поэзын садыбызар кизиңеңер чоохтапча (Мф 26:20-25; Мк 14:17-21; Лк 22:21-23)

²¹ Мыны чоохтап, Иисус, уғаа чүрексинип, киречилеен:
– Сынны сирерге чоохтапчам, сирерниң пирси Мини садыбызар.

²² Кемнеңер чоохтапчатханын пил полбин, үгретчиңер удур-төдир көрискеннер. ²³ Иисустың хынчатхан үгретчиңи Аннаң хости одырған. ²⁴ Кемнеңер иди чоохтапчатханын Иисустаң сурзын тип, Симон-Пётр ол үгретчиңе танығ пирибискен.

²⁵ Андада ол, Иисуссар чағын опып, сурған:
– Хан-пигим, кемдир ол?

– ²⁶ Кемге халасты, сүртип, пирербин, ол полар, – нандырған Иисус. Анаң, халас кизегин сүртип, Симон Искариоттың Иуда оолғына пирибискен. ²⁷ Халасты пирибискендөк, Иудаа сайтан кир парған.

– Итчең нимені табырах идибис, – теен ағаа Иисус.

²⁸ Хада азыранчатханнарның пирдеези Аның ноға иди чоохтанғанын пил полбаан. ²⁹ Иудада ахча чыңчаң хапчых полғаннаңар, пиреелери Иисус ағаа үлүкүнге пирее кирек ниме ал пирерге алай чох кизилерге пирее ниме пирерге чахаан полар тип сағын салғаннар.

³⁰ Иуда, халас кизегин алып, сах андох сых парыбысхан. Харасхы пол парған.

Удур-төдир хынызыңар

³¹ Ол сых парыбысханда, Иисус чоохтаан:
– Амды Кизи Оолғы сабланды, Аның сабланызы үчүн Худай даа сабланды. ³² Худай сабланза, Худай Поэзын даа, Кизи Оолғын даа сабландыар, сағамох Аны сабландыар. ³³ Харындастарым! Мағаа сирернең хада поларға үр халбады. Сирер Мини тилирзер, че иудейлерге чоохтаан нимені сирерге дее чоохтап пирим: «Мин парчатхан чирзер сирер чит полбассар». ³⁴ Сирерге наа чахығ пирчем: удур-төдир хынызыңар. Мин сирерге хынған чили, сирер

дее идөк удур-төдир хынызыңар. ³⁵ Удур-төдир хыныссаңар, Миниң үгретчиңерим полчатханнарыңны прайзы пилер.

Пётр Иисустаң хыйа поларынаңар ухаанчылапча (Мф 26:31-35; Мк 14:27-31; Лк 22:31-34)

– ³⁶ Хан-пигим! Син хайдар парчазың? – сурған Иисустаң Симон-Пётр.

– Мин парчатхан чирзер амды соомча пар полбассың, че соонаң соомча парарзың, – нандырған Иисус.

– ³⁷ Хан-пигим! Ноға ам сооңча пар полбаспын? Мин Синиң үчүн ол парарға даа тимдебин, – теен Пётр.

– ³⁸ Син Миниң үчүн ол тее парарчысың ма? Сынны сағаа чоохтапчам, питук тапсаалаххаох, син Миннең үс хати хыйа опыбызарзың, – нандырған Иисус.

Иисус Худайзар чол полча

14 Иисус чооғын аннаң андар узаратхан:

– Сирер сағыссырабаңар. Худайға киртиңиңер, Мағаа даа киртиңиңер. ² Пабамның туразында пөликтер көп. Андағ полбаан полза, «Сирерге орын тимнирге парчам» тип, Мин сирерге чоохтирчыхпын ма? ³ Парып, сирерге орын тимнеп салып, нандыра айланып, Поэзымның полчатхан чиримзер сирерни алып аларбын. ⁴ Миниң парчатхан чиримни паза андар апарчатхан чолны пилчезер.

– ⁵ Хан-пигим! Синиң хайдар парчатханыңны даа пилбинчеткенде, чолны хайдаң пилербис пис? – сурған Иисустаң Фома.

– ⁶ Чол, Сын паза чуртас – Минмин. Мағаа киртинчеткен кизи ле Пабамзар пар полар, Мин чох пирдеези пар полбас. ⁷ Мини пилген ползаңар, Пабамны даа пилерчиксер. Амды сирер Аны пилчезер дее, көрчезер дее.

– ⁸ Хан-пигим! Писке Пабаны көзит пир, аннаң пасха писке пир дее ниме кирек чоғыл, – теен Филипп.

⁹ Иисус нандырған:

– Филипп, Мин сирернең хада нинче-нинче тус пол салдым, син, тизең, Мини ам даа пилбинчезиң ме? Мини көрген кизи, Пабамны даа көрген полча. Хайди син «Писке Пабаны көзит пир» типчезиң?!

¹⁰ Миниң Пабамда полчатханыма, Пабамның, тизең, Минде полчатханына, киртинминчезиң ме? Сирерге чоохтапчатхан сөзимни Мин Поэзым хынғанни чоохтабинчам. Минде полчатхан Пабам Поэзының киректерин итче. ¹¹ Миниң Пабамда паза Пабамның Минде полчатханына киртиңиңер.

Киртинминчетсеңер, иткен киректеримни көрп, киртиңиңер Мағаа. ¹² Сынны сирерге чоохтапчам, Мағаа киртинчеткен кизи Миниң итчеткен киректеримни дее идер, Пабамзар парчатханымаңар, аннаң даа көп идер. ¹³ Миниң үгретчиңерим опып, ниме дее сурзаңар, Пабамны Поэзымнаң хада сабландыар үчүн, Мин аны толдыр турарбын. ¹⁴ Миниң үгретчиңерим опып,

Миннең нима дее сурзаңар, Мин аны толдыр турарбын.

Иисус Худай Худын пирердеңер чоохтапча

¹⁵ Мағаа хынчатсаңар, чахығларымны толдырыңар. ¹⁶ Мин Пабамнаң сурынарбын, Ол, тізең, сірернең хада хачан даа полчаң, алныңарға турчаң пасха Турысчыны сірерге ыс пирер. ¹⁷ Ол Турысчы – Сынны искіреткен Хут. Кізілер Аны, көрбинчеткеннерінеңер паза пілбинчеткеннерінеңер, постарына чағын ит полбинчалар. Сірер Аны, чағын кирип, постарыңда халғысханнарыңаңар, пілчезер. ¹⁸ Мин сірерні өкіс халғыспасын, сірерзер нандыра айланарбын. ¹⁹ Түрче полза, чир-чалбах Мини паза көрбес, че сірер, тізең, Миниң чуртапчатханым үчүн, паза постарың чуртапчатханнарың үчүн, Мини көрерзер. ²⁰ Сах ол күн, Мин Пабамда, сірер Минде, Мин дее сірерде полчатханымны піліп аларзар. ²¹ Миниң чахығларымны ал чөрчеткен паза толдырчатхан кизи Мағаа хынча. Мағаа хынчатхан кізее Пабам даа хынча. Мин дее ағаа хынарбын паза Позымнаңар сизіндірербин.

– ²² Хан-пигім! Ноға Син чир-чалбахты сизіндірбин, пісті ле сизіндірерге итчезің? – сурған Иуда, че Искарриот Иуда нимес.

– ²³ Мағаа хынчатхан кизи Миниң сөзімні толдырар. Пабам ағаа хынар, Пабамнаң Мин, тізең, аныңар киліп, анда аннаң хада чуртирбыс, – нандырған Иисус. – ²⁴ Мағаа хынминчатхан кизи, Миниң сөзімні толдырбинча. Сірер исчеткен сөс Мини нимес, Мини ысхан Пабамни.

²⁵ Мин, сірернең хада полчатханымдох, мыны чоохтаам. ²⁶ Пабам Худай Худын – Турысчыны – Миниң орныма сірерзер ызар. Ол сірерні прай нимее үгрет салар, прай чоохтаан нимелерімни сағысха кирдірер. ²⁷ Чүрееңерде амырны халғысчам, Позымның амыр чүреемни сірерге пирчем. Мин, чир-чалбах пирчеткен чили, пирбинчем. Сағыссырабаңар паза хорыхпаңар! ²⁸ «Сірердең парып, сірерзерөк айланарбын» теен сөстерімни искезер. Мағаа хынған ползаңар, «Мин Пабамзар парчам» тееніме, өрінерзер. Пабам Миннең дее илбектеңер, өрініңер. ²⁹ Полар нимеденер азынада прай чоохтап пирдім. Полар нима пол парза, сірер Мағаа киртінерзер тіп, чоохтап пирдім. ³⁰ Чир-чалбахтың кнези – сайтан – чағын, аннаңар Мағаа сірернең чоохтазарға ұр халбады. Аның Миннең устаңаң үлгүзи чоғыл. ³¹ Че Пабама хынчатханымны паза Аның чахаан нимелерін итчеткенімни чир-чалбах пілзін.

Турыңар, мыннаң парааңар.

Иисус – сын виноградтың төзи паза салаалары

15 Мин сын виноградтың төзи полчам, Пабам, тізең, виноград өскіреткені полча. ² Ол Миндегі чистек пирбинчеткен полған на салааны

кизибісче, чистек өсчөткен полған на салааны, тізең, улам көп чистек пирзін тіп, арығлапча. ³ Миниң үгредииме киртінчеткеннерің үчүн, сірер амды арығзар. ⁴ Мыннаң мындар даа киртінңер Мағаа, Мин дее сірерде полим. Төс чох салаа чистек пирбес, сірер дее ідөк, Мин чох, чистек пирбессер. ⁵ Мин Төзібін, сірер, тізең, салаалары полчазар. Кем Минде полча паза кемде Мин полчам, ол чистек пирче. Мин чох сірер пір дее нима ит полбассар. ⁶ Мағаа киртінминчеткен кизи, чистек пирбинчеткен салаа чили, тасталар паза хурир. Андағ салааларны, чыып алып, отха тастабысчалар, олар, тізең, көй парчалар. ⁷ Сірер Мағаа киртінзеңер, Миниң сөзімні толдыр турзаңар, андада нима дее сурыңар – Пабам аны сірерге пирер. ⁸ Сірер, көп чистек пиріп, Миниң үгрөңілерім пол парзаңар, Пабамны сабландырарзар.

Иисустың хынған үгрөңілері улып, удур-төдір хынызыңар

⁹ Мин сірерге, Пабам Мағаа хынған чили, хынчам. Миниң хынғаннарым улыңар. ¹⁰ Мин, Пабамның чахығларын толдырып, Аның хынызыңда полчам, сірер дее ідөк, чахығларымны толдырзаңар, Миниң хынғаннарым поларзар. ¹¹ Миниң өрінізім сірерни ползын, мыны сірерге өріністерің толдыра ползын тіп чоохтадым.

¹² Мына Миниң чахиим: Мин сірерге хынған чили, удур-төдір хынызыңар. ¹³ Арғыстарының үчүн поэның тынын пирерге тимде полғаннаң артых хыныс чоғыл. ¹⁴ Сірер, Мин чахаан нимелерні толдыр турзаңар, Миниң арғыстарым поларзар. ¹⁵ Мин сірерні нымысчыларым тіп паза адабинчам. Нымысчы кизи ээзінің иткен нимелерін пілбес. Мин, сірерні арғыстарым тіп адап, Пабамнаң искен прай нимелерні сірерге чоохтап пирдім. ¹⁶ Сірер Мини таллап албаазар, Мин сірерні таллап алғам. Сірерні, чонзар парып, мөгі туза итсіннер тіп турғысхам. Прай пу нимелерні идіп, Миниң үгрөңілерім ползаңар, Пабамнаң нима дее сурзаңар, Ол сірерге аны пирер. ¹⁷ Удур-төдір хынызыңар тіп, чахыпчам сірерге.

Худайға киртінминчеткен кизілер Иисустың үгрөңілерін хырт көрчелер

¹⁸ Чир-чалбахтағы кизілер сірерні хырт көрчөтселер, піліңер, сірердең пурун олар Мини хырт көргеннер. ¹⁹ Сірер чир-чалбахтағы кизілер полған ползаңар, андада чир-чалбах сірерге хынарчых. Че сірер чир-чалбахтаң нимессер, Мин сірерні чир-чалбахтаң таллап алғаннаңар, чир-чалбахтағы кизілер сірерні хырт көрчелер. ²⁰ Сірерге чоохтаан сөзімні ундутпаңар: «Нымысчы поэның ээзінең улуғ полбинча». Мини өдірерге иткеннерінде, сірерні дее өдірерге идерлер. Миниң сөзімні толдырғанда, сірернің сөзіңерні дее

толдырарлар. ²¹ Мини Кем ысханын пилбинчеткеннерінеңер, сірер Миниң үгренңілерім полчатханнарың үчүн, олар сірерге чабал идерлер. ²² Мин, оларзар киліп, чоохтаспаан ползам, олар, Мини постарына чағын итпееннері үчүн, пыролығ полбасчыхтар. Че Мин, оларзар киліп, чоохтасхам, аннаңар амды олар постарының чазыхтары үчүн ахтан полбастар. ²³ Мини хырт көрчеткен кизи Пабамны даа хырт көрче. ²⁴ Мин оларның аразында пір дее кизи ит полбас нимелерни итпеен ползам, олар пыролығ полбасчыхтар. Амды, тізең, олар, Миниң иткен нимелерімни көріп, Мини дее, Пабамны даа хырт көрчелер. ²⁵ Оларның Чахиинда «Мини тиктең не хырт көрчелер» тип пазылған сөстерінің тол парары үчүн, иди пол парарға кирек. ²⁶ Пабамнаң сірерзер Турысчыны ызарбын. Пабамнаң сыххан паза сынны чоохтапчатхан Хут – Турысчы – килзе, Ол Миннеңер киречилир. ²⁷ Сірер дее, Миннең хада пастағызынаңох сығара полғаннарың үчүн, Миннеңер киречилирзер.

16 Мин мыны сірерге ікінчилеске пастырбазыннар тип чоохтадым. ² Сірерни синагогалардаң сығара сүрерлер. Сірерни өдирчеткен полған на кизи поэның киреенең Худайға чохсы итчем тип сағынар. Андағ тус чагдапча. ³ Олар, Пабамны даа, Мини дее пилбееннеңер, иди идерлер. ⁴ Ол тус читсе, пу нимедеңер сірерге чоохтаанымны сағысха кирерлерің үчүн чоохтадым. Мин, пастап сірернең хада полғанымнаңар, пу нимедеңер чоохтабаан полғам. ⁵ Амды, тізең, Мини пеер ысхан Пабамзар нандыра парчам. Сірернің пирдеези, «Хайдар парчазың?» тип, Миннең сурбинча. ⁶ Мин сірерге чоохтаан нименің үчүн, чүрекеріңе сағыссырас тол парды. ⁷ Че Мин сынны сірерге чоохтапчам, Миниң парчатханым, сірерге чохсаа полар. Мин парбазам, тізең, Турысчы сірерзер килбес. Мин, парып, Аны сірерзер ызарбын. ⁸ Турысчы, киліп, кизілернің чазыхтарынаңар, Миниң орта иткенімнеңер паза чарғыдаңар саба сағынчатханнарынаңар кизілерге киречилир: ⁹ Ол оларға, Мағаа киртинминчеткеннерінеңер, чазыхтығ полчатханнарын көзіт пирер. ¹⁰ Пабамзар парчатханым паза кизілернің пирдеези Мини көр полбазы Миниң орта үгретчеткенімни көзітчелер. Пу нимені кизілерге Турысчы көзіт пирер. ¹¹ Ол оларға, чир-чалбахтың кнезин – сайтанны – чарғылап, Худайның чарғызын көзіт пирер.

¹² Мин сағам көп ниме чоохтап пирерчкіпін, че сірер аны амды оңарбассар. ¹³ Сынны чоохтапчатхан Хут, киліп, сірерни сын нимее үгредер. Ол чоохтир ниме аның поэның сағызынаң полбас, Худайдаң искен нимені паза полар нимедеңер сірерге чоохтап пирер. ¹⁴ Ол, Миниң сөзімни алып, сірерге читрер. Иди иди, Мини сабландыр салар. ¹⁵ Пабамда пар ниме прай Мини. Аннаңар «Ол Миннең искен нимені сірерге чоохтап пирер» тидім.

Өрініс паза чобағ

¹⁶ Пабамзар парчатханымнаңар, түрче полза, сірер Мини паза көрбессер, че соонаң пазох көрерзер.

¹⁷ Аның үгренңілерінің хай пиреези удур-төдір сурғаннар:

– «Түрче полза, сірер Мини көрбессер, че соонаң пазох көрерзер» паза «Мин Пабамзар парчам» тип, ниме тирге иткен полчаң? ¹⁸ «Түрче полза» – ниме теени полчаң? Пилчее чоғыл, нимедеңер Ол иди чоохтанча!

¹⁹ Иисус, оларның ниме сурарға итчеткеннерін көріп, чоохтаан:

– «Түрче полза, сірер Мини көрбессер, че соонаң Мини пазох көрерзер» тип чоохтанчатханымнаңар удур-төдір сурастырғласчазар ба? ²⁰ Сынны сірерге чоохтапчам, сірер ылғап, сыхтирзар, чир-чалбах, тізең, өрінер. Сірер хомзынарзар, сірернің хомзынызыңар, тізең, өрініске айланар. ²¹ Ипчи кизи, тузы чидіп, пала таапчатса, ирееленче. Паланы төрідіп алза, чир-чарыхха наа кизи килгеннеңер, өрингеніне ирееленгенін ундуп салча. ²² Сірер дее сағам сағыссырастазар. Мин сірернең хатап көрізербин, андада сірер өрінерзер. Ол өріністі сірердең пирдеези пылас полбас. ²³ Ол күнде сірер Миннең пір дее ниме сурастырбассар. Сынны сірерге чоохтапчам, Миниң үгренңілерім полып, Пабамнаң ниме дее сурзаңар, аны сірерге пирер. ²⁴ Амға теере Миниң үгренңілерім полып, пір дее ниме сурбаазар. Сірернің өріністерің толдыра полар үчүн, сурыңар, алып аларзар.

Иисус чир-чалбахты чиңіп алча

²⁵ Амға теере Мин сірернең кип-чоохтарнаң чоохтасхам, амды, тізең, Пабамнаңар кип-чоохтарнаң нимес, че көни чоохтир тузым чагдапча. ²⁶ Мағаа хынчатханнарың үчүн, Миниң Худайдаң килгеніме киртинчеткеннерің үчүн, Пабам сірерге хынча. Аннаңар ол күн сірер, Миниң үгренңілерім полып, постарың Аннаң сурынарзар. Мағаа сірернің үчүн Пабамнаң сурынарға паза кирек чоғыл. ²⁸ Мин, Пабамнаң сығып, чир үстүнзер килгем. Амды пазох, чир үстүн халғызып, Пабамзар парчам.

²⁹ Үгренңілері Иисусха тееннер:

– Амды Син, кип-чоохтарнаң чоохтабин, көни чоохтапчазың. ³⁰ Амды Синің прай нимені көрчеткеніңни паза Синнең ниме сурынарыбысты азынада пилчеткеніңни оңадыбыс. Аннаңар Худайдаң түскеніңе киртинчебіс.

³¹ Иисус оларға нандырған:

– Амды киртиндіңер бе? ³² Сірернің, Мини чалғызан тастап, тараза халар тузыңар чагдап одыр, чагдап таа килді. Че Мин чалғызан нимеспін, Пабам Миннең хада. ³³ Мыны сірерге Миннең амырны алзыннар тип чоохтадым. Чир-чалбахта сірерни

чобағ сахтапча, че пик тудыныңар: Мин пу чир-чалбахты чиңип алдым.

Иисус Пабазынаң үгрэнчлери үчүн сурынча

17 Пу сөстерниң соонда Иисус, тигрзер көрбизип, чоохтанған:

– Пабам! Тус чит килди. Оолғың Сини сабландыра үчүн, Оолғыңны сабландыр. ² Син Ағаа прай кизилернең устирға үлгү пиргеннеңер, Ол даа Синиң Ағаа пирген прай кизилериңе мөги чуртас пирер. ³ Мөги чуртас Сини – чалғыс сын Худайны – паза Син ысхан Иисус Мессий-Христос полчатханын плчеткені полча. ⁴ Мағаа ит саларға чахаан нимелериңни толдыр салып, Сини чир үстүнде сабландырдым. ⁵ Амды Син, Пабам, сабланызыңнаң Мини сабландыр. Ол сабланыс, чир үстү чайалғалахтох, Синнең хада полғанымдох, Мини полған.

⁶ Чир-чалбахтаң таллап, Мағаа пирген кизилериңе Синнеңер чоохтаам. Олар Сини полғаннар, Мағаа пирлгеннер паза Синиң сөзиңни толдырғаннар.

⁷ Синнең алған сөзиңни таллап пирген кизилериңе читиргем, олар, сөзиңни алып алып, сынап Синнең килгенимни пилп алғаннар паза Мини ысханыңа киртингеннер. Аннаңар амды олар Мағаа пирлген прай нимениң сыннаң Синнең килгенін пилп алдылар.

⁹ Мин оларның үчүн сурынчам. Прай чир-чалбахтың үчүн нимес, че Синиң Мағаа пирген кизилериңнең не үчүн, оларның Сини полчатханнарынаңар, сурынчам. ¹⁰ Миниң прай нимем Сини, Синиң прай нимең Мини. Олар мини сабландырғаннар. ¹¹ Мин амды чир-чалбахта нимеспін, че олар чир-чалбахталар. Мин, тізең, Синзер парчам. Ах-арығ Пабам! Пизок чили, пир кизи осхас ползыннар тип, Позыңның кизиңнең Мағаа пирген кизилерни хайраллап хал. ¹² Мин оларнаң хада чир үстүнде полғанда, оларны, Мағаа пиргеннериңни, Синиң кизиңнең хайраллап халғам. Худай Пичиинде пазыл парғаны толзын тип, Мини садар кизидең – «өлимге салылған олдаң» – пасхазын, пирдеезин чидирбеем. ¹³ Амды Мин Синзер парчам. Олар даа өринизимни Миннең үлессиннер тип, сағам Позым чир үстүндеде мыны чоохтапчам.

¹⁴ Мин оларға Синиң сөзиңни читиргем, че Мин дее, олар даа пу чир-чалбахти полбааннарынаңар, чир-чалбахтағы кизилер оларны хырт көргеннер.

¹⁵ Оларны чир-чалбахтаң алып аларыңнаңар нимес, че хомай киректердең † хайраллап аларыңнаңар сурынчам. ¹⁶ Олар, Минок чили, пу чир-чалбахтаң ниместер. ¹⁷ Оларны, Позыңа чарып алып, Сын нимее үгрөдип, арығ ит. Синиң сөзиң Сын.

¹⁸ Син Мини чир-чалбахсар ысхан чили, Мин дее оларны чир-чалбахтағы чоннарзар ысхам. ¹⁹ Олар,

† «Хомай киректер» теен сөстерни грек тилинде «чабал» тип оңнирға чарир. «Чабал» сөснең грек тилинде пирееде сайтанны адапчалар.

Сынны пилп, Сини ползыннар тип, оларның үчүн Позымны Синиң холыңа пирчем.

²⁰ Мин оларның на үчүн нимес, че оларның сөстери хоостыра Мағаа киртинер кизилерниң үчүн сурынчам. ²¹ Чир-чалбах Синиң Мини ысханыңа киртинзин тип, прайзы пир кизи осхас ползын: Пабам, Синиң Минде полчатханың, Миниң Синде полчатханым чили, олар даа Писте ползыннар тип сурынчам. ²² Олар, Пизок чили, пир кизи осхас ползыннар тип, Синиң Мағаа пирген сабланызыңны оларға пиргем. ²³ Олар прайзы пир ле кизи осхас чарылбас ползыннар тип, Мин оларда полим, Син, тізең, Минде пол. Андада оларға, Мағаа чили, хынчатханыңны паза Мини ысханыңны чир-чалбах пилер. ²⁴ Пабам! Мағаа пирген кизилериң Миниң полчатхан чиримде Миннең хада ползыннар тип сурынчам. Чир-чайаан чайалғалахтох, Мағаа хынғаныңнаңар, Син Мағаа сабланызыңны пиргезиң. Пу сабланысты даа оларға көзидерге сурынчам. ²⁵ Орта нимее хынчатхан Пабам! Чир үстү Сини пилбинче, че Мин Сини пилчем. Мини ысханыңны даа Мағаа пирген кизилериң пилчелер. ²⁶ Мағаа хынған хынызың оларның чүректеринде ползын, Мин дее оларда полим тип, Синнеңер оларға чоохтаам. Мыннаң мындар даа чоохтирбын.

Иуда Иисусты садыбысча

(Мф 26:47-56; Мк 14:43-50; Лк 22:47-53)

18 Иисус, мыны чоохтап, үгрэнчлериңең хада Кедрон сууцахты кизип, садсар кире халған.

² Мында Иисус үгрэнчлериңең удаа тоғасчаң, аннаңар Иисусты садарға итчеткен Иуда даа пу орынны пилген. ³ Иуда андар Рим чаачыларын, идок улуғ абыстарның паза фарисейлерниң ысхан храм хадағчыларын ағыл килген. Олар чарытхылығ паза тириглиг полғаннар. ⁴ Иисус, Позынаң ниме поларын прай пилген дее полза, алнынзар сығып, олардаң сурған:

– Кемни тилепчезер?

– ⁵ Назареттең сыххан Иисусты, – нандырғаннар чаачылар.

– «Минмин», – теен Иисус.

Аны садыбысхан Иуда даа оларнаң хада турған.

⁶ Иисус «Минмин» теенде, олар, төдир пазып, чирге түскеннер.

– ⁷ Кемни тилепчезер? – хатап сурған Иисус.

– Назареттең сыххан Иисусты, – нандырғаннар чаачылар.

– ⁸ Типчем сирерге «Минмин». Мини тилепчетсеңер, Миннең пасхаларын позыдыбызыңар, – теен Иисус.

⁹ «Синиң Мағаа пиргеннериңниң пирдеезин чидирбеем» теен сөстериңиң тол парары кирек полғаннаңар, Иисус иди теен.

¹⁰ Симон-Пётрның хылызы пар полған, ол, аны сығар килп, иң улуғ абыстың нымысчызының оң

хулаан үзе сабысхан. Нымысчының ады Малх полған.

– ¹¹ Хылызыңны нандыра сук сал! Пабамның Мағаа пирген үлүс чірчезінең испим ме? – теен Пётрға Иисус.

¹² Андада Рим чаачыларының пазы, чаачылар паза храм хадағчылары Иисусты, хаап алып, палғабысханнар. ¹³ Пастап Иисусты алында иң улуғ абыс полған Анназар †, ол чыл иң улуғ абыс полчатхан Кайафаның хастынзар, апарғаннар.

¹⁴ Кайафа, прай чон өлгенче, пир кизи үреп парза, чаксы поларчык тип, иудейлерге чөп пирген кизи полған.

Пётр Иисустаң хыйа полибысча

(Мф 26:69-70; Мк 14:66-68; Лк 22:55-57)

¹⁵ Иисустың соонча, Симон-Пётрдаң пасха, ам даа пир үгрэнчи парған. Ол үгрэнчи, иң улуғ абысха таныс полғаннаңар, абыстың туразының сидені истінзер Иисустың соонча кирген. ¹⁶ Пётр, тізең, сиденнің тастында тур халған. Иң улуғ абысха таныс үгрэнчи, ізик хадарчаң ипчинең чоохтазып, Пётрны истінзер кир килген. ¹⁷ Ізик хадарчаң нымысчы ипчи Пётрға теен:

– Син Иисустың үгрэнчлерінің пирси нимессің ме?

– Чох, – нандырған Пётр.

¹⁸ Соох полғаннаңар, нымысчылар паза хадағчылар, от одыныбызып, от хыринда турып, чылынғаннар. Пётр даа, оларнаң хада турып, чылынған.

Иң улуғ абыс Иисустаң сурағ итче

(Мф 26:59-66; Мк 14:55-64; Лк 22:66-71)

¹⁹ Иң улуғ абыс Иисустаң үгрэдиинеңер паза үгрэнчлерінеңер сурастырған.

²⁰ Иисус ағаа пиди нандырған:

– Мин кизилерге прай нимені чазырбин чоохтаам. Прай иудейлер чөрчең синагогаларда паза Иерусалим храмында сыбыра үгреткем. Пир дее нимее харанға үгретпеем. ²¹ Ноға Миннең сурчазың? Минің чоохтаан нимелерімнеңер Мини искен кизилердең сур. Нимедеңер чоохтаанымны олар плчелер.

²² Ол иди теенде, хыринда турчатхан хадағчыларның пирси, Аны наағынаң сабызып, теен:

– Хайди полип, улуғ абысха пиди нандырчазың?

– ²³ Мин хомай чоохтанған ползам, саба чоохтанғанымны көзит пир. Орта чоохтанған ползам, ноға Мини саапчазың? – нандырған Иисус.

²⁴ Анна палғат салған Иисусты Кайафазар, иң улуғ абыссар, ызыбысхан.

Пётр Иисустаң хатап хыйа полибысча

²⁵ Симон-Пётр, турып, чылынчатхан.

† Кайафа Рим үлгүзи турғысхан иң улуғ абыс полған. Че, аның алныңда иң улуғ абыс Анна полғаннаңар, чон иң улуғ абысха Аннаны санаңаң. Иоанн даа пу пастагда Аннаны иң улуғ абыс тип адапча.

– Син аның үгрэнчлерінің пирси нимессің ме? – сурғаннар аннаң.

– Чох, – нандырған Пётр.

²⁶ Иң улуғ абыстың нымысчыларының пирси, Пётрға хулаан үзе саптырхан кизінің туғаны, сурған:

– Мин садта Иисуснаң хада сини көргем нимес пе?

– ²⁷ Чох, – пазох нандырған Пётр.

Сах андох питук тапсабысхан.

Рим пастығы – Пилат – Иисустаң сурағ итче

(Мф 27:1-2, 11-31; Мк 15:1-20; Лк 23:1-5, 13-25)

²⁸ Иртен иртөк Иисусты Кайафадаң Пилаттың өргезинзер апарғаннар. Па'сха тип үлүкүннің чиизин чиирге чарадылзын тип, иудейлернің киртинис кибірлеріне тоғыр полбас үчүн ††, иудей пастыхтары Пилаттың туразынзар кирбееннер.

²⁹ Пилат, оларзар сығып, сурған:

– Пу кизіни нименің үчүн пыролапчазар?

– ³⁰ Ол сайбағчы полбаан полза, Аны синзер ағылбасчыхпыс, – нандырғаннар иудей пастыхтары.

– ³¹ Сирер аны, мыннаң апарып, постарыңның чахиңар хоостыра чарғылаңар, – теен Пилат.

– Рим чарғы-чахии хоостыра кизіни өлімге чарғылаңаң пир дее үлгүбис чоғыл, – нандырғаннар иудей пастыхтары.

³² Иисустың хайдағ өлімнең өл парарынаңар чоохтаан сөстерінің тол парары үчүн, мындағ чоох пол парған.

³³ Андада Пилат, өргезер кіріп, Иисусты хығыртыбысхан.

– Синзиң ме, Иудей ханы? – сурған Иисустаң Пилат.

– ³⁴ Мыны поэң сағынып чоохтанчазың ма алай пасхалары Миннеңер чоохтап пирдилер бе? – нандырған Иисус.

– ³⁵ Мин иудейбин ме? Синің чоңың паза улуғ абыстар сини холыма пирибіскеннер. Ниме ит салғазың? – сурған Пилат.

– ³⁶ Минің хан-чирим пу чир үстүнде нимес. Хан-чирим пу чир үстүнде полған полза, нымысчыларым, Мини иудейлерге пирбес үчүн, алныма турарчыхтар. Че хан-чирим – чир үстүнде нимес, – нандырған Иисус.

– ³⁷ Андагда син ханзың, андағ нимес пе? – сурған Пилат.

– Син Мини «Хан» тидің. Мин кизилерни сын үгрэдиңнең таныстырарға төреем, пу нименің үчүн чир-чалбахсар килгем. Сын үгрэдиңни плчеткен полған на кизи Минің үнімни исче, – нандырған Иисус.

†† «Иудейлернің киртинис кибірлеріне тоғыр полбас үчүн» сөстер «кирленмеске» теени полча. Иудей полбааннарға чағын кирген иудейлер киртинис саринаң кирлен парған поладырлар. Андағ кизилерге Па'сха тип пайрамны үлүкүннирге чарадылбаңаң.

– ³⁸ Сын үгредігі кем пілтір? – тіп, Пилат, иудейлерзер хатап сығып, оларға чоохтанған:
– Анда пір дее пыро таппадым. ³⁹ Сірернің мындағ кибір пар: Па'сха тіп ұлұкүнде сірерге пирезін позыдарға кирекпін. Пу иудейлер ханын позыт пирим ме?

– ⁴⁰ Аны нимес, Варавваны! – хысхыр сыххан прайзы. Варавва, тізең, хасхы полған.

19 Андада Пилат Иисусты хамчынаң чыртарға чахығ пирібіскен. ² Ханны чили тонандыраачых полып, чаақылар, хазалчых харағанны іскітті үріп алып, Аның пазына кизірт салып, узун хызыл көгенек кизіртбіскеннер:

– ³ Изен ползын, Иудей ханы! – хысхырғаннар Ағаа.

Іди хысхырып, Аны сырайынаң сапханнар.

⁴ Пилат, пазох сых киліп, кизилерге чоохтаан:

– Аны сірернің алныңарға, прайзы пілзін тіп, сығарчам. Анда пір дее пыро таппадым.

⁵ Анаң Иисус хараған үрімніг паза хызыл көгенектіг сых килген.

– Мына ол кизи! – теен оларға Пилат.

⁶ Улуғ абыстар паза хадағчылар, Аны көр салып, хысхыр сыхханнар:

– Киреске хазап саларға аны, хазап саларға аны!

– Постарың Аны, апарып, киреске хазаңар. Мин пір дее пыро анда таппадым, – теен Пилат.

– ⁷ Писте Моисей Чахии пар. Ол Чахиибыс хоостыра позын Худай Оолғына сананчатхан кизи өл парарға кирек, – нандырғаннар иудейлер.

⁸ Пилат, ол сөстерні истіп, хорых парып, ⁹ өргезер нандыра кір парыбысхан.

– Хайдаңзың син? – сурған ол, че Иисус ағаа нандырбаан.

– ¹⁰ Мағаа нандыраға хынминчазың ма? Сини киреске хазап салар алай позыдыбызар үлгүмнің парып пілбинчезің ме? – сурған Пилат.

– ¹¹ Сағаа Худайдаң пирілбеен полза, Мини чарғылаңаң пір дее үлгүң чох поларчых. Мини садыбысхан кизилернің чазығы синің чазығыңнаң улуғ, – нандырған Иисус.

Пилат чарғы итче

¹² Іди чоохтасхан соонаң, Пилат Аны позыдыбызарға харасхан. Че иудейлер хысхырысханнар:

– Син аны позыдыбыссаң, Рим хағанына арғыс полбассың. Кем позын хан итче, ол хағанға ыырчы полча.

¹³ Пилат, пу сөстерні икендөк, Иисусты тасхар сығарыбызып, позы чарғычының одырчығына одыр салған. Ол одырчых «Таснаң чапхан чирде» алай ба еврей тілінең «Гаввафа» тіп адалған орында турған. ¹⁴ (Па'сха тіп ұлұкүн алнында,

пятницада, күн ортызы полған †.) Пилат иудейлерге теен:

– Мына сірернің ханыңар!

– ¹⁵ Чох ит, киреске хазат аны! – пазох хысхырысханнар олар.

– Хайди мин сірернің ханыңарны хазап саларбын? – сурған Пилат.

– Пістің Рим хағанынаң пасха хан чоғыл, – нандырғаннар улуғ абыстар.

¹⁶ Андада Пилат оларға Иисусты киреске хазирға пирібіскен. Иудейлер Иисусты хазирға апарғаннар.

Иисусты киреске хазапчалар (Мф 27:32-44; Мк 15:21-32; Лк 23:26-43)

¹⁷ Иисус, Позының кирезін апарып, «Хуу Пас» алай еврей тілінде «Голгофа» тіп орынзар сыххан. ¹⁸ Анда олар Иисусты киреске хазап салғаннар. Аннаң пасха ам даа ікі кизіні, пірсін – сол саринда, ікінчизін – оң саринда, Иисусты ортызында хазап салғаннар.

¹⁹ Пилат, тізең, «Пу Назареттең сыххан Иисус, Иудей ханы» тіп чардыда пастырып, киреске хазатыр салған. ²⁰ Иисус киреске хазаттыртхан орын саардаң ырах полбааннаңар, пу пічкіт көп иудей хығырған. Ол пічкі еврей, грек, Рим тілдерінең пазылған полған. ²¹ Иудейлернің улуғ абыстары Пилатха чоохтанғаннар:

– «Иудей ханы» тіп паспа, «Позын „Мин Иудей ханыбын“ тіди» тіп пас сал.

– ²² Хайди пас салғам, ідөк пазылых ползын, – нандырған Пилат.

Чаақылар Иисустың кип-азаан үлесчелер

²³ Чаақылар, Иисусты киреске хазап салған соонда, Аның кип-азахтары алып, полған на чаацаа пірер чардыхтаң киліссін тіп, төрт чара үлезіп алғаннар. Узун көгенее халған. Ол, тігілбин, пүкүлее соғылған полған.

– ²⁴ Піс, аны чара тали тартпін, тас тастап, үлүс кемге түзерін көр көрееңер. Үлүс кемге түзер, ани полар, – чоохтасханнар постары аразында чаақылар.

«Кип-азаамны постарының аразында үлескеннер, көгенеемни, үлезіп, үлүске тас тастааннар» тіп, Худай Пічиінде пазылғаны тол парарға кирек полған. Чаақылар сах іди иткеннер.

²⁵ Иисустың кирезі хыринда Аның ічезі, ічезінің чаказы, ідөк Клеопаның ипчизи Мария паза Мария Магдалина турғаннар. ²⁶ Иисус, ічезін паза аннаң хости турчатхан Позының хынған үгренчизін көр салып, ічезине теен:

– Ипчи кизи. Пу синін оолғың.

²⁷ Анаң үгренчизине теен:

– Пу синің ічең!

Аннаң сығара ол үгренчи Иисустың ічезін позынзар алып алған.

† Грек пічкітерінде «күн ортызы» сөстернің орнына «алты час» тіп пазыл парған. Писте пу сөстер «күнөрте он ікі часха» килісче.

Иисус тоозыл парча

(Мф 27:45-56; Мк 15:33-41; Лк 23:44-49)

²⁸ Аның соонаң Иисус, прай нименің тол парғанын, көріп, Худай Пичиинде пазылғаны тол парзын тип:

– Сухсапчам, – тип чоохтанған.

²⁹ Мында ідиске толдыра аарлығ нимес араға пар полған. Чаақылар, сүбүректі арағада өлlep алып, анаң аны иссоп † салаазына хаптырып, Иисустың ирнелерінзер сунғаннар. ³⁰ Иисус, арағаны сорып, чоохтанған:

– Полчаң нима пол парды!

Анаң, пазын түзірізіп, үреп парған.

³¹ Ол күн пятница полғаннаңар, субботада, тізең, улуғ үлүкүн полып, иудейлер, кіреске хазаттыртханнарның сөөктерін суббота күнге халғыспасха тип, Пилаттаң, оларның чодаларын сыы саап ††, кірестердең түзірерге сурынғаннар. ³² Чаақылар килип, Иисуснаң хада хазаттыртхан кизилернің, пастап пирсінің, анаң ікинцізінің чодаларын сыы сабысханнар. ³³ Иисуссар пас килип, Аның үреп парғанын көріп, чодаларын сыы саппааннар. ³⁴ Че чаақыларның пирсі Аның хабырғазын чыданаң сазыбысхан, андартын ханнаң суғ ах сыххан.

³⁵ Пу нимені позы көрген кизи сірерге, киртін сыхсыннар тип, прай чоохтап пирген. Аның чооғы сын. Ол сынны чоохтапчатханын пилче.

³⁶ Худай Пичиинде «Аның сөөгі сыы сабылбас» тип пазылғаны тол парар үчүн, пу нима полған. ³⁷ Худай Пичиинде хоза піди пазылған: «Чыданаң састырған кизин көрерлер».

Иисусты чыып салчалар

(Мф 27:57-61; Мк 15:42-47; Лк 23:50-56)

³⁸ Аримафей саардаң сыххан Иосиф, иудей пастыхтарынаң хорыхханнаңар, Иисустың чазыт үгрениңи полған. Иисус үреен соонда ол Пилаттаң Иисустың сөөгін суурып аларға сурынған. Пилат чаратхан. Иосиф, парып, Иисустың сөөгін кірестең суурыбысхан. ³⁹ Никодим дее килген. Ол хақан-да Иисуссар хараазын кил парған полған. Амды ол пир чүс литра ‡ алоэ паза смирна хайағынаң идилген порағны ағыл килген. ⁴⁰ Анаң олар, иудейлер кибири хоостыра, Иисустың сөөгін хайахнаң сүртілген иснең ораабысханнар. ⁴¹ Иисус кіреске хазаттыртхан орынның хыриндағы садта пир дее кизи чығбаан наа хую пар полған. ⁴² Пятница күн полған. Иудейлернің үлүкүн чагдапчатханнаңар

† Иссоп – пу өзімнің салаазынаң чазых үчүн тайығ итчетсе, тузаланчаңнар. Тайыға салылған малның ханын кизизер тамчыладар үчүн, иссоптың салааларын, ханда өлlep, хахти сапчаңнар. †† Кіреске хазаттыртхан кизее тынарға сидік поладыр. Тын хабынар үчүн, кизи, пирееде сөблiнiп, улуғ тынадыр, че чодазын сыы саптыртхан кизи сөблiн полбинча. Тын хабын полбаан кизи табырах үреп парча. ‡ Пир чүс литра отыс килограммча полған.

паза ол хую чағын полғаннаңар, Иисусты анда чыып салғаннар.

Иисустың сөөгі чох пол парча

(Мф 28:1-10; Мк 16:1-8; Лк 24:1-12)

20 Неделяның пастағы күнінде, позырахта, Мария Магдалина, иртен харасхыдох хуюзар килип, көрзе, хуюны пазыр салған тас хыйа іділ партыр. ² Мария, Симон-Пётрзар паза Иисустың хынчаң үгрениңизер чүгүр парып, теен:

– Хан-пигибістің сөөгін хуюдаң кемнер-де апарыбыстырлар, хайдар иткеннерін, тізең, пилбинчебіс.

³ Сах андох Пётр пир үгрениңең хада, тасхар сығып, хуюзар парғаннар. ⁴ Олар ікөлең чүгүрикнең парғаннар, че пирсі, табырах чүгүріп, Пётрдаң пурун хуюзар чидіп, ⁵ мөкейп, істинзер пахлабызып, чатчатхан көр салған, че хуюзар кирбеен. ⁶ Аның соонаң Симон-Пётр, чүгүр килип, хуюзар кіре хонған. Ол даа истерниң чатчатханын көр салған. ⁷ Истерниң аразында Аның пазына палғалған плат чох полған, ол оортах алынча түріл парған чатчатхан. ⁸ Андада пурун чүгүр килген үгрениңи дее хуюзар кірген. Кіріп, прай нимені көр салып, киртін парған. ⁹ Олар, ол тусха читіре, Иисустың тіріл килерінеңер Худай Пичиинде пазыл парғанын пилбеен полғаннар. ¹⁰ Олар иблерінзер нандыра айланғаннар.

Иисус Мария Магдалинаа көринең

(Мк 16:9-11)

¹¹ Мария хую хыринда ылғап турған. Ол, ылғап ала, хуюзар пахлап мөкейгенде, ¹² анда аппағас киптиг ікі ангелни көр салған. Олар Иисустың сөөгі чатхан орында: пирсі – пазында, пирсі, тізең, азаанда, одырғаннар.

– ¹³ Син ноға ылғапчазың? – сурғаннар аннаң ангеллер.

– Минің Хан-пигимни апарыбысханнар, Аны хайдар салғаннарын пилбинчем, – нандырған Мария.

¹⁴ Ол іди чоохтанып ала, хайбағыныбызып, кистінде турчатхан Иисусты көр салған, че таныбаан.

– ¹⁵ Син ноға ылғапчазың? Кемни тілепчезиң? – сурған Иисус.

– Пиг, син Аны сығар парыбысхан ползаң, чоохта мағаа, хайда салғазың. Мин Аны алып алам, – теен Мария, Иисусты сад көрчең кизее санап.

– ¹⁶ Мария! – теен Иисус.

Мария, Иисуссар сырайынаң айланып, еврей тілінең «Раввунни», «Үгретчим», теен.

– ¹⁷ Теңме Мағаа, Мин Пабазмар ам даа өөрлеелекпін. Минің харындастарымзар парып, чоохта: «Мин Пабазмар паза Пабаңарзар, Худайымзар паза Худайыңарзар өөрлеп парирбын», – теен Иисус.

¹⁸ Мария Магдалина, парып, Хан-пигин көргеннеңер паза позына ниме тееннеңер, үгрөнчлеріне чоохтап пирген.

Тірілген Иисус үгрөнчлеріне көрінче
(Мф 28:16-20; Мк 16:14-18; Лк 24:36-49)

¹⁹ Олох күн иирде, неделяның пастағы күнінде, Иисустың үгрөнчлері, иудейлердең хорығып, пір тураа чыылызып алып, пиктен салғаннар. Ол туста Иисус, кір килип, оларның аразында турып, чоохтанған:

– Амыр-хазых сірерге!

²⁰ Иди тіп, Ол үгрөнчлеріне холларын, азахтарын паза хабырғазын көзіткен. үгрөнчлері, Хан-пигни көріп, өрін парғаннар.

– ²¹ Амыр-хазых сірерге! Пабам Мини ысхан чили, Мин дее сірерни чир-чалбахтағы чоннарзар ысчам, – теен хатабох Иисус.

²² Иди тіп, Иисус, оларзар алдыра үбүріп, теен:

– Худай Худын алыңар! ²³ Кемнің чазыхтарын сірер тастирзар, аның чазыхтарын Худай даа тастир, кемнің чазыхтарын сірер тастабассар, оларның чазыхтарын Худай даа тастабас.

Иисус Фомаға көрінче

²⁴ Иисус килгенде, он ікі үгрөнчинің пірсі, Ікіс тіп солалығ Фома, оларның аразында полбаан.

– ²⁵ Піс Хан-пигибісті көргебіс, – чоохтап пиргеннер ағаа үгрөнчлер.

– Мин, Аның холларында позығдаң халған палығларын көрбеенде, салаамнаң ол палығларға теңмеенде паза Аның хабырғазын холнаң тутпаанда, киртинмеспін, – теен Фома. ²⁶ Сигіс күн пазынаң Иисустың үгрөнчлері пазох хада полғаннар, амды Фома оларнаң хада полған. Ізіктер пиктиг полған даа полза, Иисус, кір килип, оларның аразында турып, чоохтанған:

– Амыр-хазых сірерге!

²⁷ Анаң Фомаға теен:

– Салааңнаң холларымны тутхлап көр. Холыңны палығлығ хабырғама сал. Ікінчлебин киртин!

– ²⁸ Хан-пигім паза Худайым миниң! – нандырған Фома.

– ²⁹ Син, Мини көріп, киртиндің ме? Че, Мини көрбин, киртинчеткеннері часкалығлар, – теен Иисус.

³⁰ Иисус Позының үгрөнчлерінің алнында көп пасха хайхастар иткен, че пу пічикте аннаңар пазылбинча. ³¹ Пу пічик сірерге Иисустың Мессий-Христос, Худайның Оолғы полчатханына киртинзиннер тіп пазылған. Иди киртиниң, сірер чуртас аларзар.

Тірілген Иисус үгрөнчлеріне пазох көрінче

21 Мының соонаң Тивериад көл хыринда Иисус үгрөнчлеріне пазох көрінген. Ол ниме піди полған. ² Симон-Пётр, Ікіс тіп солалығ Фома,

Галилей чиріндегі Кана аалдаң Нафанаил, Зеведейнің ікі оолғы паза олардаң пасха Иисустың ікі үгрөнчсі прайлары хада анда чыылыс парғаннар.

– ³ Мин палыхтирға парчам, – теен пасхаларына Симон-Пётр.

– Піс тее синнең хада парарбыс, – нандырғаннар олар.

Олар, көлзер килип, палыхтап парарға тіп, кимее одырыбысханнар. Че ол хараазын пір дее ниме тут полбааннар. ⁴ Таң чарып килген. Чар хазында Иисус турған, че үгрөнчлері Аны таныбааннар.

– ⁵ Оолларым! Чииске пірее ниме тудып алдар ба? – сурған Иисус.

– Чох, – нандырғаннар олар.

– ⁶ Сөзірбени кименің оң саринзар тастаңар. Анда тударзар, – теен Иисус.

Сөзірбени иди тастабызып, уғаа көп палых тудып алғаннар. Сөзірбени сығар полбааннар. ⁷ Андада Иисустың хынчаң үгрөнчсі Пётрға чоохтанған:

– Пу Хан-пигибіс!

Симон-Пётр, Аның Хан-пиг полчатханын истип салып, кип-азаан табырах кизип (ол кип-азаан суур салған полған), суға сегірібіскен. ⁸ Пасха үгрөнчлері, палыхтығ сөзірбени тартып ала, кимеліг чарзар чүс килгеннер. Чарға теере ікі чүс хаалағ полған. ⁹ Чарға сых килгеннерінде, көстерде палых паза от хыринда халас чатчатханын көр салғаннар.

– ¹⁰ Сағам тудып алған палыхты ағыл килиңер, – теен Иисус.

¹¹ Симон-Пётр, парып, сөзірбее толдыра кір парған чоон палыхтарны чарға сығар килген. Сөзірбеде пір чүс иліг үс палых полтыр. Андағ даа көп полза, сөзірбе талалбаан.

– ¹² Килиңер, азыраныңар, – теен Иисус.

Үгрөнчлерінің пірдеези Аның Кем полчатханын сурарға тідинмеен. Олар Аның Хан-пиг полчатханын пілгеннер. ¹³ Иисус, пас килип, халаснаң палыхты оларға пирген. ¹⁴ Піди Иисус, тірілгеннең пеер, үгрөнчлеріне үзинңи хати көрінген.

Иисус Пётрны сыныхтапча

¹⁵ Олар азыранып алғанда, Иисус Симон-Пётрдаң сурған:

– Ионаның оолғы, Симон! Син Мағаа пасхаларынаң тың хынчазың ма?

– Йа, Хан-пигім! Син пілчезиң, мин Сағаа хынчам, – нандырған Пётр.

– Миниң хурағаннарымны хадар, – теен Иисус.

¹⁶ Иисус ікінңи хати Пётрдаң сурған:

– Ионаның оолғы, Симон! Син Мағаа хынчазың ма?

– Йа, Хан-пигім! Син пілчезиң, мин Сағаа хынчам, – нандырған Пётр.

– Миниң хойларымны хадар, – теен Иисус.

¹⁷ Иисус үзинңи хати сурған:

– Ионаның оолғы, Симон! Син Мағаа хынчазың ма?

Иди Иисус «Мағаа хынчазың ма» үзінңизин сурғанда, Пётр, хомзын парып, Иисусха нандырған:

– Хан-пигим! Сағаа хынчатханымны, Син пілчезиң.

– Миниң хойларымны хадар. ¹⁸ Сынны сағаа чоохтапчам, чиитте син позың, хурчанып алып, хайдар хынзаң, андар чөрңезиң. Киріп парзаң, тізең, холларыңны сунарзың, сини пасха кизи, хурчап алып, син хынминчатхан чирзер апарар, – теен Иисус.

¹⁹ Иисус, иди чоохтап, Пётрны хайдағ өлімнең Худайны сабландыларынаңар, сизіндірген.

Анаң ағаа теен:

– Миниң соомқа пар.

Миниң соомқа пар

²⁰ Пётр, тізең, соонзар айланып, постарының соонца Иисустың хынчаң үгренңизи килчеткенін көр

салған. Ол хақан-да, иирде азыранчадып, Иисусха чағын одырып, «Иисус пиг, Сини кем садыбызар?» тіп сурған полған. ²¹ Пётр, Иисустың хынчаң үгренңизин көр салып, Иисустаң сурған:

– Хан-пигим! Пу үгренңиңнең чи ниме полар?

– ²² Мин аны, Позым хатап килгенце, чуртадарға хынчатхан ползам даа, синиң анда ноо киреең? Син Миниң соомқа пар, – нандырған Иисус.

²³ Ол үгренңиниң үребезинеңер чоох киртінчеткеннерниң аразында тарап парған. Че Иисус аны үребес тібеен. «Мин аны Позым килгенце чуртадарға хынчатхан ползам даа, синиң анда ноо киреең?» теен. ²⁴ Ана ол үгренңи, прай пу нимелердеңер чоохтап, пу киндені пас салған. Ол чоохтаан нимелерниң сын полчатханын піс пілчегіс.

²⁵ Иисус аннаң даа пасха көп нимелер иткен. Че оларны прай пічікке пас салза, чир үстүнде ол пічіктерні салчаң орын читпесчік. Аминь.

Илчлернің

Пу киндені Павел илчинің чолқызы паза үзинці Чахсы Хабарның авторы имчи Лука пасхан тип, саниры кибирге кір парған. Кинденің пастағы чардығы (1–8 пастағлар) Христос илчлерінің үгредии сылтаанда Иерусалимде, Иудей паза Самар чирлерінде христианнар саны айныда хозыл сыхханын көзітче (наа эраның 30 чыллары). Ікінчі чардых (9–28 пастағлар) Чахсы Хабарның Палестин чирінең озарых чуртаан еврей чонының чиринзер, грек культуразының киннеринзер, Рим хағанадының ордазына читіре тараанынаңар чоохтапча. Иліг күн пайрамында Иисусха киртинчеткен чонға түскен Худай Худы, Христос киртиністіг тигрибни позының соонча апарарын, аны хада-пірге тудындыртарын узаратхан. Ол туста (наа эраның 40–60 чылларында) пасха чоннарны Христос киртинізіне үгредерінде иң өөн кизи Павел илчи полған. Итсе, аның алнында пу киртиніске ол тың тоғырланған. Ол Чағынғы Іскеркі чирлерце чөріп, Христостың үгредииин чарлаан. Грециязар кис парыбысханда, тізең, ағаа позы Лука киртистіг улысчы улыбысхан.

Кинде Павелнің Римде чаптырт салғанынаң тоозылча. Пурунғы христиан тархынчыларының искиргілері хоостыра Павел чарғы ирткен соонда позыдылып, Римнең кидеркі чирлерце чөріп, Чахсы Хабарны хатап тарат сыххан. Че нинче-де чыл пазынаң Рим үлгүлері аны хатап харибге чаптырып, Христос киртиністіг полчатханының үчүн, өлімге чарғылап салғаннар.

Сөс алны

1 Аарлығ Феофил, мин пастағы киндемни пас салдым. Анда Иисустың, иң пастағы күнінең сығара тигірзер өөрлеп парыбысхан күніне теере, прай иткен киректерінеңер паза нимее үгреткенінеңер пас пиргем. Өөрлеп парыбызар алнында, Иисус Худай Худы# күзінең Позының таллап алған илчлеріне# чахығлар пирген.

³ Тоозылған соонда, Иисус оларның алнында өөн позынаң тіриге тура түскен. Хырых күн аразында көп аймах-пасха ізестіг киречилестернең хати-хати килип, Худай хан-үлгүзінеңер# чоохтаан. ⁴ Иди Ол, илчлерни чыып алып, чахығ пирген:

– Иерусалимнең парбаңар, че Пабамның пирген сөзінің толарын сағыңар, анзын мин сірерге чоохтаан полғам. ⁵ Иоанн суғнаң киреске түзірген#, сірер, тізең, хай пірее күн мының соонаң Худай Худынаң киреске түзерсер.

Иисустың тигірзер өөрлеп парыбысханы

⁶ Ана андада илчлер, хада чыылызып алып, Иисустаң сурғаннар:

– Хан-пигібіс#! Син сағамох Израильге үлгүзин айландырчазың ма?

⁷ Иисус, тізең, оларға нандырған:

– Хақан паза хайди поларын Пабам Позының үлгүзінең турғысхан, сірерге оларның хақан поларын пілерге кирек чоғыл. ⁸ Че Худай Худы сірерге тол парза, күс алынарзар, андада сірер Иерусалимде дее, прай Иудей чирінде# дее, Самар чирінде дее, чирнің хыринда даа Минің киречілерім поларзар.

⁹ Иди чоохтанып, Иисус оларныңоң көзіне тигірзер көдіріле халған, пулут, тізең, Аны оларға көрінмес иде чабысхан. ¹⁰ Аның тигірзер өөрлеп парыбысханын көр турчатхан аразында, кинетін оларның алныларында ах кип-азахтығ ікі ирен тура түзіп, ¹¹ тееннер:

– Галилей# чирінің кизілер! Нимее сірер тигірзер көр турзар? Пу сірердең тигірзер алдыра өөрлеп парыбысхан Иисус. Аның хайди өөрлеп парыбысханын көрдіңер, Ол олох оңдайнаң нандыра айлан килер.

Иуданың орнына табылған кизи

¹² Андада илчлер Иерусалимнең Суббота# күннің чолы синче ырахта † турчатхан Елеон тағдаң Иерусалимзер нандыра айлан килгеннер.

¹³ Пётрнаң Иаков, Иоаннаң Андрей, Филиппнең Фома, Варфоломейнең Матфей, Алфейнің Иаков оолғынаң Симон Зилот паза Иаковтың харындазы Иуда# †† айлан килип, үстүндегі хадылзар кіріп, анда халғаннар. ¹⁴ Олар, хай піреелері ипчлерінең хада, ідөк Иисустың іцези Мария паза Аның харындастары прайзы, удаа хада чыылызып, сурынып, пазырчаңнар.

¹⁵ Ана ол күннерде Пётр, үгречілернің аразында турып алып, чоохтанған. ¹⁶ (Ол чыылығда пір чүс чибіргіче кизи полған.)

– Харындастар! Худай Худы Иудадаңар, Иисусты хаап алғаннарның устағқызынаңар, Худай

† Суббота күннің чорығы – пу иудейлерге субботада чөреге чарадылчатхан чолның узуну полған. Аның сын узуну 800-че метр полча. †† Иаковтың харындазы Иуда – пу сөстернің орнына «Иаковтың оолғы Иуда» тип тее тилбестирге чарир.

Пичиінде# Давидтең# пастыра ухаанчылаан полған. Ол ухаанчылас тол парарға кирек полған.

¹⁷ Иуда піснең хада полған, ол даа пу тоғысха таллалған полған.

¹⁸ (Че ол, хомай кирек үчүн алған ахчаа чир садып алып, анда аңдарылғанда, иди чара түзіп, исти-харны прай тастына чайылған. ¹⁹ Пу нимедеңер хабар Иерусалимнің прай чуртағчыларына тараан, ол чир оларның тілінең Акелдама тіп адалча, анзы «ханның чир» теени полча.)

²⁰ Ырлар киндезінде, тізең, пазыл парған: «Туразы ээн-хоол ползын, пирдеези анда чуртабазын», ідök: «ол идер полған киректі пирее пасказы итсін».

²¹ Амды піске пирее пасха кизи хозыларға кирек. Ол кизи Иисус Хан-пигибіс, піснең хада улып, чоохтасчаң тустардаң ала, сыбыра пістің арабыста хаданаң хада чөргеннернің пірсі поларға кирек.

²² Ідök ол кизи, Иоанның киреске түзіргенінең пастади Иисустың тигірзер өөрлеен күніне теере, піснең хада улып, Иисустың тірілгеніне киречи полғаннарның пірсі поларға кирек.

²³ Чоох Ікі кизидеңер парған: Варсава тіп адалчатхан паза Иуст тіп солалатчатхан, Иосифтеңер паза Матфийдеңер.

²⁴ Чыылығдағылар, Худайға пазырып алып, тееннер:

– Хан Худай#, Син прайзының чүреен пілчезің, пу ікі кизінің хайзын таллап алдың, көзит. ²⁵ Иуданың, поэның чолынча парып, халғыс салған тоғысха үлүзін паза илчнің орнын кем алзын?

²⁶ Ұлүс тастаанда, ұлүс Матфийге түс парған, андада аны он пір Илчнің санына хосханнар.

Худай Худының түскени

2 Иліг күн пайрамында [†] илчлер прайлары пір турада хада пір сағыстығ полғаннар. ² Улуғ чил килчеткен осхас суум-саам тигірдең кинетін истіліп, тураа прай тол парған. ³ Анаң чалыннап көйчеткен от тіллірі осхас нимелер чайылып, полған на кизее теңеннер. ⁴ Прайларына Худай Худы тол парған, олар, тізең, Хут пиргенни аймах-пасха тіллірнең чоохтас сыхханнар.

⁵ Иерусалимде, тізең, Худай кибірліг паза чирнің пасха-пасха чоннарынаң сыххан иудейлер# полғаннар. ⁶ Ол суум-саам пол килгенде, чон чыылыс килген, анаң искен, тың үрүк парған. Полған на кизи, илзілернің аның тілінең чоохтанчатханнарын.

– ⁷ Пу чоохтасчатханнар прайзы Галилей чирінеңер ниместер бе зе? – тіп чапсып, хайхааннар прайзы. – ⁸ Хайди за піс полғаныбыс ла поэбыстың төреен тілібісті истіпчебіс. ⁹ Піс – Парфий, Мидий, Елам, Месопотам, Иудей, Каппадок, Понт, Асий ^{††}, ¹⁰ Фригий, Памфилий, Египет чирлеріндегілербіс; Ливий чиріндегі

[†] Пу пайрам Па'сха үлүкүннің соонаң илігінчи күнінде таныхталчаң, ол арыс сапчаң туста иртчең. ^{††} Асий чирі – Турцияның пурунғы ады.

Кириней саарға чағын чатчатхан чардыхтарының чуртағчыларыбыс; Рим саардаң килген иудейлербіс паза иудей кибірліг пол парған Римдегі кизілербіс; ¹¹ Крит паза Арав чиріндегілербіс; че піс истіпчебіс, хайди олар Худайның илбек киректерінеңер пістің тіллірбіснең чоохтанчалар!

¹² Прайзы, тізең, хайхап, үрүгіп, удур-төдір сурастырғлаан:

– Мынзы чи ниме теени полчаң?

¹³ Пасхалары, тізең, күліп, тееннер:

– Олар тадылығ арағаны иртіре ізніп алғаннар.

Пётрның чооғы

¹⁴ Андада Пётр, он пір илчинең хада тура хонып, оларға тыыда чоохтанған:

– Иудей нанчылар паза прайзыңар, кем Иерусалимде чуртапча! Мынзын сірерге пілдістіг иде чоохтап пирим, сөстерімни истіп алыңар:

¹⁵ Сірер оларны изірік тіп сағынчазар, че олар изірік ниместер, сағам үс час иртен не [‡] нооза. ¹⁶ Пу ниме прай ухаанчы# Иоилнің чоохтааны хоостыра полча:

¹⁷ «Халғанчы күннерде, тіпче Худай, Мин Поzymның Худымны полғанына ла чай пирем.

Сірернің оол-хыстарың ухаанчылирлар; чиит ооллар көрінчектер көрерлер; апсахтар түстер түзірлер.

¹⁸ Мин ирен дее, ипчи дее нымысчыларыма ол күннерде Худымны чайам, олар, тізең, ухаанчылирлар.

¹⁹ Өөр тигірде хайхастар#, алтында чирде, тізең, танығлар көзідербін: хан, чалынның от паза ыс полар.

²⁰ Хан Худайның саблығ паза илбек күні чидер алнында

күн хап-харасхы, ай, тізең, хан пол парар.

²¹ Андада Хан Худайны адынаң адап хығырған кизінің полғаны ла арачылан халар».

²² Израильдегілер, пу сөстерни истіп алыңар: Назареттең сыххан Иисус Худайның кизі полғанын Худай поэы сірернің араңарда Аннаң пастыра иділген күстернең, хайхастарнаң паза танығларнаң киречілеен. Сірер анзын постарың даа пілчезер.

²³ Худайның көңні паза азынада пөгінгені хоостыра сірер Иисусты хаап алғазар, анаң Моисей Чахиинаң# чараспинчатхан кизілер пастыра Аны, киреске# поэығнаң хазап, өдір салғазар. ²⁴ Че Худай Иисусты, өлімнің хуцаанаң поэыдып, тірілдіріп алған. Өлімнің Аны поэында тудып алчаа чох полған нооза. ²⁵ Давид тее Аннаңар теен: «Мин Хан Худайымны хақан даа поэымның алнымда көргем.

Мини ікі сағыстанмазын тіп, Ол миниң оң саринда поладыр.

²⁶ Аннаңар чүрееме өрініс толған,

[‡] Грек тілінде үс час теени пістің иртенгі тоғыс часха килісче.

чооғым даа чалахай полған,
 позым, тізең, үреп тее парзам, ізеністе амырирым.
²⁷ Син мини чир түбінде# халғыспассың нооза,
 позыңның ах-арығ# нымысчыңа чирде чызирға
 пирбессің.

²⁸ Син мағаа чуртас чолын піліп аларға оңдай
 пиргезің,

Син, миннең хада полып, мини өрініснең
 толдырарзың».

²⁹ Харындастар! Пістің өбекебіс Давидтеңер
 сірерге чалтанмин чоохтирға кирекпін. Ол үреп
 парған, анаң аны чыып салғаннар. Аның чатчатхан
 чирі амға теере мында піснең хада. ³⁰ Ол ухаанчы
 полған, аннаңар ол Худайның позына «Төліңнең
 Мессийні# өөн позынаң таллап алып, үлгү сирееңе
 одырт салам» тип, аасхынып сөс пиргенінеңер
 пілген. ³¹ Ол, Мессийнің тірлерінеңер, Аның Худы
 чир түбінде халбазынаңар паза Сөөгінің
 чызыбазынаңар азынада чоохтаан полған. ³² Мына
 пу Иисусты Худай тірлдірген, анзына піс
 прайзыбыс киречілербіс. ³³ Ол, Худайның оң
 саринзар көдіріліп, пирерге адалған Худай Худын,
 Пабазынаң алып, амды, сірер көргенни паза
 искенни, үстүбіске чайыбысты. ³⁴ Давид тигірзер
 өөрлебеен, че ол позы чоохтаан:

«Хан Худай Хан-пигме теен:

³⁵ Ыырчыларыңың азааң алтына салғанымча,
 Оң саримда одыр».

³⁶ Аннаңар, Израильнің прай чоны, чахсы піл:
 Худай Аны – сірер хазаан Иисусты – Хан-пиг паза
 Мессий ит салған.

³⁷ Кізілернің, ол сөстерни истіп, чүректері ачаан.
 Олар Пётрға, пасха даа илцлерге чоохтанғаннар:

– Харындастар, амды піс ниме идібис?

³⁸ Пётр, тізең, оларға теен:

– Полғаныңар ла, чазыхтарыңаң# хыйа полып,
 чазыхтарыңны позыттыртып алар үчүн, Иисус
 Христостың адынаң киреске түзіңер. Андада Худай
 Худын тикке аларзар. ³⁹ Худайның пирген сөзі
 сірерни полча, идөк палаларыңни паза прай
 ырахтағыларни полча, прайзыни, кемни Худай
 Позынзар хығырча.

⁴⁰ Пётр, көп пасха сөстернең дее киречілеп,
 чөптеп, чоохтанған:

– Пу ардап парған төлдең арачыланыңар.

⁴¹ Аның сөзін көңнілеріне киргеннері киреске
 түскеннер, иди ол күн үс муңа чағын кізі хозылған.

⁴² Олар, төреміл илцлернің үгредіглерінде полып,
 тоғазығларда аралазып, хада чиис чіп †, пазыр
 турчаңнар.

Пастағы киртинчеткеннернің чыылығлары

⁴³ Полған на кізінің истінде чочыс полған; илцлер
 пастыра көп хайхастар паза танығлар Иерусалимде
 иділгеннер. ⁴⁴ Прай киртинчеткеннер хада

† Пастағы тигриб Хан-пиг Иисус Христостың чахааны
 хоостыра (Мф 26:26-30; Лк 22:15-20; 1 Кор 11:23-25) мындағ чиис
 чіпчетсе Аның халас сындырчаң кибірін иртірчең.

полғаннар, пар нимелерін дее хада тудынғаннар.

⁴⁵ Олар, чуртаан чирлерін паза ниме-нооларын
 садып, прайзына хызыхчатхан сини хоостыра
 үлееннер. ⁴⁶ Күннің сай олар храмда# хаданаң хада
 полчаңнар, тураларында даа, чіцең ниме тимнеп,
 ачых-чарых паза арығ чүректіг азыранчаңнар.

⁴⁷ Олар Худайны саблачаңнар, кізілер дее оларға
 хынчаңнар. Хан Худай, тізең, күннің сай
 арачыланғаннарны тигрибге# хос салып одырған.

Пётрның пас чөрбинчеткен кізіні имнеени

3 Пирсінде Пётрнаң Иоанн тоғыс часта ††,
 пазырчаң туста, храмзар парчатханнар.

² Төрееннең пас чөрбинчеткен кізіні дее, храмзар
 кирчеткеннердең килензін тип, күннің сай храмның
 Сліг тип адалчатхан ізии хыринзар, ағыл киліп,
 одырт салчаңнар. ³ Ол кізі, храмзар кір париған
 Пётрнаң Иоанны көр салбинаң, олардаң килен
 сыххан. ⁴ Пётрнаң Иоанн андар хази көрбіскеннер,
 анаң Пётр теен:

– Көрдек, піссер!

⁵ Ол, тізең, пуларзар, пирее ниме алып аларына
 ізеніп, харах албин көрген. ⁶ Че Пётр теен:

– Минде күмүс тее, алтын даа чоғыл, че позымда
 пар нимені пирчем: Назареттегі Иисус Христостың
 адынаң, турып, пас чөр!

⁷ Анаң аны, оң холынаң хаап, турғызыбысхан.
 Кинетін ол кізінің азах уйалары пик пола
 халғаннар. ⁸ Ол, тура хонып, пас чөр сыххан, анаң,
 сегіріп ала паза Худайны махтап ала, оларнаң хада
 храмзар кір килген. ⁹ Прай чон, тізең, аның пас
 чөрчеткенін паза Худайны махтапчатханын көрген.

¹⁰ Кізілер, храмның Сліг ізии хыринда одырчаң
 паза киленчең кізіні танып салып, аның хайдағ пол
 парғанын көріп, үрүгіп, хайхасханнар.

Пётрның храмдағы чооғы

¹¹ Чазылып алған пас чөр полбачаң кізі Пётрдаң
 паза Иоаннаң хыйа парбинчатханда, прай чон,
 хайхазып ала, оларзарох, Соломонның#
 колоннадазы ‡ тип адалчатхан орынзар алдыра,
 чүгүріс килген. ¹² Мыны көріп, Пётр чонға піди
 чоохтанған:

– Израиль кізілері! Ноға мынзына таңнапчазар?
 Постарындағы күснең алай улуғ киртиністерінең
 аны чөрер иде имнеп алдылар тип піссер көрчезер
 бе? ¹³ Авраамнаң# Исаактың паза Иаковтың#
 Худайы, пістің пабаларыбыстың Худайы Позының
 Нымысчызын †† – сірер садыбысхан паза позыдарға
 итчеткен Пилаттың көзіне постарыңаң хыйа
 идібіскен Иисусты – саблаан. ¹⁴ Че сірер, Ах-арығ
 паза Орта полчатханын постарыңаң хыйа идіп,
 өдіргіңни пирерге сурынғазар. ¹⁵ Чуртастың
 Пастығын, тізең, өдір салғазар. Худай Аны өліглер

†† Грек тилінде тоғыс час теени пістің күнөрте үс часха
 килісче. ‡ Соломонның колоннадазы храм ибیره тартылған
 колоннаданың пир чардығы полған. †† Нымысчы – пу сөстін
 орнына «Пала» тип тилбестирге чарир.

аразынаң тірілдірген, анзына піс киречілербіс.

¹⁶ Иисустың адына киртініс үчүн, Аның ады пу сірер көрчеткен паза таныпчатхан кизінің саан кирді. Аннаң килчеткен киртініс, тізең, ағаа прайзыңарның көзіне хазыхтаныс пирді.

¹⁷ Итсе-де, харындастар, мин пілчем: сірер дее, пастыхтарың даа, пілізіңер чох полғаннаңар, анзын Иисусха иткезер. ¹⁸ Худай, Мессийге ирееленерге килзерінеңер, ухаанчылары пастыра хацанох чарлаан полған, амды, тізең аны, толдыр салған.

¹⁹ Чазыхтарың тасталзын тіп, пыросыныңар паза Худайзар айланыңар. ²⁰ Худай тыныңарға

наачыланчаң кўс пирзін, ідөк таллап пирген Иисус Христосты сірерге ыс пирзін. ²¹ Худайның хас-хацанох чуртаан ах-арығ ухаанчылары пастыра искирген нимелерінің прайзы тол парар тусха теере, Иисус тигірде поларға кирек. ²² Моисей# пабаларға чоохтаан: «Өөркі Чайаачы, сірернің Худайыңар, харындастарың аразынаң сірерге минөк осхас Ухаанчыны турғыс пирер. Ол ниме дее чоохтаза, сірер аның чооғын ис турыңар. ²³ Ол Ухаанчының чооғын испеен полған на кизи, чоннаң сўрдіріп, чох иділер». ²⁴ Самуилдең пастади аның соонда даа чоохтанған ухаанчыларның прайзы пу күннердеңер искирген. ²⁵ Сірер ухаанчыларның паза Худай Авраамға, «Синің төлің пастыра чир үстүндегі прай төлгер алғас# аларлар» тіп, пирген молчағны алған пабаларның палаларыңар.

²⁶ Худай, сірерни алғир үчүн, полғаныңарны ла чабал киректеріңең оортах идіп, иң пурун сірерзер Позының Нымысчызын, Иисусты, тірілдіріп, ысхан.

Илцлерни харибге чапханы

4 Пётрнаң Иоанн кизілерни үгретчеткен туста оларзар абыстар#, храмдағы хадағчылар пастығы паза саддукейлер# пас килгеннер. ² Олар илцлернің чонны үгретчеткеннеріне паза, Иисузох чили, өліглер тірілердеңер чоохтап чөрчеткеннеріне хылыханғаннар. ³ Анаң илцлерни тудып алғаннар, че иир полғаннаңар, иртенге теере харибге чаап салғаннар. ⁴ Че ол чоохты искеннернің аразында көп кизи киртініп пастаан. Андағ кизілернің саны пис муңа чағын полған.

⁵ Пазағы күн оларның пастыхтары, ах сағаллар паза Моисей Чахии пілігчлері Иерусалимзер парарға тыхтан сыхханнар. ⁶ Анна улуғ абыс, паза Кайафа, Иоанн, Александр паза олардаң даа пасха улуғ абыстар сөөгинең сыхханнар даа анда полғаннар. ⁷ Пётрнаң Иоанны постарының алнында турғызып алып, сурғаннар:

– Хайдағ кўснең алай кемнің адынаң сірер анзын иттіңер?

Пётрның Өөркі Чарғыдағы чооғы

⁸ Андада Пётр, Худай Худынаң тол чөрібізіп, оларға теен:

– Чон пастыхтары паза Израильнің ах сағаллары!

⁹ Ағырығ кизее чохсы иткенбіс үчүн паза аның хазыхтанып алған оңдайы үчүн нандырығ киректепчетсеңер, ¹⁰ піліңер, прай Израиль чоны даа пілзін: Назареттең сыххан Иисус Христостың адынаң имнедібіс. Сірерге киреске хазадып өдірткен, анаң Худайға өлімнең тірілдірткен Иисус аны, хазых идіп, азахха турғысты.

¹¹ Иисус сірерге, пўдірігчлерге, нимее салдыртпин, хыйа тастатхан,

че соонаң тура пулиин тударға иң кирек пол парған тас полча.

Арачыланыс Аннаң пасха пирдеезінде чоғыл.

– ¹² Кизілерге, поэбысты арачыланарыбыс үчүн, пу чир үстүнде Аннаң пасха пирдеезінің ады адалбаан.

Пётрнаң Иоанны поэйтханнары

¹³ Пётрнаң Иоанның махачы тудынчатханнарын көріп, оларның, пічкчил нимес, олаңай кизілер полчатханнарын сизініп, таңнааннар. Олох туста оларда Иисуснаң хада полған кизілерни танааннар.

¹⁴ Имненіп алған пас чөр полбацаң кизи оларнаң хада турғаннаңар, пир дее ниме тоғыр чоохтан полбааннар. ¹⁵ Анаң, илцлерге Өөркі Чарғыдаң сығыңар тіп, олар постары алынча чоохтас сыхханнар:

– ¹⁶ Хайди идеелер пу кизілерни? Оларның көріндіре иде хайхас иткеннерин, Иерусалимде чуртапчатханнарның прайзы пілче. Піс андағ ниме полбаан тіп полбаспыс. ¹⁷ Че анзы чон аразында аннаң андар тарабас үчүн, оларны, хатыглап, Иисустың адынаң пир дее кизінең чоохтаспазыннар тіп, хызаннап салааңар.

¹⁸ Анаң, илцлерни хығыртыбызып, мыннаң мындар Иисустың адынаң чоохтанып, үгрет чөрбеске чохығ пиргеннер. ¹⁹ Че Пётрнаң Иоанн, оларға нандырып, тееннер:

– Постарың пөгіңер, Худайның алнында хайзы орта полар: Худайның чооғын искени бе, алай сірерни искени? ²⁰ Піс поэбыс көрген паза искен нимелердеңер чоохтабин пол полбинчабыс.

²¹ Өөркі Чарғыдағылар оларны, кизілер көзіне хатығлирға тідинмин, хызаннап ла алып, поэдыбысханнар. Прай чон полған ниме үчүн Худайны сабландырған нооза. ²² Хайхастығ имнегнең хазыхтанып алған кизее хырых азыра час полған.

Өрініс паза тигрибде пазырғаны

²³ Илцлер, поэзып алғандох, пос кизілеринзер киліп, улуғ абыстарнаң ах сағаллар постарына ниме тееннерин чоохтап пиргеннер. ²⁴ Олар, тізең, илцлерни истіп алып, прайлары хада Худайзар айланып, чоохтанғаннар:

– Тигирнең чирни паза талайны, ідөк олардағы прай нимелерни чайаан Ээзібіс Худай! ²⁵ Син пістің

өбекебіс паза Позыңның нымысчың Давидтең пастыра Худай Худынаң чоохтаазың:

«Ноға пасха худайлығ чоннар хорылысчалар, ноға чоннар тик нимені сағын чөрчелер?»

²⁶ Хан Худайдаң паза Аның Мессийінең тоғыр чир үстүндегі ханнар көдірілгеннер, паза кнестер пірге чыылысханнар».

– ²⁷ Сынап таа, Ирод паза Понтий Пилат, Израиль чонынаң паза иудей ниместернең хада ол саарда чыылызып, Иисустаң, Синиң Мессийге таллап алған Ах-арығ Нымысчыңнаң тоғыр полғаннар. ²⁸ Олар хольыңнаң көңнің азынада пөгін салған нимелернің прайзын идбізерге чыылысханнар. ²⁹ Че сағам, Хан Худай, истек оларның хычанчатханнарын, нымысчыларыңа, тізең, Сөзіңнеңер туртухпин чоохтирға чарат. ³⁰ Син, тізең, Иисустың, Ах-арығ Нымысчының, адынаң кизилерни имнирге паза танығларнаң хайхастар идерге хольыңны алнынзар сун.

³¹ Олар пазыраын тоос салғаннарындох, чыылысхан чир чайхала түскен. Прайзы, Худай Худынаң тол чөрібізіп, Худай сөзін туртухпин чоохтап сыххан.

Ис-пайны үлезіп тузаланғаны

³² Худайға киртингеннер пос аразында пір чүректіг паза пір сағыстығ пол парғаннар. Пірдеези поэзының ис-пайына «мини» тибечең, че пар ниме прайзыни полған. ³³ Илцілер, тізең, илбек күснең Хан-пиг Иисус Христостың тіріл килгенінеңер киречилееннер. Илбек паарсас оларда прайзында полған. ³⁴ Оларның аразында пір дее хызылчатхан кизи чох полған. Чирлері алай туралары пар кизилер, оларны садып, ахчаларын, ағыл килип, ³⁵ Илцілернің азахтарыңзар сал пирчеңнер; полған на кизее кирексеен синде пирілчең.

³⁶ Іди Иосий, Кипр олтырыхтаң сыххан паза илцілерге Варнава тіп солалатхан (анзы «Часхарыс оолғы» теені полча) левит#, ³⁷ Поэзының чирін садыбызып, ахказын, ағыл килип, илцілернің азахтарыңзар сал пирген.

Ананий паза Сапфира

5 Ананий тіп аттығ пір кизи Сапфира ипчизінең хада постарының чирін садыбысханнар.

² Ананий алған ахчаның пір чардығын харанға чыып салған, анзын ипчизи ле пилген; паза пір чардығын, ағыл килип, илцілернің азахтарыңзар сал салған. ³ Че Пётр теен:

– Ананий! Ноға син, садығ ахказының пір чардығын харанға чыып салып, Худай Худын алаахтырардаңар сағысты чүрееңе кирерге сайтанға# чараттың? ⁴ Ис-пайың сини полған нимес пе зе? Садығ ахказы синиң хольыңда полған нимес пе зе? Ноға чүрееңе чой сағысты кирдің? Син, кизилерни нимес, Худайны алаахтырдың.

⁵ Пу сөстерни истөк, Ананий, тыны чох андарыл парған. Пу нимені искен кизилернің прайзы чоо хорых парған. ⁶ Чиит ооллар, турып, Ананийни, чыырға тимнеп алып, тасхар сығарып, чыып салғаннар.

⁷ Үсче час пазынаң пеер ниме пол парғанын пилбинчеткен ипчизи чиде түскен.

– ⁸ Чоохтап пирдек мағаа, сірер чирни пу син ахчаа сатхазар ба? – сурған ол ипчидең Пётр.

– Иа, пу синге садыбысхабыс, – нандырған ипчи кизи.

– ⁹ Сірер Худай Худын сыныхтирға чөптезіп алғазар ба хайдағ? Мына, синиң апсааңны чыып салған кизилер ізктең кіріп одырлар. Сини дее сығар парыбызарлар, – теен ағаа Пётр.

¹⁰ Кинетин ипчи кизи, аның азахтарыңзар түс парып, тынын поэдыбысхан. Пайаағы чиит ооллар, кір килип, ол ипчинің өл парғанын көр салып, турадаң сығарып, апсаанаң хости чыып салғаннар.

¹¹ Киртинчеткеннернің паза пу нимені искен кизилернің прайзы чоо хорых парған.

Танығлар паза хайхастығ нимелер

¹² Илцілер көп хайхастар паза танығлар чон аразында ит чөргеннер. Прай киртинчеткен чон Соломонның колоннадазында хада чыылыс турчаң. ¹³ Чон оларны саблаан, че пір дее пасха кизи оларға хозыларға тидинмеен. ¹⁴ Хан Худайға киртинчеткеннернің саны хозылғаннаң хозыл турған, оларның аразында иреннер дее, ипчилер дее полғаннар. ¹⁵ Ирт парифан Пётрның көлеги дее хай пиреезине теңзин тіп, ағырығ кизилерни чол хазында турғысхан орғаннарға, төзектерге чаттырғаннар. ¹⁶ Иерусалимзер хыриндағы саарлардаң даа көп кизи, ағырығларны паза чабал хуттарға хаптырғаннарны ағылып, килчең. Оларның прайзы имненіп алчаң.

Илцілер сүрігде

¹⁷ Улуғ абыс, идөк аннаң хада саддукейлер пирігізіне кирчеткен кизилернің прайзы илцілерге атархаан. ¹⁸ Іди олар илцілерни, тудып алып, харибге чаап салғаннар. ¹⁹ Че хараазын Хан Худай ангелі#, харибнің ізіктерін азып, оларны поэдыбызып, теен:

– ²⁰ Парып, храмда турып, кизилерге наа чуртастың прай сөстерин чоохтаңар.

²¹ Олар, мыны истип алып, иртен храмзар кіріп, үгреткеннер. Олох туста улуғ абыс паза анынаң хада килгеннер, Израиль чонының прай ах сағалларын хығырып, Өөркі Чарғыны хығыртыбысханнар. Анаң илцілерни харибдең ағыл килерге кизилерни ысханнар. ²² Че нымысчылары, килип, харибде оларны таппин, нандыра айлан килип, искиргеннер:

– ²³Хариб изігінің чахсы иде пиктелгенін паза ізик алнында хадағчыларның турчатханын көргебіс, че, ізик асханда, анда пір дее кизи таппаабыс.

²⁴Пу сөстерни ис салып, иң улуғ абыс, хадағчылар пастығы паза пасха даа улуғ абыстар, анзы ниме полқаң тип, таңнасаннар. ²⁵Анаң пір кизи, килип, оларға искірген:

– Сірер харибге чапхан кизилер сағам храмда чонны үгрет парчалар.

²⁶Андада хадағчылар пастығы, нымысчыларынаң хада парып, кизилерге таснаң чаалаттыларынаң хорығып, илчлерни, күснең нимес, олаңай ла ағыл килгеннер. ²⁷Ағыл килип, Оөркі Чарғының алнында турғыс салғаннар. Иң улуғ абыс, тізең, сурағ идіп, оларға теен:

– ²⁸Иисустың адынаң кизилерни үгредерге чарабас тип, сірерни хатығлаабыс нимес пе зе? Че сірер үгредиңерни прай Иерусалимге тарат парчазар, Ол Кизінің төгілген ханын, тізең, піске найнирға итчезер.

²⁹Пётр паза пасха даа илчлер, нандырып, тееннер:

– Піс кизилернің нимес, Худайның сөзин истерге кирекпіс. ³⁰Сірер, ағасха хазап, өдірген Иисусты Пабаларыбыстың Худайы тірлдірген. ³¹Израиль чонына, пыросынып, чазыхтарын позыдарға оңдай пирер үчүн, Худай Аны, Устағчы паза Арачылағчы идіп, Позының оң саринзар көдірген. ³²Анзына піс паза Худай Позының сөзин исчеткеннерге пирген Худай Худы киречилер.

³³Оөркі Чарғыдағылар, анзын истіп, тарынғаннарына сала чара чачырабин, илчлерни өдір саларға сағынғаннар. ³⁴Че чарғыдағыларның пірси, прай чонға улуғлатчатхан Моисей Чахии пілігңизи Гамалиил тип аттығ фарисей#, орнынаң турып, илчлерни үр нимеске турадаң сығарыбызарға чахаан. ³⁵Халғаннарға, тізең, теен:

– Израиль иреннері! Оларны хайди идерге итчеткеннеріңни постарың алынча сағынып алыңар. ³⁶Көмес ле аның алнында Февда теен кизи килген. Ол позын илбек кизи чили тудынған, агаа төрт чүске чағын кизи хозылған, че ол өдірт салған, аның сөзин искен кизилернің прайзы, тарағлап парыбызып, чиде халған. ³⁷Аның соонда, кизилерни санға алчатхан туста, Галилей чирінең сыххан Иуда килген, ол даа позының соонча көп кизи хоғдыр чөрген; че ол өдірт салған, аның сөзин искен кизилернің прайзы тарағлап парыбысхан. ³⁸Амды сірерге типчем, пу кизилерге теңмеңер, постары алынча ползыннар. Оларның идерге иткен паза иділ парған нимелері кизидең полчатса, анзы прай сайбал парар. ³⁹Че Худайдаң полчатса, сірер аны сайбап полбассар. Худайдаң тоғыр парчатханнар пол парарынаң китеніңер.

⁴⁰Оөркі Чарғыдағылар, аның чооғын истіп, илчлерни, нандыра хығырып алып, соғып, Иисустың адынаң үгредерге чарадылбинча тип, позыдыбысханнар. ⁴¹Илчлер, тізең, Оөркі

Чарғыдаң парыбызып, Иисус Хан-пигниң ады үчүн төбин түзіртерге турыстығ полғаннарына өрінгеннер. ⁴²Полған на күн олар, храмда даа, тураларда даа кизилерни үгредерин тохтатпин, Мессий Иисус полчатханнаңар Чахсы Хабарны искір турғаннар.

Пастағы нымысчылар

6 Ол күннерде, үгренчлер саны өскеннең өзіп одырғанда, Грек тілліг иудейлер аразында, күннің сай иділчеткен полызығ тарадиинда постарының өкіс халған ипчлері санға алылбинчалар тип, еврейлердең тоғыр чоох-чаахтар пар сыхханнар. ²Андада он ікі Илч, үгренчлернің аразынаң көп кизи чыып алып, теен: – Ис-пайға сағыссырап, Худай сөзин хыйа иткенбіс орта полбас. ³Аннаңар, харындастар, постарыңның араңардаң Худай Худы толған паза алғым хыйғазынаң сабланчатхан читі кизи таап алыңар. Оларны пу тоғысха турғыс саларбыстар. ⁴Піс, тізең, төреміл Худайға пазырып, Аның сөзин тарадарбыс.

⁵Ол чөп прай чыылған кизилернің көңніне кірген. Иди олар улуғ киртіністіг паза Худай Худы толған кизіні – Стефанны, идөк Филиппнең Прохорны, Никанорнаң Тимонны, Парменнең Николайны, Антиох саардаң сыххан иудей нимес, че амды иудейлерге хозыл парған кизіні, таллап алғаннар. ⁶Оларны илчлернің алнында турғыс салғаннар, анзылары, тізең, пазырып, оларзар холларын салып, алғааннар.

⁷Иерусалимде, Худай сөзи чон аразында тарап, үгренчлернің саны илееде хозыл парған. Абыстарның аразынаң даа көп кизи позын киртініске чағын иткен.

Оөркі Чарғыда Стефанны пыролааны

⁸Стефан, тізең, киртінізі пастыра паза Худай күзінең кизилер аразында илбек хайхастар паза танығлар иткен. ⁹«Пос полып алған кизилер» тип адалчатхан синагоганың# хай пиреезі паза Кириней саардағылар, Александр саарның, Киликий паза Асий чирлерінің хай пирее кизилері Стефанның тартыза халғаннар. ¹⁰Че олар Стефанның алғым хыйғалығ паза Хут пирген күстіг чооғынаң ас полбааннар. ¹¹Андада олар хай пирее кизилерни «Аның Моисейдеңер паза Худайдаңар хомай чоохтанчатханын искебіс» тип чоохтанарға көөктірібіскеннер. ¹²Иди олар чонны, ах сағалларны паза Моисей Чахии пілігңилерин өкпелендірібіскеннер. Анзылары, тізең, Стефанны, хаап, Оөркі Чарғызар апарғаннар. ¹³Анаң, чой киречилер таап алып «Пу кизи пу ызых# орыннаңар паза Моисей Чахииннаңар хомай сөстер чоохтирын тастабинча. Назареттег Иисус, пу орынны иңзерібізіп, Моисейнің піске халғысхан кибірлерин алыстырыбызар теенін дее искебіс» тип

чоохтандырғаннар оларны. ¹⁵ Өөркн Чарғыда одырчатханнарның прайзы, Стефанзар көре-тура, аның сырайын ангелнине төйй көрген.

Стефанның Өөркн Чарғының алнында чоохтанғаны

7 Андада улуғ абыс Стефанның сурған:
– Андағ ба?

² Че Стефан пиди нандырған:

– Харындастар паза пабалар, истиңер! Сабланыс Худайы пистнң өбекебис Авраамға, хақан ол Харран саарзар көскелекте, Месопотам чиринде көринген. ³ «Син пос чирнңнең паза пос туғаннарыңнаң сығыбыс, мин көзидер чирзер пар», – теен ағаа Ол. ⁴ Андада Авраам, Халдей чиринең парыбызып, Харранда чуртап сыххан. Андартын, тизең, пабазы үреен соонда, Худай аны амды сирер чуртапчатхан чирзер ысхан. ⁵ Худай ағаа пу чирде пир азах табаныңа даа чир пирбеен. Че соонаң прай пу чирни ағаа паза аның төллерине пирер пол салған. Авраамның, тизең, ол туста палалары даа чох полған. ⁶ Худай ағаа пиди теен: «Синиң төллернң, кизи чиринде чуртап, андағы чонға төрт чүс чыл пазындырып, хыйыхтадар. ⁷ Че Мин оларны пазынған чонны чарғылирбын. Аның соонаң синиң төлиң, пеер нандыра килип, Мағаа пу чирде пазыар». ⁸ Анаң Худай Авраамнаң сүннет# идердеңер молчас салған. Иди Авраам, Исаак оолғы төреенде, сигизнңи күннңде ағаа сүннет иткен. Исаактаң Иаков төреен. Иаковтаң, тизең, он ки сөөк төстегчизи төриптир.

– ⁹ Иаковтың ооллары, атархап, Иосиф харындастарын Египетсер садыбысханнар, че Худай анынаң хада полған. ¹⁰ Аннаңар Ол, аны чобағлардаң осхырып, Иосифке хыйға сағыстар паза Египет фараонының паарсазын сыйлаан. Фараон, тизең, Иосифти Египетте паза поэының өргезинде улуғ пастыхха турғыс салған. ¹¹ Ол тустарда прай Египет паза Ханаан чирлернңер өзөгис паза илбек хыйал чиде түскеннер. Пистнң пабаларыбыс чичең ниме таппин чөргеннер. ¹² Иаков, Египетте тамахтың парып истип салып, поэының оолларын, пистнң пабаларыбысты, иң пастағызын андар ысхан. ¹³ Олар андар икинчизин килгенде, тизең, Иосиф поэынаңар харындастарына прай чоохтап пирген. Иди фараон Иосифтиң сөөгинеңер пилип алған. ¹⁴ Иосиф поэының пабазын Иаковты паза прай туғаннарын, читон пис кизини, поэынзар хығыртыбысхан. ¹⁵ Иаков иди Египетсер парыбысхан. Анда ол поэы даа, палалары даа үреенче чуртааннар. ¹⁶ Оларның сөөктернң Иудей чириндегн Сихем саарзар ағылғаннар. Анда оларны Авраам Сихемдегн Емморның оолларынаң күмүс ахчаа садызып алған хуюда чыып салғаннар.

– ¹⁷ Худайның Авраамға аасхынып пирген сөзиннң толар тузы чағдап килигенге орта, пистнң чон Египетте көптең көп ле полып одырған. ¹⁸ Иосифти пилбеен хан Египетнең устап сыхханча, иди полған. ¹⁹ Ол, көйткнең пистнң чоннаң тоғыр парып,

өбекелерибисти хыйыхтап сыххан, палаларын, тирг халбазыннар тип, тастатхан. ²⁰ Ол туста Моисей төреен, ол Худайча силиг оолах полған. Ол үс ай пабазының туразында өскен, ²¹ анаң Моисейни сығара тастабысханнарында, аны фараонның хызы алып алып, поэының палазын чили өскрип алған. ²² Моисейни Египеттиң иң хыйға нимелерине үгрет салғаннар. Аннаңар ол сөснең дее, тоғыста даа чапчаң полған.

²³ Моисейге хырых час тол парғанда, ол поэының чонына, Израиль оолларына, тоғазып аларға пөгн сыххан. ²⁴ Анаң Моисей, ол чоннаң пир кизиннң хыйыхтатчатханын көр салып, аның алнына турып, аннаң үчүн өс алып, египеттегилерннң пирсин чох ит салған. ²⁵ Худай аның холынаң оларға арачыланис пирчеткеннң харындастары сизнерлер тип сағынған Моисей, че олар аны пил полбааннар. ²⁶ Пазағы күн, оларның хай пирезиннң тудысчатханын көр салып, Моисей, пас килип, оларны чарастыраға харазып, теен: «Сирер харындастарзар, ноға удур-төдир хыйыхтасчазар?» ²⁷ Че хыйыхтапчатхан кизи, Моисейни хыйа идибизип, теен: «Кем сини пистнң пастығыбысха паза чарғычаа турғысхан?» ²⁸ Алай син минн дее, кичеегн Египет кизиннң чили, өдирбизерге итчезиң ме?» ²⁹ Мындағ сөстерни истип, Моисей, андартын тис чөрибизип, Мадиям чиринде, пасха чирлиг кизи полып, чуртап сыххан. Анда аның ки оол төреен.

– ³⁰ Хырых чыл ирткенде, Моисейге Синай# тағның хыриндағы хуу чирлерде, көйчеткен искит ағазының чалынында Хан Худайның ангели көрине түскен. ³¹ Моисей, аны көрип, көринчекке чапсаан, чыхсы иде көрип аларға чағын пас парғанда, ағаа Хан Худайның үни истиле түскен: ³² «Мин синиң өбекелериңннң Худайыбын, Авраамның Худайыбын, Исаактың Худайыбын паза Иаковтың Худайыбын». Моисей, хорыхханына прай сирлезип, көрерге дее тиднмеен. ³³ Анаң Хан Худай ағаа теен: «Өдиктериңни суурыбыс, син турчатхан орын ызых орын полча. ³⁴ Египетте Миннң чонымның хыйыхтатчатханын көрчем, аның сыыдын исчем, чонымны осхыраға инднм, че, пар, Мин сини Египетсер ысчам».

³⁵ Пу Моисейни, хайзын олар, «Кем сини пистнң пастығыбысха паза чарғычаа турғысхан?» тип постарынаң оортах иткеннер. Худай аны көйчеткен ыдарбан ағазының чалынында көринген Ангели пастыра, пастых паза арачылағчы идип, ысхан. ³⁶ Пу Моисей, Египет чиринде, Хызыл талай хыринда, аның соонаң хуу чазыда хырых чылча хайхастар паза танығлар идип, чонын Египеттең сығарып алған. ³⁷ Пуох Моисей Израиль кизилерине теен: «Ухаанчыны Худай, миннөк чили, сирерннң харындастарыңның аразынаң таллап, сирерзер ызар. Аны истиңер». ³⁸ Ана ол Моисей, кемнең Синай тағда ангел чоохтасхан паза хуу чазыда чыылған пистнң өбекелерибиснең хада полған, Худайның чуртас пирчеткен сөстернң алған, анаң писке оларны читирген.

³⁹ Пистнң өбекелернбс анынң чооғын истерге хынмааннар, аны хыйа идп, Египетсер нандыра парарға хынғаннар. ⁴⁰ Олар Ааронға † тееннер: «Пске позыбысты апарчаң худаиларны ит пир. Пистн Египет чиринең сығарған Моисейннң хайди пол парғанын пил полбинчабыс». ⁴¹ Анаң олар, худаи орнына пызоцах идп алып, ағаа тайығ# салғаннар. Постары иткен ниме алнында өрингеннер. ⁴² Че Худаи олардаң хыйа полыбысхан. Ухаанчылар пичиинде пазылғанни оларны тигрдеги сириглерге нымысчы поларға артыс салған: «Израиль чоны!

Мағаа ба сирер хуу чазыда хырых чыл ибре маллар соғып, тайығ салғазар?

⁴³ Молох худаиннң одаан паза Ремфан худаиннң чылтызын алғазар сирер. Пу омаларны сирер пазырап үчүн идп алғазар.

Аннаңар Мин сирерни Вавилоннаң# даа ырах ызыға ызыбызарбын».

⁴⁴ Худаиннң парын киречилепчеткен отах хуу чазыда пистнң өбекелернбснң полтыр. Олар аны Худаи Моисейге чоохтаанни паза Моисейннң позы көргенни иткеннер. ⁴⁵ Пистнң өбекелернбс ол отахты алып алғаннар. Анаң Иисус Навинннң устааны хоостыра аны пабаларыбыс килер алнындох Худаиға мыннаң сүрдирген чоннарннң чиринзер ағылғаннар. Иди отах Давид ханннң тузына теере турған. ⁴⁶ Худаидаң паарсас алған Давид Иаковтынң Худаиына чуртачаң чир пирерге сурынған. ⁴⁷ Че Худаиға тураны Соломон пүдир пирген. ⁴⁸ Че Өөркн Чайаачы кизи иткен тураларда чуртабинча. Ухаанчы аннаңар пиди типче:

⁴⁹ «Тигр Миннң үлгү сиреем полча, чир Миннң азағым тынандырчатхан орын. Хайдағ тура Мағаа пүдирчезер, типче Хан Худаи, алай хайдағ орын Мағаа тынанарға пирчезер? ⁵⁰ Пу нимени прай Миннң холым иткен нимес пе зе?»

⁵¹ Өчестер! Хатығ чүректнң паза Худаи сөзине туных кизилер! Сирер дее, өбекелернңок чили, Худаи Худына тоғыр поладырзар. ⁵² Ухаанчыларннң хайзын сирерннң өбекелернң сүрбееннер? Олар пеер Арығ Чүректнң Кизиннң килеринеңер искирген ухаанчыларны өдир салғаннар, сирер дее Аны, садып, өдирген кизилер пол пардыңар амды. ⁵³ Сирер ангеллер пирген Моисей Чахиин алып алғазар, че аны толдырбаазар.

Стефанны тастарнаң өдиргенн

⁵⁴ Пу сөстерни истп, Өөркн Чарғыдағылар тарынғаннар паза тистерн хычыратханнар. ⁵⁵ Стефан, тизең, Худаи Худынаң тол чөрибизп, тигрзер көрибискен, анда ол Худаиннң сабланызын# паза Худаиннң оң саринда турчатхан Иисусты көр салып, ⁵⁶ теен:

† Аарон Моисейннң хада төреен харындазы паза полысчызы полған. Соонаң ол пастағы улуғ абыс пол парған.

– Мына мин азыл парған тигрнн паза Худаиннң оң саринда турчатхан Кизи Оолғын# көрчем.

⁵⁷ Че Өөркн Чарғыдағылар, хулахтарын чаап, хысхырыза тускеннер, анаң прайзы Стефанға тыыныбысхан. ⁵⁸ Аны саар тастынзар сығарып алып, тастарнаң чаалап сыхханнар. Киречилер постарының кип-азахтарын Савл тип оолннң азахтарынзар салглап салғаннар. ⁵⁹ Анаң, «Иисус Хан-пигим! Миннң тынымны алып ал» тип чоохтанып ала, пазырчатхан Стефанны тастарнаң чаалааннар. ⁶⁰ Стефан, тизең, тизекке тусип, өтиг үннең хысхырыбысхан:

– Хан-пигим! Нандырыға тартпа оларны пу чазых үчүн!

Иди тип, ол тоозыл чөрибискен.

Киртинчеткеннерни сүргени

8 Савл Стефанны өдиргеннерине чөпсинген. Олох күннерде Иерусалимдеги тигриб чоны хатығ сүргинге хаптырт сыххан. Илчлелердең пасха прайзы даа Иудейннң паза Самарннң аймах-пасха чирлерине тарап чөрибискен. ² Худаи кибирлнң кизилер, Стефанны чыып салып, ағаа ачығ сыхтааннар.

³ Савл, тизең, тигриб чонын сайбаан; турадаң тураа кнрп, иреннернең ипчилерни хаап, харибге чаптыр салып одырған.

Самар чиринде Чахсы Хабарға үгреткенн

⁴ Олох арада тари парыбысханнары, анда-мында чөрип, Чахсы Хабарға үгреткеннер. ⁵ Иди Филипп, Самардағы пир саарзар килп, андағыларға Христостаңар искирген. ⁶ Чон, Филипп итчеткен хайхастарны көрип, истп, анынң чооғын тыңнаан. ⁷ Чабал хуттар көп кизидең аах-уух тусип ала сығара чачырааннар, пас чөр полбинчатхан паза ахсах көп кизи хазыхтан пар турған. ⁸ Ол саарда улуғ өринс полған.

⁹ Олох саарда, алында сыбырағчы полып, позын илбек кизи чили көзидп, Самардағы чонны таңнатчатхан Симон тип аттығ пир кизи чуртаан.

¹⁰ Анда Худаи пирген илбек күс пар тип, аны прай улуғ-кичиг чон сиргек исчең. ¹¹ Ол иледе тус, кизи сыбырап, оларны хайхатхан, аннаңар аны исчеңнер. ¹² Че хақан чон Худаи хан-үлгүзинеңер паза Иисус Христостаңар Чахсы Хабар искир пирчеткен Филиппке киртин парғанда, иреннер дее, ипчилер дее киреске тускеннер. ¹³ Симон позы, даа ағаа киртин парып, киреске тусип, Филипптең хыйа парбин, анынң итчеткен илбек хайхастарын паза танығларын көрип, тың хайхаан.

¹⁴ Иерусалимдеги илчлелер, Самар чириндегилерннң Худаи сөзнн чүректерине киргеннернн истп, оларзар Пётрнаң Иоанны ысханнар. ¹⁵ Олар, килп, андағы чонға Худаи Худы кнрзн тип, оларнынң үчүн пазырғаннар. ¹⁶ Олар Иисус Хан-пигннң адынаң киреске тускен не полғаннар, че оларнынң кирдеезине Худаи Худы ам даа киргелек полған.

¹⁷ Андада Пётрнаң Иоанн андағы кизилерзер холларын салғаннар, олар, тізең, Худай Худын алғаннар.

¹⁸ Симон, тізең, илцлернің салған холлары пастыра Худай Худы пирлчеткенін көріп, оларға ахча ағыл пирген.

– ¹⁹ Минің салған холым пастыра кизе Худай Худы кір пар турар үчүн, Мағаа даа андағ кўс пиріңер, – теен ол.

²⁰ Че Пётр ағаа нандырған:

– Худайның сыйиин ахчаа алып аларға иткенің үчүн, ағылған кўмүзің дее, син дее чох пол парыңар! ²¹ Сағаа мында андағ оңдай паза үлүс пирлбес, Худайның алнында синің чўреең ам даа орта нимес. ²² Аннаңар, пу чазығың үчүн пыросынып, Хан-пиге пазыр: арса, Ол пу чўрееңнең сыххан сағызыңның пырозын тастир. ²³ Көрчем мин, син истиңе толдыра чайыл парған ачығ өдіңнең хадазың паза чойланыс холындазың.

– ²⁴ Сіер дее, чоохтаан нимелеріңнің пирдеези мағаа түспезін тіп, миннең үчүн Хан Худайға пазырыңар, – нандырған Симон.

²⁵ Илцлер, Хан Худай сөзін киречилеп, кизилерні үгретіп, анаң Иерусалимзер нандыра парчадып, Самар чиріндегі аалларда Чахсы Хабардаңар үгреткеннер.

Филипп паза эфиоп кизи

²⁶ Филиппке, тізең, Хан Худай ангелі теен:

– Турып, Иерусалимнең Газа саарзар парчатхан кизи чөрбес чолзар кўнөрте сых.

²⁷ Филипп, турып, андар парған, чолда ағаа эфиоп евнух † тоғас парған. Ол, Иерусалимзер пазыраға килген кизи, Эфиоп хан ипчинің улуғ пастығы паза аның прай ис-пайын хайраллапчатхан кизизи, ²⁸ ікі тегилектіг хаңаада одырып алып, ухаанчы Исайиңнің киндезін хығырып ала, нандыра айланчатхан.

²⁹ Худай Худы Филиппке теен: «Чағын пас парып, ол хаңаанаң хости пас пар». ³⁰ Филипп, чағын пас килип, ол кизінің Исайиңнің ухаан чоохтарын хығырчатханын истип, сурған:

– Сіер оңар полчазар ба хығырчатхан нимені?

– ³¹ Пирдеези чарыда чоохтап пирбеенде, хайди піліп аларбын? – нандырған ол кизи.

Анаң Филипптең хости одырыбызарға сурынған.

³² Ол Худай Пічиинде хығырчатхан орын, тізең, мындағ полған:

Аны, хойны чили, өлімге апарғаннар.

Хырыхчатхан кизінің алнында хураған хайдағ табыс-тубыс чох поладыр,

Ол ідөк ахсын пир дее аспаан.

³³ Аның чарғызы, Аны нимее салбин, иділген.

Че Аның төллерін кизи чоохтап полар ба ни?

Аның чир үстүндегі чуртазы тоозыл парды нооза.

† Пурунғы хан-чирлерде хай пиреө пөзік үлгү пастыхтары евнухтардаң таллалчаңнар. Иерусалимде, тізең, евнухтарға даа, иудей ниместерге дее храмзар кирерге чарадылбаңаң.

³⁴ Евнух Филиппсер айланған:

– Синнең сурынчам, чоохтап пир мағаа, кемнеңер іди пасча ухаанчы? Позиыңар ба алай пиреө пасча кизідеңер бе?

³⁵ Филипп андада, пу хығырған киндеде пазылған нимелердең пасты, Иисустаңар Чахсы Хабарны искір пирген. ³⁶ Іди олар, холларын узарадып, суға чит килгеннер. Андада евнух теен:

– Мына суғ, мағаа киреске түзерге ниме харығ полча?

– ³⁷ Прай чўрееңернең киртінчетсеңер, киреске түзерге чарир, – нандырған ағаа Филипп.

– Иисус Христостың Худай Оолғы полчатханына киртінчем, – нандырған ағаа анзы.

³⁸ Анаң, хаңаазын тохтадыбызарға чыхыбызып, олар ікизінең суға кірібіскеннер. Филипп евнухты киреске түзірген. ³⁹ Олар суғдаң сых килгеннерінде, евнухсар Худай Худы түскен. Филиппті, тізең, Хан Худай ангелі ал чөрібіскен. Че евнух аны паза көрбеен, ол аннаң андар өрчилиг парған. ⁴⁰ Филипп, тізең, Азот саарда пол парған. Мында паза пасча даа саарларда ол Чахсы Хабардаңар чоохтап чөрген. Іди ол Кесар саарзар чит килген.

Савлның Худайзар айланғаны

9 Савл, тізең, Хан-пигнің үгреткендерін өдір саларға хыңан чөрген. Ол, улуғ абыссар килип, ² Хан-пигнің үгреткендерінде парчатхан кизилерні, ирлерні дее, ипчилерні дее, таап, палғап алып Иерусалимзер апарар үчүн, Дамаск саардағы синагогаларзар чарыдығылыг пічк ызып алған. ³ Ол, іди парып, Дамаск саарға чидіп тее одырғанда, тигірдең аны кинетін чарых чарыдыбысхан. ⁴ Савл чирзер аңдарыл парған, анаң тигірзертін ағаа үн истиле түскен:

– Савл, Савл! Ноға син Мини сўрчезің?

– ⁵ Кемзер сіер, Хан-пигің? – сурыбысхан Савл.

– Мин син хыйа сўрчеткен Иисуспын. Сидік сағаа Миннең тоғыр күрезерге, – нандырған ағаа Хан-пиг.

– ⁶ Хан-пигің! Ниме идерге чыхирзың мағаа? – сурған Савл, хорығып паза сірлезіп ала.

– Турып, саарзар пар. Ниме идерге кирек полчатханын сағаа анда чоохтирлар, – нандырған ағаа Хан-пиг.

⁷ Савлнаң хада парчатхан кизилер, үнни истип, че пир дее кизи көрбинчеткеннерінде, тыып ла парып турғаннар. ⁸ Савл, чирдең тур килип, азых харахтарынаң пир дее ниме көрбеен. Кизилер аны чидініп алып апарғаннар, анаң Дамаск саарзар ағыл килгеннер. ⁹ Ұс кўн Савл пир дее ниме көрбеен, чибеең паза іспеен.

Савлның киреске түскені

¹⁰ Дамаскта Иисустың Ананий тіп үгреткені пар полған. Хан-пиг, аның хараана көрініп, теен: – Ананий!

Минмін, Хан-пигім! – үндескен анзы.

¹¹ Хан-пиг, тізең, ағаа теен:

– Турып, тасхар сых. Анаң Көні тип адалчатхан орамзар пар. Иуданың туразында Тарс саардаң сыххан Савл теен кизіні сурарзың. Ол сағам анда пазырча. ¹² Савл көспегінде ол Ананий тип аттығ ир кизіні көрген, анзы, пас киліп, аның харахтарын азыбызар үчүн, позынзар холын салған.

¹³ Ананий нандырған:

– Хан-пигім, мин аннаңар көп кизідең искем, Иерусалимде Синің ах-арығ кизілеріңе нинче чабал иткенін. ¹⁴ Мында даа Сағаа пазырчатхан кизілернің прайзын палғирға чаратчатхан улуғ абыстардаң үлгү пирілтір.

¹⁵ Че Хан-пиг ағаа теен:

– Син пар. Мин аны Минің адымны аймах чоннарға, ханнарға паза Израиль кизілеріне искір турарға таллап алғам. ¹⁶ Мин ағаа ідөк көзіт пирербін, Минің адым үчүн нинче ирее иртерге килізер ағаа.

¹⁷ Ананий, андар парып, ол тураа кір киліп, ол кизее холларын салған.

– Савл харында! Сағаа чолда көрінген Иисус Хан-пигібіс мині синзер харааң ас пирерге паза сини Худай Худынаң толдырыбызарға ысты, – теен Ананий.

¹⁸ Сах андох аның харахтарынаң палых хастырығы осхас ниме сых парыбысхан чили пілдір парған. Кинетін не ол көр сыххан. Савл, тур киліп, киреске түскен. ¹⁹ Анаң ол, азыранып, күс алынып алған.

Савлның Дамасктағы үгредии

Соонаң Савл Дамаскта үгренцлернең хада нинче-де күн полған. ²⁰ Сах андох синагогаларда, кизілерні Иисус Худай Оолғы полча тип үгрет сыххан.

²¹ Аны исчеткен кизілер чоо таңнааннар:

– Пу мының алнында Иерусалимде Иисусха пазырған кизілерні сүр чөрцең кизи нимес пе зе? Пеер дее оларны, палғап алып, улуғ абыстар холына пирерге килген нимес пе зе?

²² Савлның үгредии, тізең, күстігдең күстіг полип одырған, Иисус Мессий полча тип киречилеені Дамасктағы иудейлерні нандырчаа чох иде сағысха түзірген.

²³ Илееде тус ирт парғанда, иудейлер аны өдірібізерге чөптес салғаннар. ²⁴ Че Савл оларның хара сағыстарын піл салған. Олар, тізең, аны, өдірібізерге тип, саар ізкітері хыринда хараа-күнорте китеп чөрцеңнер. ²⁵ Үгренцлер, тізең, Савлны хараазын, корыпха одыртып алып, пөзік ханадаң түзірібіскеннер.

Савл Иерусалимде

²⁶ Савл, Иерусалимзер киліп, Иисустың үгренцлеріне хозылып аларға күстенген, че аның Иисустың үгренцизі полчатханына киртінмин,

аннаң прайзы хорыххан. ²⁷ Варнава, тізең, аны хада алып алып, илцлерзер киліп, Савлның чолда Хан-пиге хайди тоғасханын, Хан-пигнің ниме ағаа чоохтаанын паза хайди Савл Дамаскта Иисустың адынаң кизілерні, пір дее хорыхпин, үгреткенін чоохтап пирген. ²⁸ Іди Савл, оларнаң хада пол парып, прай Иерусалимче чөрцең. Ол Иисус Хан-пигнің адынаңар кизілерні тідімніг үгрет чөрцең. ²⁹ Грек тілліг иудейлернең чоохтазып, оларнаң таласханох. Олар, тізең, аны өдірібізерге харасханнар. ³⁰ Харындастар, аннаңар піл салып, Савлны Кесар саарзар үдезібізіп, аннаң Тарс саарзар ызыбысханнар.

³¹ Прай Иудей, Галилей паза Самар чирлеріндегі тигіриб чоны амыр пол парған. Олар, Хан Худайдаң чалтанып ала чуртап, Худай Худы пастыра күс хабынғаннар паза көптең көп полип одырғаннар.

Энейнің хазыхтанғаны паза Тавифаның тірілгені

³² Пётр, прай чирче чөріп, пірсінде Лидда саардағы ах-арығ харындастарзар килген. ³³ Анда ол, хыймыран таа полбин, төзекте сигис чыл чат салған Эней тип кизее урун парған. ³⁴ Пётр ағаа теен: – Эней! Сини Иисус Христос имнепче. Тур төзегіңнең.

Ол кизи сах андох тур килген. ³⁵ Анзын Лидда саарда паза Сарон тип чазыда чуртапчатханнарның прайзы көрген. Олар ідөк Хан Худайзар айланғаннар.

³⁶ Иоппи саарда Иисустың үгренцизі Тавифа, анзы киик теені полча, тип хыс чуртаан. Ол көп чохсы ниме иткен паза чох кизілерге паарсазын көбөк читірцең. ³⁷ Анаң ол күннерде Тавифа, ағырыбызып, үреп парған. Аны, чуубызып, тураның үстүндегі хадылында чатыр салғаннар. ³⁸ Лидда саар Иоппидең ырах полбаан полған. Аннаңар мындағы үгренцлер, Пётрның анда полчатханын истіп, аны пеер табырах килзін тип, ікі кизи ызыбысханнар. ³⁹ Пётр, сах андох тимненібізіп, оларнаң хада чол сығыбысхан. Иоппи саарзар читкенде, аны сөөк чатхан туразар киргеннер. Мында өкіс ипчилер, ылғазып ала, Пётрға Тавифа хыстың хазых тузында тіккен көгенектерін көзіткеннер. ⁴⁰ Пётр, прайзын сығарыбызып, тізекке түзіп, пазырған, анаң, сөөксер айланып, чоохтанған:

– Тавифа, тур!

Ол хыс харахтарын азыбысхан, анаң, Пётрны көр салып, одырыбысхан. ⁴¹ Пётр ағаа, холын сунып, турарға полыс пирген. Анаң ах-арығ харындастарға паза өкіс ипчилерге ол тіріл парған хысты көзіт пирген. ⁴² Ол тылаас прай Иоппи саарча тарап парған. Көп кизи Хан-пиге киртін сыххан. ⁴³ Пётр Иоппи саарда тууп истечең Симон тип кизіде илееде күн чуртаан.

Пётрнаң Корнилий

10 Кесар саарда Италий тип адалчатхан полктың чўспазы Корнилий тип кизи полған. ² Ол Худайны аарлаачы паза Аннаң чалтанаачы кизи полған. Ол иудейлерге көп чахсы иткен. Ол прай туған-чағыннарынаң хада Худайға сыбыра пазырчаң. ³ Кўнөрте тоғыс час тузында [†] Корнилийге Худай ангелинің позынзар кир килген хараана көрин парған. Ол ағаа теен:

– Корнилий!

⁴ Ол, тізең, андар көрибізип, хорых парып, теен:

– Ноо ниме, пигім?

Ангел ағаа нандырған:

– Синің кизилерге чахсы иткеніңни паза пазырғаныңны Худай сағысха кир килген. ⁵ Син, Иоппи саарзар кизилер ызып, Пётр тип солалығ Симонны хығыртыбыс. ⁶ Ол туразы талай хазында турчатхан Симонда, тууп истечең кизиде, ааллапча. Пётр сағаа позыңны паза прай тураңны арачылап алчаң сөстер чоохтап пирер.

⁷ Корнилийнең чоохтасчатхан ангел паза халғанда, Корнилий нымсычыларынаң икизин паза позынаң хада чөрчеткен Худай киртиністіг пир чаачыны хығыртыбысхан. ⁸ Анаң, оларға прай нимедеңер чоохтап пиріп, оларны Иоппизер ызыбысхан.

⁹ Пазағы кўн, олар Иоппи саарға чағдап одырғанда, Пётр, кўн ортызына чағыннапчатхан туста, тура үстўнзер пазыраға сыххан. ¹⁰ Аның, астап, азыранары килген. Чіцең ниме идилчеткен аразында, ағаа хараана ниме көринген. ¹¹ Көрзе, тигір азыл килтір, андартын хайдағ-да иске төйи ниме төрт пулиинаң палғалған чили чирзер алдыра тўсче. ¹² Анда төрт азахтығ аймах-пасха маллар, чылысхылар паза хустар полғаннар. ¹³ Анаң ағаа ўн истилген:

– Пётр, тур, соғып алып, чи.

– ¹⁴ Чох, Хан Худайым! Мин хақан даа чиркестігн алай кирлігнн чибеем, – теен Пётр.

¹⁵ Андада ўн хатап истилген:

– Худай арығлаан нимені син кирліге санаба.

¹⁶ Иди ўс хати полған. Анаң ол ниме хатап тигірзер көдірле халған.

¹⁷ Пётр, хараана көрингені ниме ниме полчаң тип, позы алынча сағысха тўскен аразында Корнилийнің ысхан кизилері, Симонның туразынаңар кизилердең сурастырғлап ала, ізик хыринда тур салғаннар.

– ¹⁸ Пётр тип солалығ Симон мында ба? – хысхырып, сурғаннар олар.

¹⁹ Пётр көрізінеңер сағын турчатхан аразында, Худай Худы ағаа теен:

– Мына ўс кизи сині тилепче. ²⁰ Тур, оларзар тўзіп, пир дее икнчлебин, оларнаң хада пар. Оларны Мин ысхам нооза.

[†] Грек тилінде тоғыс час теені пистің кўнөрте ўс часха килісче.

²¹ Пётр, Корнилий позынзар ысхан кизилерзер тўс килип, теен:

– Сіер сурчатхан кизи – минмін. Хайдағ кирекнең чөрчезер?

– ²² Чўспазы Корнилий, арығ чўректіг#, Худайға киртинчеткен паза прай иудей чонына улуглатчатхан кизи ах-арығ ангелинең чахығ алтыр: сині ибнзер хығырып, чооғыңны истип аларға, – нандырғаннар олар.

²³ Андада Пётр оларны, тураа кирип, сыйлаан.

Пазағы кўн, тізең, Пётр оларнаң хада Кесар саарзар сығыбысхан. Оларнаң хада Иоппидең хай пирее киртинчеткеннер парғаннар. ²⁴ Икнчи кўннде олар Кесар саарға читкеннер. Корнилий, тізең, туғаннарын паза чағын арғыстарын хығырып алып, оларны сағыпчатхан. ²⁵ Пётр кирчеткенде, Корнилий, тізекке тўзіп, аны удурлап, пазыра мөкейген. ²⁶ Пётр, тізең «Тур, мин дее кизилебин» тип, аны турғысхан. ²⁷ Анаң Пётр, аннаң чоохтазып ала тураа кирип, тураа кизи көп чыыл парғанын көр салған. ²⁸ Пётр оларға теен:

– Иудей кизее иудей ниместернең тоғазарға паза чағынназарға чарабинчатханын сіерер пилчезер. Че Худай мағаа пир дее кизині чиркестіг алай кирліг тип санабазын ас пирген. ²⁹ Аннаңар мин, сіерер хығырғанда, пир дее таласпин килдім. Че хайдағ кирекнең мині хығырдыңар тип сурапчам.

³⁰ Корнилий чоохтанған:

– Ўс кўн мының алнында мин пуох тусха теере ораза# тутхам паза позымның турамада кўнөрте тоғыс час тузында ^{††} пазырчатхам, кинетин алнымда пызыңнаас кип-азахтығ кизи тура тўскен. ³¹ Анаң типче: «Корнилий! Худай синің пазырғаныңны ис салған паза кизилерге чахсы иткеніңни сағысха кирген. ³² Амды, Иоппи саарзар кизилер ызып, Пётр тип солалығ Симонны хығырып ал. Ол Пётр талай хазында чуртапчатхан тууп истечең Симонның туразында ааллапча. Ол, килип, сағаа чоохтир».

³³ Мин сах андох синзер кизилер ысхам. Син, пеер килип, чахсы иттің. Амды, Худайның сағаа чахаан нимелерінің прайзын истип аларға тип, піс прайзыбыс Худай алнында турчабыс.

Пётрның ўгредии

³⁴ Пётр чоохтан сыххан:

– Худайның прай чоннарға пир син хайчатханын амды сынап көрчем. ³⁵ Аймах-пасха чоннарда Аны улуглапчатханнар паза орта ниме итчеткеннер Худайның көңніне кирче. ³⁶ Ол Израиль чонына амыр хоныхтаңар Чахсы Хабарны Иисус Христос пастыра ыс пирген. Пу Иисус прайзының Хан-пигі полча. ³⁷ Иоанн кизилерні киреске тўзерге ўгреткен соонда, Галилей чирінең пастади, прай Иудей чирінде ниме полғанын сіерер пилчезер. ³⁸ Хайди Худай Позының Худын паза кўзін Назареттегі Иисусха пиргенін, пилчезер. Иисус, тізең, Худай

^{††} Грек тилінде тоғыс час теені пистің кўнөрте ўс часха килісче.

Анынаң хада полғаннаңар, кизилер аразынча чөріп, чахсы нимелер иткен паза сайтанға хаптырғаннарның прайзын имнебіс турған. ³⁹ Пис, тізең, Иисустың Иудей чирінде паза Иерусалимде иткен нимелерінің прайзын киречилепчебіс, идок киреске хазатыртып одірткенін дее киречилепчебіс. ⁴⁰ Худай Аны, үзінчі күнінде тірлдіріп, хараха көрінер ит салған. ⁴¹ Прай чонға нимес, че писке ле, Худай таллаан киречилерге, писке, кем Иисуснаң хада, Аның өлімнең тірлгені соонда, азыранып, искен. ⁴² Иисус писке чахаан: кизилерні үгредіп, Позының тіріг паза өліг кизилерге Худай турғысхан Чарғычы полчатханын киречилерге. ⁴³ Прай ухаанчылар киречилепчелер Иисустаңар паза Ағаа киртинчеткен полған на кизінің чазыхтардаң Аның адынаң поэп поларынаңар.

Иудей ниместерге Худай Худының түскені

⁴⁴ Пётр иди чоохтанчатхан тустох аны исчеткеннернің прайзына Худай Худы түскен. ⁴⁵ Пётрнаң хада килген киртинчеткен иудейлер, Худай Худының сыйии иудей ниместерге дее пирлчеткенін көріп, хахап парғаннар. ⁴⁶ Олар, иудей ниместернің пасха-пасха тілдернең чоохтазып, Худайны махтапчатханнарын искеннер нооза. Андада Пётр теен:

– ⁴⁷ Пизок чили Худай Худын алған кизилерге суғда киреске түзерге кем чаратпас?

⁴⁸ Анаң Пётр оларға Иисус Христостың адынаң киреске түзерге чахаан. Соонаң олар Пётрны постарында көп нимес күн улып аларға сурынғаннар.

Иудейлернің Пётрны пыролааны

11 Илцлер паза Иудей чиріндегі харындастар иудей ниместернің дее Худай сөзін алғаннарын ис салғаннар. ² Пётр Иерусалимзер килгенде, иудейлернің киртинчеткен кизилері ағаа перингеннер.

– ³ Син, сүннет итпеен кизилерзер чөріп, оларнаң хада азыранғазың, – теенер олар.

⁴ Пётр, тізең, оларға прай нимені изерістіре чоохтап сыххан:

– ⁵ Иоппи саарда пазырчатханымда, хараама ние көрін килген: төрт пулиинаң палғалған ис, кибис чили, тигрдең минзер алдыра түсчелкен.

⁶ Көрзем, анда төрт азахтығ малларнаң аймах-пасха аңнар, чылысхылар паза тигр хустары.

⁷ Анаң мағаа чоохтанчатхан үнни ис салғам: «Пётр, тур, соғып алып, чи». ⁸ «Чох, Хан Худайым! Минің ахсыма чиркестіг алай кірліг ние хақан даа кірбеен», – теем мин. ⁹ Андада үн мағаа хатап тигрдең нандырған: «Худай арығлаан нимені син кірліге санаба». ¹⁰ Иди үс хати полған. Анаң прай ние тигрзер хатап көдіріле халған.

¹¹ Анаң олох туста мин полчатхан тураның алнында үс кизи тура түскен. Оларны минзер Кесар

саардаң ыстырлар. ¹² Худай Худы мағаа, пир дее iki сағыстанмин, ол кизилернең хада парарға чахаан. Киртинчеткен пу алты кизи миннең хада парған. Пис ол кизінің туразынзар читкебіс. ¹³ Ол кизи писке поэының туразында ангелни көргенін чоохтап пирген. Ол ангел ағаа тіптір: «Кизилерни Иоппи саарзар ызып, Пётр тіп солалығ Симонны хығырт. ¹⁴ Ол сағаа поэыңны паза прай тураңны арачылап халар сөстерни чоохтап пирер». ¹⁵ Мин чоохтан сыхханымда, Худай Худы, хайди писсер пастап түскен, идок ол кизилерзер түскен. ¹⁶ Андада Хан-пигибістің «Иоанн суғда киреске түзірген, че сирер Худай Худынаң киреске түзерзер» теен сөстері сағызыма кир килгеннер. ¹⁷ Аннаңар Худай писке, Хан-пиг Иисус Христосха киртин сыххан кизилерге, пирген осхас сыйхты оларға даа пирген полза, мин чи андағда кемзім, Худайға тоғыр поларға?

¹⁸ Аны истіп, кизилер амырап парғаннар, анаң олар «Че, Худай иудей ниместерге дее чазыхтарынаң хыйа улып, чуртирға оңдай пиртир» тіп, Худайны сабландырғаннар.

Антиох саардағы тигриб чоны

¹⁹ Стефанның одірткені соонда сүріге хаптырған паза тарап парыбысхан киртинчеткен улус, иудейлердең пасха пирдеезін Худай сөзіне үгретпин, Финикий чиринзер, Кипр олтырыхсар паза Антиох саарзар читкен. ²⁰ Че оларның санында Кипрдең паза Кириней саардаң сыххан хай пирее кизилер, Антиох саарзар килип, гректернең чоохтазып, Иисустаңар хабарлааннар. ²¹ Оларнаң хада Худай күзи полған. Уғаа көп кизи, киртиніп, Хан Худайзар айланған.

²² Ол ниедеңер чоох Иерусалимдегі тигриб чонына чит парған, андада Варнаваа Антиох саарзар парарға чахааннар. ²³ Ол, пеер килип, Худайның паарсазы пуларға пирлгенін көріп, өрін парып, прайзын Хан Худайға азых чүрекнең сын поларға хығырған. ²⁴ Ол поэы даа чахсы, Худай Худынаң толған паза улуғ киртиністіг кизи полған. Аннаңар уламох көп кизи Хан Худайға киртин сыххан.

²⁵ Анаң Варнава, Савлны тилеп, Тарс саарзар парған. Таап алып, аны Антиох саарзар ағыл килген. ²⁶ Олар пир чыл ибре тигрибде чылызып, көп кизині Худай сөзіне үгреткеннер. Иди Антиохта Иисустың үгренцілерін пастағызын на христианнар тіп адап сыхханнар.

²⁷ Олох күннерде Антиохсар Иерусалимнең ухаанчылар килгеннер. ²⁸ Оларның пирси Агав, Худай Худы тол парып, түрче полза, прай чир үстүнде илбек өзөгис полар тіп, ухаанчылаан. Ол өзөгис сыннаң даа Клавдий хаған тузында полған. ²⁹ Андада үгренцілернің полғаны ла, поэының парчоғына көре, киртинісче Иудей чиріндегі харындастарға улызығ ызарға чаратхан. ³⁰ Анаң чыып алған ис-пайны олар Варнава паза Савл пастыра Иерусалимдегі ах сағалларына# ызыбысханнар.

Пётрны харибге чаап салғаны

12 Ол тустарда Ирод хан † Худайға киртинчеткеннернің хай пиреелерін, хомай идерге полып, тудып алған. ² Ол Иоанның харындазын Иаковты хылыснаң өдірібіскен. ³ Иудейлернің анзына чөпсінчеткеннерін көріп, Ирод хан Пётрны даа тудып алған. Андада Ачитпаан халас үлүкүн күннері полған. ⁴ Ирод хан Пётрны, тудып алып, харибге чаап салып, он алты чаацаа төрттердең теести хадарарға чახыг пирген. Ол Пётрны Па'сха үлүкүни соонда, чон алнынзар сығарып, чарғылирға сағынған. ⁵ Иди Пётрны харибде тутхан туста тигриб чоны аннаңар Худайға матап пазырған.

Ангелнің Пётрны осхырғаны

⁶ Пётр Ирод ханға чон алнынзар сығартыар күннің алнындағы хараада, iki илцрбенең палғат салып, iki хадағчының аразында узаан. Изиктер хыринда даа хадағчылар харибни хадарғаннар. ⁷ Че мына Хан Худай ангелі көрине түскен, харибнің исті чап-чарых пола түскен. Ангел, Пётрны хабырға саринаң идибізіп, усхурыбызып, теен:
– Тур табырах.

Сах андох илцрбелер Пётрның холларынаң түс парыбысханнар. ⁸ Ангел ағаа пи́ди теен:

– Хурчаныбызып, өдіктерің кизибіс.

Пётр сах иди иткен. Анаң ангел теен:

– Кибиң кизип алып, соомча пар.

⁹ Пётр, пу ниме прай аның көспегинде ле полча тип сағына, че сынында полчатханын оңарбин, тастынзар сығып, ангелнің соонча парған.

¹⁰ Пастағы паза икинчи хадағны иртіп, олар саарзар сыхчатхан тимір изиктерзер чит килгеннер. Изиктер оларға постары ла азыл парғаннар. Олар, сых килип, пир орамны иртібіскеннерінде, кинетин ол ангел чох пол парыбысхан.

¹¹ Андада Пётр, оңарын килип, теен:

– Амды көрчем, сыннаң даа Хан Худай, поэның ангелін ызып, мині Иродтың холынаң паза иудей чонының сағаан прай нимелерінең осхырды.

¹² Ол, аар-пеер хайбағыныбызып, Марк тип солалыг Иоанның Мария иезінің туразынзар килген. Анда көп кизи, чылызып алып, пазырчатхан. ¹³ Пётр изик тохлатханда, Рода тип ады-солалыг чалчы хыс изикті тыңнабызарға сыххан.

¹⁴ Пётрны үнінең танып салып, Рода, өрингенінең, изик тее аспин, туразар чүгүрп, Пётрны изик хыринда турча тип чарлаан. ¹⁵ Че кизилер ағаа тееннер:

– Сағызың орнында ба синиң?

Че ол хыс чоохтаанынох ла чоохтаан. Кизилер, андада чоохтасханнар:

– Ол аның ангелі полар.

† Пу Ирод хан Иисус төреен тустарда полған Илбек Иродтаң пасха, че ол аның пархазы, ол 41-44 чылларда хан полған.

¹⁶ Ол арада Пётр хатаптаң хатап тохлат турған. Кизилер, изик азып, көрібізіп, уғаа таңнап парғаннар. ¹⁷ Пётр, оларны тохтада, холын көдірібізіп, Хан Худайның поэын харибдең хайди поэйтханын чоохтап пиріп, теен:

– Пу нимедеңер Иаковнаң харындастарға искір пириңер.

Анаң тасхар сығып, пасха чирзер парыбысхан.

¹⁸ Иртенінде хадағчылар, Пётр хайди полған полчаң тип, улуғ сағыссырасха пастырғаннар.

¹⁹ Ирод хан, тізең, Пётрны тилеп таппин, хадағчылардаң сурағ иткен соонда, оларны өдірібізерге чахаан.

Анаң Ирод, Иудей чирінең Кесар саарзар парыбызып, анда халған.

Иродтың өлімі

²⁰ Ирод ханның Тир паза Сидон чуртағчыларына хылии тутхан. Оларның чирі ас-тамахты Ирод ханның чирінең алчаң, олар, нинче-де кизізі хада чөптөзіп алып, хан өргезінің устағчызын Власты постарының сарина тартып алып, ханзар чаразарға килгеннер. ²¹ Тоғазыг күнінде Ирод, хан киби́рліг кип-азахтарын кизип алып, пөзік орында одыр салып, оларнаң чоохтасхан. ²² Чон, тізең, хысхырған:

– Пу үн кизіни нимес, че Худайни.

²³ Че кинетин Ирод, Худайны сабландырбааны үчүн, Хан Худайның ангеліне саптыртыбысхан. Ирод хан, истінең хурттарға чиртіп, үреп парған.

²⁴ Че Худай сөзі, өзіп, тарап одырған.

²⁵ Варнава паза Савл, тізең, идерге пирілгенін толдыр салып, Иерусалимнең Антиох саарзар айлан килгеннер. Постарынаң хада Марк тип солалыг Иоанны ағылғаннар.

Варнаваның паза Савлның пасха чирлерзер ызылғаны

13 Антиох саардағы тигриб чоны аразында Варнава паза Хара тип солалыг Симеон, Кириней саардаң Луций, идо́к Ирод ханнаң †† хада өскен Манаил паза Савл ухаанчылар паза үгретчилер полғаннар. ² Олар, Хан Худайға пазырып, ораза тутчатхан туста, Худай Худы чоохтанған:

– Иттиртерге хығыртхан кирееме Варнаванаң Савлны таллап пириңер Мағаа.

³ Андада олар, ораза тудып, паза пазырып алып, Варнаванаң Савлзар холлары салып, оларны поэдыбысханнар.

Кипр олтырыхта

⁴ Худай Худы ысхан хоостыра, олар пастап Селевкий тип адалчатхан саарзар читкеннер, аннаң андар Кипр олтырыхсар кис парыбысханнар. ⁵ Анда

†† «Ирод хан» теени мында Галилей чирінің ханына – Ирод Антипаа палғалыстыг.

олар, Саламин саарда халып, иудей синагогаларында Худай сөзіне үгреткеннер. Иоанны даа, полыс пир турзын тіп, постарынаң хада ал чөргеннер.

⁶ Иди олар, прай олтырыхча чөріп, Паф саарға чидіп, Вариисус тіп иудей кизее, сыбырағчаа паза чой ухаанчаа, тоғас парғаннар. ⁷ Ол олтырых пастығы хыйға сағыстығ Сергей-Павелнең хада полчаң. Сергей-Павел, Худай сөзін истіп аларға хынып, позынзар Варнаванаң Савлны хығыртып алған. ⁸ Че сыбырағчы Елима (иди адачаңнар Вариисусты) †, олардаң тоғыр полып, олтырых пастығын киртіністең хыйа тартарға күстенген. ⁹ Че Павел тіп ікінчи солалығ Савл, Худай Худының устааны хоостыра Елимазар көні көріп, чоохтанған:

– ¹⁰ У-у, чойырхоснаң чабал сағысха пастыр парған сайтан оолғы, прай сын нименің ыырчызы! Хан Худайның көні чолларынаң хыйа тартарын тохтадарзың ма? ¹¹ Амды мына сағаа Хан Худайның холы түске: син, харах оды чох халып, анча-мынча тус күн чариин көрбессің!

Олох туста Елиманың хараа пүлестел парып, хап-харасхы пол чөрібіскен. Ол, тізең, аар-пеер харбағлап, позын чидінчең кизи тилеен. ¹² Андада олтырых пастығы, пол парған нимені көріп, Хан Худай үгредине, тың таңнап, киртін сыххан.

Писидийдегі Антиох саарда

¹³ Павел паза анынаң хада полған кизилер, Паф саардаң сығып, Памфилийдегі Пергий саарзар чүс килгеннер. Че Иоанн, олардаң чарылып, Иерусалимзер нандыра парыбысхан. ¹⁴ Анаң олар, Пергийдең сығып, Писидийдегі Антиох саарзар читкеннер. Анаң субботада синагогазар кіріп, одыр салғаннар. ¹⁵ Моисей Чахиин паза ухаанчыларның кинделерін хығырған соонда, синагога устағчылары оларны, хығырып, тееннер:

– Харындастар! Чонға чоохтачаң үгредіг сөстерің пар полза, чоохтаңар.

¹⁶ Павел, тур килип, холын көдіріп, теен:

– Израиль кизилери паза Худайны улуғлапчатханнар! Истиңер! ¹⁷ Израиль чонының Худайы пістің обекелерібісті таллап алған, анаң Египет чирінде полчатханнарында, оларны, илбек чон идіп, өөр көдірген. Анаң оларны Позының илбек күзінең Египет чирінең сығар чөрібіскен. ¹⁸ Соонаң пістің обекелерібісті хуу чазыда хырых чылча азыраан. ¹⁹ Анаң Ханаан чирінде чити аймах чонны хырыбызып, оларның чирін пістің обекелерібіске үлестір пирген.

– ²⁰ Аның соонаң Худай оларға төрт чүс иліг чыл изере, ухаанчы Самуилге теере, чарғычыларны пир турған. ²¹ Соонаң обекелерібіс постарына ханны пирерге сурынғаннар. Андада Худай оларға Вениамин төлінең сыххан Кистиң оолғын, Саулны,

† *Иудейлер, уламох тың оларның пасха хан-чирінде чуртапчатханнары, постарын ікі атнаң аданчаң оңдайлығ полғаннар: еврейнинең паза гректинең алай ба латиннинең.*

пирген. Иди хырых чыл ирт парған. ²² Саулны хыйа идібізіп, ханға Давидті турғыс салған. Аннаңар Ол, киречилеп, піди теен: «Мин көңніме кирчеткен кизіні, Давидті, Иессей оолғын, таап алғам. Ол Минің хынған нимелерімни прай толдырар». ²³ Иди Худайның аасхынып пирген сөзи хоостыра Давидтің төлінең сыххан Исусты Израильге Арачылағчы ит пирген. ²⁴ Исус килер алнында Иоанн прай Израиль чонын, чазыхтарыңнаң хыйа полып, киреске түзіңер тіп үгреткен. ²⁵ Тоғызын тоос салған соонда, тізең, Иоанн піди теен: «Сіер мині кемге санапчазар? Арачылағчаа ба? Мин Анзы нимеспін. Че соомча пірси килче, Анзының азағындағы маймах паан даа систерге турыстығ нимеспін мин».

– ²⁶ Харындастар, Авраамның төлі паза Худайны улуғлапчатханнар! Сіерге ызылды пу арачыланыс сөзи. ²⁷ Иерусалимнің чуртағчылары паза оларның пастытары Аның Арачылағчы полчатханын даа, суббота сай хығырылчатхан ухаанчыларның сөстерін дее піл полбааннар. Иди олар, Исусты чарғылап, ухаанчыларның сөстерін толдыр салғаннар. ²⁸ Исусты өлімге чарғылачаң пир дее пыро таппин, Пилаттаң Аны өдірібізерге сурынғаннар. ²⁹ Пазылған нимені прай толдыр салып, Аны, кирестең суурып, хуюда чыып салғаннар. ³⁰ Че Худай Аны өлімнең тірлдіріп алған.

³¹ Көп күннер изере Ол поэнаң хада, Галилей чирінең сығып, Иерусалимзер килген үгренчлеріне көрін кил турған. Амды, тізең, олар чонға Аннаңар киречилепчелер. ³² Піс тее сіерге өрініснең Чахсы Хабар искірчөбіс: Худай, Исусты тірлдіріп, обекелерібіске аасхынып пирген сөзін амды піске, оларның төллінең, толдырған.

³³ Худайны саблапчатхан ікінчи Ырында пазылча: «Син Минің Оолғымзың. Мин пүүн Сині төріттім».

– ³⁴ Худай Аны өлімнең тірлдіріп алған. Ол чирде хақан даа чызыбас. Аннаңар Ол піди теен: «Мин Давидке молчаан ах-арығ паза изестіг паарсазымны сіерге читірербін».

– ³⁵ Аннаңар пасха пир орында даа пазылған: «Позыңның Ах-арығ Нымысчыңа чирде чызирға пирбессің».

– ³⁶ Давид поэнының тузында Худайның өөн пөгінин толдыр салған, соонаң үреп, обекелерінің соонча парыбысхан, сөөг, тізең, чирде чызып парған.

³⁷ Ол, тізең, Худайға тірлдіріп, чирде чызыбаан.

³⁸ Харындастар, сіерер пилерге кирексер, Исустаң пастыра сіерге чазых поэыдары искірілче. ³⁹ Прай нимеде, хайда сіерер, Моисей Чахии пастыра чазыхтарыңнаң поэып полбаазар, Ағаа киртінчеткеннернің полғаны ла Аннаң пастыра поэып алар. ⁴⁰ Ухаанчылар чоохтаан нимелер сіерге түс парбазын тіп, китеніңер!

⁴¹ «Көріңер, кизее күлеечилер!

Хайхап алыңар, анаң чох пол парыңар!

Пирее кизи пу күннеріңде итчеткен

киректерімнеңер

сіерге чоохтаан даа полза, киртінмесчкер».

⁴² Павелнең Варнава, чоохтарын тоозып, иудейлер синагогазынаң сых париғаннарында, иудей ниместер пу нимеденер килер субботада хатап чоохтап пирерге сурынғаннар. ⁴³ Чыылған чон таразыбысханда, көп иудейлер паза иудейлерге хозылған иудей ниместер Павелнің паза Варнаваның соонча парғаннар. Павелнең Варнава, кизилернең чоохтазып, оларны Худай паарсазында поларға чөптееннер.

⁴⁴ Пазағы субботада саардағы прай даа чон Худай сөзін истерге чыылыс парған. ⁴⁵ Че иудейлер, чыыл парған чонны көр салып, атархап парғаннар, Павел чоохтаан нимелерге, тизең, тоғыр кизіп, хазалып, анынаң таласханнар. ⁴⁶ Андада Павелнең Варнава чалтанмин чоохтанғаннар:

– Сіреге иң пурун Худай сөстері чидерге кирек полған, че сірер, аны хыйа идіп, постарың постарыңны мөгі чуртасха# турыстығ нимес итчезер, піс, тизең, иудей ниместерзер айланчабыс. ⁴⁷ Писке Хан Худай пиди чахаан:

«Мин сини, чир ұстүндегі прай кизилерни арачылап алар үчүн, прай чоннарға чарых поларға турғысхам».

⁴⁸ Аны истіп, иудей ниместер өрінгеннер паза Хан Худай сөзін сабландырғаннар. Мөгі чуртасха салылғаннарының прайзы киртин сыххан.

⁴⁹ Хан Худай сөзі прай ол чирче тарап сыххан.

⁵⁰ Че иудейлер Худай кибірлігі паза чонға улуглатчатхан иудей нимес ипчилерни, идок саардағы устағчыларны Павелнең Варнавадан тоғыр көөктіріп, оларға истіг чуртас пирбинбіскеннер, соонаң оларны постарының чирлерінең сығара сүрбіскеннер. ⁵¹ Че Павелнең Варнава, оларзар алдыра азахтарындағы тозынны хахтабызып, Икон саарзар парыбысханнар.

⁵² Ыгренцилері, тизең, өрініснең паза Худай Худынаң тол чөрібіскеннер.

Икон саарда

14 Икон саарда андағох ниме полған: Павелнең Варнава, иудейлер синагогазынзар кіріп, анда өтіг чоохтанғаннары сылтаанда уғаа көп иудейлер паза гректер киртин сыхханнар [†]. ² Че киртинминчеткен иудейлер, олардаң тоғыр иудей ниместернің көңнілерін тибиредібізіп, хорылыс иткеннер. ³ Андағ даа полза, Павелнең Варнава, мында илееде үрге халып, Хан Худайдаңар чалтанмин үгреткеннер. Худай Позының паарсазын пирчеткенін таныхтап, илцлерге танығлар паза хайхастар идерге күс пирчеткен. ⁴ Ол туста саардағы чон ікі чарыл чөрібіскен. Пир чардығы иудейлернің саринда полған, пасхалары, тизең, илцлер үчүн полғаннар.

⁵ Анаң иудейлер, иудей ниместер, паза иудей пастыхтары, илцлердең тоғыр чөптезіп алып,

[†] Пу стих орнына пиди тилбестирге чарир: Павелнең Варнава Иконий саарға чидіп, иудейлер синагогазынзар хада киргеннер. Анда оларның өтіг чоохтанғаннары...

оларны уйатха суғып, тастарнаң чаалирға идбіскеннер. ⁶ Илцлер, аннаңар піл салып, саардаң парыбысханнар. Олар Ликаон чиріндегі Листр паза Дервий саарларча паза оларның хыриндағы аалларча чөр сыхханнар. ⁷ Анда олар Чахсы Хабардаңар чоохтап чөргеннер.

Листр саарда

⁸ Листр саарда төрееннең азахтарын тибирет полбас пір кизи полчаң, ол пір дее пас чөр полбацаң. ⁹ Ол Павелнің чооғын истіп одырған. Павел, тизең, андар көрбізіп, анда поэнының имненіп аларына киртинзі парын сизин салған.

– ¹⁰ Исус Христос Хан-пигбістің адынаң тіпчем сағаа: азахтарыңа көни турыбыс! – тыыда чоохтаныбысхан Павел.

Ол кизи, сах андох тура хонып, пас чөр сыххан.

¹¹ Кизилер, тизең, Павелнің ниме идбіскенін көр салып, Ликаон тілінең хысхырыс сыхханнар: «Писсер худайлар кизи омазында килтирлер!» ¹² Анаң Варнаваны Зевс тіп худай адынаң, Павелни, тизең, өөнінде ол ла чоохтанчатханаңар, Ермий тіп худай адынаң адап алғаннар. ¹³ Саар тастында Зевс худайның храмы полған. Зевстің абызы, саар ізктерінзер алдыра теглекти үрген чахайахтар паза тазыннар ағыл килип, чоннаң хада тайығ саларға итчеткен. ¹⁴ Че илцлер, Варнаванаң Павел, ол нимені истіп, кип-азахтарын талабызып, кизилер аразынзар чүгүр парып, ¹⁵ тың иде хысхырғаннар:

– Иреннер! Ниме итчезер? Піс сірерөк осхас кизилербіс. Сірерни, чой нимелерге киртинмин, тигірнең чирни, талайны паза анда полчатхан прай нимелерни чайап салған тіріг Худайға киртинзиннер тіп, Чахсы Хабарны искір чөрчебіс. ¹⁶ Худай мының алнында прай чоннарға пос оңдайынча чуртирға чаратхан. ¹⁷ Ол писке, чахсызын читіріп, тигірдең наңмыр, чахсы тамах сыхчаң чыллар, ас-тамах пирчең, паза чүректерібисті өрініснең толдырчаң. Иди Ол Позынаңар үзигі чох киречилеп сал турған.

¹⁸ Иди олар кизилерни, постарына тайығ салдыртпин, ибзер таразыбызарға чадап ла чөптеп алғаннар. Постары, тизең, анда халып, аннаң андар үгреткеннер.

¹⁹ Илцлер анда кизилерни чалтанмин үгретчеткен туста, Антиох паза Икон саарлардаң килген хай пирее иудейлер чонны илцлердең тоғыр чөптеп сыхханнар: «Олар пір дее сын ниме чоохтабинчалар, прай чойланначалар». Иудейлер кизилерни өкпелендірібіскеннер, Павелни тастарнаң чаалап, анаң аны, ол парған полар тіп, саар тастынзар апар салғаннар. ²⁰ Ыгренцилері аның ибیره чыыл парғанда, Павел, тур килип, саарзар парған. Ікінчі күнінде ол Варнаванаң хада Дервий саарзар чөрібіскен.

Илчлелрнц Сирийдег Антиох саарзар айланғаны

²¹ Павелнең Варнава, Дервий саарда Чахсы Хабардаңар үгрелдп, көп наа үгрелнчп тапханнар. Анаң хатабох Листр, Икон паза Писидийдег Антиох саарларча иртіп парғаннар. ²² Писке Худайның хан-үлгүзінзер көп хыйаллар пастыра кирерге килзер тіп үгрелдп ала, Худайға киртінерге хығырғаннар паза үгрелнчлелрнц көңнп-сағыстарын тыытханнар. ²³ Илчлелр полған на тигрибнц пазында ах сағалларны турғыс салғаннар паза, ораза тудып, пазырғаннар. Анзын олар киртін сыххан Хан Худайның холына пиргеннер.

²⁴ Анаң, Писидийче иртіп, Памфилий чиринзер читкеннер. ²⁵ Пергий саарда Хан Худай сөзине үгреткеннер, анаң Атталий саарзар парғаннар. ²⁶ Андартын олар Антиох саарзар чүс парыбысханнар. Анда олар пу тоғыстарына Худайдаң алғас алған полғаннар, амды, тізең, олар аны толдыр салғаннар.

²⁷ Андар читкенде, тигриб чонын чыып алып, Худай оларнаң нпме иткенінеңер, хайди Ол иудей нпместерге киртіниссер ізк ас пиргенінеңер прай чоохтап пиргеннер. ²⁸ Ол саарда олар үгрелнчлелрнц хада иледе үр полғаннар.

Иерусалимдег чыылығ

15 Иудей чирінең килген кизлелрнц хай пиреези харындастарны, Моисей Чахии хоостыра сүннет итпезеңер, арачылан полбассар тіп, үгреткеннер. ² Че Павелнең Варнава ол кизлелрнең, чараспн, тың тартыс салғаннар. Андада пу кирек хоостыра Павелнең Варнаваны, идөк постарының аразынаң хай пирее пасха даа киртінчеткеннерн Иерусалимдег илчлелрзер паза тигриб ах сағалларынзар ызарға чарат салғаннар.

³ Павелнең Варнава, тигриб чонына үдестіртп алып, Финикий паза Самар чирлелрнц иртеннер, андағы чонға иудей нпместернц Худайға киртін сыхханнарынаңар чоохтап, прай киртінчеткеннерн уғаа тың өрндіргеннер.

⁴ Иерусалимзер чит килгеннерінде, оларны тигриб чоны, илчлелр паза тигриб ах сағаллары удурлааннар. Павелнең Варнава Худай постарынаң нпме иткенінеңер паза иудей нпместерге киртіниссер ізк ас пиргенінеңер оларға прай искір пиргеннер. ⁵ Андада фарисейлелрнц піргізіндег киртінчеткен кизлелрнц хай пиреези, тура хонып, иудей нпместерге сүннет идерге паза Моисей Чахиинца чуртирға кирек тіп чоохтанған.

⁶ Илчлелр паза тигриб ах сағаллары ол киректп үзүрерге чыылыс парғаннар. ⁷ Үр үзүргел соонда, Пётр, тур килп, оларға чоохтаан:

– Харындастар! Сирер пилчезер, иң пастабох Худай, иудей нпместер Чахсы Хабарны миннең истп, Худайға киртін сыхсыннар тіп, пістп арабыстаң мин таллап алған. ⁸ Кизлелр сағызын пилчеткен

Худай, иудей нпместерге пискеөк чили Худай Худын сыйлап, оларны Позына алчатханын киречилеен.

⁹ Пирдеебистп пасхалабин, иудей нпместернц чүректерн киртіниснең арыглабысхан. ¹⁰ Амды ноға сирер Худайны сынапчазар? Үгрелнчлелрнц мойныларына пістп өбекелелрбис тее паза піс тее апар полбаан чүктп сал пирерге күстенчезер? ¹¹ Че піс оларох чили Хан-пигибс Иисус Христостың паарсазынаң арачылан халарыбысха киртінчебис.

¹² Анаң чыылған чон, тымыл парып, Варнаванаң Павелнп искелн. Олар хайди Худай оларнаң пастыра иудей нпместернц аразында хайхастар паза танығлар иткенінеңер чоохтааннар. ¹³ Анаң олар тохтап парғанда, Иаков, чооғын пастап, теең: – Харындастар! Истпңер минп. ¹⁴ Симон чарыт пирген, хайди Худай пастап иудей нпместердең Позының чонын идп аларына хайығ салған.

¹⁵ Анзынаң ухаанчыларның сөстерп дее чарасчалар, аннаңар пидп пазылған полған:

¹⁶ «Анаң, айлан килп, Давидтпң хыйын түскелн чуртын, наачылап саларбын.

Иңзерп парған нпмелелрн, прай тыхтап, түзет саларбын.

¹⁷ Аннаңар пасха кизлелр паза прай чоннар, кемнп Мин Позыма чоным идінерге хығырғам, Хан Худайны тилелрлер, – тіпче прай пу нпмени чайапчатхан Хан Худай».

– ¹⁸ Худайға Позының хас-хацаннаң итчеткен киректерп прайзы пилдистп. ¹⁹ Аннаңар, сағынчам, Худайға айланчатхан иудей нпместерге харығ полбасха кирек. ²⁰ Че оларға пидп пас пирерге кирек – чой худайларға салылған чиистп чибеске, чөреес хылыхтығ полбасха, поо пазылған малның идпн чибеске паза ханны испеске, постары хынминчатхан нпмелелрн пасхаларына итпеске. ²¹ Моисей Чахиин хас-хацаннаң пеер полған на саарның синагогаларында хығырадырлар, аның сөстерн суббота сай искіредірлер нооза.

Иудей нпместерге пичк ысханы

²² Андада илчлелр паза ах сағаллар, прай тигриб чонынаң чөптезп алып, постарының аразынаң нпнче-де кизп таллап алғаннар, анаң оларны Антиох саарзар Павелнең паза Варнаванаң хада ызарға чарат салғаннар. Оларның пирсп Варсава тіп солалығ Иуда, икнчизп Сила полған. Олар киртінчеткен харындастарның аразында пастыхтар полғаннар. ²³ Олар мындағ пичк пас пиргеннер:

«Илчлелр, тигриб ах сағаллары паза харындастар Антиох саарда, Сирий паза Киликий чирлелрнде чуртапчатхан иудей нпмес чоннардаң сыххан харындастарға чолабит ысчабыс! ²⁴ Пістп арабыстаң парған хай пирее кизлелр, сүннет итчең кибрнп тудып, Моисей Чахиинца чуртирға кирек тіп, сирелрн сағыссырат салғаннарын искебис. Піс оларға андағ нпмени чахыбаабыс. ²⁵ Аннаңар піс, мында чыылызып, аарлығ Варнаванаң паза

Павелнең хада сірерзер поэзыбыс таллап алған кизілерібісті ызарға чарат салғабыс. ²⁶ Ол кизілер Хан-пигібіс Иисус Христос үчүн постарының тыннарына даа айбааннар. ²⁷ Аннаңар піс сірерзер Иуданы паза Силаны ысчабыс. Олар піс пасхан нимелерні сөстернең чарыт пирерлер. ²⁸ Худай Худы даа, піс тее сірерге пасха чүк артарға пір дее кирек чоғыл тіп сағынчабыс, че пу ла иң кирек нимелерні: ²⁹ чой худайларға тайығ идіп салған чиисті, поо пазылған малларның идін паза ханны чібеңер, чөреес хылыхтығ полбаңар паза постарың хынминчатхан нимені пасхаларына даа итпин турыңар. Пу нимені толдырзаңар, орта идерзер. Хазых улыңар».

³⁰ Ысхан кизілер, Антиох саарзар чидіп, кизілерні чыып алып, пу пічікті пирібіскеннер. ³¹ Мындағы чон, ол пічікті хығырып, чахығларға өрінген. ³² Иуданаң Сила, ухаанчылар полғаннарынаңар, мындағы харындастарны көп үгредіп, оларның киртіністерін тыытханнар. ³³ Анда анча-мынча улып алған соонда, харындастарны нандыра, оларны пеер ысханнарзар, амыр хоных алғап, поэзыдыбысханнар. ³⁴ Че Сила анда халарға сағыныбысхан, Иуда, тізең, Иерусалимзер айланған.

Павелнең Варнаваның чарылысханы

³⁵ Павелнең Варнава Антиох саарда чуртааннар. Олар паза пасха көп үгретчилер, кизілерні Хан Худай сөзіне үгредіп, Чахсы Хабарны искиргеннер.

³⁶ Нинче-де тус ирткенде, Павел Варнаваа теен: – Хан Худай сөзін искирген прай саарларыбысча хатап чөр киліп, Худайға киртінчеткеннер хайди чуртапчатханнарын көр килең.

³⁷ Варнава поэзынаң хада Марк тіп солалығ Иоанны алып аларға сағынған. ³⁸ Че Павел постарынаң Памфилийде чарыл парыбысхан, паза итчең тоғыстарында араласпаан Иоанны хада аларға хынмаан. ³⁹ Анзынаң талаза халып, олар чарылыс парғаннар. Варнава, Маркты хада алып, Кипрзер кис парыбысхан. ⁴⁰ Павел, тізең, Силаны таллап алған, анаң харындастар пастыра Худай алғазын алып, чорыхха сығыбысхан. ⁴¹ Олар, Сирий паза Киликий чирлерінче чөріп, андағы тигриб чонының киртіністерін тыытханнар.

Павелге Тимофейнің хозылғаны

16 Павел Дервий паза Листр саарларға читкен. Анда киртінчеткен иудей іцеліг, грек пабалығ Тимофей ады-солалығ үгрэнчі полған. ² Тимофейдеңер Листрдегі паза Икондағы харындастар чахсы чоохтанғаннар. ³ Павел аны поэзынаң хада алып аларға хынған, че андағы иудейлер Тимофейнің пабазы грек кизи полчатханын пілгеннер, аннаңар ол Тимофейге сүннет иттірібіскен. ⁴ Иди олар, саардаң саарға чөріп, анда киртінчеткен кизілерге Иерусалимдегі

илцлернің паза тигриб ах сағалларының чарадығларын, чахығларын толдыр турардаңар чоохтап турғаннар. ⁵ Тигриб чонының киртінізі тыып, аның саны күннің сай хозылғаннаң хозылған.

Павелнің хараана көрінген көспек

⁶ Хақан олар Фригий паза Галат чирлерін ирткеннерінде, Худай Худы оларны Асий чирінзер Худай сөзінеңер искирерге поэзиптаан. ⁷ Мисий чирінзер чидіп, Вифиний чирінзер парарға иткеннер, че Хут оларны андар поэзиптаанох. ⁸ Мисий чирин иртіп, олар Троада саарға читкеннер. ⁹ Хараазын Павелнің көспегінде Македон чирінең пір кизи, алнында тура түзіп, сурынып ала теен: «Македон чирінзер киліп, піске улыс пир». ¹⁰ Аны көрген соонаң, Хан Худай пісті Чахсы Хабардаңар искирерге андар хығырча тіп сағына тартып, сах андох Македон чирінзер парарға тимненібіскебіс.

Павелнің Филипп саарда үгреткені

¹¹ Иди, Троада саардаң сығып, піс Самофракий олтырыхсар көні читкебіс, пазағы күнінде, тізең, Неаполь саарда полғабыс. ¹² Андартын Филипп саарзар читкебіс. Ол Македон чирінің пу чардығындағы пастағы саар полған паза Рим колониязы полған. Анда піс анча-мынча күн полғабыс. ¹³ Субботада піс саар тастындағы суғ хазынзар парғабыс, хайда иудейлернің кибірі хоостыра Худайға пазырчаң чир пар поладыр. Анда одырып алып, чыылыс парған ипчилернең чоохтасхабыс. ¹⁴ Оларның аразында Фиатир саардаң аарлығ хызыл ис сатчаң паза Худайны улұғлапчатхан Лидий тіп пір ипчи истіп одырған. Хан Худай, тізең, Павелнің чооғын оңарзын тіп, ол ипчинің чүреен ас пирген. ¹⁵ Лидий, ибдегілерінең хада кіреске түскен соонда, теен:

– Мини Хан Худайның сын кизи тіп сағынчатсаңар, турамзар кіріп, минде чуртап алыңар.

Иди ол пісті чөптеп алған.

Павелнең Силаның харибге чаптырғаны

¹⁶ Пірсінде піс пазырчаң чирзер парчатханда, нымысчы хыс тоғас парған. Ол полар нимені көзітчеткен хутха хаптырт салтыр. Иди ухаанчылап, ол хыс ээлерін уғаа пайытчатхан. ¹⁷ Павелнің паза пістің сообысча киліп, ол хыс хысхырған:

– Пу кизілер Оөркі Худай нымысчылары. Олар піске арачыланыс чолынаңар искирчелер.

¹⁸ Иди ол хыс көп күн ит турған. Павел, тарын парып, айнаа# айланып, теен:

– Иисус Христостың адынаң тіпчем сағаа, сых аннаң!

Олох туста чабал хут хыстаң сых чөрібіскен. ¹⁹ Пайаағы хыстың ээлері, пайычаң оңдайлары чох пол парғанын көріп, Павелнең Силаны, тудып алып, чыылығлар иртірчең чирзер алдыра

пастыхтарзар сөзір сыхханнар. ²⁰ Оларны пастыхтарынзар ағыл килип, тееннер:

– Пу иудей полчатхан кизилер пістің саардағыларны ай-пораан итчелер. ²¹ Олар мында піске, римдегилерге, чаразарға даа, толдырарға даа килиспинчеткен кибірлерні үгрет парчалар.

²² Кизилер дее олардаң тоғыр пол сыхханнар. Пастыхтар, тізең, Павелнең Силаның кип-азахтарын суура тартып, оларны сымыхнаң соғарға чахааннар. ²³ Соғып-соғып алып, тізең, оларны харибге чаап салғаннар. Андағы хадағчаа оларны сиргек хадарарға чахааннар. ²⁴ Андағ чахығ алып алып, хадағчы, оларны истіндегі пөлікте пиктеп, азахтарына ағас кизен кизірт салған.

²⁵ Орты хараа тузында Павелнең Сила, пазырып, Худайны саблапчатхан сарыннарын сарнааннар, харибдегилер, тізең, оларны искеннер. ²⁶ Кинетін чирнің ұғаа тың тітіреп сыхханына хариб төзінең прай чайхала түскен, анаң прай ізкітер аза чачырааннар, прайларының илчірбелері пос-пас түс парғаннар. ²⁷ Хариб хадағчызы, усхун килип, көрзе, прай ізкітер азых. Анаң, харибдегилер тис парыбысхан поларлар тіп, ол, хылызын сығара тартып, позын сазыбызарға иткен. ²⁸ Че Павел, тыыда чоохтанып, аны тохтадыбысхан:

– Позиңа хомай ниме итпе. Піс прайзыбыс мындабыс.

²⁹ Хадағчы, чарытхы ағылдырып алып, хариб истінзер кире ойлаан, анаң, тітірезіп ала, Павелнең Силаның азағынзар түскен. ³⁰ Анаң оларны харибдең сығар парыбызып:

– Пиглерім! Арачылан халар үчүн, ниме идерге кирек мағаа? – тіп сурған ол.

– ³¹ Иисус Христос Хан-пиге киртін, андада позың даа, прай тураң даа арачылан халарзар, – нандырғаннар ағаа олар.

³² Анаң Хан Худай сөзіне аны паза аның туразында полған прай кизилерні үгреткеннер.

³³ Хадағчы олох туста хараазын, оларны сығарып, палығларын чууп пирген, анаң позы даа, аның ибдегилері дее сах андох киреске түскеннер. ³⁴ Анаң, оларны ибінзер ағылып, стол кистіне одыртып, сыйлаан, позының паза ибдегилерінің Худайға киртін сыхханнарына өрінген.

³⁵ Күнөрте пол килгенде, саар пастыхтары, нымысчыларын хадағчызар ызып, тееннер:

– Ол кизилерні позыдыбыс.

– ³⁶ Пастыхтар сірерні позыдыбыс тіп кизи ыстылар. Амды, мыннаң сығып, амыр-хазых чөріңер, – искірген Павелге хариб хадағчызы.

– ³⁷ Пісті, Рим кизилерін, чарғы даа чох, чон көзіне чыртып, харибге чапханнар. Амды, тізең, сым-туюххан позытчалар? Чох, постары килип, позыдыбыссыннар пісті, – теен оларға Павел.

³⁸ Нымысчылар, парып, ол сөстерні саар пастыхтарына читір пиргенде, анзылары, пуларның Рим кизилері полчатханнарын истіп, хорых парғаннар. ³⁹ Килип, тізең, оларның алнында

пыросынғаннар, анаң, тастынзар сығарып, саардаң парыбызыңар тіп сурынғаннар. ⁴⁰ Олар, тізең, харибдең сығып, Лидийзер килгеннер, анда киртінісче харындастарны көр салып, оларны үгретіп, саардаң чөре халғаннар.

Фессалоник саарда

17 Павелнең Сила, Амфиполь паза Аполлон саарларны иртіп, иудейлернің синагогазы турчатхан Фессалониксер чиде салғаннар. ² Павел позының оңдайынча синагогазар кіріп, үс суббота изере кизилернең Худай Пічиин үзүрген. ³ Мессий, чобалып, өлімнең тірлерге кирек полған тіп чарыда чоохтап ала, киречилеен.

– Ана ол Мессий мин чоохтапчатхан Иисус полча, – теен Павел.

⁴ Исчеткен кизилернің хай пиреези, киртін сығып, Павелнең Силаа хозылған. Оларның аразында Худайны улуғлапчатхан гректер көп полған, ідөк саблығ ипчилер дее илееде полған. ⁵ Че киртінминчеткен иудейлер, атархап, саарның ачыхтарынаң нимее чарабаан кизилерні хада алып, хорылысханнар паза саардағы чонны тарындырғаннар, анаң Иасонның туразынзар парып, Павелнең Силаны чон алнына сығарыңар тіп хысханнар. ⁶ Че оларны таппин, иудейлер Иасонны паза киртінчеткен харындастарның хай пиреезін, хаап алып, саар пастыхтарынзар апарғаннар.

– Прай чирні ай-пораан итчеткеннер пеер читтірлер! ⁷ Иасон, тізең, оларны туразына кирген. Ол кизилер, хағанның чахығларынаң тоғыр полып, пасха кизіні, Иисусты, постарының ханына санапчалар, – тіп, хысхырысханнар.

⁸ Анзын искен кизилернің дее, саар пастыхтарының даа аразында хорылыс пасталыбысхан. ⁹ Че анаң Иасонның паза пасхаларының изес ахчаларын алып алғаннар, постарын, тізең, позыдыбысханнар.

Верий саарда

¹⁰ Киртінісче харындастар, тізең, олох хараазын Павелнең Силаны Верий саарзар ызыбысханнар. Андар чидіп олар иудейлер синагогазынзар парғаннар. ¹¹ Мындағылар фессалониктегілернің хыринда арығ сағыстығ полғаннар: олар, күннің сай Худай Пічиин хығырып, андағ ба, андағ нимес пе тіп сыныхтап ала, Чахсы Хабарны хынып алғаннар. ¹² Пу саардағы кизилернің көбізі киртін сыххан: гректернің пай ипчилері дее, иреннернің дее илеедези.

¹³ Че хақан Фессалониктегі иудейлер Павелнің Верий саарда Худай сөзіне үгретчеткенін піл салғаннар, олар, андар чиде салып, андағы кизилерні Павелдең тоғыр көдіріп, сағыстарын ай-пораан иткеннер. ¹⁴ Андада киртінісче харындастар Павелні талайзар алдыра парчатхан кизіні чили

ызыбысханнар. Силанаң Тимофей, тізең, анда халғаннар. ¹⁵ Хада килген кизилер Павелни Афин саарға читіре үдес салғаннар. Анаң, Павелдең Силанаң Тимофейни позынзар табыраанча ызыбызарға чахығ алып алып, нандыра пара халғаннар.

Павел Афин саарда

¹⁶ Оларны Афин саарда сағыпчатхан туста Павел, кизи чайаан хурайларның саарға толдыра турғлапчатханнарын көріп, тың ачырған парған.

¹⁷ Аннаңар ол синагогада иудейлернең, Худайны улуғлапчатхан гректернең паза күннің сай тасхар тоғасхан кизилернең чоох апарған.

¹⁸ Андағы эпикурей паза стоик философтарның хай пиреези † Павелнең чоохтасхан. Павел кизилерге Иисустаңар паза Аның тірилгенінеңер Чахсы Хабар искирчеткеннеңер, пиреелери чоохтанғаннар: «Ниме тирге сағынча пу хуруғ тил?» Че пасхалары тееннер: «Ол писке пасха хурайлардаңар чоохтапча ба таң».

¹⁹ Олар, Павелни Ареопаг чөбинің орнынзар ағыл килип, тееннер:

– Синің үгретчеткенің хайдағ андағ наа үгретің полчаң, писке аны пилерге чарир ба? ²⁰ Син пістің хулахтарыбысха пасхаңыл нимелер чоохтапчазың. Аннаңар, аның ниме полчатханын, піліп аларға сағынчабыс.

²¹ Афин саардағылар паза пеер пасха чирдең килген кизилер наа нимеденер чоох-чаахтазып, истип, тус иртірерге хынғаннаң артых пасха пір дее нимее иди тың хынмачаңнар.

²² Павел, Ареопаг чөбинің ортызында турып, чоохтап сыххан:

– Афин саардағылар! Мин, сірерни көріп, хурай кибириг полчатханнарыңны сизинчем. ²³ Мин, сірерниң пазырчатхан орыннарыңны ситкіп көр чөріп, тайығ салчаң орыннарыңны пірсине урун парғам. Анда «кизи пілбес Худайға» тіп пазыл партыр. Ана Анзынаңар, хайзын сірер, пілбезе дее, улуғлапчазар, чоохтап пирим сірерге.

– ²⁴ Пу чир-чайаанны паза андағы прай нимени төстеп салған Худай – чирниң паза тигирниң Хан Худайы – кизи холынаң иділген храмнарда чуртабинча. ²⁵ Ол Позына, пирее ниме кирексіп, кизилер нымысчы ползыннар тіп сурынминча. Ол Позы прай нимее тын, чуртас паза нинче ниме пар прай пирче. ²⁶ Пір кизидең Ол прай чоннарны чайап салып, оларны чуртирға прай чир үстүнче тарадыбысхан. Чоннарға чуртир тузын паза орнын прай көзіт пирген.

– ²⁷ Кизилер Худайны тилеп чөрзиннер тіп, арса, сизик хаап, Аны таап таа алар ба тіп, Худай иди иткен. Итсе-де, Ол пістің полғаныбыстаң на тың даа ырах нимес.

²⁸ «Піс Худайның сылтаанаң чуртапчабыс,

пас чөрчөбіс паза өөн позыбыснаң мындабыс нимес пе зе».

Сірерниң кибилисчилеріңнің хай пиреези чоохтаанни:

«Піс тее Аның палаларыбыс».

– ²⁹ Писке, Худай төлі полчатханыбыс үчүн, Худай алтыннаң, күмүстең алай тастаң ус хол паза кизи сағызы сылтаанда чайал парған ома тіп сағынарға чарабас. ³⁰ Аннаңар Худай прай кизилерге, Аны пілбеен тустарға хайығ салбин, амды чазыхтарынаң хыйа полыбызарға чахыпча. ³¹ Худай чир үстүндег чонның орта чарғызын итчең күнни Позы таллап алған Кизизи пастыра адап салған. Анзын Ол, Аны өлімнең тірлдіріп, прай кизилерге киречилеен.

³² Өлімнең тірлдіріп алчатханын истип, пиреелери күлгеннер, пасхалары, тізең, чоохтанғаннар:

– Ол нимеденер сини пирее пасха туста истип аларбыс.

³³ Анаң Павел олардаң сых чөрібіскен. ³⁴ Че хай пирее кизилер, ағаа хозылып, киртин сыхханнар. Оларның аразында Дионисий тіп ирен, Ареопаг чөбинің кизизи, Дамарь тіп ипчи паза пасхалары даа хада полғаннар.

Павел Коринф саарда

18 Аның соонаң Павел, Афин саардаң сығып, Коринф саарзар килген. ² Анда Понт чирінең сыххан Акила тіп иудейге паза аның ипчизине, Прискиллаа, тоғас парып, оларзар килген. Рим хағаны Клавдий прай иудейлерни Римнең сығара сүргеннеңер, олар үр ниместе Италидең килген полғаннар. ³ Олар даа, Павелөк чили, отахтар итчеткен устар полғаннарынаңар, ол, оларда халып, тоғынған. ⁴ Суббота сай Павел синагогада иудейлернең паза гректернең чоохтазып, оларны киртиндірерге күстенген.

⁵ Силанаң Тимофей Македон чирінең килгеннерінде, тізең, Павел, көңнине пастырып, иудейлерге Мессийниң Иисус полчатханын киречилеен. ⁶ Иудейлер, тізең, ағаа тоғырланып, чабал чоохтан сыхханнарында, Павел, кип-азаан хахтабызып, оларға теен:

– Сірерге урунған ниме үчүн постарың нандырығ тударзар. Мин арығын. Амды мин пасха чоннарзар парарбын.

⁷ Анаң сығыбызып, Худайны аарлапчатхан Иуст тіп пір кизилер килген. Аның туразы синагога хыриңда турчаң. ⁸ Синагога пазы Крисп, тізең, прай ибдегилерінең хада Худайға киртин сыххан. Коринф саардағыларның аразынаң көп кизи, идөк киртиніп, киреске түскен. ⁹ Хараазын көспегінде Худай, Павелниң хараана көрініп, теен:

– Хорыхпа, чоохтан на тур, пір дее тохтаба. ¹⁰ Мин синнең хадабын, нооза. Пу саарда Миниң кизилерім көп, аннаңар сағаа пирдеези хомай итпес.

¹¹ Павел пу саарда, кизилерни Худай сөзине үгретіп, пір чыл алты ай полған.

† Ол туста эпикурейлер паза стоиктер ікі пөзік паалалчатхан философия школалары полғаннар.

¹² Ахай чирінің пастығына Галлионны турғыс салғаннарында, иудейлер, пос аразында чөптезіп алып, Павелні тудып алғаннар, анаң аны чарғаа ағыл килгеннер. ¹³ Павел кизілерні Моисей Чахьи хоостыра нимес Худайға пазыраға үгретче тіп хоптааннар.

¹⁴ Павел чоохтанарға иткен аразында, Галлион иудейлерге теен:

– Иудейлер! Пу кизи пирезин хыйыхтаан полза алай хомай ние идерге харасхан полза, андада мағаа сірерні исчең сылтағ поларчы. ¹⁵ Че талас үгретілгендер, ады-солалардаңар паза Моисей Чахығларынаңар парчатса, ол киректерні постарың алынча үзүріңер. Минің ол нимелерге чарғычы поларым килбинче.

¹⁶ Анаң оларны чарғы чирінең сығара сүрбіскен. ¹⁷ Прай гректер, тізең, Сосфенни, синагога пазын, хаап алып, чарғы туразы алнында сохханнар, че Галлион оларның араларына пір дее кирбеен.

Павелнің Сирийдегі Антиохсар айланғаны

¹⁸ Павел, Коринф саарда илееде күннер полып алып, харындастарнаң анымчохтазып, Сирий чирінзер чүс парыбысхан. Акиланаң Прискилла даа анаң хада парыбысханнар. Павел Кенхрей саарда, Худайға пирген сөзін толдыраға тіп, састарын хырыхтырыбысхан. ¹⁹ Ефес саарға читкенде, Павел, синагогазар кіріп, анда иудейлернең анзынмынзын үзүрген. Олар постарында ам даа полып аларға сурынғаннарында, Павел ынабаан.

– Мағаа пу чағдапчатхан үлүкүнде Иерусалимде поларға кирек. Худай пирзе, мин соонаң сірерзер килербін, – теен.

Анаң анымчохтазып, Акиланаң Прискилланы Ефесте халғыс салып, позы, тізең, парыбысхан.

²² Кесар саарға чидіп, аннаң Иерусалимзер киліп, тигриб чонынаң тоғазып алып, Павел Антиох саарзар парыбысхан. ²³ Анда анча-мынча тус полып алып, пазох чорыхха сығыбысхан. Үгретілгеннің көңілерін тыыдып ала, Галат паза Фригий чирлерін изерістіре ирт парып одырған.

Аполлостың Ефесте полғаны

²⁴ Александр саарда төреен Аполлос тіп ады-солалығ пір иудей Ефес саарзар килген. Ол уғаа хоос чоохтығ паза Худай Пичиин чохсы пілчеткен кизи полған. ²⁵ Аполлос, Хан Худайның чолынча үгретілген кизи полып, прай ізіг көңінең чоохтанып, Хан-пигбістеңер түзімніг үгрет салып одырған, че итсе-де ол Иоанның киреске түскенін не пілген. ²⁶ Аполлос синагогада пір дее чалтанмин чоохтан сыххан. Акиланаң Прискилла, аны искен соонда постарынзар хығырып алып, ағаа Хан Худай чолынаңар орта иде чоохтап пиргеннер. ²⁷ Анаң Аполлос Ахай чирінзер парарға тимненбіскенде, мындағы харындастар, андағы үгретілгендерге Аполлосты чохсы удурлазыннар тіп, пічік

ызыбысханнар. Аполлос, андар чит киліп, Худай паарсазы хоостыра киртіністіг пол парғаннарға көп польсыхан. ²⁸ Ол кизілер көзіне тартызығларда күстіг сөзінең Худай Пичии хоостыра Мессийнің Иисус полчатханын уғаа киртіндіре көзідіп, иудейлердең азып алчаң.

Павелнің Ефесте полғаны

¹⁹ Аполлос Коринф саарда полчатхан туста, Павел, ортызынзархы чирлерче иртіп, Ефес саарзар чит килген. Анда хай пирее үгретілгенні таап алып, ² олардаң сурған:

– Сірер, киртін сығып, Худай Худын алғазар ба?

– Піс Худай Худынаңар испеебіс тее, – нандырғаннар олар ағаа.

– ³ Хайдағ ние пастыра сірер киреске түскезер? – пазох сурған олардаң Павел.

– Иоанның киреске түзіргенінең, – нандырғаннар олар.

– ⁴ Иоанн кизілерні чазыхтарынаң хыйа ползыннар тіп киреске түзірген. Ол позының соонча килчеткеніне, Иисус Христосха, киртінерге хығырған, – теен Павел.

⁵ Аны истіп, үгретілген Иисус Хан-пигнің адынаң киреске түскеннер. ⁶ Анаң Павел оларзар холларын салғанда, оларға Худай Худы түскен. Үгретілген ухаанчылааннар паза аймах-пасха тілленең чоохтан сыхханнар. ⁷ Оларның прайзы он ікіче кизи полған.

⁸ Павел, синагогазар киліп, кизілернең чоохтазып, Худай хан-үлгүзінеңер киртістіг иде үс айча чалтанмин үгреткен. ⁹ Че хай пирее кизілер, ағаа тарынып, киртінмин, кизілер көзіне Хан Худай чолын сөклееннер. Андада Павел, киртінчеткен үгретілгенні чарып алып, Тиранн тіп кизінің үгретілген туразында күннің сай үгрет турған. ¹⁰ Иди ікі чылча полған. Аннаңар Асий чирінің прай даа кизілері, иудейлер дее, гректер дее, Иисус Хан-пигдеңер үгретілгенні искеннер.

Скеваның ооллары

¹¹ Худай Павелнің холынаң илееде хайхастар иткен. ¹² Ағырығ кизілерзер аннаң ал халған хол платтарын алай ба хурларны салып, ағырығларын тохтатчаңнар, чабал хуттар даа олардаң сых парыбыс турчаңнар. ¹³ Пір орында чуртабинчатхан иудей сыбырағчылары даа Иисус Хан-пигнің адынаң чабал хуттар кірген кизілерні имнирінде тузалан көрчеңер.

– Сірерні Павел үгретчеткен Иисустың адынаң сыбырапчабыс, – чоохтанчаңнар олар.

¹⁴ Андағ нимені иудейлернің улуғ абызы полчатхан Скеваның читі оолғы итчең.

¹⁵ Че чабал хут оларға піди нандырған:

– Иисусты пілчем, Павел дее мағаа таныс, че сірер чи кемзер?

¹⁶ Анаң чабал хутха хаптырған кизи, оларға атығып, тыыныбызып, күснең оларны асхан, анзылары, тізең, ол турадаң, кип-азах чох паза чоо сохтыр салып, сығара хонғаннар. ¹⁷ Пу тылаас Ефес саарда чуртапчатхан прай даа иудейлер паза гректер аразында тарап парған. Прайзы хорыханнарына Иисус Хан-пигнің адын сабландырған. ¹⁸ Киртин парғаннарның көбізи, тізең, Павелзер килип, постарынаңар паза иткен чазыхтарынаңар көни чоохтааннар. ¹⁹ Сыбырағчы киреенең айғасхан кизилернің көбізи, постарының пічктерін чыып алып, оларны кизилер көзине өртеен. Ол пічктернің турчатхан паазын санабысханда, илг муң күмүс ахчаа чит партыр. ²⁰ Ана иди, күс алынып, тарап сыххан Хан Худай сөзи.

²¹ Ол киректер соонда Павел, Македон паза Ахай чирлеринче иртерге паза Иерусалимге чидерге пөгін тудып, чоохтанған:

– Анда полып алып, мағаа Римни дее көріп аларға кирек.

²² Анаң ол, поэна полысчатхан Тимофейнең Ерастты Македон чиринзер ызыбызып, поэи үр нимеске Асий чиринде хала парған.

Ефестегі хорылыс

²³ Ол тустарда Хан Худай чолынаң тоғыр илееде көп кизи көдірілген. ²⁴ Күмүс киреенең айғасчатхан ус кизи Димитрий, Артемиданың † күмүс храмычахтарын итчеткен ус, чонға паза хоосчыларға илееде көп парыс ағылчаң полған.

²⁵ Ол, хоосчыларны паза пасха даа андағох ус чонны чыып алып, теен:

– Арғыстар! Сіерер пілчезер, пу тоғыснаң палғалыстығ пістің ис-пайыбыс. ²⁶ Че сіерер көртеечезер, истеечезер, пу Павелнің Ефес саарда ла нимес, че прай даа Асий чиринде, кизи холынаң иділген нимелерни худай ниместер тип кизилерге киртиністіг чоохтан чөріп, көп кизини тискерлендірчеткенін. ²⁷ Мынзы, тізең, узыбыстың на нимес, че улуғ худайыбыс Артемиданың храмының пір дее нимее салылбазынаң хорғыстығ. Прай Асий чиринде паза прай чир-чалбахта улуғлалчатхан худайыбыстың аарлығ омазы хырыл халар.

²⁸ Пу нимені ис салып, оларның чабаллары тут килген.

– Ефестегі Артемида илбек! – хысхырыс сыхханнар олар.

²⁹ Прай саар хорылысха пат парған. Павелнең хада чөрчеткен македон кизилерін, Гаийнең Аристархты, хаап алып, прайзы пір саңай чыылығлар иртчеткен орынзар чүгүрізе халған.

³⁰ Павел ол кизилерзер удур сығарға иткенде, үгрэнцлер аны поэитпааннар. ³¹ Асий чиринің хай пірее пастыхтары даа, Павелге нанчы

полчатханнары, андар кизи ызып, чыылығда көринмеске сурынғаннар.

³² Ол туста пірееелері пір ниме, пасхалары, тізең, пасха ниме хысхырысханнар. Чыылығ оорли ла иртчеткен, мында чыылыс парғаннарның көбізи нимее чыылысханнарын даа пілбеен. ³³ Иудейлер постарының аразынаң Александрны сығара иткеннер. Кизилер аразынаң кем-де ағаа ниме идерге кирек полчатханын чоохтаан. Александр, холын көдіріп, кизилерге чоохтанарға иткен.

³⁴ Кизилер, аның иудей полчатханын піл салып, пір тиңе пірее ікі часча хысхырғаннар:

– Ефестегі Артемида илбек!

³⁵ Андада саар пастыхтарының пірси, кизилерни амырадып, теен:

– Ефес кизилері! Кем пілбинче, Ефес саар илбек Артемида худайның паза тигірдең түскен ызых тастың †† нымысчы саары полчатханын? ³⁶ Мында тартысчаң ниме чох полза, андағда сіерерге, амырап парып, кинен хылынмасха кирек. ³⁷ Сіерер, тізең, пеер Артемида худайыңарны хомайлабаан даа, храмда даа пір дее ниме оғырлабаан кизилерни ағыл килгезер. ³⁸ Димитрий паза аннаң хада полчатхан хоосчылар кемни-де хоптирға сағынчатсалар, андағ нимее чарғылар паза пастыхтар пар: андар удур-төдір хоптаниссыннар. ³⁹ Че пірее пасха ниме көрглепчетсеңер, анзы үлгү-чахығ чыылиинда пөгилер. ⁴⁰ Пісті, пол парған ниме үчүн, кизилер, хорылыс көдірчезер тип, пыролыбызарға даа айабастар. Пу хорылысты ахтир пістің пір дее сылтаабыс чоғыл.

[41] Иди тип, ол чыылған чонны поэидыбысхан.

Павелнің Македон паза Грек чирлеринче чөргени

20 Хорылыстар тоозылғанда, Павел, үгрэнцлерін хығырып, оларның көңилерін тыыда чоохтанып, анаң оларнаң анымчохтазып, саардаң сығып, Македон чиринзер парыбысхан.

² Ол чирлерче иртчеткенде, андағы киртинчеткеннернің көңилерін тыыда чоохтанып ала, Павел Грек чиринзер чит килген. ³ Анда ол үс ай полған, анаң Сирийзер парыбызарға иткен. Че иудейлернің поэинаң тоғыр иділген хорылыстардаңар піл салып, Македон чиринче нандыра айланарға пөгін сыххан. ⁴ Аны Асий чирине теере Верий саардаң килген Пиррнің оолғы Сосипатр, Фессалоник саардаң килген кизилер Аристархнаң Секунд, Дервий саардаң килген Гаий, Тимофей, Асий чиринең килген кизилер Тихикнең Трофим үдескеннер. ⁵ Олар, пурун парып, пісті Троядада сағааннар. ⁶ Піс, тізең, Ачитпаан халас үлүкүні ‡ соонда Филипп саардаң чүс парыбысхабыс. Анаң писче күн пазынаң оларға Трояда саарда читкебіс. Анда читі күн полғабыс.

† Артемида грек кибірінде чир чайааның прай саринаң хозылып өзериңе устапчатхан ипчи худай полған. Ефесте Артемидаа улуғ храм турчаң.

†† Тигірдең түскен ызых тас – грек тилинде «диопет» тип адалча. ‡ Ачитпаан халас үлүкүні Апрель айда, Па'сха үлүкүнінің пасталарына орта, иртірліче.

Павелнің Трояда халғанчызын полғаны

⁷ Суббота иирде үгрэнцлер Павелзер халас сындырарға чыылысханнар. Пазағы күнінде чорыхха сығарға итчеткеннеңер, Павел үгрэнцлернең хада орты харааға теере чоохтасхан.

⁸ Пис чыылысхан үстүндегі пөлікте чарытхылар илееде полған. ⁹ Павелнің узах чооғы тузында көзенек алнында одырчатхан Евтих тип оол сабыхсып парыбызып, хыймырана түзіп, үзінчү хадылдаң чирге түс парған, көдірзелер, өліг.

¹⁰ Павел, алтынзар түзіп, андар чаба чадып, аны хучахтап алып, теен:

– Сағыссырабаңар, аның тыны ам даа сыхпаан.

¹¹ Анаң ол, хатап өөр сығып, халас сындырып алып, чібізіп, илееде үр, таң азыра даа, чоохтана-чоохтана, сых чөрібіскен. ¹² Пайаағы оолны тіріг позын ағыл килгеннеріне кизилер уғаа тың өрін парғаннар.

Павелнің Милит саарзар чөргені

¹³ Пис, пурун парып, керіпке одырыбызып, Асс саарзар, Павелни алып аларға тип, чүс парғабыс. Ол, андар чазағ парарға полип, писке иди идерге чахаан. ¹⁴ Павел пісті Асс саарда удурлаанда, пис аны керіпке алып алып, Митилина саарзар чүзе халғабыс. ¹⁵ Андартын парыбызып, пір күнінде Хиос олтырыхтың тоғыр турыбысхабыс. Паза пір күнінде Самос олтырыхха читкебіс. Анаң, Трогиллийде полип алып, пір күн пазынаң Милит саарға килгебіс. ¹⁶ Павел, оңдай полза, Иліг күн пайрамында † Иерусалимде полип аларға маңзыраан, аннаңар ол, Асий чирінде тус чідірбеске тип, Ефес саарда тохтабин, аннаң андар чүзерге чарат салған.

Павелнің Милиттегі чооғы

¹⁷ Павел, Ефес саарның тигриб ах сағалларын хығыртыбызарға тип, Милит саардаң кизилер ызыбысхан. ¹⁸ Ах сағаллар андар килгенде, тізең, Павел оларға теен:

– Миниң, Асий чирінзер киліп, пастағы күннердеңөк сығара сыбыра сірернең хада полғанымны пілчезер. ¹⁹ Мин, көп хати харах чазым төгіп ала, иудейлернің чабал сағынып иткен сынағларын тобырып ала, Хан Худайға пазымның тоғынғам. ²⁰ Мин, кизи көзіне алай алынча иблерде ние дее искирзем, хайдағ даа ниее үгретсем, тузалығ пір дее ние иртірбеем. ²¹ Мин иудейлерни дее, гректерни дее, чазыхтаң хыйа полип, Худайзар айланарға паза пістің Хан-пигібіс Иисус Христосха киртінерге үгреткем. ²² Амды мин Худай Худы көңнінче Иерусалимзер парчам. Пілбинчем, ние анда мини сағыпча. ²³ Че, мини хариб паза хыйаллар сағыпча тип, Худай Худының прай саарларда

† Пу пайрам Па'сха үлүкүннің соонаң илігінчү күнінде таныхталчаң, ол арыс сапчаң туста иртчең.

киречилепчеткенін не пілчем. ²⁴ Мин, тізең, позымның үлүзімни, Иисус Хан-пигдең алған тоғысты, Худай паарсазынаңар Чахсы Хабарны кизилерге өөрчліг искирерін толдыр салим на тип, пір дее ниее хайбинчам, позымның чуртазымны даа ниее салбинчам. ²⁵ Амды мин пілчем: сірер прайзыңар, кемнің аразында мин чөргем паза кемни Худай хан-үлгүзіне үгреткем, мини паза көрбессер. ²⁶ Мин Худайның прай көңнін сірерге искир турарға часпаңаңмын. Аннаңар пүүнгі күнде чоохтапчам сірерге: мин пірдеезінің ханында пыролығ нимеспін. ²⁸ Постарыңны паза Худай Худы хадарарға пирген өөрні чахсы көріңер. Худайның паза Хан-пигібістің Позының төгілген ханы пастыра алған тигрибин хайраллаңар. ²⁹ Миниң соомда сірерзер өөрні айабас чап пүүрлер килерлерін пілчем нооза. ³⁰ Сірернің дее араңарда, үгрэнцлерни постарының соонча апарыбызарға полип, саба чоохтанар кизилер табылар. ³¹ Аннаңар сизіктіг полиңар, сірернің полғаныңарны ла үс чыл үзгі чох хараа-күнөрте, харах чазым төгіп ала, үгреткенімни ундубаңар!

– ³² Амды даа, харындастар, мин сірерни Худай хольна пирчем. Аның паарсастығ сөзін ундутпаңар! Ол сірерни аннаң андар үгрет полар, ідөк Худай позының прай кизилеріне пирчеткен алғастардаң сірерге дее пир полар. ³³ Мин пірдееңердең күмүс тее, алтын даа, кип-азах таа аларға сағынмаам. ³⁴ Постарың пілчезер, мин позыма даа, миннең хада полған кизилерге дее кирексеен нимелерни пу холларымнаң тоғынып алчаңмын. ³⁵ Мына піди писке, күстеніп тоғынып, күс чохтарға полизарға паза Иисус Хан-пигібістің сөстерін ундубасха кирек полчатханын мин сірерге прай ниеең көзіткем. Ол Позы даа тічең ниее пе зе: «Пирчеткені алчатханынаң часкалығ».

³⁶ Иди чоохтанып, Павел, тізекке түзіп, оларның прайзынаң хада пазырған. ³⁷ Андада улуғ сыытта прайзы Павелни, хучахтап, оханған. ³⁸ Ідөк позының омазын паза көрбессер тееніне уғаа тың ачырғанғаннар. Анаң аны керіпке теере үдескеннер.

Павелнің Иерусалимзер чорых сыхханы

21 Олардаң чарылып, пис, аннаң андар чүзіп, көнізінең Кос олтырыхха читкебіс. Пазағы күнінде Родос олтырыхсар, аннаң сығара Патар саарзар парыбысхабыс. ² Анаң Финикий чирінзер парчатхан керіпті таап алып, ағаа одырыбызып, аннаң андар чүзе халғабыс. ³ Кипр олтырыхты үстүнзархынча иртіп, пис Сирийзер чүс парыбысхабыс. Анаң Тир саарда тохтап парғабыс, анда апарчатхан таарлағны керіптең түзірібізерге кирек полған. ⁴ Анда үгрэнцлерни таап алып, читі күн полғабыс. Олар Худай Худы сизіндірген хоостыра Павелге Иерусалимзер парбасха чоохтааннар. ⁵ Ол күннерни иртіріп алып, піс чорыхха сығып, чолыбысты аннаң андар

узартхабыс. Пісті прайзы ипчлерінең паза палаларынаң даа хада саар тастына теере үдескен. Суғ хазында, тізең, тізекке түзіп, пазырып алғабыс. ⁶ Анымқохтазып алып, піс керіпке одырыбысхабыс, олар, тізең, ибзер наныбысханнар.

⁷ Піс, тізең, чүзе-чүзе, Тир саардаң Птолемаид саарға читкебіс. Анда киртінісче харындастарнаң изен-минділезіп, оларда пір күн пол салғабыс.

⁸ Пазағы күнінде Павелнең піс, аннаң хада полғаннар, аннаң сығып, Кесар саарға читкебіс. Анда Чахсы Хабар тарадығызы Филипп тіп кизінің туразына кіріп, аннаң хада халғабыс. Ол чити нымысчының пірсі полған [†]. ⁹ Аның кизее парғалах төрт хызы пар полған. Олар ухаанчылаңаңнар.

¹⁰ Оларда илееде күннер пол париғаныбыста, Иудей чирінең пір Агав тіп ухаанчы кизи килген.

¹¹ Ол, піссер кір килип, Павелнің хурын алып алып, позының азах-холларын палғабызып, теен:

– Худай Худы піди тіпче: «Пу хурның ээин Иерусалимде иудейлер, піди палғап алып, пасха чоннарның холына пирибизерлер».

¹² Аны ис салып, піс теа, андағылар даа, Павелни Иерусалимзер парбасха сурынғабыс. ¹³ Че Павел, піске нандырып, теен:

– Ниме итчезер сірер? Ноға ылғап, чүреемни хомзындырчазар? Мин Иерусалимде харибге ле кірерге нимес, че Иисус Хан-пигбістің ады үчүн ол парарға даа тимдебин.

¹⁴ Хақан аны чөптеп полбин салғаныбыста, піс, амырап парып, теебіс:

– Че, Худай көңни толзын!

¹⁵ Ол күннер соонда піс, тимненіп алып, Иерусалимзер пар сыххабыс. ¹⁶ Піснең хада Кесар саардаң хай пирее үгренцлер парған. Олар пісті Мнасонзар, Кипрдең сыххан паза хақан-да үгренци кизізер, үдес парчатханнар. Анда піске халарға чарир полған.

Павелнің Иаковнаң тоғасханы

¹⁷ Иерусалимзер читкенібісте, киртінісче харындастар өрчиліг удурлааннар. ¹⁸ Пазағы күнде Павел піснең хада Иаковсар килген, тигіриб ах сағаллары даа килгеннер. ¹⁹ Павел, оларнаң изеннезіп алып, Худайның иудей ниместерге позынаң пастыра хайдағ ниме иткенін прай изерістіре чоохтап пирген. ²⁰ Олар, аны истіп, Худайны сабландырғаннар, анаң Павелге тееннер:

– Көрчезің, харындас, нинче муң иудей Худайға киртін сыххан. Олар прайзы Моисей Чахии үчүн турысчалар. ²¹ Че постарының аразында олар синнеңер піди чоохтасчалар: ол, пасха чоннар аразында чуртапчатхан прай иудейлерни палаларға сүннет итпеске, иудейлер кибірін тутпасха, паза Моисей Чахиинаң хыйа поларға үгретче. ²² Ниме итчең ам? Пеер чон хайди даа чыылызар:

килгеніңни истерлер нооза. ²³ Син піс чоохтир нимени ит сал: арабыста аасхынып сөс пирген төрт

[†] Олардаңар көр: «Худай илцлерінің чуртастары» 6:1-7.

кизи пар. ²⁴ Оларны хада алып алып, позын арығлаңаң кибірни оларнаң хада иртібіс, анаң оларның үчүн тайығны төлеп сал. Олар састарын хырығыбыссыннар. Андада кизілер, синнеңер чоохтаан чоохтарның тайма полчатханын паза Моисей Чахииин толдырчатханыңны піліп аларлар.

²⁵ Киртін сыххан иудей ниместерге, тізең, пір дее андағ-мындағ ниме итпин, че чой худайларға салған чиисті, поо пазылған малның идін паза ханны чибезіннер тіп паза чөреес хылыхтығ полбазыннар ла тіп пасхабыс.

²⁶ Андада Павел, ол төрт кизінең хада арығланар кибірни иртібізіп, пазағы күнінде храмзар кіріп, анда арығланар күннер хақан тоозыларын паза хақан полғанының на үчүн тайығ төлелерін чарлаан.

Павелни тудып алғаннары

²⁷ Кибірниң читінчи күни тоозыл таа париғанда, Асий чиріндегі иудейлер, Павелни храмда көр салып, кизілерни көөктірібіскеннер, олар, тізең, аны хаап алғаннар.

– ²⁸ Израиль иреннері, полыс пириңер! Пу прай чирде прайзын пістің чоннаң, Моисей Чахиинаң паза пу храмнаң тоғыр поларға үгретчеткен кизи. Храмзар гректерни киріп, пу ызых орынны ардатхан, – хысхырысханнар олар.

²⁹ Аның алнында олар Павелни паза Ефестең килген Трофимни саарда көргеннер, аннаңар Трофимни храмзар киргенөк полар тіп сағынғаннар.

³⁰ Прай саардағылар хорылыс сыхханнар, храмзар чон чыылыс сыххан. Анаң Павелни, хаап алып, храмнаң сығара сөзір парыбысханнар, сах андох ізкітер чаба тартылғаннар. ³¹ Олар аны өдірібізерге итчеткен аразында андағы муң чааңы пазына прай Иерусалим хорылыс сыхты тіп хабар читіп пиргеннер. ³² Сах андох ол, чааңыларны паза чўспазыларын алып алып, андар пар сыххан. Кизілер, муң чааңы пазын паза чааңыларны көр салып, Павелни соғарын тохтатханнар. ³³ Муң чааңы пазы, чағын пас килип, Павелни хаап алып, ікі ілчірбее хаптыр саларға чахаан.

– Кемдір пу паза ниме ол ит салған? – сурған кизілердең ол.

³⁴ Чонның пиреелері пір ниме, пасхалары паза пасха ниме чоохтап, хысхырысханнар. Муң чааңы пазы, мындағ сууласта сынны сығар полбин, Павелни сивеезер апарарға чыхығ пирибіскен. ³⁵ Öөр парчатхан пасхысха читкенде, чааңылар чыыл парған кизілер аразында чадап ла ирткеннер, Павелни, тізең, хаап парарға киліскен. ³⁶ Ибіре кизілер, андар сыынызып, хысхырғаннар:

– Öлім ағаа!

Павелнің чооғы

³⁷ Сивеезер кірер алнында Павел муң чааңы пазына теен:

– Мағаа пирее сөс сағаа чоохтап пирерге чарир ба?

– Син грек тілін пілчезің ме? – таңнап парған анзы. – ³⁸ Син пу кўннерде ле, кизілерні тарындырып, хуу чазызар төрт муң сайбағчыны хасхыр парыбысхан Египет кизізі нимессің ме?

– ³⁹ Мин иудейбін. Киликий чиріндегі саблығ Тарс саардаңмын. Чонзар чоохнаң айланарға чарадыңар мағаа, – теен Павел.

⁴⁰ Анзы чаратханда, тізең, Павел, пасхыста турып, танығ пиріп, холын көдірген. Кизілер сып-сым пол парғаннарында, ол еврей тілінең піди чоохтан сыххан:

–

22 Харындастар паза пабалар! Алныңарда ахтанып чоохтанчатханымны истіп алыңар.

² Аның еврей тілінең чоохтан сыхханын истіп, кизілер саңай тымыл чөрібіскеннер. Павел теен:

– ³ Мин иудейбін, Киликийдегі Тарс саарда төреен, Иерусалим саарда Гамалиил үгретчимнің холында үгринген кизібін. Мин, өбекелерібістен Моисей Чахия хоостыра тирең паза сибер үгредіг алып алып, сирернің прайзыңарох чили, прай позымны Худайға чарытхам. ⁴ Иисустаңар үгредігче парчатхан кизілерні, тізең, мин өлімге дее кире сўр салчаңмын. Иреннерні дее, ипчилерні дее, палғап, харибге одыртчаңмын. ⁵ Миннеңер иң улуғ абыс, прай ах сағаллар даа киречілеп поларлар. Мин, олардаң Дамаск саардағы иудей харындастарзар пічк алып алып, андағыларны тудып алып, ілчірбеде Иерусалимзер чарғаа ағыларға тіп парчатхам.

– ⁶ Чолда, Дамасксар чағдап таа одырғанымда, кўн ортызы тузында кинетін тигірзертін мині илбек чарых чарыдыбысхан. ⁷ Мин чирге аңдарыл парғам, анаң мағаа ўн истілген. «Савл, Савл! Ноға син Мини сўрчезің?» – теен ол ўн. ⁸ «Кемзер сирер, Хан-пигім?» – нандырғам мин ағаа. «Мин син хыйа сўрчеткен Назарет саардаң сыххан Иисуспын».

⁹ Миннең хада полғаннар, чарыхты көріп, хорых парғаннар, че миннең чоохтасхан ўнни испееннер.

¹⁰ Андада мин сурғам: «Хан-пигім! Мағаа ниме идерге кирек?» «Турып, Дамасксар пар. Анда сағаа ниме идерінеңер прай чоохтап пирерлер», – теен мағаа Хан-пиг. ¹¹ Ол чарыхтың чариина хараамның оды ус парған. Хада полған кизілер мині Дамаск саарға теере чидініп ала апарғаннар.

– ¹² Анда Ананий тіп кизи полған. Ол Моисей Чахиинча чуртапчатхан арығ чўректіг кизи полған. Аны Дамасктағы прай иудейлер улуғлачаңнар.

¹³ Ол, минзер пас килип, теен: «Савл харындас, көр сых!» Мин сах андох аны көр салғам. ¹⁴ Ол, тізең, мағаа теен: «Пістің өбекелерібістің Худайы сини, Позиның көңнін піліп алзын, Арығ Чўректіг Кизізин көріп алзын паза Аның ўнін истіп алзын тіп, азынада таллап алған. ¹⁵ Син, искен-көрген нимелердеңер чоохтап, прай кизілер алнында Аның киречізі поларзың нооза. ¹⁶ Че, нимее сўмненчезің?

Турып, киреске тўс паза Иисус Хан-пигібіссер айланып, чазыхтарыңнаң арығлан».

– ¹⁷ Че хақан мин, Иерусалимзер айлан килип, храмда пазырчатханымда, хараама ниме көрінген. ¹⁸ Мин Аны көр салғам, Ол мағаа теен: «Маңзыра, табыраанча Иерусалимнең сығып, парыбыс.

Миннеңер киречілееніңні чон поэына чағын итпес». ¹⁹ «Хан-пигім! Олар чохсы пілчелер, хайди мин Сағаа киртінчеткеннерні, синагогаларда соғып, харибге чапхам. ²⁰ Синнеңер киречілеп чөрчең Стефанның ханы төгілгенде дее, мин, анда турып, аны өдірчеткеннеріне чөпсініп, аны сохчатханнарның кип-азахтарын хадарғам».

²¹ «Пар, Мин сини ырах, иудей нимес чоннарзар ызыбызарбын», – теен мағаа ол.

²² Пу сөстерге теере Павелни искеннер, мының соонаң олар чоо хысхырыс сыхханнар:

– Чох ит чир-чалбахтаң мындағы! Ол чуртабасха кирек!

²³ Олар, иди хысхырызып, кип-азахтарын паза тобырах өөр тастааннар. ²⁴ Ол арада муң чаақы пазы Павелни сивеезер кир парыбызарға чахыбысхан. Кизілернің иди аннаң тоғыр хысхырысханнарының сылтаан піліп аларға идіп, Павелни соғарға чахығ пирібіскен. ²⁵ Че аны хурларнаң соғар иде палғабысханда, Павел хости турчатхан чўс чаақы пазына теен:

– Сирерге чарадылча ба чарғы даа чох Рим кизізин піди соғарға?

²⁶ Аны истіп салып, чўс чаақы пазы муң чаақы пазыңар парған.

– Көр, син ниме идерге итчезің? Ол – Рим кизілернің пірси, – теен ол.

²⁷ Андада муң чаақы пазы, Павелзер пас килип, теен:

– Чоохтап пир мағаа, син Рим кизізің ме?

– Йа, – нандырған Павел.

– ²⁸ Мин улуғ ахча төлеп, Рим кизізі полып алғам, – теен муң чаақы пазы.

– Мин, тізең, төрееннең Рим кизізібін, – нандырған ағаа Павел.

²⁹ Андада аны соғарға иткен кизілер сах андох хыйа пасханнар. Муң чаақы пазы, Павел Рим кизізі полчатханын піл салып, аны палғап салғанына хорых парған.

³⁰ Муң чаақы пазы иудейлернің Павелни пыролапчатхан өөн сылтаан чохсы иде піліп аларға хынған. Аннаңар, Павелнің ілчірбелерін суурып, пазағы кўнінде улуғ абыстарға паза прай Оөркі Чарғаа чылызырға чахыбысхан. Соонаң Павелни, сығарып, оларның алнында турғыс салған.

Павел Оөркі Чарғының алнында

23 Павел, Оөркі Чарғыдағыларзар көріп, теен:

– Харындастар! Мин пу кўнге теере Худай алнында арығ сағыснаң чуртаам.

² Иң улуғ абыс Ананий Павелнең хости турчатханнарға аны ахсынаң сабарға чахаан.

– ³ Худай сини соғарох, хазартылған хана! Син Моисей Чахии хоостыра чарғы идерге одырчазың, че позыоқ, оларнаң санаспин, мини соғарға чахыпчазың, – теен ағаа Павел.

– ⁴ Худайның иң улуғ абызын сөклепчезиң ме? – теенер Павелге хости турчатхан кизилер.

– ⁵ Аның иң улуғ абыс полчатханын мин, харындастар, пилбеем. Худай Пичиінде пазылған нооза: «Чоныңда устап-пастап парчатханын хомайлаба», – нандырған Павел.

⁶ Мындағыларның чарымызы саддукейлер, пасхалары, тізең, фарисейлер [†] полчатханын пил салып, Павел Ооркі Чарғаа чоохтанған:

– Харындастар! Мин позым фарисейбин, пабам даа фарисей полған. Оліглернің тірлчеткеннеріне киртинчеткенімеңер мини чарғылапчалар.

⁷ Аны чоохтаан соонда фарисейлер саддукейлернең талас сыхханнар. Чыылған чон ікі чарыл чөрібіскен. ⁸ Саддукейлер, өліг кизи тірле чоғыл, ангеллер паза хуттар чох поладыр тіп санапчалар нооза, фарисейлер, тізең, ол прай ние полча тіп чоохтапчалар. ⁹ Улуғ суум-саам полыбысхан. Фарисейлер саринаң Моисей Чахии пилігчлері, тура хонып, тартыс сыхханнар:

– Пу кизінің хомай ние иткенін пір дее көр таппинчабыс. Хут алай Ангел аныаң чоохтасхан полза, піс Худайдаң тоғыр полбаспыс.

¹⁰ Тартыс улғаадыбысханда, муң чаақы пазы Павелни кизилер ыра-чара тарт саларлар тіп хорығып, чаақыларына чон аразына пір саңай кіріп, аны сығарып алып, сивеезер апар салыңар тіп чахыбысхан. ¹¹ Хараазын Хан-пиг Павелнің хараана көрініп, теен:

– Хорыхпа! Хайди син Миннеңер Иерусалимде киречиледің, амды сағаа Римде дее ідөк киречилерге кирек.

Павелни өдір саларға харасханы

¹² Пазағы күн иртен иудейлернің хай пиреези, чөптезіп алып, Павелни өдірбіспеенде, чиис тее чібеске паза суғ даа испеске тіп аасхынып сөс пиргеннер. ¹³ Аасхынып сөс пирген прай кизилернің саны хырыхтаң ас парған. ¹⁴ Олар, улуғ абыстарзар паза ах сағалларзар килип, піди тееннер:

– Піс, Павелни өдірбіспеенде, пір дее ние чібеске аасхынып, сөс пиргебіс. ¹⁵ Сірер пўүнөк Ооркі Чарғынаң хада муң чаақы пазына чоохтаңар, таңда Павелни сірерзер сығарзыннар. Сірер аның киреен, чохсы иде түптестіріп, көрібізерге идеечик полыбызыңар. Піс, тізең, аны пеер читкелеккеөк өдірбізерге тимдебіс.

¹⁶ Пу чөптезігдеңер Павелнің пичезінің оолғы ис салған, анаң килип, сивеезер кір парып, Павелге чоохтап пирген. ¹⁷ Павел, чўспазыларның пірсін хығырып алып, теен:

[†] Саддукейлер паза фарисейлер иудейлернің Худайға киртинчеткеннернің чөрістері. Фарисейлер өлігдең тірлеріне киртинчеңер, саддукейлер тізең киртинмеңеңер.

– Пу оолны муң чаақы пазынзар апар сал. Аның ағаа чоохтаңаң чооғы пар.

¹⁸ Чўспазы, ол оолны хада алып, муң чаақы пазынзар ағыл килип, теен:

– Харибде одырчатхан Павел, мини хығырып алып, пу оолны синзер ағыл килерге сурынған. Ол сағаа ние-де чоохтирға итче одыр.

¹⁹ Муң чаақы пазы аны, холынаң тудып алып, оортах апарыбызып, сурған:

– Мағаа чоохтаңаң ниең пар?

– ²⁰ Иудейлер, Павелнің киреен чохсы иде түптестіріп көрібізерге итчечиктеніп, таңда аны Ооркі Чарғызар сығар тіп, синнең сурынарға чөптес салғаннар тіп, – нандырған оол. – ²¹ Че син оларны испе. Олар Павелни өдірбізерге харасчалар. Хырых азыра кизи, аны өдір салбаанда, чиис тее чібеске, суғ даа испеске тіп аасхынып, сөс пирген. Амды олар, тимнен салып, чахиіңны сағып одырчалар.

– ²² Пу нимени мағаа искиргеніңнеңер паза пирдеезіне чоохтаба, – теен муң чаақы пазы, оолны позыдыбызып.

Павелни Кесар саарзар ызыбысханы

²³ Анаң муң чаақы пазы, чўспазыларының ікізін позынзар хығыртыбызып, теен:

– Мағаа ікі чўс чазағ чаақы, читон чалаңны паза чыдалығ ікі чўс чаақы тимнеп пиріңер. Олар ўзинчі час хараада ^{††} Кесар саарзар парзыннар. ²⁴ Павелге мўнчең аттар тимнеп пиріңер, паза аны Феликс пастыхсар ўдезібізіңер.

²⁵ Анаң ол мындағ пічк пазыбысхан:

²⁶ «Аарлығ Феликс пастыхха Клавдий Лисийдең чолабит. ²⁷ Пу кизіни иудейлер, тудып алып, өдір саларға тимде полғаннар. Аның Рим кизізі полчатханын пил салып, мин, чаақыларнаң хада парып, аны арачылап халғам. ²⁸ Анаң ние ўчўн аны пыролапчатханнарын пилип аларға тіп, Ооркі Чарғызар апарғам. ²⁹ Иудейлер аны постарының Моисей Чахиінаң палғалысхан тартыстығ сағыстары ўчўн пыролапчалар тіп, че позында өлімге алай ба харибге турыстыра пір дее пыро чох тіп пилип алғам. ³⁰ Иудейлер ағаа хомай идерге сағынча тіп истіл парғандох, мин аны табыраанча синзер ызыбысхам. Аны пыролапчатханнар даа синің алныңда чоохтанзыннар тіп чахығ пирібіскем. Амыр-хазых пол».

³¹ Иди чаақылар чохығ хоостыра Павелни хараазын Антипатрида саарзар апарғаннар. ³² Пазағы күнінде, Павелнең аттығ кизилерни халғыс салып, чаақылар сивеезер нандыра айлан килгеннер. ³³ Тіглері, тізең, Кесар саарзар чидіп, Феликс пастыхсар апарып, Павелни паза пічкіт холына пирібіскеннер. ³⁴ Пастых, пічкіт хығырып алып, Павелни хайдағ чирдең полчатханын сурған, анаң Киликий чирінең полғанын пил салып, теен:

^{††} Грек тилинде ўзинчі час харааның теени пістің ииргі тоғыс часха килісче.

– ³⁵ Мин сини, пыролапчатхан кизілерің пеер читселер ле, истіп аларбын.

Анаң аны Ирод ханның тузында пүдірілген өргеде хадарарға чахыбысхан.

Павел Феликстің чарғызында

24 Пис күн пазынаң пеер Павелни Феликс пастыхха хоптаан иң улуғ абыс Ананий ах сағалларнаң паза Тертулл теен чарғы киреениң пилігзінең хада чиде салғаннар. ² Павелни хығыр килгеннерінде, Тертулл аны пыролап пастаан: – ³ Аарлығ Феликс, пістің чонға амыр паза иптіг чуртас пиргенің үчүн паза синің устааныңнаң чонның пайы хозылчатханнаңар, піс сағаа хақан даа паза хайда даа прай чүреебістең алғызыбысты читірчебіс. ⁴ Тузыңарны артых хорадарға хынминчабыс, че чахсыңарны көзидіп, чооғыбысты хысхахапти истіп алыңар. ⁵ Пу кизінің чонның чызығ палии полчатханын, чир үстүндегі прай иудейлер аразында хорылыстар сығарчатханын, Худайдаң тоғыр полчатхан Назареттегілернің кизі полчатханын ⁶ паза пістің храмны ардадардаң даа китенминчеткенін көргебіс, аннаңар піс аны, тудып алып, поэзыбыстың Моисей Чахиинаң чарғылирға иткебіс. ⁷ Че муң чаақы пазы Лисий, киліп, Павелни пістең күснең алып алған, анаң синзер ызыбысхан. ⁸ Піске, аны пыролапчатханнарға, ідөк синзер килерге чахыбысхан. Амды син поэзың, үзүріп, аны пыролапчатхан нимелерібістеңер аннаң піліп аларзың.

⁹ Иудейлер дее, йа, анзы андағ тіп, киречілееннер.

Павелнің поэзын арачылааны

¹⁰ Пастых Павелге чоохтанарға чаратханда, ол піди нандырған:

– Синің көп чыллар изере пу чонға сын оңдайнаң чарғы итчетекеніңні пілчем. Аннаңар мин, пір дее китенмин, поэзымның киреемни арачылирбын. ¹¹ Он ікі ле күнче мының алнында минің Иерусалимзер пазырарға килгенімни син поэзың даа піліп аларзың. ¹² Олар минің храмда даа, синагогаларда даа, саарда даа, пирезінең талазып, чонны сайғапчатханымны көрбееннер. ¹³ Аннаңар олар мині пыролачаң нимелерни ілезіне сығар полбастар. ¹⁴ Мин сірерге чазырбин чоохтапчам: мин олар орта нимеске санапчатхан үгредігче парчам. Че ідөк Моисей Чахиинда паза ухаанчыларның Пічиінде пазылғанына киртініп ала, өбекелерібістің Худайына нымысчы полчам. ¹⁵ Минде Худайның арығ даа, арығ нимес тее чүректіг кизілерни үреен соонда тірлдіріп аларына ізеніс пар. Анзын пу даа кизілер постары сағыпчалар. ¹⁶ Аннаңар мин поэзым даа Худайның паза кизілернің алнында арығ чүректіг чуртирға күстенчем.

– ¹⁷ Көп чыллар ирткен соонда мин поэзымның хызылчатхан чоныма поэзыға чыған ахчаны паза тайығ ағыл килгем. ¹⁸ Пыролапчатхан кизілер мині чон аразында нимес, хорылыста даа нимес, че храмда, кибір хоостыра арығланчатханымда, тапханнар. ¹⁹ Анда Асий чиріндегі иудейлер парлар. Сынап минде пирее пыро пар полза, олар анзын синің алныңда чоохтазыннар. ²⁰ Алай пу даа кизілер чоохтазыннар, Оөркі Чарғының алнында турчатханымда, хайдағ пыро минде тапханнар. ²¹ Арса, олар мині андада «Пүүн сірер мині өліглернің тіріл килеріне киртінчеткенім үчүн чарғылапчазар!» тіп хысхырыбысхан үчүн амды пыролапчалар.

²² Феликс, пу үгредігні чахсы пілчеткен кизи, Павелни истіп алып, пу киректі соона халғыс салған. – Муң чаақы пазы Лисий килзе, мин сірернің киректеріңни үзүрербін, – теен ол.

²³ Павелни, тізең, чүспазына хадарарға чахығ пирген. Че хатығ тутпасха паза килген чағыннарына ағаа поэзып тоғазарға харығ полбасха чахаан.

Павелнің паза Феликстің чоохтазығлары

²⁴ Нинче-де күн ирт парғанда, Феликс поэзының иудей ипчізінең, Друзилланаң, хада киліп, Павелни хығыртып алып, аның Иисус Христосха киртіністеңер чооғын искен. ²⁵ Павел арығ чүректіг чуртирдаңар, посты хатығ тудардаңар паза килер чарғыдаңар чоохтап сыхханда, Феликс хорых парған.

– Че амды пар. Маң полза, мин сини хығыртыбызарбын, – теен ол.

²⁶ Итсе-де, Феликс Павелнің, поэзыдыбызарға сурынып, поэзына ахча сух пиреріне ізенген. Аннаңар ол Павелни поэзынзар удаа хығыртып, анынаң чоохтасчаң.

²⁷ Ікі чыл ирт парған соонда, Феликстің орнына Порций Фест тіп кизи пастых поэзыбысхан. Че Феликс иудейлерге чахсы ит пирерге поэзып, Павелни харибде халғыс салған.

Павел Фесттің чарғызында

25 Фест, пу чирзер киліп, үс күн пазынаң Кесар саардаң Иерусалимзер поэзыбысхан. ² Анда, Фестсер иң улуғ абыс паза иудейлернің пастых кизілері киліп, ағаа Павелдеңер хоптанғаннар. ³ Олар Фесттең, постарына чахсы хылынып, Павелни Иерусалимзер хығыртыбызарға сурынғаннар; постары, тізең, аны чолда өдір саларға сағыс тутханнар.

– ⁴ Павел Кесар саарда хадағда одырча, мин түрчедең поэзым андар парарбын, – нандырған Фест, – ⁵ аннаңар, кем пар полар, миннең хада парзын, анда, сынап Павел хайдағ-да хомай ниме иткен полза, аны пыролазын.

⁶ Фест, оларда сигіс-он күннең артых таа полбин, Кесар саарзар айланған. Пазағы күнінде ол, чарғычы орнында одырып алып, Павелни хығыртыбызарға чахығ пирібіскен. ⁷ Павелни кир килгеннерінде, Иерусалимнең килген иудейлер, аннаң ибیره турыбызып, ағаа аймах-пасха көп аар пыро арт сыхханнар, че киречилеңең пір дее нимелері чох полған. ⁸ Павел, арачыланып, оларға теен:

– Иудейлернің Моисей Чахиинаң, храмнаң паза хағаннаң тоғыр пір дее сайбағ итпеем.

⁹ Фест, иудейлерге чахсы идерге күстеніп, Павелге теен:

– Сини пу ниме хоостыра чарғылирым үчүн, Иерусалимзер парарзың ма?

– ¹⁰ Мин хаған чарғызы алнында турчам. Мини мындох чарғылазыннар, – нандырған Павел, – иудейлерни мин пір дее нименең хомзындырбаам, анзын син дее чахсы пілчезің. ¹¹ Минде пыро пар полза алай өлімге турыстыра пирее ниме ит салған ползам, андада өлімге парарға тоғырланмаспын. Че олар пыролапчатхан ниме минде чох полза, андада пирдеези мини оларға пир полбас. Мини хаған позы чарғылазын.

¹² Андада Фест, чөп кизилерінең чөптезіп, нандырған:

– Син хағанның чарғызын сурдың, аннаңар андар парарзың.

Павел Агрипптің чарғызында

¹³ Нинче-де күн пазынаң ол чирлернің ханы Агрипп паза Вереник Кесар саарзар Фестті честирге килгеннер. ¹⁴ Олар мында илееде күн пол салғанда, Фест, Агрипп ханға Павелнің киреен үзүрерге пиріп, теен:

– Мында Феликс харибге чапхан кизи пар. ¹⁵ Мин Иерусалимде полғанымда, улуғ абыстар паза иудейлернің ах сағаллары, ол кизее хоптанып, аны чарғылирға күстееннер. ¹⁶ Мин оларға нандырғам: «Пыролатчатхан кизіні көстең көске пыролаңаң кизилер табылбаанда паза анзына арачыланчаң оңдай пирілбеенде, Рим чонында хайдағ даа кизіні өлімге чарғыли чоғыллар». ¹⁷ Иудейлер пеер килгенде, мин ол нимені соона салдырбин, пазағы күніндөк чарғы чыыбызып, ол кизіні хығыртыбысхам. ¹⁸ Олар, ол кизінің ибیره турыбызып, мин истерге сағаан пыролардаң пір пыроны даа ағаа артпааннар. ¹⁹ Олар постарының Худайын улуғлирынаңар Павелнең таласханнар. Уреп парған хайдағ-да Иисустаңар чоохтасханнар, Павел, тізең, ол Иисусты тіріг теен. ²⁰ Ол сурығны пөгерге сидіктеніп, мин Павелдең сурғам: «Иерусалимзер парып, анда пу ниме үчүн чарғыладарға сағынчазың ма?» ²¹ Че Павел позының киреен хаған үзүрзін тіп хысчатханда, мин аны, хағанзар ысханча, хадағда тударға чахаам.

– ²² Мин дее ол кизіні истіп аларчыхпын, – теен Фестке Агрипп.

– Таңдох син аны истіп аларзың, – нандырған Фест.

²³ Пазағы күнінде Агриппнең Вереник муң чааңы пазыларынаң паза саардағы саблығ кизилернең хада чарғы туразынзар прай чазан салған чонынаң хада поғдайа кир килгеннерінде, Фесттің чахии хоостыра Павелни ағыл килгеннер.

– ²⁴ Агрипп хан паза мында піснең хада полчатхан прай чон! – теен Фест, – мына пу кизи, кемнең тоғыр полчалар прай даа иудейлер, Иерусалимде дее, мында даа, минзер килип, ол чуртабасха кирек тіп хысхырчалар. ²⁵ Че мин көргенде, ол өлімге чарғыладар иде пір дее хомай ниме итпеен. Ол хағанның чарғызына парарға сурынчатханнаңар, мин аны андар ызыбызарға чараттым. ²⁶ Че мин аннаңар хағанға пасчаң пір дее сын ниме таппин, сірернің алныңарға, өбнінде синің үзүриіңе, Агрипп хан, сығардым. ²⁷ Мин сағынчам, хайдағ пасчаам пілербін. ²⁷ Мин сағынчам, хайдағ нименең аны пыролапчатханнарын көзітпеенде, чабығдағы кизіні хағанзар ызарға киліспинче.

Павелнің Агрипп ханның алнында арачыланғаны

26 Агрипп Павелге теен:
– Сағаа позыңның үчүн чоохтанарға чарадылча.

Андада Павел, холын көдіріп, позын арачылап чоохтан сыххан:

– ² Агрипп хан! Иудейлерге пыролатчатхан прай ниме үчүн синің алныңда ахтанарға оңдай пирілгеніне, мин позымны часкалығ кизее санапчам. ³ Ағаа хоза, син иудейлернің кибиірлерін паза таластығ сағыстарын прай пілчезің. Аннаңар прай чахсы көңіңнең мини истіп ал тіп, сурынчам.

⁴ Миниң чуртазымны, чииттең сығара позымның чоным аразында чуртаанымны, соонаң Иерусалимде чуртаанымны прай иудейлер пілчелер. ⁵ Олар мини хақаннаңох сығара пілчелер, хынзалар, миниң фарисей полып, пістің киртіністің кибирін хатығ тудып чуртааныма даа киречи поларлар. ⁶ Ам даа мин, Худайның пістің өбекелерібіске пирген сөзінің толарына изенчеткенім үчүн, чарғы алнында турчам. ⁷ Пістің он ікі сөбгібістің кизилері, Худайға хараа-күнөрте матап пазырып, Аның сөзінің толарын көріп аларға изенчелер. Ана пу изеніс үчүн, Агрипп хан, мини иудейлер пыролапчалар. ⁸ Ноға сірер Худайның өліглерни тірлдірчеткеніне киртінминчезер?

⁹ Итсе-де мин дее Назареттең сыххан Иисустың адынаң тоғыр пар-чох күснең күрезерге кирек тіп сағынчаң полғам. ¹⁰ Мин Иерусалимде иди иткем. Улуғ абыстардаң алған үлгү хоостыра мин көп ах-арығ кизилер харибге чапхам. Оларны өдірчетселер, мин анзына үн пирчеңмін. ¹¹ Мин көп хати оларны прай синагогаларча иреелеп ала ал чөріп, Иисусты хырызарға күстечеңмін, оларға иртіре

чабалланчаңмын, паза оларны пасха даа чирлердегі саарларынча сұр чөрцеңмін.

¹² Аныоох үчүн мин, улуғ абыстардаң үлгү паза чахығ алып, Дамаск саарзар парчатхам. ¹³ Иди күнорте чолча парчадып, Фест пигім, мин күн чариинаң даа артых чарыхтың тигірдең чарыпчатханын көр салғам. Ол чарых мини паза миннең хада парчатхан кизилерни чарыдыбысхан. ¹⁴ Піс прайзыбыс чирге тұс парғабыс. Анаң мин еврей тілінең мағаа чоохтанчатхан үнни ис салғам: «Савл, Савл! Ноға син Мини сұрчезің? Сидік сағаа Миннең тоғыр күрезерге». ¹⁵ «Кемзер сірер, Хан-пигім?» – теем мин. Ол мағаа нандырған: «Мин, син хыйа сұрчеткен Иисуспын. ¹⁶ Че тур, азахтарыңа тур. Сини Позымның нымысчым идіп аларым үчүн, син көрген ниме паза Миниң сағаа ас пирер нимеме киречи идіп аларым үчүн, Мин синиң харааңа көріндім. ¹⁷ Амды мин сини пасха чоннарзар ысчам, позым сини олардаң паза иудей чонынаң арачылирбын. ¹⁸ Син оларға харахтарын ас пирерге кирексің: харасхыдаң чарыхсар, сайтан үлгүзінең Худайзар айланар иде, Мағаа киртініп, чазыхтарынаң позып алар иде, паза Миниң таллап алған кизілерімнің аразында орын алар иде».

¹⁹ Аннаңар мин, Агрипп хан, тигірдең тұскен көспекке тоғырланмаам. ²⁰ Мин пастап Дамаск саарның чуртағчыларын, анаң Иерусалимнің чуртағчыларын, анаң прай Иудей чиріндегілерни, анаң иудей ниместерни, чазыхтарынаң хыйа полып, Худайзар айланзыннар паза пыросынысха турыстығ киректер итсіннер тіп үгреткем. ²¹ Аның үчүн иудейлер мини, храмда хаап алып, ыра-чара тарт саларға иткеннер. ²² Пүўнгі күнге теере Худай мағаа полысхан. Мин, турып, мындағ ниме поларынаңар ухаанчыларның паза Моисейнің чоохтааннарынаң † артых пір дее ниме чоохтабин, улуғ-кічиге киречілепчем: ²³ Иудейлерге паза пасха чоннарға арачыланыстаңар чарыхты искірер үчүн, Мессий ирееленіп өл парғаннарның аразында тірілгеннернің пастағызы полған.

Фесттің паза Агрипптің чоохтанғаннары

²⁴ Павел иди арачыланчатханда, Фест хысхыра тұскен:

– Павел, син алаахчазың! Улуғ үгредиң синиң сағызыңны ардатча.

– ²⁵ Чох, аарлығ Фест, – нандырған Павел, – мин алаахпинчам. Мин хыйға паза сын сөстерни чоохтапчам. ²⁶ Аннаңар хан пілче, мин аның алнында чалтанмин чоохтанчам. Пу полған нимелердеңер аның пілбинчеткеніне мин киртінминчем. Олар хайда-да чазытта иділбееннер. ²⁷ Агрипп хан, ухаанчыларға киртінчезің ме? Пілчем, киртінчезің.

– ²⁸ Пу хысхацах тус аразына син мини христианға айландырыбызарға сағынчазың ма? – теен Павелге Агрипп.

– ²⁹ Син не нимес, че пүўн мини исчеткен пасха даа кизилер үр бе, ас па тус аразына минөк осхас пол парчаң ползалар тіп, мин Худайға пазырчам. Мин чили пағда ла полбазыннар, – нандырған Павел.

³⁰ Ол иди чоохтанғанда, Агрипп, Фест, Вереник паза одырчатхан пасха даа кизилер тур килгеннер.

³¹ Оортах парып, пос аразында, пу кизи өлімге чарғылатчаң алай харибге одыртчаң пір дее ниме итпіндір тіп, чоохтасханнар.

– ³² Пу кизіни, ол хағанның чарғызына парарға күстенмеен полза, позыдыбызарға даа чарирчых, – теен Фестке Агрипп. Аннаңар Фест Павелни хағанзар ызыбызарға чаратхан.

Павелнің Римзер чорығы

27 Пісті Италий чиринзер ызарға чаратханнарында, Павелни паза харибде одырчатхан аннаң даа пасха кизилерни Августтың чааңы түбеніндегі Юлий тіп чүспазына пирібискеннер. ² Піс прайзыбыс, Адрамит саардаң сыххан керіпке одырыбызып, чол сығыбысхабыс. Ол керіп, чолда Асий чиріндегі чар-турағларзар кірер полған. Піснең хада Фессалоник саардаң македон кизи Аристарх полған. ³ Пазағы күнінде Сидон саарға читкебіс. Юлий Павелге чахсы хылынып, ағаа мындағы арғыстарынзар пар килерге паза оларның полызиинаң тузаланып аларға чаратхан. ⁴ Аннаң сығып, чил удур полғаннаңар, піс Кипр олтырыхха көленіп ала чүскебіс. ⁵ Талайны Киликий паза Памфилий чирлерінең тоғыр кис парыбызып, Ликийдегі Миры саарға читкебіс. ⁶ Анда Юлий, чүспазы, Италий чиринзер парчатхан Александр саарның керібін таап, пісті андар одыртыбысхан.

⁷ Көп күннер ағырин чүс парчадып, Книд саардаң чике, тискер чил полғаннаңар, піс, Крит олтырыхха көленіп ала, Салмон тіп чарым олтырых пазының хыринча ирте халғабыс. ⁸ Олтырых хыринча чадап ла иртіп, піс Маңат Чар-турағлар тіп орынға читкебіс. Аның хыринда Ласей саар полған.

⁹ Илееде тус ирт парған, аннаң андар чүзерге хорғыстығ полыбысхан, ағаа хоза, күскү ораза тутчаң күннери иртібіскен полғаннар. Аннаңар Павел мындағ чөп пирген:

– ¹⁰ Арғыстар! Мин көргенде, мыннаң мындар чүс парарға хорғыстығ полар. Піс керіпті паза ниме-нооларыбысты ла нимес, че чуртазыбысты даа чідір саларға айабаспыс.

¹¹ Че чүс чааңы пазы Юлий, Павелнің сөстерин испин, көбізін капитанға паза керіп ээзіне киртінген. ¹² Че чар-турағ хыстирға иділбееннеңер, көбізи, парчаң оңдай пар полза, Крит олтырыхтағы Финик тіп чар-турағзар парып, анда хыстап аларға чөп пирген. Ол чар-турағ үстүнзархы-кидерки паза алтынзархы-кидерки чиллерге тоғыр чатчатхан.

† Ухаанчылар паза Моисей чоохтааны – пу сөстер Худай Пичиин таныхтапчалар.

Талайда хазыр чил полғаны

¹³ Үстүнзархыдаң чил саап килгенде, килістіре тус чит килді тіп, талайчылар чорыхха сығыбызып, Крит олтырыхтың хыринча чүс парғаннар.

¹⁴ Че түрче полғанда, керіпке удур алтынзархы-искеркі уғаа хазыр чил саап сыххан. ¹⁵ Керіп, чилге хаптырып, аннаң тоғыр пол полбаан. Иди піс чилнің оңдайынча чүс чөргебіс. ¹⁶ Анаң, Клавда тіп кічиг олтырыхха чағыннап, керіптің кимезін чадап ла хайраллап халғабыс. ¹⁷ Кимені керіпке сығара тартып алып, керіпті сайалбас иде палғабысханнар. Анаң Ливий чарлары хыринда тайыс чирге одырыбыспасха тіп, парустарны түзірбізіп, чилнің оңдайынча чүс чөргеннер. ¹⁸ Пазағы күнінде чил улам хазырланчатханда, хай пирее нимелерни керіптең түзіре тастап көргеннер. ¹⁹ Үзінчү күнінде, тізең, піс керіптегі ниме-нооларны холға алып тастағлабысхабыс. ²⁰ Иди нинче-нинче күн изере күн дее, чылтыстар даа көрінмеен, хазыр чил, тізең, пір дее тохтабаан, иди пола-пола килгенде, арачылан халарыбысха изеніс саңай чит парған.

²¹ Кізілер иледе тус пір дее ниме чибин париғаннарында, Павел, оларның аразында турып алып, теен:

– Иреннер! Минің чооғым истіп, Крит олтырыхтаң хыйа парбасха полған, иди пу сидіксіністерге паза үреге кір парбасчыпыс. ²² Амды, тізең, тіпчем сірерге, пирдееңер өлбес, керіп ле уғзал парар, аннаңар көңілеріңни көдіре тудыңар. ²³ Мин Худай кізізібін, мин Ағаа пазырчам. Пу хараазын Худайның ангелі хараама көрін килген. ²⁴ Худай ангелі мағаа теен: «Хорыхпа, Павел! Син Рим хағанының алнында турарға кирексің, аннаңар синің үчүн Худай синнең хада чүс парчатханнарның тыннарын арачылир».

²⁵ Аннаңар, арғыстар, көңілеріңни көдіре тудыңар! Мин Худайыма киртінчем. Прай ниме Ол чоохтаанни полар. ²⁶ Пісті пирее олтырыхха сығара тастабызарға кирек.

²⁷ Иди Адриа талайча он төртінчү хараазын саптыр чөрчеткенде, орты хараа тузында талайчылар хайдағ-да чирге чағыннап одырғаннарын сизин салғаннар. ²⁸ Суғның тириин синебіскеннерінде, чибіргі хулас пол парған. Түрче полбинаң хатап синебіскеннерінде, он пис хуласха читкен.

²⁹ Хайалығ чирлерге урун парарынаң китеніп, керіптің соондағы пазынаң төрт якорь суға тастабысханнар, кізілер, тізең, табырах таң чарып килзін тіп, Худайдаң сурынғаннар. ³⁰ Талайчылар, керіптің пазындағы якорьларны түзіреечік полып, суға киме түзіріп алып, керіптең тизібізерге иткеннер. ³¹ Павел чүспазына паза чаақыларға теен:

– Олар керіпте халбазалар, сірернің пирдееңер арачылан полбас.

³² Андада чаақылар кименің арғамчыларын үзе сапхлабысханнар. Киме, талайзар түс парып, чүс чөрібіскен.

³³ Таң чарир алнында Павел прайларын азыранып аларға сурынған, теен:

– Пүүн он төртінчү күні сірер, сағып, пір дее ниме чибин, чиис чох халчазар. ³⁴ Аннаңар азыранып алыңар тіп сурынчам. Анзы тыннарыңны ал халарға туза полар. Итсе-де пирдеезінің пазынаң пір сас таа түс парбас.

³⁵ Иди чоохтанып, ол халас алып алған. Анаң прайзының көзіне Худайны алғыстап, халасты сындырып, чіп сыххан. ³⁶ Андада прайзының көңілері көдірілібіскен, олар ідөк азыран сыхханнар. ³⁷ Керіпте, тізең, піс прайзыбыс ікі чүс читон алты кізі полғабыс. ³⁸ Тосханча азыранып алған соонда, керіпке ниик ползын тіп, андағы пуғдайны талайзар тастааннар.

Керіптің талалғаны

³⁹ Таң чарып килгенде, талайчылар чирни таныбин халып, чабыс түс чарлығ алынча суғ кірізін көр салып, керіпнең андар чағыннап, тур саларға чарат салғаннар. ⁴⁰ Якорьларны кизе саап, суғзар тастабызып, талайның оңдайынча парғаннар, анаң рульларны систібізіп, кічиг парусты көдіріп алып, чил хоостыра чарзар алдыра парғаннар. ⁴¹ Хумнығ чирге орта пол парып, керіп тайыс чирге одырыбысхан. Анаң керіптің алны хумға хазал парған, соондағы пазын, тізең, улуғ салғахтар унат пастааннар.

⁴² Чаақылар, чабығдағы кізілернің пиреезі, чүзіп, тис парыбыспазын тіп, оларны өдір саларға иткеннер. ⁴³ Че чүспазы, Павелни арачылап халарға полып, оларны тохтадыбысхан. Анаң ол чүс полчатханнарға, суға сегіріп, чарзар чүс парарға чахаан. ⁴⁴ Пасхаларына, керіптегі чардыларны паза пасха даа нимелерни алып, анынаң чүзіп, арачыланарға чоохтаан. Ол оңдайнаң прайзы чарға чидіп алған.

Павелнің Мелит олтырыхта хыстааны

28 Арачылан халып, піс олтырыхтың Мелит тіп адалчатханын піліп алғабыс. ² Мындағы кізілер піске уғаа чалахай хайғаннар. Наңмыр чаап, соох полчатханнаңар, олар пісті көйчеткен от хазынзар чылынарға хығырғаннар. ³ Павел, хуруғ сырыптар иледе чыып алып, оларны отха салчатханда, оттаң чылан сығара сойлап килбинең, аның холына чапсыныбысхан. ⁴ Олтырых чоны, аның холында салбаңнапчатхан чыланны көр салып, чоохтасхан:

– Пу кізі – кізі өдірген осхас. Талай салғахтарынаң арачылан халған даа полза, Худай чарғызы пазох ағаа өлім ысча.

⁵ Че Павел ол чыланны отха тастабысхан. Позы, тізең, пір дее хайтпаан. ⁶ Олар Павелнің сіс

сығарын алай кинетін өліг тұс парарын сағааннар. Че илееде ұр сағып, Павелнің пір дее хайди полбаанын көріп, олар Павелдеңер пасха сағын сыхханнар паза, ол худай полтыр тіп, чоохтасханнар.

⁷ Ол орынның хыринда олтырых пастығы Публий тіп кизінің чирлері полған. Ол пісті, позынзар хығырып, ұс күн, паарсап, ааллатхан. ⁸ Публийнің пабазы, тудан паза істі ағыриинаң ирееленіп, төзекте чатхан. Павел андар пас киліп, пазырып алған, анаң холларын андар салып, имнебіскен.

⁹ Аның соонда олтырыхтағы пасха даа ағырығ кизілер Павелзер киліп, имненіп алқаңнар.

¹⁰ Аннаңар олтырыхтағы кизілер пісті матап алғыстааннар. Чорыхха сыхчатханда, піске чолға кирек прай нимелерні пиргеннер.

Павелнің Римзер килгені

¹¹ Ёс ай пазынаң піс ол олтырыхта хыстаан «Ікіс худайлар» тіп Александр саарның кербіне одырыбысхабыс. ¹² Іди піс, Сиракуз саарға чит киліп, анда ұс күн полғабыс. ¹³ Аннаң сығып, Ригий саарға читкебіс. Пір күн пазынаң ұстунзархы чил саап сыхханда, ікінчі күнінде ПUTEOL саарға читкебіс. ¹⁴ Мында пізөк чили киртинчеткен кизілерге тоғазып, оларның сурынызынаң анда читі күн пол салғабыс, соонаң Римзер парғабыс. ¹⁵ Андағы харындастар, пістеңер ис салып, пісті Аппий Форумы аалда паза Ёс Хоных Туразы тіп аал хыринда удурлааннар. Оларны көр салып, Павел Худайны алғыстаан, көңні, тізең, чарып парған.

Павелнің Римде үгреткені

¹⁶ Іди піс Римге читкенде, чўспазы чабығдағы кизілерні чаақылар пастығына пирібіскен. Павелге, тізең, позын хадарчатхан чаақынаң хада алынча чуртирға чарадылған.

¹⁷ Ёс күн пазынаң Павел мындағы иудейлернің иң улуғлапчатхан кизілерін чыып алған. Олар чыылыс килгенде, чоохтанған:

– Харындастар! Пістің чонның паза өбекелерібістің кибірлерінең тоғыр ниме итпеен дее ползам, мині Иерусалимде харибге одыртып, Рим кизілерінің хольна пирібіскеннер. ¹⁸ Олар мині, чарғылап, өлімге турызар пір дее пыро чохта, позыдыбызарға сағынғаннар. ¹⁹ Че иудейлер тоғырлан сыхханнарында, мин ирик чохта Рим

хағанының чарғызынаңар сурынғам. Итсе-де, мин позымның чонын пір дее ниме үчўн пыролирға сағынминчам. ²⁰ Ол сылтағнаң мин сірерні, тоғазып, чоохтазып аларға тіп хығырдым. Израиль ізенізінің үчўн мині пу пағда тутчалар.

– ²¹ Піс синнеңер Иудей чирінең пір дее пічік албаабыс, – нандырғаннар олар, – андартын килчеткен харындастар синнеңер пір дее ниме искірбееннер, хомай даа ниме чоохтабааннар.

²² Итсе-де піс ниме сағынчатханыңны синнең истіп аларға хынчабыс. Син апарчатхан үгредігдеңер прай чирде таласчатханнарын піс пілчебіс.

²³ Анаң чоохтас салған күнде Павел чуртапчатхан хоных-туразынзар уғаа көп кизи килген. Павел оларға иртеннең иирге теере Худай хан-ўлгўзінеңер үгредігні искірген паза Моисей Чахиина, ідөк ухаанчылар пічіктеріне төстеніп, оларны Иисуха киртіндірерге күстенген.

²⁴ Пиреелері аның сөстеріне киртингеннер, пасхалары, тізең, киртинминчеткеннер. ²⁵ Олар, пос аразында чараспин, сых паріғаннарында, Павел оларға ам даа пір ниме хожа чоохтаныбысхан:

– Худай Худы пістің өбекелерібіске Исайи ухаанчы пастыра чахсы чоохтаан полған:

²⁶ «Пу чонзар парып, чоохтап пир:

хулахнаң истіп, піл полбассар,
харахнаң көріп, көр таппассар.

²⁷ Пу кизілернің чўректері хатығ пол парғаннар, хулахтарынаң даа сала-сула исчелер, харахтарын, тізең, нуубысханнар.

Андағ полбаан полза,

оларның харахтары көрерчіктер,

хулахтары истерчіктер,

чўректері піл поларчыхтар

постары Минзер айланарчыхтар,

Мин, тізең, оларны имнебізерчікпін».

– ²⁸ Амды сірер піліңер, Худай пасха даа чоннарға арачыланыс ысхан. Олар истерлер.

²⁹ Павел іди теенде, иудейлер, пос-алынча хазыр талазып ала, сых чөрібіскеннер.

³⁰ Іди Павел Римде, позына алынча тура тудып, ікі чыл чуртаан паза позынзар килчеткен прай кизілернең тоғас турған. ³¹ Ол чалтанмин, Худай хан-ўлгўзінеңер үгредіп, Иисус Христос Хан-пигібістеңер чоохтаан. Ағаа пір дее кизи харығ полбаан.

Римдегілерге

Пу паза Наа Молчаға кірген пічіктернің илеедезінің авторы Павел полча. Тіріл килген Христос Позы ағаа көрінгеннең сығара Павел, иудей ученайы, фарисей, Христос киртінзіне айлан парыбысхан.

Римдегі Христос тигірибі Павел ағаа пічік пасханның илееде алнынча төстелген. Ол пічиин пасчатхан туста Римде полғалах полған, че аңдағы тигірибнің хай-пирее араласчыларынаң таныс полған. Павел пічиин Римзер наа эраның 50 чылларында – Грецияда полғанында, неке, – Христос киртінстіг Фива тіп ипчинең ызыбысхан.

Пу пічіктің пастағы чардығының (1–11 пастағлар) өөн сағызы – Худай кізілерні чазыхтарының үчүн хатығладарынаң арачылапчатхан Чахсы Хабарның күзінеңер. Кізі Иисус Христостаңар Хабарға киртінчетсе, Худай аны ахтап, анынаң чаразып, аны пала идінче паза ағаа Позының Худын пирче. Христосха киртінгені ле ноо даа кізіні Худайның алнында ах-арығ итче.

Пічіктің ікінчі чардығында (12:1–15:13) Павел хығырығчыларға Христос киртінстіг кізілерге хайди чуртирға кирегін хатабох чоохтапча. Олар хынызып, үлгүнің холынаң сыхпин, улуғлазып чуртирға киректер. Түгенчизінде (15:14–16:27) Павел Римзер түрчедең чидерге сағынчатханынаңар пасча паза Христос тигірибінің араласчыларына изенін читірче.

Алғыстығ алданыс

1 Мин, Христос Иисустың хулы Павел, Аның илцізі# поларға хығыртылғам. Ол мині Худайның Чахсы Хабарын чарлирға таллаан. **2** Ол Чахсы Хабарны Худай ухаанчылары# пастыра Ызых Пічіктерінде молчаан. **3** Ол Чахсы Хабар Худайның Оолғынаңар. Иди-ханы хоостыра Ол Давидтің# төлінең сыххан кізі полған. **4** Худай Худы# хоостыра күстіг полып, өлімнең тіріліп, Ол Худайның Оолғы тіп чарлалған. Ол Чахсы Хабар Хан-пигбіс# Иисус Христостаңар полча. **5** Иисус Христос мағаа паарсазын читіріп, пісті илчі поларға турғысхан. Ол анзын прай чоннар, Аның чооғын истіп, Ағаа киртінерлері үчүн иткен. **6** Сірер дее, Иисус Христостың хығыртхан кізілері, ол чоннарның санындазар.

7 Сігерге прайларыңа Худайның Римде чуртапчатхан хынған кізілеріне, ах-арығ# поларға хығыртылған чонына пасчам. Худай Пабабыстаң паза Хан-пигбіс Иисус Христостаң паарсас паза амыр хоных сігерге ползын. **8** Иң пурнада Иисус Христостаң пастыра прайзыңарның үчүн Худайымны алғыстапчам. Сігернің киртінзіңер тиксі-тилекейге чарлалча нооза. **9** Худай Оолғынаңар Чахсы Хабарны чарлап, прай көңнимні салып, Ағаа пазырчам. Худай мағаа киречи: мин Худайға пазырчатсам, сыбыра сігерні адапчам паза Худайның көңні хоостыра сігерзер чидерімнеңер сурынчам. **11** Минің сігерні көрерім тың килче. Минің Худай Худының сыйыхтарынаң үлезерім килче: сігернің көңнілеріңні пик идерге, **12** пасха чоохтаза, удур-төдір киртінзібіснең көңнілерібісті көдірізіп аларға.

13 Харындастар, сігерні пілбин халбазыннар тіп сағынчам: мин сігерзер көп хати килерге иткем, че амға теере харығ ниме табыл ла турған. Сігернің араларыңда даа, пасха чоннардағыох чили, кізілерні Худайға айландыраға сағынчам. **14** Мин прайзының алнында алымнығбын: гректернің дее, сас чонның даа, хыйғаларның даа, сағыс чохтарның даа. **15** Аннаңар, миннеңер чоохтаза, мин сігерге дее, римдегілерге, Чахсы Хабарны чарлирға тимдебін. **16** Мин Христостаңар Чахсы Хабарны чарлапчатханымнаң уйатпинчам. Ол Хабарның киртінчеткеннерні хайзын даа, иң пурнада иудейні#, анаң иудей ниместі арачылаңаң Худай күзі пар, нооза. **17** Чахсы Хабар Худайның киртінстің үчүн кізіні ахтапчатханын көзітче. Иди пазылых: арығ чүректіг# киртінстің сылтаанда чуртир.

Худайның алнында прайзы пыролығлар

18 Худайны улуғлабинчатхан паза чабал итчеткен кізілерге тигірдең Худайның өкпезі түзер. Олар чабал киректерінең сынны типсепчелер.

19 Худайдаңар пілер ниме оларға азых полған. Худай Позы оларға анзын ас пирген нооза.

20 Тилекей пүткеннең ала Худайның итчеткен киректері, Аның мөгі күзі паза Позының илбегі харахха көрінмезелер дее, че Аның иткен нимелерінең пастыра көрінчелер. Кізілерге анзын, сизініп, оңарып аларға оңдай пар. Аннаңар олар ахтан полбастар. **21** Олар, Худайны піліп алған даа ползалар, Аны Худайны чили саблабааннар, алғыстабааннар. Аның орнына тик чоохтарға салынғаннар. Оларның алығ чүректерін харасхы пас парған. **22** Олар хыйғаларын көзіткеннер,

сынында алығ полғаннар. ²³ Олар өлім пілбес сабланыстығ Худайға пазырбиныбысханнар. Аның орнына олар өлер кизилерни, аң-хустарны паза сойлаастарны сомнапчатхан омаларға пазырчалар. ²⁴ Оларның чүректерінің хычыхтаныстары тохтабааннар. Аннаңар Худай оларны постарының чазыхтарына# артыс салған. Олар постарыох ит-ханнарын уйатха сухханнар. ²⁵ Олар Худайның сынын чойға орназыбысханнар. Чайаачының орнына чайалған нимее пазырғаннар. Чайаачы хақан даа алғастығ#.

Аминь#.

²⁶ Аннаңар Худай оларны чиркестіг хынығыстарға пир салған: ипчилері чир-салылғанни ирлерінең хонмин, сан-тискер хыныс сыхханнар. ²⁷ Иреннер ідök, чир-салылғаны хоостыра ипчилерінең хонмин, удур-төдір хынызып, хычаларын тохсындырғаннар. Иреннер иреннернең чиркестіг хынысханнарынаң пос постарын хатығлааннар. Ол алқаастарының үчүн түсчең хатығлас полған. ²⁸ Худайны пілерге сағыс тутпааннарынаңар, Худай оларны ардап парған сағыстарына пир салған – түүлістіг нимелер идерге. ²⁹ Олар сын нимес нимее, оралысха, көйтіктеніске, чаптанысха, чабалланысха, істі чохтанысха, өдіріске, тартысха, чойланысха, чабал хылыхха, пат парғаннар. ³⁰ Олар чабал тілліглер, хопчылар, Худайны хырт көрчелер, кизи хыйыхтаачылар, көкеесімнер, махтанчылар, чабал нимее чапчаңнар, паба-іценің чооғынаң сых парғаннар. ³¹ Олар сағыс чох, киртіске турыспас, тас чүректіг, айабас кизилер. ³² Иди тудынчатхан кизилер Худайның орта чарғызы чидерін пілчелер. Олар постарын өлімге турыстығларын пілзелер дее, постары даа ол оңдайларын тастабинчалар, андағ кизилерни дее махтапчалар.

Худайның чарғызы прайзына пір

2 Ол оңдайнаң син, пасхазын чарғылапчатхан ноо даа кизи, ахтан полбассың. Син пасхазын чарғылапчатхан чарғынаң позыңны чарғылапчазың. Пасха кизіни чарғылап, позың, тізең, ідök итчезің. ² Че піс андағ киректерни итчеткен кизилерни Худай сыннаң хоостыра чарғылирын пілчебіс, нооза. ³ Алай син, кизи, андағ нимени итчеткен кизіни чарғылап, позың даа ідök итчедіп, Худайның чарғызынаң озарға сағынчазың ма? ⁴ Алай син, Худайның пай паарсазын, Аның пазымнығ, тыстаныстығ полчатханын нимее салбинчазың ма? Худай паарсазының пастыра Позынзар айланарына чоллапчатханын оңарбинчазың ма? ⁵ Че өчес хылиин, аасхынмас чүрең үчүн, Худайның өкпеzi чидер паза Аның орта чарғызы іле көзіділер күніне позың позыңа ол өкпені чыынып одырчазың.

⁶ Худай полғанына ла иткен киректері хоостыра читірет. ⁷ Чахсы киректерінең сабланысты, аарласты, өлім пілбес чуртасты сыбыра тилепчеткен кизилерге Худай мөги чуртас# пирер. ⁸ Постарын

көдірчеткен паза сынның үлгүзіне кирбинчеткен, че постарын чойға салынчатхан кизилерге Худайның хазырланызы паза өкпеzi чидер. ⁹ Чабал ниме итчеткен ноо даа кизінің көңни, пурнада иудейни, анаң иудей нимес кизіни, чобағны көрер, істі тарланысха пастыра. ¹⁰ Че чахсы ниме итчеткен ноо даа кизее, пурнада иудейге, анаң иудей нимес кизее, сабланыс, аарлас паза амыр хоных полар.

¹¹ Худай чонны талластырбинча нооза. ¹² Чахығ чох чуртапчатхан кизилер чазых итчетселер, олар, чахығның оңдайынча чарғылатпин, өл парарлар. Че, чахығны пілчеткен кизилер чазых итчетселер, олар чахығ хоостырох чарғыладарлар. ¹³ Худай чахығны исчеткен кизилерни орта чоллығ кизилер тіп санабинча, че чахығны толдырчатхан кизилерни ахтапча. ¹⁴ Пасха чоннарның чахығлары чоғыл, че чир-төрееннең чахығ хоостыра орта итчеткеннерінеңер, чахығлары чох таа полза, олар пос постарына чахығ полчалар. ¹⁵ Олар чахығ ниме киректепчеткенін чүректерінең пілчеткенін көзітчелер. Аннаңар чүректері чоохтапча. Сағыстары оларны чахсы-чабалны талластыраға чоллапча: пірде пыролапча, пірде ахтапча. ¹⁶ Ідök Худай кизилернің чазыт киректерін Иисус Христостың пастыра чарғылир күнде полар. Анзынаңар мин чарлаан Чахсы Хабарда чоохталча.

¹⁷ Мына син позыңны иудей тіп аданчазың, Чахыға ізенчезің паза Худайнаң махтанчазың.

¹⁸ Син Аның көңнін пілчезің, Чахыға төстеніп, ниме артых полчатханын оңнапчазың. ¹⁹ Син позыңны харах чохтарның чоллаачызы, харасхыда чөрчеткеннернің чарытхызы полчазың тіп санапчазың. ²⁰ Син піліс чохтарға устағчы, час палаларға үгретчи полчазың. Чахығдаң пастыра синің толдыра пілістің паза сынның көзідімі пар.

²¹ Син, пасхаларын үгредіп, позыңны үгретпинчезің. ²² Оғырлабасха үгредіп, позың оғырлапчазың. «Оралыспасха» тіп ала, позың оралыс чөрчезің. Тайма худайлардаң чиркеніп, храмнарын тонапчазың. ²³ Чахығнаң махтанып, Чахығны сайбааныңнаң Худайның адын аарлабинчазың. ²⁴ Пазылых нооза: сірернің сылтаанда пасха чоннарда Худайның ады сөклетче.

²⁵ Сынап Чахығны толдырчатсаң на, сүннет# иткені тузалығ полча. Чахығны сайбапчатсаң, тізең, синің сүннет иттіргенің иттіртпеенге килісче. ²⁶ Ол оңдайнаң, сүннет иттірбеен кизи Чахығ хоостыра чуртапчатса, аның сүннет иттірбеен иттірткенге киліспес пе? ²⁷ Андада ол, төреені хоостыра сүннет иттіртпеңең кизи, чахығны толдырчатса, сини, Чахығның сайбағчызын, төреені хоостыра сүннет иттірткен паза Худай Пічии# пар кизіни, пыролабас па? ²⁸ Тастындағы көрімінең не иудей кизи сын иудей нимес паза идінде сүннет иткені сын сүннет нимес. ²⁹ Істінең иудей полза, ол сын иудей. Сын сүннет кизінің идін кискені нимес, че чүректің алысханы. Андағ сүннет Чахығ хоостыра нимес, Худай

Худының пастыра иділче. Андағ иудейлерге кизилердең нимес, че Худайдаң махтас полар.

Худайның киртінizi

3 Андағда иудей полғанның нимези артыхтыр паза сүннет иттiрткеннің ноо тузазы? ² Прай даа саринаң көр килзе, көп нимези артых. Иң пурнада – иудейлерге Худайның сөзи пирил парғаны. ³ Оларның көбiзи Худайға киртiстiг полбаан. Оларның киртiстiг полбааннары Худайның киртiстiг полчатханын чох итче бе? ⁴ Чох, андағ нимес. Ноо даа кiзи чой поладыр, Худай, тiзең, киртiстiг. Аннаңар пiди пазыл парған: «Сөстерiңде сын полчатханың көрiнзiн, Синiң чарғыңда Син чиңерзiң».

⁵ Че пiстiң орта хылынмааныбыс Худайның орта итчеткенiн иле сығарчатханда, анзы Худайның орта нимес өкпеленгенiн таныхтапча ба? (Мин мыны кiзи сағызынаң тiпчем.) ⁶ Чох, андағ нимес. Андағ полған полза, Худай тилекейiн хайди чарғылирцых? ⁷ Минiң чойым пастыра Худайның сыны көптелiп, Ағаа сабланыс ағылчатханда, ноға мин чазыхтығ кiзи чили чарғылатчам? ⁸ Пирее кiзiлер, минi сөклеп, миннеңер пiди тiпчелер: «Ол, чыхсы нiме полар үчүн, чабал нiме идерге кирек тiп үгретче». Иди чоохтап чөрчеткен кiзiлернiң чарғылатырғаннары орта полар.

Чазых чох кiзи чоғыл

⁹ Нiме зе? Пасхаларының хыринда пiстiң, иудейлернiң, артығыбыс пар ба? Пiр дее чоғыл. Иудейлер дее, иудей нiместер дее – прайзы чазыхта чөрчеткеннерiн пiс сынынча көзiт пиргебiс. ¹⁰ Пазылых нооза: «Орта чоллығ пiр дее кiзи чоғыл». ¹¹ Сынны оңарчатхан пiр дее кiзи чоғыл, пiрдеези Худайны тилебинче. ¹² Прайзы чолдаң хыйыс парыбысханнар, тузалары чох кiзiлер пол парғаннар. Чыхсы иткен пiр кiзи дее чоғыл. ¹³ Оларның аастары, азых хомдылар осхас, тiллерi чой чоохты ла пiлчелер. Оларның ирiннерiнде чылан оозы. ¹⁴ Ахсылары харғирға паза чабаллирға ла пiлчелер. ¹⁵ Олар хан төгерге чапчаңнар. ¹⁶ Оларның сооларында сайбағ паза чобағ хал парча. ¹⁷ Амыр чуртас чолларын олар пiлбинчелер. ¹⁸ Худайдаң хорыхханы харахтарында көрiнминче. ¹⁹ Пiс пiлчебiс, Худай Чахии чыхығ хоостыра чуртапчатханнарға теелiп, пiрдеезiн удур чоохтандырбинча. Иди тилекей чоны Худайның алнында пыролығ пол парча. ²⁰ Чыхығ киректерi хоостыра Аның алнында пiрдеези ахтан полбас. Чыхығ пiске чазых нiме полчатханын пiлерiн не пирче.

Киртiнiстiң ахтапчатханы

²¹ Амды, тiзең, Худайның ахтазы чыхығдаң алынча азыл парған. Анзынаңар чыхығ паза ухаанчылар киречилепчелер. ²² Худай киртiнчеткен кiзiлерге

прайзына, талластырбин, Иисус Христосха киртiнiстiң пастыра ахтас пирче. ²³ Прайзы чазых иткен, прайзы Худайның сабланызы# чох халған нооза. ²⁴ Худай прайзын Позының паарсазынаң тикке ахтапча, Иисус Христостың үчүн оларны пос итче. ²⁵ Худай Иисусты чарастырчаң толығ ит салған. Иисустың ханы сылтаанда киртiнчеткеннернiң чазыхтары поэдылча. Худай кiзiлернiң алында иткен чазыхтарын тастаан паза ахтапчатханын көзiткен. ²⁶ Сағамғы туста Худай, тыстанып, Позының ахтапчатханын көзiтче. Иди ол Позы даа сынынча итче паза Иисусха киртiнчеткеннернi ахтапча.

²⁷ Амды нiменең махтанчаң? Пiр дее нiменең. Арса, чыхығны толдырчатханның махтанчаң ма? Чох, чарабас. Киртiнiснең не махтанарға чарир. ²⁸ Пiс тiпчебiс, кiзи чыхығны толдырғанынаң алай толдырбаанынаң нимес, че киртiнiстiң пастыра ахтанып алча. ²⁹ Худай иудейлернiң не Худайы ба? Пасха чоннарның даа Худайы нимес пе ол? Оларни дее. ³⁰ Худай пiр ле. Ол киртiнiстерi хоостыра сүннет иттiргеннернi дее, иттiрбеен, че киртiнчеткеннернi дее ахтапчатхан Худай полча. ³¹ Ол оңдайнаң пiс киртiнiзiбiснең чыхығны чох итчебiс пе? Андағ нимес. Пiс чыхығны пик турғызарға улысчабыс.

Авраамның көзiдiмi

4 Авраам# өбекебiстi алза, пос күзiнең нiмее читкен ол? ² Ол киректерi хоостыра ахталған полза, аның, Худайға нiмес, кiзiлерге махтатчаң нiмези поларцых. ³ Худай Пiчии нiмедеңер чоохтапча? «Авраам Худайға киртiн парғаннаңар, Худай аны ахтаан». ⁴ Кiзи иткен киректерiнiң үчүн сый алча, анзы, паарсас нiмес, төлег полча. ⁵ Че кiзи, иткенi хоостыра нiмес, киртiнiзi пастыра ахтатча. Чазыхтығ кiзiнi ахтапчатхан Худайға киртiнчеткен кiзiнi Худай ахталған тiп санапча.

⁶ Давид тее iдөк чоохтапча: «Худай кiзiнi киректерiнiң үчүн нiмес ахтаза, ол кiзи часкалығ. ⁷ Сайбағ иткен үчүн пыролары тасталған, чазыхтары ундудылған кiзiлер часкалығлар. ⁸ Хан Худай# кiзiнiң чазыхтарын санға албаза, ол кiзи часкалығ полар». ⁹ Андағ часка сүннет иттiргеннерге алай иттiрбееннерге дее теелче бе? Пiс Авраам киртiнiзiнiң пастыра ахталған тiпчебiс. ¹⁰ Хақан анзы санал сыххан? Сүннет иттiрткенде алай иттiркелекте бе? Соонаң нiмес, иттiркелекте полған ол. ¹¹ Авраамның сүннет иттiрткелектөк полған киртiнiзi үчүн, Худай аны ахталған кiзее санаан. Сүннет тании ағаа соонаң ахтас таңмазы чили салылған. Ол оңдайнаң, киртiнчеткен кiзiлер, сүннет иттiртпеен дее ползалар, ахтадарлары үчүн Авраам оларның прайларының пабазы улысчабысхан. ¹² Ол iдөк сүннет иттiрткеннернiң пабазы полча. Олар, сүннет иттiрткеннең пасха, Авраам пабабыстың киртiнiс чолынча парчалар. Авраамның ол киртiнiзi сүннет иттiрткелегiндөк полған.

Худайның молчағлары киртіністең пастыра алылчалар

¹³ Авраам паза аның төлі тикси-тилекейни холға кирерлерінеңер молчағ алғаннар. Ол молчағ Чахығны толдырчатханнаңар нимес, че ахтапчатхан киртіністің хоостыра пирілген. ¹⁴ Пу молчағ чахығны толдырчатханнарға ла теелчеткен полза, киртінис тик ниме поларчых, молчағның даа тузазы чох поларчых. ¹⁵ Чахығдаң хатығлас килче. Чахығ чох полза, аны сайбааны даа чох полча нооза.

¹⁶ Аннаңар прай ниме киртіністең полча паза паарсасха төстенче. Аннаңар пу молчағ Авраамның прай төліне, чахығ хоостыра чуртапчатханнарға ла нимес, че Авраам чили киртінчеткен прай кизилерге пик изеніс пирче. Авраам пістің прайзыбыстың пабазы полча. ¹⁷ Худай Пичиинде ідөк пазылых: «Мин сини көп чоннарның адазы ит салғам». Авраам өліглерни тірлдірчеткен паза чох нимені пар итчеткен Худайға киртін парғаннаңар, Худайның көрзінде пістің пабабыс улыбысхан. ¹⁸ Пір дее изеніс халбаанда даа, Авраам изеніп ала киртінген. Аннаңар ол көп чоннарның пабазы улыбысхан. «Синиң төлің анча көп пол парар» ағаа теені хоостыра ол көп чоннарның пабазы улыбысхан. ¹⁹ Ағаа чўс часха чағдабысханнаңар иди-ханының күзи сыхчатханын пилінзе дее, Сарра, тізең, тың кирип, пала көрерінең ирт парған даа полза, Авраам тың киртінген нооза. ²⁰ Худайның молчаа толарын сала даа ікнчїлебин, ол киртінзінде улам пик турып, Худайны саблаан. ²¹ Молчағны толдырарға Худайның күзи парына Авраам тың киртінген. ²² Аннаңар Худай аны ахтатхан кизее санаан.

²³ «Аны ахтатхан кизее санаан» теені Авраамға ла нимес, ²⁴ че піске дее теелче. Піс Хан-пигібіс Иисус Христосты өліглердең тірлдірібіскен Худайға киртінчебіс. Ол пісті дее орта чоллығ кизилерге санир. ²⁵ Христос пістің чазыхтарыбыстың үчўн өлімге ызылған паза пістің ахтадарбыстың үчўн тірл парған нооза.

Аның Ханынаң ахтанғаны

5 Піс киртінзїбіс пастыра ахтанып алғаныбыста, Хан-пигібіс Иисус Христостаң пастыра Худайнаң ынағ пол парғабыс. ² Иисус Христостаң пастыра, киртінзїбістің сылтаанда ам піске пирілген паарсасха читтібіс паза Худайыбыстың сабланызын үлезерге изеніп, тың өрнчөбіс. ³ Анзына ла нимес, чобағларыбысха даа өрнчөбіс. Чобағлар тыстанарға үгретчеткеннерін пилчебіс нооза. ⁴ Тыстанып, піс сынағ иртчебіс. Сынағдаң, тізең, изеніс төріпче. ⁵ Изеніс пісті уйтатха кирбес. Худай, піске Худай Худын пиріп, чўрекерібіске Позының хынызын ур пирген нооза.

⁶ Піс күс-сағ чох полғаныбыста, Христос пістің үчўн өл парған. Тузы читкенде, Ол Худайны улуғлабинчатхан кизилерниң үчўн өл парған. ⁷ Арығ чўректіг кизинің дее үчўн пиреезинің өлері ікнчїлестіг. Итсе, чохсы кизинің үчўн тынын пирерге иткен пиреези табыл таа парар. ⁸ Худай піске Позының хынызын көзіт пирген. Христос, піс чазыхтығ чөрген тустох, пістің үчўн өл парған нооза. ⁹ Амды піс Христостың өлімінең ахтанып алып, Худайның чарғызынаң Аның пастыра улам озып аларбыс. ¹⁰ Піс Худайнаң ыырласхан туста Ол піснең Позының Оолғының өлімінең пастыра чарас салған. Ам, тізең, чарас салғаныбыста, Аның чуртазы пастыра улам арачылан поларбыс. ¹¹ Піс анзына ла махтанминчабыс. Хан-пигібіс Иисус Христостың пастыра Худайни полчатханыбысха махтанчабыс. Аның сылтаанда піс Худайнаң чарас салғабыс.

Адам паза Христос

¹² Ол оңдайнаң пір кизинең пастыра тилекейге чазых кирген. Чазыхнаң хада, тізең, өлім килген. Иди өлім прай кизилерге килген. Прайзы чазых ит салған нооза. ¹³ Чазых тилекейде Чахығ салылғалахтох полған. Че Чахығ турғызылғалахта, чазых үчўн пыролиры кирілгелек полған. ¹⁴ Өлім, тізең, Адамның# тузынаң пасти, Моисейге# теере үлгү салған. Ол Адам иткен чазыхха төй сайбағны итпеен кизилерге дее үлгү тутхан. Адам килер кизинің омазы полған.

¹⁵ Че Худайның сыйии сайбағ осхас нимес. Пір кизи ит салған чазых үчўн көп кизи өл парған. Худайның паарсазы, Аның паарсастығ сыйии хай-хай көп пирілче. Ол паарсас пір кизинің, Иисус Христостың сылтаанда көп кизее азыра даа пирілче. ¹⁶ Худайның сыйиин Адамның чазығынаң тиңнирге чарабас. Пір чазыхтың үчўн чарғы полчаң, пыролатчаңнар. Паарсас сыйии, тізең, көп сайбағлардаң ахтанарға пирілче. ¹⁷ Пір сайбағ иткен пір кизинің үчўн өлім үлгүни холға кирген. Худайның пай паарсазын паза ахтаныстың сыйиин алчатхан кизилер пір Кизидең, Иисус Христостың пастыра чуртаста улам үлгү тударлар.

¹⁸ Ол оңдайнаң пір кизинің сайбағ иткені прай кизилерни чарғылапча. Сах ідөк пір кизинің сын иткені прай кизилерни Худайның алныңда ахтап, оларға чуртас пирер. ¹⁹ Пір кизинің чоох испеені үчўн көп кизи чазыхтығ пол парған. Сах ідөк пір кизи чоох искенінің үчўн көп кизи ахтанып алар.

²⁰ Аның соонаң Чахығ пирілген. Иди чазыхтың көби көзиділ парған. Чазых көптел парғанда, паарсас улам ас сыххан. ²¹ Чазых, өлімге ағылып, үлгү тутхан. Идөк паарсас ахтаныстың пастыра үлгү тудып, пісті Хан-пигібіс Иисус Христостың пастыра мөги чуртасха ағылча.

Чазыхха өліглер, Христоснаң хада тіріглер

6 Ниме піс тирбіс? Худайның паарсазы піске хозылып одыраар үчүн, чазыхта чөрерге кирекпіс пе? ² Чох, андағ нимес. Піс чазыхха өл парғабыс, чазыхтығ чуртап поларбыс па? ³ Піс кіреске түскенде#, Иисус Христостың чардығы полыбызып, Аның өлімін дее үлескенібісті пілбинчезер бе? ⁴ Иди піс, кіреске түзіп, Анынаң хада өл парғабыс. Пісті Аннаң хада чыып салғаннар. Христос Пабазының илбек күзінең тірлдіріл парған. Идөк піс тее наачылал парып чуртирбыс.

⁵ Піс, Аннаң хада пірік парып, Ол чили өл парғаныбыста, Аннаң хадох тіріл парарбыс. ⁶ Алындағы поэзыбыс Иисуснаң хада кіреске# хазат салғанын піс пілчебіс. Анзы пістің чазыхтығ ит-ханыбыс піске үлгү салбазын тіп, піс чазыхтың хуллары полбас үчүн, иди иділген. ⁷ Кем өл парча, ол чазыхтаң поэзып парча нооза. ⁸ Піс Христоснаң хада өл парғаныбыста, Аннаңоқ хада чуртирыбысха киртінчебіс. ⁹ Өліглердең тірлдірткен Христос паза өлбезін пілчебіс нооза. Өлім Ағаа үлгүзін тут полбас. ¹⁰ Ол өлгенде, чазыхха саңайға өл парған. Чуртап, тізең, Худайға чуртапча. ¹¹ Сірерге дее постарыңны, чазыхха өлігзер, Худайға пістің Хан-пигібіс Иисус Христоста чуртапчазар тіп, санирға чарир. ¹² Аннаңар өлцең иди-ханыңарда чазых үлгү тутпазын, аның хынығыстарыңча полбаңар. ¹³ Идиңернің чардыхтарың пирдеезін чазыхтың үлгүзіне пирбеңер, чабалның тириине айландырбаңар. Өліглердең тіріл парған постарыңны, сынның тирии идіп, Худайның үлгүзіне пир салыңар. ¹⁴ Чазых сірерге үлгүзін паза салбас. Сірегер амды паза чахығның холында нимессер, Худайның паарсазында чөрчезер нооза.

¹⁵ Нимедір зе, чахығның холында ниместе, Худайның паарсазында чөрчеткенібісте, чазых идерге кирекпіс пе? Чох, андағ нимес. ¹⁶ Пілбинчезер бе, посты пиреезіне хул поларға пирін салза, чооғын искен кизінің хулы поларзар. Чазыхтың хулы полыбыссар, анзы өлімге ағылар. Худайға хул полып, Аның чооғын иссер, анзы сірерни ахтанысха ағылар. ¹⁷ Сірегер чазых хуллары полғазар. Че, Худайнаң, прай чүрекеріңнең сірерге пирілген үгредіге тудынарға чарат салғазар. ¹⁸ Чазыхтаң поэзып алып, сірегер орта чуртасха хул полыбысхазар.

¹⁹ Сірегер күс-сағ чохтарыңнаңар, мин мыны кизи синче чоохтапчам. Алында сірегер ит-ханыңарны сайбахха, чабал киректерге хул иткезер. Олох оңдайнаң амды аны ахтаныстың хулы идібізіңер. Андада сірегер ах-арығ полыбызарзар. ²⁰ Сірегер чазыхтың хуллары полғаннарыңда, орта чоллығ кизилер полбаазар. ²¹ Андада хайдағ парыс алдыңар? Ол туста иткен нимелердең пүүн сірерге уйадыстығ. Ол киректер өлімнең тоозылчалар. ²² Амды, тізең, сірегер, чазыхха хул поларынаң поэзып алып,

Худайның хуллары пол парғазар. Сірегер ах-арығ кизилер пол парғаннаң парыстанып алғазар. Аның салтары мөгі чуртас полча. ²³ Чазыхтың төлее өлім, нооза. Худайның сыйи, тізең, Хан-пигібіс Иисус Христоста мөгі чуртас.

Чажыға өліглер

7 Харындастар, мин мыны сірерге, чахығны пілчеткен кизилерге, чоохтапчам. Кизи тірігде ле чахығның холында чөрче. Анзын пілче полбассар ба? ² Ири изен чөргенче ле, Чахығ ипчизін аннаң палғалыстырча. Ири үреп парза, ол ипчи ирнең палғалыстыр салған чахығдаң поэзып парча. ³ Аннаңар ири изенде, пасха ирнең чөрібіскен ипчи чөреес ипчи тіп адалар. Че ири үреп парза, ол чахығның үлгүзінең сых парар: пасха ирнең чуртап сыхса даа, чөреес ипчее саналбас.

⁴ Сірегер дее, харындастарым, Христоснаң хада өліп, чахыға өл парғазар. Пасха, өліглердең тіріл парған кизини пол парғазар. Худайға парыс ағылар үчүн чуртааңар.

⁵ Піс ит-ханның оңдайынча чуртааныбыста, чахығ чазыхтығ хычыхтарыбысты илее сығарған. Ол хычыхтарыбыс идібіснең устап, пісті өлімнең парыстандырчаңар. ⁶ Амды, тізең, пісті тузахтапчатхан чахыға өл парғаныбыста, піс аннаң поэзып парғабыс. Алында пазылған чахығдаң хоостыра нимес, Худай Худының пастыра наачылалып, Худайның нымызында чөрербіс.

Чажығ паза чазых

7 Ниме піс тирбіс? Чахығ чазыхтығ полча ба? Чох, андағ нимес. Чахығдаң пастыра ла мин чазых ниме полчатханын піліп алғам. Чахығ «Хычыхтанма» тібеен полза, мин хычых ниме полчатханын пілбестеечкіпін. ⁸ Че чазых, тізең, чахығнаң тузаланып, минде аймах хычыхтаныстар сығар килген. Чахығ чох полза, тізең, чазых таа чоғылох. ⁹ Мин хақан-да чахығ пілбин чуртаан полғам. Че хақан чахығ килгенінде, чазых тіріл парған. ¹⁰ Мин, тізең, өл парғам. Иди чуртас пирцең чахығ сөзи мағаа өлім ағылған. ¹¹ Чазых, чахығнаң тузаланып, мині алахтыр салып, өлімге ағыл салған. ¹² Чахығ ызых# ниме, чахығ сөзи дее ызых, орта паза чажыс ниме полча. ¹³ Андағ полза, чажыс ниме мині өлімге ағылча ба? Чох, андағ нимес. Сынында чазых, чажыс нименең тузаланып, мині өлімге ағылған. Ол оңдайнаң чахығның сылтаанда чазыхтың улам чабал полчатханы азылған.

Хуттың паза ит-ханның күрескені

¹⁴ Чахығ Хуттаң пирілчеткенін піс пілчебіс. Мин, тізең, ит-ханнығыбын, чазыхха садыл парғам. ¹⁵ Ниме итчеткенімни оңарбинчам нооза. Идерге хынған нимені итпинчем, поэзым хырт көрінчеткен нимені, тізең, итчем. ¹⁶ Хынминчатхан нимені итчетсем, чахығ чажыс тіп, чөпке кирчем. ¹⁷ Ол

оңдайнаң мин нимес, минде чуртапчатхан чазых анзын итче. ¹⁸ Минде, иди-ханымда, чахсы ниме чоғын пілчем: чахсы ниме идерім килче, че ит полбинчам. ¹⁹ Чахсы ниме идерге хынып, мин аны итпинчем, чабал ниме идерге хынмазам даа, итчем нооза. ²⁰ Хынмаан нимені итчеткенде, андағда мин нимес, минде чуртапчатхан чазых аны итче.

²¹ Піди сизингенімде, оңдайым мындағ: чахсы идерге сағынзам, мин поэымның чабалымны көрчем. ²² Істімде мин Худай Чахиина чөпсінчем. ²³ Че ит-ханымның чардыхтарында пасха чыхығ көрчем. Ол, миниң сағызымның чахиина тоғырланып, ит-ханымдағы чазыхтың чахиина тузахтап салча. ²⁴ Хайран кизібін! Пу өлімнің ит-ханымнаң кем мині поэыдыбысчаң полчаң? ²⁵ Алғас ползын Худайға, Ол анзын Иисус Христостың, Хан-пигібістің пастыра ит салған. Ол оңдайнаң мин сағызымнаң Худай Чахиина нымысчы полчам, ит-ханымнаң, тізең, чазыхтың чахиина нымысчы полчам.

Худай Худында чуртааны

8 Ол оңдайнаң пүүн Христос Иисуснаң ит-ханнның оңдайынча нимес, Хуттың хоостыра чуртапчатханнар чарғылатпастар. ² Христос Иисустың пастыра чуртасты пирчеткен Худай Худының чахи мині чазыхтың паза өлімнің үлгүзінең поэитхан. ³ Моисей Чахиин# анзын ит полбаан. Ит-ханыбыс аның кұзін сығарыбысхан. Аннаңар Худай Позының Оолғын, чазыхтығ ит-ханнның кизее омалап салып, ысхан. Худай Аны чазыхтың үчүн толығ ит салған. Іди Худай ит-ханнның оңдайынча иткен чазыхты чарғылап салған. ⁴ Худай анзын пісте, ит-ханнның оңдайынча нимес, Хуттың хоостыра чуртапчатханнарда, чыхығ киректепчеткен ниме толзын тіп, іди иткен. ⁵ Ит-ханнның оңдайынча полчатханнарның сағыстары ит-ханнның хынығыстарын толдырарына айлан парча. Худай Худы хоостыра полчатханнар, тізең, Худай Худының көңнінче чуртирға сағынчалар нооза. ⁶ Пос көңнінче полғаны кизіні өлімге ағылча. Худай Худы хоостыра полғаны, тізең, чуртасха паза амыр хоныхха ағылча. ⁷ Кизінің пос көңнінче полғаны Худайға тоғыр. Аның үчүн кизи Худай Чахиинның үлгүзіне кирбинче, сынында кір полбиндаача. ⁸ Ит-ханнның оңдайынча чуртапчатхан кизілер Худайның көңніне кір полбастар.

⁹ Худай Худы сыннаң сірерде чуртапчатса, сірер, ит-ханнның оңдайынча нимес, Худай Худының хоостыра чуртапчазар. Кемде Христостың Худы чоғыл, тізең, ол Христости нимес. ¹⁰ Сірерде Христос пар полза, ит-ханыңар чазыхтығдаңар өліг дее полза, че Хут ахтаныстың сылтаанда тіріг.

¹¹ Иисусты өліглердең Тірілдірібіскеннің Худы сірерде чуртапча. Андағ полза, Христосты өліглердең Тірілдірібіскені сірерде чуртапчатхан

Позының Худынаң өлцең иди-ханыңарны тірілдірібігизер.

¹² Аннаңар, харындастар, піс ит-ханға алымның нимеспіс. Ит-ханнның оңдайынча чуртирға кирек чохпыс. ¹³ Сірер ит-ханнның оңдайынча полчатсар, өл парарзар. Ит-ханнның хынығыстарын Худай Худынаң пазынып алзар, чуртирзар. ¹⁴ Худай Худынаң устанчатхан кизілер прайлары Худайның палалары полчалар. ¹⁵ Хул итчеткен паза хорығып ала чуртапчатхан хутты сірер албаазар. Сірерні Худай палалары итчеткен Худай Худын алғазар. Пу Хуттың пастыра піс хығырчабыс: Авва † Пабам!

¹⁶ Худай Худы пістің худыбыснаң хада піс Худайның палалары полчатханыбысты киречилепче.

¹⁷ Худайның палалары полчатханыбыста, Христоснаң тиңе Аннаң үлүсті алчаң кизілер полчабыс. Христостың ирееленістерін үлескенібісте, сабланызын даа үлезербіс.

Чағдапчатхан сабланыс

¹⁸ Пістің пүүнгі ирееленістерібіс піске килер сабланыстың хыринда пір дее нимее турбинчалар тіп санапчам. ¹⁹ Прай чайалған ниме Худай палалары кем полчатханын азыларын чидікпин сағыпча нооза. ²⁰ Прай чайалған ниме, поэының нимес, Худайның көңнінче тик чуртастың үлгүзінде чөрче. Чайалған нименің, чызирдаң поэып алып, Худайның палаларының пос чуртазын паза сабланызын аларларына изеніс пар. ²² Піс пілчебіс, прай чайалған нимелер пу тусха теере, өстезіп ала, чобалчалар. ²³ Олар ла нимес, піс тее, Хуттаң тун-сый алған кизілер, пос алынча чобал чөрчебіс. Худайның палалары поларыбысты паза ит-ханыбыс чазыхтаң поэырын сахтапчабыс. ²⁴ Хақан піс изенчебіс, піс арачыланып алчабыс нооза. Харахха көрінчеткен нимее изенчетсең, ол изеніс нимес. Көрчетсең, ноға изенерге кирек. ²⁵ Көрінминчеткен нимее изенчетсебіс, андада тыстанып ала сағыпчабыс.

²⁶ Олох оңдайнаң чазығ поэыбысха Хут полысча. Піс хайди пазырарын паза хайди сурынарға кирегін пілбинчебіс нооза. Хут, чоохтанмин даа, улуғ тынғанынаң на пістің үчүн сурынча.

²⁷ Чүректерні сынапчатхан Худай, тізең, Хуттың сағызын пілче: Хут Худайның көңні хоостыра ах-арығларның үчүн сурынча нооза. ²⁸ Піс, тізең, пілчебіс, Худайға хынчатханнарға паза Аның көңні хоостыра хығыртылғаннарға прай ниме чаксаа иділче. ²⁹ Худай пурун піл салған кизілерге, Позының Оолғы көп харындастарының аразында тун палазы ползын тіп, Позының Оолғына төйі поларға турғыс салған. ³⁰ Кемні турғыс салған, тізең, оларных хығыртхан. Кемні хығыртхан, оларных ахтаан. Кемні ахтаан, тізең, оларных саблаан.

† Арамей тілінең «Авва» теені Пабам полча.

Худайның хынызы Иисус Христоста

³¹ Мыннаң хоостыра паза ниме тир? Худай пістің үчүн полчатханда, кем пістең тоғыр полар? ³² Ол Позының Оолғына айбаан, пістің прайзыбыстың үчүн пир салған. Аннаң хада піске прай нимені сыйлап пирбес пе? ³³ Худай таллааннарны кем пыролир? Худай оларны ахтапча. ³⁴ Кем чарғылир? Пирдеези. Христос Иисус ол парған, че тіріл парған. Ол Худайның оң саринда одырча паза пістің алныбысты алча. ³⁵ Кем пісті Худайның хынызынаң чар полар: ирееленистер алай сидіксіністер, алай сүрдіртчеткенбіс, алай өзөгис, алай чох чуртас, алай хорғыс, алай хылыс па? ³⁶ Піди пазылыx: Синнең үчүн піс күннің сай өлім көрчебіс, пісті тайыға# салчаң хойларға санапчалар.

³⁷ Прай пу нимені піске хынчатхан Худайның сылтаанда чиңіп алчабыс. ³⁸ Ікінңилебинчем, өлім дее, чуртас таа, ангеллер# дее, пастыхтар даа, амғызы даа, соңархызы даа, хайдағ даа күстер, ³⁹ пөзии, тирии пісті Худайның хынызынаң чар полбастар. Пир дее чайалған ниме Иисус Христос Хан-пигбістің пастыра пирілчеткен Худайның хынызынаң пісті чар полбас.

Худай паза Аның чоны

9 Христоснаң пир полып, мин сынны чохтапчам, чойланминчам. Мағаа Худай Худы чарытхан чүреем киречилепче. ² Улуғ чобағ паза тохтабинчатхан ағырығ минің чүреемде. ³ Харындастарымның үчүн позым даа Христостаң хыйа итірерге тимдебін. Олар минің туғаннарым, пир чон төлі, ⁴ Израиль чоны полчалар. Оларны Худай Позына пала идінер үчүн таллап алған, оларға Позының сабланызын асхан. Худай оларнаң молқас салған, оларға Чахығ пирген, оларға Худайға пазыраын пирген паза оларға сөс пирген. ⁵ Илбек өбекелер оларның пабалары полчалар. Иди-ханы хоостыра Христос таа оларның төлі полып төреен. Ол хақанға даа прай нименің алғыстығ Худайы полча. Аминь.

⁶ Че мин Худайның пирген сөзі күзін чідір салған тибинчем. Израильдең сыхханнары прайзы ла израиль чоны ниместер нооза. ⁷ Ідөк Авраамнаң төрееннері дее прайзы аның төлі нимезөк. Че піди чоохталча: Исаактаң төреені синің төлің адалар. ⁸ Пасха сөстернең чоохтаза, кизідең төрееннері нимес, молчағ сөзі хоостыра төрееннері Авраамның төлі тіп саналчалар. ⁹ Молчағ сөзі мындағ: пазағы чылда пуох туста килербін – Сарраның оол пала полар.

¹⁰ Анзы ла полбаан. Ревекканаң даа ідөк полған. Ол пабабыс Исаактаң ікі палазынаң аар чөрчеткен. ¹¹ Палалар төреелекке дее, чахсы даа, чабал даа ниме иткелектерінде, ағаа чоохталған: «Улии кічиинің хулы полар». Иди Худай Позының пөгіні Позы таллаанынаң толдырылчатханын көзіткен. Ол

кізінің киректеріне көрбин, Позы хығыртхан кізіні таллидыр. ¹³ Піди пазылыx: Иаковха# мин хын парғам, Исавха, тізең, хырт көр сыххам. ¹⁴ Ол оңдайнаң ниме тирбіс? Худай саба итче бе? Чох, андағ нимес. ¹⁵ Ол Моисейге піди тіпче нооза: Өлчей пирерге итсем, өлчей пирербін. Айирға итсем, айирбын. ¹⁶ Ол оңдайнаң прай ниме кізінің көңнінең нимес, аның күстенгенінең нимес, че өлчей пирчеткен Худайның көңнінең полча. ¹⁷ Худай Позының Пічиінде фараонға тіпче нооза: Мин сағаа Позымның күзімні көзідерімнің паза Минің Адым прай чир үстүне сабланарының үчүн сині турғыс салғам. ¹⁸ Ол оңдайнаң Худай, хынза, кизее өлчей пирче, хынмаза, тізең, аны өчес ит салча.

Худайның өкпезі паза Худайның паарсазы

¹⁹ Син, хынза, мағаа тирзің: «Нименің үчүн Ол пыролапча? Кем Аның көңніне тоғырлан полар?» ²⁰ Кемзің син, кизи, Худайға удурлазарға? Устың холы иткен ниме «Ноға син мині мындағ иткезің?» тіп полар ба? ²¹ Той-палғас ус кізінің холында нимес пе? Ус кизи аалчыларға даа, иб аразында даа тудынчаң ідістерні пир тойдаң ит полча нимес пе?

²² Худай Позының өкпезін читірегерге паза Позының күзін көзідерге хынған. Аның өкпезін туттырған паза өлімге турыстығ кизілерні айап, Ол үр сыдасхан. ²³ Олох туста Худай өлчей пирген кизілеріне Позының пай сабланызын көзідерге хынған. Худай оларны сабланысха тимнеп салған полған. ²⁴ Ол хығыртхан кизілер піспіс: Иудейлер ле нимес, пасха даа чоннар. ²⁵ Анзынаңар Ол ідөк Осий ухаанчының киндезінде чоохтапча: «Минің чоным нимес чонны Минің чоным тіп адап саларбын. Хынғаным полбаанын хынғаным тіп адап саларбын». ²⁶ Пирсінде оларға «Сірер минің чоным нимессер» тіп чоохталған. Сах олох орында олар «Тіріг Худайның ооллары» адал парарлар. ²⁷ Исайи, тізең, Израильдеңер чарлапча: Израиль ооллары талайдағы хум осхас көп ползалар даа, артхан-халғаны ла арачыланып алар. ²⁸ Хан Худай чир-чалбахта Позының сөзін тідімніг паза табырах толдыр салар нооза. ²⁹ Исайи дее Израильдеңер ідөк чарлаан: Прайзынаң күстіг Хан Худай артхан-халған чонын халдырбаан полза, піснең, Содом саарнаң полған чили, Гоморра саарнаң полғанға төй пол парарчых.

³⁰ Ол оңдайнаң ниме тирбіс? Ахтаныс тілебеен Худайы чох кизілер киртіністің пастыра ахтаныс алып алғаннар. ³¹ Ахтапчатхан чахыға харасхан Израиль чоны, тізең, ол чахыға чит полбаан. ³² Ноға? Киртіністе нимес, чахығның киректерінде аны тілееннерінеңер. Олар харылчаң тасха харыл парғаннар. ³³ Пазылғаны хоостыра: мына Сионда харылчаң тас паза аңдарылчаң тас салчам. Че киртінчеткен кизи Аннаң үчүн уйатха кірбес.

Павелнің Израильнің үчүн пазырғаны

10 Харындастар! Мин, Израиль чоны арачыланып алзын тіп, тың хынчам паза анзынаңар Худайға алданчам. ² Мин оларға киречілепчем: олар Худайның көңніне кірерге тың күстенчелер, че хайди аны идерін пілбинчелер. ³ Худайның хайди ахтапчатханын пілбин, олар постары ахтанып аларға харасчалар. Аның үчүн олар постарын ахтапчатхан Худайның холына пирбееннер. ⁴ Христос, тізең, Чахығның толдырылғаны полча. Ағаа киртінчеткен полған на кизіні Худай ахтапча.

Полғаны ла арачылан полар

⁵ Моисей Чахығ пастыра ахтапчатханынаңар пасча: Чахығны толдырчатхан кизи тіріг чөрер. ⁶ Киртіністің хоостыра ахтааны, тізең, піди тіпче: Христосты түзіріп аларға иткен чили «Кем тигірзер өөрлир?» тібе. ⁷ Христосты өліглердең көдіріп аларға иткен чили «Түби чох чирзер кем түзер?» дее тібе. ⁸ Ниме тіпче Худай Пічии? «Сөс сағаа чағын, ол синің азыңда, синің чүреңде». Пу піс үгретчеткен киртіністеңер сөс полча. ⁹ Син азыңнаң Иисус Хан-пиг полчатханын чарлапчатсаң, чүреңнең Худай Аны өлігдең тірлдірібіскенге киртінчетсең, арачыланып аларзың. ¹⁰ Чүрекнең киртінгені ахтаныс пирче, аастаң чарлааны арачыланыс пирче. ¹¹ Худай Пічии киртінчеткен кизи Аннаң үчүн уйатха кірбес тіп чоохтапча нооза. ¹² Иудей бе, иудей нимес пе, пасхазы чоғыл. Хан Худай прайзының пір. Аны хығырчатханнарға прайзына Ол Позының пайын пирче. ¹³ Хан Худайның адын хығыртхан ноо даа кизи арачыланып алар.

¹⁴ Ағаа киртінмееннерінде, Аны хайди хығырарлар? Аннаңар испееннерінде, Ағаа хайди киртінерлер? Үгретчеткен кизи чох хайдаң истіп аларлар? ¹⁵ Үгредерге ызылбаан кизи хайди үгредіп алар? Піди пазылыx: Чахсы Хабарны чарлапчатханнарның килгені хайдағ маңаттыр. ¹⁶ Че Чахсы Хабарны прайзы ла тыңнабаан. Исайй тіпче: Хан Худай! Пістең искен нимее кем киртінді? ¹⁷ Ол оңдайнаң киртініс Чахсы Хабарны искеннең килче. Чахсы Хабар, тізең, Худайдаң сөстең пастыра искірілче. ¹⁸ Че мин сурчам: олар испееннер бе? Чох, искеннер. Прай чир-чалбахха хабар истілген, тилекейнің хыри-пазына сөстер тарааннар. ¹⁹ Пазох сурчам: Израиль пілбеен ме? Чох, пілген. Алындох Худай сөстерінең Моисей теен: пасха чонның пастыра чүректеріңе күннес кирербін, оңарбас чонның пастыра сірерні хыпчыхтандырарбын. ²⁰ Исайй, тізең, тідімніг чоохтапча: «Мини тилебееннері мини тапханнар. Миннеңер сурбааннарға азыл пардым». ²¹ Израильдеңер, тізең, тіпче: күн тооза мин чоох испес паза өчес чонзар хуцаам асхам.

Израильге Худайның паарсазы

11 Ол оңдайнаң мин сурчам: нөс Худай Позының чонын хыйа идібіскен? Чох, андағ нимес. Мин дее Израиль чонынаңмын, Авраамның төлінеңмін, Вениаминнің уйазынаңмын. ² Худай Позының азынада пілген чонын хыйа сүрбеен. Алай Худай Пічиінде Илия ухаанчыдаңар ниме пазыл парғанын пілбинчезер бе? Илия Израиль чонын Худайға піди хоптаан: ³ «Хан Худай! Ухаанчыларыңны өдір салғаннар, тайығ салқаң орыннарыңны сайбап салғаннар. Чалғыс мин не халдым, минің тынымны аларға мини тилепчелер». ⁴ Худайның нандырии ағаа ниме чоохтапча? «Мин Позыма Ваалның алнында тізекке түспеен чити муң кизіні халғызып алғам». ⁵ Сағамғы туста даа Худайның паарсазы хоостыра таллалған чоны арт халған. ⁶ Худайның паарсазы хоостыра таллалған ползалар, іди таллааны киректер хоостыра таллааны полбас. Киректер хоостыра таллаза, анзы паарсас полбас.

⁷ Андағда нимедір зе? Израиль тилепчеткен нимезіне чит полбаан. Таллалғаннары ла анзына чидіп алғаннар. Пасхаларының, тізең, чүректері хатхлап парғаннар. ⁸ Піди пазылыx: Худай оларны уйғаа пастыр салған, пу күнге теере харахтарын көрбес, хулахтарын испес ит салған. ⁹ Давид тее тіпче: оларны тосхырчатхан ниме постарына тузах ползын, хахпан ползын, оларны харылдырзын, иткеннерінеңөк нандырзын. ¹⁰ Харахтарына көрбес иде харасхы түс парзын, арғалары хақан даа пүгүр чөрзіннер.

¹¹ Ол оңдайнаң мин сурчам: олар саңай аңдарыл парыбызарға тіп, харыл парды полчаңнар ба? Чох, андағ нимес. Че олар аңдарыл парғаннарында, арачыланыс пасха чонға килген. Анзы Израильні күннеттіртер үчүн иділген. ¹² Оларның аңдарылғаны тилекейні пайыт салған, уттырғаны пасха чоннарны пайыт салған. Андағ полза, прай Израиль Худайға айланза, улам артых полар.

Пасха чоннарның арачыланызы

¹³ Сірерге, Худайы чох кизілерге, тізең, чоохтапчам: мин, пасха чоннарзар ызылған илчі, позымның тоғызымны саблапчам. ¹⁴ Арса, пір сөök кизілерімнің чүректерін күннеттіртіп, пиреезін іди арачылап алчаңмын ма? ¹⁵ Худайның олардаң хыйа айланыбысханы Аның пасха чонға чарастырығ пиргені полған нооза. Худай иудейлерні Позынзар хатап алза, тізең, ниме полар? Анзы өліглерні тірлдіргені паза чуртас пиргені полар. ¹⁶ Халастың пастағы кизегі Худайға чарыдылчатса, прай даа халас ах-арығ пол парча. Ағастың чилегезі ах-арығ полза, салаалары даа ызых полчатпастар ба.

¹⁷ Олива ағастың пирее салаалары сынглап парып, оларның орнына синің, чазы оливазының салаазы өскіріл парза, пір тамырлығ пол парчазар. Ол

чахсы ағастаң кұс тартынчазың. ¹⁸ Салааларының алнында махтанма. Махтанчаң нимең пар ба? Син тамырларны тутпинчазың. Олар сини тутчалар.

¹⁹ Син, арса, тирзің: «Мини өскір салар үчүн, пу салаалар сындырыл парғаннар». ²⁰ Чахсы. Олар киртінистері чох полғаннаңар сындырылғаннар. Син, тізең, киртінчеткеніңнің үчүн өсчезің. Син көкеесімненме, хорығып одыр. ²¹ Худай ағастың поэның салааларын айабаанда, сини дее айабазох.

²² Худайның паарсах таа, хатығ даа хылынчатханын сизініп одыр: Поэзынаң хыйа полыбысханнарға хатығ хылынча, Худайның паарсазында чөрерге кұстенчетсең, паарсах полар. Андағ полбаза, син дее кизіл парарзың. ²³ Тіглер дее, киртінис чох чуртабазалар, хатап чапсыра өскіріл парарлар. Худайның хатап чапсыра өскір салар кұзи пар нооза. ²⁴ Син, чазы олива ағазынаң кизіл парып, чир салылған оңдайына тоғыр полып, чахсы олива ағазына чапсыра өскіріл парғазың. Чахсы ағастың кизілген салаалары, тізең, постарының ағастарына улам артых чапсыра өс парчатпастар ба.

Худайның прай кизилерге паарсапчатханы

²⁵ Сірге, харындастар, пір чазытты ас пирерге сағынчам. Постарыңнаңар улуғ сағынмаңар. Израиль чонының хай пиреелері өчес оңдайларына пастыр салғаннар. Анзы саңайға нимес, че пасха чонның толдыра саны Худайға килер тусха ла теере. ²⁶ Иди прай Израиль арачыланып алар. Пиди пазылых: «Сионнаң Осхырығчы киліп, Иаковтың Худайны улуғлабинчатханын хыйа тастир». ²⁷ «Пу Минің оларнаң Молчаам полар. Мин оларны чазыхтарынаң поэдыбызарбын». ²⁸ Чахсы Хабар сірерзер килер үчүн, олар Чахсы Хабарға ыырчылар чили хайчалар. Итсе, иудейлер Худайның таллаан чоны полчалар, паза өбекелерінің үчүн Худай оларға хынча. ²⁹ Худай сыйыхтарын нандыра албинча паза таллаанынаң төдірленминче. ³⁰ Сірге дее тузында Худайның чооғын испеен полғазар. Амды, тізең, оларның чоох испееннерінің үчүн, Худай сірерни айап пирген. ³¹ Худай сірерни айир үчүн, олар амды чоох испес пол парғаннар. Арса, оларға даа Худай өлчей пирер. ³² Худай айиры үчүн, прайзын чоох испес ит салған.

Худайны саблааны

³³ Худайның хыйғазы паза пілізі хайдағ илбектір! Аның пөгіннерін пілчее чоғыл, Аның чолын чолласчаа чоғыл. ³⁴ Худайның сағызын кем піліп алған? Кем Ағаа чөп пирген? ³⁵ Алай пиреези Худайға, алымны айландырзын тіп, алымға пирее ниме пирген ме? ³⁶ Прай ниме Аннаң полча, прай ниме Аннаң пастыра паза Ағаа полча. Ағаа хақанға даа сабланыс ползын. Аминь.

12 Аннаңар, харындастар, Худай сірерни айаанның үчүн, сірге алданчам, постарыңны Худайға пир салыңар. Худайның көңніне чарас тіріг, ах-арығ тайығ иткені ползын ол. Анзы Худайға орта пазырғаны полар. ² Пу тилекейнің оңдайынча чуртабаңар, че сағыс-көгістеріңни нааңылап, постарыңны алыстырыңар. Андада сірер Худайның көңні хайдағ полчатханын сынап аларзар: ниме Ағаа чахсы, чаразых паза көңніне толдыра.

³ Мағаа Худайдаң пирілген паарсазының хоостыра сірге прайларыңа чоохтапчам: улуғсырхабаңар, постарыңнаңар синінең азыра улуғ сағынмаңар. Пазымның, Худай синеп пирген киртінистеріңнің хоостыра сағыныңар. ⁴ Пістің иди-ханыбыс көп сөк-чүлліг, че олар прайзы пір төйи тоғынминчалар. ⁵ Піс тее көппіс, че Христоста пір ит-ханнғыбыс. Полғанын на пос алынча алза, тізең, ол пасхаларына ит-ханның пір чардығы ла осхас. ⁶ Худайның пирген паарсазы сылтаанда піс полғаныбыс ла Аннаң аймах сыйыхтар алғабыс. Ухаанчылиры пирілген полза, киртінизиңнің хоостыра ухаанчыла. ⁷ Пасхаларының нымызына чөрері пирілген полза, аны толдыр. Угретчи полары пирілген полза, угрет. ⁸ Часхарары пирілген полза, часхар. Улезері пирілген полза, азых көңнінең үлес. Устиры пирілген полза, анзын харазып ит. Чахсы идери пирілген полза, чалахай көңніліг итчет.

⁹ Хыныс чойырхос полбазын. Чабалны хырт көріңер. Чахсы нимее тартылыңар. ¹⁰ Удур-төдір паарсазып, харындастар чили, хынызыңар. Улуғлазарында пірсі пірсінең пуруннирға кұстеніңер. ¹¹ Пиди харазып, пос салынмаңар. Көңніңер чалбыразын, Хан-пигнің нымызын толдырчадыңар. ¹² Ізеніс парда, өріністіг полыңар, чобағда тыстаныстығ полыңар, сыбыра пазырчадыңар. ¹³ Ах-арығларның пиреези хызылчатса, оларнаң үлесчедіңер, аалчы көреечи полыңар.

¹⁴ Сірге сүрчеткен кизилерни алғаңар. Харғабаңар, че алғапчадыңар. ¹⁵ Өрінчеткенернең хада өрініңер. Ылғапчатханнарнаң хада ылғаңар.

¹⁶ Удур-төдір пір тиң сағыссыразыңар. Улуғсырхабаңар, пазымныңларның чолынча пазыңар. Постарыңнаңар ла сағынмаңар.

¹⁷ Чабалға чабалнаң нандырбаңар. Прай кизилернің аразында чахсы идерге кұстеніңер. ¹⁸ Оңдайларың пар полза, прай кизилернең амыр чуртирға кұстеніңер. ¹⁹ Хынғаннарым, постарыңның үчүн өс албаңар. Худайның өкпеленізі анзын итсін. Пазылых нооза: Мин өс аларбын, Мин төлирбин, – тіпче Хан Худай. ²⁰ Ол оңдайнаң, ыырчың астапчатхан полза, азырап сал аны, сухсапчатхан полза, суғар сал аны: иди идіп, син аның пазына көйчеткен көстерни чыып пирерзің. ²¹ Чабалға пастыртпа, чабалны чахсынаң чиңіп алчат.

Ұлғу холында чөрердеңер

13 Ноо даа кизи позын өөркі ұлғулерге пазындыртча. Худайдаң пирілген ұлғудең пасха ұлғу чоғыл нооза. Нинче пар прай ұлғуни Худай турғыс салған. ² Аннаңар ұлгее тоғырланчатхан кизи Худай турғысхан нимее тоғырланча. Тоғырланчатхан кизи, тізең, позы позын чарғаа тартча. ³ Чахсы киректер нимес, хомай киректер итчеткен кизилер устағчылардаң хорыхчалар. Ұлғудең хорыхпасха хынчазың ма? Чахсы ниме ит, ұлгее махтадарзың. ⁴ Пастых, Худайның нымысчызы полып, сағаа чахсы идерге турғызылған. Чабал ниме итчетсең, хорых, ол хылысты тик чирдең ал чөрбинче. Ол, Худайның нымысчызы полып, чабал ниме итчеткен кизилерни хатығлап, Худайның өкпелензин читирче. ⁵ Аннаңар, Худайның өкпеленгенінең хорыхчатханнаңар нимес, че ах сағыстығ кизилер полып, пастыхтың чооғын истерге кирексер. ⁶ Аннаңар сірер албан-чаға төлепчезер. Устағчылар, Худайның нымысчылары полып, постарының тоғыстарын сыбыра толдырчалар нооза. ⁷ Полған на кизее ағаа пирчеен пир салчадыңар: хайзына албанны, хайзына албан-чағаны; хайзыларынаң хорығыңар, хайзын улуғлаңар.

Хыныс Чахығны толдырғаны полча

⁸ Удур-төдір хынысханнаң пасха паза пирдеезине пир дее пасха алым чох ползын. Пасха кизее хынчатхан кизи чахығны толдыр салған нооза. ⁹ «Оралыс чөрбе», «өдірбе», «оғырлаба», «чой киречилебе», «пасха кизинин хараспа» теени паза пасха даа чахығлар пир ле нимені таныхтапчалар: «чағыныңа позыңа чили хын». ¹⁰ Чағыныңа хынчатсаң, ағаа чабал ниме итпессің. Аннаңар кизее хынғаны чахығны толдырғаны полча. ¹¹ Иди чуртаңар. Амғы тусты пілчезер нооза: усхунар тус чит килді. Піс киртініп пастаан тустың хыринда пүүн пістің арачыланызыбыс улам тың чағыннап килді. ¹² Хараазы ирт парды, күнөрткізи чағдап килді. Че, харасхының киректерін суур тастабызыңар, чарыхтың тиріглерін позыбысха кизіп алааңар. ¹³ Күн чариинда чили иптiг чуртаалар: күлет саппин, араға испин, хычыхха, сайбахха салынмин, тартыспин, істі чохтаныспин. ¹⁴ Хан-пигібіс Иисус Христос Позы сірерге хуйах ползын. Иди-ханыңардаңар сағыссырасты хычыхтаныстарға айландырбаңар.

Харындазыңны чарғылаба

14 Киртіністе пик нимес кизилерни постарыңа хозыңар. Че оларның сағыстары хоостыра таласпаңар. ² Пиреези, прай нимені чирге чарир тіп, киртінче. Киртін полбинчатханы, тізең, чир-тамаан на чіпче. ³ Прай ниме чіпчеткен кизи чибинчеткенни

нимее салбин полбазын. Чибинчеткені, тізең, прай ниме чіпчеткен кизіні хомайлабазын: Худай аны Позына алған нооза. ⁴ Пасха кизінің хулын хомайлирға кем пол партырзың син? Позының Хан-пигі алнында ол, турза, турар, аңдарылза, аңдарылар. Че көдіріл парар. Худай аны көдір полар.

⁵ Пирее кизи ноо-да күнни пасхазынаң улуға санапча. Пасха кизи, тізең, прай күннер пир тиңнер тіп санапча. Полғаны ла позының сағызы хоостыра итсін. ⁶ Күннернің улиин-кічиин талластырчатхан кизи анзын Хан-пигни улуғлап итче. Прай күннер пир тиң тіп санапчатхан кизи дее анзын Хан-пигеок итче. Чіпчеткен кизи Хан-пигни улуғлап чіпче, Худайны алғыстапча. Чибинчеткені дее Хан-пигни улуғлап чибинче паза Худайны алғыстапча. ⁷ Пирдеези посха чуртабинча, посха өлбинче нооза. ⁸ Піс чуртапчатхан ползабыс, Хан-пиге чуртапчабыс, өл парчатсабыс, Хан-пиге өл парчабыс. Ол оңдайнаң чуртапчатсабыс таа, өл парчатсабыс таа, піс Хан-пигнибіс. ⁹ Христос өліглернің паза тіріглернің Хан-пигі поларға тіп өлген паза тірілген нооза.

¹⁰ Син, тізең, ноға харындазыңны хомайлапчазың? Алай ноға харындазыңны нимее салбинчазың? Піс прайзыбыс Христостың чарғызында турарбыс нооза. ¹¹ Пазылых: Мин чуртапчам, тіпче Хан Худай, Минің алнымда ноо даа тізек ээлер, ноо даа тіл Худайны саблир. ¹² Ол оңдайнаң полғаныбыс ла Худайның алнында нандырығ тударбыс.

Харындазыңны харылдырба

¹³ Аннаңар удур-төдір хомайласпаңар. Улам харындастың чолына харылчаң ниме салбастанар, аны сүрнүктірбестеңер сағыныңар. ¹⁴ Мин пілчем, пир дее ниме пос позы кірліг полбинча нооза. Хан-пигібіс Иисус мині анзына киртіндір салған. Пиреези ноо-да нимені арығ нимеске санапчатса, ол ағаа арығ нимес. ¹⁵ Синің чіпчеткен чиизиңе харындазыңның көңні ардапчатса, син хыныс хоостыра итпинчезің. Чиистің үчүн харындазыңны чох итпе. Христос ол кизінің үчүн өл парған. ¹⁶ Сірер чахсаа санапчатхан ниме хомайлалбазын. ¹⁷ Худайның хан-ұлғүзі# ас-суғ нимес нооза. Че ол ах сағыс, амыр чуртас паза Худай Худынаң пирілген өрініс. ¹⁸ Иди чуртапчатхан Христостың нымысчызын Худай көңніне кирче, ол чонға махтатча.

¹⁹ Ол оңдайнаң амыр чуртирыбыс үчүн прай ниме идееңер паза удур-төдір полызызарға харазааңар. ²⁰ Чиистің үчүн Худайның киректерін сайбаба. Прай ниме арығ. Че ікі сағыстанып чіпчеткен кизее хомай. ²¹ Ит чібеені, араға іспеені паза харындазыңны харылдырчатхан, алай изи чохтандырчатхан, алай чазығ итчеткен нимені итпеені артых полар. ²² Синің киртінізің пар ба? Худайның алнында ол позыңда пар ползын. Сынында орта тіп санапчатхан нименің үчүн позын

пыролабинчатхан кизи часкалығ. ²³ Ікінңілеп ала чіпчетсе, киртініс хоостыра итпинчеткенінеңер, аны Худай чарғылапча. Киртініс хоостыра иділбинчеткен ноо даа ниме чазых полча.

²⁴ Худайға сабланыс ползын! Мин сірерге чарлаан Чахсы Хабарның пастыра Ол киртіністеріңни пик ит салар. Пу Иисус Христостаңар үгредіг. Аны піске Худай ас пирген. Ол чүзерлеп чыллар азылбаан чазыт полған. ²⁵ Амды, тізең, ухаанчыларның пічіктерінде пу чазыт азыл парған. Прай чоннар, Худайға киртініп, Аның холына кірерлері үчүн, Мөгі Худай Чахсы Хабарны оларға чарлирға чахаан.

²⁶ Чалғыс паза Хыйға Худайыбысха Иисус Христостың пастыра хақанға даа сабланыс ползын.

Христостың оңдайынча полааңар

15 Піс, күстіглер, пос көңнінче полбин, чазығ кизілернің аарсаанын артынарға кирекпіс. ² Полғаныбыс ла чағыныбыстың көңнінче поларға кирекпіс. Киртіністерің пик полар үчүн, ағаа чахсы идерге кирекпіс. ³ Христос таа поэның көңнін чөпсіндірбеен. Пазылых нооза: Сини сөклекпчеткеннернің сөккестері мағаа түстілер. ⁴ Алында пазылған ниме пісті үгреде пазылған. Худай Пічи пирчеткен тыстаныс паза часхарыс пастыра ізеніс аларыбыс үчүн пазылған анзы. ⁵ Тыстаныс паза часхарыс пирчеткен Худай, тізең, сірерге Христос Иисустың оңдайынча пір сағыстығ поларын пирзін. ⁶ Анзы сірер прайларың пір үнге Худайны паза Хан-пигібіс Иисус Христостың Пабазын саблирларың үчүн ползын. ⁷ Худайның сабланызын аларларыңның үчүн, Христос сірерни Поэна хосхан. Аннаңар сірер дее удур-төдір ідөк чағынназыңар.

⁸ Мин мына ниме чоохтапчам. Иисус Христос сүннет итірткеннерге нымысчы полыбысхан. Ол анзын Худайның сынын көзідерге тіп паза өбекелерге пирген молчағның толары үчүн иткен. ⁹ Ол ідөк пасха чоннарға нымысчы полыбысхан. Ол, Худай өлчей пиргеннеңер, чоннар Худайны сабландырзыннар тіп, анзын иткен. Піди пазылых: Мының үчүн Сини пасха чоннарның аразында саблирбын паза Синиң адың арнап ырлирбын. ¹⁰ Ағаа хоза піди пазылых: Худайы чох кизілер Аның чонынаң хада өрінзіннер. ¹¹ Паза хоза: прай чоннар, Хан Худайны махтаңар, прай төллер, Аны саблаңар! ¹² Ағаа хоза Исаий тіпче: чоннарнаң устир үчүн Иессейнің тамыры, өтіп, көдіріл килер. Ағаа Худайы чох кизілер ізенерлер. ¹³ Ізеніс пирчеткен Худай, тізең, сірерни киртіністеріңнің пастыра пар-чох өрініснең паза амырнаң толдыр салзын. Худай Худының күзінең ізеністерің көптеліп одырзын.

Павел илчінің тоғызы

¹⁴ Харындастарым! Мин сірернің чахсы нименең тол парғаннарыңны, сірерде ноо даа піліс парың

паза удур-төдір үгредіс полчатханнарыңны пір дее ікінңілебинчем. ¹⁵ Мин аны сірерге, харындастар, сағысха кирзіннер ле тіп, көмес пас салғам. Мин анзын Худайдаң пирілген паарсас хоостыра тідімнің пасхам. ¹⁶ Мағаа Худайы чохтарның аразында Христос Иисустың нымысчызы поларға Худайның паарсазы пирілген полған. Абыс# тоғызын толдырып, мин Чахсы Хабарны чарлапчам. Мин анзын, Худай Худы чарыт салған чоннар Худайға чарас толығ ползыннар тіп иткем. ¹⁷ Аннаңар мин Худайға Христос Иисустың пастыра иткен киректерімнең махтан поларбын. ¹⁸ Христос минің пастыра иткен нимедеңер ле тідімнің чоохтап поларбын. Ол пасха чоннарны сөстің паза киректің пастыра Худайның чооғын истеріне ағылған. ¹⁹ Ол анзын танығларнаң паза хайхастарнаң#, Худай Худының күзінең иткен. Аннаңар мин Христостың Чахсы Хабарына Иерусалимнең Иллирикке читкенче үгрет парғам. ²⁰ Мин Христостың ады чарлалбаан чирде Чахсы Хабарға үгредерін орта кирекке санаам. Пасха кизи салған төстегде пүдірерге хынмаам. ²¹ Піди пазылған: Аннаңар хабар албаан кизілер көрерлер, испеен кизілер оңнирлар.

Павел Римзер парарға пөгінче

²² Мин сірерзер килерге иткем, че пу киректерімнің үчүн көп хати тудыл парчатхам. ²³ Амды пу хан-чирлерде мин Христостаңар чарлабаан орын халбады. Мин, тізең, илееде чыллар сірерге чидерге сағынғам. ²⁴ Испан чиринзер чол сыхсам, сірерзер чидерге тіп сағынған полғам. Андар парирып, сірернең көрізіп, чоохтазып алғаныма көңнімні көмес тее тосхырған соонда, сірер мағаа чолымны аннаң андар узарадарға полыс пирерзер тіп ізенчем. ²⁵ Сағам, тізең, Иерусалимзер ах-арығларның нымызына чөрерге парирбын. ²⁶ Македон паза Ахай чирлеріндегі Худай кизілері Иерусалимдегі ах-арығларның чох чуртапчатханнарына полызығ пирерге көңнілерін читіргеннер. ²⁷ Олар анзын пос көңнінең иткеннер. Итсе, идерге кирек полғаннар. Ол чон иудейлернең хада Худай Худының пайында араласханнарында, оларға постарының ис-сибінең үлес пирерге кирегөктер. ²⁸ Ол оңдайнаң, мин пу тоғызымны идібіссем, паза оларға чыып пирген нимені холға прай кирип алғаннарын пос хараамнаң көріп алзам, Испан чиринзер сығыбызып, сірерзер чолами кирербін. ²⁹ Мин сірерзер килзем, Христостың Чахсы Хабарның алғазын толдыра синінең ағыларымны пілчем нооза.

³⁰ Харындастар! Хан-пигібіс Иисус Христостың паза Худай Худының хынызы үчүн алданчам, минің күрезииме хозылыңар. Миннеңер Худайға пазырыңар: ³¹ Мини Иудей чирінде# киртінминчеткеннердең озып алзын паза Иерусалимде ах-арығларның нымызына чөргенім

килістіре ползын тіп, пазырыңар. ³² Худайның көңні хоостыра минің сірерзер өрініп ала килерім паза сірернең хада тынанып аларым үчүн пазырыңар. ³³ Амырны пирчеткен Худай, тізең, сірернең прайзыңарнаң хада ползын. Аминь.

Алғыстастар

16 Фива пицебіснең, Кенхрей саардағы тигрибниң# полисчызынаң, сірерни таныстырчам. ² Аны ах-арығларға турыстыра удурлаңар. Анзын Хан-пиге идіңер. Сірерде пирее ние кирексінчетсе, хабас пириңер. Ол даа көп кизее, мағаа поэма даа хабасчаң нооза. ³ Прискилланаң Акилаа изен читіріңер. Олар Христос Иисустың үчүн миннең хада тоғынғаннар. ⁴ Олар, минің тынымны ал халар үчүн, чуртастарына даа айбааннар. Оларға мин не нимес, пасха чоннарның прай тигриблері алғыс читірчелер. ⁵ Оларның ибдегі тигрибине идөк изен читіріңер. Минің хынған Епенедіме, Ахай чирінде Христосха пурун киртін сыххан кизіме, изен читіріңер. ⁶ Піске көп тоғынған Мариамға изен читір пириңер. ⁷ Миннең хада харибде одырған туғаннарыма Андроникнең Юнийге изен читір пириңер. Олар Христосха миннең пурун киртін парғаннар. Илчілернің аразында оларны улуғлапчалар. ⁸ Хан-пигни үчүн мин тың хын парған Амплийге изен читіріңер. ⁹ Христосха піснең хада тоғынчатхан Урбанға паза минің аарлығ Стахийіме изен читіріңер. ¹⁰ Христостың сын кизізі Апеллеске, Аристовулның прай ибдегілеріне изен читіріңер. ¹¹ Минің туғаныма Иродионға изен читірчем. Наркисстің ибіндегі Хан-пигниң чонына изен ползын.

¹² Трифенге паза Трифосха, Хан-пиге прай күстерін салып, тоғынчатхан ипчілерге изен. Хан-пиге матап тоғынчатхан хынғаным, Персидаа, изен читіріңерөк. ¹³ Худай таллаан Руфха паза мағаа даа іце полған аның іцезине изен ысчам. ¹⁴ Асинкритке, Флегонтха, Ермийге, Патровха, Ермаға паза оларнаң хада полчатхан харындастарына изен ысчам. ¹⁵ Филологха, Юлийе, Нирейге паза аның пицезине изен, Олимпанға паза аннаң хада полчатхан прай ах-арығларға изен. ¹⁶ Удур-төдір, ах-арығ хынызып, изеннесчедіңер. Прай тигриблер сірерге изен читірчелер. ¹⁷ Харындастар! Тигриблерни чарчатхан паза сірер үгринген үгредігден чара тартчатхан кизілердең китениңер, олардаң хыйа улыңар тіп алданчам. ¹⁸ Андағ кизілер, Хан-пигібіс Иисус Христостың нимес, хурсахтарының нымызында чөрчелер. Олар киртінчек кизілерни ирке, чойырхос сөстернең алаахтыр салчалар. ¹⁹ Сірернің чоох исчеткеннеріңни прайзы пілче. Мин сірернің үчүн өрінчем. Сірерни, чахсы кирекке хыйға, чабал ние итпес ах-арығ ползыннар тіп сағынчам. ²⁰ Андада амырны пирчеткен Худай түрче поларынаң сайтанның#, сірернің азааңар алтына тастап, чох ит салар. Хан-пигібіс Иисус Христостың паарсазы сірернең хада ползын. ²¹ Сірерге миннең хада тоғынчатханым Тимофей, идөк Луцийнең Иасон паза Сосипатр туғаннарым изен читірчелер. ²² Мин паза пу пічкіткі пасчатхан Тертий, сірерге идөк Хан-пигде изен читірчелер. ²³ Мағаа паза прай тигрибге ибінде орын пирген Гаий идөк сірерге изен читірче. Ераст, саарның ахказын тутчатхан кизи, паза Кварт харындас изен читірчелер. ²⁴ Сірерге прайзыңарға Хан-пигібіс Иисус Христостың паарсазы читсін. Аминь.

1 Коринфтегілерге

Пурунғы Грек чирінде Коринф саар өөн садығ кіннерінің пірсі полған. Павел иң пастап наа эраның 50 чыллары тузында анда Чахсы Хабардаңар чоохтап, үгреткен. Павел, Коринфтең парыбысхан соонда, Христос киртиністіг тигірибнең пічк алыс сыххан. Пу Коринфсер ысхан пічктернің ікінцізі (пастағызы Наа Молчаға кірбеен). Павел аны 50 чылларның ортызында Ефес саардаң ысхан.

Коринфтегі тигірибнің көп сидік сурығлар сығыс килген: Павел Коринфтең парыбысханда, андағы тигірибнің араласчыларының илеедези христиан кизее турыстығ нимес чуртап сыхханнар. Ағаа хоза оларның піреелері Павелнің үгредии сын нимес, ол поэзы, тізең, аарласнаң тузаланминча тіп сыхханнар. Пічкктің пастағы чардығында (1–6 пастағлар) Павел хығырығчыларны Христос киртинізіне тудынып, иптіг чуртирға үгретче. Пічиинің соонзар (7:1–16:4) коринфтегілернің алынча чуртас сурығларына нандырығ пирче: иреннернің паза ипчилернің аразындағы хылыныстардаңар, төс-худайларға салған тамахтаңар, Худайға пазыраында тудынчатхан оңдайларның изерезинеңер, Хут пирчеткен сыйыхтардаңар, ит-сөөктің хатап тірлерінеңер, Иерусалимдегі киртинчеткен чонға улызып, сыйыхтар ызарынаңар. Түгенцізінде (16:4-24) Павел поэзының пөгіннерінеңер пасча паза изен читірче.

Алғас

1 Павел, Худайның көңнінче Иисус Христостың хығыртылған илцізі#, паза Сосфен харындас.
2 Коринфтегі Худай тигірибине#. Христос Иисусха киртин парып, Худай кизілері пол парғаннарға, ах-арығ# чуртасха хығыртылғаннарға, прайзына, пістің паза оларның ноо даа чирінде Хан-пигібіске# Иисус Христосха пазырчатханнарға: **3** Худай Пабабыстаң паза Хан-пигібіс Иисус Христостаң паарсас паза амыр хоных сірерге ползын.

Христоста пирілген паарсас

4 Сірерге Христос Иисуста Худайның паарсазы пирілгеннеңер мин Худайны сірернің үчүн сыбыра алғыстапчам. **5** Сірер Анда прай нимее – хайдағ даа сөске, хайдағ даа піліске – пайып парғазар нооза.
6 Ідөк Христостың киречилези сірерде пик орных парған. **7** Аннаңар сірерде Худай Худының# прай сыйыхтары пар паза Хан-пигібіс Иисус Христос килерін сағыпчатханна, оларның пирдеезінде сірернің кирексініс чоғыл. **8** Хан-пигібіс Иисус Христостың күнінде сірер пыро чох полар үчүн, Ол сірерні түгенцізіне теере пик турғыс салар.
9 Поэзының Оолғынаң Хан-пигібіс Иисус Христоснаң пірге поларға хығыртхан Худайыбыс киртістіг.

Тигрибде чара полчатханнаңар

10 Хан-пигібіс Иисус Христостың адынаң алданчам, харындастар, сірерні прайзын пір чоохтығ ползыннар тіп. Араңарда чарылыстар полбазыннар, че прайзы пір көңніліг, пір сағыстығ улынаңар. **11** Хлойның ибдегілерінең, харындастарым, сірернің араңарда таластар пол парчатханын истіп алдым. **12** Мин сизінгенде,

сірернің аразында «мин Павелнибін», «мин Аполлостыбін», «мин Кифанибін», «мин Христостыбін» тіпчеткені пар. **13** Алай Христос пөліл парды ба? Алай Павел сірернің үчүн кіреске# хазаттыр салған ма? Арса, сірер Павелнің адынаң кіреске түскезер# бе? **14** Мин, Крисптең паза Гайидең пасказын, сірерні пирдеезін кіреске түзірбеенім үчүн Худайны алғыстапчам. **15** Пір дее кизи мини, поэзының адынаң кіреске түзірген тіп, чоохтанмас үчүн мин аны иди иткем. **16** Стефанның туразын мин кіреске түзіргемөк. Че паза пиреезін кіреске түзіргем ме, пілбинчем. **17** Христос мини кіреске түзірерге нимес, че Чахсы Хабарны тарадарға ысхан. Мин аны тарадарында, Христостың кирези күзін чідір салбас үчүн, хыйға сөстернең тузаланминчам.

Христос – Худайның күзі паза Худайның хыйғазы

18 Өлімге парчатханнарға кирестеңер сөс тик ниме, піске, арачылалчатханнарға, ол Худайның күзі полчатпас па за. **19** «Хыйғаларның хыйғазын үредем, сағыстығларның сағызын хыйа идем» тіп, Худай Пічиінде# пазыл парған нооза. **20** Хайда хыйғалары, Моисей Чахии# пілігчлері хайда, пу тустың үзүрігчлері хайда? Тилекейнің хыйғазын Худай алчаағысха айландыр салбады ба? **21** Тилекей поэзының хыйғазынаң Худайны Аның хыйғазында піліп албааннаңар, Худай киртістіглерні «нимее чарабаан» үгредігдең арачылап халарға иткен нооза. **22** Иудейлер# дее хайхастарны# хысчалар. Гректер дее хыйғаны тилепчелер. **23** Піс, тізең, кіреске хазаттырған Христостаңар үгретчебіс. Иудейлерге анзы хомзыныс, гректерге – алығ ниме. **24** Че Худай арачыланысха хығыртылғаннарға – иудейлерге паза гректерге – пістің үгредиибіс

Христос полча, Ол Худайның күзи паза хыйҕазы. ²⁵ Худайның алии кизи хыйҕазынаң хыйҕа, Худайның күс чоҕы кизилердең күстиг нооза. ²⁶ Көриңер, харындастар, кемзер сирер, хығыртылғаннар. Кизи паалаанынаң хыйҕалар көп ле нимес, күстиглер дее асхынах, хасха сөөк төли дее көп нимезөк. ²⁷ Че Худай тилекейниң хыйҕа ниместерин, хыйҕаларны уйаттырар үчүн, чазығларын, күстиглерни уйаттырар үчүн, таллап алған. ²⁸ Худай тилекейниң саблыг ниместерин, пазындыртханнарын паза нимее чарабас иттирчеткеннерин, улуғлаттырчатханнарны уйаттырар үчүн, таллаан. ²⁹ Пир дее тынныҕ-тириг ние Худайның алнында махтанмазын тип иди иткен. ³⁰ Сирер Христос Иисуста полчатханын Худай иткен. Иисус Христос, тизең, сирерге Худайдаң пирилген хыйҕазы, орта тудынғаны, ах-арыҕ полғаны паза толыҕ толдырғаны полча. ³¹ Анзы «Махтанғаны Хан Худайнаң# махтанзын» тип пазылғаны хоостыра полар үчүн идилген.

Хазатыртхан Христостаңар киречилес

2 Мин сирерзер килгенимде, харындастар, сирерге Худайдаңар киречилести артых сөзим алай хыйҕам көзидип чарлирға килбеем. ² Сирерниң араңарда Иисус Христостың, аҕаа хоза хазатыртхан Иисус Христостың пасхазын ундудыбызарға чарат салғам нооза. ³ Сирерде күзи-саам сых парып, хорығып, чоо халтырап ала чөргем. ⁴ Сирерниң киртнизиңер кизи хыйҕазына нимес, че Худай күзине төстөнер үчүн, миниң сөзим, үгредиим кизи хыйҕазының киртндрчеткен сөстөринде нимес, че Худай Худының күзиниң киречилепчеткенинде полған.

Худайның хыйҕазы

⁶ Хыйҕа сағыстардаңар үгредигни пис киртинисте тимине читкен кизилерниң аразында таратчабыс. Че ол хыйҕа пу тусту нимес, пу тустардағы үлгүлерни нимезөк. ⁷ Пис чазыт, пу тустарға теере азылбаан Худайның хыйҕазына үгретчебис. Аны тустар пасталғалахтох, Худай пистиң сабланызыбысха тимнеп салған. ⁸ Пу хыйҕа сағысты амдығы тустарның үлгүлери пилип албааннар. Пилген ползалар, тизең, сабланыс Хан-пигин киреске хазабасчыхтар. ⁹ Пазылых нооза: «Худай Позына хынчатханнарға ние тимнеп салған, аны кизи хараа көрбеен, хулаа испеен, кизи чүрее дее пилбеен». ¹⁰ Че писке аны Худай Позының Худы пастыра асхан. Хут прай нимени өтире үтче, Худайның тириин дее пилче. ¹¹ Кизиде чуртапчатхан кизи худынаң пасха кизиде ние парын кем пилче ни? Идөк Худайнин дее Худай Худынаң пасхазы пилбинче. ¹² Че пис пу чирдеги хутты албаабыс, че Худайдаң писке сыйыхталғанын пилер үчүн, Аннаң Хутты алғабыс. ¹³ Аннаңар пис кизи хыйҕазы пирген сөстөрни нимес, че Хут пирген сөстөрни үгретчебис: пис Худай Худы пар кизилерни Худайлыҕ чуртирға

үгретчебис. ¹⁴ Тынныҕ-сағыстыҕ кизи Худай Худынаң пирилчеткенни посха алынарға хынминча. Ол анзын алаахханға санапча. Аны Хут пастыра ла оңарарға чарирдаңар, оңар таа полбинча. ¹⁵ Че Худай Худы пар кизи прай нимени үзүр полар. Аны за пирдеези үзүр полбас. ¹⁶ Хан-пигни үгредерге Аның сағызын кем пилип алтыр? Пистиң сағызыбыс, тизең, Христости.

Тигрибдеги таластардаңар

3 Мин сирернең, харындастар, Худай Худы пар кизилернең чили, чоохтас полбаам. Че пос көңниңче чуртапчатханнарнаң, Христоста час палаларнаң чили, чоохтасхам. ² Сирер ам даа күс алынғалахтаңар, мин сирерни хатыҕ чииснең нимес, сүтнең азыраам. Сағам даа сирер күс алынғалахсар, ³ сирер пос көңниңче чуртапчазар нооза. Сирерниң араңарда исти чохтаныс, таластар пол парчатханда, пилис полбинчатханнарыңда, пу чирдегилер нимессер бе сирер? Кизи чозахтарыңча полчатхан нимессер бе? ⁴ Пирси «Мин Павелнибин», пасхазы «Мин Аполлостыбын» типчетсе, пу чирдең нимессер бе сирер?

⁵ Кемдир Павел, Кем Аполлос? Олар Худайға чөринчеткен кизилер ле. Оларның пастыра сирер киртиниске айлан парғазар, аҕаа хоза, полғаныңар ла Хан-пиг сирерге кемни турғысханы хоостыра. ⁶ Мин одыртхам, Аполлос суғлаан, че Худай өскирген. ⁷ Аннаңар одыртханы даа, суғлааны даа – тик ние. Иң өөнi – өскирчеткен Худай. ⁸ Одыртханы паза суғлааны, тизең, пир тоғыс итчелер. Че полғаны ла тоғынғаны хоостыра поэның сыйиин алар. ⁹ Пис хада тоғынчатхан Худайның нымысчыларыбыс. Сирер, тизең, Худайның хыразы, Худайның пүдирии полчазар.

Хайди пүдирчеткеннериңни көриңер

¹⁰ Худай маҕаа пирген сыйыхты тузаланып, мин сағыстыҕ пүдиргичи полып, тура төзин салдым. Пасхазы анда тура пүдирче. Че полғаны ла хайди пүдирчеткенин көрип одыр. ¹¹ Чарадылчатхан төстегдең пасхазын пирдеези сал полбас. Ол төстег Иисус Христос полча. ¹² Пу төстегде хай пиреези алтыннаң, күмүстең, аарлыҕ тастардаң, ағастаң, оттаң, сызырдаң пүдирче бе, ¹³ прай ние илезине сығар. Чарғы күни көзидер, от-чалында сығызар, от-чалын полған на кизиниң кирее сынында хайдаҕ полчатханын сынидыр. ¹⁴ Кемниң тоғызы отха сыдас парыбызар, анзы сыйых алар. ¹⁵ Кемниң тоғызы отта көй парза, анзы үреге кирер. Итсе, поэ арачылан халар, че отта көйген осхас полар. ¹⁶ Сирер постарың Худайның храмы полчатханын паза сирерде Худай Худы чуртапчатханын пилбинчезер бе? ¹⁷ Кем Худай храмын иңзер салза, аны Худай иңзерер. Худай храмы ызых# нооза, ол храм, тизең, сирер полчазар.

¹⁸ Пос посты пирдеези алаахтырбазын. Кем пу тустарда хыйҕа чөрерге сағынчатхан полза, ол,

хыйға полары үчүн, сағызы чох ползын. ¹⁹ Пу чирнің хыйғазы Худайның алнында сағыс чохха килісче, пазылғаны хоостыра: «Худай хыйғаларны көйткітеріне тудып алча». ²⁰ Паза піди пазылыx: «Хан Худай хыйғаларның сағызы тик полчатханын пілче». ²¹ Ол оңдайнаң кизілернең пірдеелерің махтаныспаңар, прайзы сірерни нооза: ²² Павел бе, алай Аполлос, алай Кифа †, алай тилекей, алай чуртас, алай өлім, алай амдығызы, алай килер тус – прай ол сірерни. ²³ Сірер зе Христостизер, Христос, тізең, Худайни.

Христостың илчiлерi

4 Ол оңдайнаң ноо даа кизи пісти, Христосха чөрінчеткеннерни, Худай чазыдын хайраллапчатханнарны чили, пілерге кирек. ² Хайраллапчатхан кизілердең полғанынаң на киртістіг тудынары киректелче. ³ Минің киреем халбинча, сірер алай пірее пасха кизи чарғызы мини чарғылапча. Мин позым даа позымны чарғылабинчам. ⁴ Мағаа уйатчаң ниме чоғыл. Че анзы пыром чоғын киречилебинче. Мағаа чалғыс Хан-пиг ле чарғычы нооза. ⁵ Аннаңар, тузы читкелекке, Хан-пиг килгелекке, пір дее нимени үзүрбеңер. Ол харасхыда чазырыл парғанны чарыдыбызар, чүректегізин иле сығарыбызар. Андада полғанына ла Худайдаң махтас полар. ⁶ Ол оңдайнаң, харындастар, мин прай пу нимени, позымнаңар паза Аполлостаңар, сірерге туза идп чоохтаам. Сірерни пу сөспекке үгрэнзиннер тіп сағынчам: «Пазылғаннаң артых сағын таппаңар». Андада сірер удур-төдір көкеесімненмесер. ⁷ Синің пасхаларынаң нимең артыхтыр? Син албаан ниме пар ба? Алғанда, тізең, албаан чили, нимее махтан чөрзің. ⁸ Сірер ирік парғазар, пайып парғазар, піс чох Ханнар пол парғазар. Мин сірерни сыннаң даа Ханнар ползыннар тіп сағынчам, андада піс тее сірернең хада Ханнар поларчыхпыс. ⁹ Мин сағынчам, Худай пісти, илчiлерни, прайзының – ангеллернің# паза кизілернің көзіне, тикс-тилекейге көзіткен ойынында полып, ол парарға чарғылатхан кизілерни чили, иң соона турғыс салған. ¹⁰ Піс Христостың үчүн сағыс чохпыс. Сірер, тізең, Христостың үчүн хыйғазар. Піс күс чохпыс, сірер пиксер. Сірер сабланыстазар, піс, тізең, пазынчыхтатчабыс. ¹¹ Сағамға даа теере астаң астап, суғдаң сухсап, чалаас чөрчебіс, сохтырчабыс, орын таппинчабыс, ¹² хол күзінең тоғынып, істенчебіс. Пісти сөклепчелер, піс алғапчабыс, пісти сүрчелер, піс сыдасчабыс. ¹³ Пісти хомайлапчалар, піс чохсынаң нандырчабыс. Пу чирдегі кизілерге піс похсах осхаспыс. Сағам даа піс – тастанды.

¹⁴ Мин сірерни уйаттырарға тіп аны паспинчам, че хынған палаларыма чили, хыйғаларың кирчем.

¹⁵ Сірернің Христоста муңарлап үгретчиңер пар, че

† Кифа ол Пётр илчiнің пасха ады. Көр: «Иоанның Чахсы Хабары» 1:42.

пабаларың асхынах нооза. Мин сірерни Христос Иисуста Чахсы Хабар пастыра төрiткeм. ¹⁶ Аннаңар сірерге алданчам: мин Христосха көөккенни, сірер мағаа көөгіңер. ¹⁷ Мының үчүн минің хынған паза Хан-пигбісте киртістіг оолғымны Тимофейни сірерзер ыстым. Ол сірерге Христоста чолларымны, минің прай чирде, ноо даа тигрибде үгретчеткенімни сағыстарыңа кирер.

¹⁸ Мин сірерзер килбинчеткенімде, пірееелерің көкеесімненбістір. ¹⁹ Че Хан-пиг пірзе, тұрчедең сірерзер чидерім, көкеесімненгеннернің сөстерін нимес, че күстерін сынирбын. ²⁰ Худайның үлгүзи сөсте нимес, күсте көрінче нооза. ²¹ Ниме кирек сірерге? Хамчы тудынып алай хыныснаң, амырнаң килгені?

Чөрeес хылыхтыг кизінең хайди хылынардаңар

5 Сірернің араңарда чөрeес хылых кiрiбiскеннеңер сын чоох пар. Ағаа хоза, Худайы чохтар аразында даа полбинчатхан нимени итче одырзар: кем-де ипчизи орнына пабазының ипчизінең полча одыр. ² Нимее көкеесімнен турзар? Сынында сірер ылғирға кирексер. Андағ ниме иткен кизи, тізең, сірернің араңардаң сығара сүрдірерге кирек. ³ Мин сын позым араңарда полбазам даа, худым сірернең хада полып, мин сірернің араңарда чөрген чили, андағ киректи иткен кизіни піди чарғылап салдым: ⁴ Хақан сірер Хан-пигбіс Иисус Христостың адынаң хада чыылыссар, мин дее худымнаң сірернең хадабын паза Хан-пигбіс Иисус Христостың күзи сірернең хадох. ⁵ Ол чыылығда, ол кизінің худы Хан-пигбіс Иисус Христостың күнінде арачыланып алар үчүн, аның иди-ханын ирееледерге сайтанның# холына пир салыңар. ⁶ Махтанчаң нимелерің чоғыл. Ас таа ачитхы прай унны ачитчатханын пілбинчезер бе? ⁷ Наа, ачитхы чох хойытхы поларларың үчүн, иргі ачитхыны арығлабызыңар. Па'сха үлүкүннің хурағаны полып, Христос тайыға# салыл парғаннаңар, сірер сынында андағ ачитпаан тесто полчазар нооза. ⁸ Аннаңар піс иргі ачитхының нимес, чабалның паза көйткітің ачитхызынаң нимес, че ах-арығның паза сынның ачитпаан халазынаң үлүкүннирбіс.

⁹ Мин пічиимде сірерге сайбахтарнаң піліспеске тіп пасхан полғам. ¹⁰ Че, итсе пу чирдегі прай сайбахтарнаң алай азымахчыларнаң, алай тонағчыларнаң, алай кизи холынаң иділгенге пазырчатханнарнаң піліспеске нимес, иди полза, сірерге пу чирдең парыбызарға кирек поларчых. ¹¹ Че мин, харындас аданып, сайбах алай азымахчы, алай кизи холынаң иділгенге пазырчатхан, алай чабал чоохтығ, алай іскічі, алай тонағчы кизілернең хада полбасха тіп пасхам. Андағларнаң хада чибеске дее кирек. ¹² Мин тоғырхыларны ноға чарғылирға кирекпін? Сірер пос аразындағы кизілерни чарғылирға кирек нимессер бе? ¹³ Тоғырхыларны, тізең, Худай

чарғылидыр. Писке, тізең, оңдайлары ардааннарны пос аразынаң хыйа идерге кирек.

Пос аразында чарғылазардаңар

6 Пиреези, пасха кизиңең тартыс салып, ах-арығларда чарғыласпин, сын нимес кизилерде чарғылазарға хайди тидинче полчаң? ² Ах-арығлар пу чирни чарғылирларын пилбинчезер бе? Пу чирни сирер чарғылирларыңда, оох-теек киректерни чарғылирға сағыстарың читпес пе? ³ Пис ангеллерни дее чарғылирыбыста, чуртаста пол парчатхан киректерни улам оой чарғылап поларыбысты пилбинчезер бе? ⁴ Сирер чуртаста пол парчатхан киректериңче чарғыласчатсар, тигрибде нимее салылбинчатхан кизилерни ноға чарғыцаа турғысчазар. ⁵ Сирерни уйаттырып, типчем: пос аразында харындастарны үзүр полар пир хыйға кизи табылбады ба? ⁶ Че харындаснаң харындас чарғылас чөрчезер, ағаа хоза, киртис чохтарның алнында. ⁷ Пос аразында чарғыласчатханнарың даа улуғ уйат. Үреге кир парғаннарың сирерге артых полбасчых па? Пыластыр салғаны сирерге артых полбасчых па? ⁸ Че сирер постарыңоң үреге кирчезер, пыласчазар, ағаа хоза, харындас кизилернин. ⁹ Алай киртис чохтарға Худай хан-чирни# пирилбезин пилбинчезер бе? Пос посты алаахтырбаңар. Сайбахтарға даа, кизи холынаң идилгенге пазырчатханнарға даа, чөреечи кизилерге дее, ир ирнең хонысчатханнарға даа, ¹⁰ оғырларға даа, азымахчыларға даа, искичилерге дее, чабал чоохтығларға даа, күчүрлерге дее Худай хан-чирни пирилбес. ¹¹ Сирерниң аразында андағлар полғаннар. Че арығланып алғаннар, ах-арығ пол парғаннар, Хан-пигибис Иисус Христос паза Худайыбыс Худының пастыра ахтанып алғаннар.

Кизи иди-ханы Худай Худының храмы

¹² Прай ние мағаа чарадылча. Че прай ла ние мағаа тузалығ нимес. Прай ние мағаа чарадылча, че прай ла ние мағаа ээленмезин. ¹³ Чиис – хурсахха, хурсах таа – чииске. Че Худай анзын даа, мынзын даа чох ит салар. Кизи иди-ханы чөреес хылыхха салылбаан, че Хан-пиге. Хан-пиг, тізең, кизи иди-ханынаңар сағыссыр. ¹⁴ Худай Хан-пигни тірлдір салған. Писті дее позының күзінең тірлдір салар. ¹⁵ Сирерниң иди-ханыңар Христостың чүллері полчатханын пилбинчезер бе? Мин Христостың чүллерин чөреес ипчее пирибизербин ме? Чох, андағ ние полбас! ¹⁶ Алай чөреес ипчинең хонысчатхан кизи анынаң пир пол парчатханын пилбинчезер бе? Худай Пичиинде чоохтал парған нооза: iki пир пол парарлар †. ¹⁷ Хан-пигнең пиріккен кизи Хан-пигнең пир хуттығ пол парча. ¹⁸ Чөреес хылыхтығ кизидең тис чөриңер: кизи итчеткен ноо даа чазых# иди-ханына теңминче. Чөреес хылыхтығ полғаны,

† Аннаңар көр: Пурунғы Молчағның «Пастағлар» (Бытие) киндези 2:24.

тізең, кизиңең позының иди-ханынаң тоғыр чазых иткені полча. ¹⁹ Алай иди-ханыңар писте чуртапчатхан сирерге Худайдаң пирілген Худай Худының храмы полчатханын пилбинчезер бе? Аннаңар сирер постарыңни нимессер нооза. ²⁰ Сирер аарлығ паанаң алылғазар. Аннаңар Худайни полчатхан иди-ханыңарда даа, көңиңерде дее Худайны сабландырыңар.

Алызардаңар

7 Сирер мағаа пасханнарың хоостыра, тізең, кизее, ипчи албаза, чахсы полар. ² Че чөреес хылыхтығ полбас үчүн, полғаны ла позының ипчизинең хонзын, полған на ипчи позының иринең хонзын. ³ Ири ипчизине, ири полып, пирерге кирегин пирзин. Ипчизи идок ирине, ипчизи полып, пирерге кирегин пирзин. ⁴ Ипчи кизи позының идине ээзи нимес, ири аның ээзи. Ири дее позының иди-ханына ээзи нимес, ипчизи ағаа ээзи. ⁵ Чара хонмаңар. Хада чоохтас салза ла, пазырарға алай ораза# тударға итчетсеңер, чара поларға чарир. Соонаң, сайтан сирерни пос салынарға көктірбес үчүн, пазох хада хончадыңар. ⁶ Итсе, ол чахығ нимес, че пиди идерге хынзаңар, пу минің чаратханым полча. ⁷ Прай кизилерни мин осхас ползыннар тип сағынчам. Итсе, полғанының позының Худай салғаны пар: пирсини мындағ, паза пирсини пасдох.

⁸ Хоных хонмааннарға паза чалғыс-чарым халған ипчилерге мин чили чөргени чахсы полар тип чоохтапчам. ⁹ Ханнарын пазын полбинчатсалар, хоных хонзыннар. Хоных хонғаны ханнарын ойнатханнаң оларға артых полар нооза. ¹⁰ Хоных хон салғаннарға, тізең, ипчизине иринең чарылыспасха чыхыпчам, мин дее нимес, Хан-пиг чыхығ пирче. ¹¹ Чарылыс парза, тізең, чалғыс-чарым чөрчетсин алай иринең чарас салзын. Ирине дее ипчизинең чарылыспасха. ¹² Пасхаларына, тізең, Хан-пиг нимес, мин чоохтапчам: пирее харындастың ипчизи киртис чох полза паза ол ипчи харындазыбыснаң чуртирға хынчатхан полза, ол кизи аны халғыспасха кирек. ¹³ Киртис чох ирлиг ипчи дее, хонғаны аннаң хада чуртирға хынчатса, аны халғыспасха кирек. ¹⁴ Киртис чох ир киртисиг ипчизинің пастыра Худайға чағыннапча. Киртис чох ипчи киртисиг иринең пастыра Худайға чағыннапча нооза. Иди полбаан полза, палалар арығ полбасчыхтар. Амды, тізең, олар ах-арығлар. ¹⁵ Киртис чох кизи, чарылызарға идибиссе, чарылыссын. Харындас алай пиче андағ киректе палғалых ниместер: Хан-пиг ынағ поларға хығыртхан писті. ¹⁶ Ипчи, иринең арачылап поларыңны хайдаң пилчезиң? Алай син дее, ир, ипчинең арачылап поларыңны хайдаң пилчезиң.

Худай сирерге хайди салған, иди чуртап одырыңар

¹⁷ Худай полғанына хайди салған, Хан-пиг хайди хығырған, иди пол. Мин иди прай тигриблер

чоңына чахыпчам. ¹⁸ Сүннет# кистіргені хығыртылған полза, чазынмазын, сүннет кистірбеені хығыртылған полза, кистірбезін. ¹⁹ Кистіреті дее пір тик ниме, кистірбезі дее андағох. Че иң өөні – Худай чахығларын толдырары. ²⁰ Полғаны ла, кем полып хығыртылған, ідөк халзын. ²¹ Хул даа полған ползаң, кирек халба, че пос пол полар ползаң, анзынаң тuzаланып ал. ²² Хан-пигнең хада хығыртылған хул ол Хан-пигнең пос кизізі, че пос кизі полчадып, хығыртылғаны даа Христостың хулы полча нооза. ²³ Сіретні аарлығ пааға садызып алғаннарында, кизілернің хуллары полыбыспаңар. ²⁴ Харындастар, хығыртылғанда кем полғазар, Худайның алнында ідөк ле халыңар.

Кизи теңмеен чөрердеңер паза хоных хонардаңар

²⁵ Кизи теңмеен чөрердеңер минде Хан-пигнең чахығлары чоғыл. Че Хан-пиге киртістіг поларға Аннаң өлчей алған кизи чили чөп пирчем. ²⁶ Сидік тустар пасталыбыстылар. Аннаңар сағынчам: кем хайди чуртапча, ідөк халзын. ²⁷ Ипчиңнең пірік парғазың ма? Чарылызарға күстенме. Ипчи чох хал пардың ма? Ипчи тілебе. ²⁸ Итсе, хоных хонзаң даа, чазых итпессің. Хыс таа ирге парза, чазых итпес. Че андағлар ит-ханнары пастыра чобағлығ пол парарлар. Мағаа, тізең, сірер айастығзар. ²⁹ Мин сірерге, харындастар, піди тирім: тус асхынах халча, аннаңар ипчилиглер ипчи чох осхас поларға киректер. ³⁰ Ылғапчатханнары ылғабинчатханнар чили, өринчеткеннері өринминчеткеннер чили, садызып алчатханнары албинчатханнар чили, ³¹ пу ах чарыхтағы нимелерні тuzаланчатхан кизілер тuzаланминчатханнар чили поларға киректер: піс пілген ах чарых иртисче нооза. ³² Мин, тізең, сірернің сағыссырастарың чох ползын тіп сағынчам. Ипчи албаан кизи Хан-пигнеңер сағыссырапча, Хан-пигнең көңніне кирердеңер. ³³ Ипчилиг кизи, тізең, чуртастаңар сағыссырап, ипчизінің көңнінче пол пирерге күстенче. Ирліг ипчи дее хыстаң пасхалалча. ³⁴ Ир чоғы Хан-пигдеңер сағынча, Хан-пигнең көңніне кирердеңер. Иди-ханын даа, худын даа ах-арығ тудардаңар сағыссырапча. Ирліг ипчи, чуртастаңар сағыссырап, ирлінің көңнінче пол пирерге күстенче. ³⁵ Сіретгеөк туза идерге тіп аны чоохтапчам. Сіретні хысти пазар үчүн нимес, че Хан-пиге ойын пазы нимес, иптг оңдайча, тохтадынмин чөрінзіннер тіп чоохтапчам. ³⁶ Итсе, пиреези позының хызына, час чит парып хыс полып чөрчеткеніне чарадынминчатса, хайди хынча, иди итсін, чазых ит салбас. Андағлар ирге парзыннар. ³⁷ Че күстетпин, пос көңнінең хоных хонмасха чарат салған кизи, пос хылиинаң аны итчетсе, ниме идерін чүреенде пөгін салза, сөлескен хызынаң алыспазалар, чохсы идерлер. ³⁸ Аннаңар хызын ирге пирчеткен кизи орта итче, че ирге пирбинчеткені артых итче.

³⁹ Ипчи ири изен чөргенінче үлгү холынаң сыхпинча. Ири үреп парза, тізең, кемге хынза, ағаа парарға чарапча, итсе, Хан-пигдегі кизее. ⁴⁰ Че минің чөбімче ол ипчи чалғыс-чарым хал парза, часкалығ полар. Мин зе Худай Худы минде парох тіп сағынчам.

Обааларға тайып салған чиистердеңер

8 Пістің прайзыбыстың пілізі пардаңар, піс обааларға тайып салған чиистердеңер пілчебіс. Че піліс көкеесімненедір, хыныс, тізең, үгредедір. ² Пиреези ниме-де пілчем тіп сағынчатса, ол кизи хайди пілерге кирек, иди пілбинче. ³ Че кем Худайға хынча, ағаа Аннаң піліс пирілче. ⁴ Ол оңдайнаң обааларға салған тамахты чииске тударынаңар чоохтаза, піс пілчебіс: пасха худайлар сынында чох нимені таныхтапчалар паза чалғыс Худайдаң пасха худай чоғыл. ⁵ Тигірде бе алай чирде бе худай тіп адалчатханнар пар даа ползалар, ол худайлар паза ээлер көп тее ползалар, пістің пір ле Худай пар – прай нимені чайаан Паба. Піс Ағаа чуртапчабыс. Пістің пір ле Хан-пиг пар. Аннаң пастыра прай ниме чайалған, Ол піске чуртас пирче. ⁷ Прайзы ла аны пілбинчелер. Олар чуртастары тооза обааларны сын худайлар тіп санааннар. Аннаңар обааларға салған тамах сын худайларға салылған тіп сағынчалар. Анзы оларның порт чүректерін ардатча. ⁸ Чиис пісті Худайға чағдатпинча, чіп тее піс пір дее нимее чидінминчебіс, чибезе дее пір дее ниме чидірбинчебіс. ⁹ Че, сизініңер, сірер постарың пөкчеткеннерің пик киртініс чохтарға чазыхха кір парарға сылтағ пол парбазын. ¹⁰ Пиреези сини, пілістіг полчадып, пасха худайлар ордазында одырчатханыңны көр салза, аның пик нимес чүрее ағаа обааларға тайып салғанны чирге чарат салчаң полбазын. ¹¹ Иди синің пілізің сылтаанда пик нимес сағыстығ харындазыбыс өл парар. Христос, тізең, аның үчүн тынын салған нооза. ¹² Харындастардаң тоғыр андағ чазых иди, порт чүректерін ардадып, сірер Христостаң тоғыр чазых итчезер. ¹³ Аннаңар харындазымны чиис хычыхтандырчатса, харындазымны хычыхтандырбас үчүн, итті хақан даа чибеспін.

Илцінің тоғызы паза үлгүзі

9 Мин илчі нимеспін ме? Мин пос кизи нимеспін ме? Хан-пигібіс Иисус Христосты көрбеем ме? Хан-пигібісте сірер минің тоғызымның салтары нимессер бе? ² Пасхаларына мин илчі полбазам даа, сірерге мин илчібін. Минің илчі полчатханымның таңмазы – сірернің Хан-пигібісте полчатханыңар нооза. ³ Соома түсчеткеннердең тоғыр минің арачыланызым андағ: ⁴ пістің тоғызыбыс үчүн чирге-изерге үлгүбіс чоғыл ба? ⁵ Пасха илчілер, Хан-пигнең харындастары паза Кифа итчеткен чили, позымнаң хада киртіністіг

ипчимни чорыхха аларға минің үлгүм чоғыл ба?
 6 Алай чалғыс мин не паза Варнава ла тоғынмин чөрер үлгү чохпыс па? 7 Хайдаг чаацы чаалас чөрер хорадыларны посха артча ни? Кем, виноградты одыртып алып, чистегин чибин чөрер ни? Кем, мал хадарып, сүдін испин чөрер ни? 8 Кизи сағызына ла төстене чоохтапчам мин мыны. Моисей Чахии идок типче нимес пе? 9 Моисей Чахиинда ас саапчатхан тазынның ахсын чаба чаппа тип пазылыx нооза. Худайның тазыннарынаңар сағыссырааны полар ба ол? 10 Алай ол писке чоохталчатханы полған полбацаң ма? Писке пазылыx полчатпас па: кем хыра тартча паза кем ас саапча, сағыпчатхан салтарын аларына иенерге кирек. 11 Пис сирернің чүректерінде Худайның сынын таарыпчатханыбыста, сирердең чиис паза тонанчыx сурзабыс, көп пе ол? 12 Пасхаларына аны сирердең аларға чарадылчатханда, пиcтиң алар үлгүбис аннаң артыx полбас па? Пис, тизең, пу үлгүбиснең тузаланмаабыс, че Христостың Чахсы Хабарын тарадарына харығ пол парбас үчүн, прай нимени тыстан парчабыс. 13 Ызыx тоғыстағылар ызыхтаох нимистенчеткенін пилбинчезер бе? Тайығ итчеткеннер тайыгдаох үлүс алчатханнарын пилбинөкчезер бе? 14 Хан-пиг дее Чахсы Хабарны таратчатханнарға олох тоғыснаң чуртирға чахаан нооза. 15 Че мин андаг нименең пир дее тузаланмаам. Мин аны поэыма андаг ниме килиссин тип паспинчам. Мағаа махтатханымны пиреезине чох иттиргенче, ол парары артыx полар. 16 Минің Чахсы Хабарны таратчатханым махтанчаң ниме чоғыл, анзы мин идерге кирек ниме. Хабар таратпазам, тизең, чобаг түссин мағаа. 17 Мин аны поэымның көңнимче итчеткенімде, сыйыx полар мағаа. Поэымның көңнимче итпинчетсем, тизең, мағаа пирілген чөринизмин толдырчам нооза. 18 Андагда нименең үчүн мағаа сыйыx поларға кирек? Чахсы Хабарға үгредіп, Христосаңар төлег-парыс чох хабарны тарадып, пу киректе үлгүмнең тузаланминчатханым үчүн полар анзы.

19 Мин пос кизибін, хул нимеспін. Че оларны Худайға көбдин тартып алар үчүн, мин поэымны прайзына хул иттим. 20 Иудейлерни тартып алар үчүн, мин иудейлерге төйи полғам. Моисей Чахиина тудынчатханнарны тартып алар үчүн, мин Моисей Чахиин тутчатхан кизи полчам. Итсе, сынында мин Моисей Чахиинның үлгүзінде нимеспін. 21 Моисей Чахиин тутпинчатханнарны тартып алар үчүн, мин Моисей Чахиин тутпинчатхан кизи чили полчам. Анзы минің Худайның Чахиин толдырбинчатханым нимес, че мин Христостың Чахиин толдырчам. 22 Күс-саг чохтарнаң хости, оларны поэымзар тартып алар үчүн, идок күс-саам чоғох полғам. Хай-пиреелерин дее арачылап халар үчүн прайзына прай ниме пол пиргем. 23 Мин аны Чахсы Хабарны оларға читирер үчүн итчем, паза ол пирчеткен өринисті аларға

сағынчам. 24 Марғысчатхан орынзар, марғызарға тип, прайзы чүгүрисче, че сыйыхты пир ле кизи алчатханын пилбинчезер бе? Аны аларға прайзыңар ойлазыңар! 25 Марыгда араласчатхан ноо даа кизи, пу чирдег сыйыхты утып алар үчүн, матап тимненче. Пис алар сыйыx, тизең, мөги сыйыx полча. 26 Мин пөгін чох чили чүгүрбинчем, холларым тик пулахтатпин күресчем. 27 Че пасхаларын үгредіп, поэым турыспин парбас үчүн, иди-ханымны, чабассырап, пазынчам.

Обаалардаң сизиндиргені

10 Харындастар, сирерни пилбеенең халбазыннар тип сағынчам: пиcтиң пабаларыбысты прайзын пулут апарған паза прайзы талайны өтире ирткен †. 2 Прайзы олар, пулутта паза талайда киреске түзіп, Моисейнің# үгренчилери улыбысханнар. 3 Прайзы тигирдег пир тамахтаң чеен. 4 Прайзы тигирдег пир суғдаң икен. Олар прайзы оларнаң хада парған тигирдег хайаның суун икеннер. Ол хайа, тизең, Христос полған. 5 Че оларның көбизи Худайның көңнине кир полбаан. Оларның сөөктери хуу чазыда чат халғаннар. 6 Анзы писке көзидім улып, олар чили чабал сағынмасха сизиндирген. 7 Анзы пис, оларның пиреелери чили, обааларға пазырбас үчүн полған. Худай Пичиинде пици пазыл парған: алтын пуғаа пазырып, чон чирге, изерге одырған, турып, ойынға кирибискен ††. 8 Оларның пиреелери оралысхан чили оралыспаңар. Олар, оралысханаңар, пир күнде чибирги үс муң хырыл парғаннар. 9 Оларның пиреелери, Христосты сынап, чыланнардаң өлгеннер. Пис Христосты сынабааңар. 10 Перинмееңер. Оларның пиреелери, периніп, Чох итчеткен ангелнің холынаң өлгеннер. 11 Анзы оларға, писке көзидім улып, түскен. Писке, тизең, түгенци чылларға читкеннерге, сағыс алынарыбыс үчүн пазыл парған. 12 Аннаңар кем турчам тип сағынча, аңдарыл парбим тип, сизиніп одырзын. 13 Сирерни сынапчатхан ноо даа хычыхтаныс ол олаңай ла, кизи хычыхтанызы полча. Худай, тизең, киртистіг, ол сирерге сыдап полбас хычыхтанысты ыспас. Хычыхтаныста сирерге аны сыдас парыбызар күс пирер. Иди Ол сирерге улыс полар. 14 Ол оңдайнаң, хынғаннарым, обааларға пазыраынаң тизиңер. 15 Мин сирерге сағыстығ кизилерге чили чоохтапчам. Мин ниме чоохтапчатханымны постарың сағынып алыңар. 16 Пис алғапчатхан алғас# идизи Христостың ханынаң пирикчеткенибісти таныхтапча нимес пе? Пис сындырчатхан халазыбыс Христостың иди-ханынаң пирикчеткенибісти таныхтапча полбас па? 17 Халас пир, пис тее, көп кизи, пир ит-ханмыс. Пир халаснаң пириктирилчебис нооза. 18 Төрееенең Израиль чоны полчатханнарға көриңер: тайығ тамаан

† Аннаңар көр: Пурунғы Молчагдағы «Сығыс» (Исход) кинде 14; 40:36-37. †† Аннаңар көр: Пурунғы Молчагдағы «Сығыс» (Исход) кинде 32.

чипчеткеннер тайығның араласчылары пол парча ниместер бе? ¹⁹ Ниме мин чоохтирға сағынчам? Пу тас обаалар сын тіріг худайлар полчалар тіпчем ме? Алай ағаа тайығ салғаны ниме-де таныхтапчатханнаңар чоохтапчам ма? ²⁰ Чох. Че пасха худайларға киртінчеткеннер, тайығ идіп, Худайға нимес, айна-чиктерге# тайыпчатханын чоохтапчам. Мин, тізең, сірерни айна-чиктернең пірге полбазыннар тіп сағынчам. ²¹ Хан-пигниң ідізін ізіп, айна-чиктин іс полбассар. Хан-пигниң тамаан чипчетсе, айна-чиктин чіп полбассар. ²² Нөös піс Хан-пигни тыртыстандырарға тідінербіс. Піс аннаң күстігбіс пе?

²³ Прай ниме мағаа чарадылча, че прай ла ниме мағаа тузалығ нимес. Прай ниме мағаа чарадылча, че прай ла ниме мині орта үгретпинче. ²⁴ Пірдеези постин тилебезин, че пасхазына туза идерге көрглезін. ²⁵ Садығдағы хайдағ даа итті, тайыға салылған ма тіп, сурбин ал. Нандырығ чүреенңи ардат салчаң полбазын. ²⁶ Чир паза аны толдырчатхан прай ниме Хан-пигни нооза. ²⁷ Киртиніс чохтардаң пиреези сірерни хығырза, парарларың килчетсе, парыңар. Ол сал пирген нимені сурбин чиңер. Нандырығ чүреенңи ардат салчаң полбазын. ²⁸ Че пиреези «пу обааға тайып салған чиис» тізе, ол чоохтаан кизінің үчүн паза чүрек арығ полар үчүн, чибеңер аны. Тилекей паза аны толдырчатхан ниме Худайни нооза. ²⁹ Сірерниң чүреенңердеңер нимес, хығыртхан кизінің чүреенеңер чоохтапчам. Андада пире кизи тир: «Ноға мин пасха кизінің чүреенең чарғылардарға кирекпін». ³⁰ «Мин тамахты алғыснаң чипчетсем, алғыстааным үчүн ноға пыролаттырарға кирекпін». ³¹ Мин піди чоохтирбын: чипчетсер бе, исчетсер бе алай пасха даа ниме итчетсер, Худайның сабланызына идіңер аны. ³² Иудейлерни дее, гректерни дее, Худай тигрибин дее хомзындырбин. ³³ Мин дее ідök итчем. Ноо даа ниме итчетсем, прайзының көңнін толдырарға күстенчем. Прайзы арачыланзын тіп, позымнаңар нимес, че олардаңар сағынчам.

11 Мин Христосха көөкчеткенни, мағаа көөгіңер.

² Сірерни миннеңер сыбыра сағынчатханнарың үчүн паза пирген үгредіге тудынчатханнарың үчүн махтапчам. ³ Ідök сірерни мыны пілзіннер тіп сағынчам: Ноо даа ирге пазы Христос полча, ипчизине – ири, Христосха, тізең, – Худай. ⁴ Ноо даа ирен пазын чаап пазырчатса алай ухаанчылапчатса, пазын уйатха сухча. ⁵ Ноо даа ипчи, тізең, пазын чаппин пазырчатса алай ухаанчылапчатса, позының пазын уйатха сухча. Анзы ағаа пазын хырдыр салғаннаң пасха нимес нооза. ⁶ Ипчи пазын чабарға хынминчатса, андада хырынзын. Сазын кистір салған алай хырдыр салған чөрерге уйатчатса, пазын чабынзын. ⁷ Ол оңдайнаң ир кизи пазын чаппасха кирек. Ол Худайның сомы паза сабланызы нооза. Ипчи кизи,

тізең, ирінің сабланызы. ⁸ Ири ипчизінің хабырғазынаң нимес нооза. Ипчизи ирінің хабырғазынаң иділген [†]. ⁹ Ир кизи ипчизине чайалбаан нооза, че ипчи кизи ирине чайалған. ¹⁰ Аннаңар, ангеллер пілер үчүн, ипчи кизи ирінің холында полчатханын киречилир үчүн, пазын чабарға кирек. ¹¹ Андада піс, Хан-пигниң холында чуртапчатханыбыста, иреннер паза ипчилер удур-төдір кирексінісчебіс. ¹² Хайди ипчизи ирінің иділген, ир кизи дее ипчидең төреен нооза, прайлары, тізең, Худайдаңнар. ¹³ Постарың даа сағын көріңер, ипчи кизее пазын чаппин Худайға пазырарға чаразых па? ¹⁴ Чир дее андағ нимес пе? Ир кизее сас өскірегерге улуғ уйат. ¹⁵ Че ипчи сас өскірзе, ағаа аарлас, ағаа сазы чабынча орнына пирілче нооза. ¹⁶ Пиреези талазарға итсе – пістің андағ ниме кибірде дее, Худай тигрибинде дее чоғыл.

Хан-пигни сағынып азыранғаны

¹⁷ Че мыны чоохтап, сірерни, чихсаа нимес, хомайға чыылчатханнарың үчүн махтабинчам. ¹⁸ Пастағызы. Мин сірерни, тигрибге чыылыс парзар, пос аразында чарылыс сыхчазар тіп исчем паза анзына аралы киртінчем. ¹⁹ Сірерниң араңарда пасха сағынчатханнар поларға кирек. Анзы сын сағынчатхан кизілерни іле сығарар нооза. ²⁰ Сірер чыылызып алып азыранчатсаңар, ол Хан-пигни сағынып азыранғаны нимес. ²¹ Сірерниң хайзы даа позының чиизин пасхаларынаң пурун чибізерге маңзырапча одыр. Анаң пиреези астап халча, хайзы, тізең, ізін салча. ²² Иблерің чоғыл ба, чіп-ізіп аларға? Алай Худай тигрибин нимее салбин, чохтарны пазынчыхтапчазар. Ниме чоохтирбын сірерге? Аның үчүн махтим ма? Чох, махтабаспын.

²³ Мин сірерге пиргенни Хан-пигдең Позынаң алғам нооза: Хан-пигбіс Иисус сатыртхан хараада халас алып, ²⁴ алғыстабызып, аны сындыртхан паза теен: «Алыңар мыны, чиңер, пу сірерниң үчүн үзе тартылған Идім миниң. Мини сағысха кирип, пидök итchedіңер». ²⁵ Ідök иирдегізін азыранған соонда, ідіс алып, «пу миниң ханымнаң таңмалалған Наа Молчағ#». Мини сағысха кирген сай, мыны искен сай пидіök итchedіңер» теен. ²⁶ Сірер пу халасты чеен сай, пу ідісті искен сай Хан-пигниң килгенінче, іди Аның өлімінеңер чарлапчатхан полчазар нооза. ²⁷ Кем пу халасты чіп, пу ідісті алып, Хан-пигниң адына турыстығ тудынмаза, Хан-пигниң идінең паза ханынаң тоғыр пыро ит салар. ²⁸ Кизи позы позын пастап сынап алзын, анаң пу халастаң чизін, пу ідістең иссин. ²⁹ Кем турыстығ нимес чіп, иссе, ол, Хан-пигниң Идінеңер сағынмин, позын пыроладарға чіпче паза исче. ³⁰ Аннаңар даа сірерниң көбізи күс-сағ чохсар, ағырығзар, сірерниң иледези үреп парча. ³¹ Піс пос посты чарғылачаң ползабыс, чарғаа тартылбасчыхпыс. ³² Че піс, пу тилекей

[†] Аннаңар көр: Пурунғы Молчағдағы «Пастағлар» (Бытие) кинде 2:20-21.

чарғылатхан чили, чарғылатпас үчүн, Хан-пиг пісти чарғылапча паза хатыглапча. ³³ Аннаңар, харындастарым, чирге чыылысчатсаңар, удур-төдир сағызып ал турыңар. ³⁴ Сирер чыылыссар, Худай сирерни хатыглабас үчүн, астапчатхан кизи ибде азыранып алчатсын. Пасхазын позым килзем, чоохтаглап саларбын.

Худай Худының сыйыхтарынаңар

12 Харындастар, Худай Худынаң пирилчеткен сыйыхтардаңар пилбин хала парчаң полбазыннар тип сағынчам. ² Пилчезер, нооза хақан пасха худайларға киртингеннериңде, табыс таа чох обаалар пу чабал чолча сирерни ал чөргеннер. ³ Аннаңар Худай Худы пастыра чоохтанчатханнарның пирдеези Иисусты харғабас. Пирдеези, Худай Худы пастыра ла полбаза, Иисусты Хан-пиг тип адап полбас. ⁴ Сыйыхтар пасха-пасха полча. Че оларны пирчеткен Худай Худы полча. ⁵ Худайға чөринери дее пасха-пасха полча. Че пис чөринчеткен Хан-пиг, тізең, пир ле. ⁶ Иткені дее пасха-пасха полча. Че олох ла Худай писте тоғынча паза прай нимеде писке полысча. ⁷ Худай Худы пары аймах-пасха оңдайларнаң иле көзиділче. Прай ол оңдайлар прайзының тузазына пирилчелер. ⁸ Пиреезине Худай Худы пастыра хыйға сөс пирилче. Пасхазына олох Хуттаң пиліс сөзи пирилче. ⁹ Хайзына-да олох Хуттаң киртиніс, пасхазына олох Хут пастыра чазылдырары сыйыхха пирилче, ¹⁰ хайзына-да хайхастар идери, пасхазына ухаанчылас, пасхазына хуттарны танып пилери, пасхазына аймах тиллер, пасхазына тиллерни чарыда чоохтиры пирилче. ¹¹ Прай пу нимени олох Хут итче. Ол аны Позының көңинче, хайзына хайди үлирин өнетин көрп, итче.

Христостың Иди-ханы пүкүл полчатханнаңар

¹² Кизи иди-ханы пүкүл, че аның чүллери көп полча нооза. Ол пир ит-ханның чүллери көп тее ползалар, хада-пирге пир ит-хан полчалар. Идөк Христос. ¹³ Пис прайзыбыс пир Худай Худынаң пир ит-хан поларға киреске түскебіс нооза: Иудейлер дее, Гректер дее, хулар даа, пос хоныхтығлар даа – прайзыбыс пир Худай Худынаң суғарыл парғабыс. ¹⁴ Ит-хан пир чүлдең нимес, көп чүллердең пүткен нооза. ¹⁵ Кизиниң азағының пирси «мин хол ниместе, ит-ханни нимеспін» тізе, ол андада ит-ханни полбиныбызар ба? ¹⁶ Хулах, тізең, «мин харах ниместе, пу ит-ханни нимеспін» тізе, ол аның сылтаанда ит-ханни полбиныбызар ба? ¹⁷ Прай ит-хан харах пол парза, истери андада хайда полар? Прай хулах пол парза, чыс чыстиры андада хайда полар? ¹⁸ Че Худай полған на чүл-сөөкке ит-ханда Позы хынғанни орын пир салған. ¹⁹ Прайлары пир чүл полған полза, ит-хан хайда поларчых. ²⁰ Ам, тізең, чүллер көп, че ит-хан пир. ²¹ Харах холға «син мағаа кирек чохсың» тип полбас. Пас таа азахтарға

«сирер мағаа кирек чохсар» тип полбас. ²² Ит-ханның чазығ пилдирчеткен чүл-сөөктери улам киректер. ²³ Писке тың турыстығ нимес пилдирчеткен чүллерни турыстығ кип-азахаа тонандырчабыс. ²⁴ Иптиг нимес көримниг чүллери ипти чабыл парчалар. Иптиг көримниг чүллерине, тізең, анзы кирек чоғыл. Че Худай, тың турыстығ нимес пилдирчеткен чүллерине өнетин аарлас ползын тип, ит-ханны хыйға пүдир салған. ²⁵ Анзын Ол, прайзы удур-төдир сағыссырасыннар, ит-ханда чара полаглабазыннар тип, иди иткен. ²⁶ Аннаңар ит-ханда пирее ле ниме ирееленчетсе, прай пасхазы хадох ирееленче. Пирси сабланыста полза, пасхалары даа хада өринчелер. ²⁷ Сирер прайзыңар Христостың иди-ханы полчазар. Чара, тізең, Аның чүллеризер. ²⁸ Тигрибде Худай прайзын постарының орыннарына турғыс салған: пастағылары илчлер, кинчлери ухаанчылар#, үзинчлери үгретчилер. Аннаң андар көрзе, пиреелерине Ол хайхастығ күс пир салған, идөк чазылдырарын, полыс поларын, устап пилерин паза пасха тиллерни пирген. ²⁹ Че прайлары илчлер бе? Прайлары ухаанчылар ба? Прайлары үгретчилер бе? Прайлары хайхастар итчелер бе? ³⁰ Прайлары имнеп полчалар ба? Пасха тиллернең чоохтан полчалар ба? Прайлары чарыда чоохтапчалар ба? ³¹ Мыннаң улуғ сыйыхтар аларға күстенечер. Мин, тізең, сирерге аннаң артых чол көзит пирем.

Хыныстаңар

13 Мин кизилерниң паза ангеллерниң тилинең чоохтасчатсам, че хынызым чох полза, хоғдырапчатхан түүрдең, сыңылапчатхан сыыластаң артых нимеспін. ² Ухааннирым пар полза паза прай чазыттарны пилчетсем, ноо даа пиліс алчатхан ползам, тағларны орнынаң тибиредерге күс пирчеткен прай киртиніс минде полза, че хынызым чох полза, тик-хуруғ кизибін. ³ Пар-чох пайым үлеп салзам, иди-ханымны өртедерге пир салзам, че хынызым чох полза, мағаа анзында пир дее тузазы чоғыл. ⁴ Хыныс тыстанча, хыныс айапча, хыныс исти-чоохтанминча, көдирілбинче, көкеесімненминче, ⁵ иртинминче, посха ла тартынминча, тыртыстанминча, чабалны сағыста тутпинча, ⁶ чой нимее өринминче, че сын нимее өринче. ⁷ Ол ноо даа нимени сыдас парыбазар. Хыныста киртиніс, изеніс паза тыстаныс хақан даа иртиспес. ⁸ Хут пирген сыйыхтар – ухааннас, тиллер паза пиліс – иртіс парар. Хыныс, тізең, хақан даа тоозылбинча. ⁹ Хайзын-да пилчебіс, хайзын-да ухааннапчабыс. ¹⁰ Толдыразының тузы чит килзе, чарым полчатханы чох пол парар. ¹¹ Мин пала полғанымда, пала чили чоохтанғам, пала чили сағынғам, пала чили түптестиргем. Ам, ир пол парғанда, пала оңдайын тастабыстым. ¹² Сағам пис пүлес сүлейке өтире көрчеткен осхаспыс, сизинчебіс. Андада, тізең, көстең көске көрербіс. Сағам мин

үзiкти көрчeм, андада, тiзең, мини хайди пiлiп алғаннар, мин iдөк пiлербiн. ¹³ Сағам, тiзең, пiске үс ниме халча: киртiнiс, iзенiс, хыныс. Че хыныс оларның улии полча.

Худай Худының сыйыхтарынаңар

14 Хынысха чидiңер. Хуттың сыйыхтирына чидердеңер сағыссыра. Улам – ухааннирдаңар. ² Кем таныс нимес тiлнең чоохтанча, пiреелери аны пiл полбинчатханнаңар, ол чазыттарны Худай Худы пастыра асча. Ол кiзiлерге нимес, Худайға чоохтапча нооза. ³ Кем ухааннапча, тiзең, ол кiзiлерге киртiнiстерiн пиктирине, үтеертерине паза көңилерiн көдiрерине чоохтапча. ⁴ Кем таныс нимес тiлнең чоохтанча, ол позының худын пиктепче, кем ухааннапча, тiзең, ол тигриб чонын пиктепче. ⁵ Сiрерни прайзын тiллернең чоохтанзыннар тiп сағынчам. Че ухааннааны артых поларчых. Ухааннапчатхан кiзи тiллернең чоохтанчатханнаң артых нооза. Итсе, тiллерни түптестiр пирчетсе, тигриб улам пик поларчых. ⁶ Ам, харындастар, мин, сiрерзер килiп, таныс нимес тiллернең чоохтанзам, че ол сiрерге түптестiрилбезе паза азых чоох#, алай пiлис, алай ухааннас, алай үгредiг полбаза, хайдағ туза сiрерге полар? ⁷ Көзiдiмге табыс сығарчатхан тыны чох сыыласты алай чатханны алып алза, олар табыстарын кирек чолынча апарбазалар, хайдағ көг ойнапчатханнарын кем чоохтап полар? ⁸ Пырғы табызы пiлдiзи чох тапсапчатса, чаачылар хабызыға хайди тимненерлер? ⁹ Сiрерниң дее тiллерiң iдөк пiлдiзи чох сөстерни адапчатса, ниме тiпчеткеннерiңни хайди пiлiп аларлар. Сөстерiңни чил хаап чөрер. ¹⁰ Тилекейде аймах-пасха тiллер көп. Олар пiлчеткеннерге прайзына пiлдiстiглер. ¹¹ Че мағаа олар пiр дее ниме таныхтабинчалар. Ол тiллерниң пiрсiнең чоохтанчатхан кiзи мағаа чат кiзiзи, ол кiзее дее мин чат чирiнең килген кiзiбiн. ¹² Худай Худы пирчеткен сыйыхтарны аларларың тың килчетсе, иң артыхтарын, тигрибни пик идерге полысчатхан сыйыхтарны сурыңар. ¹³ Аннаңар таныс нимес тiлнең чоохтанчатхан кiзи түптестiре чоохтап поларға сыйых алардаңар пазыр. ¹⁴ Мин таныс нимес тiлнең пазырчатсам, худым пазырча. Сағызыма анзы туза пирбинче. ¹⁵ Ниме идерге кирек? Худымнаң даа пазырарбын, сағызымнаң даа пазырарбын. Худымнаң даа сарнирбын, сағызымнаң даа сарнирбын. ¹⁶ Син Хут пастыра алғапчатсаң, тоғыртын кирген кiзи синiң алғапчатханыңа, «аминь#» хайди тiп алзын. Син ниме чоохтанчатханыңны ол оңарбас нооза. ¹⁷ Син чახсы алғапчазың, че пасхазына анзынаң туза чоғыл. ¹⁸ Худайымны алғыстапчам: пасха тiллернең мин сiрердең прайзыңардаң көп чоохтасчам. ¹⁹ Че тигрибде пасхаларын үгредiп, позымның тiлiмнең пис сөс чоохтааны таныс нимес тiлнең сүреелiг сөс чоохтаанымнаң артых полар.

²⁰ Харындастар, сағызыңар палани синiнче полбазын: чабалға пала осхас полыңар, сағыстарың хоостыра, тiзең, теен парған полыңар. ²¹ Чахиинда пазылых нооза: «пу чонға пасха тiллернең, пасха сөстернең чоохтирбын, че андада даа олар Мини испестер, тiпче Хан Худай» †. ²² Ол оңдайнаң тiллер киртiнiстiглерге нимес, киртiнiс чохтарға танығ полча. Ухааннастар, тiзең, киртiнiзи чохтарға нимес, че киртiнiстiглерге танығ полча. ²³ Прай тигриб чоны пiрге чыыл парза паза прайзы таныс нимес тiллернең чоохтан сыхса, тоғырхылар паза киртiнiс чохтар сiрерзер кирзелер, сiрерни, алаах партырлар, тибестер бе? ²⁴ Че хақан прайзы ухааннап сыхса, киртiнiс чох алай тоғыртын кирген кiзи оларны истiп салып, позының чазыхтарын пiлинер, искен ниме, тiзең, аны чарғылир. ²⁵ Ол оңдайнаң аның чүреендегi чазыттары азыл парча. Ол, тўңере тўзiп, Худайға пазырар паза тир «Худай сыннаң даа сiрерниң аразында». ²⁶ Аннаңар, харындастар, ниме зе? Сiрер чыылыс парзар, полғанының на Худайны саблапчатхан сарын, үгредiг, тiл азылғаны, түптестiрiг пар полза – прай ол тигрибни пиктирине полар. ²⁷ Пiреези таныс нимес тiлнең чоохтанчатса, iкөлең алай аннаң көп полза, үзөлең чоохтазыңар, ағаа хоза алынча, пiр кiзи, тiзең, түптестiрзин. ²⁸ Түптестiрчең кiзи чох полза, тiзең, тигрибде сым пол, позыңа паза Худайға ла чоохтан. ²⁹ Ухаанчылардаң даа iкi алай үс кiзи чоохтанзын. Пасхалары, тiзең, паалазыннар. ³⁰ Пiрее пасха кiзее, тiзең, азылчатса, пастағызы тапсабазын. ³¹ Прайларың үгрeнерлерiң паза көңилерiң көдiрерлерiң үчүн сiрерге хайзыңарға даа изерiстiре ухааннирға чарир. ³² Худай оңдай чохтың Худайы нимес, амыр пирчеткен Худай полчатханнаңар, ухааннас хуттары даа ухаанчыларның холындалар. Ол прай тигриблерде ах-арығларда андағ. ³⁴ Ипчилер тигриблерде сым ползыннар. Оларға чоохтанарға чарадылбинча. Моисей Чахиинда оларға холда поларға кирек тiп чоохталча нооза. ³⁵ Оларның пiрее нимее үгрeнерлерi килчетсе, тiзең, аннаңар ибде, хонғаннарынаң сурып алчатсыннар. Тигрибде, тiзең, ипчи кiзее чоохтазарға килiстiре нимес. ³⁶ Худай сөзи сiрердең сыхтыр ба? Алай сiрерге ле читкен ме ол? ³⁷ Кем позын ухаанчы алай Худай Худы тол парған кiзiбiн тiп сананчатса, ол кiзи пiлзiн: мин пасчатхан ниме – ол Худай чახығлары. ³⁸ Кем аны чағын алынминчатса, сiрер дее аны чағын албаңар. ³⁹ Ол оңдайнаң, харындастарым, ухааннирға күстенiңер, че тiллернең чоохтанарға итчеткеннерге харығ полбаңарох. ⁴⁰ Че итсе дее, прай ниме ипти паза оңдайли поларға кирек.

† Көр: Пурунғы Молчағдағы «Исаийниң ухаан чоохтары» (Исаий) кинде 28:11.

Христостың тірлерінеңер

15 Харындастар, мин сірерге чарлаан паза сірер, посха алынып, анда пик турыбысхан Чахсы Хабарны сағыстарыңа кирчем. ² Сірер минің үгреткенім хоостыра Чахсы Хабарны сағыстарыңда тутчатсаңар паза ағаа киртіністерің тик-хуруғ полбинчатса, Чахсы Хабарнаңо арачыланып аларзар. ³ Мин поэым аны пастабох хайди алынғам, сірерни ағаа иди үгреткем нооза: Худай Пічи хоостыра Христос пістің чазыхтарыбыс үчүн ол парған. ⁴ Худай Пічи хоостыра Ол, тыхтал парып, үзінчі күнінде тіріл парған. ⁵ Соонаң Аны Кифа көр салған, анаң он ікі үгреткізі. ⁶ Анаң пір туста пис чүс артинаң харындастарыбыс Аны көр салғаннар – оларның көбізі пу тусха теере изен, че хайзылары үреп парғаннар. ⁷ Анаң Иаков, идөк прай илчлер Аны көр салғаннар. ⁸ Прайзының соонаң, тізең, тузында төрібеен кизи полып, мин Аны көргем. ⁹ Мин илчлернің иң кічиибін, илчі тіп адаларға даа турыстығ нимеспін. Мин Худай тигрибін сүргем нооза. ¹⁰ Ам кем полчам, мин Худай паарсазы сылтаанда пол парғам. Худай паарсазы, тізең, тик полбаан. Мин пасха илчлердең көп тоғынғам. Итсе, сынында пу минің тоғызым нимес, че миннең пастыра пирілчеткен Худай паарсазы. ¹¹ Оөні мында: минің үгреткем пасха илчлернің үгреткемінең пір. Пу үгреткеге сірер прайзыңар киртін парғазар.

Пістің тірлерібістеңер

¹² Христос өліглердең тіріл парған тіп үгреткемде, ноға сірернің хай пиреелерің өліглер тірлбінчелер тіпче полчаңар. ¹³ Оліглер тірлбінчетселер, Христос таа тірлбеенге килісче. ¹⁴ Христос тірлбеен полза, тізең, пістің үгреткемі тик, киртіністерің дее сірернің тик. ¹⁵ Ағаа хоза, піс тее Худайдаңар чой киречи пол парчабыс. Піс Худай Христосты тірлдірібіскен тіп киречилепчебіс нооза. Оліглер тірлбінчеткенде чи зе, Худай Христосты тірлдірбеен пол парча. ¹⁶ Оліглер тірлбінчеткеннеңер, Христос таа тірлбеен пол парча. ¹⁷ Христос тірлбеен полза, киртіністерің тик нима паза сірер алындағыох чазыхтарыңда чөрчетчезер. ¹⁸ Христосха киртініп өлгеннері дее чох пол парғаннар. ¹⁹ Піс Христосха пу ла чуртаста изенчетсебіс, кизилер пісті прайзынаң тың айирға киректер. ²⁰ Сынында Христос өліглердең тірлдіріл парған. Иди Ол соонаң тірлерлернің пастағызы пол парған. ²¹ Олім пір кизінің сылтаанда килген, өліглердең тірлері дее пір кизініңок сылтаанда пирілген нооза. ²² Прайзы Адамның# төлі полчатханнаңар ол парча. Че Христостың төлі полчатханнары прайзы тіріл парар. ²³ Полғаны ла поэының тузында. Пурнада прай нимаң пазы полчатхан Христос, анаң, Ол хатабох килер туста, Христостың чоңы.

²⁴ Андада прай нимаң тоозылғаны полар. Христос прай пастытарны, үлгүлерни, күстерни чиңп алар паза Поэының хан-үлгүзін# Худай-Пабаа пир салар. ²⁵ Ағаа, прай ыырчыларын Поэының азаа алтына тастабысханыңа, хан-үлгүзін тударға кирек. ²⁶ Христос чиңен түгенчі ыырчызы өлім полар. ²⁷ Худай Пічиинде чоохталча нооза: «Прай нимаң Христостың азаа алтына сал пирер». Че «прай нимаң» теени Худайдаңар чоохтабинчатханы пілдістіг. Худай Поэы прай нимаң Христостың азаа алтына сал пирер нооза. ²⁸ Хаңан прай нимаң Христостың үлгүзінде полза, андада, Оолғы Поэын даа Худайның холына пирібізер. Худай андада прай нимаң хан-үлгүзін тудар.

²⁹ Оліглернің орнына киреске түсчеткен кизилер нимаң чидерге сағынча полчаңар? Оліглер тірлбінче тіпчеткеннері сын полза, нимаң олар өліглернің орнына киреске түсче полчаңар? ³⁰ Піс тее нимаң үчүн хыйалда сыбыра чөрчеткен полчаңмыс. ³¹ Мин күннің дее сай өлімнең тоғасчам. Анзы, сірернең хада Хан-пигібіс Христос Иисуста чуртапчатханыма кееркезім осхас, сын киречилезім. ³² Кизи сағызы хоостыра көрзе, мин Ефес саарда аңарнаң күрескенімде, ноо туза полған ол мағаа? Оліглер тірлбінчеткен полза, чеелер, изеелер, таңда олох ол парарбыстан нооза. ³³ Пос посты алаахтырынмаңар: «чабал кизилернең нанчыласханы чахсы хылыхтарны ардатча». ³⁴ Пос сағызын алыныңар паза чазых итпеңер. Уйатха, сірернің пиреелері Худай пілбінчелер.

Өліглернің тірлерінеңер

³⁵ Итсе, пиреези тир: өліглер хайди тірлчөң полчаңар? Хайдағ ит-ханда чиде саларлар? ³⁶ Сағыс чохтар! Таарылған үрен, ол парбаанда, тірлбінче. ³⁷ Таарыпчатсаң, полар өзімни таарыбинчазың, үренни ле, пуғдайнин алай пирее пасхазын таарыпчазың нооза. ³⁸ Че Худай ағаа хынғанни наа көрім пирче, полған на үренге поэынни. ³⁹ Ит-хан пір нимаң: кизіни пір, мални, хусти, палыхти пасхох. ⁴⁰ Тигирдегі ит-хан пар, пу чирдегізі парох. Че тигирдегінің паза пу чирдегінің силии пасха полча. ⁴¹ Күннің силии пасха, айни пасхох, чылтысти пасхох. Чылтыс чылтыстаң силиинең пасхалалыбохча.

⁴² Идөк өліглер тірлгені андағох полар: өлерге таарылча, өлбеске көдірілче. ⁴³ Уйан полып таарылча, сабланысха көдірілче, күс-саа чох таарылча, күзінде көдіріл килче. ⁴⁴ Тынның ит-хан таарылча, хуттығ ит-хан көдіріл килче. Тынның ит-хан полза, Худай хуттығ ит-хан полыбохча. ⁴⁵ Худай Пічиинде пазылых: пастағы кизи Адам чуртапчатхан тын полған, түгенчі Адам, тізең, тірлдірчеткен хут полча. ⁴⁶ Че Хуттығ ит-хан нимаң, тынның ит-хан пурнада полча. Хуттығ – соонаң пол парча. ⁴⁷ Пастағы кизи чирдең пүткен, холнаң чайалған, ікінчі кизи тигирдең түскен Хан-пиг. ⁴⁸ Чирдең пүткен кизи хайдағ, чирдегілері андағох. Тигирде кизи хайдағ

– тигірдегілері андағохтар. ⁴⁹ Пис тее чирдегі кизілернің омазында чөргебіс, тигірдегі кизинин ал чөрерөкпіс.

⁵⁰ Че, харындастарым, мыны чоохтап пирим сірерге: ит паза хан Худай хан-чирин ал полбастар паза түген парчатханы мөгі чуртасха# чидін полбинча. ⁵¹ Мин сірерге чазыт ниме ас пирим: пис прайзыбыс ла өлбеспіс, че прайларыбыс алыс парарбыс. ⁵² Кинетін не, харах нууғанча, түгенчі пырғы тапсабысса, өліглер мөгі ит-ханның турыбызарлар, пис, тізең, алыс парарбыс. ⁵³ Өлімнің ит-хан мөгі ит-ханға айлан парарға кирек. Өлер ит-хан өлбес ит-хан пол парарға кирек. ⁵⁴ Хақан өлімнің ит-хан мөгі ит-ханға айланза паза өлер ит-хан өлбес ит-хан пол парза, андада Худай Пичиинде пазылғаны толар: «өлім чох иділ парған, чиңені полды». ⁵⁵ Өлім! Хайда синің чыдаң? Чир төбіні, хайда синің чиңізің? ⁵⁶ Өлімнің чыдазы, тізең, – чазых, чазыхтың күзі – Моисей Чахии. ⁵⁷ Че Хан-пигібіс Иисус Христостың пастыра чиңіс сыйлаан Худайға алғыс ползын. ⁵⁸ Аннаңар, хынған харындастарым, пик сағыстығ, төдір пазынмас полыңар. Хан-пигнің алнында сірер итчеткен киреңер тик полбинчатханын пилчеткеннерінде, Хан-пигнің киреенде маңнанысха чидіңер.

Сыйых пирерінеңер

16 Ах-арығларға сыйых чыыпчатсаңар, мин Галат чиріндегі тигриблерге чахаанни тудыныңар. ² Мин килзем, ахча чыып чөрбес үчүн, полғаны ла тоғынған ахчазынаң пир поларын позырах сай чыынып одырзын. ³ Мин килзем, тізең, сірер таллап алған кизілеріңні, сірер пиргенін Иерусалимзер апарзыннар тіп, пічіктіг ызыбызарбын. ⁴ Мағаа хада парарға килістіре полза, андада миннең хада парарлар.

Павелнің пөгіннері

⁵ Мин Македон чирі тобыра парчам, аны иртсем, сірерзер килерім. ⁶ Сірер мині парған чиримзер үдес салар үчүн, сірердөк чуртап алам алай хыстап таа парыбызам. ⁷ Мин сірернең чол парирып ла тоғазып аларым килбинче нооза. Хан-пиг пирзе, сірернең анча-мынча хада полып аларға изенчем.

⁸ Ефесте, тізең, мин Иліг күн пайрамына † теере полып аларбын. ⁹ Минің мында түзімнің тоғынып алар оңдайым пар, че ыырчыларым көп.

¹⁰ Сірерзер Тимофей килзе, Ол минөк чили, Хан-пигібістің киреен итчеткенінде, ағаа сірерде хорғыс чох ползын тіп, сизініп одырыңар. ¹¹ Аннаңар пирдеези аны нимее салбин полбазын. Че ол минзер иптіг читсін тіп, амыр-хазых үдес салыңар. Мин харындастарымнаң аны сағыпчам нооза.

¹² Аполлос харындастаңар піди чоохтирым: мин аны харындастарынаң хада сірерзер парзын тіп сурынғам. Че ол сағам парарға пир дее ынабаан. Ағаа килістіре тус полза, чидер.

Чахығлар паза алғастар

¹³ Сизіктіг полыңар, киртіністе сыдамах тудыныңар, пик сындырлығ полыңар. ¹⁴ Ниме дее итсеңер, хынып итчедіңер. ¹⁵ Харындастар, мин сірердең сурынчам: Стефанның сөбірези Ахай чирінде пастағы киртіністіг кизілер полыбысханнарын паза постарын ах-арығларға чөрінерге пирин салғаннарын пилче нооңзар. ¹⁶ Оларның чооғын истиңер. Ідөк оларнаң хада тоғынчатхан паза чөрінчеткен кизілернің оңдайынча полыңар. ¹⁷ Стефанның паза Фортунатнаң Ахаиктің килгеніне мин өрінчем. Олар сірернің миннең хада полбинчатханнарыңны толдыр пирділер. ¹⁸ Олар сірернің дее, минің дее көңнімні көдір салдылар нооза. Андағларны аарлаңар. ¹⁹ Асий чиріндегі# тигриблер сірерге изен читірчелер. Акила паза Прискилла, ибдегі тигрибінең хада, сірерге Хан-пигде прай көңнілерінең изен читірчелер. ²⁰ Прай харындастар сірерге изен читірчелер. Удур-төдір охсанызып †† алғыстасчадыңар. ²¹ Минің позымның холымнаң пасчам мыны – Павелнің алғыстазын. ²² Кем Хан-пигібіс Иисус Христосха хынминча – ағаа харғас. Кил, Хан-пигібіс! ²³ Хан-пигібіс Иисус Христостың паарсазы сірернең ползын. ²⁴ Паза минің хынызым сірернең, Христос Иисусха киртінчеткеннернең, хада ползын. Аминь.

† Пу пайрам Па'сха үлүкүннің соонаң илгінчі күнінде таныхталчаң, ол арыс сапчаң туста иртчең. †† Еврей кибірі хоостыра иреннер охсанызып изенесчеңнер.

2 Коринфтегілерге

Павелнің алындағы пічинде Коринфтегі Христос тигрибин алдап, үгредіп пасханы салтарлар пирген. Чазых иткен кизілернің илеездезі пыросынып, Павелнең чаразар оңдай тілееннер. Че ол тигрибде кизек чон Павелни улуғлапчатханнаң тоғырланарын тохтаатпинчатхан. Аннаңар Павел Македон чирінде полчатхан туста, Коринфсер пазох чол сығарға тимненчеткенінде, оларға пазох пір пічин ысхан. Ол пічк пасхаларының хыринда иди ле иптг, изерістіре пазылбаан. Хынза, анзына сылтағ Павелнің, пічк пасчатханда, тың өкпеленгенінде полған. Пірее истезігцілер, коринфтегілерге пазылған пу пічк, ікі алай үс тее алынча пічкнең піркітіріліп, соонаң пазылған полар тіп, санапчалар. Хайзы даа саринаң көрзе, аны үс чардыхха үлестірібізерге чарир: 1) Павелнің Коринфтегі тигрибнең чарасханына өрінгені паза илцінің Христосха тоғынғанынаңар пасханы (1-7 пастағлар); 2) Иерусалимдегі чох чуртапчатхан христианнарға пос кўзінең пар-чоғынаң полызардаңар коринфтегілерни үгредіп чоохтааны (8-9 пастағлар); 3) поэына туза аларға идіп, Чахсы Хабарға үгретче тіп, Павелни пыролапчатхан чой үгретчилернің чооғын исчеткеннері үчүн, коринфтегілерге хомзынызын читірче.

Алғас

1 Худайның көңнінче Христос Иисустың илцізі# полчатхан Павел паза Тимофей харындас Коринфтегі Худай тигрибине# паза тиксі Ахай чирінде чуртапчатхан ах-арығ# кизілерге чолабит ысчабыс. ² Худай Пабабыстаң паза Хан-пигібіс# Иисус Христостаң паарсас паза амыр хоних сірге ползын.

Павел Худайны алғыстапча

³ Худай, Хан-пигібіс Иисус Христостың Пабазы, сабланзын. Ол хайдағ даа айағның Пабазы паза ноо даа часхарыстың Худайы полча. ⁴ Ол пісті ноо даа сидіксінерде часхарча. Аннаңар піс тее сидікке урунған кизілерни часхар полчабыс. Піс оларны, Худай пісті часхарчатхан чили, часхарчабыс. ⁵ Христостың чобағларында ханча көп араласчабыс, анчох көп Христостың пастыра часхарыс алчабыс. ⁶ Піс чобалчатсабыс, тізең, сірерни часхарынзыннар паза арачыланзыннар тіп чобалчабыс. Ол арачыланыс піс тее көрчеткен ирееленістерни сыдас парары хоостыра пирілче. Сірерниң прай нимені сыдас парыбызарларыңа тың изенчебіс. Піс часхарынчатсабыс, сірерни дее часхарынзыннар паза арачыланзыннар тіп часхарынчабыс. Чобағларыбыста даа, часхарыныстарыбыста даа сірер араласчатханнарыңны пілчебіс нооза.

⁸ Ана аннаңар, харындастар, Асий чирінде# піске урунған ирееленістерістеңер сірерни пілбин халбазыннар тіп сағынчабыс. Ол сини чох аар, сыдас полбас ирееленістер полғаннаңар, піс тіріг дее халарыбысха изенминчеткебіс. ⁹ Посха нимес, че өлімнең тірлдірчеткен Худайға ла изенер үчүн, піс поэыбысты өлімге чарғылат салған кизілер тіп

сағынғабыс. ¹⁰ Худай пісті хырибыста чөрген өлімнең ал халған, ал халча, соонаң даа ал халчадар тіп изенчебіс. ¹¹ Сірер, пазырып, піске матап полысчазар нооза. Худай, көп кизінің пістің үчүн пазырғанын истіп, пісті ал халған. Аның үчүн көп кизи Худайны алғыстаан.

Павелнің пөгіннері алысчалар

¹² Мына нимее поғдархапчабыс паза арығ сағыснаң киречилепчебіс: чон аразында, улам сірерниң араңарда, полған туста, прай киректерде көни паза азых көңніліг тудынғабыс. Піс, кизи хыйғазынаң устанмин, Худайның паарсазына изенгебіс. ¹³ Сірерге хығырып піл полар ла нимені пасчабыс. Мыны читіре піл поларларыңа изенчем. ¹⁴ Амды сірер ханча-да оңарчазар: Хан-пигібіс Иисус Христос килер кўнде піс сірерниң махтааңар поларбыс, сірер, тізең, – пістің. ¹⁵ Анзын ікінчлебин, сірерге ікі хати көп туза идерім үчүн, сірерзер хати килерге иткем. ¹⁶ Македон чиринзер парирып, сірерзер кіреге пөгінчеткем. Анаң, Македон чирінең сығып, пазох сірерзер парарға итчеткем. Сірер, тізең, мини Иудей чиринзер# үдезібізерціксер. ¹⁷ Иди пөгінгенде, мин ниик сағыстығ полбаам нооза. Кизи сағызы хоостыра даа идер чоғылбын. Пирде «йа, йа», анаң «чох, чох» тіп чөрбинөккем. ¹⁸ Худай мағаа киречи: сірерге чоохтаан чооғыбыста пирде «йа», пирде «чох» полбаабыс. ¹⁹ Миннең, Силуаннаң паза Тимофейдең сірерде чарлалған Худай Оолғы Иисус Христос пір саңайға «йа» паза «чох» полбаан. Анда «йа» ла полған. ²⁰ Худайның прай молчағлары, Христоста толдырыл парып, «йа» паза «аминь#» пол парғаннар. Анзы Худай пістің пастыра саблан парар үчүн полған. ²¹ Худай сірернең пістің Христосха киртінізібісті тыытча. Ол пісті, Поэының Худын пиріп, таңмалапча. ²² Иди Ол,

пісті таныхтап, Позының Худын чүректерібіске пиріп, полар тусха ізеніс пирген.

²³ Худай Позы киречи, Ол чүреемдегізін пілче. Мин, сірерге айап, пу тусха теере Коринфсер килбеем нооза. ²⁴ Анзы киртінізіңернең устачатханыбысты таныхтабинча. Чох, сірерні өрінзіннер тіп, сірернең хада тоғынчабыс. Киртіністерің пик нооза.

2 Ол оңдайнаң, мин сірерні пазох хомзындырарға тіп килерге сағынминчам. ² Сірер мини өріндірерге кирексер. Аннаңар, мин сірерні хомзындырчатсам, мини өріндірчең кизи халар ба? Мин хомзындыр салған кизилер ле халар нооза. ³ Мин мыны ноғадаңар пасчам? Сірерзер читсем, мини өріндірерге кирек кизилернің үчүн хомзынарым килбинче. Миниң өрінізім сірерге дее өрініс полчатханын пір дее ікінчелебинчем нооза. ⁴ Улуғ чобаға пастырып, чүреем ағыриина хыстырып, харах чазым төгіп ала, сірерге пасханымда, сірерні хомзындырарға итпеем. Сірерге синінең артых хынызымны сірерні пілзіннер тіп сағынғам.

Пыросынғанның пырозын тастирдаңар

⁵ Сірернің пиреелерің мини хомзындырчатса, мини ле нимес, сірерні прайзыңарны даа хомзындырча. Пу хоза чоох нимес. ⁶ Сірернің көбізі аны хатығлааны ағаа читкіче пол парды нимес пе? ⁷ Амды сірер, аның пырозын тастап, часхар салзар, чахсы полар. Пичелге уғаа тың пастыр салып, саңай сағыныбыспазын. ⁸ Аннаңар ағаа хынызыңарны читір пириңер тіп сурынчам. ⁹ Мин тігі пічиимни, прай нимеде чооғымны исчерезер бе тіп піліп алар үчүн, сыныхтап пасхам нооза. ¹⁰ Сірер пырозын тастаан кизее мин дее пырозын тастапчам. Мин дее пырозын тастапчатсам, сірернің үчүн Христостың адынаң аны итчем. ¹¹ Сайтан# пісті алаахтырып албас үчүн, іди иткем. Піс аның хара сағыстарын пілчебіс нооза.

Павелнің Троядада сағысха түскені

¹² Мин, Христостаңар Чахсы Хабарға үгредерге Троядазар килгенімде, Хан-пигнің чол ас пиргенін көр салғам. ¹³ Че Тит харындазымны анда таппин, сағыссырап сыххам. Аннаңар, андағы кизилернең анымчохтазыбызып, Македон чирінзер парыбысхам.

Христоста пайрамнааны

¹⁴ Че Худайға алғыс! Піс Христоснаң хада полчатсабыс, Худай піске хақан даа чиңіс пайрамнирын пирче. Ол Христостаңар пілісті, тадылығ чысты чили, пістің пастыра прай чирде таратча. ¹⁵ Піс ыстапчатхан тайығның тадылығ чызы осхаспыс. Ол тайығны# Христос Худайға салча нооза. Ол тайығның чызы арачыланчатханнарға даа, өлімнің чолынча

парчатханнарға даа сабылча. ¹⁶ Өлімнің чолынча парчатханнарға ол өдірчеткен чабал чыс полча. Арачыланыс чолынча парчатханнарға ол чуртас пирчеткен тадылығ чыс. Кем анзын ит полар? ¹⁷ Илееде кизи Худайның сөзін парыс алар үчүн таратча. Піс олар чили итпинчебіс. Худайның алнында көйтіктенмин тудынып, чоохтапчабыс. Піс Христостың нымысчыларыбыс нооза.

Наа молчағның тоғынчыларынаңар

3 Нөөс піс сірернең хатап танызарға кирекпіс? Нөөс, пиреелеріне чили, піске сірерзер алай сірердең киречилестіг пічкі кирек? ² Сірер пістің чүреесте пазылған, прайзы пілчеткен паза хығырчатхан пічибиссер нооза. ³ Сірер постарың Христостың пічии полчатханнарыңны көзитчезер. Піс сірернің араңарда тоғынғанда пу пічкіткі пас салғабыс. Ол черниланаң нимес, че тіріг Худайның Худынаң, таста нимес, че сабылчатхан чүреесте пазыл парған.

⁴ Піс Христосха киртін парғабыс. Аннаңар Худайның алнында сірердеңер іди чоохтанарға тідинчебіс. ⁵ Піс поэыбыстың күзібіснең пирее ниме ит поларыбыстаңар чоохтабинчабыс. Пістің прай күзібіс Худайдаң полча. ⁶ Ол піске Наа Молчағның# нымысчылары поларға оңдай пирген. Піс холнаң пазылған чахыға нимес, че Худайның Худына# нымысчы полчабыс. Холнаң пасхан чахығлар өлімге ағылчалар, Худай Худы, тізең, тірілдірче.

⁷ Моисей Чахии# таста киртілген полған. Ол пирілчеткенде, Худайның сабланызы# азыл парған. Моисейнің# сырайы тың чараан. Аннаңар Израиль чоны ағаа удур көр полбаан. Че ол иртисчеткен чарых полған. Өлімге ағылчатхан Чахығның чарыпчатхан сабланызы андағ полчатса, ⁸ Худай Худының тоғынғаны, тізең, аннаңох артых сабланыс полбас па? ⁹ Чарғылаттырарына ағылчатхан чахығ андағ сабланыснаң чарыпчатса, ахтаныс пирчеткен тоғыс хай син артых сабланыснаң чарир. ¹⁰ Піди чоохтирға чарир: артых сабланыс килгеннеңер, алында саблығ полғаны поэының сабланызын чідір салған. ¹¹ Иртисчеткен молчағ сабланыстығ полчатханда, иртиспинчеткен молчағ улам сабланыстығ полбас па?

¹² Пістің андағ ізеніс парда, чалтанмас тідиніснең тудынчабыс. ¹³ Піс Моисей чили итпинчебіс. Израиль ооллары сабланыстығ чариинның иртисчеткенін көр салбазыннар тіп, Моисей сырайын иснең пүргеліскен. ¹⁴ Оларның сағыстары ай парған полған. Пу тусха теере олар Пурунғы Молчағны хығырчатсалар, оларның сағыстары олох иснең пүргелік. Христос ла ол исті хыйа ал полар нооза. ¹⁵ Амға теере олар Моисей Чахиин хығырчатсалар, чүректері иснең пүргелік. ¹⁶ Че хақан олар Хан-пигзер айланчатсалар, андада ол ис хыйа алылча. ¹⁷ Піс чоохтапчатхан Хан-пиг Худай Худы полча. Худай Худы полчатхан чирде, тізең, кизилерге пос поларға оңдай пирілче. ¹⁸ Піс, тізең,

Хан-пигниң сабланызын пүргелбеен сырайыбыста, көриндесте чили, көзитчебіс. Хан-пигниң Худы пiske сабланыс пирче. Ол сабланыс пісті, Хан-пиге төйи иди, алыстырча паза улуғдан улуғ сабланысха ағылча.

Той ідістердегі хайхастығ ис-пай

4 Аннаңар Худай, пiske айап, пу тоғысты пирген, піс, тізең, көңнібіс түзірбинчебіс. 2 Че піс туйух, уйадыстығ киректерни хыйа итчебіс паза көйткке салынминчабыс. Піс, Худай сөстерін хыйыстырбин, сынны азып, постарыбысты Худайның алнында ноо даа кизінің чарғызына сығарчабыс. 3 Піс чарлапчатхан Хабар пирезине иснең чабых осхас полза, ол өлім чолынча парчатханнарға чабых. 4 Ол кизілер киртинминчелер. Пу чабал тустың худайы полчатхан сайтан оларның сағыстарын харасхыда тутча. Ол Христостың сабланызынаңар чарлапчатхан Чахсы Хабарның чариин көрерге пирбинче. Че Христос Худайның омазы полча нооза. 5 Піс, тізең, позыбыстаңар нимес, Иисус Христос Хан-пигибіс полчатханнаңар үгретчебіс. Иисус пiske иткен нименің үчүн, піс сірерге хул улыбысхабыс. 6 «Харасхыда чарых ползын» тіп, Худай пістің чүрекерібісті чарыдыбысхан. Иди Ол Иисус Христостың сырайында чарыпчатхан Худайның сабланызын пілерге пирген.

7 Пістің иди-ханыбыс той ідіс осхас. Ол ідісте піс хайхастығ ис-пайны хайраллапчабыс. Анзы пу сабланыстығ күзібіс пістең полбинчатханын, че Худайдаң килчеткенін прайзына көриндірер үчүн идилче. 8 Піс прай чирдең хыстырчабыс, че пастырбаабыс. Сидік оңдайға кір тее парған ползабыс, көңнібіс түспинче. 9 Піс сүрдірчебіс, че Худай пісті тастабинча. Азахтаң түзіре саптырзабыс таа, чох иттирбеебіс. 10 Позыбыста Иисусты осхас тірлер күзібіс полар үчүн, сыбыра ирееленіп, піс Иисус өлген чили өлчебіс. 11 Піс Иисустың үчүн чуртазыбыста өлімге тоғасчабыс. Анзы пістің өлер ит-ханыбыста Иисустың чуртазы көринері үчүн полча. 12 Аннаңар піс өлімнің, че сірер, тізең, чуртастың холындазар. 13 Худай Пічиинде# «мин киртин парғам, аннаңар теем †» тіп пазылған. Пісте дее ол киртиніс пар. Аннаңар піс тее киртинчебіс паза чохтапчабыс. 14 Хан-пигибіс Иисусты тірлдірген Худай Иисустың пастыра пісті дее тірлдірерін пілчебіс. Андада Ол пісті сірернең хада Позының алнында турғыс салар. 15 Прай пу ниме сірерге туза. Худайның паарсазы көптең көп кизее читче. Худай сабланар үчүн, олар Аны улам көп алғыстапчалар.

Чирдегі өлімнің чуртас паза сабланыстығ мөгі чуртас

16 Аннаңар піс көңнібісті түзірбинчебіс. Пістің иди-ханыбыстың күзі хорапчатса даа, худыбыс, тізең, күннің сай наачылалча. 17 Піс көринчеткен нимее көрбинчебіс, көринминчеткенге көрчебіс. Аннаңар оой, иртисчең ирееленістерібіс илбек паза мөгі сабланыс төрөтчелер. Харахха көринчеткен нименің тузы хысха, харахха көринмес ниме, тізең, мөгі нооза.

5 Пу чирде чуртапчатхан пістің ит-ханыбыс отах осхас. Ол изел парза, Худай пiske хол пүдірбеем мөгі иб-чурт пирер. Ол пістің тигірдегі ит-ханыбыс полар ††. 2 Аннаңар, тигірдегі иб-чуртыбысха кіріп аларға сағынып, чидікпинчебіс нооза. 3 Ол оңдайнаң тигірдегі ит-ханыбысха кіріп аларбыс, чалаас хут улып, хал парбаспыс. 4 Пу чирдегі отахта чуртап, піс ирееленіп паза позып аларға чидікпин чөрчебіс. Анзы өлерге паза пу чирдегі ит-ханыбыс чох халарға нимес, че тигірдегі ит-ханыбысха кірерге хынғаны полча. Хақан ол ниме пол парза, чуртас өлімнің нимені чох ит салар. 5 Анзы полар үчүн, Худай пісті чайап салған паза, молчаан толдырарын киречилеп, Позының Худын пiske пирген.

6 Ол оңдайнаң піс сыбыра изестіг чөрчебіс. Піс пілчебіс, пу иди-ханыбыста чуртап, Хан-пигдең ырахпыс. 7 Че пiske харах көрчеткені нимес, киртиніс өөні полча нооза. 8 Анзын пілчеткенде, изестіг чөрчебіс паза, иди-ханыбыс полчатхан отахтаң сых парып, тигірдегі иббісте Хан-пигнең хада орнығарыбыс килче. 9 Аннаңар, хайда даа ползабыс, пу чирдегі алай тигірдегі ит-ханыбыста пістің Хан-пигниң көңніне кірерібіс килче. 10 Пiske прайзыбысха Христостың чарғызы алнында турарға килізер. Андада пу чирде ит-ханыбыста чуртаан туста иткен чахсы ба, хомай ба киректерібіс үчүн полғаныбыс ла нандырығ тударбыс.

Христостың пастыра Худайнаң чарасханы

11 Худайдаң хайди хорығарын піліп, піс анзына кизілерни үгрет парчабыс. Худай пістің сағыстарыбысты паза пөгіннерібісті пілче. Сірер дее оларны пілібөкчезер тіп ізенчем. 12 Піс позыбысты махтирға итчебіс пе? Чох, че піснең поғдархирға сірерге сылтағ пирчебіс. Андада сірер чүректегізінең нимес, че тастындағы көрімінең махтанысчатхан кизілерге нандырығ пир поларзар. 13 Піс пасхаңыл полчатсабыс, анзын Худайға хынчатханыбыстаңар итчебіс. Пос сағызында чөрчетсебіс, анзын сірернің үчүн итчебіс. 14 Христостың хынызына хаптырт салған кизи піди сағынча: Христос прайзының үчүн ол парғаннаңар,

†† «Ол пістің тигірдегі ит-ханыбыс полар» сөстер грек пічктерінде чоғыл, піс оларны пу стихтарның сағызын чарыдар үчүн хосхабыс.

† Көр: Пурунғы Молчағдағы «Ырлар» (Псалтирь) кинде 116:10.

прайзы Аннаң хада ол парған. ¹⁵ Ол прайзының үчүн ол парған. Аннаңар чуртапчатхан кизилер постарына нимес, че оларның үчүн өліп, тірілген Христосха чуртирға киректер.

¹⁶ Писке кизилерни, көрчеткен нимее төстеніп, чарғылирға чарабас. Хақан-да Христостаңар, кизідеңер ле чили, сағынған полғабыс. Ам, тізең, пасха сағынарға кирекпіс. ¹⁷ Ам, тізең, Христоснаң пір улыбысхан кизи наа кизи пол парған. Иргі чуртас ирт парған, прай ниме наа пол парған. ¹⁸ Прай ол нимені Худай иткен. Ол Иисус Христостың пастыра пісті Позынаң чарастыр салған паза писке пасхаларын чарастыраға пөгін пирген. ¹⁹ Худай кизилерни чазыхтары# үчүн пыролабаан. Ол Христостың пастыра тилекейни Позынаң чарастырыбысхан паза писке ол чарастаңар сөсти тарадарға пир салған.

²⁰ Ол оңдайнаң піс Христостың адынаң чоохтапчабыс. Пістің пастыра Худай Позы чоохтанчатханға килісче. Аннаңар Христостың адынаң алданчабыс сірерге: Худайнаң чарас салыңар. ²¹ Чазығы чох Христосты Худай пістің чазыхтарыбыс үчүн хатыглап салған. Аннаңар піс, Христосха киртинчетсебис, Худайның алнында арығ көңиліг полчабыс.

6 Піс, тізең, Худайнаң хада тоғынчатханнар, Ол пирген паарасты сірерни тик ле алған полбазыннар тіп, сірерге алданчабыс. ² Чоохталған нооза: «паарсах поларға тус чит килгенде, Мин сини истіп салғам. Сини арачылир күн чит килгенде, Мин сағаа улыс пиргем». Мына Худайның паарсазын алчаң тус, мына арачыланис күни.

³ Тоғызыбысха чарадынмаан кизи чох ползын тіп сағынчабыс. Аннаңар пістеңер пирдеези хомай тібизин тіп чуртирға күстенчебис. ⁴ Прай нимеде тудынчатханыбыс хоостыра Худай нымысчылары полчатханыбысты көзитчебис. Хыйаланыстарда, хызылыста, сидік оңдайларда піс илбек тыстаныс көзитчебис. ⁵ Пісті сохханнар, пиктегде тутханнар, өмелееннер. Піс үзе тоғынғабыс, уйғу-чадын пілбин, чиис чох чуртаабыс. ⁶ Че піс хақан даа арығ чүректіг полғабыс, хыйға тудынғабыс, тыстанғабыс паза аллығ көңиліг полғабыс. Піс хақан даа прай нимее сыннаң хынып, Худай Худы хоостыра иткебис. ⁷ Піс сынның сөзіне үгредіп паза Худай күзінең тuzаланып чуртаабыс. Киртиністі арачылир паза тарадар киректе арығ чүреебис писке хуйах паза хылыс полған. ⁸ Пиреелері пісті улуғлааннар, пасхалары нимее салбааннар. Пісті хыйыхтапчалар паза махтапчалар. Пісті чой тіп санапчалар, піс, тізең, сынны чоохтапчабыс. ⁹ Пиреелері пісті нимее салбинчалар, че прайзы пістеңер пілче. Пісті өліге санапчалар, че піс мына, тірігбіс. Піс сохтырчабыс, че өлбинчебис. ¹⁰ Пісті хомзындырчалар, че піс сыбыра өрчлігбіс, піс чохпыс, че көп кизини пайытчабыс, пістің пір дее ниме чоғыл, че піс сынында прай нименің ээзи полчабыс.

¹¹ Коринфтегілер! Піс сірернең көни чоохтасхабыс. Піс сірерге чүреебісті аллығ асхабыс. ¹² Сірерге пісте тар нимес, че сірерниң чүректерің тар. ¹³ Мин сірерге палаларыма чили чоохтапчам: сірер дее чүректеріңни азыңар.

Чарыхнаң харасхы пірік полбастар

¹⁴ Киртиніс чохтарнаң пір көлігде чөрбеңер. Арығ чүректігні# паза чабал кизини піріктірчеткен пирее ниме пар ба? Пір орында пір саңай чарых паза харасхы полча ба? ¹⁵ Христоснаң Велиар † піліс поларлар ба? Киртиністіг кизини киртиніс чохнаң пирее ниме піріктірче ни? ¹⁶ Худай храмында обаалар турғызар ба? Піс, тізең, тіріг Худайның храмы полчабыс. Худай піди теен нооза: «Мин оларның аразында Позыма тура пүдіріп аларбын паза оларнаң хада чуртирбын. Оларның Худайы поларбын, олар, тізең, Минің чоным поларлар». ¹⁷ Аннаң андар Хан Худай# тіпче: «Олардаң чарылып, парыбызыңар. Кірліг нимее теңмеңер, андада Мин сірерни Позымзар аларбын. ¹⁸ Мин сірерниң пабаларың улыбызарбын. Сірер Минің оолларым паза хыстарым улыбызарзар. Иди Прай нимедең күстіг Хан Худай тіпче».

7 Ол оңдайнаң, хынғаннарым, андағ сөс пиріл парғанда, ит-ханыбыста паза худыбыста пар чабал нимедең арығланып алааңар. Ол оңдайнаң, Худайдаң хорығып ала, пүкүле ах-арығ улыбызыңар.

Павелниң өринізі

² Постарыңның чүректеріңде писке орын пиріңер. Піс пирдеезин хомзындырбаабыс, пирдеезин сайбап салбаабыс, пирдеезине чаптанмаабыс. ³ Мин мыны хомайлап тібинчем. Алында даа теен полғам: сірер пістің чүреебістезер, сірернең хада өлерге дее, чуртирға даа тимдебис. ⁴ Мин сірернең көни чоохтас поларыма ікінчилебинчем. Сірернең тың махтапчам! Чобағларыбысха пастырзам даа, көңнине часхарыс толча, өриніс чүреемнең асча.

⁵ Піс, Македон чиринзер читкенібісте, тынан полбаабыс. Прай саринаң хыстыр килгебіс: тоғыртын пісті таластарнаң өмелееннер, істібісте хорыхханыбыс полған. ⁶ Че пазымнығларны часхарчатхан Худай, Титті піссер ызыбызып, пісті часхар салған. ⁷ Піс Титтің сірердең килгеніне ле нимес, че сірер аның көңнін көдір пиргеннеріңнеңер чооғына өрин парғабыс. Тит мині көрерлерің тың килчеткенін, піс сірернең піліс полбаанға ачырғанчатханнарыңны паза мині арачылирға тимделеріңни чоохтап пирген. Анзына мин амды улам өринчем. ⁸ Аннаңар пічиимнең сірерни хомзындыр салғаным айабинчам. Итсе, айабысхан полғам: көрчем нооза пічиим сірерниң көңнілеріңни түзір салған. Че анзы түрчеге ле полған. ⁹ Ам мин көңнілеріңни түзір салғаным

† Еврей кинделерінде Велиар сайтанның аттарының пірси.

өрінминчем. Че көңилерің түскені сірернің тудынғаннарыңны алыстыр салғанына өрінчем. Көңилерің түскені, тізең, сірерні Худайзар айландыр салған. Аннаңар піс сірерге пір дее хомай ниме итпеебіс. ¹⁰ Көңні түскені Худайзар айландырчатса, кізі хайди даа тудынғанын алыстырар паза арачыланьсха килер. Кізінің көңні пу чирдегілерни чили түссе, анзы өлімге ағылча нооза. ¹¹ Көріңер, пу пичеллеріңнің пастыра Худай ниме ит салған: хайдағ кўстенчик ит салды сірерні. Хайдағ пыросыныс, пыролығ кизее тарығыс, хорығыс, сағыссырас, сіреніс, хатығлас ол сірердең сығарыбысты. Пу киректе сірер постарыңны прай саринаң арығ көзіт салдыңар. ¹² Ол оңдайнаң мин сірерге чазыхтығ кизіні пыролирға алай хыйыхтатхан кизінің көңнін көдірерге тіп паспаам. Худай киречи, мин мыны піс сірердеңер матап сағыссырапчатханнарыбысты сірерні пілзіннер тіп пасхам. ¹³ Аннаңар пістің көңнібіс көдіріл парған.

Че сірернің тудынчатханнарыңны көріп, Тит чўреен амырадып алған, өрін парған. Піс, тізең, аның өрінізіне улам тың өрінгебіс. ¹⁴ Мин ағаа сірерні махтааным үчўн, мағаа уйадарға киліспеен. Сірерге чоохтаан ниме дее, Титке сірерні махтааныбыс таа, прай сынға айлан парды. ¹⁵ Ол, сірернің чоох искенін, аны, улуғлап, хорығып ала удурлаанын сағысха кирип, сірерні чўрекке чағын алча. ¹⁶ Аннаңар сірер минің киртізіме турысханнарыңа өрінчем.

Пос көңнінең сыйых пиргені

8 Сірерге, харындастар, Македон чиріндегі тигриблерге Худайдаң пирілген паарсастаңар искірчебіс. ² Олар, көп чобағ көріп, хатығ сынағ ирткен дее ползалар, уғаа өріністіглер. Постары тың хызылчатсалар даа, сыйыхты пар-чох чўрекерінең пирчелер. ³ Мин киречібін, олар пос көңнінең ханча полғанча, поларларынаң артых таа, пирчелер. ⁴ Иудей чиріндегі ах-арығларға хабазарға полип, пісті постарының сыйыхтарын алып аларға матап сурынғаннар. ⁵ Олар піс ізенген нимені ле пирбееннер, че постарын пурнада Хан-пиге, анаң, Худайның көңні хоостыра, піске пир салғаннар. ⁶ Аннаңар піс Титті, пу чахсы киректі, хайди сірерде пастаан, ідөк тоос салзын тіп сурынғабыс. ⁷ Сірернің прай ниме синінең дее азыра пар: киртініс, иптiг сөс, піліс, кўстеніс, піске хыныс. Аннаңар пу даа чахсы кирекке пар-чох кўстеріңні салыңар.

⁸ Мин сірерге чахығ пирбинчем, че македон кизілернің полизарға кўстенчеткеннерінеңер чоохтап, сірернің сын хыныстарыңны сынапчам. ⁹ Хан-пигібіс Иисус Христостың паарсазын пілчезер нооза. Ол Позы, пай полчадып, сірернің үчўн чох-чоос полибысхан. Позы чох-чоос полибысханынаң сірерні пай ит саларға хынған. ¹⁰ Мин сірерге мындағ чөп пирчем. Піди итсеңер, чахсы полар: пылтыр сірер сыйых пирерінде ле алнында

полбаазар, сірер аны пирер көңніңерні прайзынаң пурун көзіткезер. ¹¹ Амды, тізең, пу киректі идибізеңер. Хайди матап пөгінгезер, ідөк сіреніп идиңер. Ам хай син пир поларзар, анча пирібізіңер. ¹² Сірер полизарға кўстенчетсер, пасхазы чоғыл нинче пир поларзар. Худай сірердең пир полбасты кирексінбиче, нинче пир полза, анказын пирзіннер тіп хынча. ¹³ Анзы сірерге аар чуғып, пасхаларына, тізең, ниик ползын тіп нимес, че прайзына пір тиң полары үчўн идилче. ¹⁴ Сағам сірер пайзар, оларға полис поларзар. Соонаң олар, пай ползалар, сірерге полис пирерлер. Андада прайзыни тиң пол парар. ¹⁵ Худай Пічиинде пазылғаны хоостыра полар: «көп чыып алған кизінің артых ниме полбаан, асхынах чыып алған кизінің читпес полбаан».

Тит паза аннаң хада тоғынчатханнар

¹⁶ Тит сірердеңер, мин чили, тың сағыссырапчатханы үчўн, Худайыбысха алғыс ползын. ¹⁷ Мин аннаң сурынған полғамох, че, итсе-де, ол, кўстенчиктеңер, сірерзер поэының көңнінең парған. ¹⁸ Аннаң хада піс, Чахсы Хабарны таратхан үчўн, прай тигриблерде махтатчатхан харындазыбысты ысхабыс. ¹⁹ Аны тигриблер, сыйыхтарыңны піснең хада апарзын тіп, таллааннар. Іди піс, Худайны саблап, сірернің полизар көңніңерні киречилеп, тоғынчабыс. ²⁰ Пу пай сыйыхтарны хайдар идерибістеңер пір дее кизінің чiг сағыс сыхпазын тіп, сизінербіс. ²¹ Піс, Худайның на нимес, чонның даа алнында орта тудынарға кўстенчебіс нооза. ²² Оларнаң хада харындазыбысты ызыбысхабыс. Аның полизарға тимдези хайдағ даа киректе көп хати сыналған. Ол сірерге ізенерге чарирын пілче, аннаңар амды артых таа полизарға тимде. ²³ Титтеңер чоохтаза, ол сірерге туза идип тоғынчатхан минің арғызым полча. Пасха харындастардаңар чоохтаза, олар тигриблернің илчiлері полчалар паза Христосха сабланыс ағылчалар. ²⁴ Оларға постарыңның хынызыңарны көзіт пиріңер. Прай тигриблер аны көрзіннер, піс сірерге тиктең махтанмичатханыбысты пілзіннер.

Ах-арығ харындастарға сыйых пирердеңер

9 Сірерні ах-арығ харындастарға полиссыннар тіп, мағаа пазарға даа кирек чоғыл. ² Мин сірернің полизарға кўстенчиктеріңні пілчем паза анынаң македон кизілерге махтанчам. Мин оларға Ахай чиріндегілер сыйыхты пылтырох тимнеп салған полғаннар тіп чоохтаам. Сынында сірернің полизарға тимделерің көп кизіні полизарға көөктірген. ³ Минің сірерні махтааным тик чоох пол парбазын тіп, харындастарны ысчам. Мин чоохтаан полғам: сыйыхтарны тимнеп салыңар. ⁴ Македон кизілер миннең хада килісселер, сірер тимде полбин парзар, мин не нимес, сірер дее

уйатха кірерзер. Андада піс тик ле махтан салған поларбыс. ⁵ Аннаңар харындастарыбысты, сірерзер азынада парып, пирерге молчап салған сыйыхтарны азынадох тимнеп салзыннар тіп сурынғам. Андада ол тимнеен ниме хыза пасханға саналбас, сынынаң сыйых полар.

⁶ Ағаа хоза чоохтапчам: асхынах таараан кизи ідөк алар, көп таарааны көбөк алар. ⁷ Полған на кизи чүрее хоостыра пирзин. Көңни чарабин, ирик чохтаң пирбезин. Худай пар-чох көңнінең пирчеткеннерге хынча нооза. ⁸ Худайның прай кирексінестеріңни толдыр полар күзи пар. Аннаңар сірернің прай ниме читкіңе дее, кирексееннең көп тее полар. Ол оңдайнаң сірер, үлезіп ала, чохсы киректер идерзер. ⁹ «Прай нимезін үлеен, чохтарға пир салған. Аның көөлбек көңнін чон хақан даа пилер» тіп пазылығ нооза. ¹⁰ Таарыпчатхан кизе Худай үрен дее, чиир халазын даа пирче. Олох оңдайнаң, Ол сірерге үлесчең ниме пирер паза аны көптелдірер. Андада пирерге тимделеріңнің тузазы пай полар. ¹¹ Піс харанмин сыйыхтир үчүн, Худай пісті хақан даа пайыдар. Аның сылтаанда, көп кизи пістең алған сыйыхтары үчүн Аны алғыстир. ¹² Пу пользығ пирчең тоғыс ах-арығларның кирексінестерін не толдырбинча, че көп кизіде Худайға илбек алғыс төртіңе. ¹³ Итчеткен тоғыстарыңны көріп, сірер үгретчеткен Христостың Чахсы Хабарының сөзінче полчатханнарың паза оларға даа, пасхаларына даа пар-чох көңнілеріңнең пирчеткеннерің үчүн, олар Худайны саблапчалар. ¹⁴ Олар, прай чүректеріңең сірерзер тартылып, сірердегі сини чох Худайның паарсазы үчүн алғыстап, пазырчалар. ¹⁵ Худайның чоохтап таа полбас сыйыхтарының үчүн Ағаа алғыс ползын.

Павел поэының тоғызына турысча

10 Мин, Павел, сірернің араңарда полғанда, тідинмес, ырахтаң, тізең, сірерни хатығлаачы тіп тітірчеткен кизи, сірердең сурынчам. Христос чили, амырнаң паза чахсынаң сірерге алданчам: ² сірерзер килзем, мини хатығландыртпаңар. Мин хатығланысты пу чирдегілернің оңдайынча чуртапчазар тіпчеткен кизилердең тоғыр айландыраңарға сағынчам. ³ Піс, пу чирде чөріп, пу чирдегілернің оңдайынча күреспинчебіс нооза. ⁴ Пістің күресчең тиріглерібіс пу чирдегілерни осхас нимес. Че сивеелерни изепчеткен Худайның тирии пісте пар. Анынаң чабал сағыстарны, ⁵ Худайны пилерге тоғыр полчатхан ноо даа көкеесімненісті аңдарчабыс. Ноо даа сағысты, күснең алып алып, Христостың үлгүзіне кирчебіс. ⁶ Хақан сірер сөс истерге үгренип алзаңар, андада піс сөс испести хатығлирға тимде турарбыс.

⁷ Кизилерге көрчезер бе? Піреези, поэы Христостың кизі полчатханын ікінчлебинчетсе, піс тее Христостың кизилері поларында аннаң халбинчатханыбысты сағысха алзын! ⁸ Мағаа Хан-пиг пирген үлгүнең мин артых таа махтаныбысхан

ползам, мағаа анзынаң уйадарға кирек чоғыл. Че ол үлгү сірернің киртнінестеріңни сайбирына нимес, пиктирине пирілген. ⁹ Сірерни пічіктерімнең хорыхтыраңарға итчеткен кизи чили көрінерім килбинче. ¹⁰ Кем-де мини пічіктерімде хазыр паза күстіг, поэы килзе, тізең, чазығ, тик чоохтығ тіпче. ¹¹ Ол кизи пілзін: піс пічіктерібісте, сөстерібісте хайдағбыс, сын киректе дее андағохпыс.

¹² Постарынаңар улуғлап чоохтапчатхан кизилер чили, мин поэымнаңар, чахсы кизібин тіп, сірерге чоохтанарға тідинмеспін. Олар, тізең, постарын постарынаң на тиңнестірчелер, постарының синінең не синепчелер. Иди иткені алығ ниме! ¹³ Піс Худай пирген нимедең пасха пир дее нименең махтанмаспыс. Худай пирген не үлүснең махтанарбыс. Ол үлүстің чардығы сірернің араңарда итчеткен пістің тоғызыбыс полча. ¹⁴ Сірернің араңарда тоғынарын піске Худай пиргеннеңер, Христостаңар Чахсы Хабарнаң сірерзер килип, піс пирілгеннең артых ниме итпедібіс. ¹⁵ Піс синінең артых махтанмаспыс. Піс кизи тоғызына даа махтанмаспыс. Че сірернің киртнізіңер өс парыбысса, пістің тоғыста кирексінестерің дее өс парыбызар тіп ізенчебіс.

¹⁶ Андада піс пасха чирлерзер Чахсы Хабарны чарлирға парарбыс паза пасхалары Худай пирген чирлерінде итчеткен тоғыстарға махтанмаспыс. ¹⁷ Худай Пічиінде «Махтанчатхан кизи Худай иткен нименең махтанзын» тіп пазыл парған. ¹⁸ Поэын махтапчатхан кизи нимес, Худай махтапчатхан кизи турыстығ нооза.

Павел паза сын нимес илчілер

11 Мин тискінчеткен ползам, сірер көмес тее мағаа айирчыхсар. Итсе, айабохчазар чи. ² Мин сірерни Худайның күннезінең күннепчем. Мин сірерни пир ирге сөлеп салғам. Ам арығ чүректіг хысты Христосха пирібізерге итчем. ³ Че Еваны чылан көйтгінең алчаахтырып алған чили, сірернің дее сағыстарыңны пиреези сайбап салчаң полбазын тіп хорыхчам. Христосха постарыңны ачых-чарых паза арығ көңніліг чарыдарынаң хыйыс парчаң полбаңар. ⁴ Сірерзер пиреези килип, піс үгретпеен Иисустаңар үгретчетселер, пістең албаан хутты ағылчатсалар алай пирее пасха «чахсы хабарнаң» килчетселер, сірер оларны көңнілеріңе алчазар. ⁵ Мин, тізең, иң артых илчілер тіп саналчатхан ол кизилердең пир дее кинек нимеспін тіп сағынчам. ⁶ Тілге чітіг полбазам даа, че пілізім читпинче тіп полбассым. Сірер анзын постарың даа чахсы пилчезер.

⁷ Мин, Худайның Чахсы Хабарын чарлапчатханда, сірердең пир дее ниме албаам. Мин, сірерни көдірер үчүн, поэымны пазынчыхтаам. Анда миниң пирее пыром пар ба? ⁸ Сірернең тоғынар үчүн, мин пасха тигіриблердең пользығ алғам. Сірерде полғанда, тізең, хызыхханда даа, сірердең пир дее ниме сурбаам. ⁹ Кирексеен нимені мағаа Македон

чирінең килген харындастар пиргеннер. Мин сирерниң мойныңарда одырбаам, хақан даа одырбаспын. ¹⁰ Христос киречи: мин сынны чоохтапчам! Ахай чирінде пу махтанызымны пилбеен кизи халбас. ¹¹ Мин ноға иди итчем? Сирерге хынминчатханнаңар ба? Худай анзын пилче нооза!

¹² Мин ам итчеткен чили итчедербін. Андада пу «илчлерниң», пис итчеткен чили итчелер тип, махтанарға оңдай чох полар. ¹³ Андаф сын нимес илчлер чой тоғынчылар, Христостың илчлері полаачыхтанчалар. ¹⁴ Мында пасхаңыл ниме чоғыл: сайтан позы даа Чарыхтың ангелиниң# омазын алып алча. ¹⁵ Аннаңар аның нымысчылары даа сынның нымысчыларына хубулчатханнарында пасхаңыл ниме чоғыл. Че соонаң оларға иткен киректері хоостыра пирлер.

Павелниң ирееленистері

¹⁶ Пазох хатап сирерге чоохтапчам, мини алыға санабаңар. Итсе, иди санапчатхан ползар, мағаа, алығ кизее, көмес махтаныбызарға чарадыңар ¹⁷ Мин чоохтир ниме Хан-пигниң көңине кирбесчик, че махтанчатсам, алығ кизи чили чоохтанчам. ¹⁸ Пу чирде махтанар кибір парда, мин дее махтаныбоғызим. ¹⁹ Хыйғазар, нооза. Аннаңар алығ кизини сыдазарға сидик полбас. ²⁰ Сирерни пазынчатханнарға, сирерни тонапчатханнарға, сирерге үлгү салчатханнарға, сирерге улуғзырхапчатханнарға, наахтапчатханнарға тыстанчазар нооза. ²¹ Олар чили поларға көңим читпинчеткеннеңер, уят мағаа. Че, пиреези махтанарға тидинчетсе, мин дее, алығ кизи, махтан поларчыхпын. ²² Олар еврейлер бе? Мин дее еврейбін. Израильдеңер бе? Мин дее аннаңохпын. Авраамның# төли полчалар ба? Мин дее оларох осхаспын. ²³ Олар Христостың нымысчылары полчалар ба? Мин тискинчеткен дее полим, че Христостың нымызын олардаң артых ла толдырчам тирчипин. Мин олардаң көп тоғынғам, көп палығлатхам, харибде одырғам, көп хати өлер пазы полғам. ²⁴ Иудейлер# мини пис хати отыс тоғызар сабысха чарғылааннар. ²⁵ Ыс хати сымыхнаң сохтыртханнар, пир хати тастарнаң чаалатханнар. Мин Ыс хати кериптиг саайға киргем, пир күн, пир хараа тирең талайнаң күрескем. ²⁶ Мағаа чорыхтарымда хазыр суғлардаң, тонағчылардаң, миниң чоным иудейлердең, пасха даа чоннардаң көп хорғыс полған. Саарларда даа, сөл чазыларда даа, талайларда даа, чой харындастардаң даа көп ирее көргем. ²⁷ Мин үзе тоғынчаңмын, узубин даа, астап-сухсап таа чөрчеңмін, ораза# тутчаңмын, соохха тооп, кисчең кибим чох ирееленчеңмін. ²⁸ Ағаа хоза, күнниң-таңда пөкчең сурығлардаң пасха, мин прай тигриблердеңер сағыссырапчам нооза. ²⁹ Күс хабын полбинчатхан кизилердеңер чүреем сыстапча, чазыхха киргеннердеңер чобалчам. ³⁰ Махтанарға кирек полза, читпес саримнаң

махтанарбын. ³¹ Хақанға даа саблығ Худай, Хан-пигибіс Иисустың Пабазы, миниң тайма ниме чоохтабинчатханымны пилче. ³² Дамаск саарында полғанымда, андағы Арета ханның пир устағчызы, мини тудып аларға тип, кизилерин саарның хаалхазын хадартхан. Че мини, саарның ханазындағы көзенегінең торастығ түзірібізіп, аның холынаң осхырғаннар.

Павелниң көспек көргени паза азых чооғы

12 Сағам мағаа, тузазы чох таа полза, махтанарға кирек. Аннаңар Хан-пигдең пирилген көспектеримнеңер паза азых чоохтарымнаңар# искір пирим. ² Мин Христосха киртинчеткен пир кизини пилчем. Ол он төртче чыл мының алнында (таң сын позы, таң хутта полып – анзын Худай ла пилер) тигриңиң иң өөркі, үзинчи тамына сығарылған. ³ Ол кизидеңер паза пир ниме пилчем. Ол (Худай пилер, таң сын позы алай худы ба) ⁴ Худай садынзар көдирілген. Анда ол кизи чоохтап таа полбас паза чоохтирға чарабас сөстерни искен. ⁵ Андаф кизинең мин махтанарбын. Позымның нимеме махтанарбын? Читпестериме ле. ⁶ Мин махтанарға иткен ползам, анзы алығ иткенім полбасчых. Сынны чоохтирчыхпын нооза. Че пиреелері миннең позымнаң көргеннеринең алай искеннеринең артых сағынмазыннар тип, махтанмаспын. ⁷ Худай мағаа көп ниме азых чоохтаан. Анзына иртире махтанмас үчүн, Худай мағаа, идиме чымчылға хазаан чили, мини иреелезин тип, сайтанның нымысчызын ысхан. ⁸ Аны хыйа идерге Хан-пигдең Ыс хатап сурынғам. ⁹ Че Ол мағаа теен: «Сағаа Миниң паарсазым читкиче пирилче: күс-сағ чох кизиде Миниң күзим пары артых көринче нооза». Аннаңар, мағаа Христостың күзи артых кирзин тип, күс-саам чоғына хынып махтанам. ¹⁰ Мин читпестериме, сөклеттиртчеткениме, сидиксинистериме, сүрдірчеткениме, Христостың үчүн хыйыхтатчатханыма чөпсичем. Күс-сағ чох чөрчетсем, андада мин күстигбин, нооза.

Павелниң коринфтегилердеңер сағыссырааны

¹¹ Мин махтанып, изим сыхча. Че мини сирер иди полдырғазар. Мин, нимее чарабаан даа ползам, сирерниң улуғ илчлеріңнең пир дее хомай нимеспин. ¹² Миниң илчи полчатханымның киречилестерин – миниң тыстанызымны, көп хайхастарны#, танығларны, таңнастығ киректерни – сирер көргезер. Мин оларны сирерниң аразында тыстанып иткем. ¹³ Пасха тигриблерде пар нимениң пиреези дее сирерде чох полған ма? Сирерге аар-чүк полып артылғаным сирерге читпин парған, арса? Мағаа пу пыроны тастирға сурынчам. ¹⁴ Ам үзинчизин сирерзер парарға итчем. Кизи мойнына артылбаспын. Мин сирердең пир дее ниме аларға итпинчем, сирерни постарыңны кирекспичем. Палалары нимес, паба-ице палаларына анығ чыынарға киректер. ¹⁵ Сирер

арачылан халар үчүн, мин сірерге позымны даа түгеде пир саларға тимдебін. Мин сірерге иди тың хынчатханымда, сірер ноға мағаа асхынах хынчатхан поларзар? ¹⁶ Хайдағ даа полза, мин сірерге, аар-чүк полип, артылбаам. Сірер, хынза, мини, көйткке санап, постарыңны алаахтырып, ахча алғам тирзер. ¹⁷ Мин сірерзер ысхан кизилернің пастыра пирее ниме сірердең алғам ма? ¹⁸ Мин Титти, алдап алып, пир харындаснаң хада сірерзер ызыбысхам. Ол, сірердең пирее ниме алып, тузаланды ба? Пис анынаң пир көңніліг полбаабыс па? Пир чоллығ полбаабыс па?

¹⁹ Арса, пис сірернің алныңарда ахтанарға итчебіс тип сағынчазар. Чох, Худай киречи, пис Христостың көңни хоостыра чоохтапчабыс. Хынғаннарым! Прай пу нимени пис сірернің киртиністеріңни пиктир үчүн чоохтапчабыс. ²⁰ Мин нимедең хорыхчам? Сірерзер килзем, миниң көңнине кирбес кизилер пол парларыңнаң хорыхчам. Миниң дее тудыңғаным сірернің көңнилеріңе кирбин парчаң полбазын. Мин сірерге тоғассам, тартыстарны, істі чоохтанысты, өкпеленісті, посха ла хынғанын, сөклесчеткенін, чой чоохтар таратханын, көкеесімненісті, ай-пораан полчатханын көрерім килбинче. ²¹ Мин хатап килзем, Худайым, сірернің хайди полчатханнарыңны көзидіп, мини уйатха сухчаң полбазын. Алында чазых иткен паза арығ нимес хылынған, чөреес, уйат пилбин тудыңғаннарына Худайның алнында пыросынминчатхан кизилердеңер ылғирға килис парчаң полбазын.

Үгреде чоохтааны паза алғыастар

13 Мин сірерзер ам үзинңизин килербин. Худай Пичиинде чоохталча: ноо даа сөске iki-үс киречи табылза, ол сөс сынға саналча. ² Мин сірерде iкiнңизин полғанымда, чазых итчеткеннерге паза прай пасхаларына даа чоохтаан полғам, ам, сірернең хада ниместе, хатабох чоохтапчам: пазох килзем, сірерге айабаспын. ³ Сірер Христос миниң

пастыра чоохтапчатханға киречилес киректепчезер бе? Христос сірерде тоғынчатса, Ол күзи чох нимес тип, пилиңер. Че Аның күзи сірернің араңарда көзидилер. ⁴ Ол, күс чох полип, киреске# хазатырт салған. Ам, тізең, Ол Худайның күзінең тиріг. Пис тее, Христос күс чох полған чили, күс чохпыс. Че ам пис Аннаң хада чуртапчатханыбыста, позыбыста Худайның күзи пар пол парды. Пу күснең пис сірернің араңарда тузаланарбыс.

⁵ Киртиністігзер бе тип, постарыңны сынаңар. Постарыңны сыныхтаңар. Христос сірернің полғаныңарда чуртапча тип чоохтап полбинчатсаңар, сірер сынағны ирт полбаанға килисче. ⁶ Пистің пу сынаға турысханыбысты пилип аларзар тип изенчем. ⁷ Сірерни пир дее чабал ниме итпезиннер тип, Худайға пазырчабыс. Анзы сірернең махтанарға тип нимес. Пис сірердеңер саңай даа саба сағынчатхан ползабыс, пис сірерни чахсы итсиннер тип хынчабыс. ⁸ Пис сынға тоғыр пир дее ниме ит полбинчабыс. Пис итчеткен прай ниме сынның үчүн идилче. ⁹ Сірер күстігзер пис, тізең, чазығыс. Пис анзына өринчегіс. Пис, киртинізіңер толдыра ползын тип, Худайға пазырчабыс. ¹⁰ Мин ырахтаң мыны нимее сірерге пасчам? Сірерзер килзем, мағаа хатығланарға килис парбазын тип пасчам. Хан-пиг мағаа үлгүни киртинізіңерни сайбирға тип нимес, че пиктирге пирген.

Павелнің анымчоохтасханы

¹¹ Че, харындастар, өриніңер, хыйғаларың хозыңар, часхарыныңар, пир сағыстығ, амыр чуртаңар. Андада хыныс паза амыр пирчеткен Худай сірернең хада полар. ¹² Удур-төдір арығ чүректіг охсанызып, изеннезиңер. Сірерге ах-арығлар прайзы изен читірчелер. ¹³ Хан-пигібіс Иисустың паарсазы, Худай Пабаның хынызы паза Худай Худынаң пирлескені сірернең хада ползын. Аминь.

Галат чиріндегілерге

Тастых турған Галат чиріндегі (сағамғы Түрк чирінің өөн чардығы) христиан тигрибин Павел наа эраның 40 чылларында пастағы миссионер чорығында төстеп салған.

Павел Галат чирінең парыбысхан соонда, түрче итпинең, киртиниске наа ла айланған кизилерзер пасха үгретчилер килібискеннер. Олар, Худайдаң арачыланыс алар үчүн, Моисей Чахиин толдырарға паза сүннет кистирерге кирек полчатханнаңар үгреткеннер. Олар идок Павелниң, Христостаңар Чахсы Хабарны чарыда чоохтап, үгредері үчүн, сынында пілізі читкіче нимес тіп, чоохтааннар. Павел анзынаңар піл салып, тың хомзын парған паза, пу чой үгредигдең тоғыр күрезер үчүн, Галаттағы наа тигриблерге пічк пазыбысхан.

Ол пічк нинче-нинче чардыхтыг пол парған: 1) Павел поэның Христостың илчизи хайди поэлыбысханынаңар чоохтааны (1–2 пастағлар); 2) Худай кизилерге Моисей Чахиин толдырчатханнаңар нимес, че Иисус Христосха киртинистиң сылтаанда пирчеткенін киречилеені (3:1–5:12); 3) Чахсы Хабарның сылтаанда Худай Худы паза хыныс устапчатхан чуртастаңар пасханы (5:13–6:10); 4) тоозылғаны (6:11–18).

Алғас

1 Кизилердең нимес, кизінің дее пастыра нимес, че Иисус Христостың паза Аны өліглердең тірлдірген Худай Пабаның пастыра илчиз# поэлыбысхан Павел Галат чиріндегі тигрибге# пасчам. Идок миннең хада полчатхан прай харындастар сірерге изен читірчелер. ³ Худай Пабабыстаң паза Хан-пигібіс# Иисус Христостаң паарсас паза амыр хоных сірерге ползын. ⁴ Худай Пабабыстың көңни хоостыра Иисус Христос, пісті пу чабал тустардаң осхырарға тіп, пістің чазыхтарыбыс# үчүн Поэның чуртазын пир салған нооза. ⁵ Ағаа хақан даа сабланыс ползын. Аминь#.

Чалғыс сын Чахсы Хабар

⁶ Мин сірерге хайхапчам! Худай сірерни Христостың паарсазынаң хығыртхан. Сірер, тізең, пасха Чахсы Хабарға піди табырах сабылчазар. ⁷ Сынында пасха Чахсы Хабар чоғыл. Че сірерни алчаахтырчатхан паза Христостың Чахсы Хабарын тискер чоохтапчатхан кизилер ле пар. ⁸ Піс поэыбыс таа алай тигирдегі ангел# дее піс чарлабаан Чахсы Хабарны чарлап сыхса, анзына харғас түссін. ⁹ Сірер постарыңа алынған Чахсы Хабардаң пасказын чарлапчатханнарға харғас түссін тіп, алында даа чоохтаан полғабыс, сағам даа мин чоохтапчам. ¹⁰ Ам мин кизилернің ме, Худайның ма чахсы хылынғанын тилепчем? Кизилернің көңнінче поларға күстенчем ме? Мин пу тузыма читіре кизилернің көңнінче пол чөрерге харасхан ползам, Христостың хулы полбасчыхпын.

Павел хайди илчиз пол парған

¹¹ Харындастар, мин чарлаан Чахсы Хабар кизидең полбинчатханын сірерни пілзіннер тіп сағынчам. ¹² Мин аны кизидең алып үгренмеем, аны мағаа Иисус Христос асхан. ¹³ Мин иудей# чозахтарыңа чуртап, Худай тигрибин чабал сүргем паза аны чох идерге күстенгем. ¹⁴ Пістің сөктегі пір кіримнерімнің аразында иудей чозахтарын мин прайзынаң артых толдырғам, ағаларыбыстың чахығларын көмес тее хыйыстырбасха күстенгем. ¹⁵ Ах-чарыхха төреенімдөк, Худай Поэның паарсазы пастыра мині таллап, мағаа чахсы көңнің көзидіп, ¹⁶ минде Поэның Оолғын асхан. Ол анзын Худайы чохтарның аразында мин Иисус Христостаңар үгредерім үчүн иткен. Мин кизилернең чөптеспеем. ¹⁷ Миннең пурун илчиз поэлыбысханнарға даа тоғазарға Иерусалимзер парбин, Арав чиринзер чөрібіскем. Анаң пазох Дамаск саарзар айланғам. ¹⁸ Ус чыл ирткен соонда, мин, Пётрнаң [†] танызып аларға тіп, Иерусалимзер парғам. Анда он пис күн полғам. ¹⁹ Иаковтаң, Хан-пигнің харындазынаң, пасха илчиз көрбеем. ²⁰ Худай мағаа киречи, мин сірерге пір дее чой нима паспинчам. ²¹ Аның соонда мин Сирий паза Киликий чирлеринзер парғам. ²² Христостың Иудей чиріндегі# тигриблері, тізең, ол туста мині сырайға таныбааннар. ²³ Че ол кизилер миннеңер мыны искен полғаннар: «Пісті хақан-да сүрген кизі поэыох чох иткен киртинисти таратча». ²⁴ Аны истіп, олар минің үчүн Худайны саблааннар.

[†] Грек тилінде «Кифа» пазылған. «Кифа» Пётрның еврей ады. Көр идок 2:11, 14.

Илчлер Павелнең чөпке кирчелер

2 Аның соонда, он төрт чыл пазынаң, мин, Варнаванаң Титти хада алып, пазох Иерусалимзер парғам. 2 Худайдаң азылғаны хоостыра чол сыххам. Мин Худайы чохтарның аразында чарлаан Чахсы Хабардаңар мындағы тигрибге искириг иткем. Тигрибниң улуғларына, тизең, өнетин искириг иткем. Алында даа, сағам даа күзим тик салбинчам ма тип пилерим килген. 3 Че олар миннең хада полған Титти, грек тее полза, сүннет# идерге күстебееннер. 4 Анзын харындастарыбыс пол чөрген кизилер хысханнар. Олар, Иисус Христостың пастыра алған пос чуртазыбысты китирге сыынып алып, писті пазох хуларға айландыр саларға пөгингеннер. 5 Пис, Чахсы Хабарның сынын сирерге хайраллап халарға күстенеп, оларның оңдайынча көмес тее полбаабыс. 6 Тигрибниң улуғларынаңар чоохтаза, мин кизилерни талластырбинчам. Худай даа талластырбинча. Олар, тизең, улуғлар, Чахсы Хабарға үгреткениме хоза нима хыспааннар. 7 Че улам олар мыны сизингеннер: Пётрға иудейлерниң аразында чили, мағаа пасха чоннарның аразында Чахсы Хабарны чарлиры пирілген. 8 Худай Пётрны иудейлерниң аразында илчи поларға турғысхан. Олох мин пасха чоннарның аразында илчи поларға турғысхан. 9 Тигрибниң орха-сөөгине саналчатхан Иаков, Кифа паза Иоанн, мағаа пирілген паарсастанар пил салып, хада полчатханыбысты киречилеп, мағаа паза Варнаваа холларын пиргеннер. Олар пистің пасха чоннарзар, постары, тизең, иудейлерзер парарларынаң чарас салғаннар. 10 Че пир нимеденер сурынғаннар: чох-чоостарны ундубаңар. Мин анзын, пир дее хыйыстырбин, толдырарға күстенгем.

Пётрны иле сығарғаны

11 Пётр Антиох саарзар килгенде, мин аның саба иткенин ағаа көни чоохтаам. 12 Иаковнаң хайзы кизилер килгелекте, ол иудей нимес харындастарнаң хада чиңең. Иудейлер килгеннеринде, тизең, олардаң хорығып, иудей нимес харындастардаң хыйа полип, алынча тудын сыххан. 13 Аны көрип, пасха даа иудейлер чойырхап чөргеннер. Варнава даа оларның чойырхааннарына сабыл парыбысхан. 14 Че мин оларның Чахсы Хабарның сыны хоостыра тудынминчатханнарын көр салғанымда, андада Пётрға прайзының көзине теем: «Син, иудей полчадып, иудей нимес пасха чон чили чуртапчазың. Андағда ноға пасха чон иудейлер чили чуртазын тип күстепчезиң?

15 Пис төрееннең иудейлербіс, пис Худайы чохтар осхас чазыхтығ нимеспис. 16 Моисей Чахиин# толдырғаннаң нимес, че Иисус Христосха ла киртинис пастыра кизиниң ахтанчатханын пилип алып,

пис тее Христос Иисусха киртин сыххабыс. Пис Моисей Чахиин толдырғаннаң нимес, че Христосха киртингеннең ахтанып алар үчүн киртин сыххабыс. Моисей Чахиин толдырғанынаң пирдеези ахтан полбас нооза. 17 Христоста ахтанып аларын тилепчетсебис, позыбыс таа чазыхтығ пол парчатсабыс, андада Христос чазыхха тоғынчатхан полча ба? Чох, андағ нимес». 18 Мин позым сайбаан нимени хатап пүдирчетсем, мин позым позымны сайбағчы итчем нооза. 19 Моисей Чахиин мини өлиг ит салған. Мин, Худайға чуртир үчүн, Моисей Чахиина ол парғам. Мин Христоснаң хада киреске# хазаттырт салғам. 20 Амды мин позым чуртабинчам, минде Христос чуртапча. Сағам пу позым чуртапчатханым, тизең, Худайның Оолғына киртиниснең чуртапчатханым полча. Ол мағаа хынча паза миниң үчүн Позын өлимге пир салған. 21 Худайның паарсазын хыйа итпинчем. Че ахтанғаны Моисей Чахиинның пастыра идилчетсе, Иисус тикке ле ол парғанға килисче.

Моисей Чахиин алай киртинис

3 Йо, сағыс чох галаттар. Сынның сөзин испеске кем сирерни аптап алған? Мин сирерге Чахсы Хабарны чарлаанымда, сирерге Иисус Христостың киреске хазаттыртханы иле көринмеен ме? 2 Сирердең пир ле нима пилерим килче: сирер, Моисей Чахиин толдырып, Худай Худын# алғазар ба? Алай Чахсы Хабарны истип, киртинис пастыра аны алғазар ба? 3 Сирер андағ сағызы чохсар ба? Сирер, Худай Худының устаанынаң чуртас пастап алып, амды пос күзине изен сыхтаар. 4 Анча көп сыдас парғаннарың тузазы чох полды ба? Йо, ол сыннаң даа тузазы чох полған ма? 5 Худай сирерге Худай Худын пирче паза сирерниң араңарда хайхастар# итче. Ол аны Моисей Чахиин толдырчатханнарыңнаңар итче бе? Алай Чахсы Хабарны истип, ағаа киртинчеткеннериңнеңер итче бе? 6 Авраам# Худайға киртин парған. Аннаңар Худай аны ахталғанға санаан.

7 Киртинистиг кизилер сынында Авраамның ооллары полчатханнарын пилиңер зе. 8 Худай киртинис пастыра пасха чоннарны ахтап салар тип, Худай Пичинде# азынадох чоохталған полған. Авраамға даа Чахсы Хабарның пастыра азынада чарлалған: синнең прай чоннар алғас# аларлар. 9 Аннаңар киртистиг Авраамнаң хада киртинистиглер алғас аларлар. 10 Моисей Чахиина төстенчеткеннер, тизең, харғадарлар. Пазылых нооза: чахығлар киндезинде прай пазыл парған нимени сыбыра толдырбинчатхан кизи харғадар. 11 Моисей Чахиин толдырып, Худайның алнында ахтан полбазы иле көринче. Арығ чүректиг# киртинистің сылтаанда чуртир. 12 Моисей Чахиин, тизең, киртиниске пир дее хайди теелбинче. Че чахығны толдырған сылтаанда чуртир. 13 Христос писті Моисей Чахиинда пазылых харғастаң ал халған. Позы, тизең, пистің орныбысха харғатхан. Ағаста палғат салғаны харғатхан тип пазылых нооза.

¹⁴ Авраамның алғазы Худайы чохтарға Христос Иисустың пастыра чидер үчүн, Христос иди иткен. Аның сылтаанда піс тее Худайның молчаан Худын киртініс пастыра аларбыс.

Моисей Чахии паза Худайның молчаа

¹⁵ Харындастар! Олаңай кизи чили чоохтапчам: кизінің дее хумартхы сөзін пирдеези сайбап полбас, ағаа пир дее ниме хос полбас. ¹⁶ Авраамға, тізең, паза аның үреніне молчағлар пирілген полған. «Үреніңе» теені көп кизідеңер нимес, че пир кизідеңер чоохтапча. «Синің үренің» теені Христосты таныхтапча. ¹⁷ Мин мына ниме чоохтапчам: Христостаңар Молчағны Худай алындок пирген. Төрт чүс отыс чыл аның соонаң турғызылған Моисейнің Чахии Худайның Молчаан сайбабинча паза аны чох итпинче. ¹⁸ Үлескен үлүзін Моисей Чахиинаң пастыра ла алчатса, Худайның молчаа хоостыра аны ал полбас. Итсе Худай паарсазын Авраамға молчағ хоостыра читірген.

¹⁹ Моисей Чахии нимее киректір? Ол сайбағ ниме полчатханын көзидер үчүн турғызылған. Моисей Чахии Худай молчаан үрен килер тузына теере турғызыл парған. Ол чыхығ ангеллернің пастыра чарастырығыңның холынаң пирілген. ²⁰ Пир кизе чарастырығың кирек чоғыл. Худай, тізең, пир.

Моисей Чахииниң пөгіні

²¹ Ол оңдайнаң Моисей Чахии Худайның молчаана тоғыр ба? Чох! Тын пирчеткен чыхығ полған полза, ол чыхығ сыннаң ахтирчых. ²² Че Худай Пичии прайзын чазыхтығ тип чарлаан. Аннаңар Худай молчаа Иисус Христосха киртініс пастыра киртінчеткеннерге пирілче. ²³ Киртініс килгелекте, тізең, пісті прайзыбысты чыхығ хадарған. Піс пиктегде киртініс килер тусха теере полғабыс. ²⁴ Ол оңдайнаң, киртініс пастыра ахтадып алар үчүн, чыхығ піске Христоссар ағылған үгретчибіс полған. ²⁵ Киртініс килгенде, тізең, піс үгретчинің холындағы палалар полбиныбысхабыс. ²⁶ Сірер прайзыңар Христос Иисусха киртіністерің хоостыра Худайның оолларыңар нооза. ²⁷ Сірер, Христоснаң пир полар үчүн, киреске түзіп#, Христос осхас улыбысхазар. ²⁸ Амды иудей дее, грек тее чоғыллар, хул даа, пос кизи дее, ирен дее, ипчи дее чоғыллар. Сірер прайзыңар Христос Иисуснаң пир пол парғазар. ²⁹ Христости полчатсаңар, тізең, сірер Авраамның үрені полчазар. Иди Худай молчаа хоостыра үлеен үлүсті ээленчезер.

4 Паза мындағ ниме чоохтирым: үлескен үлүзін ээленчеткен кизи прай нименің ээзи полчатса даа, пала тузында хулдаң пир дее пасхалалбинча. ² Ол пабазы таныхтаан тусха теере аны көрчеткен, ибінең устачатхан кизінің холында чөрче. ³ Піс тее идөк, олған тузыбыста, пу тилекейні пүдирчеткен күстернің үлгүзінде полғабыс. ⁴ Че таныхтаан тузы чит килгенде, Худай Позының чалғыс Оолғын

ысхан. Ол ипчидең төреен, чыхығның холында полған. ⁵ Анзы чыхығның холында чөрген кизилер ахтанып алар үчүн, піс, тізең, палалары улыбызар үчүн иділген. ⁶ Сірер Аның палалары полчазар. Худай сірернің чүректеріңе Позының Оолғының Худын ысхан. Ол Хут «Авва †, Пабам» тип хығырча. ⁷ Аннаңар син хул нимессің, оолғызың. Оолғы полчатханыңда, Иисустың пастыра Худайның үлеен үлүзін ээленчеткен кизіңи полчазың.

Павелнің галаттардаңар сағыссырааны

⁸ Че ол туста сірер, Худайны пилбин, пасха худайларға пазырғазар. Олар сынында худай ниместер. ⁹ Амды Худайны пиліп алғазар, алай аннаң артык чоохтаза, Худай сірерни пиліп алғанда, ноға хатап пу тилекейнің чазығ, уйан күстеріне айланчазар паза постарыңны ағаа хул идін саларға сағынчазар. ¹⁰ Күннерні, ай-чыл пайрамнарын паза пасха даа тустарны үлүкүннепчезер. ¹¹ Арса, сірернің үчүн тикке ле тоғынғам тип, сірердеңер сағыссырапчам.

¹² Харындастар, мин сірер осхаспын, сірер дее мин осхас улыңар тип сурынчам. Сірер мині пир дее нименең хомзыңдырбаазар. ¹³ Мин пастап, сірерге Чахсы Хабарны таратхан туста, ағырығ полғам. ¹⁴ Минің ағыриим сірерге сынағ полған. Сірер, тізең, мағаа чиксінмеезер, че мині, Худай ангелін, Христос Иисусты чили, удурлаазар. ¹⁵ Хайдағ часкалығ полғазар сірер! Сірердеңер киречилепчем: оңдай полған полза, сірер мағаа харахтарыңны даа, сығарып, пирібізер көңніліг көрінгезер. ¹⁶ Андағ полза, сынны чоохтапчатханым үчүн, нөөс, мин сірерге ыырчы пол пардым? ¹⁷ Чахсы Хабарны тискер чоохтапчатхан кизилер сірерге арығ сағыснаң хайбинчалар. Постарына хайзыннар тип, сірерни пістең чарып аларға сиренчелер. ¹⁸ Чахсы киректерге хайғаны чыхсы. Аны мин килген туста ла нимес, че сыбыра итчетсе, чыхсы полар. ¹⁹ Палаларым, сірерде Христостың омазы иле көрін парбаанча, сірернің үчүн мин, төртчеткен чили, пазох ирееленчем. ²⁰ Минің амды, сірерде улып, пасха чоохтазарым килче. Мин сірерде ниме полчатханын оңар полбинчам нооза.

Піс пос ипчинің палаларыбыс

²¹ Сірер, чыхығның холында чөрерге хынчатханнар, чоохтап пиріңердек мағаа: чыхығ ниме чоохтапчатханын испинчезер бе? ²² Пазылых нооза: Авраамның ікі оол полған. Пирсі хул ипчидең төреен, пирсі пос ипчидең төреен. ²³ Хулның төлі – ол кизидең төреені. Пос ипчинің төлі – ол молчағ хоостыра төреені. ²⁴ Пу кип-чоох. Пу ікі ипчи ікі молчағны# таныхтапча. Пирсі, Синай# тагда алылғаны, Агарь полча. Аның палалары хул поларға төріпчелер. ²⁵ Агарь Арав чиріндегі Синай

† Арамей тілінең «Авва» теені Пабам полча.

тағны таныхтапча. Сағамғы Иерусалим Агарьға төөй. Ол поэнының палаларынаң хада хулда чөрче нооза. ²⁶ Тигірдегі Иерусалим, тізең, пос. Ол піске прайзыбысха инебіс полча. ²⁷ Пазылых нооза:

«Төлі чох, пала көрбеен ипчи, өрін!

Пала таап, ирееленмеени, өрініп, хысхыр!

Чалғыс ипчинің палалары уғаа көп.

Ирліг ипчининен хай-хай көп!» †

²⁸ Піс, харындастар, Исаак чили, Худай молчаан хоостыра төреөбіс. ²⁹ Че алында даа кизидең төреені Хуттаң төреенін сүрген. Сағам даа ідөк сүрче.

³⁰ Худай Пичии ниме чоохтапча? Хул ипчині паза оолғын сүрібіс. Хул ипчинің оолғы пос ипчинің оолғынаң хада үлүзін ээленмес нооза ††. ³¹ Ол оңдайнаң, харындастар, піс хулның нимес, пос ипчинің палаларыбыс.

5 Христос пирген пос чуртасха пик тудыныңар. Хул чуртазына пазох хатап пазындырбаңар.

Пос хонихтыг полыңар

² Мына мин, Павел, сірге чоохтапчам: сірер сүннет итчетсеңер, Христостаң сірге пір дее туза полбас. ³ Паза сүннет итчеткен ноо даа кизее ол чахығы прай толдырарға кирек тіп киречилепчем.

⁴ Сірер, постарыңны чахығнаң ахтанчатханнар, Христос чох халдыңар, паарсастаң чат халдыңар.

⁵ Піс, тізең, Худай пісті киртиніс пастыра ахтир тіп сахтапчабыс. Ол ізеністі піске Хут пирче. ⁶ Христос Иисуснаң хада полчатсабыс, сүннет иттиргеннің дее, иттирбееннің дее пасхазы чоғыл. Хыныс киректерінең поэын көзітчеткен киртиніс ле кирек.

⁷ Сірер алнынзар чахсы парчатхазар. Кем, сірернің чолыңарны туйухтап, сынны испеске кўстеен полчаң? ⁸ Иди сағынғаны сірерні Хығыртхан Худайдаң полбас. ⁹ «Асхынах таа ачитхы прай унны ачыдыбызадыр» ‡. ¹⁰ Сірерні пасха сағынмастар тіп, мин Хан-пигнің сылтаанда ізестіг пілчем. Сірерні ікі сағыстыг итчеткен кизи, кем дее ол ползын, чарғыладар ла.

¹¹ Харындастар! Мин сағам сүннет иттирерінеңер үгретчеткен ползам, ноға мині сүрерге кирек? Андада кирестеңер үгредіг харыг полбасчых нооза.

¹² Йо, сірернің көңніңерні ардатчатханнар хыйа иділген ползалар.

¹³ Харындастар, сірер пос хонихха хығыртыл парғазар. Че, сірернің пос хониңар кизи хынығыстарына пос салыныбызарға сылтағ пол парбазын. Удур-төдір хынызып полызызыңар.

¹⁴ Прай Моисей Чахии пір чахыға киріл парча нооза: «Чағыныңа поэыңа чили хын». ¹⁵ Көріңер, удур-төдір киміріспеңер, чииспеңер, пос постарыңны чох ит салчаң полбаңар.

† Көр: Пурунғы Молчағдағы «Исаийнің ухаан чоохтары» (Исаий) кинде 54:1. †† Көр: Пурунғы Молчағдағы «Пастағлар» (Бытие) кинде 21:9-10. ‡ Көр: Павелнің коринфегилерге 1-ғы пичии 5:6.

Худай Худының паза кизилернің киректері

¹⁶ Мин типчем: Худай Худы хоостыра итчедіңер, андада постарыңның хычыхтарыңа салынмассар. ¹⁷ Посха хынғаны Худай Худына тоғырланча. Худай Худы посха хынғанға тоғырланча. Олар удур-төдір тоғыр турчалар. Аның сылтаанда сірер идерге хынған нимені итпинчезер. ¹⁸ Сірерні Худай Худы устачатса, андада сірер Моисей Чахиинің холында нимессер. ¹⁹ Кизинің поэнының көңніңе итчеткен киректерін прайзы пілче. Олар мындағлар: чөрес хылых, ойнас, арыг нимес киректер, уят пілбеені, ²⁰ пасха худайларға пазырғаны, аптағ, ыырлас, хырыс-табыс, күннес, хазырланыс, тыртыстаныс, көкеесімненіс, тартыс, чара полғаны, ²¹ хыртыстаныс, іски, күлет паза андағох пасха нимелер. Анда даа сизиндіргемөк, ам даа сизиндірчем: пу оңдайларнаң полчатханнар Худай хан-чиринде# үлүс албастар. ²² Худай Худы пирчеткен ниме, тізең, мындағ: хыныс, өрініс, амыр хоних, тыстаныс, паарсас, айас, киртиніс, ²³ тоғырланмааны, посты тудын пілгені. Пу нимелерге чахыг хадылбас. ²⁴ Че Христостың кизилері пос постарын, хынығыстарын паза хычыхтарын, киреске хазап салғаннар. ²⁵ Піс Худай Худы хоостыра чуртапчатханыбыста, Худай Худы хоостырох идерге кирекпіс. ²⁶ Көдірілчек полбаалар, істі тарланыспаалар, удур-төдір атархаспаалар.

Аар-чүкті хада артынызыңар

6 Харындастар! Кизи пиреө чазыхтың холына кир парза, сірер, Худай Худынаң устанчатхан кизилер, постарыңны пазынып, аны түзетчедіңер. Пос постарыңны, пиреө хынығысха тартыл парыбыспасха тіп, сизиніп одырыңар. ² Кизинің аар-чүгін посха артыныңар. Иди сірер Христостың чахиин толдырарзар. ³ Пір дее нимее чарабинчадып, поэын көдірчеткен кизи поэы поэын алаахтырча. ⁴ Полған на кизи поэының киреен сыназын, андада пасхазын нимес, поэын махтаттырар. ⁵ Полғаны ла поэының аар-чүгін артын парар нооза. ⁶ Хыйға сөстең үгретчеткен кизи үгретчизинең пар-чох чахсы нименең үлесчетсін. ⁷ Алаахтырынмаңар: Худайға пірдеези күл полбас. Кизи поэы таарыпчатхан нимені чыып алча. ⁸ Кизи хынығыстарының хыразына таарыпчатхан кизи үрепчеткен нимені алар. Худай Худының хыразына таарыпчатханы, тізең, Худай Худынаң мөгі чуртас# алар. ⁹ Чахсы ниме итчетсеңер, көңніңер түспезин, тузы читсе, күзи-саабыс сых парбаза, чыыр нимені чыып аларбыс. ¹⁰ Ол оңдайнаң, тузыбыс ханча пар, анчох прайларына чахсы ниме итчедербіс. Уламох пір киртиністегилерібіске.

Түгенці сизіндіріглер паза алғастар

¹¹ Пу улуғ пидірлерни көрчезер бе? Мин оларны позымның холымнаң пас салғам.

¹² Постарынаң махтанарға хынчатхан кизилер сірерни сүннет иттирерге күстепчелер. Олар Христостың кирези үчүн сүрдірерге хынминчалар.

¹³ Че сүннет иттирчеткеннер постары даа Моисей Чахиин толдырбинчалар нооза. Сірернең махтанарға улып, сірерни сүннет иттиртчелер.

¹⁴ Мин, тізең, пір дее нименең махтанарға хынминчам. Хан-пигібіс Иисус Христостың

кірезінең не махтанарбын. Мағаа пу тилекей кіресте хазал парған, мин дее пу тилекейге кіреске хазаттырт салғам. ¹⁵ Христос Иисуснаң хада полза, сүннетти иттиргеннің алай иттирбееннің пасхазы чоғыл, өөні – наа кизи чайалғаны. ¹⁶ Пу оңдайнаң тудынчатханнарға амыр хоних паза өлчей алғапчам, оларға паза Худай Израилыне. ¹⁷ Че паза пирдеези мини чобалдырбазын. Мин позым даа Хан-пигібіс Иисустың палығларынаң таңмалалат салғам нооза. ¹⁸ Сірернің хуыңарға Хан-пигібіс Иисус Христостың паарсазы тўссін, харындастар. Аминь.

Ефестегилерге

Павел илчи пу пічкіті наа эраның 60 чыллары пасталчатханда, римдегі харибде пастағызын одырғанында, филипптегилерге, колосстағыларға паза Филимонға пічкітернең пір туста пасханға төйй. Ефес Асий тип (сағамғы Түрк чирінде, талайның кидеркі саринда) Рим аймағының кін саары полған. Павел Чахсы Хабарға үгредіп ала паза Христос киртінізінің наа тигірибін төстеп, мында ікі чыл артиинаң пол салған.

Пічкіті ікі өөн чардыхха чарыбызарға чарир. Пастағызында (1–3 пастағлар) Павел хығырығчыларға Худайның Чахсы Хабарның сылтаанда тол парған хақанғы даа чазыт пөгінінеңер – Христос тигірибінеңер үгредіп чоохтапча. Иисус Христосха киртінис кизілерни прайзын – еврейлерни дее, пасха даа чоннарны – арачылапча паза піріктірче. Ікінчі чардығында (4–6 пастағлар) Павел, Худайның пу пөгіні чарлалар үчүн, киртінчеткеннерни, пірге тудынып, хынызып, арығ көңніліг чуртирға үгретче. Пу пічкітегі сағыстарның паза сөстернің көп сабазы колосстағыларға пасхан пічииндегізіне төййлер. Че мында Павел Христостаңар орта үгредігні саба көзітчеткен кизілернең таласпинча.

Алғас

1 Мин, Павел, Худайның көңні хоостыра Иисус Христостың илчизи#, Ефес саарда чуртапчатхан, Иисус Христосха киртінчеткен ах-арығларға чолабит ысчам. **2** Худай Пабабыстаң паза Хан-пигібіс# Иисус Христостаң паарсас паза амыр хоных сірерге ползын.

3 Худай, Хан-пигібіс Иисус Христостың Пабазы, сабланзын. Ол, Христосты чир үстүне ызып, кизі көңнін чарытчатхан тигірдегі аймах-пасха алғастарнаң# пісті алғаан. **4** Тилекейни чайап салар алнындох, Ол пісті, Христостағыларны, хыныста чуртап, Позының алнында ах-арығ, пырозы чох ползыннар тип таллап алған. **5** Ол хақанох Позының көңнінче паза Иисус Христостың пастыра пісті Позының палалары идерге пөгін салған. **6** Мынзын Худай Позының илбек паарсазын сабландырап үчүн иткен. Ол, хынчатхан Оолғын чир үстүнзер ызып, пу паарсасты піске пирген. **7** Худай паарсасха пай, аннаңар Ол, Христостың пастыра, Аның ханынаң пісті пос ит салған паза чазыхтарыбысты# позытхан. **8** Худайның паарсазы піске прай хыйға сағыстарда паза пілесте сини чох көп пирілген.

9 Айабин пиріп, пастабох Христостың пастыра толдырарға сағын салған чазыт пөгінін піске асхан. Ол аны Позының паарсах көңнінең иткен.

10 Киректелчеткен тус тол парза, Худай чир үстүндегі паза тигірдегі прай нимелерни Христостың үлгүзінде піріктір салар. **11** Прай нимені Позының көңні-сағызынча итчеткен Худайның пөгіні хоостыра піс, Христостағылар, Худайның палалары поларға таллалғабыс. **12** Худай Позының сабланызын көзітсіннер тип, пісті, Христосха пурнада изенгеннерни, таллап алған. **13** Сірер дее, Христостағылар, сын сөсті – арачыланыстаңар

Чахсы Хабарны истіп, Христосха киртінгезер, аннаңар молчалған Худай Худынаң# сірер дее таңмалалғазар. **14** Худайның молчағларының толдырыл парарларына Худайның Худы изестіг танығ полча. Аннаңар піс Худайның Позының кизілерин чазыхтарынаң позыдарын ікінчілебинчебіс. Худай, тізең, кизілерин позыдып, Позының сабланызын иле көзідер.

Павелнің Худайдаң сурынғаны

15 Аннаңар мин дее, Иисус Христосха киртінчеткеннеріңни паза прай ах-арығларға хынчатханнарыңны истіп, **16** пазырыстарымда сірерни сағысха кирип, Худайны сірернің үчүн полған на сай алғыстапчам. **17** Хан-пигібіс Иисус Христостың Худайы, сабланыстығ Пабазы, сірерге хыйға сағысты пирчеткен паза Худайдаңар үгретчеткен Хутты пирзин тип сурынчам. Аны пирзе, сірер Худайны чахсы піліп аларзар. **18** Худай сірернің чүректеріңни чарыт пирзин тип сурынчам. Чарыт пирзе, сірерге Худай пирген изеністі піліп аларчыхсар. Ах-арығ# кизілерине пирер хайхастығ молчағларының хайдағ полчатханын паза **19** пісте, Ағаа киртінчеткеннерде, Худай күзінің хайдағ сини чох илбек полчатханын көрерціксер. Худай, олох илбек күзінең Христосты өлімнең тірілдіріп, тигірде Позының оң саринда одырт салған. **21** Худай Аны прай үлгүлердең паза прай пастыхтардаң пөзик көдірген, амғы туста ла нимес, че килер тустарда даа Аның адын прайзынаң пөзик иткен. **22** Худай, прай нимені Христостың үлгүзіне пиріп, Аны, прай нименің ээзі идіп, тигірибнің# пазы ит салған. **23** Тигіриб, тізең, Христостың ит-сөөгі полча, прай чирде прай нимее толчатхан Христос пүкүле анда полча.

Христоста тірігібіс

2 Алында, сірер Худай сөзін испееннеңер паза чазыхтарың үчүн, истиңер өліг полған. ² Хақан-да сірер, пу чир үстүндегілернің чабал чолларынча парып, чир үстүнде үлгү тутчатхан кнестің көңнінче полғазар. Ол ам даа Худайның чооғын испинчеткен кизилерни толғап парча. ³ Алында піс тее оларның санында полғабыс, піс тее прайзыбыс, аймах-пасха чабал нимелерге тартылып, ит-сөөгібстің паза көңні-сағызыбыстың хынчатхан нимелерин не идіп, пасхалары чили чуртаабыс. Оларох чили, төрееннең Худайның чабалланғанын көрерге салылғабыс. ⁴ Че чағбан чүректіг Худай, Позының улұғ хынызынаң піске хынып, ⁵ пісті, сайбағларыбыс үчүн өліглерни, Христоснаң хада тірілдірген. Аның паарсазы сірерни арачылап халған. ⁶ Худай пісті, Иисус Христоснаң хада тірілдіріп, тигірде Аннаң хости одырт салған. ⁷ Худай, піске Иисус Христостың пастыра пирген илбек паарсазын паза чахсызын прай килер тустарға көзідер үчүн, иди иткен. ⁸ Аның паарсазы сірерни киртінис пастыра арачылаан нооза. Күстенгеннерің үчүн нимес, че Худай сірерге пиргеннеңер арачыланып алғазар. ⁹ Иткен киректерің үчүн нимес – аннаңар пирдеези махтанмазын. ¹⁰ Піс Худайның чайап салған кизілерібіс. Чахсы киректер идерге Иисус Христос пастыра чайалғабыс. Ол киректерни Худай піске, толдырыңар тіп, хас-хацанох азынада тимнеп пирген.

Христосха киртінчеткеннер пір чон полча

¹¹ Мынзын ундутпаңар! Постарын «Худай чоны» тіп аданчатхан иудейлер# сірерни, төрееннең иудей ниместерни, «Худайы чох чон» тіп адаңаңар. Олар идиңерде таңма иділбееннеңер сірерни иди адааннар. ¹² Ол туста сірер Христос чох чуртаазар, Израиль чонына хозылбаазар, Худай пирген молчағлар сірерни полбааннар, сірер чир үстүнде изеніс чох полғазар, Худайы даа чох полғазар. ¹³ Амды, тізең, сірер, хақан-да ыраххы чон, Христос Иисуснаң хада улып, Аның ханының сылтаанда чағыннас парғазар. ¹⁴ Иисус Христос поэы пісті чарастыр салған. Ол, иудейлерни паза пасха чоннарны піріктіріп, пір чон ит салып, оларны чарчатхан ыырлас ханаларын иңзерген. ¹⁵ Ікі кизідең Поэында пір наа кизіни чайап салар үчүн, Моисей Чахиин#, чозахтарын, кибірлерин чох идіп, чоннарны чарастыр салған. ¹⁶ Кіресте# өлім алып, ыырласты чох иткен. Иди ол ікөлеңни пір ит-ханда Худайнаң чарастыр салған. ¹⁷ Піди Ол, киліп, сірерге, Худайдаң ырах чоннарға паза Худайға чағын иудейлерге чарастаңар Чахсы Хабарны искирген. ¹⁸ Аннаңар Христостың пастыра прайзыбыс, иудейлер дее, пасха даа чоннар, пір Хуттығ улып, Пабабысха чағын кір поларбыс.

¹⁹ Иди сірер Худай кизілеріне пасха, килген чон нимессер, че ах-арығ кизілернең тиңзер паза Худайның чағыннарызар. ²⁰ Илчїлернең ухаанчыларның# үгредии сірерге төстег полча. Ол төстегнің иң өөн тазы – Иисус Христос. ²¹ Ол Поэынаң прай тураны пик тутча, аны көдіріп, Хан Худайдағы# ызых# храмына айландырча. ²² Христоснаң пірігіп, сірер дее пүтчезер, анаң Худай Худы пастыра Худайның чуртына айлан парчазар.

Павел чоннарның үгретчїзі

3 Мына піди мин, Павел, сірердеңер, иудей нимес кизілердеңер, сағынып, Иисус Христостың нымысчызы полчатханымнаңар, харибде одырчам. ² Худай Поэының паарсазын сірерге читіретер тоғысты мағаа пиргеннеңер искен поларзар. ³ Худай Поэы, чазыдын ас пиріп, аны мағаа пілдістіг иткен. Алында мин аннаңар хысхацахти пасхан полғам. ⁴ Аны хығырып, Христостың чазыдын хайди оңнапчатханымны піліп аларзар. ⁵ Мының алнындағы кизілерге ол тоғыстың чазыдынаңар чоохталбаан полған, амды, тізең, Худай Худы аны Худайның илчїлеріне паза ухаанчыларына ас пирген. ⁶ Мына ол чазыт: Чахсы Хабарны алып, пасха чоннар даа, иудейлерөк чили, Худай чоны пол парғаннар, иудейлернең хада пір кизінің ит-сөөгї осхас пол парғаннар, Иисус Христоснаң хада улып, Худайның молчаан алып алғаннар. ⁷ Мин пу Чахсы Хабарның нымысчызыбын. Чахсы Хабарның нымысчызы пол тіп, Худай мағаа сыйых пирген – Поэының күзін. ⁸ Мин ах-арығ кизілерінің аразында иң алтындағызыбын, че чоннарға Христостағы сини чох пайдаңар чоохтаңаң үлүс мағаа пирілген. ⁹ Аннаңар мин Худайның чоннарны арачылирдаңар чазыт сағызын прай кизілерге ас пирерге кирекпін. Иисус Христостың пастыра прай нимені чайаан Худай пу чазыт сағысты пурунғыдаң сығара чазырған. ¹⁰ Че амды Ол тигірдегі пастыхтарға паза үлгүдегілерге Поэының аллығ, күлүк сағызын тигіриб пастыра ас пирер. ¹¹ Худай Поэының хас-хацаннаң ал чөрген сағызын пістің Хан-пигібіс Иисус Христос пастыра толдырған. ¹² Аннаң хада улып, Ағаа киртініп, піс, хорыхпин, тідімніг Худайға чағын кіріп алчабыс. ¹³ Аннаңар, сірердеңер сағынып, ирееленчеткеніме көңніңер түспезін тіп, сурынчам. Пу ирееленістер сірернің сабланызыңар үчүн полча.

Христостың хынызын пилердеңер

¹⁴ Пу сылтағнаң мин пістің Хан-пигібіс Иисус Христостың Пабазының алнында тізекке түсчем. ¹⁵ Тигірдегі паза чирдегі прай чоннарның пабалары ат-соланы Аннаң аладырлар. ¹⁶ Истиңердегі хылииңар пик полар үчүн, Худай Поэының нинче пар сабланызынаң сірерге Поэының Худының күзін

пирзин тип, Худайдаң сурынчам. ¹⁷ Христос чүрееңерде киртинистерің пастыра ползын тип, алданчам. ¹⁸ Хыныс сірерге чилегелерің паза төстеглерің ползын. Андада прай ах-арығ кизилерінең хада Христостың тооза піліп алчаа чох хынызының чалбаан паза узунын, тириин паза пөзиин піліп аларзар. Піліп алып, Худайнаң өөн поэнаң прай тол парарзар.

²⁰ Пістегі күзінең сурынчатханыбыстаң алай сағынчатханыбыстаң хай-хай көп ниме ит полчатхан Худайға сабланыс. ²¹ Ағаа тигрибде, Иисус Христосха киртинчеткеннерде, прай төлдерде нинче-нинче чүс чыл сабланыс ползын. Аминь#.

Пір кизи охас полыңар

4 Амды мин, Хан-пигибіс үчүн харибде одырчатхан кизи, сірердең «Худай кизилері полып, Худай хығырған нимее турыстың полыңар» тип, алданчам. ² Постарыңны пазымның паза нымзах тудыныңар, тоозылбас тыстаныстың полыңар. Удур-төдір, хыртыстаныспин, хыныс турыңар. ³ Худай Худы сірерни піріктірі салған, аннаңар ыырласпин чуртаңар. ⁴ Пар пір ит-хан паза пір Хут, сах идөк Худай сірерни хығырған пір ізеніс, ⁵ пір Хан-пиг, пір киртиніс, пір киреске түзіс#, ⁶ пір Худай паза прайзының Пабазы. Ол прайзынаң пөзік, прайзынча иртче паза прайзыбыста пар.

⁷ Пістің полғаныбысха ла Христос айабин өнетін сыйых пирген. ⁸ Аннаңар Худайның пічиинде чоохталча: «Христос иң пөзік өөрлеп парыбысхан, ыырчыларын, тудып, апара халған, кизилерге, тізең, сыйыхтар пирген». ⁹ «Өөрлеп парыбысхан» теени чи нимени таныхтапча? Аның алында чир түбинзер# түзіп, сыхханын таныхтапча нимес пе зе? ¹⁰ Кем түскен, Олох, прай тилекейни Поэнаң толдырыбызар үчүн, тигірдең хай-хай пөзік өөрлеп парыбысхан. ¹¹ Кем «кизилерге сыйыхтар пирген», Олох пиреелерин илчлер, пиреелерин ухаңчылар, пиреелерин Чахсы Хабарның тарадығылары, пиреелерин киртинчеткеннернің хадарчылары, пиреелерин үгретчилер ит салған. ¹² Христостың ит-сөөгі (тигриб чоны) өзер үчүн, ах-арығ кизилерин Худай киреениң нымсычылары ит салар үчүн иди иткен Ол. ¹³ Пу оңдайнаң, Худай Оолғына киртинерінде паза Аны піліп аларында піс прайзыбыс хада пір сағысха чидіп аларға кирекпіс. Андада, Христостың поғда тузына чидіп, тигриб улуғ кизи синине чит парар. ¹⁴ Мыннаң мындар піс хайдағ ла полза үгрөдіг чилине хаптыр парыбысчатхан алай алаахтырарға көнік парған көйтктернің холларына кір парчатхан час палалар чили полбасха кирекпіс. ¹⁵ Че Сыннаңар киречилеп, удур-төдір хынызып, піс ит-ханның пазы полчатхан Христостың синине прай саринаң чидіп аларға кирекпіс. ¹⁶ Ол пу ит-ханның ал-алынча чардыхтарын прай піріктірі салча. Аның чардыхтары, пик палғалыс парып, полған на

чардых поэнының тоғызын толдырчатса, прай ит-хан даа, өзіп, хыныста тилипче.

Христос пирген наа чуртас

¹⁷ Аннаңар, Хан-пигибістің адынаң алданып, Худайы чох чоннар чили, пос оңдайынча хылынмаңар типчем сірерге. ¹⁸ Оларның сағыстары пүлестел парған. Олар, хыйғалары читпинчеткеннеңер, чүректері, тізең, хатығдаңар, Худай пирчеткен чуртастаң тастых чуртапчалар. ¹⁹ Олар, нимени нимее салбас пол парып, аймах-пасха чабал нимелер идіп тее, хычыхтарын хандыр полбин, оралызып чуртапчалар. ²⁰ Че пу – сірернің Христостаңар үгрөнген пілістерің нимес. ²¹ Сірер Аннаңар искезер, Аннаң хада полып, Аныңдағы сынны үгрөніп алғазар. ²² Алындағы чуртаста оралысхах полып сірер постарыңны ардатхазар. Аннаңар, иргі чуртас кибірлерин хыйа тастап, ²³ постарыңның сағыстарыңны паза чүректеріңни нааңылабызыңар. ²⁴ Сыннаң орта паза ах-арығ чуртаста Худайның омазы хоостыра чайалған наа кизее айлан парыңар.

²⁵ Піс прайзыбыс пір ит-ханның чардыхтарыбыс, аннаңар сірернің полғаны ла поэнының чағынына, чойланмин, сынны чоохтап турзын. ²⁶ Тарынзаңар даа, чазых итпеңер: өкпеңер күн хонғанча түс парчатсын. ²⁷ Сайтанны# постарыңа чағын кирбеңер. ²⁸ Алында оғыр иткен кизи, паза оғырлабин, хызылчатхан кизилерге пирчең ниме пар ползын тип, поэнының холларынаң тоғынзын. ²⁹ Ахсыңардаң пір дее хомай сөс сыхпазын. Сірерни исчеткен кизилерге чахсы ползын тип, киртиніске үгрөдерге полысчатхан сөстерни ле чоохтап турыңар. ³⁰ Худай Худын хомзындырбаңар. Позып алар күннің үчүн сірер ол Хутнаң таныхтал парғазар. ³¹ Полған на ыдырғахтаныс алай өкпеленіс, тарыныс алай аахтас, чабалланып чоохтанған хомай сөс сірерде чох ползын. ³² Хайди Худай, Иисус Христосха киртингеннерің үчүн, сірернің чазыхтарыңны поэйтхан, сірер дее идөк удур-төдір паарсазыңар, айазыңар паза пыроларыңны тастас турыңар.

Чарыхтың палалары

5 Сірер Худайның хынчатхан палалары полчазар, аннаңар Ағаа төөй поларға күстеніңер. ² Хайди Христос, піске хынып, Поэнының тынын тайыға# салып, Худайның көңніне кирчеткен тадылығ чыс пол парған, сірер дее идөк хыныста чуртаңар.

³ Сірер ах-арығ кизилер полчазар, аннаңар чөреес хылыхтар, арығ нимес киректер паза чабдыланыс сірернің чоохтарыңда даа чох поларға кирек. ⁴ Хырызынарға даа, тілге пызып, кизее күлген чили чоохтанарға даа сірерге киліспинче. Иди идер орнына, Худайны алғыстап турыңар. ⁵ Мынзын піліңер: оралысхахтарға, кизи уйдадыстың

хылынчатханнарға алай харам кизилерге Христостың паза Худайның хан-чирінде# орын чоғыл. Харам кизилер пасха худайларға пазырчатхан кизилердең пир дее пасха ниместер нооза. ⁶ Сирерни пирдеези тик-хуруф сөстөрнең алаахтырбазын. Андағ нимелер үчүн чоох испестерге Худайның тарынғаны чидер. ⁷ Андағ кизилернең хостаныс чөрбеңер.

⁸ Сирер хақан-да харасхы полғазар, амды, тізең, Хан-пигибіснең хадада, сирер – чарыхсар. Аннаңар чарыхтың палалары чили чуртаңар. ⁹ Худай Худы пирчеткен нимелері – полған на паарсас, орта нима паза сын нооза. ¹⁰ Худайның нимее чөпсінчеткенін піліп аларға күстеніңер.

¹¹ Харасхының тузазы чох киректерине араласпин, оларны илезине сығар турыңар. ¹² Харасхыдағы кизилернің харанға итчеткен киректеринеңер чоохтирға даа уйадыстығ. ¹³ Чарыхха сығарылчатхан прай киректер иле көрinedірлер. Прай көрindире идилчеткен нима – чарых.

¹⁴ Аннаңар тидірлер: «Тур, узупчатхан кизи, өлімнең тіріл кил, сини Христос чарыдыбызар».

¹⁵ Аннаңар постарыңның хайди тудынчатханнарыңны сизиніңер. Алығ кизи чили полбин, хыйға кизи чили чөриңер. ¹⁶ Күннер чабалдаңар, пар тусты тузальығ иртіриңер. ¹⁷ Ниик сағыстығ полбаңар. Худай сирердең нима идерлеріңни сағыпчатханын піліп аларға күстеніңер. ¹⁸ Араға иртіре испеңер, анзы кизини ардатча. Че Худай Худынаң постарыңны толдырыңар. ¹⁹ Худайны саблапчатхан ырларның паза сарыннарның сөстерин тузаланып чоохтас турыңар. Прай чүрееңернең Хан-пигибісті сабландырып, сарнаңар. ²⁰ Прай нима үчүн Худай Пабаны Хан-пигибіс Иисус Христостың адынаң хақан даа алғыстап турыңар.

Ипчилер паза иреннер

²¹ Худайны улуғлап, удур-төдір чоох истис турыңар.

²² Христос тигрибнің, ит-сөөгіннің Арачылағчызы. Ол тигрибнің пазы, сах идөк ир кизи ипчизинің пазы полча. Аннаңар ипчилер, ирлеріңнің чооғын, Хан-пигнің чооғын чили, ис турыңар. ²⁴ Хайди тигриб чоны Христостың чооғын исче, ипчилер дее идөк прай нимеде ирлеріңнің чоохтарын истерге киректер. ²⁵ Иреннер, ипчилеріңе хыныңар. Христос таа, тигрибге хынып, Позының тынын аның үчүн пирген. ²⁶ Ол, Чахсы Хабарны чир үстүне читіріп, тигрибни Худайға чарыдар үчүн, аны, суғнаң чуубызып, арыглап салған. ²⁷ Иди Христос Позының сабланыстығ тигрибинің, пир дее кірліг тамчых чох, тырысхах чох, пасха даа читпестері чох, Позының алнында прай силиинең, ах-арығ паза пырозы чох турыбызары үчүн күстенген. ²⁸ Иреннер ипчилеріңе постарына хынчатхан чили хынарға киректер. Ипчизине хынчатхан ирен поэзына даа хынадыр. ²⁹ Хақан даа пир дее кизи поэзының ит-сөөгін хырт көре чоғыл, че поэзын, азырап, хайраллидыр. Хан-

пиг дее идөк тигрибни азырапча паза хайраллапча.

³⁰ Піс, тізең, Христостың ит-сөөгіннің чардыхтары полчабыс, Аның иди-ханынаңмыс, Аның сөоктерінеңміс нооза. ³¹ Худайның пічиинде піди пазыл парған: «Аннаңар ир кизи, поэзының паба-іезинең чарылып, ипчизиннең пірік парар; олар ікөлең пир кизи осхас пол парарлар». ³² Пу чазыт илбек, че мин мыны Христостаңар паза тигрибдеңер сағынып чоохтадым. ³³ Мына піди сирернің полғаны ла, поэзына хынған чили, ипчизине хын турзын. Ипчизи, тізең, ирин улуғлазын.

Олғаннар паза паба-іцелер

6 Палалар, Хан-пигибістің чолынча парып, паба-іцелеріңнің чооғын ис турыңар. Пу орта кирек. ² Мына молчағ пирчеткен пастағы чахығ: «Паба-іцеңни улуғла. ³ Андада син чахсыны көрерзің паза чир үстүнде үр чуртирзың». ⁴ Пабалар, палаларыңны хыпчыхтандырбаңар, че Хан-пигибістің чахығларына паза үгредиине төстенп өскіриңер.

Хуллар паза ээлер

⁵ Хуллар, пу чирдегі ээлеріңнің чооғын арығ чүрееңернең, Христостың чооғын искен чили, хорығып паза чалтанып ис турыңар. ⁶ Оларның чахығларын, чойырхостар чили, кизи көзине ле нимес, че Христостың хуллары Худайның көңнін толдырчатхан чили, пар-чох көңніңер салып, толдыр турыңар. ⁷ Кизилерге ле нимес, че Хан-пигибістің хуллары чили прай көңніңернең өрiнiп, тоғын турыңар. ⁸ Піліңер, Хан-пигибіс полған на чахсы кирек үчүн сыйых пирер, кем дее итсін аны, хул даа, пос тоғынчатхан кизи дее. ⁹ Сирер дее, ээлер, хулларыңа идөк хылыныңар, иртіре хатығлабаңар оларны. Піліңер, оларның даа, сирернің дее тигирде пир Хан-пигіңер пар, ол прайзына пир тиң хайча.

Худайның тири

¹⁰ Халғанчызында. Харындастарым, Хан-пигнең хада полып, Аның илбек күзінең күстеріңни тыдыңар. ¹¹ Сайтанның хара киректерине тоғырлан полар үчүн, Худайның хуйағын кизіп алыңар. ¹² Піс олаңай кизилердең тоғыр чааласпинчабыс, анзын піліңер. Піс тигирдең түскен пастыхтардаң, үлгүдегілердең, пу чир үстүндегі харасхы күстернің устағчыларынаң, чабал хуттардаң тоғыр чааласчабыс. ¹³ Аннаңар, харасхы күнде оларға тоғырланарға күстерің чидер үчүн, прай нимее сыдазып тур халар үчүн, Худайның хуйахтарын кизіп алыңар. ¹⁴ Піди, Сыннаң хурчанып алып, орта чуртас хуйағын кис салып, пик турыңар. ¹⁵ Худайның паза кизилернің аразындағы чарастаңар Чахсы Хабарны искір чөрерге тимде полчатханнарың сирерге маймахтарың ползын. ¹⁶ Ағаа хоза, сайтанның прай көйчеткен соғаннарын үзүр полар киртіністің

хусхуйағын алып алыңар. ¹⁷ Арачыланис полчатхан тимір тулағаны даа, Худайның сөзі полчатхан Хуттың хылызын даа алып алыңар. ¹⁸ Аймах-пасха алданыстарнаң паза сурыныстарнаң полған на сай Худай Худы устаан оңдайынча пазыр турыңар. Прай ах-арығларның үчүн Худайзар сурыныснаң сыбыра айланып, сиргек тудыныңар. ¹⁹ Чахсы Хабарның чазыттарын хорыхпин ас пирерім үчүн, чоохтанған сай, Худай мағаа кирек сөстерні пирзин тіп, минің үчүн дее пазырыңар. ²⁰ Харибде дее мин Чахсы Хабарның илцізібін. Чахсы Хабардаңар хорыхпин паза чазынмин, кирек иде искір поларым үчүн, пазырыңар.

²¹ Хайди чуртапчатханымнаңар паза ниме итчеткенімнеңер хынған харындазым паза Хан-пигнің сын нымысчызы Тихик сірерге прай чоохтап пирер. ²² Мин аны сірерзер, пістеңер чоохтап пирзин паза көңілеріңні көдір пирерге тіп, ысчам. ²³ Амыр хоних ползын сірерге, харындастар. Худай-Пабабыстаң паза Хан-пигібіс Иисус Христостаң хыныс паза киртініс ползын сірерге. ²⁴ Сірерде прайзыңарда, Хан-пигібіс Иисус Христосха тоозылбас хыныснаң хынчатханнарда, Худайның паарсазы ползын. Аминь.

Филипптегілерге

Филипп саар Рим чиріндегі Македон аймағының көп саарларының пірсі полған. Пу саарда полып, Павел Европада Чахсы Хабарға пастағызын на үгредіп, мында христиан тигірибін төстеп салған.

Пу пічкіт ол ідөк Римдегі харибде одырғанында пасхан. Пасхаларының хыринда пу пічкіте Павел хығырығчыларға поэзының көңнін артых арах ас пирче. Мында пасха пічкітернің хыринда аны піркітчеткен пір сағыс чоғыл. Мына илцінің пу пічкітке кирген хай пирее сағыстары:

- Павелнің чаптырғаны сылтаанда Чахсы Хабар көп кізілерге тарадылча;
- хайдағ даа сидік урунза, Павел өрінче паза хығырығчыларны анзында поэзына көөгерге үгретче;
- христианнар ирееленістерінде Исустың пазымның көзідіміне көөгерге киректер;
- христианнарның тигіриб араласчыларын пірге тудынарға үгреткені;
- Моисей Чахиина ізеністің хыринда Христосха киртінгені арачыланысха артых полчатханы;
- филипптегілернің киртістіг тудынчатханнары паза поэзына пай сыйыхтар ысханнары үчүн Павелнің алғызы.

Павелнің Филипптегілернің үчүн пазырғаны

1 Піс, Павелнең Тимофей, Исус Христостың хуллары, Филипп саардағы тигіриб# устағчыларынаң паза хабасчыларынаң хада Христос Исуссха киртінчеткен прай ах-арығларға пасчабыс. ² Худай Пабабыстаң паза Хан-пигібіс# Исус Христостаң паарсас паза амыр хоных сірерге ползын.

³ Сірердеңер сурынған сай Худайымны алғыстапчам. ⁴ Чахсы Хабарда пастағы күннең пу тусха теере араласчатханнарыңнаңар, сірернің прайзыңарның үчүн сурынған сай, мин сыбыра өрініснең пазырадырбын. ⁶ Чахсы киректі сірерде пастаан Худай анзын Христос Исустың килер күніне читіре ит салар тіп киртінчем. ⁷ Сірердеңер іди сағын чөрчеткенім орта: сірер минің чүреемдезер, минің пиктеемдезер нооза. Чахсы Хабарға турычатсам алай аның сынын иле көзітчетсем, сірер дее Худайның мағаа пирген паарсазын алынчазар. ⁸ Мин сірерге Исус Христостың хынызынаң хынчам, Худай анзына киречи. ⁹ Сын піліс алып, прай нимені орта сизинген пастыра хынызыңар улам өссін тіп пазырчам. ¹⁰ Андада сірер, постарыңа иң артыхты таллап, Христос килер күнде арығ паза пір пыро чох поларзар. ¹¹ Худайның сабланызы, махтазы үчүн Исус Христостың пастыра чахсы киректерге пай поларзар.

Чуртас – Христос

¹² Харындастар! Сірерні миннең полған ниме Чахсы Хабарны тарадарына полысханын пілзіннер тіп сағынчам. ¹³ Ол оңдайнаң Христостың үчүн кинчеліг полчатханым өргедегілерге дее прайзына паза пасхаларына даа тарап парды. ¹⁴ Мин

пиктедібіскенімңеңер Хан-пигібісте полчатхан харындастарыбыстың көбізі Худай сөзін тарадарында хорыхпин, китенмин тудын пастабысты.

¹⁵ Пиреелері, итсе, істі чоxtанып, мині азарға полып, Христостаңар сөсті таратчалар, пасхалары, тізең, аны арығ көңніліг чарлапчалар. ¹⁶ Олар аны мағаа хынып итчелер. Худай мині Чахсы Хабарға турызарға турғысханын пілчелер нооза. ¹⁷ Пасхалары, тізең, азарға идіп, минің кинчемні улам аар идерге полып, Христостаңар сөсті арығ нимес көңніліг чарлапчалар. ¹⁸ Че, ниме зе? Хайди дее полза, посты көзідіп пе алай сын көңнінең ме, Христостаңар чарлапчалар, мин анзына өрінчем. Өрін не турам. ¹⁹ Пілчем нооза ниме дее миннең пол парза, сірернің пазырғаныңар паза Исус Христос пирген Хут полысханы мағаа арачыланыс полар. ²⁰ Мин пір дее нимеде уйатха кірбеспін тіп сағынчам паза ізенчем. Че азых чүректіг, чалтанмас поларбын. Сағам даа, сыбыра даа – тіріг чөрзем ме алай ол тее парзам ма – ит-ханымда Христос илбек пол парар. ²¹ Мағаа чуртас – Христос нооза. Өлім дее мағаа – парыс. ²² Че мин ах-чарыхта халзам, анзы киреем тузазына полар. Хайзын таллап алчаан даа пілбинчем. ²³ Анзы даа, мынзы даа көңнімні тартча. Минің, пу ах-чарыхтаң парыбызып, Христоснаң хада поларым килче: анзы хай-хай артых нооза. ²⁴ Пу поэзым чөрчетсем, тізең, сірерге артых. ²⁵ Сірернің киртіністе маңнанысха паза өрініске чидерлерің үчүн сірернең прайзыңарнаң хада халарымны ізестіг пілчем. ²⁶ Хақан мин сірерзер хатап килзем, мин сірерге Христос Исуснаң улам махтанарға сылтағ пирем. ²⁷ Итсе, Христостың Чахсы Хабарына турыстыра чуртаңар. Мин, киліп, сірерні көрзем, алай саңай даа килбезем, сірер пір сағыстығ, пір көңніліг полчатханнарыңны, Чахсы Хабардаң килчеткен

киртиниңиң үчүн хада-пирге кўресчеткеннериңиң истерим килче. ²⁸ Ыырчылардаң пир дее чалтанмаңар. Сирерниң киртинизиңер оларға өлимни таныхтир, сирерге, тизең, арачыланысты. Анзы Худайдаң пирилче. ²⁹ Сирерге Худайның паарсазы пастыра Христосха киртинери ле нимес, че Аның үчүн ирееленери дее пирилген нооза. ³⁰ Сирер минөк чили кўрес парчазар. Миниң кўрескенимни көргезер нооза. Сағам даа анзын миннеңер истедирзер.

Христостың чолы

2 Сынап, Христосха киртинчеткениңерге көңиңер көдирлчетсе, Аның хынызына чўрееңер часхарылчатса, Худай Худы# пастыра пилсчтесеңер, сирерниң чўрееңерде ачыныс паза айағ пар полза, ² өринизимни хос пиріңер: пир сағыстығ, пир хыныстығ, пир көңиліг, пир көстеглиг полыңар. ³ Тартызып, көкесимненіп, пир дее ниме итпеңер, че пазымнығ полып, пасхаларын постарыңнаң пөзік санаңар. ⁴ Полғаныңар постаңар ла нимес, че пасхаларынаңар даа сағыссыраңар. ⁵ Сирерниң пилиңиңер Иисус Христости осхас поларға кирек: ⁶ Ол Худай омазы полған, че Худай чили тудынмаан, ⁷ Позын пазынчыхтап, хул омазын алынып, кизилерге төйи, көримиңең кизи осхас пол парған. ⁸ Иисус Позын пазынчыхтаан, өлимге, киресте# өлимге дее читире, сөс истеечи полған. ⁹ Аннаңар Худай даа Аны көдирген паза Ағаа ноо даа аттаң пөзік ат пирген. ¹⁰ Иисустың ады адалған сай тигирде, чир-чалбахта, төбинки чирде прайзы тизекке тўссин. ¹¹ Ноо даа тил Иисус Христостың Хан-пигибіс полчатханын чарлазын. Андада Худай Пабабыс сабланар.

Чарытхы полып чөрчезер

¹² Сирер дее, хынғаннарым, чоох истеечи поларға кирексер. Итсе, хада полғанымда, чоох исчең полғазар. Че сағам даа, мин сирернең хада ниместе, уламох чоох истеечи полыңар, хорығып, халтырап ала, арачыланыхса чидиңер. ¹³ Худай сирерни Позының чахсы пөгіннерине килистире хынарға паза идерге көстепче. ¹⁴ Ноо даа нимени кибренмин паза кинчлебин ит турыңар. ¹⁵ Пу чоох испес, сайбах төлнің аразында пыро чох, арығ көңиліг Худай палалары полыңар. Сирер оларның аразында чарытхы полып чөрчезер нооза. ¹⁶ Сирерге чуртас пирчеткен сөске тудыныңар. Андада Христос килер күнде махтадарым, миниң кўрескеним паза аар тоғынғаным тик полбас. ¹⁷ Сирер, Худайға чөриніп, киртинис пастыра Ағаа толығ полчазар. Мин, тизең, ол толыға наанылған чили, сирерге хозыл парчатсам, андада өринчем, сирернең хада өринчем. ¹⁸ Сирер дее, пу нимее өриніп, миннең хада өриниңер.

Тимофейниң паза Епафродиттиң киртистіг тудынғаны

¹⁹ Мин дее, сирерниң киректериңеңер истип алып, көңимни көдиріп алар үчүн, Тимофейни тұрчедең

сирерзер ызыбызарыма Хан-пигибіс Иисусха изенчем. ²⁰ Тимофей чили, сирердеңер пар-чох көңниңең сағыссырапчатхан андаң кўстенчик кизи дее паза чоғыл. ²¹ Тоозалары даа Иисус Христостине нимес, че постарының на киректерине сағыссырапчалар нооза. ²² Аның киртистіг тудынғанын, тизең, сирер пилчезер. Ол Чахсы Хабарны тарадарында, оолғы пабазына чили, мағаа матап хабасхан. ²³ Ам миннең ниме поларын пилип алдох, аны сирерзер ызыбызарға изенчем. ²⁴ Тўрчедең позым даа сирерзер кил поларым тип Хан-пигибісте кинчлебинчем.

²⁵ Епафродит, ағыриинаңар сағба сирерге чит парғаннаңар тың чобалып, сирерни прайзыңарны көрери уғаа кил парған. Аннаңар мин аны, хада тоғынчатхан, хада чааласчатхан миниң харындазымны, сирерниң, тизең, илчиңерни#, кирексинистериме чөринчеткен кизиңерни, сирерзер нандыра ызыбызарға чараттым. ²⁷ Ол өлер пазында чатхан нооза. Че Худай ағаа айаан. Итсе, ағаа ла нимес, че мағаа даа, чобаама чобағ хоспас үчүн, айап пирди. ²⁸ Аннаңар аны табыраанча сирерзер ызыбыстым. Епафродитти хатап көр салып, сирерни өринзиннер тип, миниң чобаам, тизең, хызырылар. ²⁹ Аны пар-чох өриниснең, Худай кизин чили, удурлаңар, паза ол осхастарны улуғлапчадыңар. ³⁰ Ол Христостың кирее үчүн, сирер чохта, сирерниң орныңарға миннең хада полып, өлимниң хыринча чөрген, сала тынын пир салбаан.

Сын паза орта хылынғаны

3 Ол ондайнаң, харындастарым, Хан-пигибістиң өринизине өриниңер. Мағаа аны пазары аар нимес, сирерни, тизең, анзы хайраллир.

² Адай осхастардаң китениңер, чабал итчеткеннердең китениңер, сўннет# идеринең китениңер. ³ Сўннет идери пис полчабыс нооза. Худай Худы хоостыра Худайға тоғынчатханнар, Христос Иисусха кееркепчеткеннер паза кизи поэбысха изенминчеткеннер. ⁴ Итсе-де, мағаа, кизи поэыма, изенерге чарирчых. Пасхаларының хыринда ит-ханға изенчең кизи мин артых ла полам: ⁵ сигизинчи күнине сўннет иткен, Израиль төли полчатхан, Вениаминниң уйазынаң сыххан, еврейлерниң еврей, ўгредиимче фарисей#, ⁶ прай күзим салынып, Худай тигирибин сўргем. Моисей Чахиин# толдырғаным хоостыра орта кизибин ме тип ўзўрзе, тизең, пир пырозы чох кизи полғам. ⁷ Че Христостың сылтаанда мини көдирчеткен ол нимени тик нимее санаам. ⁸ Христос Иисусты, Хан-пигимни, пилери артых полар тип санап, прай пасха нимени тик тип паалапчам. Христосты алынып алар үчүн паза Моисей Чахиин толдырғаным хоостыра нимес, че Христосха киртинис пастыра килчеткен паза Худайдаң киртинис хоостыра пирилчеткен ахтаныс алар үчүн, тооза нимени хыйа иткем паза прай нимени похсахха санапчам. ¹⁰ Ана иди Иисусты

паза Аны тірілдірген күсті пілерім. Аның ирееленістерінде хада аралазып, Олох чили өл парарым. ¹¹ Христос чили, өлімнің тірілерім.

Пөгинген чирзер чүгүргені

¹² Мин анзына читкенімнеңер алай толдыра кизи пол парғанымнаңар иди тибинчем. Че мин дее, арса, Христос Иисус мағаа читкен чили, Ағаа чидерімөк.

¹³ Харындастар, мин анзына читтім тип санабинчам. Че соондағызын халғызып, мин алнынзар ла сиренчем. ¹⁴ Мин сыйых аларға күстенчем. Ол сыйыхха Худай пісті Христос Иисустың пастыра хығыртхан. ¹⁵ Ол оңдайнаң, пістің арабыста теен парған кизи ідөк сағынзын. Че сирер пасха сағынчатсаңар, Худай анзын даа сирерге ас пирер. ¹⁶ Итсе-де, нимее піс чидіп алғабыс, олох оңдайнаң сағынарға, ідөк чуртирға кирекпіс.

¹⁷ Мағаа көөгінер, харындастар, паза пістің оңдайыбысча тудынчатхан кизилерге көріңер.

¹⁸ Мин чоохтаан кизилернің илеедези, ам харах чазым ағызып чоохтапчам аны, Христос кирезінің ыырчылары чили хылынчалар. ¹⁹ Оларның түгенци – өлім, оларның худайлары – хурсахтары, сабланыстары – уйат пилбесте. Олар пу чирде чуртапчатхан кизилер чили сағынчалар.

²⁰ Піс, тізең, хан тигірде чирлігіс. Аннаң піс Арачылағчыбысты, Хан-пигібіс Иисус Христосты сағыпчабыс. ²¹ Ол пістің пазыңдыртхан иди-ханыбысты Позының сабланыстығ иди-ханына төйи ит салар. Ол, Позының күзінең аны иди, прай нимен холға кирче нооза.

4 Аннаңар, минің хынған харындастарым, мин прай көңімнең сирерни көрерім килче, сирер минің өрнізімзер паза чидиимзер. Хан-пигібіснең пір улып, пик турыңар, хынғаннарым.

Чахсы паза махтағлығ ла нимедеңер сағыныңар

² Еводийге алданчам паза Синтихийге алданчам, Хан-пигібісте пір сағыстығ улыңар. ³ Синнең дее, сын хабасчымнаң †, сурынчам, улыс пир оларға. Олар миннең, Климентнең паза аттары чуртас киндезине киріл парған пасха даа тоғынчыларнаң хада Чахсы Хабарны тарадарында араласханнар.

⁴ Хан-пигібісте хаңан даа өрніңер, пазох хатап чоохтапчам сирерге – өрніңер. ⁵ Сирернің амыр хылыхтарыңнаңар прай чон пилзін. Хан-пигібіс чағын килді. ⁶ Пір дее нимее сағыссырабаңар. Че пазырчатсаңар, сурынчатсаңар, көңіңерни

† Хабасчы – грек тилинең «сунзуг» полар. Ол сөс ідөк кизінің адын таныхтапча.

алғыстаснаң Худайға ас пир турыңар. ⁷ Андада кизи сағызы чит полбас Худайның амыры сирернің чүрееңерни паза сағыстарыңны Христос Иисустың пастыра хайраллир.

⁸ Түгенциңде, харындастар, сын, ах сағыстығ, орта, арығ, хыныстығ, турыстығ чахсы паза махтағлығ ла нимедеңер сағыныңар. ⁹ Нимее сирер үгренип алғазар, миннең ниме постарыңа алынып алғазар, миннең ниме искезер, көргезер, аны толдырыңар – андада амыр пирчеткен Худай сирернең хада полар.

Павел сыйыхтарның үчүн алғыстапча

¹⁰ Сирер миннеңер пазох сағыссырапчатханнарыңа мин Хан-пигіме тың өрні парыбысхам. Сирер алында даа сағыссыраазар, че оңдай килспин турған. ¹¹ Мин анзын хызылчатханымнаңар тибинчем: пар нимее чөпсінерге үгрени парғам. ¹² Хызылып таа, чырғап таа чуртирға пиледірбин – прай ниме көргем, ноо даа нимее тимдебин: тох таа, астап таа чөрерге, чырғалда даа, хызығыста даа чуртирға. ¹³ Иисус Христос мині пик итчеткенде, прай нимее күзім чидер. ¹⁴ Че сирер, минің чобаамда аралазып, чахсы иттіңер.

¹⁵ Пилчезер бе, филипптегілер, Македон чирінең сығып, Чахсы Хабарны наа ла таратчатханда, сирердең пасха пір дее тигрибнің чоны минің кирексінистерімде араласпаан. ¹⁶ Фессалоник саарда даа полғанымда, сирер пір-ки хати минің кирексеенім хоостыра мағаа ыс турғазар. ¹⁷ Мин пирерин кирексеенімнеңер нимес, че киректерің сирерге туза ағылзын тип сағынғанымнаңар. ¹⁸ Мин прай нимеңер алдым, чырғап турбын. Сирер Епафродитнең ысхан нимені алғанымда чөпсінчем. Сирернің сыйиңар тадылығ чыстығ алас, Худайға салылған чахсы тайығ# осхас. ¹⁹ Худайым минің, тізең, Позының илбек пайынаң Христос Иисустың пастыра сирернің ноо даа кирексінистеріңни толдыр пирер. ²⁰ Худай Пабабысха хаңан даа сабланыс ползын. Аминь#.

Харындастарыбыс сирерге изен читірчелер

²¹ Христос Иисусха киртінчеткен полған на ах-арығ# кизе изен читіріңер. Миннең хада полчатхан прай харындастарыбыс сирерге чолабит ысчалар. ²² Прай ах-арығлар, улам хағанның чуртындағылар сирерге изен читірчелер. ²³ Хан-пигібіс Иисус Христостың паарсазы сирернең хада ползын. Аминь#.

Колоссадағыларға

Пу пічкіт Павел ідөк римдегі харибдең пасхан. Павел позы Колосстағы христианнарны таныбаан, пу тигрибни Чахсы Хабарның пасха үгретчіз төстеен. Пу пічк Ефестеглерге Пічкке сағызынаң уғаа чағын. Колосс саар (Ефестең 200 километр іскер) өң-пазы киртіністер тараан аймахта турған. Аның сылтаанда орындағы Христос тигрибине Христос киртінізінең чараспас чой үгредіглер киргеннер. Оларның хай пиреелері, арачыланып алар үчүн, хыйғазы артых кізі поларға, ас чон на пілчеткен өнетін пілістіг поларға кирек тіп, үгреткеннер. Олар, истиин тартынчатхан ит-сөөктің оңдайынча полбин, ис-сиптің чазыхтыг кўзінең позирға кирек тіп, үгреткеннер. Үгредіглерінде ідөк, Худайның көңніне кірер үчүн, андағ-мындағ чозахтар толдырарға кирегінеңер чоохталған.

Павел пу чой үгредігдеңер піліп алғанында, колосстағыларны Иисус Христостың сын киртінізінде пик турғызар үчүн, пічк пазыбысхан. Павел андағ сын киртініс кізілерни Худайнаң чарастырчатхан Христостаңар Чахсы Хабар полчатханын көзітче. Христос иң өөркі Кўс полча, Ол ла кізілернің пазыраына турыстығ. Христостың өлімі пастыра Худайнаң чарас салғаннаңар, христианнар чозахтарны хоғар сағыссырастарынаң поэпчалар. Оларның сағыстары сыннаң чахсы поларына, удур-төдір пыро тастазарына, Худайны саблирына паза көс-сөбіреде чахсы хылынызарына айлан парған нооза.

Алғыстап пазырғаны

1 Павел, Худай көңні хоостыра Иисус Христостың илцізі#, паза Тимофей харындас
2 Колосс саарда чуртапчатхан ах-арығларға паза Христос Иисусха киртінчеткен харындастарыбысха чолабит ысчабыс. **3** Худай Пабабыстаң паза Иисус Христос Хан-пигбістең паарсас паза амыр хоных сірерге ползын. Сірердеңер пазырған сай, Худайны паза Хан-пигбіс# Иисус Христостың Пабазын сыбыра алғыстапчабыс.
4 Піс сірернің Христос Иисусха киртінчеткеннеріңни паза прай ах-арығларға хынчатханнарыңны искебіс. **5** Сірерге тигірде тимнел парған нимее ізенчезер нооза. Сірер анзынаңар Чахсы Хабарның сын сөзінде искезедер.
6 Ол сөс сірернің араңарда паза тиксі-тилекейде чөрче. Ол, өзіп, ниміс пирче. Ідөк сірер Худайның сын паарсазын піліп алған күннең пасти сірерде дее ол сөс ниміс пирче. **7** Сірер, тізең, Худайның паарсазынаңар пістің хынған хабасчыбыс Епафрастаң, Христостың сірерге киртістіг нымысчызынаң, искезедер. **8** Худай Худынаң# пирілген хынызыңардаңар ол піске искір пирген нооза.
9 Аннаңар піс тее, мыны ис салған күннең сығара, сірердеңер тохтағ чох пазырчабыс. Худай Позының пөгіннерінеңер сірерге толдыра піліс пирзін тіп, Аннаң сурынчабыс. Іди сірер хайдағ даа нимеде хыйға тудынарзар паза Худай Худынаң пирілчеткенни оңар пилерзедер. **10** Сірерни Худайға турыстығ ползыннар тіп сағынчабыс. Прай нимеде Аның көңніне хылызыннар, ноо даа нимеде чахсы киректернең нимістіг полып, Худайны

пілерін алғытсыннар тіп сурынчабыс. **11** Ноо даа нимеде сыдамах паза тыстаныстығ поларларың үчүн, Худай Позының саблығ кўзінең сірерни прай нимеде пик ит салзын. **12** Пісті чарыхта ах-арығларның үлүзін аларға хығырған Худайны паза Пабаны алғап турыңар. **13** Ол пісті харасхы үлгүзінең ал халған паза Позының хынған Оолғының хан-үлгүзіне# кир салған. **14** Оолғының ханы пастыра Худай пісті пос ит салған паза чазыхтарыбысты# поэптан.

Христостың кем полчатханы паза Аның иткен кирее

15 Ол көрінмес Худайның омазы полча. Ол ноо даа чайахтаң пурун төреен тун Оолғы. **16** Тигірдегізі паза чирдегізі, көрінчеткені паза көрінмезі – прай нима Аның пастыра пүткен: үлгү сіреелерінде одырчатханнар ба, хан-пиг полчатханнар ба, пастыхтар ба, үлгүлер бе – прай ол Аның пастыра паза Ағаа пүдірілген. **17** Ол ноо даа нимедең пурун полған, прай нима Аның пастыра турча. **18** Тигриб# Аның ит-сөөгі полча. Ол Позы, тізең, тигрибнің пазы. Ол – прай нименің пасталғаны. Ол өліглернің аразынаң тірілген тун Оолғы полча. Ол ноо даа киректе пастағызы ползын. **19** Худай Христоста Худайның толдыразы ползын тіп хынған нооза. **20** Аның кіресте# төгілген ханынаң чирдегізін дее, тигірдегізін дее амырат салып, Аның пастыра Худай Позынаң прай нимені чарастыр салған. **21** Сірерни дее ідөк чарастыр салған. Алында сірер Худайдаң оортах турғазар, Аның ыырчызы полғазар. Сірернің сағыстарың чабал киректерге айлан парған полған. **22** Амды, тізең, Христостың пу чирдегі иди-сөөгі пастыра Худай сірерни Позынаң

чарастыр салған. Ол Позының алнында сірерні ах-арығ, пыро чох, пір чігі чох көзідерге тіп, Христостың өлімінең анзын иткен. ²³ Итсе, сірер киртіністе пик паза ікінчлебес полыңар. Сірер искен Чахсы Хабарның ізенізінең хыйа полбаңар. Ол Чахсы Хабар тигір алтында прай чайалған нимее чарлалған. Мин, тізең, Павел, ол хабарның нымысчызы пол парғам.

Павелнің тигірибдегі тоғызы

²⁴ Амды сірернің үчүн ирееленчеткеніме өрінчем. Позым илеп, мин Христос көрген чобағның чидиспинчеткенін толдырчам. Тигіриб полчатхан Аның Иді-сөөгі үчүн ирееленчем. ²⁵ Худайның устааны хоостыра мин ол тигірибнің нымысчызы полчам. Худай Позының сөзін сірерге толдыразынаң чарлирға мағаа чахаан. ²⁶ Ол сөс пурунғыдаң ала көп төлдердең чабылған чазыт полған. Амды, тізең, ол Аның ах-арығларына азыл парған. ²⁷ Оларға Худай пу чазыттың прай чоннарға пар пайын паза сабланызын ас пирерге иткен. Ол чазыт – сірерде чуртапчатхан паза сабланысха ізеніс пирчеткен Христос. ²⁸ Ол Христосты піс чарлапчабыс, полған на кизіні, үгредіп, хыйғазын кирдірчебіс. Піс аны, полған на кизи, Иисус Христоснаң пірге полыбызып, теен парары үчүн, итчебіс. ²⁹ Аның үчүн мин пар-чох күзімні салынып істенчем. Мағаа Христос пирчеткен илбек күснең күрес парчам.

2 Сірернің паза Лаодик саардағыларның, ідөк мині сын позымны көрбеен прайзының үчүн хайдағ күрезіг апарчатханымны сірерні пілзіннер тіп сағынчам. ² Мин, оларның көңілері көдірілзін, удур-төдір хынызып, пірге тудынзыннар тіп сағынчам нооза. Іди олар, сағыс пайына чидіп, Худай Пабаның Христос полчатхан чазыдын піліп аларлар. ³ Анда хыйғаның паза пілістің пар-чох пайы чазырылых. ⁴ Мин пиреезі чойырхос чоохтарнаң сірерні аптап албазын тіп анзын чоохтапчам. ⁵ Мин пу позым сірернең хада полбазам даа, худым сірернең хада. Сірер орта тудынчатханыңарны паза Христосха пик киртінчеткеніңерні көріп, өрінчем.

Христос сын чуртас пирче

⁶ Ол оңдайнаң сірер Христос Иисусты Хан-пигни чили постарыңа алғазар. Аннаңар Анынаң хада пір полып чуртаңар. ⁷ Христоста тамырларыңны салыңар, Анда постарыңны пүдіріңер. Киртіністе, сірерні үгреткен хоостырох, пик турыңар. Чүректерің алғыстасха толынзын. ⁸ Көріңер зе, харындастарым, пиреезі сірерні хыйға чоохтарынаң, алаахтырыстың тик сөстерінең, кизілер кибірінең, тилекейні пүдірчеткен күстерінең аптап албазын. Анзы Христостаң нимес. ⁹ Худайның толдыразы Христоста чуртап, кизи омалығ пол парча. ¹⁰ Сірерде дее Христостың пастыра

Худайның толдыразы пар. Христос ноо даа пастыхтың паза үлгүнің пазы полча. ¹¹ Сірерге сүннетті# кизи холынаң иттирбееннер. Христос сірерге позының сүннедін итіріп, кизи постарыңнаң пос ит салған. ¹² Хақан сірер киреске тўскеннеріңде#, Анынаң хада чығдырт салғазар. Анынаң хадох тіріл парғазар. Сірер, Аны тірілдірген Худайның күзіне киртініп, тіріл парғазар. ¹³ Сірер чазыхтарда чуртааннарыңда, Молчағны# пілбинчеткен, Худайы чох, істіңер өліг кизілер полғазар. Худай, тізең, сірерні Христоснаң хада тірілдірібіскен. Піске прай чазыхтарыбысты позыдып, ¹⁴ пістең тоғыр пазылған алымнар пічиин чох иткен. Ол аны, сірердең хыйа алып, киреске хазап салған. ¹⁵ Пастыхтарның паза үлгүлернің күзін пылазып, оларны прай чоннарның алнында іле сығарып, Позының чиңзін пайрам чорығынаң таныхтаан. ¹⁶ Аннаңар сірер чеен-іскен нименің үчүн, сірер үлүкүннерні, наа ай пайрамын, суббота# күнін таныхтаан-таныхтааннарың үчүн пірдеезі сірерні пыролабазын. ¹⁷ Анзы килер тустың көлеткизи ле, ит-хан, тізең, Христости. ¹⁸ Посты пазынарға, ангеллерге# пазырарға хынчатханнарның пірдеезі сірерні аптап албазын. Постары көрбеен нимеденер чоохтап, кизілер постарының хыйғаларынаң махтанасчалар. ¹⁹ Олар Христоснаң палғалыс тутпинчалар. Христос, тізең, ит-ханның пазы полча. Ол ит-ханны, чўллернең паза сиирлернең піріктіріп, тыытча. Анзы Худай өскіргені хоостыра өсче.

Христоснаң хада өлім паза Худайда чуртас

²⁰ Аннаңар сірер, Христоснаң хада ол парып, тилекейнің күстерінең позып парғазар. Андағда ноға сірер, пу чарыхта чуртапчатханнар чили, үгредіглерге тудынчазар: ²¹ «мыны итпе», «чібе», «теңме» – ²² пу чыхығларнаң тузаланчатса, олар чох идеріне ағылчалар. (Пу тузаланған хоостыра чох пол парыбысчатхан нимелер). Олар кизи чыхығларына паза үгредиине төстенчелер нооза. ²³ Пу нименің көрімі ле хыйға: пос көңнінче Худайға пазырғаны, посты пазынғаны, ит-ханны илеткені. Че олар кизи хынығыстарын чох идерінде тузазы чохтар.

3 Сірер Христоснаң хада тіріл парған ползар, өөре харазыңар. Анда Христос Худайның оң саринда одырча. ² Чирдегі нимес, өөркідегі нимелерденер сағынчадыңар. ³ Сірер ол парғазар нооза, сірернің чуртазыңар, тізең, Христоснаң хада Худайда чазырыл парған. ⁴ Сірернің чуртазыңар полчатхан Христос азылза, сірер дее Анынаң хада сабланыстығ азыларзар.

Иргі паза наа чуртас

⁵ Аның үчүн постарыңның пу чирдегі ит-ханыңарны өлдірібіңер: чөреес хылыхтарны, арығ нимес киректерні, хычыхты, чабал

хынығыстарны, чабдыланысты. Чабдыланыс ол чой хурайларға пазырынғаны полча. ⁶ Ол нимелернің үчүн тообас кизилерге Худай өкпеzi чидер. ⁷ Сирер дее ол чонның аразында чуртаан туста олар осхас полғазар. ⁸ Амды прай пу нимени хыйа идиңер: өкпеленісті, хазырланысты, чабалланысты, хырызынысты, ээн-аастанысты. ⁹ Чойланыспаңар. Алындағы чуртасты паза иргі чуртас кибірлерін хыйа ал тастабысхазар. ¹⁰ Сирер наа кизи пол парғазар. Пу наа кизи, Худайны пилгені пастыра нааңыланып, поэының Чайаачызының омазына төйи улып одырча. ¹¹ Андада – грексің ме алай иудейсің#, сүннет итиргезің ме алай итирбеезің, ырахтын килген кизиң ме алай скифсің †, хулзың ма алай пос төреен кизиң – пасхазы чоғыл. Че прай ниме паза прай нимеде – Христос. ¹² Аннаңар, Худайның таллаан чоны чили, ах-арығлар паза хыныстығлар чили, килистре тонаныбызыңар: кизее айаачы, чағбан хылыхтығ, пазымнығ, нымзах, тоозылбас тыстаныстығ пол парыңар. ¹³ Пирее кизиңиң пиреезіне хоп полза, удур-төдир тыстанызыңар. Христос сирерге хайди пыро тастаан, сирер дее ідөк идиңер. ¹⁴ Че прай нимениң тастына хыныс кибін кизибізіңер – ол чахсының иң артығын пирктирче. ¹⁵ Худайның пирчеткен амыры сирернің чүрееңерни устазын. Ағаа сирер, пир ит-ханнығ пол парып, хығыртылғазар. Алғыстығ улыңар. ¹⁶ Христостың сөзи толдыразынаң сирерде чөрзин. Удур-төдир пар-чох хыйғаңарнаң үгредізіңер паза сағыс алындырызыңар. Худайны саблапчатхан ырлар паза сарыннар ырлап, чүрееңерде Хан-пигни алғыстап, Ағаа сарнаңар. ¹⁷ Ниме дее итчетсеңер, чоохтапчатсаңар, Хан-пигибіс Иисус Христостың адынаң итchediңер. Аның пастыра Худай Пабабысты алғаңар.

Наа чуртаста удур-төдир хылынысханы

¹⁸ Ипчилер, ириңернің чооғын истиңер. Хан-пиге киртинчеткен кизее иди иткені орта полар. ¹⁹ Ирлер, ипчилериңе хыныңар, оларға хазырланмаңар. ²⁰ Палалар, ноо даа нимеде паба-иңеңернің чооғын истиңер. Анзы Хан-пигибістің көңніне чарас. ²¹ Пабалар, палаларыңның көңнілері түспес үчүн, оларны хыпчыхтандырбаңар. ²² Хуллар, сирернің пу чирдегі эелериңнің чооғын истиңер. Чойырхостар чили, харах көзіне ле нимес, че Худайны сағынып, арығ чүрекнең чөриңер. ²³ Ноо даа ниме итчетсеңер, пар-чох көңиңер салынып, кизилерге нимес, Хан-пигибіске иткенни идиңер. ²⁴ Аның үчүн сирерге Хан-пигниң пайынаң сыйых пирілерін пилчезер. Сирер Хан-пигибіс Христосха хул полчазар

† Скифтер – көс чөрчең чон.

нооза. ²⁵ Кем сынынча итпезе, ағаа сын нимеснең нандырылар. Худай прайзына пир тиң хайча.

4 Ээлер, сирернің дее тигирде Хан-пигиңер парын пиле, хулларға орта паза сынынча хылыныңар.

Үгреде чоохтааны

² Сыбыра пазырчадыңар, пазырчатса, сиргек улыңар паза алғыстаңар. ³ Пистеңер дее ідөк пазырчадыңар. Худай писке Христостың чазыдынаңар сөсти чарлирға чол ас пирзин. Пу чазыттың үчүн мин кинчедебін нооза. ⁴ Аны ас полар иде чоохтирға кирекпін.

⁵ Тоғырхыларнаң хыйға тудыныңар, пар тусты тузалығ иртириңер. ⁶ Сурған кизее хайди нандыраын пилиңер: сөстерің паарсастығ паза өтиг ползын.

Алғастар

⁷ Тихик, хынған харындазыбыс, Хан-пигниң сын нымысчызы паза хабасчыбыс, миннеңер прай чоохтағлап пирер. ⁸ Мин аны сирерзер, пистің киректерибістеңер чоохтап, көңнилеріңни көдир пирерге ысхам. ⁹ Аннаң хада сирердең килген Онисимни, киртистіг паза хынған харындазыбысты, ыстым. Олар мында ниме полчатханын сирерге чоохтағлап пирерлер. ¹⁰ Миннең хада чабығда одырчатхан Аристарх сирерге изен читирче. Ідөк Марк, Варнаваның чеени, изен читирче. (Марктаңар сирер чахығ алғазар: сирерзер килзе, удурлаңар аны.) ¹¹ Ідөк Иуст тип солалығ Иисус изен читирче. Иудейлердең олар ла, Худай хан-үлгүзи килер үчүн миннең хада тоғыс идип, миниң көңним көдирчелер. ¹² Сирердең килген Епафрас, Иисус Христостың хулы, изен читирче. Сирерни, теенип, Худайның көңнін сыбыра пик сағыснаң толдырзыннар тип сирернің үчүн пазырып, парчан күзин салып күрес парча. ¹³ Сирернің, ідөк Лаодик паза Иерополь саарлардағыларның үчүн аның матап күстен парчатханын паза сағыссырапчатханын киречилепчем. ¹⁴ Хынған пистің имчібіс Лука паза Димас сирерге изен читирчелер. ¹⁵ Лаодиктегі харындастарыбысха, ідөк Нимфаа паза аның ибдегі тигрибине изен читириңер. ¹⁶ Пу пичик сирерде хығырыл парза, Лаодиктегі тигрибде хығырылзынох тип чахып салыңар. Тигизин, тизең, Лаодиктегизин, сирер хығырбоғызыңар. ¹⁷ Архипке пиди чоохтап салыңар: көр, Хан-пигибісте алынған чөринізіңни толдыр сал.

¹⁸ Мин, Павел, алғасты поэымның холымнаң пастым. Миниң кинчелеримни сағын чөриңер. Прайзыңарға паарсас түссин. Аминь#.

1 Фессалониктегілерге

Македон аймағының кіні Фессалоник саар полған. Павел пу саарда Чахсы Хабарға 50 чылда үгреткен. Ыырчылары хысхан сылтаанда Павелге пу саардаң парыбызарға киліскенде, илчі, Христосха наа ла айланған кизілері киртіністең хыйа улыбыспазыннар тіп, сағыссыраан. Аннаңар ол Коринфтегі улысчызы Тимофейні Фессалониктегі христиан тигрибинің киректерін піліп аларға ызыбысхан. Тимофей чахсы тылаастар ағыл килген. Ол саарда христианның сүрзелер дее, олар Христосха киртіністе пик паза махачы тудынғаннар.

Андағ даа полза, Павел киртіністерін пик идерге тіп, позы оларға пічік пас пирген. Пу пічік үс өөн погіннең пазылған: 1) тигрибинің кизілері Павелнің постарына чахсы хылынчатханын ікнчлебестері үчүн; 2) киртініске наа айланған кизілерге алында иткен чазыхтарынаң позирға улызар үчүн; 3) өлімнеңер паза Христостың пу чирге соңархы туста айланарынаңар сағыстарының орта-сабазын пілері үчүн.

Алғас

1 Піс, Павел, Силуан паза Тимофей, сірге, Худай Пабабыстың паза Хан-пигібіс# Иисус Христостың Фессалоник саардағы тигрибине# чолабит ысчабыс: Худай Пабабыстаң паза Иисус Христос Хан-пигібістең паарсас паза амыр хоних сірге ползын.

Фессалониктегілернің үчүн Худайны алғыстааны

² Пазырчатсабыс, сірерні сағынып, прайзыңарның үчүн Худай Пабабысты сыбыра алғыстидырбыс. ³ Піс Худай Пабабыс алнында пазырып турчатсабыс, киртініс паза хыныс киреенде сірернің көп істенгеннеріңні паза Хан-пигібіс Иисус Христосха пик ізеністеріңні сағыста тудадырбыс. ⁴ Худайыбыстың хынған харындастары! Худай сірерні таллаанын піледіріс: ⁵ Чахсы Хабарны сөсте ле нимес, че сын күзін көздіп, Худай Худынаң# паза көп киречилестернең ағылдыбыс нооза. Сірернің араңарда полғаныбыста, пістің хайди чуртааныбысты пілче нооңзар – анзына сірге киречилес полған.

Фессалониктегілер прайзына көзідім

⁶ Сірер зе, Иисус Христосаңар сөсті алынып, көп ирее көргезер. Андағ даа полза, Худай Худынаң пирілчеткен өрініснең піске паза Хан-пигібіске көгіп пастаазар. ⁷ Іди сірер Македон паза Ахай чирлерінде киртінчеткеннерге прайзына көзідім улыбысхазар. ⁸ Сірердең сығара Худай сөзі Македон паза Ахай чирінче ле нимес, че тиксі чирлерче тараан, сірернің Худайға киртіністерің сабланған – піске аннаңар ние дее чоохтирға кирек чоғыл. ⁹ Кизілер постары чоохтапчалар, хайди сірер пісті удурлаазар паза хайди чой худайлардаң аар айланып, сын, тіріг Худайның

нымысчылары поларға килгезер. ¹⁰ Олар ідөк чоохтааннар, хайди сірер Худай Оолғының Иисус Христостың тигірдең килерін сағыпчазар. Аны Худай өлімнең тірілдірген. Ол, тізең, пісті полар чарғының хорғызынаң арачылаан.

Павелнің Фессалониктегі тоғызы

2 Постарың даа, харындастар, сірерзер килгенібістің тик полбаанын пілчезер. ² Че, сірер пілчезер, пастап Филипп саарда хыйал көріп, сөклеттіріп, көп тоғырланыстарға хайбин, Худайның піске пирген илбек махачыларынаң Худайның Чахсы Хабарын сірге читірге тідінібіскебіс. ³ Пістің үгретілісте алчаастаныс таа, хара сағыстар даа, көйтктеніс тее чоғыл нооза. ⁴ Че Худай пісті Чахсы Хабар тарадарға турғысханда, піс, кизи көңніне кірге нимес, че чүреебісті сынапчатхан Худайның көңніне кірге улып, чоохтапчабыс. ⁵ Пілче нооңзар, сірернің алныңарда чойырхос сөстерін хаңан даа чайбаабыс, көйтктенмеебіс: Худай киречи! ⁶ Сірер дее, пасхалары даа пісті махтазыннар тіп сағынминчабыс. ⁷ Піс, Христос илчілері# полчадып, улуғ көөліг чиде түзер полғабыс. Че піс, сірернің араңарда полғаныбыста, сірге, іче палаларына чили, сағыссыраабыс. ⁸ Піс сірге хынчатханаңар, сірге Худайның Чахсы Хабарын на нимес, че чуртазыбысты даа пирерге тимде полғабыс. Іди сірер піске аарлығ пол пардыңар! ⁹ Сірер, харындастар, пістің үзе тоғынғаныбысты ундубаан поларзар: пирдеезіне аар-чүк поларға хынмин, хараа-күнөрте тоғынғабыс. Олох туста піс Худайның Чахсы Хабарын сірернің араңарда таратхабыс. ¹⁰ Сірернің, Худайға киртінчеткеннернің, алнында піс ах сағыстығ, арығ чүректіг, көйтктенмин тудынғанға сірер дее, Худай даа киречи. ¹¹ Пілче нооңзар, хайди піс полғаныңардаң, паба

палаларынаң чили, сурынғабыс, үгреткебіс паза алданғабыс: сірерні Позының хан-чирине# паза сабланызына хығыртхан Худайыбысха турыстыра тудыныңар тіп.

Павел сөсті алынғаннарға өрнече

¹³ Аннаңар, сірер пістең искен Худай сөзін, кизи сөзін чили нимес, че Худай сөзін чили алынғаннарың үчүн, Худайыбысты сыбыра алғыстапчабыс. Ол сынынаң Худай сөзи паза сірерге, киртінчеткеннерге, тееліп, сірерні алыстырча. ¹⁴ Сірер, тізең, харындастар, Иудей чиріндег# Иисус Христосха киртінчеткен Худай тигриблерінің чолынча пар сыхтыңар: олар иудейлерге# хыйыхтатханни, сірер дее пос чонынаң ирее көрдіңер. ¹⁵ Ол иудейлер Хан-пигбіс Иисус Христосты паза Аның ухаанчыларын# өдір салғаннар. Пісті дее сығара сүрібіскеннер. Худайның көңнін толдырбин, прай даа кизилерге тоғырланчалар. ¹⁶ Олар піске Худайның Чахсы Хабарын чоннарға, арачыланзыннар тіп, тарадарға пирбинчелер. Иди полып, олар постарының чазыхтарының# санын хосчалар. Че мына Худайның чарғызы оларға чидібök одыр.

Павелнің Фессалоник саарда хатап полып аларға сағынғаны

¹⁷ Харындастар! Піс сірердең үр нимеске өкіс хала парғаныбыста – итсе, чүреебісте піс сірернең хақан даа чарылыспаабыс – сірерні көрерібіс уғаа тың килчеткеннеңер, сірерзер айланарға күстенгебіс. ¹⁸ Аннаңар піс, улам мин, Павел, сірерзер килерге пір ле хати сағынмаабыс, че піске сайтан# харығ пол парған. ¹⁹ Сірернің үчүн нимес пе, пістің ізеніс, өрініс пар паза Иисус Христос килген туста, Аның алнында Чахсы Хабарның чиңзінең махтанар оңдай пар? ²⁰ Сірер пістің сабланызыбыс паза өрінізібіс полчазар нооза.

Тимофейнің Фессалоник саарзар ызылғаны

3 Паза сахтап полбин, піс Афин саарда мини чалғызан халғызарға чарат салғабыс. ² Аннаңар Тимофей харындастарыңны, Худай нымысчызын паза Христостың Чахсы Хабарын тарадарында хада хабасчатхан тоғынчыбысты, ысчабыс: сірерні киртінзіңерде пик итсін паза часхарзын. ³ Ана андада пу ирееленістерде пірдеези киртіністең төдірленмес: постарың пілче нооңзар, пу ирееленістерде сыдас парары пістің үлүзібіс полча. ⁴ Ундубаазар ба? Піс сірерде полғаныбыста, сірернің ирееледерлеріңни чоохтаабыс, хайза. Иди пол парғанын постарың даа пілчезер. ⁵ Аннаңар, паза сағба чохта, мин дее, сыдаспин, киртіністерің пик пе тіп, пілерге ыстым. Пик полбаза, сайтан сірерні хычаландыр салза, пістің иткен тоғызыбыс тик парар.

⁶ Сағам за, Тимофей сірердең айлан килгенде паза сірернің киртіністеріңнеңер, хыныстарыңнаңар чахсы хабарны ағыл килгенде, пісті сағысха чахсы кирчеткеннеріңни паза сірер дее пісті, піс сірерні чили, көрерлерің килчеткенін читір пиргенде, ⁷ сидіктерібісте, ирееленістерібісте, сірер, харындастар, киртіністіг полғаннарыңа пістің дее көңнібіс өрінді. ⁸ Амды Хан-пигбіске киртіністе пик тудынчатханыңарны пілчеткенібісте, піске дее чуртирға ниик полыбысты.

Павел өрнече паза фессалониктегілерні алғапча

⁹ Сірернің үчүн, Худайыбыс алнында сірер пирчеткен өрінізібіс үчүн піс Худайны хайди алғақаң поларбыс? ¹⁰ Киртіністеріңе читпинчеткенін толдырар үчүн Худайдаң сірернең тоғазып аларға сурынып, хараа-күнөрте тохтабин пазырчабыс. ¹¹ Худай Пабабыс Позы паза Хан-пигбіс Иисус Христос сірерзер пістің чолыбысты ас пирзин. ¹² Піс сірерге хайди хынчабыс, андағох хыныснаң Хан-пигбіс сірерні толдырзын паза азындырзын – удур-төдір дее, прайзына даа. ¹³ Иди чүрееңнерні пик иди, сірер, Хан-пигбіс Иисус Христос Худай кизілерінең хада килген туста, Худайыбыс паза Пабабыс алнында ах-арығ# паза чазых чох турыбызарзар. Аминь#.

Худайның көңніне кирчеткен чуртас

4 Мының соонаң, харындастар, Христос Иисустың адынаң алданчабыс сірердең, хайди поларынаңар паза Худайның көңнінче ние идерінеңер пістең көзідім алып, пу киректе маңнанысха чит турыңар. ² Пілче нооңзар, Хан-пигбіс Иисустаң хайдағ чахығларны сірерге читіргенібісті. ³ Худай көңні андағ: ах-арығ чуртас чуртирға, чөреес хылысха пастырбасха. ⁴ Полғаны ла поэның ирепчи хонығында ах-арығ көңніліг ползын, удур-төдір аарлазып хылыныссыннар †. ⁵ Худай пілбинчеткен чоннар чили, сайбах сағыстарға салынмаңар. ⁶ Харындастарыңның хонығына чойнаң сыынып алып, аны сайбабаңар: Хан-пиг – піс анзын сірерге чоохтаан паза сизіндірген полғабыс – андағ ниеменің үчүн хатығлир. ⁷ Худай сірерні кір-похсахха пастырбасха, ах-арығ чуртирға хығырған. ⁸ Пу үгредіге тоғырланчатханнар кизее нимес, че Худайға тоғырланчалар. Ол, тізең, сірерге Позының ах-арығ Худын пирче нооза.

⁹ Харындастар чили хынызардаңар сірерге пазары даа кирек чоғыл, сірерні постарыңны даа Худай удур-төдір хынарға үгрет салған. ¹⁰ Сірер тиксі Македон чирінде дее харындастарыңа ідök хылынча нооңзар. Алданчабыс сірердең, харындастарыбыс, улам күстенерге: ¹¹ киртінізі чохтар алнында иптг тудынар үчүн паза пір дее

† Грек тилінде пу стих мындағ сөстернең пазыл парған: «Полғаны ла поэның ідізін ах-арығ паза аарлап тудынзын».

нимедең хызылбас үчүн, піс чоохтаанни, амыр чуртап, пос киреен идіп одыарға паза пос холынаң тоғынарға матап сірениңер.

Хан-пигібістің ікінчизін килері

¹³ Харындастар! Сірер, ізеніс чох кизілер чили, чобалбас үчүн, киртіністе үреен кизілернең ниме поларын пілзіннер тип сағынчам. ¹⁴ Піс Иисус, өліп, тірлігеніне киртінчетсебіс, піс, Ол хатап айланза, Худай Анынаң хада Иисусха киртініп үрееннерни ағыларына ідөк киртінерге кирекпіс. ¹⁵ Піс Худай үгредии хоостыра чоохтапчабыс нооза: піс, Хан-пигібіс килер тусха тіріг чөрер кизілер, алында үреен кизілердең пурун Агаа тоғаспаспыс.

¹⁶ Архангел үни истіл парза паза Худайның пырғызы тапсабысса, Хан-пигібіс Позы даа тигірдең тус килер, Христосха киртініп үрееннер пурун тірлі килерлер, ¹⁷ анаң піс, тіріг халғаннары, оларнаң хада-пірге пуруттарда чыыл парып, Хан-пигінең өөре тоғас парарбыс. Соонаң Хан-пигінең сыбыра хада поларбыс. ¹⁸ Ана иди пу сөстернең удур-төдір часхарызыңар.

Иисус ікінчизін килер тустаңар

5 Хан-пигібістің килер тузы-тимінеңер, харындастар, сірерге пазарға кирек чоғыл. ² Постарың даа пілче нооңзар, Худай күни, хараа оғыр кіргендег, ус-санабас чиде салар. ³ Хақан «Ізестіг амыр паза хорығыс чох тус» типчетселер, пала таапчатхан ипчинің толғахтары пасталғанни, кинетін сайбағлар тузы чиде түзер – аннаң пірдеези ос полбас.

⁴ Че сірер, харындастар, харасхыда нимессер, аннаңар пу күн сірерге, оғыр чили, кинетін чағдабыспас. ⁵ Прайзыңар сірер чарыхтың паза күннің палаларызар – піс тун харааның даа, харасхының даа палалары нимеспіс нооза.

⁶ Аннаңар піс, киртінизи чохтар чили, узуғлабааңар, че тимніг, сах чөрееңер. ⁷ Узупчатханнар хараазын узупчалар, ісметкеннер хараазын ізініп алчалар.

⁸ Піс, тізең, күн-чарыхтың оолларыбыс. Аннаңар піс, киртінис паза хыныс хуйағынаң чабынып,

арачыланысха ізеністің пөриин кизіп алып, сах чөрееңер. ⁹ Худай пісті өкпезін читірегерге тип салбаан нооза, че Хан-пигібіс Христос Иисустың пастыра арачыланыс аларына салған. ¹⁰ Ол пісті уйғуда ба, тимніг чөрзебіс пе, Анынаң хада чуртазыннар тип, пістің үчүн тынын пир салған нооза. ¹¹ Аннаңар сағам сірер хайди итчезер, ідөк удур-төдір часхарызыңар паза үгредізіңер.

Тигірибде хайди тудынардаңар

¹² Харындастар, сірерниң араңарда тоғынчатханнарны, сірернең устапчатханнарны, киртіністе чуртирға үгретчеткеннерни улуғлирға алданчабыс. ¹³ Тоғыстары үчүн хынып, аарлааңар оларны. Пос аразында ынағ улыңар.

¹⁴ Харындастар, сах ідөк арғаастарны сизіндіріңер, туртухчатханнарны көдіре алыңар, улынмастарға улыс турыңар, прайзынаң тыстанып тудыныңар.

¹⁵ Көріңер, пірдеези чабалға чабалнаң нандырбазын, пос посха даа, пасхаларына даа чыхсы итchedіңер, ¹⁶ сыбыра өрністіг улыңар, ¹⁷ сыбыра пазырыңар, ¹⁸ прай нименің үчүн алғаңар: Христос Иисусха киртінчеткен ползаңар, Худайның сірерге андағ көңні. ¹⁹ Худай Худын үзірбеңер, ²⁰ ухаанчыласты нимее салбин полбаңар. ²¹ Прай нимені сынаңар, чыхсаа тудыныңар, ²² ноо даа чабал нимедең озыңар. ²³ Амыр пирчеткен Худайыбыс Позы сірерни тооза ах-арығ ит салзын. Хан-пигібіс Иисус Христостың килеріне сірерниң худыңар, көңніңер, идіңер пырозы чох хайраллал халзыннар. ²⁴ Сірерни хығыртхан Худай киртіниске турыстығдаңар аны ит полар.

Анымчохтасханы

²⁵ Харындастар, пістеңер пазырыңар, ²⁶ прай харындастарны ах-арығ көңніңернең, охсанызап, алғаңар. ²⁷ Хан-пигібістің адынаң пу пічиимни прай ах-арығ харындастарыбысха хығыр пирерге алданчам. ²⁸ Иисус Христостың паарсазы сірернең хада. Аминь.

2 Фессалониктегілерге

Пу пічікті Павел фессалониктегілерге пастағы пічиинің соонаң пасхан поларға айабас. Фессалониктегі христиан тигрибинің хай пірее араласчылары Христостың ікінчизін килерінеңер Павелнің үгредин саба піліп алғаннар. Оларны Павел пасхан тіп итчеткен пічік путхабысхан поларға айабас. Олар, Иисусты сағамох пу чирге килібізер тіп санап, ах-чарыхтың түгенчизінеңер улам сағыссырап сыхханнар. Павел оларға нандырып, Христостың пу чирге килерінің алнында полар харахха көріндіре хай пірее киречилестер парынаңар чарыда чоохтапча. Аннаңар христианнарға тыстанарға паза, ноо даа тоғысты идери тузазы чох ниме теен чили, пос пастыр чөрбеске кирек.

Алғас

1 Павел, Силуан паза Тимофей Худай Пабабысха, Хан-пигібіс# Иисус Христосха киртінчеткен Фессалоник саардағы тигрибине# чолабит ысчабыс. ² Худай Пабабыстаң паза Хан-пигібіс Иисус Христостаң паарсас паза амыр хоных сірге ползын.

Христос айлан килзе, Худай чарғылиры

³ Сірернің киртінистерің өсчоткеннеңер паза прайзыңарның пос аразында даа, удур-төдір дее улам хынызып чуртапчатханынаңар, харындастар, піс Худайны сірернің үчүн сыбыра алғирға кирекпіс – анзы орта. ⁴ Аннаңар піс поэбыс сірернің тыстанызыңарға, хайди даа сүрдіріп, хыйыхтадып, киртісті тастабинчатханыңарға Худай тигриблерінде махтанадырбыс. ⁵ Анзы Худайның сын чарғызы килерінеңер киречилепче. Ол чарғыда сірер Худай хан-чирине# турыстығ саналарзар. Ол Худай хан-чирі үчүн сірер сағам ирее көрче нооңар. ⁶ Сірерні хыйыхтааннарға Худай чобағнаң айландыр пирзе, хыйыхтатханнарны, тізең, Хан-пигібіс Иисус, тигірдең киліп, піснең хада часхар салар. Анзы орта полар. Ол, Позының күстіг ангеллерінең# хада чалынның отта киліп, Худай пілбееннердең паза Хан-пигібіс Иисус Христостың Чахсы Хабарын алынмааннардаң өс алар. ⁹ Оларны тоозылбас өлімге чарғылирлар паза Хан-пигінең Позынаң, Аның илбек сабланызынаң хыйа идерлер. ¹⁰ Анзы ах-арығлары Аны сабландырар үчүн, паза прай киртіністіглері Ағаа хайхир үчүн, Ол килер туста полар. Ол күн сірер дее, пістің киречилеенбіске киртін парғаннаңар, оларның аразында поларзар.

Павелнің пазырызы

¹¹ Аннаңар піс сірердеңер сыбыра пазырчабыс. Піс сірерні көстеен чуртасха турыстығ поларға, сірге ноо даа чахсы нимені паза киртістің киректерін идеріне Худайдаң күс пирерге

сурынчабыс. ¹² Хан-пигібіс Иисус Христостың ады сірерде сабланзын. Сірер дее, Худайыбыс паза Хан-пигібіс Иисус Христостың паарсазы † хоостыра, Анда сабланыңар!

Чазых оолғынаңар

2 Амды, харындастар, Хан-пигібіс Иисус Христостың килерінеңер паза піс аныңзар чыылызаныңар чоохтап пирерім килче. ² Пик сағыстығ полыңар. Христостың күні чит килді тіп итчеткен пічік тее сірерні чалтандырбазын. ³ Пирдеезі сірерні пір дее оңдайнаң аптап полбазын: Худайдаң көп кизи хыйа полбаанда паза чазых# оолғы – өлімге салылар кизи – килгелекте, ол күн чағдабас. ⁴ Ол, Худайға тоғырланып, кизилер пазырчатхан прай нимедең пөзік өөрлир. Худай храмында# ол, поэзын худай аданып, одыр салар. ⁵ Мин сірернің араңарда полғанымдох, аны сірге чоохтаанымны сағысха кирбинчезер бе? ⁶ Сағам даа сірер пілчезер, ниме ағаа, өлім оолғына, тузы читкелекте, килерге харығ полча. ⁷ Худай үлгүзіне тоғырланчатхан күс тоғын пастабысты. Че ағаа харығ полғаны чолынаң хыйа парыбыспаанда, ол күс толдыра хайын полбас. ⁸ Ол арада Худай үлгүзіне тоғырланған кизи сығыс килер, аны Хан-пигібіс Иисус тынызынаң на өдір салар, Позы килгенінең не чох ит салар. ⁹ Үлгү сайбағчызы, сайтанның# күзінең тuzаланып, аймах күстер, танығлар, чой хайхастар# идіп килер. ¹⁰ Арачыланыс пирчеткен сын сөстерге хынмааннаңар паза алынмааннаңар, өлімге парчатхан кизилерні алаахтырып алар үчүн, ол аймах чабал оңдайларнаң тuzаланар. ¹¹ Аның үчүн Худай, олар чойға киртін парзыннар тіп, алаахтырысха чол ас пирер. ¹² Андада сынға киртінмееннері, че чазыхха хынғаннары прайзы чарғыладар.

† Грек тилінде пу орынны «Худайыбыстың паза Хан-пигібіс Иисус Христостың паарсазы» алай «Худай Хан-пигібіс Иисус Христостың паарсазы» тіп оңнирға чарир.

Арачыланьсха таллалғаннары

¹³ Хан-пигібіс хынған харындастар! Піс, Худай сірерні арачыланьсха пурнада таллап алған үчүн, Аны сыбыра алғыстирға кирекпіс. Сірер Худай Худынаң# арығланып паза сынға киртініп арачыланарзар. ¹⁴ Ол, Хан-пигібіс Иисус Христосты сабланызына кирер үчүн, пістің Чахсы Хабарға үгреткенібіс пастыра сірерні арачыланьсха хығыртхан. ¹⁵ Аннаңар, харындастар, сөстең алай пічктерібіс пастыра піс пирген үгредиибісте пик турыңар паза ағаа тудыныңар. ¹⁶ Позы Хан-пигібіс Иисус Христос, тізең, паза піске хынчатхан, паарсаха толынчатхан, хақанға даа пісті үтеерт салған, ізеніс пирчеткен Худай Пабабыс ¹⁷ чүреесті часхар салзын, ноо даа сөсте паза чахсы киректе пик турғыс салзын.

Пістің үчүн пазырыңар

3 Ол оңдайнаң пістің үчүн пазырыңар, харындастар. Худай сөзі, сірердөк чили тарир паза сабланар үчүн, ² піс, тізең, чабал, чой кизілердең озар үчүн, пазырыңар. Прайзында ла киртініс чоғыл нооза. ³ Хан-пигібіс, тізең, киртістіг. Ол сірерні киртіністе пик турғызар паза сайтаннаң арачылир. ⁴ Піс чахаанны сірер толдырчатханыңарға паза толдырларыңа Худайыбыс пісті ікінчилес чох киртіндірче. ⁵ Хан-пигібіс, тізең, чүреестіні Худайның хынызынзар паза Христостың тыстанызынзар айландырзын.

Ниме итпин, тик чөрерінең китеніңер

⁶ Хан-пигібіс Иисус Христостың адынаң чахыпчабыс: арғаас, піс пирген кибір хоостыра

чуртабинчатхан харындастаң хыйа парыңар. ⁷ Сірер пістің хоостыра поларға кирек тіп пілчезер. Піс, сірернің араңарда полғанда, арғаастанмаабыс нооза. ⁸ Піс пирдеезінің халазын тик чібеебіс, пирдееңерге аар-чүк полбасха тіп, хараа-күнөрте майыхханча тоғынғабыс. ⁹ Ұлгүбіс чохтаңар нимес, че поэыбыс сірерге көзідім поларға сағынып, іди тудынғабыс. ¹⁰ Піс сірернең хада полғаныбыста іди чахаабыс, хайза: тоғынминчатхан кизи чібеске кирек. ¹¹ Че піс ис халчабыс, сірернің хай пиреелері арғаастанчалар, пир дее ниме итпинчелер, прай нимее кірісчелер. ¹² Андағларға піс Хан-пигібіс Иисус Христостың адынаң айланчабыс паза чахыпчабыс: артых суулабин, тоғынып, халастарын чизіннер. ¹³ Сірернің, тізең, харындастар, чахсы киректерні итчетсеңер, көңніңер түспезін. ¹⁴ Пу пічиібістегі сөзібіске тообаан кизіні, тізең, хайыға алып, аны уйаттырар үчүн, аннаң хыйа улыңар. ¹⁵ Че аны ыырчаа санабаңар, харындасты чили, үгретіп одырыңар.

Алғааны

¹⁶ Амыр пирчеткен Хан-пиг Позы, тізең, прай киректерде хақан даа амыр көңніліг поларға пирзін сірерге. Хан-пигібіс прайзыңарнаң хада! ¹⁷ Минің, Павелнің, пічиімнің тании † – поэым холымнаң пасхан алғыстас. Мин піди пасчам: ¹⁸ Хан-пигібіс Иисус Христостың паарсазы сірернең прайзыңарнаң хада. Аминь#.

---

† Ол туста пічкіт кизее пастырчаң полғаннар. Пу сөстері Павелнің поэының холынаң пазыл парғаннар.

1 Тимофейге

Тимофей еврей іценің паза грек пабаның оолғы полған. Ол Павелнің иң киртистіг хабасчызы улыбызып, анынаң хада, Чахсы Хабарға үгредер үчүн, иледе чыл хада чорыхтарында чөрискен. Пичиинде Павел поэның чиит хабасчызының көңнін көдіріп, христианнар тигрибинеңер хайди артых сағыссырирына үгретче.

Пу пічкиті ікі чарыбызарға чарир. Пастағы чардығында (1–3 пастағлар) Павел, чой үгредіглерге тоғырланарға кирек тіп, сизиндірче. Аның соонда ол христиан тигрибинде чуртасты хайди орта пүдірердеңер чоохтапча. Ол Худайға пазыраына өнетін хайығ айландырча. Ол ідөк тигрибнің устағчылары паза оларның улысчылары хайдағ поларынаңар чоохтапча. Ікінчі чардығында (4–6 пастағлар) Павел Христосха киртиністе Тимофейге көзидім поларға киректеңер паза тигрибнің араласчыларын орта үгредер тоғысха поэын чарыдарға киректеңер чоохтапча. Ол ідөк Тимофейге аймах чоннаң (улуғларнаң, чииттернең, тул-ипчилернең, хуларнаң) хайди тоғынарынча чөптер пирче.

Алғас

1 Мин, Павел, Худай Арачылағчыбыстың паза ізенібіс Христос Исус Хан-пигбістің# чахааны хоостыра Христос Исустың илцізіне# турғызылғам. ² Тимофейге, киртинібісте сын оолғыма, пасчам. Пабабыс Худайдаң паза Хан-пигбіс Христос Исустаң паарсас, өлчей паза амыр хоных сағаа.

Чой үгредігден сизиндіргени

³ Македон чиринзер парирып, мин сағаа, Ефес саарда халып, андағыларның хай пиреелерін пасха үгредіглерні тараттырпазыннар, кип-чоохтарнаң айғаспазыннар паза өбекелерні тохтағ чох санастырбазыннар тіп хызааннирға чахаан полғам. Андағ кизилер, киртиністе Худай пөгіннерін толдырар орнына, тик тартыстар ла сығарчалар. ⁵ Минің чахығларымның пөгіні, тізең, – Худайға киртинчеткеннерні арығ чүректен, чахсы көңнінең паза чойырхабас киртиністең төріпчеткен хыныснаң толдырарға. ⁶ Хайзылары, пу хыныстаң хыйыс парып, тик чоохтарға сабылчалар. ⁷ Олар, ние чоохтапчатханнарын даа пилбин, ниее үгретчеткеннерін дее оңарбин, Худай чахығларының үгретчилері поларға сіренчелер. ⁸ Піс, тізең, Худай чахығларынаң орта тузаланчатханнарға чахсы полчатханын пилчебіс. ⁹ Чахығ арығ чүректіг кизилерге# ниеме, че чахығны толдырбинчатханнарға, ағаа тообастарға, Худайны ниеме салбинчатханнарға, чазыхтығларға#, Худайы чохтарға, Худайнин кирнең порапчатханнарға, паба-іцезин чох иткеннерге, кизи өдірчеткеннерге, ¹⁰ суғдыр хылыхтығларға, ирнең ир хоныхтығларға, хул садызынаң айғасчатханнарға, чойларға, сөс сайбапчатханнарға – орта сағыстығ үгредіге ноо

даа тоғыр турғаннарға кирек. ¹¹ Анзын мин сабланыстығ Худайыбыстың мағаа пирілген Чахсы Хабарына төстеніп чоохтапчам.

Паарсас паза арачылас үчүн алға

¹² Мағаа күс пирген Хан-пигбіс Христос Исусты киртингені паза кирекке турғысханы үчүн алғыстапчам. ¹³ Мин алында Худайны чабаллаам, Ағаа киртинчеткеннерні сүргем, хыйыхтаам. Че мин аны, пилінмин, киртинізім чох улып, иди иткенімнеңер, Ол, мағаа айап, пыром тастаан. ¹⁴ Христос Исусха чағын пол парғанымда, киртиніснең паза хыныснаң хада Хан-пигбістің паарсазы көп урылған мағаа! ¹⁵ Христос Исус тилекейге чазыхтығларны арачылирға килгеннеңер сөс сын паза посха алынарға турыстығ. Ол чазыхтығларның пазы минмін. ¹⁶ Худайға киртинер паза ол оңдайнаң мөгі чуртас# алар кизилерге мині көзидім иткен: минің пастыра Христос Исустың илбек тыстанызын киречилир үчүн, иң пурнада мин арачылалғам. ¹⁷ Прай чылларның Ханына, өлім пилбес, көрінмес, чалғыс, прайзынаң хыйға Худайға хақан даа сабланыс паза аарлас ползын, аминь#. ¹⁸ Тимофей оолғым, пу чахиимны мин, алында синнеңер полған ухаанчыластар хоостыра, оларға төстене, чүрееңде пик киртиністіг, арығ көңніліг сын чааңы чили сині күрессин тіп, сағаа ысчам. Хайзылары, андағ хылыныстаң хыйызып, пос киртинізінің керіптерін саайға кир салғаннар. ²⁰ Оларның санындалар Именей паза Александр – мин оларны, Худайны чабаллабазыннар тіп, сайтан# холына пирібіскем.

Пазырыстаңар

2 Ам сурынчам сірердең иң пурнада прай кизилернің үчүн алданарға, пазырарға,

чөрінерге паза алғирға. ² Худайны саблап, Аның көңнінче чуртир үчүн, піске амыр, истіг хоных пирзиннер тип, ідөк Ханнардаңар паза прай устағ-пастағлардаңар пазырыңар. ³ Анзы пістің Арачылағчыбыс Худайның көңніне чахсы паза чарас: ⁴ ол прай кизилерни арачыланзыннар паза сынны пилеріне читсіннер тип сағынча. ⁵ Худайыбыс чалғыс. Кизилерни Худайнаң піріктірчеткен кизи, Позын, прайзының үчүн толығ идіп, пиринген Христос Иисус чалғызох. Иди идіп, Ол кирек туста Худайның көңнін киречилеен. ⁷ Пу киречилестің чарлағчызы паза илцизі поларға мин турғызылғам. Христосха киртініп, сынны чоохтапчам, чойланминчам: чоннарны сынға паза киртініске үгретчем.

⁸ Ана иди ноо даа чирде иреннер, холларын арығ чүректіг өөр көдіріп, өкпе-тартыс чох пазырзыннар тип сағынчам. ⁹ Ипчилері дее, ипти-оңдайли килистіре тонан салып, арығ чүректіг полып, састарын кеен үргеннең нимес, алтыннаң-нинцінең паза аарлығ кип-азахнаң нимес, ¹⁰ че Худайны улуғлап тудынчатхан ипчилерге килистіре киректернең постарын чазазыннар.

¹¹ Ипчи кизи үргеністе чоохха араласпас, пазымнығ ползын. ¹² Ипчилерге, ирлерін үгредіп, үлгү тударға чаратпинчам, тапсабин одырзыннар, ¹³ Пурун Адам# чайалған нооза анаң Ева. ¹⁴ Адам нимес, че Ева, алаахтырт салып, чазыхха кірген. ¹⁵ Итсе, ипчи кизи киртіністе, хыныста паза ах-арығ# сағыста чуртаза, пала тапханы пастыра арачыланар.

Кем тигрибнең устап полар

3 Пу сын сөс †: тигрибнің# устағчызы поларына күстенгені чахсы тоғысха сабылғанын таныхтапча. ² Че тигриб устағчызы арығ, ипчизіне киртістіг ††, сах сағыстығ, пазымнығ, аарласха турыстығ, аалчы көреечи, чахсы үгрет пилчеткен, ³ ізеечи нимес, холын пос салбас, тимелбес, чаптанмас, че амыр, тартыспас, ахчаа чабдыланмас поларға кирек. ⁴ Ол иб-чуртына пик ээзі ползын. Палалары чоох истеечи, кизилерни улуғлаачы ползыннар. ⁵ Пос ибінең устап полбинчатхан кизи, Худай тигрибінің чонын чахсы тут полар ба за? ⁶ Ол киртініске наа ла кіргеннердең дее полбазынох – улуғ көөлінібізіп, Худайның чарғызына сайтаннаң пірге тартыл парбазын. ⁷ Киртіністі алынмааннарның даа аразында чахсы адал чөрзін – тілге кір парып, сайтан сөзірбезіне хаптыр салбазын.

Кем полысчы пол полар

⁸ Полысчы ‡ даа аарлатчатхан, сын чоохтығ, араға сабылбас, чаптанмас, ⁹ киртініс чазыдын

† Грек тілінде пу сөстер алныңда чоохталғаннаң палғалыстығ поларлар даа. †† Грек тілінде пу сөстерни үс пасхали оңарарға чарир: 1) ипчизіне киртістіг, 2) чалғыс ипчизінің ири, 3) пир ле ипчинің ири. ‡ Тигриб тоғыстарында хайынчатхан кизилер, көр: «Худай илчилерінің чуртастары» б:1-6.

арығ чүректе тут полар кизилер поларға киректер. ¹⁰ Андағларны, пу тоғысха чарапчатса, нинче-де тус сыныхтирға, анаң на, чахсы тудынзалар, аларға кирек. ¹¹ Ипчилері †† дее аарласта ползыннар, хоп чайдырбас, сах сағыстығ, ноо даа нимеде киртістіг тудынзыннар. ¹² Полысчы ипчизіне киртістіг †† поларға, палаларын даа, ибін дее чахсы устап парарға кирек. ¹³ Киректі чахсы апарғаннары чонның улуғ аарлазынаң тузаланарлар паза оларның Христос Иисусха киртіністері тыыдылар.

Пістің киртінізібістің чазыды

¹⁴ Мыны, түрчеден килеріме ізеніп, че сынап, тудыл парзам, тізең, сірерни Худай ибінде хайди тудынарын пилзиннер тип пасчам. Ол иб – сын тіріг Худайның тигриби. Ол тигриб сын үгредігнің чөлее паза төстее полча. ¹⁶ Ікінчлес чох, пістің киртінізібістің илбек чазыды мындағ: Худай кизи ит-сөөгінде килген, Худай Худы# Аны пир пырозы чох чарлаан. Ангеллер# Аны көргеннер, Аннаңар чоннарға чоохталған. Тикси-тилекейде Агаа киртінгеннер. Худай сабланыснаң Аны өөрлеткен.

Киртіністең төдірленгеннеңер

4 Түгенці тустарда хайзылары, чой чоохтығ хуттарға, айна# үгредіглеріне сабылып, киртіністең хыйа парарлар тип, Худай Худы чарых чоохтапча. ² Пу үгредіглер ікі чүстіг чойлар пастыра тарадыларлар. Оларның уйаттары, отта көйгендег, өліг. ³ Олар хоных хонарға паза хайзы тамахты чирге чаратпинчалар. Итсе Худай прай ас-тамахты киртіністіглер – сынны пилчеткеннер – алғап чизіннер тип чайап салған. ⁴ Худай чайаан прай ние чахсы, піс пир дее нимені хыйа итпеске кирекпіс. Чүреебісте алғыс полза, піске прай ние алынарға чарир. ⁵ Ол прай ние Худай сөзінең паза пазырыснаң арығлалча нооза.

Иисус Христостың чахсы тоғынчызы

⁶ Мыны харындастарға читіріп, Иисус Христостың чахсы тоғынчызы поларзың. Андағ тоғынчы киртініс сөстерінең, поэына алынған чахсы үгредігден күс алынча. ⁷ Чарабас, тик чоохтардаң оортах тудын, Худайның көңнін толдырарға паза Аны саблирға поэыңны көніктіріп одыр. ⁸ Ит-сөөкті пиктееннің тузазы ас. Худайның көңнін толдырғаны, тізең, прай ниее туза. Ол сағамғы паза полар чуртасты молчапча. ⁹ Пу сын сөс паза аны посха алынарға ол турыстығ. ¹⁰ Худайның көңнін толдырар үчүн піс тоғын парчабыс паза хыртыстаныстарға тыстанчабыс. Піс аны сын тіріг Худайға, прай кизилернің, улам киртіністіглернің, Арачылағчызына ізенчеткеннеңер итчебіс. ¹¹ Мыны чонда тарат чөр, үгрет. ¹² Синің чиит чазыңнаң санаспин полбазыннар, син, тізең,

†† Грек тілінде ідөк «полысчы ипчилер» тип оңнирға чарир. ‡‡ Көр: Тимофейге 1-ғы пичи 3:2.

киртинистіглерге чооғында, хылынғаныңда, хынызыңда, көңніңде, киртинисте паза ах-арығ тудыңғаныңда көзидім пол. ¹³ Мин килгенче, Худай Пичиин# тигрибде хығыр, көсте, үгрет. ¹⁴ Ухааннас хоостыра тигрибнің ах сағаллары# сағаа холларын салғаны пастыра Худай Худы пирген сыйиин нимее салбин полба. ¹⁵ Маңнанызың синің прайзының хараана иле көрiner үчүн, мин сағам пасхан нимеденер сағынып, ағаа тудын. ¹⁶ Позыңны паза үгредиңни сына. Мин чоохтаан нимені сыбыра итчет. Иди итсең, поэңны даа, сини исчеткеннерни дее арачылап халарзың.

Кизилернең хайди хылынары

5 Апсахты, пабаңны чили, хатыглабин, иптиг чоохнаң үгрет. Иреннерни, харындастарны чили, ² инейлерни, іцелерни чили, ипчилерни, пицелерни чили, арығ сағыста тудып, көстеп одыр.

Өкіс ипчилердеңер

³ Өкіс ипчилерни, сынында чалғыс хал парғаннарны, улуғла. ⁴ Че өкіс халған ипчинің палалары алай пархалары пар полза, олар пурнада постарының сөбирелерин аарлирға паза іце-пабаларына алғыс читтирерге пилзиннер. Анзы Худайның көңніне чарас нооза. ⁵ Сын өкіс халған, чалғыс чөрген ипчи Худайға изенедір, хараа-күнөрте пазырыстарда паза сурыныстарда иртіредір. ⁶ Чуртас хынығыстарына тартылған чалғыс ипчи, тізең, изен дее чөрзе, өлігден пасха нимес. ⁷ Оларны пирдеези хомайлабас үчүн, мин чоохтаан пу нимее үгрөдіп одыр. ⁸ Че хайзылары туғаннарынаңар, улам ибдегилерінеңер, сағыссырабазалар, олар киртинистең хыйа турыбысчалар. Андағлар киртинис чохтардаң даа хомайлар. ⁹ Чалғыс-чарым ипчее 60 час ас парған, ирине киртистіг тудынған, чохсы киректернең сабланған, палаларын иптиг өскір салған, чол чөргеннерни сыйлап турған, ах-арығ кизилернің алнына амыр көңніліг чөрген †, чобағдағыларға полыс пирчеткен, чохсы киректерге күс ипчее саналарға чарир. ¹¹ Чиитке чалғыс халған ипчилерни өкіс халғанға санаба. Олар, хоных хыниина тартылып, Христосха чөринерге хынғаннарын ундудып, ирге парарға идібизерлер. ¹² Андада олар Худайға пирген сөске турыспааннары үчүн пыроладарлар. ¹³ Олар идөк, пир дее ниме итпин, иблеп чөрерге үгрен парыбысчалар, ниме итпес, хуруғ тил, прай нимее кірзеечи, суртлаа пол парыбысчалар. ¹⁴ Мин зе пиди чөптөпчем: чиитке чалғыс-чарым халған ипчилер, ирге парып, пала тапсыннар, иб тутсыннар паза писке тоғыр көрген чонның тіліне кірбезиннер. ¹⁵ Ол ипчилернің хайзылары, сайтанны хооп, Худайдаң хыйыс парыбысханнар. ¹⁶ Киртинчеткен пирее ипчилернің

† Грек тилінде пу сөстер пиди пазыл парғаннар: «ах-арығ кизилернің азахтарын чууп пир турған».

алай иреннернің туғаннары аразында өкіс ипчи пар полза, аны тигриб чоңына артпин, постары көрзиннер. Андада тигриб сын өкіс ипчилерге полыс полар.

Тигриб пастыхтарынаңар

¹⁷ Чохсы пастых полчатхан тигриб ах сағалларына, улам, Худай сөзін чарыда чоохтап, үгретчеткеннерге, ікі анча аарлас ползын ††. ¹⁸ Пичикте чоохталча нооза «ас саапчатхан пуғаның ахсын чаппа» паза «тоғынчатхан кизи чалына турысча». ¹⁹ Тигриб ах сағалын ікі-үс киречи пыролабаза, испе. ²⁰ Ол чазыхтаң сыхпин турза, аны чон алнында пырола, пасхалары даа чалтанзыннар.

Тимофейге чөптер

²¹ Худайнаң паза Хан-пигибіс Иисус Христоснаң паза аның таллаан Ангеллерінең алданчам: пирдеезінің сарин албин, пос көңніне ле салынмин, пу чохығларымны толдырчат. ²² Тигриб пастыхтарын турғысчатсаң, маңзытта оларға хольыңны салба. Иди пасхаларының чазыхтарына кірбе. Позыңны ах-арығ сағыстығ хайраллап хал. ²³ Хурсағың удаа ағырыбысчатханда, суғ ла испе, көмес хызыл араға даа алыбыс тур. ²⁴ Хайзы кизилернің чазыхтары иле – олар кизилерни чарғыласха көни апарадырлар. Пиреезени, тізең, – соонаң на азылча. ²⁵ Чохсы киректер дее идөк иле көрinedірлер. Че хайзы чохсы киректер соонаң на сығысчалар.

Хуллардаңар

6 Пазығдағы хуллар Худай Адын паза үгрөдиин харғабас үчүн, ээлерин улуғласха турыстығлар тип санирға киректер. ² Ээлері пир киртинистіг харындастар даа ползалар, хуллар оларны нимее салбин хылынмасха киректер. Че ээлері оларнаң пир киртинисте паза хыныстығ полчатханнарынаңар паза хулларға чохсы итчеткеннерінеңер, хуллар алны-кистилеріне улам чөринерге киректер. Анзына үгрет паза чөпте.

Чой үгрөдіг паза сын ис-пай

³ Кем пасха нимее үгретче паза Хан-пигибіс Иисус Христостың сын сөстерінең, Худайның көңнін толдырардаңар үгрөдігнең чараспинча, ⁴ ол кизи улуғзырхос паза пир дее ниме пилбинче. Ол атархас, ыырлас, сөклес, чігленіс төрөтчеткен тик таласха паза тартыстарға салынча. ⁵ Тик тартыстар сағыстаң кинем, сын үгрөдігден оортах турған кизилерден төрөпчелер. Олар Худайға салынғаны парыс аларына кирек тип сағынчалар. Андағлардаң оортах тудын. ⁶ Прай нимее чөпсінгені паза Худайға салынғаны – ол илбек парыс. ⁷ Төрели, пис ах-

†† Грек тилінде пу сөстерни пиди оңнирға кирек: «турыстыра чал ахчаа турыстығ».

чарыхха пир дее ниме ағылбаабыс, мыннаң пир дее ниме апар полбазыбыс таа иле. ⁸ Азырал, кип-азах полза, анзына чөпсін. ⁹ Пайирға күстенчеткен кизи хычаланысха пиринче. Ол чабал, тузазы чох, үреге кирчеткен хынығыстар хахпанына хаптырча.

¹⁰ Тооза чабал нименің өзені ахчаа сабылғаны полча. Ағаа салынғаннарның хайзылары киртіністең хыйа парыбысханнар паза постарын көп чобағларға кир салғаннар

Киртіністің чахсы күрези

¹¹ Син зе, Худай кизи, аннаң ос. Сын тудынып, Худайны аарлап, киртіністіг, хыныстыг, тыстаныстыг, пазымныг хылыныста маңнаныстарға чит тур. ¹² Киртініс үчүн прай күзиң салын. Мөгі чуртасха тудын. Син ағаа хығыртылғазың паза аның үчүн көп чонның алнында чахсы киречилеезиң. ¹³ Прай нимее тын пирчеткен Худайның паза Понтий Пилатха чахсы киречилес пирген Христос Иисустың алнында сағаа минің чахиим: ¹⁴ Хан-пигібіс Иисус Христос килгенче, чахығларны орта паза хыйыс чох толдыр. ¹⁵ Тузы чит килзе, сабланысха турыстыг

паза иң күстіг Худай, Ханнарның чалғыс Ханы, пиглернің Пигі, Христос килгенін көзідер. ¹⁶ Чалғыс Худай ла өлім пилбинче, чағдап полбас чарыхта орныхча, Аны кизи көрбеен паза көр полбас. Ағаа аарлас паза үзилбес үлгү. Аминь.

Түгенчи үгредістер

¹⁷ Пайларны пу тустарда үгрет пар: постарын пөзикке санабазыннар, изес чох ис-пайларына тың на изенмезиннер, че піске өрінерге прай нимені толдыразынаң пирчеткен сын-тіріг Худайға изензиннер. ¹⁸ Оларны чахсы идерге, чахсы киректерге пай поларға, харанмас, сыйлаачы поларға үгрет. ¹⁹ Иди итселер, олар килер тустарның пайын чыынып аларлар паза мөгі чуртасха чидінерлер.

²⁰ Че, Тимофей! Сағаа пирілгенни хайраллап хал. «Піліс» теен нименең айғасчатхан паза сағаа тоғырланчатхан кизилернең Худайдаң тоғыр тик таластардаң хыйа пол. ²¹ Хайзы кизилер, анзына сабылып, киртіністең хыйыс чөрібіскеннер. Худай паарсазы сағаа түссін. Аминь.

2 Тимофейге

Тимофейге икинчи пичии Павелниң прай пасхан пичиктериниң халғанчызы полча полар. Пу пичиинде илчи поэзының киртистіг полысчызы Тимофейге айланча. Аар үлүс көрзе дее, Павел поэзының чуртазы тооза көңнин көдирген Худайны саблапча. Павел өлімнең хорыхпинча, поэзын Христоснаң хада мөги чуртас сағыпчатханын икинчилебиче. Че олох туста ол христиан тигрибинеңер сағыссырапча. Олар даа, Иисусха киртинчеткеннери үчүн, сүрдирерлерин пилчелер нооза. Аннаңар ол Тимофейни (анынаң хада прай христианнарны) Иисус Христостың Арачылағчы паза Хан-пиг полчатханын сағыста тудып, ирееленистер сағыпчатханын пиле дее, Христосха киртинисте пик турарға үгреде чоохтапча.

Алғас

1 Павел, Христос Иисуста Худай молчаан чуртасты чарлирға табылған кизи, Худай көңнинче Христос Иисустың илчизи#. **2** Тимофейге, хынған оолғына: Худай Пабадаң паза Хан-пигибис# Христос Иисустаң паарсас, өлчей паза амыр хоных сағаа.

Чахсы Хабарға киртинис

3 Хараа-күнөрте, пазырған сай синнеңер сыбыра сағынчам. Пурунғыларымнаң пасти, мин арығ көңнимнең салынчатхан Худайыма алғызым читрчем. **4** Синиң харах чазың сағысха кирип, өриниске чидип алар үчүн, сағаа тоғазарым килче. **5** Лоида уучаңда даа, Евника іцеңде дее полған киртинисті сағысха кирчеткенімнеңер, синде дее ол сын киртинис пар тип, пир дее икинчилебичем. **6** Аннаңар миниң сағаа хол салғаным пастыра пирілген Худай сыйиин улам өделендірерге сини хатап сизиндірчем. **7** Худай писке хорығыс худын нимес, че күс, хыныс паза арығ сағыс худын пирген. **8** Аннаңар син Хан-пигибистеңер киречилестердең дее, миннең дее, Аның чабығдағы кизизинең, уйатпа. Че миннең хада, Худай пирген күзиңе төмене, Чахсы Хабарның үчүн иреелестерни алын.

9 Худай писті арачылаан нооза. Ол пистің киректерибіс хоостыра нимес, че Поэзының көңнинең писті ах-арығ# поларға хығыртхан. Ол аны Христос Иисустаң пастыра тус пасталар алнындох пирілген паарсазынаң иткен. **10** Ол паарсазы Арачылағчыбыс Христос Иисус килгенінең киречилелче. Ол өлімни чох иткен паза Чахсы Хабар пастыра мөги чуртас# чарлаан. **11** Чахсы Хабарны тарадар үчүн, мин аның илчизине, паза чоннар үгретчизине турғызылғам. **12** Аның сылтаанда мин пу иреени көрчем, че анзынаң уйатпинчам. Пилче ноомза, Кемге киртинчеткенімни паза түгенчи күнге# теере мағаа пиргенни † Аның хайраллир күзи парын. **13** Миннең искен пу сын үгредиимнең устан,

Христос Иисуста пар киртиниснең паза хыныснаң чурта. **14** Писте чуртапчатхан Худай Худы# пастыра писке пирілген чахсы нимені хайралла.

15 Син пилчезиң, асийдегилер# миннең хыйа полыбысханнар, ол санда Фигелл паза Ермоген. **16** Онисифор көп хати миниң көңним часхарған үчүн, аның ибине Худай өлчей пирзин. Миниң чабыға киргенімнең ол уйатпаан. Римде полғанда, тізең, ол мини, матап тилеп, тапхан. **18** Түгенчи күнинде Хан-пигибис ағаа Хан Худайның# өлчейине турыстығ поларға пирзин. Ефес саарда ол мағаа хайди полысханын син поэзың даа пилчезиң.

Иисус Христостың чахсы чаақызы

2 Син, тізең, оолғым, Христос Иисустаң пирілген паарсас көңниң тыыдып одыр. **2** Пасхаларын үгрет полар ізестіг кизилерге киречилер көзине миннең искен нимені читтир. **3** Ана иди, Христос Иисустың сын чаақызы чили, ирееленистерни поэзыңа алын. **4** Ноо даа чаақы, пастығының көңнине кирерге полып, чурт-хоных сурығларына салынмас. **5** Марығларда араласчатханнар, оңдай сайбабинчатсалар ла, сыйыхха турысчалар. **6** Истенчеткен хырачы нимисті пурун амзирға кирек. **7** Мин чоохтапчатханны сизинип одыр. Хан-пигибис сағаа прай нимені оңар поларға полыссын.

8 Иисус Христос Давидтиң# төлінең сыхханын паза өлімнең тірлдірткенін хақан даа сағыста ал чөр. Мин чарлапчатхан Чахсы Хабар андағ. **9** Ол Чахсы Хабарның үчүн мин, тонағчы чили, кинчедең ала ирее көрчем. Че Худай сөзи кинчедең пос. **10** Аннаңар, талламалары Христос Иисуста арачыланыс табарлары паза мөги сабланысха кирерлері үчүн, мин прай сидиктерни сыдас турбын. **11** Ол сын сөс:

пис Анынаң хада өлчетсебіс, андада Аннаңох хада чуртирбыс.

12 Ирееленистерни сыдас парыбыссабыс, Аннаңох хада үлгү тударбыс.

† «Мағаа пиргенни» теенин грек тилинде «мин Ағаа пиргенни» тип оңнирға чарир.

Төдир пассабыс, Ол даа пістең төдірленер.
¹³ Піс Агаа киртістіг полбазабыс таа, Ол киртістіг халар –
 Позынаң төдир пазын полбинча нооза.

Сынаан полысчы

¹⁴ Пу чооғымны прайзының сағыстарына кирчет. Сөстердеңер таласпазыннар тип, Хан-пигнің адынаң алдан: ол тик таластар оларны исчеткен кизилерни ардатчалар. ¹⁵ Худайның алнында уйадар нимези чох, сынның сөзіне орта үгретчеткен турыстыг полысчы полар үчүн, прай күзің салын. ¹⁶ Алығ, тик чоохтардаң оортах чөр. Ол чоохтарда араласчатханнар Худайдаң ырахтаң ырах ла полып одыарлар. ¹⁷ Оларның сөзі, чабал ағырығ чили, алғым тарир, Именей паза Филит агаа көзідім полчалар. ¹⁸ Олар, кизилернің өлімнең тірілгені пол парды тип чоохтап, иди сын үгретидең төдир пазып, хайзыларының киртіністерін сайбапчалар.

¹⁹ Че төзінде салылған Худай тазында мындағ таңма: «Хан Худай Позының чонын пілче» паза «Хан Худайның адын алынған кизінің полғаны ла чой киректең төдир пассын». ²⁰ Улуғ иб-чуртта, алтын паза күмүс ідіс-хамыстаң пасха, ағас-тойдаң даа иткені пар: пірсілері аарластығ, пасхалары кірліге тудынылчалар. ²¹ Пу кірдең позын арығлап полар кизи аарластығ ызых# ідіс полар, ээзіне дее кирек, ноо даа чахсы нимее тузальығ. ²² Постаң тустың хынығыстарына сабылба. Хан-пигібісті арығ чүрекнең хығырынчатхан кизилернең хада сынға, киртініске, хынысха, амырға чағын тудынарға күстен. ²³ Хыйғазы, тузазы чох тартыстардаң, ыырлас сығарчатханын піле, хыйа пол. ²⁴ Худай хулы тартыспасха кирек, че прайзынаң чалахай тудынып, тыдымның чахсы үгретчи поларға кирек. ²⁵ Тоғырланчатханнарны амыр үгрет. Арса, сайтан# поэның үлгүзіне кирип алған сөзірбезінең поэпы аларлары үчүн, Худай оларға, пыросынарға оңдай пиріп, сынны пілерге чол ас пирер.

Кизилер түгенчи тустарда

3 Түгенчи күннерде сидик тустар полыбызарын піл. ² Кизилер улуғ көөліг, ахчаа сабылған, улуғсырхаас, көкеесім, чабал тілліг, іче-пабаның чооғын испес, алғыстирын пілбес, Худайны улуғлабас, ынағ нимес, ³ чарас пілбес, хоп чоохтығ, поэын тудын пілбес, чабал чүректіг, чахсаа хынмас, ⁴ садынчах, хабылаачы, хоғдайаачы, Худайға сабылар орнына чуртас хыниина тартылар пол парарлар, ⁵ Худайға тудынаачыктанарлар, че Аның күзін хыйа тастирлар. Андағлардаң оортах пол. ⁶ Андағлар, иб-чуртта сыынып алып, тоғырланмас, көп чазыхтығ#, хычаланыстарына пос салынған ипчилерге үлгү салчалар. ⁷ Андағ ипчилер сыбыра үгретчелер, че сын піліске хақан даа чит полбинчалар. ⁸ Ианний паза Иамврий Моисейге# тоғырланған чили, пудурғы кизилер сын піліске

тоғырланчалар. Оларның сағыстары ардап парған паза олар киртіністең чат халғаннар. ⁹ Че олар көп маңнанмастар, Ианнийнең, Иамврийнең хайди полған, пуларының даа сағыс чоғы прайзының алнында иле сығыс парар.

Тимофейге халғанчы чыхығлары

¹⁰ Че син пілчезің минің үгретимни, хайди чуртапчатханымын паза чуртазымынның пөгінин. Син минің киртінізімни, ханча мин ирееленгенімни пілчезің. Минің хынызымын паза үр тыстанғанымни даа пілчезің. ¹¹ Син пілчезің сүрдіргенімни паза иреені ханча сыдас парғанымни. Антиох, Икон, Листр саарларында мині хайди сүргеннерін син прай пілчезің, че Хан-пиг прай пу нимедең мині арачылап халған. ¹² Прайзы даа, Христос Исуста Худайның көңнінче чуртирға хынғаннары, сүрдірер. ¹³ Чабаллар, чойлар, тізең, алаахтырып, алаахтыртып, чабалның түбіне түзерлер. ¹⁴ Син, тізең, кем сини үгреткенін піле, нимее син үгретіп алғаныңнаң, нимее син киртінеткеніңнең чурта. ¹⁵ Син Худайның Пічиин кічігдең пілчезің нооза. Ол Христос Исусха киртініс пастыра арачыланарға сағыс пирче. ¹⁶ Прай Ызых Пічиине Худай тын кирче, Ол үгретиде, чөп пиреріне, читпестерни иле сығарарына, орта чуртирына үгретче. ¹⁷ Иди полза, Худай кизізі толдыра паза ноо даа чахсы кирекке тимде полар.

4 Хан-пигібіс Исус Христос тіріглерни паза өліглерни чарғылирға паза Позының хан-чирин# турғызарға килер. Аннаңар Худайның паза Хан-пигібіс Исус Христостың алнында синнең алданчам: ² тузы читсін-читпезін, Худайның сөзіне үгрет, илезіне сығар, чоохтаныбыс тур, тыстаныснаң паза түптестіріп алда. ³ Орта сөсті алынмас тус полар нооза, андада постары хынған, истерге истіг үгретчилерни тапхлирлар, ⁴ сын пілістең хыйызып, кип-чоохтарға сабыларлар. ⁵ Че син хақан даа сиргек пол, иреелестерге сыдас, Чахсы Хабар тарадығчызының киреен идіп, тоғызың толдыр. ⁶ Минің толығ поларым чидіп одыр, минің өлер тузым чағдап килді. ⁷ Хандыра күрестім мин. Чолым ирттім, киртіністі хайраллап халдым. ⁸ Амды мағаа, орта чуртааным үчүн, пу күнде Хан-пигібіс, сын Чарғычы, пирер сый тимнелче, мағаа ла нимес, че Аның килеріне хынчатханнарға прайзына даа.

Тимофейге поэы толдырар чыхығлар

⁹ Минзер табырах килерге күстен. ¹⁰ Димас, пу чуртасха хынығып, мині тастап, Фессалоник саарзар парыбысты, Крискент – Галат чиринзер, Тит – Далмат чиринзер, чалғыс Лука ла миннең хада. ¹¹ Маркты поэыңнаң хада алып, ағыл килерзің – ол мағаа нымзанарға кирек. ¹² Тихикти мин Ефес саарзар ызыбысхам. ¹³ Килизең, мин Троадада Карпта халғыс салған таарым паза кинделерім,

улам тууптаң иткеннерін, ағыл килерзің. ¹⁴ Хазан итчең Александр мағаа көп чабал ниме иткен. Худай ағаа иткені хоостыра нандыр пирзін! ¹⁵ Син дее аннаң китен – пістің сөстерібіске ол тың тоғырланған.

¹⁶ Пастап мин нандырыға тартылғанымда, пирдеези чох полған, прайзы мині тастабысхан. Тоғыр полбазын оларға анзы! ¹⁷ Хан-пиг, тізең, алным алып, минің пастыра Чахсы Хабар толдыра таразын паза аны пасха худайлығлар# парчазы иссин тіп тыытты. Іди мин ала парыстың тістерінең ос халғам. ¹⁸ Прай даа чабал киректең Хан-пигібіс

ал халар мині паза Позының тигірдегі хан-чиріне апарар. Хақан даа сабланыс Ағаа. Аминь#.

Халғанчы алғағлар

¹⁹ Прискилланы паза Акиланы паза Онисифорның ибін алғап сал тур. ²⁰ Ераст Коринф саарда халған. Трофимні, тізең, ағырығда, мин Милит саарда халғыс салғам. ²¹ Хысхы читкенче килерге күстен. Еввул даа, Пуд таа, Лин дее, Клавдий дее, прай даа харындастар сағаа чолабит ысчалар. ²² Хан-пиг Иисус Христос синнең хада ползын. Паарсазы читсін сірерге. Аминь.

Титке

Тимофейге пастағы пічиинөк чили, пу пічкіт Павел Римдегі пиктегден позаанында, 65 чылда пасхан полар.

Тит Павелнің чағын полысчызы полған. Павелни Коринфтегі христиан тигрибинең чарастырырында аның үлүзі улуғ. Павел Титти Крит олтырыхта христианнарның наа тигрибінде устағчаа халғыс салған. Пічкте үс өөн сағыс: 1) христиан тигрибинің устағчызы хайдағ поларға кирегінеңер; 2) тигрибнің аймах пөліктерінің араласчылары хайди тудынарға кирегінеңер; 3) Иисус Христостың сын үгрединің төстеглерінеңер.

Алғас

1 Павел – Худай хулы, Иисус Христостың илцізі#. Мин Худай таллааннарға киртініс читірегерге, оларны сынға паза Худайның көңніне чарапчатхан чуртасха үгредерге ызылғам. 2 Минің үгредим мөгі чуртасха# изеніс пирче. Пу чуртасты чойны пілбес Худай тустар пасталғалаххоох молчаан. 3 Че Позы таллаан туста сөсті чарлааны хоостыра аны асхан. Аны чарлиры мағаа Худай Арачылағчыбыстың чахии хоостыра пирілген.

4 Титке, пір киртіністе сын оолғыма – Худай Пабабыстаң паза Арачылағчыбыс Хан-пиг# Христос Иисустаң паарсас, айағ паза амыр хоных сағаа.

Титтің Крит олтырыхтағы тоғызы

5 Мин сини Крит олтырыхта читіре идилбеен тоғысты тоос саларға паза прай саарларда мин чахаанни тигриб# ах сағалларын# турғыс саларға халғыс салғам. 6 Олар пырозы чох, ипчизіне киртістіг †, сайбах алай тообас тіп тітірбинчеткен, киртіністіг палалығ кизілер ползыннар. 7 Тигрибнің устағчызы, Худай ибнің пүдірігцізі полчатханнаңар, пырозы чох поларға кирек. Хазыр нимес, табырах өкпеліг нимес, изеечи нимес, кизее хол теертпес, чабды нимес, 8 че аалчы көреечи, чахсы нима идерге күстенеечи, пазымның, арығ чүректіг, арығ хылыхтыг ползын, посты тудын пілзін. 9 Ол Худай сөзінең чарасчатхан изестіг үгредіг хоостыра тудынарға кирек. Андада ол пасхаларын орта үгредіге көстир, тоғырланғаннарның алчаастарын, тізең, иле сығарар.

10 Тообастар, тик чоохтығлар паза чойлар көп нооза улам иудейлер# аразында. 11 Андағларның аастарын чабарға кирек: арығ нимес парыс алар үчүн чарабас нимее үгредіп, олар пүкүл иблерни сайбап салчалар. 12 Оларныңоох аразынаң пір

† Грек тилінде пу сөстерни үс пасхали оңарарға чарир: 1) ипчизіне киртістіг, 2) ипчизінең хачан даа чарылбаан, 3) пір ле ипчизінің ири.

кибелці чоохтабады ба за: «криттегілер чир чойлар, аң сини чабаллар, арғаастар паза тоспас харыннар». 13 Пу сын киречилес.

Аннаңар оларны хатығлап, киректерін илезіне сығар тур: киртіністері пик ползын, кизілерни сын үгредігден хыйа апарчатхан иудей кип-чоохтарына паза кизілернің чозахтарына хайығ салбазыннар. Олар тіпчелер: 15 «Арығларға прай нима арығ, кірліглерге паза киртініс чохтарға пір дее арығ нима чоғыл». Че оларның постарының сағыстары кірліг, чахсы-чабалны оңарары даа сайбалча. 16 Олар Худайны пілчебіс тидірлер, че киректері пастыра чабал, тообас паза пір дее чахсы кирек ит полбас пол парғаннаңар, Худайдаң хыйа турчалар.

Хайди тудынардаңар устағлар

2 Син орта үгредіге килісчоткен нимелерни чоохтап одыр: 2 апсахтар сах сағыстығ, улуғлатчатхан, пазымның ползыннар, киртіністе, хыныста, тыстаныста пик тудынзыннар. 3 Инейлер ідөк, ах-арығларның оңдайынча тудынарға киректер, хоп чайбасха, іскее сабылбасха, чахсаа үгредерге. 4 Олар чиит ипчилерни ирлеріне, палаларына хынарға, 5 пазымның, ах-арығ# поларға, иб-чуртха салынарға, чағбан чүректіг поларға, ирлерінің чооғын истерге үгретсиннер. Андада Худай сөзі хомайлалбас. 6 Постаң оолларны пазымның поларға алда. 7 Позың прай нимеде, чахсы киректерде көзідім пол. Үгретчотсең, прай чүрееңни салып, сын оңдайлыг паза арығ пол. 8 Синің сөзің пір саба нима чох, орта ползын. Ыырчы, пістеңер хомай нима тирін таппин, уйатха кірзін. 9 Хуллар, ээлеріне тоғырланмин, оларның чоохтарын истіп, көңнілерінче ползыннар, 10 оғырлабазыннар. Че ноо даа нимеде постарын киртістіг паза чахсы көзітсиннер. Андада олар Арачылағчы Худайыбыстың үгредин постарынаң чазирлар.

11 Прай кизілерни арачылап полар Худайның паарсазы чит килді нооза. 12 Ол паарсас пісті, Худайы чох хоныхты паза чуртас хынығыстарын

тасти, пазымнығ, сынцых, Худайны улуғлап, пу ах-чарыхта чуртирға ўгретче. Пис, анзына ўгреніп, изенчеткен часкалығ кўнібісті сағып чуртирға кирекпіс. Андада илбек Худайыбыс паза Арачылағчыбыс Иисус Христостың сабланызы азылар. ¹⁴ Ол, пісті хайдағ даа чабал киректең ал халар паза ах-арығ чон ит салар ўчўн, Позының тынын пир салған. Амды піс Аның чоныбыс паза чахсы киректер идерге салынчабыс.

¹⁵ Анзын сағаа пирілген ўлгўңнең чоохта, алда, лезине сығар. Сини пирдеези нимее салбин полбазын.

Орта киректер итчет

3 Кізілерге, пастыхтарның паза ўлгўлернің оңдайынча полып, оларның чоохтарын истерге, ноо даа чахсы кирекке тимде поларға, ² ачығ тилге салынмасха, перинмеске, амыр тудынарға, прай кизее чахсы хылынарға чоохтапчат. ³ Хақан-да піс тее, ырах сағынмин, сөс испин, астых чөрген полғабыс. Хычаланыстарға, чуртас хыниина салынған хуллар полғабыс, чабалласта, істі чохтаныста, удур-төдір хырт көрізіп чуртаабыс. ⁴ Хақан, тізең, Худай Арачылағчыбыстаң паарсас паза кизее хыныс тўскенде, ⁵ Ол пісті арачылап халған. Пис поэбыс иткен сын киректерібіс ўчўн нимес, че пісті айааны ўчўн. Ол пісті чуупчатхан Худай Худынаң пастыра арачылаан. Пу Хуттың чуғаны писке наа тын кирче,

наа чуртас пирче. ⁶ Пис, Иисус Христостың паарсазынаң ахтанып алып, мөгі чуртасха изеніс аларыбыс ўчўн, Худай писке Иисус Христос Арачылағчыбыстың пастыра Худай Худын айағ чох урған. ⁸ Пу сын сөс.

Худайға киртинчеткеннер чахсы киректер идерге кўстенер ўчўн, сини пу сөстерге оларны ўгретсин тип сағынчам: анзы кізілерге чахсы паза тузалығ. ⁹ Тик марығлардаң, обекелер санастирарынаң, таластардаң паза Моисей Чахиинаңар# тартыстардаң оортах пол, олар тузазы чохтар, тиктер. ¹⁰ Тигіриб чарчатхан кизидең, пир-ікі хати оңарылдырған соонаң, хыйа парыбысчат. ¹¹ Олар ардаан кизилер полчатханын піл: оларның чазыхтары# оларның пырозын киречилепче.

Кізілерге чахығлар паза чолабиттер

¹² Хақан Артеманы алай Тихикти синзер ыссам, син минзер, Никополь саарзар, кил парарға кўстенібіс – мин анда хыстирға пөгінчем. ¹³ Ўлгў пілігцізи Зинаны паза Аполлосты чолға чахсылаан тимнеп сал: пир дее нимеден хызылбазыннар. ¹⁴ Пістіңнер дее, тик чөрбес ўчўн, сығысхан кирексіністерін толдырар ўчўн, чахсы киректер идерге ўгрензиннер. ¹⁵ Миннең хадалары прайзы сағаа чолабит ысчалар. Писке киртинізібісте хынчатханнарны прайзын алға. Сіреге прайзыңарға Худай паарсазы ползын. Аминь#.

ФИЛИМОНҒА

Пу пічікті Павел илчі Римде харибде одырғанында пас салған (көр Ефестеглерге, Филиптеглерге паза Колосстағыларға пічіктерні).

Римде полған туста Павел Онисим аттығ тискен хулнаң танызып алған. Павелдең Чахсы Хабарны истип алып, Онисим Христосха киртін парған. Павел, Онисимге тың хатығладарынаң хорғыс полза даа, Филимон ээинзер нандыра айланарға кирек тіп, чарат салған. Онисимнің ээи Колосс саардаң тастыхти чуртапчатхан христианин Филимон полған. Павел анынаң таныс полған.

Ол оңдайнаң, Павел Филимоннаң, Онисимнің пырозын тастап, аарлапчатхан харындазына чили, хайарға сурынча. Павелнің Онисимни Римзер айландыраы килче, че ол анзын хыспинча, иптинче аннаң сурынча.

Алғыстап пазырғаны

1 Мин, Иисус Христостың кинцелеп салған кизі Павел, паза Тимофей харындас пістің хынғаныбыс паза хабасчыбыс Филимонға, ² ідök Апфийге, хынған туңмабысха, паза піснең хада пир тоғыс итчеткен кизее Архипке, синің ибдегі тигрибиңе# пасчабыс. ³ Худай Пабабыстаң паза Хан-пигбіс# Иисус Христостаң паарсас паза амыр хоных сірерге ползын.

⁴ Сини пазырыстарымда сағысха кирчетсем, Худайымны сыбыра алғидырбын. ⁵ Синің Хан-пигбіс Иисусха киртініңнеңер паза прай ахарығларға хынызыңнаңар истедірбин. ⁶ Синің киртіністіглернең палғалызың түзімніг ползын паза чуртастарыңда пар чахсы нимені сизінерін пирзін тіп пазырчам. Ол піске Христосты сабландырап үчүн пирілген. (Хайдағ даа чахсы нимені оңарарыңда киртінис палғалыстарың түзімніг ползыннар. Анзы піске Христостың үчүн пирілген). ⁷ Мин синің хынызыңа тың өрін парғам, анзы минің көңнім көдірібіскен. Синің сылтааңда, харындазым, ах-арығларның даа чүректері истен парыбысты.

Онисимнеңер сурыныс

⁸ Христостың сылтааңда мин көні кизі улып, сини идер нимеңни иттирерчкпін. ⁹ Че, хыныснаң сурынза, артых полар. Мин, Павел аға, амды Иисус Христостың кинцелеп салған кизі, ¹⁰ синнең оолғымнаңар сурынчам. Мин аны, Онисимни †, чабығда төриткем. ¹¹ Тузында ол сағаа тузазы чох

† Онисим ат «кирек, тузалығ» теенін таныхтапча.

полған. Амды ол сағаа даа, мағаа даа тузалығ. Мин аны сағаа нандырчам. ¹² Син, тізең, аны, мині чили удурла, тыным ол нооза. ¹³ Мин аны позымда тут халарға иткөмөк: синің орныңа мағаа, Чахсы Хабарның кинцелеп салған кизіне, хабассын тіп. ¹⁴ Че синің чарадиің чох пир дее ниме идерге хынмадым: синің чахсы иткениң ирик чохтаң на полбазын, че пос көңнінең иділзін. ¹⁵ Хынза, ол синнең түрчеге парыбысханы амды син аны нандыра саңайға алып аларың үчүн полған. ¹⁶ Че хулны чили нимес. Ол хулдаң пөзік. Ол хынған харындас, улам мағаа. Сағаа ол аннаңох аарлығ: ол сағаа кизі дее, Хан-пигбіс хоостыра харындас таа.

¹⁷ Ол оңдайнаң, миннең пілісчөткен ползаң, аны миніөк чили удурла. ¹⁸ Сынап, ол сини пирее хайди хомзындыр салған полза алай сағаа алымның полза, анзын мағаа санабыс. ¹⁹ Мин, Павел, мыны позымның холымнаң пастым: мин төлирбин. Син мағаа чуртазыңнаң алымның полчатханыңны мин чоохтабиндаачам. ²⁰ Аннаңар, харындас, Хан-пигбістің үчүн көңнім толдыр пир, Хан-пигбісте чүреемни амырат сал.

²¹ Синің чоох истериңе изеніп, синзер пастым. Пилчем нооза мин чоохтааннаң син артых таа идерзің. ²² Ағаа хоза, мағаа орын даа тимнеп пир: сірернің пазырғаныңар хоостыра, сірерге сыйых улып пирілеріме изенчем. ²³ Епафрас, Христос Иисустың үчүн миннең хада чабығда одырчатхан кизі, Марк, Аристарх, Димас, Лука – мағаа хабасчатхан кизілер, сағаа изен читірчелер. ²⁵ Хан-пигбіс Иисус Христостың паарсазы сірернің худыңарнаң хада ползын. Аминь#.

Еврейлерге

Иң пурунғы тустардаң пасты Христос үгредин истеткеннер, пу піктің авторы позын адабааннаңар, аның кем полғанынаңар сурығда пір чөпке килбееннер.

Пиреези авторға Павел илцини санапчалар. Че пазылғанынаң паза сағыс оңдайынаң пу пічк Павелнің пасха пічктерине төйи нимес. Пасха истезигчилер аның авторына Павелнің хабасчыларының, Варнаванан Аполлостың, пиреези полған полар тип, санапчалар, хайзылары пасха кизилерни адабохчалар. Пурунғыдох Христос үгрединнің пір үгретчизи теен полған: «Тигриб „Мин аны пасхам“ тип поларчых».

Пічктің адалғаны паза киречилес оңдайы аның еврей христианнарға пазылғанын көзитче. Оларның тигриблері хайда орныхханы пілдізі чоғыл – Римде, Иерусалимде, Александр-саарда алай пире пасха орында ба. Пічк наа эраның 60–70 чылларында пазылған полар.

Авторның өөн пөгини – Христос киртинизи, иудейлерниңең тиңнестире, артых полчатханын көзидері. Ол оңдайынаң автор, пичин адапчатхан кизилерни Христосха киртинисте пик ползыннар паза аар тустар килбиссе, иудаизмге айлан парбазыннар тип, тимнеп саларға харасча. Пурунғы тустарда ухаанчылар паза ангеллер кизилерге Худай хабарын чарлааннар. Амды, тізең, Худай Оолғы Христостың, сын-чахсы Абыстың паза олох туста сын-чахсы Толығның тузы читти.

Христостың Позын тайыға салғаны киртинчеткеннерни саңайға чазыхтаң ахтабысхан.

Христоснаң хада поларына кизи Ағаа киртингенінең пастыра читче. Пурунғы Молчағдағы көп кизи, постарының изенистеринің толғанын көргелекке дее, идок христианнар, киртинистері үчүн сүрдірзелер дее, Худайға киртинген чили, Христосха киртинерге киректер.

Худай Оолғының пастыра чоохтапча

1 Худай пурунғыдаң ала өң-пазы оңдайларнаң өбекелерибиске ухаанчылар# пастыра көп хати чоохтанған. ² Пу халғанчы күннерде, тізең, Ол піске Оолғының пастыра чоохтаан. Худай Оолғын прай нимениң ээзи полар тип чарат салған паза Аның пастыра тилекейни чайап салған. ³ Оолғы – Пабазының сабланызының чарии улып, Аның сын Позының омазы полча. Ол Позының күстиг сөзинең тикси-тилекейни орнында тутча. Ол, пісти чазыхтарыбыстаң# ахтабызып, тигирде илбек Худайның оң саринда одыр салған.

Худай Оолғының илбегі

⁴ Худай Ағаа ангеллердең# хай син пөзик ат пирген, олох син Ол Позы даа ангеллердең пөзик. ⁵ Худай ангеллерге пирдеезине хақан даа тібеен: «Син минің Оолғымзың. Пүүн Мин Сини төриттім». Піди дее тібеен: «Мин ағаа Паба поларбын. Ол, тізең, Минің Оолғым полар». ⁶ Хақан Худай Позының тун Оолғын ах-чарыхсар ысханда, теен: «Прай Худай ангеллері Ағаа пазырзыннар». ⁷ Ангеллердеңер, тізең, Худай теен: «Худай ангеллерни чиллер осхас итче, нымысчыларны чалын осхас итче». ⁸ Позының Оолғынаңар, тізең, Худай теен: «Худай, Синің хан-үлгүң# түгенмес. Кизилернең орта устирзың. ⁹ Син орта нимее хынчазың, чабал нимени, тізең, хырт көрчезиң. Аннаңар Худай, синің Худайың, сини таллаан паза

сағаа арғыстарыңнаң пөзик өринисті сыйлаан».

¹⁰ Худай паза піди теен: «Хан-пиг#, син пастап чирни төстеп салғазың, анаң Позыңның холыңнаң тигирни чайап салғазың. ¹¹ Чир-чалбах таа, тигир дее чох пол парар, Син, тізең, хақан даа поларзың. Олар, ирги кип-азах чили, изел парарлар. ¹² Син оларны, чорғанны чили, пүктебизерзиң, олар даа, кип-азах алыстырылғанни, алыстырыл парарлар. Че Син алыспинчазың, Синің күннериң дее түгенминче». ¹³ Худай ангеллерниң пирдеезине хақан даа тібеен: «Синің ыырчыларыңны азааң алтына сал пирбеенімче, Минің оң саримда одыр». ¹⁴ Ангеллер Худайның нымысчылары ла. Олар арачылан халар кизилерниң нымызына чөрерге турғызыл парғаннар.

Пістиң илбек арачыланызыбыс

2 Аннаңар піс, саба чолға кибиспес үчүн, пісти үгреткен нимее өнетин хайығ саларға кирекпіс. ² Пістиң өбекелерибиске ангеллерниң пастыра пирілген үгретигниң Сөзи сын полтыр. Аны сайбааны паза испеени сыбыра орта хатығлатхан. ³ Аннаңар андағ илбек арачыланысты хыйа идип, хатығластаң хайди осчаң поларбыс. Пу арачыланыстаңар пастап Хан-пиг Позы чарлаан полған. Аны искен кизилер, тізең, піске пу үгретигниң сын полчатханын көзиткеннер. ⁴ Ағаа хожа Худай, хайхастарны#, танығларны паза аймах-пасха таңнастығ киректерни киречилес идип, Худай Худының# сыйыхтарын Позының көңнинче үлестирген.

Пісті арачыланысха ағылчатхан Иисус

⁵ Худай ангеллерни килер наа чуртас оңдайынаң устирға турғыспаан. Піс аннаңар чоохтапчабыс.
⁶ Худай Пічиинде# хайда-да аннаңар піди чоохталча: «Худай! Кемдір ол, кизи, Син аннаңар сағынарға? Алай кемдір ол, Кизи Оолғы#, Син Аннаңар сағыссырға? ⁷ Син аны ангеллердең төбин түрчеге ле турғысхазың. Син, аны сабланысха паза аарласха азап салып, Синиң холың чайаан прай нимені Аның үлгүзіне кир салғазың. ⁸ Син прай нимені Аның азаа алтына тастазың». Мында «прай нимені Аның азаа алтына» тип чоохталча. Анзы Аның холына кирбеен ниме халбаанын таныхтапча. Че сағам піс прай ниме Аның үлгүзінде полчатханын көрбинчебіс. ⁹ Че піс Иисусты көрчебіс. Худай, кизилерге паарсап, Иисусты оларның прайзының үчүн өлерге ысхан. Аннаңар Аны ангеллердең төбин үр нимеске ле турғысхан. Иисус ирееленісте үрееннеңер, тізең, Худай Аны сабланысха паза аарласха азап салған.
¹⁰ Чуртасты чайап салған паза прай нимее тын кирген Худай орта иткен. Ол, Иисусты ирееленістері пастыра сынап, Аның толдыра киртистіг полчатханын көрген. Иисус кизилерни сабланыстығ арачыланысха ағылча нооза.
¹¹ Чазыхтаң арығлапчатхан Иисус кизи полча, чазыхтаң арығланчатханнары даа – кизилерок †. Аннаңар оларны харындастар тип адирға Ағаа уйадыстығ нимес. ¹² Ол Худайға типче: «Харындастарыма Синиң адың чарлабызарбын. Оларның чылығларында Сини сарыннаң сабландырабын». ¹³ Ол ідөк типче: «Худайға ізенербин» паза «Мин мынабын, мағаа Худай пирген палалар даа мына». ¹⁴ Пу палалар ит-ханның кизилер полчатханнаңар, Иисус таа оларох осхас: кизи ит-ханында килген. Ол анзын кизилерни өлімге ағылчаң күзи пар сайтанны# Позының өлімінең чиңип алар үчүн иткен. ¹⁵ Ол оңдайынаң өлерінең хорыхчатханнаңар чуртастары тооза хулда чөрген кизилерни пос иткен. ¹⁶ Пилдістіг нооза Иисус ангеллерге нимес, че Авраамның# төліне улысча.
¹⁷ Аннаңар Иисусха, Худайның алнында сын паза чағбан чүректіг иң улуғ абыс# полар үчүн, Авраам төлі осхас поларға кирек. Прай ол ниме Худайдаң кизилерниң чазыхтарын тастабызардаңар сурынып алар үчүн полған. ¹⁸ Иисус, Позы даа сынатырған паза ирееленген үчүн, амды сынатырчатхан кизилерге улыс полар.

Иисус Моисейдең улуғ

3 Ах-арығ# харындастар, пісті дее Худай тигірзер хығыртхан! Худай пістің киртинзібістің иң улуғ Абызы поларға тип ысхан Иисустаңар сағынчадыңар. ² Моисей# Худайның туразындағы

† Пу стихты піди дее оңарарға чарир: «Чазыхтаң арығлапчатхан Иисусты паза чазыхтаң арығланчатхан кизилерни хайзын даа пир Паба чайап салған».

тоғысха киртистіг полған чили, Иисус таа Аны ысханға киртистіг полған. ³ Тураны пүдирген кизи пүдир салған туразынаң артых сабланысха турысча. Иисус таа ідөк Моисейниң сабланызынаң артых сабланысха турысча. ⁴ Ноо даа тураны кем-де пүдир салған. Худай, тізең, прай нимені пүдир салған. ⁵ Моисей, Худайның чоңына улызып, киртистіг нымисчы полған. Аның пастыра Худай соонаң полар нимедеңер чарлаан. ⁶ Христос, тізең, Худайның Оолғы улып, Худайның туразынаң устирға турғызыл парған. Піс – Аның туразыбыс, сынап, түгеде махачы тудынчатсабыс паза Худайға ізензібіснең махтанзабыс.

Худай пирчеткен тынанчаң орын

⁷ Аннаңар Худай Худы піди типче: «Пүүн Худайның үнін исчетсеңер, ⁸ тас чүректіг полбаңар. Обекелерің, хуу чазыда сынатхан туста Мағаа удурласханда, андағ полғаннар. ⁹ Олар хырых чыл изере мин иткен киректерни көргеннер. Андағ даа полза, Мини сыныхтааннар паза Миниң тыстанызымны сынааннар. ¹⁰ Аннаңар Мин, пу төлге тарынып, теем: „Чүректіг Миннең ырап ла одырча, Миниң чолларымны олар пилбинчелер“. ¹¹ Пу төлге өкпем көдіріл парып, сөс пиргем: „Мин пирчеткен тынанчаң орынға олар хақан даа кирбестер“».

¹² Харындастар! Чүректіг чабал, сын нимес полбазын, тіріг Худайыбыстаң хыйа парбазын тип, сизініңер. ¹³ Чазых сірерни чолдаң хыйыстырыбызып, өчес пол парбастарың үчүн, күннің сай удур-төдір көңилерің көдірізіңер. Іди Худай Пічиинде «пүүн» типчеткен тус иртискенче итчедеңер. ¹⁴ Піс Христоснаң хада тоғынчабыс. Сынап пастабох алған чуртасты ікнчилес чох читіре хайраллап халзабыс, іди ле пол турар. ¹⁵ Худай Пічиинде чоохталча нооза: «Пүүн Худайның үнін исчетсеңер, тас чүректіг полбаңар. Обекелерің, хуу чазыда сынатхан туста Мағаа удурласханда, андағ полғаннар».

¹⁶ Худайның үнін истіп, Ағаа удурласхан кизилер кемнер полғаннар? Моисей Египеттең сығарған кизилерниң прайзы полған нимес пе зе? ¹⁷ Кем Худайны хырых чыл өкпелендірген? Чазых ит салып, сөоктері хуу чазыда чат халған кизилер полбаан ма ол? ¹⁸ Кемни Худай «Мин пирчеткен тынанчаң орынға олар хақан даа кирбестер» тип харғап салған? Ағаа удурласханнарны нимес пе зе? ¹⁹ Ам піс көрчебіс: олар Худай молчаан орынға киртиніс чохтарынаңар кир полбааннар.

4 Худай піске тынағ пирерин молчаан. Аннаңар, піреелерің аны ал полбин халбас үчүн, сизіктіг улыңар. ² Піске дее, Моисейнең хада парғаннарға чили, Чахсы Хабар читірілген. Че олар искен нимені посха албааннар, киртинмееннер. Аннаңар оларға ол хабар туза полбаан. ³ Піс, киртинчеткеннер, Худай молчаан тынағны алчабыс. Худай, тилекей чайалғанда, прай тоғызын ит салған даа полза,

пиди теен: «Пу төлге өкпем көдіріл парып, сөс пиргем: „Мин пирчеткен тынанчаң орынға олар хақан даа кирбестер“». ⁴ Худай Пичиинде хайда-да чоохтал парған нооза: «Читинчи күннде Худай, прай Позының тоғызын ит салып, тынанған». ⁵ Че олох туста пиди чоохталча: «Мин пирчеткен тынанчаң орынға олар хақан даа кирбестер». ⁶ Пу Чахсы Хабарны пурнада искен кизилер, Худайның чооғын испееннеңер, пу тынаға чит полбастар. Аннаңар пасха кизилерге тынағ ал полчаң оңдай пар. ⁷ Худай, наа күн чарлап, аны «Пүүн» тип адап салған. Көп тус ирткен соонаң Худай анзын Давид# ханның пастыра чарлаан. Алында чоохталған полған: «Пүүн Худайның үнін истипчетсеңер, тас чүректіг полбаңар».

⁸ Иисус Навин оларға Худай молчаан тынағ пирген полза, аның соонда пасха күннеңер чоохталбасчых. ⁹ Аннаңар Худайның чонына Худай тынанған осхас тынағ пирлер. ¹⁰ Худай молчаан тынағны алған кизилер, Худай Позының тоғызынаң тынанған чили, постарының тоғыстарынаң тынанып алғаннар. ¹¹ Пу тынағ орнына кирер үчүн, прай ние идерге күстенеңер. Моисейнең хада чөргеннер чили, чоох испес полбааңар.

¹² Худайның сөзи тиріг пас поэзының тоғызын ит парча. Ол iki сари чітділген хылыстаң даа чітг. Ол, тирең өтіп, кизиниң тынын худынаң, сөбктерин, тізең, чилиңнеринең чар полар. Ол туйух сағыстарны даа, чүректің чазыт хынығыстарын даа чарғылапча. ¹³ Худайдаң пир дее ние чазыр полбассың. Прай чайалған ние Аның хараа алнында паза Агаа азых. Аның алнында піс иткен киректерибіс үчүн нандырығ тударбыс.

Иисус пістің иң улуғ абызыбыс

¹⁴ Пістің Иң улуғ абыс Худай Оолғы Иисус пар. Аның тигірдег Худайның алнында даа турыбызар оңдайы пар. Аннаңар пістің киртинизибиске пик тудыныңар. ¹⁵ Читпестерибиске чүрексібес иң улуғ абыс нимес ол. Пістің прайзыбызох чили, Ол сынатхан, че чазыхха кирбеен. ¹⁶ Аннаңар піске паарсазы толдыра Худайның алнына тідімниг килерге чарир. Анда хызылчатхан тузыбыста піске полыс пирер үчүн, Худай піске өлчей паза паарсас пирер.

⁵ Кизилерниң санынаң табылған ноо даа иң улуғ абыс оларның үчүн Худайның нымызына чөрерге турғызыл парған. Ол, Худайға сыйыhtar салып, кизи чазыхтары үчүн тайығ# итче. ² Ол иң улуғ абыстың читпестері пар. Аннаңар ол, пілістері читпинчеткен паза алчаастар итчеткен кизилерге айап, өкпезин читирбинче. ³ Позының читпестері пардаңар, тізең, агаа пасхаларының на чазыхтары нимес, че поэзының даа чазыхтары үчүн тайығ идерге кирек. ⁴ Пос көңнинең пирдеези иң улуғ абыс пол полбас. Ааронны таллаан чили, иң улуғ абысты Худай таллир.

⁵ Ол оңдайнаң Христос таа иң улуғ абыстың сабланызын паза адын Позы албаан. Че Худай Агаа теен: «Син Миниң Оолғымзың. Пүүн Мин Сини төрїттїм». ⁶ Худай Пичииниң паза пир орнында Худай типче: «Син хақан даа Мелхиседек осхас абыс поларзың». ⁷ Иисус чир үстүнде чөргенде, пазырып ала, харах чазын төгіп, оорлап, Худайны алдаан. Аның Иисусты өлімнең ал халар оңдай полған нооза. Иисус, Худайны улуғлап, Аның чооғын искен, аннаңар Худай Аның алданызын ис салған. ⁸ Че Иисус Худайның Оолғы полза даа, Ол ирееленістің пастыра чоох истерге үгренип алған. ⁹ Хақан Ол кирек тимине чит парғанда, Аның чооғын исчеткен кизилерге мөги арачыланыс пирчең оңдай полған. ¹⁰ Худай, тізең, Аның, Мелхиседек осхас, иң улуғ абыс улыбысханын чарлаан.

Киртиністі тастабаңар

¹¹ Анзынаңар мин сірерге көп чоохтап поларчыхпын. Сірер истерге арғаастанчатханнаңар, анзын сірерге оңарылдыра чоохтирға сидік. ¹² Сірерге постарыңа үгретчи улыбызарға тус читкіңе полған. Че Худай сөзи чоохтапчатхан олаңай нимелерге сірерни ам даа үгредерге кирек. Пасха оңдайнаң чоохтаза, улуғ кизи чіпчеткен чиистің орнына сірер ам даа сүтнең не азыранчазар. ¹³ Сүтнең азыранчатханы ыңаацах полча. Андағ кизи чахсынаң чабалны талластыр полар ба за. ¹⁴ Хатығ чиис улуғ кизилерге пирледір. Олар көпти көргеннеңер, чахсыны чабалдаң талластыр пилчелер.

⁶ Христостаңар үгредігнің пастағларын үзүрбин, пик киртиністіг кизилерге килістире чоохха киреңер. Аннаңар, киртиністің төстеен хатап салбин, Худайға кирек чох киректерни тастирдаңар паза киртинерине айланардаңар үгретпееңер. ² Кіреске түзеринеңер#, кизилерниң пастарына хол салардаңар, өліглер тірлеринеңер паза түгенчи күннің# чарғызынаңар чоохтаспааңар. ³ Итсе, Худай пирзе, анзын даа чоохтазарбыстар. ⁴ Пірее кизилер киртинистеринең хыйа парчалар. Олар Худайның чариинаң чарыдыл парған полғаннар. Олар тигірдең түскен сыйыхты сынааннар, оларның істлерінде Худай Худы полған. ⁵ Олар Худай сөзи чахсы полчатханын чуртастарында постары көргеннер, Худай үлгүзінің күзин сизингеннер. ⁶ Че олар киртинистерин тастабысханнар. Андағ кизилерни Худайға хатап айландырчаң оңдай чоғыл. Олар, Худайның Оолғын хатап кіреске хазап, Аны уйатха суччалар нооза. ⁷ Наңмыр көп хати суғлаан чир, анда тоғынчатхан кизилерге тузалығ өзимнер өскіріп, Худайның алғызын алча. ⁸ Че пуртах отнаң хазалчыhtar сығарчатхан чир пир дее нимее чарабинча. Андағ чирни Худай харғапча. Ол өртке чох идлер.

⁹ Хынғаннарым! Піс пиди типчеткен дее ползабыс, сірерни андағ ниместер тип ізенчебіс. Піс сірерниң

арачыланысха тудынчатханнарыңны пилчебис.

¹⁰ Худай саба идер чоғыл. Ол сирерниң хайди тоғынғаннарыңны паза Позына хайди хынғаннарыңны ундутпас. Сирер Худайға хынчатханнаңар, пасха ах-арығ кизилерге полысхазар паза полысчазар нооза. ¹¹ Мындағ кўстеністі сирерниң полғаны ла тўгенчизине теере кўзитсин тип сағынчабыс. Андада прай изенчеткен нимелериң толар. ¹² Пис, сирерни арғаастанмазыннар, че киртинчеткен паза прай нимее тыстанчатхан кизилерге кўксиннер тип, сағынчабыс. Андағ кизилер Худай молчаан нимени аладырлар.

Худайның изестіг сўс пиргені

¹³ Худай Авраамға сўс пирчеткенде, киречее Позы Позын турғысхан. Позынаң улуғ пирдеези чох полған нооза. ¹⁴ Худай теен: «Мин сини алғирбын паза көп төл сағаа пирербин». ¹⁵ Авраам, тыстанаачызы үчүн, Худай молчаан нимее читкен. ¹⁶ Кизилер молчапчатсалар, постарынаң улуғны киречее хығыртчалар. Ноо даа таласты молчағнаң тоозадырлар. ¹⁷ Худай кизилерге молчағ пирген. Ол даа Аның молчаа хайди даа толарын кизилерни пилзиннер тип сағынған. Аннаңар Ол пу молчағларның киречизине Позы Позын турғысхан. ¹⁸ Худайның киречилези паза молчаа алызар чоғыллар. Оларны пиріп, Худай чойлан полбас. Аннаңар пис, пу изеніске килген чон, аның толарына көмес тее ікнчилебинчебис. ¹⁹ Пу изеніс піске пик паза изестіг керіп көспези осхас полча. Ол изеніс пісті Худай храмының көзеңези кистіндег иң ызых# орынзар апарча. ²⁰ Иисус, піске чол азып, андар кирген. Ол, Мелхиседек осхас, тўгенмес тустарға иң улуғ абыс полыбысхан.

Мелхиседек Авраамнаң улуғ

7 Мелхиседек † Салим саарның ханы паза Оўрки Худайның абызы полған. Авраам, көп ханнарны чиңп, айланчатханда, Мелхиседек аны, удурлап, алғаан. ² Авраам ағаа чаада утып алған аниинаң онынчы чардығын пирген. Мелхиседек ат «арығ чўректіг кизилерниң# ханы» паза «амыр хоныхтың ханы» теенин таныхтапча. «Салим» – ол «амыр хоных» теени нооза. ³ Мелхиседектиң паба-іези, ўбекелери кем полғаны пилдизи чоғыл. Аның тўреенинеңер дее, ўреенинеңер дее пир дее нима пилбинчебис. Ол, Худай Оолғыох чили, саңайға абыс полып халған.

⁴ Кўриңер, Мелхиседек хайдағ илбек кизи полған. Авраам даа, израиль чонының илбек пабазы, поэнының чаа аниинаң онынчы чардығын ағаа пир салған. ⁵ Прай чон Авраамның төлінең сыххан полза даа, че Левийниң абыс полчатхан оолларына Моисей Чахии# хоостыра чонның парызынаң онынчы чардығын аларға чарадылча.

† Мелхиседек – көр: Пурунғы Молчағның «Пастағлар» (Бытие) киндези.

⁶ Мелхиседек, Левийниң төли полбинчатса даа, Авраамның чаа аниинаң онынчы чардығын алған. Иди идібизи, ол Худайның молчаан алған Авраамны алғабысхан. ⁷ Улии кичиин алғидыр. Анзында ікнчилес чоғыл. ⁸ Парыстың онынчы чардығын чыыпчатхан еврей абыстары ўлерўк кизилер. Онынчы чардығын чыыпчатхан Мелхиседек, тізең, олардаң улуғ – аннаңар тўгенмес хоныхтығ тип чоохталча нооза. ⁹ Аннаңар чонның парызының онынчы чардығын алчатхан Левийниң ооллары постарының Авраам ўбекелерінің пастыра Мелхиседекке онынчы чардығын пиргеннер тирге чарир. ¹⁰ Мелхиседек Авраамға тоғасхан туста Левий тўреелек тее полған. Че ол Авраамның ўрен-тўлинде полған.

Иисус абыс Левийниң төлінең сыххан абыстардаң улуғ

¹¹ Моисей Чахии абыстарны Левийниң төлінең турғысхан. Ол абыстар Худайның пўгинин толдыр полған ползалар, Худайға Ааронның оолларының † орнына Мелхиседек осхас абысты турғызары нимее киректелерчк? ¹² Абыстарны алыстырғанда, Моисей Чахиин даа алыстырарға кирек. ¹³ Абыс типчеткен Хан-пигибис Левийниң сўўгинең полбаан. Аның сўўгинең сыххан кизилерниң пирдеези тайычаң орында хайынмаан. ¹⁴ Хан-пигибис Иуданың# төлінең сыхханын пис пилчебис. Моисей, абыстардаңар чоохтап, Иуданың сўўгин адабаан. ¹⁵ Абыстарны табардаңар чахығ алыс парғаны, Мелхиседек осхас, пасха абыс сыхханы хоостыра улам чахсы кўринче. ¹⁶ Хан-пиг, кизи чахығлары хоостыра нимес, че мўги чуртас# пирчеткен кўске тўстеніп, абыс полыбысхан. ¹⁷ Худай Пичиинде аннаңар киречилес пар: «Син хаңанға даа Мелхиседек осхас абыс поларзың».

¹⁸ Абыстардаңар пурунғы чахығ, кўзи паза тузазы чохтаңар, хыйа иділген. ¹⁹ Моисей Чахии пісті Худайға көни ағылбаан. Че амды пісті Худайға чағдатчатхан артых изеніс пирілген. Аннаң пастыра пис Худайға чағдапчабыс.

²⁰ Худай, Хан-пиг хаңан даа абыс полар тип, молчаан. ²¹ Андағ молчағ пасха абыстарға пирдеезине пирілбеен. Иисусха, тізең, Ол пиди тип молчаан: «Хан Худай# молчаан паза пирген сўсти сайбабас: „Син хаңан даа Мелхиседек осхас абыс поларзың“». ²² Худай сўс пирген. Аннаңар иң артых молчағ сынында тоғынарына Иисус киртистіг киречи полча. ²³ Абыстар, тустары чидіп, ўл парчаңнар, оларның орныларына пасхалары турғызылчаңнар. Аннаңар турғызылған абыстар көп полған. ²⁴ Че Иисус саңайға абысха турғызыл парған. Аның абыс полары тўгенмес. ²⁵ Аннаңар Ол Худайға Позының пастыра килчеткеннерни хаңан даа арачылап полар. Иисус, олардаңар Худайдаң сурынары үчүн, тўгенмес хоныхтығ полар. ²⁶ Иисус піске иң

†† Аарон Левийниң төлінең полған. Иң улуғ абыстарны Ааронның на сўбрезинең табарға чарадылчаң.

килистре улуғ абыс полча: ах-арығ, чабалы чох, пырозы чох. Ол чазыхтығлардаң арон турча паза Ағаа тигірдең пөзик орын пиріл парған. ²⁷ Иисусха, пасха абыстарға чили, күннің сай тайығ идерге кирек чоғыл. Олар аны пастап постарының, анаң кизилернің чазыхтары үчүн итчедедирлер. Ол, тізең, прайзының үчүн пир хати паза хақанға даа Позын тайыға пир салған. ²⁸ Моисей Чахии абыстарға олаңай, читпестері пар кизилерни турғысчаң. Че Моисей Чахиинның соонда пирілген молчағ хақан даа прай чохсы нименің толымы полчатхан Оолғын турғыс салған.

Иисус пістің иң улуғ абызыбыс

8 Пис чоохтапчатхан нименің өөни мындағ: тигірде Илбек Худайның оң саринда одырчатхан иң улуғ абызыбыс пар. ² Ол иң ызых орындағы иң улуғ абыс полча. Ол орын, тізең, кизи холы нимес, Хан Худай пүдирген сын ызых отах полча.

³ Полған на иң улуғ абыс Худайға сыйыхтар ағыладыр, тайығ идедир. Аннаңар пістің дее иң улуғ абызыбыстың ағылчаң нимези поларға кирек. ⁴ Мында, чир үстүнде, Моисей Чахиинда чоохталчатхан тайығларны итчеткен абыстар парлар. Аннаңар пістің иң улуғ абызыбыс чир үстүнде чуртаан полза, ол абыс пол полбасчых. ⁵ Че хақан Моисей ызых отах пүдирерге итчеткенде, Худай ағаа теен: «Прай нимені, мин сағаа тағда көзиткен оңдайча идилзин тип, сыныхтабыс тур». Аннаңар чирдегі абыстар, тигірдегізіне көөгіп, хобырғаннарына ла килисче. ⁶ Амды Худай Иисусты чирдегі абыстарның тоғыстарынаң артых тоғысха таллап алған. Моисейге Худай пирген Молчағның# хыринда Иисус пирген Молчағ кизилерге артых нимелерге изеніс пирче нооза.

⁷ Пастағы Молчағның читпестері полбаан полза, икнцзи киректелбесчик. ⁸ Че Худай, Позының чонында читпес сарин көріп, теен: «Израильнең Иуданың чонына Наа Молчағ пирер күннер чидип одырлар, – типче Хан Худай. ⁹ Пу Молчағ алындағызынаң, Мин өбекелеріңни Египеттең чидектеп сығарған тустағызынаң, пасха. Олар андағы Молчағны толдырбааннаңар, Мин оларны позымнаң хыйа иткем. ¹⁰ Хан Худай идөк типче: Килер күннерде Израиль чонына пирчең Молчаам мындағ полар: Минің чыхығларымны оларның сағыстарына сиир саларбын, чүрекерінде пас саларбын. Мин оларның Худайы поларбын, олар, тізең, Минің чоным поларлар. ¹¹ Андада оларның прайлары, иң кичиинең иң улиина теере, Мини пилерлер. Аннаңар кизи кизее алай харындас харындазына „Худайны пилеріне чол ас пирим“ тирге кирек чох полар. ¹² Мин оларның пыроларын тастирбын, оларның чазыхтарын паза чабал киректерін ундут саларбын». ¹³ Мыны Худай «Наа Молчағдаңар» теен. Анзы алындағы Молчағ

иргилен парғанын киречилепче. Иргилен парған ниме, тізең, табыраанча чох идил парча.

Чирде паза тигірде пазыраы

9 Пастағы Молчағда Худайға хайди пазырадаңар чоохталған. Аның хоостыра ызых отах турғызылған. ² Анда «ызых орын» полған. Ол орында чарытхылар полған паза Худайға салылған халастығ стол турған. ³ Көзеңе кистінде «иң ызых орын» тип адалчатхан пөлік полған. ⁴ Анда тадылығ чыстығ отты өртеңең алтын чайындылығ орын полған паза алтын тастылығ сундух турған. Сундухта манналығ алтын идис, Ааронның хақан-да пүрленбіскен тайағы паза Молчағ пазылған чалбах тастар чатханнар. ⁵ Сундухтың үстүнде ханаттығ iki ангел идил парған. Оларның аразында Худай поэнының сабланызында көрін парчаң. Ангеллернің ханаттары Худай чонның чазыхтарын тастаңаң орынны көлеңеңнер. Че сағам анзын изерістре чоохтиры кирек чоғыл.

⁶ Ызых отахта прай ниме пиди идилік полған. Абыстар күннің сай, постарының тоғызын идерге тип, пастағы улуғ отахха кірчеңнер. ⁷ Икнцзи отахха, тізең, пир чылда пир хати иң улуғ абыс ла кірчең. Ол андар соххан малның ханын кир салчаң. Ол хан, поэын паза оңнабин халып, сайбағ иткен үчүн, чазыхха кір парған кизилерни арығлачаң. ⁸ Пу кибірлер пастыра Худай Худы, пастағы ызых отах турғанча, иң ызых орынзар чол азылбазын писке көзитче. ⁹ Ол ызых отах пістің тустың омазы полча. Пу туста ағылған сыйыхтар паза идилген тайығлар оларны итчеткен кизини арығ чүректіг итпинчелер. ¹⁰ Моисей Чахиинның чарадығлары чиилчеткен, изилчеткен нимелердеңер, аймах чууныстардаңар чоохтапчалар. Олар идөк кизинің истин алыстырбинчатхан чыхығлардаңар чоохтапчалар. Олар Худай прай нимені наа оңдайнаң идибизер тусха теере пиріл парғаннар. ¹¹ Че Христос, килип, писке сооңар полар чохсы нимелернің иң улуғ абызы улыбысхан. Позының тоғызын итчеткен ол ызых отах кизи холынаң пүдирілген ызых отахтаң хай-хай артых. Ол пу чирде турбинча нооза. ¹² Христос иң ызых орынға кіргенде, өскілернің алай пызоларның ханын хада албаан. Че Позының ханынаң пир хати андар кіріп, пісті хулдаң саңайға поэытхан. ¹³ Ортеен хазыраның ойбазынаң поралалған өскілернең пуғаларның ханы, Чыхығ хоостыра Худайның алнында чазыхтығ кизилерге чачырадылып, оларны арығлапчатхан полза, ¹⁴ андада Христостың ханы хай син артых арығлап полар. Ол Позы пир пыро чох полчадып, Худай Худының пастыра Позын тайыға Худайға пиринген. Амды Ол пісті, өлімге ағылчатхан киректердең арығлап, тиріг, сын Худайның нымысчылары поларға үгрет салар.

¹⁵ Аннаңар писке Наа Молчағны пирген кизи Христос полча. Ол кизилернің пастағы Молчағның тузында иткен сайбағлары үчүн ол парған. Аның

сылтаанда Худай мөгі чуртас аларға хығыртхан кизилерге молчаан нимені пирче. ¹⁶ Кизинің хумартхы сөзі † толдырылар үчүн, ол кизи ол парарға кирек. ¹⁷ Кизи тирігде, аның хумартхы сөзі кўзине кирбеен полча. ¹⁸ Аннаңар, пастағы Молчағ алылчатханда, хан киректелген. ¹⁹ Моисей пастап Чахииның чарадығларын чонға чарлаан. Анаң пызоларның паза өскілернің ханын алып, суғнаң порабысхан. Аның соонда хызыл өңе сырлалған тўкти паза иссоп ағастың салаазын алып, ханның суға өллеп, чонға паза Чахығ киндезине чачыратхан. ²⁰ Анзын идип ала, ол теен: «Пу хан Худай сирерни толдырзыннар тип чахаан Молчағның киречизи полча». ²¹ Пуох ханнаң ызых отахха паза анда тузаланылчатхан идістерге чачырадыбысхан. ²² Моисей Чахии хоостыра прай даа ниме ханнаң арығлалча. Чазых таа, хан төгілзе ле, позыдылча.

Христостың тайии чазыхтаң арығлапча

²³ Тигірдегині сомнапчатхан нимелер малның ханынаң арығлаларға кирек полғаннар. Че тигірдегизи сын позы аннаң артых тайығ киректепче. ²⁴ Христос, тигірдегизин сомнапчатхан, кизи холы иткен иң ызых отахха кирбеен. Ол, амды пистің үчүн Худайның алнында турызарға тип, тигірге кирген. ²⁵ Кизилернің абызы позының ханын нимес иң ызых орынзар пир чылда пир хати кирчең. Че Христосха Позын тайыға хати-хати саларға кирек чоғыл. ²⁶ Иди киректелген полза, Ағаа, чир пўткеннең ала, көп хати ирееленерге килзерцк. Ағаа, тізең, чазыхты чох идер үчүн, Позын тайыға пиріп, түгенчи кўннерде пир ле хати килерге киректелген. ²⁷ Полған на кизее, пир хати өліп, Худайның чарғызында турарға киліс парча. ²⁸ Христос таа идок, көп чонны чазыхтаң арығлабызар үчүн, Позын пир хати тайыға салған. Икинцзин ол, чазыхтаң арығлабызарға тип нимес, че Аны сағыпчатханнарны арачылир үчүн килер.

10 Моисей Чахии сын нименің киртистіг омазы даа полбаан. Ол килер чохсы нименің көлеги ле полған. Чахығ хоостыра кизилер чылдаң чылға пир төой тайығлар итчеңнер. Че анзы тайығ итчеткен кизилерни артых итпинче. ² Тайығ иткені кизилерни чазыхтарынаң пир хати сынап арығлабысчатхан полза, олар андада, постарын пыро чох тип санап, тайығларны паза итпесчиктер. ³ Сынында, тізең, чылның сай идилчеткен тайығлар кизилерни чазыхтарынаңар сағындырғаннар. ⁴ Пуғаларның паза өскілернің ханы кизилерни чазыхтарынаң арығлап полбас нооза. ⁵ Аннаңар Иисус, тилекейзер парчатханда, Худайға теен: «Син сыйыхтарны паза тайығларны киректебинчезиң. Че син мини кизи ит-ханның поларға тимнеп салғазың. ⁶ Син кизилернің, чазыхтаң арығланарға идип, тайығ орнында малны өртепчеткеннерин дее, тайығ итчеткеннерин дее көңниңе албинчазың. ⁷ Андада

† Грек тилінде «хумартхы сөс» паза «молчағ» теенин пир сөс таныхтапча.

Мин теем: „Мин мынабын. Миннеңер Моисей Чахиинда пазылғаны хоостыра, Худай, Мин Синің көңниңи толдырарға парирбын“». ⁸ Иисус пастап теен: «Син кизилернің чазыхтардаң арығланар үчүн малны өртепчеткеннерин паза тайығ итчеткеннерин көңниңе албинчазың». Прай пу тайығлар Моисей Чахии хоостыра идилчелер. Андағ даа полза, Ол иди теен. ⁹ Анаң Иисус теен: «Мин мынабын, Худай, синің көңниңи толдырарға парирбын». Анзы Моисей Чахии хоостыра идилчеткен тайығларны чох итчеткенін, оларның орнына Христостың тайиин турғысчатханын таныхтапча. ¹⁰ Иисус Христос Худай Аннаң киректеен нимені иткен. Аннаңар Иисус Христостың иди-ханы пир хатап тайыға салылғанынаң піс прайзыбыс чазыхтаң арығланчабыс.

¹¹ Полған на абыс, кўннің-таңда храмда# тоғынып ала, көп хати олох ла тайығларны идедир. Че ол тайығлар кизилерни чазыхтаң арығлап полбинчалар. ¹² Христос, тізең, чазыхтар үчүн пир ле тайығ иткен. Аның салған тайии саңайға даа читче. Анзын ит салғанда, Ол Худайның оң саринда одыр салған ††. ¹³ Анда одыра, Иисус Позының ыырчыларын Худай Аның азаа алтына сал пирерін сағыпча. ¹⁴ Пир ле тайығ идип, Христос чазыхтаң арығланчатханнарны саңайға сулу толдыра кизилер ит салған. ¹⁵ Худай Худы анзын киречилепче. Ол пиди типче: ¹⁶ «Хан Худай теен: Килер кўннерде оларға пирчең Молчаам мындағ полар: „Минің чахығларымны оларның чўрекерінде пас саларбын, оларның сағыстарына сиир саларбын. ¹⁷ Оларның чазыхтарын паза чабал киректерин, тізең, паза сағыста тутпаспын“». ¹⁸ Чазыхтар позыдылчатсалар, тайығ идери паза киректелбинче.

Худайға чағын улыңар

¹⁹ Харындастар! Иисус Христостың төгілген ханы піске иң ызых орынзар тидімниг кирерге чаратча. Ол піске наа чол, чуртас пирчеткен чол ас пирген. ²⁰ Пу чол көзеңе кистинзер, иң ызых орынзар апарча. Ол чолны Иисус Христос Позының иди-ханын тайыға салғанынаң асхан. ²¹ Амды Худайның прай ибинең устачатхан пистің илбек Абызыбыс пар. ²² Худайға азых чўректіг, пик киртиністіг килеңер. Чўреебісті кирліг сағыстардаң арығлап, идібісті арығ суғнаң чууп алып, Ағаа чағдааңар. ²³ Пистің чохтапчатхан изенізібіске пик тудынааңар. Сөс пирген Худайға піске киртинерге чарир нооза. ²⁴ Удур-төдир улызызааңар, хынарға паза чохсы киректер идерге көөктирзеңер. ²⁵ Хай пиреелері итчеткен чили, чылығларыбысты тастабааңар. Хан-пигібістің килер кўни чағдапчатханын пилчеткенібісте, көңилерібісті уламох көдирзеңер. ²⁶ Сынны пиле-тура, чазыхта чуртирға хынчатсабыс, писті чазыхтаң арығлап алчаң тайығ

†† Пу стихты идок пиди оңарарға чарир: «Христос, тізең, чазыхтар үчүн пир ле тайығ иткен. Анзын ит салғанда, Ол Худайның оң саринда саңайға одыр салған».

чоғыл. ²⁷ Андада писке Чарғы күнүн паза Худайға тоғырланчатханнарны чох итчеткен чалынны, хорыгып ала, сахтиры ла халча. ²⁸ Моисей Чахиин сайбаан кизидеңер икi-үс киречи чоохтаза, ол кизини айағ чох өдiрiбiсчеңер. ²⁹ Андағ полза, Худайның Оолғын нимее салбинчатхан кизилернең ниме полар? Олар молчағны таңмалапчатхан паза чазыхтардаң арыглаан ханның төгилгенин аарлабинчалар. Олар паарсах Худай Худын сөклекчелер. ³⁰ Пiс пиди теен Худайны пiлчебiс: «Мин өс аларбын. Мин оларға нандыр пирербин, тiпче Хан Худай». Ол паза пиди теен: «Хан Худай поэнының чонын чарғылир». ³¹ Тiрiг Худайның холына кир парары хорғыстығ. ³² Алындағы тусты сағысха кириңер. Худай чарии сiрерге урыл парғанда, сiрер, ирее көп тее көрген ползар, уттырбаазар. ³³ Сiрерге кизилерниң көзине күлгеннер, хыйыхтааннар, пирееде iдөк хыйыхтатчатхан кизилерге чөлег поларға килiскен. ³⁴ Сiрер мағаа, пиктегде полғанымда, полысхазар паза испайыңар пыластырғаннарыңда, өрингезер: сiрерниң тигiрде аннаң артых, хаңан даа тоозылбас пайыңар парын пилгезер нооза. ³⁵ Сiрерниң тидимниг тудынызыңар илбек сыйыхха турызар. Андағох ла полыңар. ³⁶ Худайның көңнин толдырар паза Ол сiрерге молчаан нимени алар үчүн, тыстаныс кирек. ³⁷ Худай Пичиинде чоохталча нооза: «Түрче поларынаң килчең Худай килiбiзер. Ол орайлатпас. ³⁸ Арығ чүректiг кизи киртинiстiң сылтаанда чуртир. Че ол Миннең хыйа полыбысса, Мин ағаа чөпсiнмеспiн». ³⁹ Пiс хыйа айланыбысчатханнар паза өлим алчатханнар санынаң нимеспiс. Пiс, худыбысты арачылап алар үчүн, пик киртинчебiс.

Киртинiс ниме полчатханнаңар

11 Киртинiс – ол iзенген нимениң хайди даа толарын икiнчiлебинчеткенi паза көрiнмес нимелерниң сынында поларын чахсы пiлчеткенi полча. ² Пiстиң өбекелерiбiс киртинiстерi үчүн Худайның көңнине киргеннер. ³ Тикси-тилекей Худайның сөзи хоостыра пүт парған. Анзын пiс киртинiзiбiс пастыра iзестiг пiлчебiс. Пiс көрчеткен ниме харахха көрiнмес нимеден пүт парған. ⁴ Авель Худайға киртинген. Аннаңар аның тайии Каиннинең артых полған. Авельниң киртинiзин көрiп, Худай аның арығ чүректiг полчатханын киречилеен. Аннаңар Худай аның тайиин алған. Авель өл тее парған полза, аның киртинiзи пүүнгi күнге теере писке көзидiм полча. ⁵ Енох Худайға киртинген. Ол, өлим көрбин, пу чирдең чiт чөрiбiскен. Пiрдеези аны таап полбаан. Аны Худай Позынзар ал парыбысхан. Че Худай Пичииниң киречилези хоостыра, Худай аны Позынзар алғалахтох, Енох Худайның көңнине кирген полған. ⁶ Киртинiзи чох кизилерниң пiрдеези Худайның көңнине кирбес. Худайзар килчеткен кизилер Аның парына паза Худайны тилепчеткеннер Ағаа сыйыхтадарларына iзенерге киректер.

⁷ Ной Худайға киртинген. Худай хайдағ ниме поларын сизиндiргенде, Ной анзын пос хараанаң көргелек тее полза, Худайның чооғын истип, керiп пүдiр салған. Ол керiпте поэын паза сөбiрезин ал халған. Пу оңдайнаң Ной тилекейни чарғылаан. Ол, киртингеннеңер, ахтатхан.

⁸ Авраам Худайға киртинген. Аннаңар Худай ағаа, поэнының чирин тастап, молчаан чирзер парарға теенде, Худайның чооғын искен. Ол, хайдар даа парчатханын пiлбин, чөрiбiскен. ⁹ Худай молчаан чирге килiп, ол анда пасха хан-чириниң кизизи чили чуртаан. Че андағ даа полза, ол киртинген. Ол анда отахта чуртаан. Исаакнаң Иаков# таа iдөк чуртааннар. Оларға прайзына Худай молчаа пирилген полған нооза. ¹⁰ Авраам Худайның сағызы хоостыра паза Аның күзинең пүткен пик төстеглиг саар поларын сағаан.

¹¹ Сарра Худайға киртинген. Аннаңар ол, төл көрбес тее полған полза, поэында пол парып, частығда пала таап алған. Ол Худай молчаана киртинерге чарир тiп пилген. ¹² Аннаңар пала көрбес частығ Авраамнаң көп төл тараан. Аның төли, тигiрдегi чылтыстар, талай хазындағы хум осхас, көп саннығ полған. ¹³ Пiс чоохтапчатхан пу кизилер, Худайға киртинiп ала, өл парғаннар. Олар Худай молчаан нимени сахтап полбааннар. Молчаан нимелерни ырахтын на көрiп, өрингеннер. Олар постарын пу чирге килген пасха чонмыс тiп санааннар. ¹⁴ Iди сананчатхан кизилер чир-суғларын тилепчеткеннерин киречилепчелер. ¹⁵ Тастап парыбызарға килiскен чирлеринеңер ле сағынған ползалар, олар андар айланарчыхтар. ¹⁶ Че олар артых, тигiрдегi, чирни тилееннер. Аннаңар Худайға, олар Аны постарының Худайы тiп адапчатсалар, уйадыстығ нимес. Худай оларға саар тимнеп пирген нооза.

¹⁷ Авраам Худайға киртинген. Худай, аны сыныхтап, Исаак оолғын тайыға салдыртханда, Авраам Аның чооғын толдырарға тимде полған. Худай Авраамға көп төл молчаан, Авраам, тiзең, чалғыс оолғын даа тайыға саларға тимде полған.

¹⁸ Худай, тiзең, ағаа пиди теен полған: «Мин молчаан төлиң Исаактаң тарир». ¹⁹ Авраам, Худайға киректелзе, Исаакты өлиглердең тiрiлдiр полар тiп сағынған. Аннаңар, пасхали чоохтаза, Исаак ағаа өлиглердең нандыра пирiл парған.

²⁰ Исаак Худайға киртинген. Аннаңар ол, Иаковнаң Исавты алғап, килер тустарда көп ниме поларын молчаан.

²¹ Иаков Худайға киртинген. Аннаңар үрiр алнында ол Иосифтиң оолларының полғанын на алғабысхан. Ол, тайағына тiренiп, Худайға пазырған.

²² Иосиф Худайға киртинген. Аннаңар үрiр алнында, Израиль чоны Египеттең парыбызарын чоохтап, поэнының сөөгiн хада апарыбызарға сурынған.

²³ Моисейнің іце-пабазы Худайға киртингеннер. Аннаңар аны төрееннең ұс айға читіре чазырғаннар. Олар, аның пасхаңыл пала полғанын көріп, ханның час палаларны өдірерге пирген чахиинаң хорыхпааннар. ²⁴ Моисей Худайға киртинген. Аннаңар ол, өс парғанда, позын фараон хызының палазы аданарға хынминыбысхан. ²⁵ Ол иртисчеткен чазыхтың тадиин алғанча, Худай чонынаң хада иреені көрерін таллап алған. ²⁶ Ол Христости осхас ирееленістерні Египеттің прай пайынаң артых тип санаан. Ол Худайның пирер сыйиин көрген нооза. ²⁷ Моисей, ханның хазырланарынаң хорыхпин, киртингені хоостыра Египеттең сығыбысхан. Көрінмес Худайны көрген чили, нандыра айланмасха пик пөгін салған. ²⁸ Киртинізі хоостыра Па'сха тип адалчатхан кибір идіп, ізиктерні ханнаң таңмалап салған. Өлім ағылчатхан Ангел, ханны көр салып, Израильнің тун оол палаларын өдірбеен. ²⁹ Киртинізі хоостыра чонынаң хада, Хызыл талайның түбі азыл парғанда, хуруғ чирче кис парыбысхан. Сүріс килген Египет чааңылары, ідөк кизерге идіп, талайда пат парғаннар.

³⁰ Израиль чоны Худайға киртинген. Аннаңар Иерихон саарның ханаларын читі хати ибірбізіп, оларның иңзеріл парғанын көр салған. ³¹ Чөреечи Раав Худайға киртин парған. Аннаңар ол китеге чөрчеткен Израиль кизилерін амырнаң удурлаан паза аның соонаң киртинерге хынмаан кизилернең хада өдірт салбаан.

³² Хоза пирее ниме чоохтирға кирек пе? Гедеоннаңар, Варактаңар, Самсоннаңар, Иеффаиданар, Давидтеңер, Самуилдеңер паза ухаанчылардаңар чоохтирға тус чоғыл. ³³ Олар Худайға киртингеннер. Аннаңар хан-чирлерні чиңеннер, Худайның көңніне кирчеткен нимелер иткеннер паза Худай оларға молчаан нимені алғаннар. Олар ала парыстарның аастарын чаба тутханнар, ³⁴ хазыр көйчеткен оттарны үзүрібисчеңнер, хылыстаң өлерінең арачыланып алчаңнар. Оларның күс чоғы күске айлан парчаң. Олар күстіг полип, чаалазығларда пасха хан-чирлерінің сиріглерін утып алчаңнар. ³⁵ Ипчилер Худайға киртин парып, ол парған туған-чағыннарын тіріг айландырып алчаңнар. Пасхалары, постарын харибдең позыдарынаң тоғыр саап, ирееледіп, тоозылғаннар. Олар, артых чуртасха тірлдірерлеріне изеніп, иди иткеннер. ³⁶ Паза пасхаларын, иреелеп, соғып, палғап, харибге одыртчаңнар. ³⁷ Оларны тастарнаң чоо чаалачаңнар, игееснең чара игецеңнер, иреелецеңнер, хылыснаң өдірцеңнер. Олар истебеен хой, өскі теерізін кис чөрцеңнер, хызылчаңнар, оларны сүрцеңнер, хыйыхтачаңнар. ³⁸ Пу тилекей андағ кизилерге турыстығ нимес. Олар хуу чазыларзар, тағларзар тизіп, көңдей хайаларда, оймахтарда чазынып чуртап чөргеннер. ³⁹ Олар киртиністерін изестіг киречилееннер. Че Худай

молчаан нимені оларға пирбеен. ⁴⁰ Худай писке хайдағ-да артых ниме пөгін салған. Худай оларны, піс чох иң артығына чидіп албазыннар тип, иди иткен.

Худай хынчатхан кизіні хатығлапча

12 Прай пу киречи полчатхан, толдыра киртиністіг кизилер пістің ибіре көп. Аннаңар, харығ полчатхан нимені хыйа тастап, пісті тутчатхан чазыхтаң позааңар, чарысчатхан чолыбысты изестіг иртібізеңер. ² Исусха көреңер. Ол пістің киртинізібісті пастабызып, аны толдыра итче. Аны сағыпчатхан өрністі Исус пілген. Че пастап, Ол уйаттаң хорыхпин, кіресте ирее көрген. Амды, тізең, Ол Худайның оң саринда одырча. ³ Ағаа нимені иртерге килскенін сағысха алыңар. Чазыхтығ чонға хыйыхтадып, хайди ирееленген. Анзы сірерге, көңніңерні түзірбин, махачы тудынарға полиссын.

⁴ Сірерге хан төгілгенче чазыхнаң күрезерге килскелек. ⁵ Алай Худай сірерні, Позының оолларын чили, часхарғанын ундут салғазар ба? «Оолғым, Хан Худайның түзеткеніне хайбин полба, Ол сини хатығлапчатса, көңніңні түзірбе. ⁶ Худай хынчатхан кизіні түзетче паза „оолғым“ теен кизіні сохча». ⁷ Хан Худайның түзеткеніне сыдапчатсаңар, піліңер, ол сірерні, Позының оолларын чили, иди түзетче. Пабазы түзетпеен пала пар ба? ⁸ Ноо даа паба-іце палаларын түзедедір. Аннаңар, Худай сірерні түзетпинчетсе, сірер Аның ооллары нимессер, сурас палаларзар. ⁹ Паба-іцебіс пісті түзеткеннерінде, піс оларны улуғлаабыс. Улам тигірдегі Пабабыстың чооғын истерге паза ол оңдайнаң чуртас аларға кирекпіс. ¹⁰ Пістің паба-іцебіс пос хынғанни үр нимеске ле түзет салчаңнар. Худай, тізең, писке туза идіп, Позы осхас ах-арығ поларыбыс үчүн, пісті түзетче. ¹¹ Пісті түзетчетселер, піс өрнминчебіс, че хомзынчабыс. Соонаң, тізең, түзетірген кизи, арығ чүректіг пол парза, ол сыйыхха амыр хоныхты алар. ¹² Аннаңар түс парған холларыңны көдірібізіңер, пос пол парған чүлліріңні хатырыбызыңар. ¹³ Көні чолларча чөрінер: ахсапчатхан кизи частыхпазын, че айдас пол парзын.

Худайның көңніне кірер үчүн хайди чуртирға

¹⁴ Прайзынаң хада ынағ чуртирға, ах-арығ поларға күстеніңер. Иди полбаза, Хан Худайны пирдеези көрбес. ¹⁵ Көріңер, Худайның паарсазынаң сірернің пирдеези хал парбазын. Сірернің араңарда ачығ тамырлар өс парбазын. Олар өсжеткен чирлерде көп кизи ооларына оох парча. ¹⁶ Араңарда чөреечи алай Худайны улуғлабинчатхан кизи пол парбазын. Исав осхас кизилер пір азырал үчүн улуғ оолның үлүзін орнастырыбызарға тимделер. ¹⁷ Сірер пілчезер, соонаң ол пабазының алғазын аларға сағынған. Че иділ парған нимені түзет

полбаан. Харах чазын төгіп ала пабазына алданған даа полза, хыйа тасталған.

Пурунғы паза Наа Молчағ.

¹⁸ Сірер чалынап койчеткен Синай# тағзар, чыплама харасхызар, пүрүңкизер, хазыр чилге чағдабаазар. ¹⁹ Пырғы табызына, хазыр үнге дее килбеезер. Израиль чоны, ол үнни ис салғанда, аны паза испеске тип алданған. ²⁰ Олар «Мал даа пу таға чағдаза, тастарнаң чаалдарға кирек» тип чоохталчатхан чахығдаң хорыхханнар. ²¹ Прай пу нименің хорғыстығ көримиңе сыдаспин, Моисей теен: «Хорығып, халтырапчам». ²² Сірер, тізең, Сион тағзар, Тіріг Худайның саарынзар чит килгезер. Сірер көп ангеллер полчатхан тигірдегі Иерусалимзер килгезер. ²³ Худайның тун палаларының тигрибинзер# килгезер. Оларның аттары тигірде пазыл парғаннар. Сірер прай кизилерниң Чарғычызы полчатхан Худайзар паза толдыра чахсы, арығ чүректіг кизилеринзер килгезер. ²⁴ Сірер Наа Молчағны пирген Иисуссар паза ханының чачырадызына килгезер. Аның ханы Худайдаң пыро тастирдаңар сурынча. Ол хан Авельниң өс алардаңар сурынчатхан ханынаң тың хысхырча. ²⁵ Көриңер зе, сірерзер айланчатхан Худайдаң төдір полбаңар. Худайның пу чирдегі чахығларын чоохтапчатхан Моисейни истерге хынмаан кизилер хатығлас чох халбааннар. Пис тее, тигірдең чоохтапчатхан Худайны испезебис, улам хызааннадарбыс. ²⁶ Ол туста Аның үни чирни сілігібискен. Ам, тізең, Ол сөс пирген: «Чирни ле нимес, тигірни дее ам даа хатап сілігібизербин». ²⁷ «Ам даа хатап» теени прай чайаан нименің сілігіліп, чох идилеринеңер изестиг киречилепче. Андада сілік полбас ла ниме чат халар. ²⁸ Пис изелбес хан-чирин алчабыс. Аннаңар алғыстап пилеңер. Алғыстап ала, Худайның көңнине килистре Аның нымызына чөрееңер. Пистің Худайыбыс прай нимени чох итчеткен чалын осхас. Аннаңар Аны улуғлааңар паза Аннаң хорығааңар.

Түгенчі үгредіг чоох

13 Удур-төдір, харындастар чили, хынызыңар. ² Иб-чуртыңарға чол чөрчеткен кизилерни кирчедіңер. Пиреелери, иди идип, постары даа плинмин халып, ангеллерни аалчы иттирлер. ³ Харибдегі кизилердеңер сағыныңар. Постарың пиктегде полған чили, оларға сағыссыраңар. Ирееленчеткен кизилердеңер сағыныңар. Оларға, постарың идок ирееленген чили, аяңар. ⁴ Ирепчи палғалызын аарлаңар. Ирлері дее, ипчилері дее киртистіг поларға киректер. Оралысха паза чөрееске сабылғаннарны Худай позы чарғылапча. ⁵ Ахчаа сабылбаңар, пар нимее чөпсиніңер. Худай Пози теен, хайза: «Сини халғыспаспын, сини тастабаспын». ⁶ Аннаңар писке тидімниг чоохтанарға чарир: «Худай мағаа улысча. Мағаа пир дее

нимедең хорығарға кирек чоғыл. Ыырчы мағаа хайдағ чабал ниме ит полар?»

⁷ Устағчыларыңаңар сағыныңар. Олар сірерни Худайның сөзіне үгреткеннер. Олар хайди чуртаанын паза үреениң сағынып, олар киртинген чили киртиніңер. ⁸ Иисус алыспинча: киңее хайдағ полған, пүүн дее, хақан даа андағох. ⁹ Оң-пасха паза пасхаңыл үгредіглерге сірерни сын чолдаң апарыбызарға пирбеңер. Ниме чирге алай чибеске тип чоохтапчатхан үгредіглер нимес, Худай паарсазы чүректеріңни пик итсин. Андағ үгредіглернең айғасчатхан кизилер олардаң пир дее туза албинчалар. ¹⁰ Иерусалимдегі храмның абыстарына пистің тайибиыстаң алған малның идін чирге чарабас. ¹¹ Кизилерниң чазыхтарының үчүн иң улуғ абыс тайыға салылған малның ханын иң ызых орынзар апарчаң. Малның иди, тізең, аал тастында өртелчең. ¹² Аннаңар Иисус таа саар тастында өлген. Иди Ол Позиның ханынаң кизилерни ахтаан. ¹³ Саар тастынзар сығааңар паза Ағаа көберге килскен уйатты хада үлезеңер. ¹⁴ Мында, чир үстүнде, писке сыбыра чуртаңаң саар чоғыл. Пис пүдрилер саарны тилепчебис. ¹⁵ Иисустың пастыра Худайны сыбыра сабландырааңар. Пис Худайның адын саблирбыс. Анзы аастаң сыххан пистің тайибиыс полар. ¹⁶ Кизилерге чахсы идерге ундубаңар. Удур-төдір улызызыңар. Иди иткені Худайның көңнине кирчеткен тайығ полча нооза. ¹⁷ Устағчының чооғын истиңер, ол теен нимени идиңер. Оларға сірерниң үчүн Худайның алнында нандырығ тударға кирек. Аннаңар олар сірерниң арачыларыңардаңар сыбыра сағынчалар. Оларның чооғын иссеңер, олар тоғыстарын өринип ала итчедерлер. Чоох испезеңер, тоғыстарын мөңіссиреп ала идерлер. Анзы сірерниң тузаңарға полбас.

Сурыныстар паза алғастар

¹⁸ Пистің үчүн пазырыңар. Пис хақан даа орта идерге күстенчебис. Аннаңар пистің сағыстарыбыс писті чарғылабинчалар. ¹⁹ Худай мини сірерзер табырах нандыра ыссын тип, улам тың пазырыңар. ²⁰ Иисус Худайның мөгі Молчаан Позиның ханынаң таңмалабысхан. Ол оңдайнаң Ол Позиның хойларының Илбек хадарчызы улыбысхан. Амыр пирчеткен паза Иисусты тірлдірібискен Худай сірерни ноо даа чахсы кирекке пик итсин. Чахсы киректер идип, сірер Аның көңнин толдырчазар. Ол, тізең, Иисус Христостың пастыра сірерде тоғыс апарып, Позиның көңнине кирер иде сірерни алыстырча. Иисусха хақан даа сабланыс ползын! Аминь#.

Түгенчі сөстер

²² Харындастар, мин сірерге пасхан сөстерни чүректеріңе алыңар тип сурынчам. Пу пициим тың узун нимес нооза. ²³ Пиліңер, Тимофей

харындазыбыс харибдең сыхты. Ол пу чағында минзер килзе, мин, сірернең тоғазарға парчатсам, аны хада алып аларбын. ²⁴ Сірернің устағчыларыңа паза прай ах-арығ кизилерге изен читіріңер. Италий

чиріндегі харындастар сірерге изен читірчелер. ²⁵ Сірерге прайзыңарға Худай паарсазы ползын. Аминь.

Иаковтың

Наа Молчағда адалчатхан Иаков аттығ кизилерниң аразынаң Иисустың харындазы, Иерусалимдег Христос тигрибиниң устағчызы, пу пічкти пасханына артых киртинилче. Хай-пирее истезигчилер Наа кинденің прай пічктеринең паза кинделеринең иң пурнада пу пічк пазылған полар тип санапчалар Иаков позының пічиин киртинис оңдайларын чуртасха кирерінде ниигин көрбеен христианнарға пасча. Иаков оларға олаңай чуртаста хайди тудын чөрердеңер сағыстарынаң үлесче, күлүк сағыстаңар, пайдаңар паза чохтаңар, хоп чоохтаңар паза сайғахтаңар, тыстаныстаңар паза сүзүріктеңер сурығларны үзүрче. Иаковтың өөн сағызы мындағ: Худайға киртинисті киректернең киречилебезе, андағ киртинис арачыланьсха ағылбас.

Автор хығырығчаа, Худайға сыннаң киртинчеткен кизи хайди даа Худайға чарас ниме идер тип, сағыс пирче.

Алғас

1 Иаков, Худайның паза Хан-пигибис# Иисус Христостың хулы, сірерге, тарадыл парып чөрген он iki сөбкккк †, пасчам. Изен-хазых полыңар! ††

Худай чолын пазып, икнчлелебе

2 Піліңер, сірерниң киртинистеріңни сынааны тыстанысты төритче. Аннаңар, харындастарым, аймах сынағларға кир парчатсаңар, анзын улуғ өриниске санаңар. **4** Сірер сағыс кир парған, толдыра, читпестер чох кизилер пол парар үчүн, тыстаныс позының тоғызын ит саларға кирек. **5** Сірерниң пиреңерниң Худайдаң пирілген хыйғазы читпинчетсе, Аннаң сурынзын, ағаа пирилер. Худай прайзына, харанмин, уйаттырбин, пиредір нооза. **6** Че көмес тее икнчлелебин, киртинип, сурынарға кирек. Икнчлелеен кизи чилге сабылған талай салғағы осхас. **7** Андағ кизи Хан-пигибистең ниме аларына изенмезин. **8** Iki сағыстанған кизи ноо даа чолында пик турбас.

Көдирілгені паза пазынчыхтатханы

9 Пазындыртчатхан харындас анзына кееркезин – Худай аны иди көдирче. **10** Пай, тізең, Худай аны пазынчыхтапчатханына кееркезин. Ис-пай, чазы чахайағы чили, салых парар, нооза. **11** Күн сыхса, изг пол килче, күн изинне от хурупча, чахайах салыхча, слиин чидирче. Iдөк пай кизи дее позының чолында салых парыбысча.

Сынааны паза хычаландыртханы

12 Сынағ иртчеткен кизи часкалығ. Ол сынағларны турыстығ иртіп алза, Худай Позына хынғаннарға

† Иаков «он iki сөбктеңер» пазып, прай Худай чонынаңар чоохтапча. †† Грек тилинде «изен-хазых» тир орнына «өриниңер» тічеңер.

сыйиин – молчаан чуртасты пирер. **13** Сынағларда пирдеез «Худай мини хычаландырча» тібезин. Худай чабалға сабыла чоғыл, аннаңар Позы даа пирдеезин хычаландыртпинча. **14** Че позының хынығыстарына салынған кизи позын хычаландыртча. **15** Хычаланьс, тізең, чазых# пазап салып, аны төритче. Чазых, тізең, күзине кир парза, өлімни төритче.

Прай чахсы ниме Худайдаң

16 Хынған харындастарым, постарыңны алаахтырынмаңар. **17** Чахсы, толдыра ниме өөртін, тигирдег чарытхыларны чайаан Худайдаң килче. Ол Позы хаңан даа алыспинча, алызар көлекті дее тастабинча. **18** Пісті Аның таллама чайаачызы ползыннар тип сағынып, Ол пісті сынның сөзінең төрит салған.

Худай сөзін искени алай аны толдырғаны

19 Піліңер зе, хынған харындастарым, ноо даа кизи истерге чапчаң ползын. Чоохтанарға, өкпеленерге маңзырабас ползын. **20** Кизи өкпезинең Худайның сыны төрир чоғыл нооза. **21** Аннаңар нинче пар чуртас похсағын, тооза чабалланысты хыйа идип, сірерге пирілген сөсті пазымның чүрекнең алыныңар. Ол сірерниң худыңарны арачылап полар.

22 Посты алаахтырып, сөсті истеечк полбаңар, че аны толдырчатхан кизи полыңар. **23** Сөсті истип ле, че аны толдырбинчатхан кизи позын көриндестең көринчеткен кизее төй: **24** көринип алып, хыйа пастырыбыстох ла, позы хайдағ полчатханын андох ундудыбысча. **25** Сірерни пос итчеткен Худайның чахсы чахиин тирең үгрениңер, аны толдырчатсаңар паза искен нимени ундубинчатсаңар, Худай сірерниң прай киректеріңни алғап пирер.

26 Худайға орта пазырчам тип сағынып ала, олох туста тіліңе сыданминчатсаң, син позың позыңны

алаахтырчазың паза синің пазырғаның пір дее нимее турбинча. ²⁷ Худай Пабабысха арығ, пырозы чох пазырғаны – ол өкістердеңер паза чалғыс чарым халған ипчлердеңер сағыссырааны паза посты пу чуртастың хынығыстарынаң хайраллааны.

Кізілерні талластырбаңар

2 Харындастарым! Хайди сірер, сабланыс Хан-пигине Иисус Христосха киртініп ала, олох туста кізілерні талластырадырзар? ² Пістің чылыға алтын пурбалығ, пай тонанған кızı килзе алай уйан кип-азахтығ чох-чоос кірзе, ³ сірер, пай тонанғанына көріп, «төрзер иртіп одырыңар», чох-чоозына, тізең, «син тігде тур сал» алай «мында, азаам хыринда одыр» тіп салзаңар, ⁴ постарыңа артых алынып, хомай сағыстығ чарғычылар пол парбинчазар ба? ⁵ Истіңер зе, хынған харындастарым! Худай тилекейде чохтарны киртініске пай поларға паза Аның хан-чирін# эленерге таллаан нимес пе? Худай ол хан-чирін Позына хынчатханнарға молчаан нооза. ⁶ Сірер, тізең, чохты нимее салбин полдар. Пайлар сірерні хыйыхтапча ниместер бе? Сірерні чарғаа тартчатханнар олар ниместер бе? ⁷ Сірер постарыңны аданчатхан Иисус Христостың аарлығ адын сөклеткеткен кізілер пайлар ниместер бе?

Хыныс чахиинаңар

⁸ Сірер Хан чахиин (Пічікте «чағыныңа поэзыңа чили хын» теенін) толдырчатсаңар, чохсы итчезер. ⁹ Че сірер, кізілерні талластырчатсаңар, чазых итчезер, чохығ сайбағчылары пол парчазар. ¹⁰ Прай чохығларны толдырып, пиреезин не сайбаан кızı пирдеезин толдырбаанға тиңнелче. ¹¹ Кем «оралыс чөрбе» теен, олох «өдірбе» теен. Че чөрбиндеечетсең, кızıні, тізең, өдір салзаң, син чохығ сайбағчызызың. ¹² Аннаңар кızıні пос итчеткен чохығнаң амоғох чарғыладар кızı чили чоохтанчат паза хылынчат. ¹³ Син айап пилзең, чарғы тузында сини айирохтар. Өлчей чарғыдаң пөзік ниме.

Киртініс паза киректер

¹⁴ Харындастарым! Пиреези «иткен киректерім чоғыл, че киртінізім пар» тізе, ноо тузадыр. Андағ киртініс арачылап полар ба?

¹⁵ Харындас алай пице кисчең киби чох чөрчетсе, пір күннің чиизи дее чох полза, ¹⁶ пирееңер, тізең, «пар, сағыссыраба: чылынарзың, тох поларзың» тізеңер, че кирексеенни пирбезеңер, ноо тузадыр. ¹⁷ Ідөк киртініс тее, сынап иткен киректері чох полза, пос поэзы ла полза, өліг.

¹⁸ Пиреези, тізең, «синің киртінізің пар, минің, тізең, киректерім: киректерің чох киртінізіңні көзіт пир, мин киректерімнең салылған киртінізімні көзіт пирербің» тир. ¹⁹ Син Худай чалғыс ла тіп

киртіңчезің? Чахсы итчезің! Айна-чиктер# дее киртіңчелер паза халтырапчалар. ²⁰ Син, алығ кızı, чохсы киректері чох киртіністің тузазы чоғын хақан оңарып аларзың? ²¹ Адабыс Авраам#, Исаак оолғын тайыға# саларға тимнеп, іди киртінізин көзіткен. Худайның алнында киректернең ахтанған нимес пе? ²² Аның киректері киртінізінең пір полғаннарын паза киректерінең киртінізі тол парыбысханын көредірің ме? ²³ Пічікте «Авраам Худайға киртіңгеннеңер, Ол аны ахталған тіп санаан паза Худайның арғызына адаан» тіп пазылғаны толдырылған. ²⁴ Көрчезер бе, кızı киртініснең не нимес, че киректерінең дее ахтанчатханын. ²⁵ Ідөк чөреес Раав, китегчлерні удурлап, оларны хорғыс чох чолға кирібіскенінең ахтанып албаан ма за? ^{†26} Тыны чох ит-сөбк өліг ниме. Киректері чох киртініс тее ідөк өліг.

Сөс күзі

3 Харындастарым! Піс чарғаа артых тартыларын пілчеткенде, көбізіңер үгретчи поларға күстенмеңер. ² Прайзыбыс таа көп чазых идедірбіс нооза. Кем сөсте чазых итпинче, ол толдыра кızı, поэзының прай даа иди-сөөгине сыдан полар. ³ Мына піс аттың ахсына, чоох иссин тіп, суғлух суғыбысчабыс паза аның ит-сөөгинең устап парчабыс. ⁴ Ідөк керіптер дее: ханча даа улуғ ползыннар, хайдағ даа күстіг чиллер сүр чөрзиннер оларны, чоллапчатхан ээзи улуғ нимес ле тиріг пастыра хынғанни апарча оларны. ⁵ Тіл дее ідөк. Улуғ нимес ле чардығыбыс ол, че көпти ит салча. Көріңердек, кічиг от-чалын даа хайдағ көп ниме өртеп саладыр.

⁶ Тіл – ол от-чалын. Ол чуртазыңны чох ит полар чабал нимее толынча. Тіл көйчеткен көлдең тамылчатханнаңар, аның прай нимені хырчатхан от-чалынға чуртазыңны ағыл полар күзі пар. ⁷ Аң-хустар, чылысхылар, талай малы – прай тіріг-тынның ниме кızı күзіне пазындырт салған, пастырча. ⁸ Тілні, тізең, пирдеези пазын полбинча. Ол тудығ пілбес хыйал. Анда өлім ағылчатхан оо. ⁹ Анынаң піс Худайны паза Пабабысты алғапчабыс, анынаңох Худайны сомнап чайалған кізілерні харғапчабыс. ¹⁰ Пір аастаң алғас# паза харғас сыхча. Іди поларға чарабас, харындастарым. ¹¹ Пір орыннаң сыххан хара суғ тадылығ, олох туста ачығ ағадыр ба? ¹² Харындастарым! Смоковница ағазында маслиналар өзер чоғыл, виноград хырчынында смовалар өспинөкче. Ідөк хара суғ пір саңай тадылығ паза тустығ суғны сығара саппинча.

Өөртін түзірілчеткен хыйға

¹³ Сірер хыйға ползаңар паза Худай ниме киректепчеткенін пілчетсеңер, чохсы киректер ле

† Аннаңар көр: Пурунғы Молчағдағы «Пастағлар» (Бытие) кинде 22:1-18. †† Аннаңар көр: Пурунғы Молчағдағы «Навинің оолғы Иисус» (Иисус Навин) кинде 2:1-16.

идіп чуртаңар. Чахсы киректеріңе махтанминчатсар, андада сірер сыннаң даа хыйғазар. ¹⁴ Че чүрееңерде ачығ істі чохтанысты, тимелісті тутчатсар, хыйғазар тіп махтанмаңар, сыннаң тоғыр чойланмаңар. ¹⁵ Хайда істі чохтаныс паза тимеліс, анда оңдай чоғыл, анда прай ниме чабал. Ол өөртін түсметкен хыйға нимес, че пу чирдең, көңніңердең, айнадаң. ¹⁷ Кізінің өөртін килген хыйғазы – иң пурнада, арығ, анаң амыр, тың тапсабас, сөс истеечи, паарсасха паза чахсы киректерге толдыра, кізілерні талластырбас паза чойырхабас ниме. ¹⁸ Амырға хынчатханнар амырның үренін таарыпчалар. Аның нимізі, тізең, – арығ чүрек.

Худайның холына пиріңер

4 Сірернің араңарда ыырлас паза тоғырланис хайдаң сыхча? Мыннаң нимес пе: иди-ханыңарда чааласчатхан хынығыстардаң нимес пе? ² Хычытанған нимелерің сірерде чоғыл. Өдірчезер паза істі чохтанчазар – че чидін полбинчазар. Тартысчазар паза ыырласчазар – чоғылох. Сурынминчазар нооза. ³ Сурынза даа, ал полбинчазар – постың хынығыстарын толдырарға хынчатханнаңар саба сурынчазар. ⁴ Чөреестер, пилбинчезер бе, пу Худайы чох чуртаснаң ынағласханы, Худайнаң ыырласханы полча. Кем андағ чуртаснаң ынағласча, ол Худайның ыырчызы пол парар. ⁵ Алай сірер Худай Пичиинде# «писте чуртапчатхан хут күннеенче хынча» теенін тик нимее санапчазар ба? ⁶ Че ол аннаң даа улуг паарсасты пирче. Аннаңар чоохталча нооза: «Худай улугзырхостарны тоғыр көрче, пазымнығларға, тізең, паарсазын чайча». ⁷ Аннаңар, Худайның холына кіріңер. Сайтанға# тоғыр улыбызыңар, ол сірердең андада тизіп ойлир. ⁸ Худайға чағдаңар – сірерге Ол чағдирах. Чазыхтығлар, холларың арығлабызыңар, ікі сағыстанғаннар, чүректерің түзедібізіңер. ⁹ Чобалыңар, ылғаңар, сыхтаңар. Хатхы сыытха, өрініс чобаға айлан парзын. ¹⁰ Худайның алнында чамараңар, ол сірерні өөрледібізер.

Кізі соона түспеңер

¹¹ Харындастар, удур-төдір хоп сығарыспаңар. Харындазының соона түсметкен алай аны үзүрчеткен кізі чахығны хоптапча. Чахығны үзүрчетсең, син аны толдырбинчазың, че чарғылапчазың. ¹² Арачылап полар алай чох ит салар Чахығ ээзі паза Чарғычы чалғыс ла. Син чи, пасхаларын үзүрчеткен, кемзің?

Улуғ чоохтанмаңар

¹³ Ам сірер, «Пүүн алай таңда андағ-да саарға парып, пір чылча чуртап, садығнаң айғазып, парыс аларбыс» типчеткеннер, истиңер зе. ¹⁴ Сірер, таңда ниме поларын паза чуртазыңар хайдағ поларын

пилбинчеткеннер! Нимедір сірернің хысха чуртазыңар? Түрчеге килген паза мыңдох чох пол парған оор ол. ¹⁵ «Худай пирзе, тіріг чөрзебіс, анзын алай мынзын идербіс» тир орнына, ¹⁶ сірер көдірілчектеріңнеңер көкеесімненчезер. Ол көкеесімненіс – чабал ниме. ¹⁷ Чахсыны ит полар кізі аны итпинчетсе, ағаа ол чазыхха саналар.

Пайларға сизіндіргі

5 Истиңер зе, сірер, пайлар. Сірерге килиген чобағларыңа ылғаңар паза сыхтаңар. ² Пайыңар чызып парған, кибиңерні көө чіп салған. ³ Алтын-күмүстерің таттап парған. Сірер ізенген пайыңар, чалын чили, иди-ханыңарны чіп салар. Сірер чыынған пайыңар чарғы күнінде сірердең тоғыр киречилир. ⁴ Мына хыраларыңда ас тоғынғаннардаң хыза саап алған чал ахказы аахтапча, ас саапчатханнарның даа аахтааны прайзынаң күстіг Хан Худайның# хулаана читті. ⁵ Сірер чир үстүнде чырғап-мөтеп чуртаазар, чүрек хынғанни полчатчаңар. Чүректерің толыға салар симіс мал сини пол парған. ⁶ Сірер ах-арығ# кізіні, чарғылап, өдір салғазар. Ол сірерге тоғырланмаан.

Иреелесте тыстаныңар

⁷ Че, харындастар, Хан-пиг килерін тыстаныснаң сағыңар. Мына хырачы чирдең аарлығ ниміс сахтапча. Аны алар үчүн, ол наңмыр чаарын часхы-күскүзін тыстанып сағыпча. ⁸ Сірер дее иди тыстаныңар: Хан-пигнің килері чағдапчатханнаңар, чүрееңерні пик тудыныңар. ⁹ Харындастар! Чарғаа хабылбас үчүн, удур-төдір хоптаныспаңар, – мына Чарғычы ізік алнында тур. ¹⁰ Харындастар! Чобағны тобыр парарында паза үр тыстанарында көзідімге Хан Худайның адынаң чоохтап чөрген ухаанчыларны# алып алыңар. ¹¹ Тыстаныста пик тудынғаннарны піс часкалығ тіп санапчабыс. Сірер Иовтың хайди тыстанғанын паза Хан Худай анзын хайди тоосханын пилчезер. Хан Худай айаачы паза нымзах паарлығ нооза.

¹² Харындастарым! Иң пурнада, тигірни дее, чирни дее, пасхазын даа киречее тартып, пирдеезіне молчағ пирбеңер. Че, сірер чарғаа тартылбас үчүн, «йа» теені «йа» ползын, «чох» – «чох» ползын.

Пазырыстың күзі

¹³ Сидікке урунзаң – пазыр. Хайзылары көгліглер бе? Худайға алғастар сарназыннар. ¹⁴ Пірееңер ағырчатса, тигіриб# ах сағалларын# хығыртыңар – Худайның адынаң чыстығ хайах сүртіп, пазырыннар. ¹⁵ Олар киртініп пазырзалар, Худай ағырығ кізіні, чазылдырыбызып, азахха турғыс салар. Ол кізінің иткен чазыхтары, тізең, позыдылар. ¹⁶ Чазыхтарыңны удур-төдір сығарынызыңар. Чазыл парар үчүн, пірсі пірсінің үчүн пазырыңар. Арығ чүректіг кізінің# пазырғаны улуг күстіг ниме. ¹⁷ Илия піс осхас кізі полған.

Наңмыр чағбазын тіп пазырғанында, чирге наңмыр ұс чыл алты ай тўспеен. ¹⁸ Пазох пазырғанда, тигір наңмыр пирген. Чир, тізең, ниміс сығарған.

¹⁹ Харындастарым! Пирееңер сыннаң хыйыс парза, аны саба чолдаң осхырған кизи ²⁰ пілзін: чазыхтығ кизіні саба чолдаң хыйыстырып, аның худын өлімнең арачылап халар паза көп чазыхтарын чабызар.

1 Петрның

Позының пастағы пичиин Петр илчи Римде наа эраның 63 алай 64 чылларында пасхан полар. Пичикти пазарға ағаа илчи Павелнең хада тоғынчатхан Сила тип кизи полысхан. Пичик Кичиг Азияның (сағамғы Түрк чириниң) алтынзархызында орныхчатхан, Павел илчиниң үгретиди сылтаанда төстел парған христиан өмелерине адалып пазыл парған.

Ол туста христианнарға чон аразында чуртирға сидиктең сидик ле пол турған: киртинистері үчүн оларны хыйыхтааннар паза оларға күлгеннер. Христианнарға киртинистең хыйа полыбызып, чуртас оңдайларына тартыл парыбызарынаң постарынаң күрезерге килсчең. Петр оларға киртинистері үчүн, Иисус чили, ирееленерге тимде полардаңар паза ах-арығ чуртирдаңар хатабох чоохтапча. Хан-пиг хатап пу чирге айлан килзе, Позына киртистіг полғаннары үчүн, оларны сыйыхтир. Пу изеніс киртинчеткеннерге чуртастарында урунчатхан прай сидиксинистерін сыдас парыбызарға күс пирер.

Тіріг изеніс

1 Мин, Иисус Христостың илчизи# Пётр, сіерге, иблерінең ырах – Понт, Галат, Каппадок, Асий паза Вифиний чирлеринче – тарасхлап парып чөрчеткен, Худайның таллаан кизілеріне, пасчам †.

² Нимені азынада пөгінчеткен Худай Паба сіерерни, таллап, Худай Худы# пастыра ах-арығ# иткен. Иди Иисус Христостың сөзи хоостыра полып, сіерер Аның ханынаң арығлаларға таллалғазар. Худайның паарсазы паза амыры сіерерде көптелзін.

³ Худай, Хан-пигибіс# Иисус Христостың Пабазы, сабланзын. Аның илбек өлчей пары хоостыра Ол пісті наачыли төриткен. Иисус Христосты өліглердең тірлдіріп, Ол піске тіріг изеністі паза ⁴ тигірде хайраллалчатхан изелбес, арығ, уурабас үлүзібисті пирген. ⁵ Киртиніп ала, сіерер Худайның күзінең арачылалчазар. Худай сіерерни түгенчи тустарда азылар арачыланыхса тимнепче.

⁶ Сіерер анзына өрініңер. Сағамғы туста, аймах-пасха сынағлар иртіп, чобаларға килсчеткен дее полза, өрініңер. ⁷ Анзы киртинистеріңи сынир үчүн кирек. Андада киртинистерің уурап парчатхан алтыннаң аарлығ полар. Алтынны даа сынға отчалыннаң сыныхтидырлар. Сіерерниң киртинистерің сынға сынағны ирт парза, Христос килер туста сіерерге махтас, сабланыс паза аарлас полар. ⁸ Сіерер Аны хаңан даа көрбеен дее ползар, Ағаа хынчазар. Сағам даа, Аны көрбинчеткен дее ползар, Ағаа киртинчезер паза чоохтап таа полбас өрініс сіерерни толдырча. ⁹ Киртинистерің сіерерни арачыланыхса ағылча нооза.

¹⁰ Ухаанчылар#, сіерерге пирілген паарсастаңар ухааннап, ол арачыланых хайди поларын матап истескеннер паза сурастырғлааннар. ¹¹ Ухаанчы кизілерде полған Христостың Худы Христостың

† Понт, Галат, Каппадок, Асий паза Вифиний чирлери сағамғы Түрк чириниң аймахтары.

ирееленистерінеңер паза Аның соондағы сабланызынаңар оларға азынада чоохтаан. Олар анзын хаңан паза хайди поларын истескеннер.

¹² Ухаанчылар, постарының нимес, сіерерниң үчүн анзын итчеткенін Худай оларға ас пирген. Амды, тізең, ол нима сіерерге Чахсы Хабардаңар чоохтаан кизілердең пастыра чарлал парды. Ухаанчылар тигірдең ызылған Худай Худының хоостыра анзын сіерерге чарлааннар. Ангеллер# дее пу хабарның нима полчатханын оңарып аларға хынчалар.

Ах-арығ чуртас чуртаңар

¹³ Аннаңар сағыстарыңны суғлухтабызыңар, сизиктиг тудынып, Иисус Христостың килгені хоостыра сіерерге пирілер паарсасха пар-чох изеніс тудыңар. ¹⁴ Чоох истеечи палалар осхас полыңар. Ит-хан ойнастарына тартылбаңар. Сіерер Иисустаңар Чахсы Хабарны пилбееннеңер анзына сабыл турғазар. ¹⁵ Сіерерни хығыртхан Худай ах-арығ полчатханнаңар, сіерер дее прай киректерінде ах-арығ полыңар. ¹⁶ Аннаңар піди пазылых: Ах-арығ полыңар, Мин дее ах-арығбын нооза.

¹⁷ Худай сіерерниң Пабаңар полча типчезер бе? Че Ол чарғылапчатса, кизілерни талластырар чоғыл, иткен киректері хоостыра чарғылапчадыр. Пу ах-чарыхта чөрчеткен тустарыңны Худайны улуғлап иртіріңер. ¹⁸ Обекелердең алған тик чуртастаң поэдыл парғаннарыңны пилчезер: сіерерниң үчүн уурап парчатхан алтын-күмүснең төлелбеен нооза. ¹⁹ Че сіерерниң үчүн Христостың ханынаң төлелді. Ол, пир чазых# чох арығ хураған чили, ²⁰ тилекей пүткелектөк пу толыға салыларынаңар азынада пөгил парған полған. Че сіерерниң үчүн түгенчи туста килбіскен. ²¹ Аннаң пастыра сіерер Худайға киртин парғазар. Худайға киртиніс паза изеніс аларларың үчүн, Худай, Аны тірлдіріп, Ағаа сабланыс пирген.

²² Удур-төдір Христостың кизілері чили сын чүрекнең хынызар үчүн, сіерер сынның оңдайынча

полып, Худай Худының пастыра сағыстарыңны арығлабысхазар. Худай Худының пастыра сағыстарыңны арығлабызыңар. Удур-төдир арығ чүрекнең хынызыңар. ²³ Сірге чызып парчатхан үрен нимес, мөгі үрен чуртасты пирген. Ол үрен Худайның түгенмес тіріг сөзі полча. ²⁴ Ноо даа кизи өсметкен от осхас. Аның хайдағ даа сабланызы от пазындағы чахайах осхас: от хуруп парча – чахайах салых парча. ²⁵ Че Худайның сөзі хақан даа чітпес. Ол сірге Чахсы Хабарда чоохталған сөс.

Тіріг тасха киліңер

2 Ол оңдайнаң хайдағ даа чабал нимені, хайдағ даа алаахтырысты, чой хылынысты, чой чоохты постарыңнаң хыйа идиңер. ² Сірге, наа төреен палалар чили, сөстің арығ сүдін кирексіңер. Аның сылтаанда, өзіп, арачыланысха чидерзер. ³ Сірге Хан-пигниң чахсызын сынап алдыңар. ⁴ Хан-пигзер киліңер. Ол кизилерниң хыйа иткен, Худайның, тізең, таллап алған аарлығ тіріг тазы полча. ⁵ Сірге постарыңны даа, тіріг тастарны чили, Хут чуртир тураның пүдирине салыңар. Ах-арығ абыстар# полыбызыңар, андада сірге Хут таллаан тайығлар# идерзер. Иисус Христостың сылтаанда ол тайығлар Худайға килістірелер. ⁶ Худай Пичиінде# піди пазыл парған нооза: Мына Мин Сион тағның пазында тура төзін тутчатхан тасты салчам. Ол таллаан аарлығ тас. Ағаа киртінчеткен кизи уйатха кірбес.

⁷ Сірге, киртінчеткен кизилерге, ол аарлығ ниме полча. Киртінминчеткеннерге, тізең, ол пүдирігчилер хыйа ал тастаан тас. Че ол өөн тас пол парды. Киртінминчеткен кизилерге ол харылчаң ниме, кизи аңдарылчаң хайа тас. ⁸ Худай сөзін истерге хынмин, олар пу тасха харылчалар. Худай оларға иди салған.

⁹ Сірге, тізең, таллап алған төлзер, Хан-пигниң абыстары, ах-арығ чоны полчазар. Сірге Худайның кизилеріңер. Сіргені харасхыдаң Позының хайхастығ чариинзар хығыртхан Худай, Аның сабланызын тарадарларың үчүн, сіргені андағ чон ит салған. ¹⁰ Алында сірге Аның чоны полбаазар. Амды, тізең, Худай чонызар. Алында сірге пирдеези айабацаң, амды сірге Худай айапча.

Худайның нымысчылары полып чуртаңар

¹¹ Хынғаннарым, сірге пу чирде килген чон осхассар. Мин сіргедең сурынчам, кизи чүреен ардатчатхан ит-ханның хычыхтаныстарынаң хыйа полыңар. ¹² Пасха чонның аразында сіргені чабал кизилер тип чоохтапчатсалар даа, чахсы ла чөріңер. Худай оларзар килген туста, тізең, олар, чахсы киректеріңні көріп, Худайны саблирлар.

¹³ Хан-пигниң үчүн кизи турғысхан ноо даа үлгүнің холында чөріңер. Прайзының үстүндегі хан даа ползын, ¹⁴ сайбағчыларны хатығлирға, чахсы кизилерни махтирға турғызылған устағчылар даа

ползыннар – чоох истиңер. ¹⁵ Худайның көңні андағ нооза: піс поэбыс чахсы киректерібіснең сағыс таа, піліс тее чох кизилерни тығырарға кирекпіс. ¹⁶ Сірге пос кизіңер. Че сірге Худайның хуларызар. Пос кизилер полчатханнарыңнаң чабал киректеріңні ахтабаңар. ¹⁷ Прайзын аарлаңар, харындастарыңа хыныңар, Худайдаң хорығыңар, ханны улуғлаңар. ¹⁸ Нымысчылар, эелеріңнең хорығып, оларның чооғың истиңер. Амыр, чахсы эелерниң не нимес, че хазыр даа хылыхтығ эелерниң чооғын исчедиңер. ¹⁹ Чобағларында паза тиктең хатығлатханында Худайны сағынчатхан кизіні Худай Позының көңніне алча. ²⁰ Пыролан парған үчүн сохтырғанға тыстанчатсаңар, махтатчаң сылтағларың пар ба? Че чахсы итчеткен үчүн ирее көрчетсеңер, Худай сіргені көңніне алча. ²¹ Худай сіргені иди поларға хығыртхан. Христос сіргенің үчүн ирее көріп, Позы сірге көзидім полған нооза. Сірге дее Аның чолынча парыңар. ²² Ол пир дее чазых итпеен. Аның ахсынаң чой чоох сыхпаан. ²³ Аны сөклееннер, ол, тізең, удур тапсабаан. Ол ирееленген, че пирдеезине хычанмаан. Орта Чарғычының холына ол прай нимезін пирібіскен. ²⁴ Пістің чазыхтарыбысты Ол Позының иди-ханынаң өөре көдірібіскен паза кіреске# хазатырт салған. Ол анзын пістің чазыхха өл парарыбыстың, орта чуртасха, тізең, айлан парарыбыстың үчүн иткен. Аның палығлары сіргені чазылдыр салғаннар. ²⁵ Сірге астых чөрчеткен хойлар осхас полғазар. Амды, тізең, сіргенің чуртастарыңны хайраллапчатхан Хадарчызар айлан килгезер.

Ипчилер паза ирлер

3 Сірге, ипчилер, ідөк ирлеріңнің сөзінең сыхпаңар. Андада Худай сөзін испинчеткен хай пирее ирлер, ипчилеріңнің чуртастары пастыра ла, артых чоохтаспин, Худайға хозыл парарлар. Сіргенің арығ сағыстығ, Худайдаң хорығып чуртапчатханнарыңны көрзелер, оларға пир дее ниме чоохтирға кирек чох полар. ³ Сіргені састы сіліг үрінгені, алтын чазағларны алай кеен кип-азахты кискені нимес, ⁴ че чүректең төріпчеткен нымзах, амыр көңніңерниң уурабас силии чазазын. Худай анзын аарлапча. ⁵ Хақан-да Худайға изенчеткен ах-арығ ипчилер дее, ирлеріңнің сөзінең сыхпин, постарын иди чазацаңар. ⁶ Иди Сарра, Авраамны# хан-пиг адап, аның чооғын исчең. Сірге чахсы ниме итчеткен ползар, паза пир дее нимедең хорыхпинчатсар, Сарраның палалары полчазар.

⁷ Сірге дее, ирлер, ипчилеріңнең чуртап, піліңер: олар порт ідіс осхастар. Оларны улуғлаңар: ипчилер чуртас сыйиин ирлерінең хада аларлар. Андада, пазырчатса, сірге пир дее ниме харығ полбас.

Чахсы киректернің үчүн иреелдерінеңер

⁸ Ол оңдайнаң сірер прайларың пір сағыстығ, кизее ачынаачы, харындас-пицее хынаачы, паарсах, чалахай, пазымнығ поларға кирексер. ⁹ Чабалға чабалнаң, хырызынысха хырызыныснаң нандырбаңар, че алғас# аларға хығыртылғаннарыңны піліп, кизілерні улам алғапчадыңар. ¹⁰ Кем чуртасха хынча паза чахсы күннерні көрері килче, ол кизи ахсын чабал сөстердең, тілін чой чоохтардаң тудынып одырзын. ¹¹ Чабал нимеден хыйа улып, чахсы ние итчет. Амырға тартылчат, ағаа харас. ¹² Худайның харахтары ах сағыстығ кизілерзер көрчелер. Аның хулахтары пазырчатханнарны тыңнапчалар. Че чабал ние итчеткен кизілерні, чир-чарыхтаң чох идбізерге тіп, Худай оларға тоғыр көрче.

¹³ Чахсы ниее күстенчетсер, сірерге пирее кизи хомай идер бе? ¹⁴ Че сын ниеменің үчүн ирее көрчетсеңер, сірер часкалығзар. Олар хорыхчатхан нимеден хорыхпаңар паза сағыссырабаңар.

¹⁵ Хан Худайны# чүректеріңде ах-арығ ал чөріңер. Сірернің ниее изенчеткеннеріңні сурчатхан ноо даа кизее нандырығ пирерге хақан даа тимде улыңар. Пазымнығ кизілерні, улуғлап ала, нандырчадыңар, ¹⁶ арығ сағыстығ улыңар. Андада сірерні чабал тіпчеткен, Христоста иптг чуртапчатханнарыңны сөклеткеткен кизілер постары уйатха кірерлер. ¹⁷ Чабал киректернің үчүн ирее көргенче, Худайның көңнінче чахсы киректернің үчүн иреелензе артых полар.

¹⁸ Христос пір хати пістің үчүн иреелен парған. Орта чуртапчатхан Позы сайбағчыларның үчүн ирееленген. Ол анзын пісті Худайзар ағыларға тіп иткен. Христос кизи чили өдірт салған, че Худынаң тіріл парған. ¹⁹ Ол пиктегдегі хуттарзар Хуттаң пастыра түзіп, үгреткен. ²⁰ Ол Худайның чооғын испинчеткен кизілер полған. Ной керіп пүдірчеткен тустардох Худай оларға үр тыстанған. Ол керіпте көп нимес, сигіс кизи суғдаң арачыланып алған. ²¹ Амды піс тее суғ пастырох кіреске түсчебіс#. Че анзы кизінің идінің кірін арығланғаны нимес. Ол Худайзар арығ чүректіг# айланғанын таныхтапча. Иди кіреске түскені Иисус Христостың тірілгені пастыра сірерні арачылапча. ²² Иисус Христос Худайның оң холында одырча. Хақан Ол тигірзер өөрлебискеніңде, Аның чооғын ангеллер паза үлгүлер паза күстер ис сыхханнар.

Худайның көңнінче чуртирға

4 Христос пістің үчүн иди-ханын иреелеткен. Сірер дее олох пөгіннең тирін салыңар. Иди-ханын иреелетчеткен кизи чазых идерін тохтатча нооза. ² Ол оңдайнаң кизи пу чирде чуртирға хала парған тусты, хычаланыстарына сабылбин, Худайның көңнінче чуртапча. ³ Ирткен туста сірер илееде үр Худайы чох кизілернің оңдайынча

полғазар нооза. Сайбах хылынғазар, оралысха, искее салынғазар. Сірер, күлет саап, араға ис чөргезер паза, чахығдаң тоғыр хылынып, худай омалап иткен нимелерні улуғлаазар. ⁴ Амды сайбахха паза күлетке хада салынминчатханнарыңа хахап, олар сірерні сөклет чөрчелер. ⁵ Че олар Худайның алнында нандырығ тударлар. Ол өліглерні паза тіріглерні чарғылирға тимнен салған. ⁶ Аның үчүн өліглерге дее Чахсы Хабар чарлалған. Олар кизілер чили ит-хан хоостыра иткен киректерінің үчүн чарғылатханнар. Анзы Худайның оңдайынча хут пастыра чуртирлары үчүн иділген.

⁷ Че прай ниее тоозыларына чагдап одыр. Аннаңар чахсы, орта сағынып ал турыңар, пазырчатсаңар, сизіктіг улыңар. ⁸ Иң пастағызында удур-төдір матап хынызыңар. Хыныс көп чазыхты чаап парыбысча нооза. ⁹ Кибіренмин, удур-төдір аалласчадыңар. ¹⁰ Сірер полғаныңар Худайдаң сыйых алғазар. Чахсы устағчы улып, Худайның пу оң-пазы паарсазынаң иптг тuzаланыңар паза удур-төдір улызызыңар. ¹¹ Чоохтанарға салылған кизи Худай сөстерінең чоохтанзын. Пылызарға салылған кизи Худай пирчеткен күснең тuzаланзын. Худай Иисус Христостаң пастыра сабланзын. Худайға хақан даа сабланыс паза күс ползын! Аминь#.

Христос чили ирееленерге уйатпаңар

¹² Хынғаннарым! Отнаң өртетчеткен чили сынаттырханнарыңа үрүкпеңер. Ол сынағларны пасхаңыл ниее санабаңар. ¹³ Христостың ирееленістерінде араласчатханнарыңа өрініңер. Ол Позының сабланызында килзе, сірер өрінерзер, сірернің чүрееңер өрлир. ¹⁴ Сірерні Христостың адының үчүн сөклетчетселер, сірер часкалығзар: сабланыстың Худы, Худайның Худы сірерге түскен нооза. Тігілер аны хырысчалар, сірер, тізең, саблапчазар. ¹⁵ Сірер ирееленчетсер, тізең, ол ниее өдірістің, оғырластың, чабал иткеннің, пасха кизінің киректеріне кірісчеткеннің үчүн полбазын.

¹⁶ Христостың кизісі чили ирееленчеткеннің үчүн уйатпа, андағ үлүс үчүн Худайны сабла.

¹⁷ Амды чарғы тузы чит килді нооза. Ол Худайның ибінең пасталыбызар. Чарғы пістең пасталар полза, андағда Худайның Чахсы Хабарының сөзін испинчеткен кизілернең ниее полар? ¹⁸ Ахтатхан кизи чадап арачыланчатханда, андағда Худайны улуғлабинчатхан, чазыхтыг кизінең ниее полар? ¹⁹ Аннаңар Худайның көңнінче ирее көрчеткен кизілер, киртістіг Чайаачаа тыннарын пир салып, чахсы ниее итчетсіннер.

Улуғ-кічиге үгреде чоохтааны

5 Мин сірернің тигриблеріңнің# ах сағалларына айланчам. Мин дее идөк ах сағалбын#, Христостың ирееленістерінің

киречізібін, тұрче поларынаң азыл парар Аның сабланызының араласчызыбын. ² Худайның өөрін хадарыңар. Олардаңар, ирик чохтаң на нимес, пос көңнінче Худай хынар иде сағыссыраңар. Анзын, посха хараспин, хынып идиңер. ³ Худайның үлүзін ээленмеңер. Постың өөріне көзидім полыңар. ⁴ Өөн хадағчы килзе, сірерге тұгенмес сабланыстың сыйи пирилер.

⁵ Сірер дее, чииттер, улуғларның чооғын исchediңер. Удур-төдір пазымнығ хайызыңар. Худай көкеесімнердең тоғыр күресче, пазымнығларға, тізең, паарсазын читірче. ⁶ Ана иди, тузы читсе, Худай сірерни көдірібіссін тіп, Аның күстіг үлгүзине кіріңер. ⁷ Худай сірердеңер сағынча. Аннаңар прай сағыссырастарыңны Ағаа салдырыбызыңар.

⁸ Китеніңер, сизіктіг полыңар. Ыырчыңар, сайтан#, ыыран чөрчеткен ала парыс чили, кемни чібізерін тілеп чөрче. ⁹ Пик киртіністеріңнең ағаа тоғырланыңар. Тилекейдегі пасха даа харындастарыңа андағох ирееленістер көрерге килісчеткенін пілчезер нооза. ¹⁰ Сірерге өң-пазы

паарсазын пирчеткен Худай Христостың пастыра сірерни тұгенмес сабланысха хығыртхан. Сірер ирееленісті тұрче ле көрерзер, че Худай Позы сірерни пик ит салар, күстеріңни хатап кирип, сірерни сыдамах ит салар. ¹¹ Аның хақан даа сабланыс паза үлгү ползын. Аминь.

¹² Мин мыны Силуаннаң пастыра хысхахаhti пас салдым. Мин аны киртістіг харындазыбысха санапчам. Сірерниң көңніңерни көдір пирерге паза прай пу ние Худайның сын паарсазы полчатханын киречілирге сағынчам. Пу паарсаста сыбыра полчадыңар.

¹³ Сірернең хада таллалған Вавилондағы Худай чоны сірерге изен читірче. Ідök оолғым Марк сірерге изен читірче. ¹⁴ Арығ чүрекнең охсанызып †, удур-төдір изеннесchediңер. Христоснаң хада полчатханнарға прайзына амыр хоних ползын. Аминь.

---

† Еврей кибірі хоостыра иреннер охсанызып изенесchediңер.

2 Петрның

Ікінші пічиин Петр пастағызынаң ікіңе чыл соонаң, үрир алныңда пас салған.

Христианнар өмелерінің аразында пу чылларда хайдағ-да чой үгретчилер сығысхлап килгеннер. Олар Христосха киртінчеткеннерні чазыхтығ хынығыстарын хандырарға көөктиріп одырғаннар. Оларның сөстері паза чуртастары Иисустың үгредиине көлек тастааннар. Олар Хан-пигнің түрче итпинең чир үстүне айланарынаңар молчаан нимее салбааннар. Петр христианнарны киртіністі сайбапчатхан ікнчилестерге салынмасха хығырча. Христосха киртінчеткен кизилерге мының соонаң даа Худайға чарас чуртирға паза прай нимеде Хан-пиге изенерге кирек.

Пу пічк көбізінде Иуданың пічиине төй. Сағамғы истезгчилернің илледезі, пу авторлар, постарының сағыстарын читрері үчүн, пірсі пірсінің пічиинең алай ба ікзі дее үзінчі пічкнең тузаланғаннар тіп, санапчалар.

Христос киртінізін үгринген пурунғы тархынчыларның искиріглері хоостыра Петр илчі, киртінізі үчүн, Павел илчінең пір арада, Нерон хағанның тузында (наа эраның 66 чылында) өдірт салған.

Алғас

1 Сірге, пісти осхас аарлығ киртіністері пар кизилерге, Иисус Христостың нымысчызы паза илчізі# мин, Симон Пётр, пасчам. Орта нимее хынчатхан Худайыбыс паза Арачылағчыбыс Иисус Христос пу киртіністі сірге пирген. **2** Худайның паарсазы паза амыры сірерде көптелзін. Худайны паза Хан-пигбіс# Иисус Христосты улам чахсы піліп одырзар, анзы толар.

Худайны піліңер

3 Худай Позының илбек күзінең піске чуртасха паза Аны улуғлирына прай ниме пирді. Ол нимені піс, Худайны ханча артых пілзебіс, анчоһ көп алчабыс. Ол пісті Позының сабланызын паза чахсызын үлезіп аларға хығыртхан нооза. **4** Ол оңдайнаң Худай піске илбек паза аарлығ молчағлар пирген. Пу молчағларның сылтаанда піс Худайға төй поларға оңдай алчабыс. Че піске тилекейнең устапчатхан, кизіні ардатчатхан хынығыстардаң хыйа парарға кирек. **5** Аннаңар киртіністеріңе чахсыларыңны хозар үчүн прай күзіңерні салыңар. Чахсыларыңа піліс хозыңар. **6** Піліске посха ээлен поларын, посха ээлен поларына тыстан пілерін, тыстан пілеріне, тізең, Худайны улуғлирын хозыңар. **7** Худайны улуғлирына киртіністіг кизилерге хынарын хозыңар. Киртіністіг кизилерге хынарына прай кизилерге хынарын хозыңар. **8** Прай пу ниме сірерде пар полза, ол көптеліп одырза, сірер Хан-пигбіс Иисус Христосты пілерінде түзімніг паза маңнаныстығ поларзар. **9** Че сірер піди хылынминчатсар, харахтаң кинек кизи осхас поларзар. Постарыңның алныңда пір дее ниме көрбинчезер паза алындағы чазыхтарыңнаң# арығланардаңар ундут салғазар.

10 Аннаңар, харындастар, Худай сірерні хығыртхан паза таллаан кизилер полчатханнарыңны чуртастарыңда изестіг киречилерге күстеніңер. Іди итчетсеңер, киртіністеріңнең хаңан даа хыйа парыбыспассар. **11** Андада сірге Хан-пигбіс паза Арачылағчыбыс Иисус Христостың түгенмес хан-чиринзер# хаалха азыл парар.

12 Сірег анзын пілчеткен дее ползар паза сын үгредиңе пік киртінчетсер дее, іди ле ползын тіп, мин мыны сыбыра сағыстарыңа кирчедербін.

13 Мин парда, прай пу нимені сағыстарыңа сиирте чоохтапчатханым орта полар тіп, сағынчам. **14** Итсе, түрче полза, мин сын чирзер парыбызарымны пілчем. Анзын мағаа Хан-пигбіс Иисус Христос азых чоохтаан. **15** Хаңан даа, мин ол парған соонда даа, үгредиимни сағыстарыңда ал чөрерлерің үчүн прай ниме идерге күстенербін.

Пётрның паза ухаанчыларның киречилестері

16 Піс, сірге Хан-пигбіс Иисус Христостың күзінеңер паза Аның килерінеңер чоохтааныбыста, поэыбыс сағын тапхан нимее төстенмеебіс. Піс Аның илбек күзін поэыбыстың хараанаң көргебіс.

17 Хаңан Ол илбек аарласты паза сабланысты Худай-Пабатынаң алғанында, піс анда полғабыс. Андада илбек сабланыс пулудынаң үн истілген: «Пу Минің хынчатхан Оолғым, Ол Минің көңніме тың кірче».

18 Піс анда, ызых# тағда, Иисуснаң хада улып, ол үннің тигірдең тапсаанын искебіс. **19** Пісте ідөк ухаанчыларның# сын киречилезі пар. Сірег, ол сөсті хығырып, чүрекке алчатсаңар, чахсы итчезер. Күн чарии сустал киліп, чүректерінде иртенгі чылтыс өөрлебиспеенче, ол сөс сірге харасхыдағы чарытхы осхас полар. **20** Че піліңер, Худай Пічиинің# хайдағ даа ухаанчылазын кизи поэы чарыт полчаң ниме нимес. **21** Ухаанчыластар

кізінің көңні хоостыра хақан даа пирілбееннер. Ухаанчыластар Худай Худының# устаанынаң Худайның ах-арығ# кизілерінең пастыра чарлалчалар.

Чой үгретчилер паза оларның өлімі

2 Че израиль чонының аразында чой ухаанчылар полғаннар. Сағам даа сірернің араңарда чой үгретчилер сығызарохтар. Олар кизілерге өлім ағылчатхан үгретглер чарлирлар паза оларны өлімінең садып алған Хан-пигнің үлгүзіне тоғырланарлар. Анынаң постарын өлімге табырах ағыларлар. 2 Оларның сооларынча көп кизи парып, оралысха салынарлар. Чон, тізең, анзын көріп, сын киртіністі харғир. 3 Хычыхтарын хандырар үчүн, ол чой үгретчилер сірердең парыстанып, постары сағын тапхан чой ниме чоохтирлар. Оларға чарғы сығарыл парған. Оларның өлерлері чағын.

4 Худай чазыхха түскен ангеллерні# чир түбінің# харасхызына айағ чох тастаан. Анда олар кинчеліг Чарғы күнін сағыпчалар. 5 Худай идок пурунғы тилекейні айабаан, хомай кизілерге чайыхты ысхан. Андада Худай сигіс ле кизіні арачылап алған. Ол Нойның сөбирезі полған. Ной, тізең, Худайны улуғлап чуртирға үгреткен кизи полған. 6 Худай идок Содомнаң Гоморра саарларны чох иткен: оларны ойба-күлге айландыр салған. Ол оңдайнаң Худай Позын улуғлабинчатхан чонны ниме сағыпчатханын көзиткен. 7 Ол саарларның пірсінде чуртаан арығ чүректіг# Лот тип кизи чонның сайбахтыг чуртазына көре ле майыхчаң. Аннаңар Худай аны арачылап халған. 8 Арығ чүректіг кизи Лот, ол чонның аразында чуртап, оларның полчатханнарын күннің көріп паза истип, тың ирееленген. 9 Пу кирек Худайны улуғлапчатхан кизілерні Хан Худай# хычыхтаныстаң арачылирға пілчеткенін көзитче. Ол, хомай кизілерні хатыглап, чарғы күніне хайди ағыларын даа пілче. 10 Пу чарғы күні улам ит-ханның кірліг хычыхтаныстарына салынчатхан паза Худай үлгүзінең хыйа полчатхан кизілерні сағыпча.

Андағ чой үгретчилер иртинчелер, ниме хынза, аны итчелер. Олар сабланыстыг ангеллерні дее, нимее салбин, сөклекчелер. 11 Че кизідең хай-хай күстіг, арбын ангеллер Хан Худайның алнында чой үгретчилерні хырыспинчалар, олардаң тоғыр киречилебинчелер. 12 Чой үгретчилер, тізең, сас аңнар ла чили, пір дее ниме сағынминчалар, ит-ханнары тартхан хоостыра пол чөрчелер. Олар постары оңарбинчатхан нимені хырысчалар. Сас аңнар, тізең, кизее туттырып, өлерге төріпчелер. Пу кизілер дее идок чох идилерлер. 13 Олар постары иткен сайбағларының үчүн хатығладарлар. Күн хараанаң чалтанмин, постарының хычыхтаныстарына салынчалар, көңілерін тосхырчалар. Олар сірерні уйатха суччалар паза, сірернең хада азыранып, сірернөк кірнең порап

салчалар. Олох туста сірерні алаахтырып алғаннарына өрінчелер. 14 Чой үгретчилер чөреечи ипчилерзер ле көрчелер, чазыхха тартыларға хақан даа тооспастар. Олар нымзах хылыхтыг кизілерні постарына тартып алчалар. Чой үгретчилернің чүректтері чабы поларға үгрет парғаннар. Че Худай оларны харғап салған. 15 Олар орта чолдаң хыйызып, астых чөрчелер. Восорның оолғы Валаамның чолынча парчалар. Валаам ахчаа чалланып, чабал киректи идерге тимде полған. 16 Че Валаамның чойын тізи эштек илезине сығарған. Тілі чох мал кизи тілінең чоохтан сыххан, ухаанчының алиин тохтатхан.

17 Ол чой үгретчилер хуруп парған хара-суғ осхастар. Олар хазыр чил сүр чөрчеткен пулуттар, тубан осхастар. Худай оларға харасхының түбінде хақанға даа орын тимнеп салған. 18 Чой үгретчилернің чоохтары көкеесім, сөстері, тізең, тик. Олар астых чөрген кизілердең наа ла азырылып, сын чолға сыхчатхан кизілерні, ит-хан хычыхтаныстарына салынарға көөктіріп, посха тартып алчалар. 19 Ол чой үгретчилер кизілерге пос чуртас молчапчалар. Сынында постары хычыхтаныстарының хуллары. Пірее ниме кизіні ээлензе, ол кизи аның хулы пол парча нооза. 20 Кизілер, Арачылағчыбыс паза Хан-пигібіс Иисус Христосты піліп алып, пу чирнің кірінең озып алчалар. Че пу чирнің кірі оларны, пазох тудып алып, пазынып алза, олар позаалахтағызынаң хай-хай чабал пол парчалар. 21 Арығ чүректіг кизілернің чолын піліп алған соонда олар постарына пирілген ах-арығ чахығлардаң аар айланыбыссалар, андағда оларға ол чолны пілбеені артых поларчых. 22 Оларның хылынғаннары «Адай хусхағына айланадыр» паза «Сосханы чууп таа салза, олох ла палғасха кір парар» теені сын полчатханын киречилепче.

Иисустың айланарын молчааны

3 Хынғаннарым! Пу минің сірерге пасчатхан ікінчи пічим. Пу сын үгретгидеңер хатап пазып, сірерні орта сағынзыннар тип хынчам. 2 Алында ах-арығ ухаанчылар чоохтаан сөстерні паза илчлериңнең пастыра Хан-пигібіс паза Арачылағчыбыс пирген чахиин ундубазыннар тип сағынчам. 3 Иң пурнада мыны пілерге кирек. Түгенчи күннерде# сірерзер чабал хынығыстарына тартылчатхан кизілер килерлер. Олар, сірерні нимее салбин, сірерні сөклек, 4 піди тирлер: «Килерім теені хайдадыр? Обекелер ол парғаннар, че тилекей идок ле турча паза чир чайалған тустаң ала алысханы чоғыл». 5 Ол кизілер тигірнең чир Худайның сөзінче чайалғанын санға аларға хынминчалар. Чир суғдаң пүткен, суғдаң сыххан. 6 Аннаңар пурунғыдағы тилекей чайых суунаң чох иділ парған. 7 Хан Худайның чахиин хоостыра пүүнгі тигірнең чир от-чалыннаң чох идилер үчүн

хайраллалча. Ол чарғы күнінде, Хан Худайны улуғлабинчатхан кизилерни чох итчең күнде, полар.

⁸Хынғаннарым! Хан Худайға пір күн пір муң чыл осхас полчатханын ундубаңар. Муң чыл, тізең, Ағаа пір күн осхас. ⁹Пиреелері, Хан Худай молчаан нимені соона салдырча тіп сағынчатханнары, алчаастанчалар. Хан Худай, тыстанып ала, сағыпча. Ол пирдеезин өлзін тіп сағынминча. Худай прайзын, чазыхтарын тастап, Позынзар айланарға маңнан халзыннар тіп хынча. ¹⁰Хан-пигнің чарғы күні, оғыр хараазын кинетін кірбіскен чили, чиде салар. Ол күнде суулабинаң тигір чох пола халар. Анда прай ниме, көйіп, чох иділ парар. Чир, тізең, паза чирдегі прай ниме чох пол парар. ¹¹Иди прай ниме идилер полза, сірерге хайдағ кизи поларға кирек? Сірер ах-арығ чуртирға паза Худайны улуғлирға кирексер. ¹²Худайның чарғы күнін сағып ала, иди чуртаңар паза ол күн табырах килер үчүн прай ниме идиңер. Ол, тигір көйіп, чох идилер, тигірдегі прай ниме изіге хайылар күн полар. ¹³Піс, тізең, Хан Худай молчаан наа тигірни паза наа чирни сағыпчабыс. Анда прай кизилер Худайның оңдайынча чуртирлар.

¹⁴Хынғаннарым! Ол күнни сағып, Худайның алнында арығ көңніліг, чазых чох поларға күстениңер. Анынаң чаразып чуртаңар. ¹⁵Хан-пигнің тыстанып ала сағаанын арачыланисха оңдай пирчеткеніне санаңар. Худай пирген хыйғазы хоостыра хынған харындазыбыс Павел піске аннаңар пасхан полған. ¹⁶Аннаңар ол поэның прай пічіктерінде пасча. Аның пічіктерінде пілерге сидік пиреө нимелер парлар. Анзын үгредіг чох паза киртіністері пик нимес кизилер саба чарытчалар. Олар Худай Пічиинің пасха даа орыннарын иди ит салчалар. Ол оңдайлары оларны постарын өлімге ағылчалар.

¹⁷Хынғаннарым! Мыны пілчеткеннеріңде, сизініп одырыңар. Андағда сірер Худай үлгүзіне чарадынминчатхан кизилернің алчаастарына тартыл парыбыспассар паза пик пілістеріңнең хыйыспассар. ¹⁸Хан-пигбіс паза Арачылағчыбыс полчатхан Иисус Христостың паарсазы паза Аны пілері сірерге хозылзын. Ағаа сағам даа паза хақан даа сабланыс ползын. Аминь#.

1 Иоанның

Пу пічіктің пасхан оңдайы паза сағыстары аның авторы төртінчі Чахсы Хабарның ээзі Иоанн илчі полчатханын көзітче. Христианнар кибірі хоостыра, Иоанн пу пічікті Эфес саарда чуртапчатхан туста, наа эраның 90 чылларында пас салғанға саналча.

Ол туста Христос тигриблерінің аразында Иисус Христостаңар паза христиан киртінізінеңер чой үгредіглер алғым тарадыл сыхханнар. Үгретчилернің хай піреелері, Худай Оолғы пу чирдегі чуртазында сын ит-сөөктіг полбаан тіп, таласханнар. Олар Иисус Христосты, кізее төөй дее полза, че сынында хызығыс, ағырығ пілбес, иди-сөөгі чох хут полған тіп, чоохтачаңнар. Чазыхтаңар паза чазыхтаң арачыланардаңар олар саба үгреткеннер.

Аннаңар Иоанн позының пічиінде Христос киртінізінің сын үгредии хайдағ полчатханын чарытча. Худай, кизи улыбызып, кизилерге Позының хынызын читірген паза пістің үчүн Позының тынын пир салған. Сын христианнар Иисуснаң пик палғалыстығлар, аның хынызын посха алынчалар паза аны пасха кизилерге сыйлирға хынчалар.

Иисус Христос – чуртас пирчеткен Сөс

1 Чуртас пирчеткен Сөстеңер сіреге пасчабыс. Ол чир чайалғалахтох пар полған, піс, тізең, Аны искебіс, харахтарыбыснаң көргебіс, көрглеп, холларыбыснаң теңебіс. **2** Чуртас пирчеткен Сөс иле сыхханда, піс Аны көргебіс. Көріп, Аннаңар киречілепчебіс. Пабабыснаң хада полған паза піске көрінген мөгі чуртастаңар# сіреге искірчебіс. **3** Піснең пир палғалыстығ поларларың үчүн, сіреге позыбыстың көрген, искен нимелерібістеңер искірчебіс. Піснең палғалысханы, тізең, Пабанаң паза Аның Оолғы Иисус Христоснаң палғалысханы полча. **4** Өріністерің толдыра ползын тіп, сіреге пу пічікті пасчабыс.

Чарыхта чөріңер

5 Мына Иисус Христостаң искен паза аны сіреге искірчеткен чахсы хабар: «Худай – Чарых. Худайда пир дее харасхы чоғыл». **6** Худайнаң палғалызыбыс пар тіп чоохтанчатсабыс, че постарыбыс харасхыда чөрчетсебіс, андада піс чойланчабыс паза сын нима итпинчебіс. **7** Худай чарыхта чөрчеткен чили, піс тее чарыхта чөрчетсебіс, андада прайзыбыс пир палғалыстығ пол парчабыс, Худай Оолғының Иисус Христостың өлімі, тізең, полған на чазыхтаң# пісті арығлапча. **8** Пісте чазых чоғыл тіпчетсебіс, андада піс позыбысты алаахтырчабыс, паза пісте сын нима чоғыл. **9** Чазыхтарыбыстаңар пыросынзабыс, Худай, Позының сөзіне турыстығ полип, орта нимее хынып, піске чазыхтарыбысты позыдар паза ноо даа чой нимедең пісті арығлир. **10** Чазых итпеебіс тіп чоохтанчатсабыс, андада Худайны чойға санапчабыс, чүреебісте, тізең, Аның сөзі чох поладыр.

Наа чахығ паза иргі чахығ

2 Палаларым! Мин сіреге, чазых итпезиннер тіп, пу нимені пасчам. Че сірернің пірееңер чазых ит салза, Худай Пабаның алнында пістің алныбыс алчаң Иисус Христос пар. Ол ах-арығ# нооза. **2** Ол пістің паза пістің не нимес, че прай чир үстүндегі кизилернің чазыхтары үчүн тайыға# салдыртхан.

3 Худайны пілчеткенібісті хайди піліп алчабыс? Аның чахығларын толдырып. **4** Пірее кизи «Мин Худайны пілчем» тіпчетсе, че Аның чахығларын толдырбинчатса, ол чой кизи, анда сын нима чоғыл. **5** Худайда полчатханыбысты хайди піліп алчабыс? Худайның сөзін толдырчатхан кизиде Худайға хыныс пөзиине чит парча. Анзын көріп, піліп алчабыс! **6** Худайда полчам тіпчеткен кизее Иисус Христос чили чуртирға кирек.

7 Хынғаннарым! Мин сіреге наа чахығны нимес, че иргі чахығны пасчам. Пу пурунғы чахығ, сірер Христосха киртін сыххан тустох искен чахсы хабар. **8** Че мин пасчатхан чахығ наа чахығ улыбохча. Пу чахығ Иисус Христостың паза сірернің чуртазыңарда сыннаң пар. Аннаңар харасхы иртче, аның орнына сын чарых чарытча. **9** Позынаңар «Чарыхта полчам» тіпчеткен, че харындазын хырт көрчеткен кизи ам даа харасхыда чуртапча. **10** Харындазына хынчатхан кизи чарыхта чуртапча, аның чазых итчең сағыстар пир дее чоғыл. **11** Харындазын хырт көрчеткен кизи, тізең, харасхыда чуртапча. Харасхы аның харахтарын туу чабысханнаңар, харасхыда чөрче, иди чөріп, хайдар парчатханын даа пілбинче.

Чир-чалбахтағыларның киректеріне хынмаңар

¹² Палаларым! Иисус Христостың өлгені үчүн сірернің пыроңар тасталған, аннаңар сірге пасчам.

¹³ Пабалар! Кемнің иң пастабох пар полғанын пілчеткенең үчүн, сірге пасчам.

Чииттер! Сайтанның# чиңіп алғаннарың үчүн, сірге пасчам.

Палаларым! Пабобысты піліп алғаннарың үчүн, сірге пасчам.

¹⁴ Пабалар! Кемнің иң пастабох пар полғанын піліп алғаннарың үчүн, сірге пас пирдім.

Чииттер! Күстіг полчатханнарың үчүн, Худай сөзін толдырчатханнарың үчүн, сайтанның чиңіп алғаннарың үчүн, сірге пас пирдім.

¹⁵ Сіре пу Худайы чох чир-чалбахха паза андағы нимелерге хынмаңар. Оларға хынчатхан кизінің Худайға хынызы чоғыл. ¹⁶ Чир-чалбахтағы нимелер: кизінің прай нимее хычытанғаны, тоспас харах полғаны, үлгее паза пайға поғдархааны Пабадаң ниместер, че чир-чалбахтилар. ¹⁷ Чир-чалбах паза аның хычытаныстары ирт парадыр, че Худайның көңнін толдырчатхан кизи хақан даа чуртидыр.

Антихрист – Христос ыырчызы

¹⁸ Палаларым! Түгенчі тус чит килді. Антихрист# тилекейге килерінеңер сіре искезер. Амды көп антихристтер сых килгеннер, аның хоостыра піс түгенчі тустың чит килгенін пілчебіс. ¹⁹ Олар пістің арабыстаң сыхханнар, че пістің киртингенібіс чили киртинмин, пісти полбааннар. Пісти полған ползалар, піснең хада халарқыхтар. Че оларның пістең хыйа парыбысханы пісти нимес полчатханын көзітті. ²⁰ Худайның ах-арыф Оолғы, тізең, сірге Худай Худын# пиргеннеңер, сіре прай ние пілчезер. ²¹ Мин сірге сын үгредігні пілбинчеткенеңерің үчүн паспаам. Сіре ол үгредігні пілчезер. Ол үгредігдең пір дее чой ние сыхпазын даа пілчезер. ²² Кемдір ол, чой? Иисусты Мессий# Арачылағчы полбинча тіпчеткен кизи нимес пе зе? Ол Худай Пабаа даа, Аның Оолғына даа киртинминчеткен антихрист полча. ²³ Худайның Оолғына киртинминчеткен кизи Пабазына даа киртинминче. Худайның Оолғына киртинчеткен кизи, тізең, Пабазына даа киртинче. ²⁴ Иисус Христосха киртініп пастаан тустох искен нимелер чүреңерде ползын. Ол тустох искен нимелер чүреңерде полза, сіре Оолғында даа, Пабада даа поларзар. ²⁵ Иисус Христос піске мөгі чуртасты пирерге хынча нооза.

²⁶ Мыны мин сірерні алаахтырарға итчеткен кизлердеңер пас пирдім. ²⁷ Иисус Христосаң пирілген Худай Худы сіреде полча, аннаңар сірерні үгредерге кирек чоғыл. Ол Хут сірерні прай нимее үгретче. Ол сын, Анда чой ние чоғыл. Аннаңар сіре Ол үгреткен ондайча чуртаңар †.

²⁸ Аннаңар, палаларым, Иисус Христосха киртініңер. Андада Ол килзе, піс чалтанмаспыс паза Аның алнында уятпин турарбыс. ²⁹ Сіре, Аның орта итчеткенін пілчетсер, орта итчеткен полған на кизінің Худайдаң төреенін дее пілерге кирексер.

Худай палалары

3 Көріңер зе! Худай Пабобыс піске хайди хынча! Пісті Худай палалары тіп адапча. Піс сыннаң даа Аның палаларыбыс. Чир-чалбахха хынчатхан кизлер, Худайны пілбееннеңер, пісти дее пілбинчелер. ² Хынғаннарым! Сағам даа піс Худай палаларыбыс, че хайдағ пол парарбыс, ам даа пілдістіг нимес. Пілдістіг пол парза ††, Иисус Христостың хайдағ полчатханын көріп, Олох осхас пол парарыбысты пілчебіс. ³ Пу нимее ізенчеткен полған на кизи позы даа Иисус Христос осхас ах-арыф улып одырча.

⁴ Чазых итчеткен кизи Худайның чахиин сайбапча. Чазых Худайның чахиин сайбааны полча. ⁵ Сіре пілчезер, Иисус Христос пістің чазыхтарыбысты позыдарға килген. Аның Позында пір дее чазых чоғыл. ⁶ Иисус Христосха киртинчеткен кизи чазых иде чоғыл. Чазых итчеткен кизи, тізең, Аны көрбеен дее, піліп албаан даа.

⁷ Палаларым! Сіреңің пірдеези хақыртпазын. Иисус Христос чили орта итчеткен кизи позы даа орта кизи. ⁸ Иң пурунғыдаң пеер сайтан чазых итче, аннаңар чазых итчеткен дее кизи сайтанның кизі полча. Худай Оолғы сайтанның киректерін чох идерге килген. ⁹ Худайдаң төреен полған на кизи, чүреенде Худайлығ улып, чазых иде чоғыл. Худайдаң төрееннеңер ол чазых ит полбинча. ¹⁰ Худайның палаларын паза сайтанның палаларын хайди пасхалидырлар? Орта итпинчеткен паза харындазына хынминчатхан кизи Худайдаң төрібеен.

Удур-төдір хынызааңар

¹¹ Сіре Иисус Христосха киртініп пастаан туста искен чохсы хабар мындағ: піс удур-төдір хынызарға кирекпіс. ¹² Піске Каин ‡ чили полбасха кирек. Ол, сайтанның кизі улып, позының харындазын өдір салған. Ноға ол аны өдір салған? Каиннің иткен киректері чабал полғаннар, харындазының, тізең, орта полғаннар. ¹³ Харындастар, сынап сірерні чир-чалбахтағы кизлер хырт көрчетселер, хайхабаңар.

¹⁴ Піс өліг нимеспіс, тірігібіс. Анзын піс харындастарыбысха хынчатханыбыстаң пілчебіс. Харындазына хынминчатхан кизи өлім холында

† «Ол үгреткен ондайча чуртаңар» – пу сөстерні «Ол үгреткен ондайча Христосха киртініңер» тіп оңнирға чарир.

†† «Пілдістіг пол парза» – пу сөстернің орнына «Христос килзе» тіп оңнирға чарир. ‡ Каиннеңер паза аның харындазы Авельдеңер көр Пурунғы Молчағдағы «Пастағлар» (Бытие) киндезін 4:1-16.

полча. ¹⁵ Позының харындазын хырт көрчеткен кизи өдирігчи полча. Андағ кизи мөги чуртастығ полбинчатханын сірер пілчезер. ¹⁶ Иисус Христос Позының тынын пістің арачыланып аларыбыс үчүн пирібіскенде, хыныстың хайдағ полчатханын піліп алғабыс. Піс тее иди тыныбысты харындастарыбыс үчүн пирерге кирекпіс. ¹⁷ Пай чуртапчатхан кизінің, харындазының хызылчатханын көре, чүрее ағырбинчатса, ол кизіде Худайға хыныс полар ба? ¹⁸ Палаларым! Тілнең не, сөснең не нимес, че киректерібіске төстенчеткен сын хыныснаң хынызааңар.

¹⁹ Піс, иди удур-төдір хыныссабыс, Сынға киртінчеткенібісті пілчегіс паза Худайның алнында чалтанмин турарбыс. ²⁰ Худай пісті поэбыстаң артых пілче, Ол прай ние пілче. Аннаңар чүреебіс чазых иткенібістеңер сизіндірзе дее, амыр поларбыс. ²¹ Хынғаннарым! Сынап чүреебіс пісті пыролабинчатса, піс Худайдаң туртухпинчабыс. ²² Худайның чахығларын толдырчатханыбыс паза Аның көңніне кирчеткен нимелерни итчеткенібіс үчүн, Худайдаң ние дее сурзабыс, аны алчабыс. ²³ Худайның чахиы мындағ: Аның Оолғына, Иисус Христосха, киртінери паза, хайди Иисус Христос піске чахаан, иди удур-төдір хынызары. ²⁴ Худайның чахығларын толдырчатхан кизи Худайда, Худай, тізең, ол кизіде поладыр. Худайның пісте полчатханын хайди пілчегіс? Худайның піске пирген Худай Худын алып алып, пілчегіс.

Үгретчилерни сыныхтаңар

4 Хынғаннарым! Чир үстүне көп чой ухаанчылар# тарап парған, аннаңар, урунған на кизее киртінмин, сыннаң оларның пастыра Худай Худы чоохтанча ба тіп, сыныхтап турыңар. ² Кизінің Худай Худынаң чоохтанчатханын хайди піліп аларға чарир? Иисус Христостың кизи полып килгенін поэнына чағын итчеткен кизи Худайдаң полар. ³ Иисус Христостың кизи полып килгенін поэнына чағын итпинчеткен кизи, тізең, Худайдаң нимес. Анда антихристтің худы. Антихристтің килерінеңер сірер искезер, сағам даа ол чир үстүнде. ⁴ Палаларым! Сірер Худайдаңзар, сірерде полчатхан Худай Худы чир үстүндегі хуттаң улуғ, аннаңар сірер чой ухаанчыларны утып алғазар. ⁵ Олар чир үстүндегілер, аннаңар чир үстүндегілерөк чили чоохтанчалар, чир үстүндегілер, тізең, оларны исчелер. ⁶ Піс Худайдаңмыс. Худайны пілчеткен кизи пісті исче, че кем Худайдаң нимес, ол пісті испинче. Мына піди піс сын Хутты паза тайма хутты піліп алчабыс.

Худайның хынызы

⁷ Хынғаннарым! Піске Худайдаң хыныс пирілген, аннаңар удур-төдір хынызааңар. Полған на хынчатхан кизи Худайдаң төреен паза Худайны пілче. ⁸ Худай – хыныс, аннаңар кем хын полбинча,

ол Худайны пілбинче. ⁹ Худай піске хынчатханын хайди көзіткен? Ол Позының чалғыс Оолғын чир-чалбахтағыларзар ысхан, Анынаң пастыра піске чуртас пирер үчүн ысхан. ¹⁰ Худайның хынызы хайдағ? Піс Худайға нимес, че Худай піске пурун хынған, Оолғын, тізең, пістің чазыхтарыбысты арығлаңаң тайығ ползын тіп, чир-чалбахсар ысхан.

¹¹ Хынғаннарым! Сынап Худай піске иди хынғанда, піс тее удур-төдір хынызарға кирекпіс. ¹² Худайны пирдеези хаңан даа көрбеен, че сынап піс удур-төдір хынысчатсабыс, Худай пісте поладыр, пісте Аның хынызы поэинне чит парча. ¹³ Худайның пісте, поэбыс, тізең, Худайда полчатханыбысты хайди піліп алчабыс? Позының Худын піске пиргенінең пілчегіс. ¹⁴ Пабазы Оолғын чир үстүндегі кизлерни арачылирға ысхан. Піс аны көргебіс, аннаңар киречілепчегіс. ¹⁵ Иисус – Худайның Оолғы тіп, ікінчелебин чоохтанчатхан кизіде Худай полча, ол даа кизи Худайда полча. ¹⁶ Піс, Худайның піске хынчатханын піл салып, ол хынысха киртін сыхабыс.

Худай – хыныс. Хыныста чуртапчатхан кизи Худайда, Худай даа ол кизіде поладыр. ¹⁷ Чарғы күнінде хорыхпас ползыннар тіп, хыныс пісте поэинне чит парған. Пістің дее чуртазыбыс пу чир үстүнде Иисусты осхас нооза. ¹⁸ Хыныста хорыхчаң ние чоғыл, поэинне чит парған хыныс хорығарын чох итче. Хорығары хатығлатханнаң килче, аннаңар хортых кизіде хыныс поэинне чит полбинча. ¹⁹ Пурун Худай піске хынған, аннаңар піс тее Ағаа хынчабыс. ²⁰ «Мин Худайға хынчам» тіпчеткен, че харындазын хырт көрчеткен кизи – чой. Харах көзіндегі харындазына хынминчатхан кизи көрінминчеткен Худайға хайди хынар. ²¹ Худай піске мындағ чахығ пирген: Худайға хынчатхан кизи поэнының харындазына даа хынзын.

Худай Оолғына киртініс

5 Иисустың Мессий Арачылағчы полчатханына киртінчеткен полған на кизи Худайдаң төреен. Пабаа хынчатхан полған на кизи, тізең, пабаның төріткен палазына даа хынча. ² Худай палаларына хынчатханыбысты хайди піліп алчабыс? Худайға хынып, Аның чахығларын толдырып, пілчегіс. ³ Худайның чахығларын толдырчатханыбыс Ағаа хынчатханыбысты таныхтапча. Аның чахығларын толдырарға, тізең, тың аар нимес. ⁴ Худайдаң төреен кизи Худайға тоғырланчатхан чир үстүнің күзін чиңіп аладыр. Чир үстүндегі күсті чиңен күс – пістің киртінізібіс. ⁵ Кем чир үстүндегі күсті чиңен? Иисустың Худай Оолғы полчатханына киртінчеткен кизи!

⁶ Иисус Христос суғнаң киреске түскен#, өлімнең иртіп, тізең, пісті чазыхтарыбыстаң арығлаан. Ол суғдаң на иртпеен, че суғдаң паза өлімнең ирткен. Анзынаңар Худайның Худы киречілепче. Хут, тізең, хаңан даа сын нооза. ⁷ Тигірде үс киречі пар: Паба, Сөс паза Худайның Худы. Олар үзөлең пір осхастар.

⁸ Чир үстүндө үс киречи пар: Хут, суғ паза хан. Олар прайзы пір нимені киречилепчелер. ⁹ Піс кизилернің киречилееніне киртінчебіс, че Худайның киречилеені хай-хай улуғ. Худай Позы Оолғынаңар киречилепче нооза. ¹⁰ Худайның Оолғына киртінчеткен кизінің чүреенде ол киречилес пар. Худайға киртінминчеткен кизи, тізең, Худайны чой тип санапча. Худайның Оолғынаңар киречилееніне ол киртінминче нооза. ¹¹ Мына Аның киречилезі: Худай піске мөгі чуртас пирген, ол чуртас, тізең, Аның Оолғынаң килче. ¹² Кемнің чүреенде Худай Оолғы пар, ол андағ чуртастығ поладыр, че чүреенде Худай Оолғы чох кизи ол чуртас чох поладыр.

Мөгі чуртастығ полчатханнарыңны пілңер

¹³ Мин пу нимені сірерге, Худай Оолғына киртінчеткеннерге, мөгі чуртастығ полчатханнарыңны пілзіннер тип пас пирдім. ¹⁴ Піс Худайның көңніне кирчеткен нимелернің хайзын даа сурзабыс, Ол пісті исче. Аннаңар піс Худайдаң сурынарға туртухпинчабыс. ¹⁵ Хақан даа сурынзабыс, Аның прай сурыныстарыбысты

исчеткенің пілчебіс; иди Худайдаң сурып алған нимені алып алчатханыбысты пілчебіс.

¹⁶ Кем харындазының чазых итчеткенің, че ол чазых өлімге апарбинчатханын көрчетсе, аның үчүн Худайдаң алданзын. Худай, тізең, ағаа чуртас пирер. Сынап андағ чазых өлімге апарчатса, мин сірерге «Ол кизидеңер сурыныңар» тібинчем.

¹⁷ Полған на саба нима – чазых, че пар өлімге апарбинчатхан чазыхтар.

¹⁸ Худайдаң төреен ноо даа кизи чазых итпинчеткенің пілчебіс. Худайдаң төреен кизи хайраллалча, сайтан, тізең, ағаа теңминче.

¹⁹ Худайни полчатханыбысты пілчебіс, тикси-тилекейнің чабал күзи алтында полчатханын † даа пілчебіс. ²⁰ Худай Оолғының, піссер килип, сын Худайны піліп алар сағысты піске пиргенің пілчебіс. Піс сын Худайдабыс, Аның Оолғы Иисус Христостабыс. Ол – сын Худай паза мөгі чуртас. ²¹ Палаларым! Постарыңны тайма худаилардаң хайраллаңар. Аминь#.

---

† «Чабал нименең тол пар» сөстерни грек тилинде «чабал» тип оңнирға чарир. «Чабал» сөснең грек тилинде пирееде сайтанны адапчалар. Аннаңар пу сөстерни «сайтанның холында» тип тилбестирге чарир.

2 Иоанның

Пу пічік «Худай таллаан абахайға паза аның палаларына» тіп адал парған. Иди Христос тигриби паза аның араласчылары чайыдып адал парғаннар. Пічіктің авторы Иоанн илчі поэын ах сағал тіп адапча. Анзы аның аарласнаң тузаланчатханын паза пічігін адап ысчатхан тигрибниң араласчыларының полғанының на үчүн нандырығ тутчатханын көзитче. Пастағы пічииндөк чили, Иоанн хығырығчыларын сынға тудынып паза хынызып чуртирға үгретче. Ол идөк Иисус Христос толдыразынаң кизи полғанынаң чараспинчатхан чой үгретидең китенерге сурынча.

¹ Мин, Ах сағал#, Худай таллап алған Ічее † паза аның палаларына чолабит ысчам. Мин сірерге сыннаң хынчам, мин не нимес, че Сынны пилчеткен прай кизилер сірерге хынчалар. ² Ол Сын пісте паза піснең хада хақан даа полар. ³ Худай Пабадаң паза Хан-пигібіс# Иисус Христостаң, Пабаның Оолғынаң, паарсас, өлчей паза амыр хоных сірерге ползын. Прай пу нимелер сында даа, хыныста даа сірернең хада ползыннар.

⁴ Синиң палаларыңның аразында, Худай Пабаның піске пирген чахиин толдырып, сынға хынып чуртапчатханнарны тапханыма тың өрін парғам. ⁵ Мин сағаа, Ічее, наа чахығдаңар нимес, че піске пастабох пирілген иргі чахығдаңар пасчам. Сағам мин, прайзыбыс удур-төдір хынызааңар тіп, синнең сурынчам. ⁶ Хыныс, тізең, – Худайның чахығларын толдырары. Иисус Христостың кизи полып килгеніне киртинмин, чонны алаахтырчатханнар чойлар паза антихристтер# прай чир үстүне тарап парғаннар.

† «Іче паза палалар» теени мында тигрибни паза Худайға киртинчеткеннерни таныхтапчалар.

Оларның тарап парғаннары үчүн, Христосха киртиніп пастаан тустох сірерге пирілген хыныстаңар чахығны толдырып, чуртирға кирексер.

⁸ Ниме үчүн тоғынғабыс, аны чидірбин, Худайның сыйиин прай алып алар үчүн, постарыңны сиргек тудыныңар. ⁹ Христостың үгретидин толдырбин, аны пос оңдайынча алыстырчатхан кизи Худайға киртинминче. Христостың үгретидин толдырчатхан кизиде, тізең, Паба даа, Оолғы даа пар. ¹⁰ Піреези, сірерзер килип, пу үгретидіңи сірерге читірбезе, аны тураа кирбеңер, изеннеспеңер дее аннаң. ¹¹ Аннаң изеннесчеткен кизи аның иткен хомай киректерінде араласча нооза.

¹² Сірерге пасчаң көп нимелерім пар, че ол нимелерни чаңында черниланаң тооза пазарға хынминчам. Өриністерің толдыра ползын тіп, сірерзер килип, көстең көске чоохтазып аларыма изенчем.

¹³ Худай таллап алған пицеңниң палалары сағаа чолабит читірчелер. Аминь#.

3 Иоанның

Ікінші пічииндөк чили, Иоанн илчі позын олаңай ла, ах сағал тип адапча. Пу пічкіті ол Христос тигрибинің Гаий тип аттығ араласчызына пасча. Ол аны хынызын читіргені үчүн махтапча паза хайдағ-да Диотрафтың саба хылынчатханынаң китендірче.

¹ Мин, Ах сағал#, сағаа, аарлығ Гаий, улуғ чолабит ысчам. Син сыннаң минің прай чүреемнең хынчатхан кизімзің.

² Хынғаным! Синің худың хайдағ амыр-хазых, прай позың андағох чахсы паза амыр-хазых пол тип, Худайдаң сурынчам. ³ Харындастар, киліп, синің киртінізіңнеңер искіргеннер. Синің Сынға хынчатханыңнаңар паза аны толдырчатханыңнаңар истіп, мин уғаа өрін парғам.

⁴ Мағаа палаларымның Сынға киртінчеткеннерінеңер истердең артых өрініс чоғыл.

⁵ Хынғаным! Харындастарға, таныс нимес тее харындастарға, полызып, пістің киртінис үчүн ізестіг хылынчазың. ⁶ Харындастарыбыс синің хынызыңнаңар тигрибде# киречілееннер. Оларны, Худай чөпсінер иде чолға тимнеп, үдес салзаң, чахсы идерзің. ⁷ Олар, Христосты сабландырар үчүн, Худай пілбинчеткеннердең пір дее полызығ албин, чолға сыхханнар. ⁸ Аннаңар піс, сыннаң оларнаң хада тоғынар үчүн, андағ кизілерге полызарға кирекпіс.

⁹ Мин тигриб чонына пасхам, че пастых поларға хынчатхан Диотреф пістің сөстерібіске хайығ салбинча. ¹⁰ Аннаңар, килзем, пісті хомайлап, чабал иткенінеңер, прайзына, чазырбин, көні чоохтап пирербин. Ол пісті хомайлаанына даа тоспинча, харындастарны даа позына чағын кирбинче, пасхаларына даа чағын идерге пирбинче, чағын итчеткеннерні тигрибдең сығара сүрче.

¹¹ Хынғаным! Хомай нимее көөкпин, чахсы ниме ит. Чахсы ниме итчеткен кизи Худайни. Хомай ниме итчеткен кизи Худайны көрбеен. ¹² Димитрийдеңер прай чон даа, аның иткен киректері дее, чахсы киречілепчелер. Піс тее іди киречілепчебіс. Пістің киречілеенбістің сын полчатханын сірер дее пілчезер.

¹³ Көп нимедеңер сағаа пазарчыхпын, че черниланаң чаңында пазарға хынминчам. ¹⁴ Түрчедең сағаа тоғазып, көстең көске чоохтазып аларыма ізенчем.

¹⁵ Амыр-хазых пол. Арғыстар даа сағаа чолабит читірчелер. Позыңның арғыстарыңа, полғанына ла, чолабит читір. Аминь#.

Иуданың

Иуда Иерусалимдегі Христос тигрибинің чонын устапчатхан Иаковтың туңмазы полча. (Олар ікзінең Иисус Христостың харындастары).

Позының пічиінде Иуда Христос тигриблерінің чонын хайдағ ла полза чой үгретчилердең китендірче. Олар Христостың үгредиин саба чоохтап, сайбах хылынып, чуртааннар. Иуда Христос чонын Хан пиге киртистіг полып, иптиг тудынарға сурынча.

Иуданың пічии Петрның ікнці пічиине уғаа чағын. Че кем пурнада пасханы – Иуда алай Петр – тың на пилдістіг нимес. Хынза, олар ікзі дее, пічктерін пасчатханда, үзінчі пічкнең тузаланғаннар.

Иуда пірее көзідімнерни чоохтап, «апокрифтерге» кирчеткен пічктерге сылтанчатханы хайығ тартча.

«Апокриф» тіп грек тілбестеенде ле халған паза еврей пічктеріне кирбеен пурунғы еврей кинделерін адапчалар. Христиан тигриблерінің пірееелері пу кинделернің хай піреезін постарының Библияларына кир салчалар.

Алғас

1 Иисус Христостың хулы Иаковтың харындазы Иуда# пасча. Худай ах-арығ# иткен, Иисус Христос хайраллапчатхан кизилерге пасчам.
² Өлңей, амыр паза хыныс сірерге хозылып одырзын.

Чой үгретчилердеңер

³ Хынғаннарым! Пістің прайзыбыстың пар арачылананызыбыстаңар пазарға иткен полғам. Че киртнізібісті хайраллир үчүн, күрезерге көңнілеріңни көдірібізерге кирек полчатханын көр салдым. Пу киртністі Худай хақан-да ах-арығларына пирген нооза. ⁴ Худайны улуғлабинчатханнарның пірееелері сірернің араңарға кіріп алғаннар. Олар постарының чөреес оңдайларын Худайның паарсазынаң ахтапчалар паза пістің Ээбіс полчатхан Худайнаң Хан-пигібіс# Иисус Христосты хыйа итчелер. Ол кизилернің чарғыларларынаңар Худай Пічиінде# хақанох пазылған полған.

⁵ Сірер мыны пилчеткен дее ползар, мин аны сағыстарыңа хатап кирерім килче: Хан Худай# Позының чонын, арачылап, Египеттең сығарған, анаң, тізең, киртніс чох полғаннарын чох ит салған. ⁶ Худай пирген үлгүдең артых үлгүни аларға идіп, Худай көзіт пирген орынны тастап парыбысхан ангеллерни# сағысха кирібізіңер. Худай оларны, оот полбас кинңее пиктебізіп, харасхының түбіне тастабысхан. Анда олар Улуғ чарғы күнін сахтапчалар. ⁷ Содомнаң Гоморраны паза оларнаң хости турған саарларны сағысха киріңер. Андағы чуртағчыларның, пудурғы ангеллерниөк чили, оңдайлары ардап парған. Олар чөреес паза ойнас хылыхтарына салын сыхханнар. Худай, пасхаларына көзідім идіп, оларны успас отха

тастаан. ⁸ Пу сын нимес азых чоохтарға# сабыл парыбысхан кизилернең ідөк полар. Олар ит-ханнарын ардатчалар, Худай үлгүзіне тоғырланчалар паза өөркі пастыхтарны сөкпелчелер. ⁹ Өөн ангел Михаил дее, Моисейнің# сөөгін кем аларынаңар сайтаннаң# таласчатханда, иди полбаан, аны чабал сөстернең пыролабаан. «Худай сини чарғылабыссын» тіп чоохтан салған. ¹⁰ Пу кизилер постары пилбинчеткен нимени хырысчалар. Аңнар чили, нимени пилінмин итчелер, пос постарын чох иттирерлеріне ағылчалар. ¹¹ Чобағ оларға түссін. Олар Каиннің чолынча парчалар нооза. Ахчаох үчүн, Валаам чили, алчаас итчелер. Корей чили удурласчалар, олох чили, өл парарлар. ¹² Сірер хада азыранчатхан чыылығларда олар суғ алтындағы хайалар осхас хорғыстығлар. Чоо сабыныбызарға үр нимес. Олар чил сүр чөрген, наңмырлары чох пулуттарға, күскүде дее чистек пирбинчеткен, чирдең ходырыл парған ағастарға төйлер – тірлбеске өліглер. ¹³ Оларның уйадыстығ киректері, хазыр талай салғағының үстүнде чайхалчатхан көбігі чили, харахха иле көрінчелер. Олар орыннарын тастаан чылтыстар. Худай андағ чылтыстарға харасхының түбінде хақанға даа орын тимнеп салған. ¹⁴ Адамның# соондағы читінчі уйазынаң сыххан Енох пу кизилердеңер пиди ухаанчылаан: «Түбен саннығ ах-арығ ангеллерінең хада Худай килер. ¹⁵ Ол прайзын чарғылир. Ол Позынаң тоғыр иткен киректернің паза чазых# иткен кизилернің хомай сөстерінің үчүн, хатығласха прайларын чарғылап салар». ¹⁶ Андағ кизилер хақан даа чөпсееренмин чөріп, удур-төдір пыролазадырлар. Олар хан ойназына тартыл чөрібісчелер, көкеесімненізіп, махтаньсчалар, пос тузазын на сағынып, чойырхап чөрчелер.

Сизіндіргені паза үгреде чоохтааны

¹⁷ Хынғаннарым! Хан-пигібіс Иисус Христостың илчлери# алында чоохтаан чоохтарын ундубаңар.
¹⁸ Олар сірерге піди теен полғаннар: түгенці тус чит килзе, сірерні сөклепчеткен, чабал хынығыстарына тартылчатхан кизілер сығызарлар. ¹⁹ Ол кизілер чонны ыырластырчалар. Постарының на көңнілерін пілчелер. Олар Худай Худы# чохтар.
²⁰ Хынғаннарым! Пістің ах-арығ киртінізібісте пик турыңар, Худай Худы чоохтаан нимедеңер пазырыңар. ²¹ Худай хынызы сірерні толдырар иде чуртаңар. Іди чуртап, Хан-пигібіс Иисус Христостың, сірерні айап, мөгі чуртас# сірерге пирерін сағыңар. ²² Хомай иткен кизілерге айаңар,

че оларның киректерін чарғылаңар. ²³ Пасхаларын, чазых итчеткеннері үчүн хорығып, арачылаңар. Чалынның оттаң оларны сығара тартыңар, че чазых кірлеен кип-азахтарына теңерге дее хорығыңар.

Прай сабланыс Худайға

²⁴ Сірерні киртіністең хыйа парыбызарынаң арачылапчатхан паза Позының сабланызына сірерні өріністіг, пір чазых чох ағыл полар Худайны сабландырыңар. ²⁵ Прайзынаң хыйға Чалғыс Худайыбысха, Иисус Христос Хан-пигібістең пастыра пісті арачылапчатхан Худайыбысха сабланыс ползын. Ол илбек. Пастағызынаң ала хақанға даа Аның күзі паза үлгүзі пар. Аминь#.

АЗЫХ ЧООХ

Пу кинденің авторына кемни санирында аймах киби́рлер пар. Оларның аразында төртінчи Чахсы Хабарны паза Наа Молчағның үс пичиин пасхан Иоанн илчині Азых пичиктиң авторына санапчатхан киби́р иң алғым тараан. Иоанн пу киндені Домициан хағанның тузында Патмос олтырыхсар ызылған туста наа эраның 90 чылларында пасхан полар. Ол хаған поэзын, Худайны чили, улуғлирын хысхан паза христианнарны айағ чох сүрген. Пасха киби́р илчи Иоанны нимес, анынаң адас кизині кинденің авторына санапча. Пу кинде Пурунғы Молчағдағы ухаанчыларның киби́рин узаратча. Олар чарых, ундулбас омаларнаң тилекейниң тархыны тоозыларынаңар паза түгенциңде чахсы чабалны чиңип аларынаңар чоохтааннар. Пу киндедеги хабар иң пурнада Кичиг Азияның (сағамғы Түрк чиринің) Христос киртинистиг тигрибине айланча. Ол сүрдиртеткен чонға соңар полар нимее изенис төртчеткен нандырығ пирче: Иисус Христос хатап пу чирге айланып, Худайдаң паза Аның чонынаң тоғыр турыбысханнарны саңай чинип алар паза Позына киртистиг кизилерге түгенмес сыйых пирер. Кинде христиан тигрибине сыынчатхан чой үгретчилердең китендиріп пазыл парған.

Сөс алны

1 Пу – Иисус Христос асхан азых чоох#. Аны Худай, түрчедең нима пол парарын Позының нымысчыларына көзит пирзин тип, Иисус Христосха пирген. Иисус Христос, пу азых чоохты ангели# пастыра Позының нымысчызына, Иоаннга, ызып, көзит пирген. **2** Иоанн прай көрген нимелерни – Худайның сөзин паза Иисус Христостаңар киречилести – киречилеен. **3** Мында пазылған нимелерниң толар тузы чағдапча. Аннаңар пу ухаанчыластың сөстерин хығырчатхан кизи часкалығ, пу сөстерни исчеткен, анда пазылған нимелерни толдырчатхан кизилер дее часкалығлар.

Чити тигрибге чолабит

4 Мин, Иоанн, Асий чиріндеги † чити тигрибге# чолабит ысчам. Полған, полчатхан паза килер Худайдаң, Аның үлгү сиреезинің алнындағы чити хуттаң, паза сын Киречидең – Иисус Христостаң паарсас паза амыр хоных сирерге ползын. Ол өлимнең тірилгеннерниң Пастағызы паза чир үстүндеги ханнарның Ханы полча. Ол писке хынған паза Позының ханынаң пісти чазыхтарыбыстаң# арығлаан. **6** Ол пісти Худайының, Позының Пабазының, ханнары паза абыстары# иткен. Агаа сабланыс паза үлгү нинче-нинче чүс чылға ползын! Аминь#. **7** Мына! Ол пулуттарынаң хада килир. Аны полған на кизи көр салар, Аны киреске# хазаан кизилер дее көр саларлар. Прай чир үстүндеги чоннар Аның алнында сыхтирлар. Ана иди полар. Аминь!

† Асий чирі – Рим империясына кирчеткен чир, амғы Турцияның кидерки чирі.

– **8** Мин Альфа паза Омега ††, пасталғаны паза тоозылғаны полчам, – типче полған, полчатхан паза килер өөркі Чайаачы, Прай нимедең күстиг Худай.

Иоанн Патмос олтырыхта

9 Мин, Иоанн, сирерниң харындазыңарбын, Иисус Христосха киртинип, Худайның үлгүзи алтында, чобағларда паза сыдазығда сирернең хадабын. Худай сөзінеңер паза Иисус Христостаңар киречилеенім үчүн, Патмос олтырыхта ызығда полғам. **10** Позырахта, Худай күннде, Худай Худының# күзи мағаа тол парыбысхан, анаң кистимде, пырғы тартхан осхас, өтиг үнни ис салғам:

– Мин Альфа паза Омега, пастағызы паза халғанчызы полчам. **11** Син нима көрчезиң, аны пичикке пас салып, Асий чиріндеги чити тигрибге: Ефес, Смирна, Пергам, Фиатир, Сардис, Филадельф паза Лаодик саарларзар ызыбыс.

12 Кемниң үни миннең чоохтасча тип, көрерге хылчаңнаам.

Көрзем, чити алтын чарытхы. **13** Чити чарытхының ортызында, тізең, Кизи Оолғына# төйи, узун көгенек кис салған, көксине теере чалбах алтын хурнаң хурчан салған кизи турча. **14** Аның састары ах түк паза хар осхас ахтар. Аның харахтары чалыннапчатхан от ла чили көйчелер. **15** Аның азахтары изиг песте хайылдырып урылған хола осхастар, Аның үни, тізең, хорлап ахчатхан суғларның суулазы осхас. **16** Ол оң холында чити чылтыс тутча паза iki сари читиг хылыс Аның ахсынаң сыхча. Аның сырайы күнөрткидеги күн чили чалтырапча. **17** Мин, Аны көр салып, азахтарынзар өлг ле кизи чили түскем. Ол, минзер оң холын салып, теен:

†† «Альфа паза Омега» грек алфавидинің пастағы паза халғанчы букваларының аттары.

– Хорыхпа! Мин пастағызы паза халғанчызы полчам. ¹⁸ Мин тірігбін! Мин өліг полғам, амды, тізең, хақан даа тірігбін. Аминь. Минде чир түбінің# паза өлімнің клүстері пар. ¹⁹ Аннаңар ниме көрчеткеніңни, ниме полчатханын паза мының соонда ниме поларын пас сал. ²⁰ Минің оң холымдағы читі чылтыстың паза читі чарытхының тании мындағ: читі чылтыс – читі тигірибнің ангеллері, син көрген читі чарытхы, тізең, читі тигіриб полча.

Ефестегі тигірибге пічік

2 «Ефестегі тигірибнің ангелине пас пир: Оң холында читі чылтыс тутчатхан паза читі алтын чарытхы аразында пас чөрчеткен Иисус піди типче: ² Сірернің киректеріңни, аар тоғыстарыңны паза сыдасханнарыңны пілчем. Хомай кизілерни көр полбинчатханнарыңны, илцілер# тип аданчатхан кизілерни сыныхтап, оларның чой полчатханнарын илезіне сығарғаныңарны даа пілчем. ³ Сірер сыдас полчазар, Минің адым үчүн көп чобағлар көргезер, че майыспаазар. ⁴ Че сірердең тоғыр чооғым парох. Сірер постарыңның пастағы хыныстарыңны ундуп салғазар. ⁵ Хайди төбін түс парғаннарыңны сағысха кирип, пыросыныңар. Пыросынып, пастап иткен киректеріңни идиңер. Иди пыросынмазар, тұрчедең сірерзер килип, чарытхыңарны орнынаң хыйа ідібизербін. ⁶ Че, николаиттернің итчеткен киректерін хырт көрчеткеннерің чахсы. Мин дее оларны хырт көрчем.

⁷ Истип пілчеткен кизи, Худай Худы тигіриблерге ниме типчеткенін, иссин.

Чиңіс тутхан кизее Худай садының ортызында өсчоткен чуртас ағазының чистегін чіп көрерге пирербін».

Смирнадағы тигірибге пічік

8 «Смирнадағы тигірибнің ангелине пас пир: Үреп, хатап тірилген, Пастағызы паза Халғанчызы полчатхан Иисус піди типче: ⁹ Сірернің киректеріңерни, чобааңарны паза хызылчатханыңарны пілчем. Андағ даа полза, сірер пайзар! Постарын иудейге# сананчатхан кизілер сірерни хайди сөклепчеткеннерін дее пілчем. Сынында олар сайтан# кизілері. ¹⁰ Сірге түзер хыйаллардаң хорыхпаңар. Көрерзер, сайтан, сірерни сыныхтирға тип, хай пиреелеріңни харибге чаап салар. Сірер он күн ирееленерзер. өдірттеечетсер, Мағаа киртінерін тастабаңар, анаң Мин сірге чуртастың сабланыс таниин – веногын, пирербін.

¹¹ Истип пілчеткен кизи, Худай Худы тигіриблерге ниме типчеткенін, иссин.

Чиңіс тутханнарға ікинчі өлім хорғыстығ нимес!»

Пергамдағы тигірибге пічік

12 «Пергамдағы тигірибнің ангелине пас пир:

Ікі саринаң чітіг хылыстың Ээзи піди типче:

¹³ Сірернің киректеріңни, сайтанның үлгү сіреези полчатхан орында чуртапчатханнарыңны паза Минің алныма изестіг турысханнарыңны пілчем. Анда, сайтанның чирінде, Минің сын киречім Антипаның өдірт салған күннерінде дее Мағаа киртінерінең хыйа полбааннарыңны даа пілчем. ¹⁴ Че сірердең тоғыр көмес чооғым парох. Сірернің араңарда ухаанчы# Валаамның † үгредиинче парчатхан кизілер парлар. Хақан-да, Валаамның үгредиине төстеніп, Валак хан Израильнің чонын чазых чуртасха кирген. Иди ол чон, пасха хурайларға салылған тайығ# чиизін чіп, оралызып, ай пораан чуртаан. ¹⁵ Сірернің араңарда Мин хыртыстанчатхан николаиттернің үгредиинче парчатхан кизілер парлар. ¹⁶ Пыросыныңар! Пыросынмазар, Мин, тұрчедең сірерзер килип, хылыс осхас тілімнең оларнаң чаалазарбын.

¹⁷ Истип пілчеткен кизи, Худай Худы тигіриблерге ниме типчеткенін, иссин.

Чиңіс тутхан кизее тигірдең түскен чазырған тамахты †† чирге пирербін. Мин ағаа наа ат-сола пазыл парған ах тасты пирербін. Аны алған кизідең пасха ол ат-соланы пирдеези пілбинче».

Фиатирдағы тигірибге пічік

18 «Фиатирдағы тигірибнің ангелине пас пир:

От чили чалыннапчатхан харахтығ паза холадаң урылған осхас азахтығ Худай Оолғы піди типче:

¹⁹ Сірернің киректеріңни, хынызыңарны, тоғынғаныңарны, киртінізіңерни, прай нимее сыдасханыңарны паза халғанчы киректерің пастағызынаң көп полчатханын пілчем. ²⁰ Че сірердең тоғыр көмес чооғым парох. Сірер позын ухаанчаа сананчатхан Иезавель ‡ ипчидең тоғыр полбинчазар. Ол ипчи Минің нымысчыларымны, оралыстығ оңдайнаң чуртирға, пасха хурайларға салылған тайығ ас-тамахты чирге үгредіп, алаахтырча. ²¹ Мин ағаа чөреечи хылиин тастирға тус пиргем, че ол пыросынарға хынминча. ²² Ол ипчинің чолына кіріп, оралыс чөрген кизілер пыросынмазалар, Мин оларны илбек чобаға кирербін. Ол ипчині, тізең, чадыға кир саларбын. ²³ Мин аның палаларына өлім ызарбын. Кизілер чүректерінің паза сағыстарының сыныхтағычызы полчатханымны прай тигіриблер піліп аларлар. Сірге, полғаныңарға ла, иткен киректерің хоостыра төлеп пирербін.

²⁴ Сірге, тізең, ол ипчинің үгредиинче полбин, сайтанның „тирең чазыттары“ тип адалчатхан

† Валаамнаңар көр: Пурунғы Молчағдағы «Саннар» (Числа) кинде (22–24). †† «Тамах» – манна тип адалчатхан чиис полча. Худай Израиль чонына маннаны хуу чазыда өзөкчеткеннерінде пирген. Мыннаңар көр: Пурунғы Молчағдағы «Сығыс» (Исход) 16. ‡ Иезавель – Фиатирдағы тигірибдегі ипчинің ады. Че пуат Пурунғы Молчағда Израиль ханының ипчинің ады полған. Ол ипчи уғаа чабал, хара хорғыстығ хылыхтығ полған. Көр: Пурунғы Молчағдағы «Ханнардаңар» (Царств) 3-чі кинде 16:31; 18:4 паза «Ханнардаңар» 4-чі кинде 9:22.

нимені пилбеен Фиатирдағы кизилерге, чоохтапчам: „Мин сирерге пасха аар-чүк артпаспын“. ²⁵ Че сағам, Мин килгенче, позыңардағы ла нимелерни хайраллаңар. ²⁶ Чиңс тутхан паза Миниң киректеримни тооза толдырған кизее чоннарнаң устаңаң үлгү пирербин. ²⁷ Ол, тизең, тимир тайахнаң чоннарны хадарар; олар, той идистер чили, чара чачырирлар. Сах иди Мин Пабадаң үлгү алғам. ²⁸ Чиңс тутхан кизее, тизең, иртенги чылтысты пирербин.

²⁹ Истип пилчеткен кизи, Худай Худы тигриблерге нима типчеткенін, иссин».

Сардистегі тигрибге пічк

3 «Сардистегі тигрибниң ангелине пас пир: Худайның чити худын паза чити чылтысты тутчатхан Иисус пиди чоохтапча: Мин сирерниң киректериңни пилчем. Сирердеңер тигрлер тип чоохтасчалар, че сирер өлгизер. ² Худайымның алнында сирерниң иткен киректериңниң турыстыг полғанын көр таппинчам. Аннаңар сиргек полыңар паза пасхаларына, өлімге чагдап парғаннарға, күс кириңер. ³ Нимені искезер паза алып алғазар, аны сағысха кириңер, аны хайраллаңар паза пыросыныңар. Сынап сирер сиргек полбазар, Мин, оғыр ла чили, кинетин килербин, хай туста килгенимни сирер сизинмин дее халарзар. ⁴ Че сирерниң анда, Сардис саарда, постарының кип-азахтарын кирлебеен кизилер парлар. Олар Миннең хада ах кип-азахтыг чөрерлер, олар ағаа турыстыглар нооза. ⁵ Чиңсичи ах кип-азахтыг полар, Мин аның адын чуртас пичиинең хақан даа сии тартпаспын. Пабамның паза ангеллерниң алнында аннаңар киречилирбин.

⁶ Истип пилчеткен кизи, Худай Худы тигриблерге нима типчеткенін, иссин».

Филадельфегі тигрибге пічк

⁷ «Филадельфегі тигрибниң ангелине пас пир: Ол асхан нимені пирдеези чаап полбас, Ол чапхан нимені дее пирдеези ас полбас, Давид# ханның клүзин тутчатхан Сын паза Ах-арыг# Иисус пиди типче: ⁸ Мин сирерниң киректериңни пилчем. Мына көриңер, сирерге изик ас пиргем, аны пирдеези чаап полбас. Пилчем, күзиңер асхынах, че сирер сөстеримни хайраллаазар паза Мағаа киртинеринең хыйа полбаазар. ⁹ Пис иудейлербис тип чоохтанчатхан кизилер сынында андаг ниместер, че сайтанда чой кизилер, ана оларны азахтарыңар түзирербин, олар, тизең, сирерге хынчатханымны пилип аларлар. ¹⁰ Сыдамах полыңар тип пирген чахиимны хайраллааныңар үчүн, Мин дее сирерни сидик сыныхтаг тузынаң хайраллирбин. Ол сыныхтаг, чир үстүндег чоннарны сыныхтирға тип, прай тилекейге ызылар. ¹¹ Мин түрчедең килербин. Чиңс танииңарны – венокты, пирдеези оғырлап парыбыспазын тип, нинче пар нимаңерни пик

тудыңар. ¹² Чиңс тутхан кизини Мин Худай храмында тирег ит саларбын, ол, тизең, храмнаң пир дее сых полбас. Мин ол тирегде Худайымның адын, Позымның наа адымны паза Худайымның саарының – наа Иерусалимниң адын пас саларбын! Пу саар, тизең, тигирдең, миниң Худайымнаң, түзер.

¹³ Истип пилчеткен кизи, Худай Худы тигриблерге нима типчеткенін, иссин».

Лаодиктегі тигрибге пічк

¹⁴ «Лаодиктегі тигрибниң ангелине пас пир:

Ады Аминь полчатхан орта паза сын Киречи, Худай чайаан нимелерниң Пазы пиди чоохтапча: ¹⁵ Сирерниң киректериңни пилчем. Сирер соох таа, изиг дее нимессер. Соох алай изиг полған ползар, хайдаг чახсы поларчых. ¹⁶ Че сирер изиг дее, соох таа нимессер, чылығзар ла, аннаңар Мин сирерни, кирексибин, суғыны чили түкүрбизербин. ¹⁷ Сирер типчезер: „Мин пайбын, пайып пардым, мағаа пир дее нима кирек чоғыл“. Че постарыңның хайдаг часка чох айастыг, тиленчик, харах чох паза чалаас полчатханнарыңны сизинминчезер. ¹⁸ Аннаңар чөп пирчем сирерге Миннең садып аларға: көйчеткен отнаң арығлалған алтынны пайир үчүн; ах кип-азахты, кизип алып, уйдадыстыг хуба чалаазыңарны чабар үчүн; имниг сүрткени, харахтарыңны сүртип, көрер үчүн. ¹⁹ Кемге Мин хынчам, аны, пырозын илезине сығарып, хатыглапчам. Аннаңар, күстеніп, пыросыныңар. ²⁰ Мына Мин, изик алнында турып, тохлатчам. Кем, үнимни ис салып, изик ас пирер, Мин, андар кирип, аннаң хада азыранарбын, ол даа Миннең хада азыранар. ²¹ Чиңс тутхан кизее үлгү сиреемде Позымнаң хада одырар оңдай пирербин, Мин дее иди, чиңс тудып, Пабамнаң хада Аның үлгү сиреезине одырғам.

²² Истип пилчеткен кизи, Худай Худы тигриблерге нима типчеткенін, иссин».

Тигирде пазырғаны

4 Анаң мин, өөр харах тастап, тигирде азыл парған изикти көр салғам, пырғы табызы осхас, алындох искен үн, тизең, мағаа теен:

– Сых пеер, мин сағаа, мының соонаң нима пол парарын көзит пирербин.

² Пир саңай Худайның Худы мағаа тол парыбысхан, тигирде, тизең, үлгү сиреези турған, анда Кем-де одырчатхан. ³ Ол үлгү сиреезинде Одырчатханы аарлыг яшма паза сердолик тастар чили чалтырапчатхан. Үлгү сиреезиниң ибیره изумруд осхас тигир хуры полған. ⁴ Ол үлгү сиреезиниң ибیره чибирги төрт үлгү сиреези. Анда ах кип-азахтыг чибирги төрт ах сағал, пастарына алтын венки салып, одырған. ⁵ Иң өөн үлгү сиреезинең чалыннар сағылысчатханнар, күгүрт күзүрпчеткен паза табыстар истилчеткеннер. Үлгү сиреезиниң алнында чити чарытхы көйче. Ол Худайдаң сыххан чити хут.

⁶ Үлгү сиреезиниң алнында кристалл осхас сүлейке талай.

Үлгү сиреезиниң ортызында паза ибیره төрт аң. Аңнарның алныларында паза арғаларында харахтар. ⁷ Пастағы аң ала парысха төөй полған, икнчизи – пуғацахха, үзинчизи – кизи сырайлығ, төртнчизи, тизең, учухчатхан хара хусха төөй полған.

⁸ Төрт аңның полғанының на ибیره алтылар ханат паза исти-тастында харахтар полғаннар. Ол аңнар хараа-күнөрте тохтабин хысхырысчалар:

– Ах-арығ, ах-арығ, ах-арығ өөркі Чайаачы,
Прай нимедең күстиг Худай!

Ол полған, пар паза килер!

⁹ Аңнар үлгү сиреезинде одырчатхан, хақан даа тириг Худайға сабланыс, аарлас паза алғыс сөстерин хысхырчатхан туста, ¹⁰ чибирги төрт ах сағал, үлгү сиреезинде одырчатхан Худайның алнында, тўндере тўзип, хақан даа тириг Худайға пазырчалар.

Постарының веноктарын, Аның үлгү сиреезиниң алнына салып, чоохтапчалар:

– ¹¹ Өөркі Чайаачы,

Пу тилекейде прай ниме Синнең
паза Синиң көңнчече чайалғаннаңар,
Син сабланысха, аарласха паза үлгее
турыстығың.

Пичик паза Хураған

5 Анаң мин үлгү сиреезинде одырчатхан Худайның оң холында iki саринаң пазыл парған паза чити таңманаң чаба пазылған пичикти көр салғам. ² Мин күстиг ангелни көр салғам. Ол хысхырып сурған:

– Кем, пу таңмаларны суурып, пу пичикти азыбызарға турыстығы?

³ Че тигрде дее, чир үстүнде дее, чир алтында даа, ол пичикти азып, аның истнзер көрбизер кизи табылбаан. ⁴ Ол пичикти азып, анда пазылған нимени хығырарға турыстығы кизи табылбаанына мин тың ылғаам. ⁵ Андада ах сағалларның пирси мағаа теен:

– Ылғаба! Көр, Иуданың [†] сөөгине кирчеткен Давидтиң ^{††} төлінең сыххан ала парыс чиңис тутты. Аның, чити таңманы суурып, пу пичикти азар үлгүзи пар.

⁶ Андада мин үлгү сиреезиниң ортызында турчатхан Хурағанны көр салғам. Ол тайыға соғылған малға төөй полған. Ол пайаағы төрт аңның паза ах сағалларның аразында турған. Хурағанның чити мўўзи паза чити харағы пар полған. Ол харахтар Худайның прай чир үстүне ызылған чити худы полған. ⁷ Хураған, пас парып, үлгү сиреезинде одырчатхан Худайның оң холынаң пичикти алып алған. ⁸ Ол аны алып алғанда, төрт аң паза чибирги төрт ах сағал Хурағанның алнында тўндере тўскеннер. Оларның полғанының на холында

[†] Иуда Иаковтың 12 оолғының пирси. Аның сөөгинең Мессий сығар полған. ^{††} Иуданың сөөгинең сыххан Давид Худайның иң хынчатхан Израиль ханы полған. Аның төлінең Мессий сығар полған.

хомыс паза тадылығ чыстығ оттығ алтын чирче полған. Ол тадылығ чыстығ оттар ах-арығ кизилерниң Худайны сабландырчатхан сөстернең пазырғанын таныхтапчалар. ⁹ Олар, Аны махтап, наа сарын сарнап сыхханнар:

– Син тайыға салылғазың, Син писті Позыңның ханыңнаң

полған на сөөктең, аймах тиллердең, аймах чоннардаң, аймах төлдердең

сыххан кизилерни Худайға, садып алып, пиргезиң Аннаңар Син, пу пичикти алып, аның таңмаларын суурыбызарға турыстығың!

¹⁰ Син писті Худайның ханнары паза абыстары ит салғазың,

Олар чир үстүнде үлгү тударлар!

¹¹ Анаң мин ах сағалларның, пайаағы аңнарның паза үлгү сиреезиниң ибیره көп ангеллерни көргем паза оларның үннерин искем. Ангеллерниң саны нинче-нинче муң полған. ¹² Олар өтиг үннең чоохтанғаннар:

– Тайыға соғылған Хураған

үлгүни, ис пайны, пилісті, күсти,

аарласты, сабланысты паза алғасты# алып аларға турыстығы!

¹³ Анаң мин тигрдеги, чир үстүндеги, чир алтындағы паза талайдағы прай тириг нимелерниң хысхырысчатханнарын ис салғам:

– Үлгү сиреезинде одырчатхан Худайға паза Хурағанға

алғас, аарлас, сабланыс паза үлгү
хақан даа ползын!

¹⁴ Анаң төрт аң теен:

– Амины!

Ах сағаллар, тўндере тўзип, пазырғаннар.

Алты таңманы суурғаны

6 Анаң Хурағанның чити таңманың пастағызын суурыбысханын көр салғам. Соонаң төрт аңның пирсиңиң, күгүрт чили күзүреп, чоохтанғанын ис салғам:

– Кил паза көр!

² Мин ах атты көр салғам! Атха мўнген кизи ух-чаалығ паза чиңисчее пирлчеткен веноктығ полған. Ол, чиңисчи чили, чиңис тударға сыххан.

³ Хураған икнчи таңмазын суурыбысханда, икнчи аңның чоохтанғанын ис салғам:

– Кил паза көр!

⁴ Анаң чигрен ат сых килген. Атха мўн салған кизее, удур-төдир өдіріссиннер тип, амыр хоныхты чир үстүнең чох идібизерге үлгү пирлген. Идөк ағаа улуғ хылыс пирлген.

⁵ Хураған үзинчи таңмазын суурыбысханда, үзинчи аңның чоохтанғанын ис салғам:

– Кил паза көр!

Мин хара атты көр салғам. Атха мўнген кизи холында весы тудын салтыр. ⁶ Анаң төрт аңның аразынаң истлчеткен үнни ис салғам:

– Пир ле хиникс † пуғдай алай ба ўс ле хиникс ас пир динарийге, пир кўннің чал ахказына. Олива хайахтың паза хызыл арағаның паазын алыстырба!

⁷ Хураған төртінчи таңмазын суурыбысханда, төртінчи аңның чоохтанғанын ис салғам:

– Кил паза көр!

⁸ Мин пора түктіг атты көр салғам. Атха мўнген кизинің ады «Олім» полған. Аның соонча «Чир түбі» тип аттығ ниме парған. Чир ўстўннің төртінчи чардығында – кизилерни хылыснаң, өзөгиснең, ағырығларнаң паза ачын аңнарнаң чох идерге – ўлгў пирілген ағаа.

⁹ Хураған пизинчи таңмазын суурыбысханда, тайығ салчаң орынның алтында Худай сўзин киречилееннері ўчўн өдірткен кизилерниң хуттарын көр салғам. ¹⁰ Олар тың хысхырысханнар:

– Ах-арығ, сын Хан Худай#! Ноға амға теере пістің өлімбіс ўчўн, чир ўстўнде чуртапчатхан кизилердең өс алып, оларны чарғылабинчазың?

¹¹ Оларның полғанына ла ах узун көгенек пирілген. Оларох чили өдірт салар арғыстарының паза харындастарының саны толғанча, амырап, көмес сахтап аларға чахығ пирілген.

¹² Хураған алтынчы таңмазын суурыбысханда, чир ўстўннің уғаа тың тітри түскениң көр салғам. Кўн хара көгенек чили харал парыбысхан, ай, тізең, пўкўлее, хан чили, хызыл пол парыбысхан.

¹³ Тигірдегі чылтыстар, ағастың читире пыспаан чистектері улуғ чилге тоолапчатхан чили, чирге түс парғаннар. ¹⁴ Тигір, чаңын чили, түрл парыбысхан, прай тағлар, олтырых чирлер, тізең, постарының орыннарынаң тибиреп парыбысханнар. ¹⁵ Чирниң ханнары, пиглері, чаачылар пастыхтары, пайлар паза ўлгўдегілер, хуллар паза пос чуртапчатханнар – прай кизилер тағлар өзеннерінде паза хуюларда чазынғаннар. ¹⁶ Олар тағларға паза хайаларға хысхырғаннар:

– Пістің ўстўбіске иңзеріліңер, ўлгў сиреезинде одырчатхан Худайның паза Хурағанның өкпелензінең пісті чазырыбызыңар!

¹⁷ Аның өкпеленчең илбек кўни чит килді нооза. Кем ағаа сыдас полар?

Чоннар Худайның алнында

7 Анаң мин төрт ангелни көр салғам. Олар, чирниң төрт пулиинда турып, чил чирзер дее, талайзар даа, пир ағасха даа ўбўрбезин тип, чирниң төрт чилін тутханнар. ² Тіріг Худайның таңмазын тудын салған пасха пир ангелни көр салғам. Ол, искерде чоғар көдіріліп ала, чирге паза талайға ўрег идерге пирілген ўлгўліг төрт ангелге тыыда хысхырыбысхан:

– ³ Пістің Худайыбыстың нымысчыларының хамахтарына таңмалар турғызыбысханча, чирге дее, талайға даа, ағастарға даа ўрег итпеңер!

⁴ Мин иди таңмалатханнарның санын ис салғам. Оларның саны 144 муң кизи полған, олар

† Хиникс – гректерде пир килограммға килісче.

Израильның прай төллеринің кизилері полғаннар.

⁵ Иди Иуданың төлінең 12 муң кизи, Рувимниң төлінең 12 муң кизи, Гадтың төлінең 12 муң кизи, ⁶ Асирниң төлінең 12 муң кизи, Неффалимниң төлінең 12 муң кизи, Манассийниң төлінең 12 муң кизи, ⁷ Симеонның төлінең 12 муң кизи, Левийниң төлінең 12 муң кизи, Иссахарның төлінең 12 муң кизи, ⁸ Завулонның төлінең 12 муң кизи, Иосифтиң төлінең 12 муң кизи, Вениаминниң төлінең 12 муң кизи таңмалатхан.

⁹ Анаң көрзем, ўлгў сиреезинің паза Хурағанның алнында санап тоосча чох көп чон турча. Олар полған на чоннаң, полған на тілдең, полған на сўбөктең, полған на төлдең сыххан кизилер полғаннар. Олар ах көгенектиг полғаннар, холларында, тізең, пальма ағастың салааларын тудын салтырлар. Олар тыыда хысхырысханнар:

– ¹⁰ Арачыланызыбыс ўлгў сиреезинде одырчатхан Худайыбыстаң паза Хурағаннаң килче!

¹¹ Прай ангеллер, ўлгў сиреезинің, ах сағалларның паза төрт аңның ибیره турып, ўлгў сиреезинің алнында тўңдере тўзіп, Худайға пазырып ала, чоохтан турғаннар:

– ¹² Аминь! Алғас паза сабланы! Пиліс паза алғыс! Аарлас, ўлгў паза кўс пістің Худайыбыста хақан даа ползын! Аминь!

– ¹³ Кемнер пу ах көгенектиг кизилер? Хайдаң олар килгеннер? – тип сурған ах сағалларның пирси миннең.

– ¹⁴ Син позың пилчезиң, – тип нандырғам.

– Олар илбек чобағдаң сыхханнар, – теен ол мағаа андада. – Постарының көгенектерин Хурағанның ханында чууп, оларны ағартып алғаннар. ¹⁵ Аннаңар олар, амды Худайның ўлгў сиреезинің алнында турып, Аның храмында хараа-кўнўрте пазырчалар. Ўлгў сиреезинде одырчатхан Худай оларнаң хада полар. ¹⁶ Ўлгў сиреезинің ортызында турчатхан Хураған, оларны хадарып, тіріг хара суғзар ал чўрер. Аннаңар олар паза өзөкпестер, сыхсабастар, кўн паза хайдағ даа ізгілер оларны өртебестер. Худай, тізең, оларның полған на харах чазын чызыбыс турар.

Читинчи таңманы суурғаны

8 Хураған читинчи таңмазын суурыбысханда, тигірде пирее чарым часча сымзырых турыбысхан. ² Худайның алнында турчатхан чити ангелни көр салғам. Ангеллерге чити пырғы пиріл партыр.

³ Пасха пир ангел, пас килип, холында алтын кадильница тудын салып, тайығ салчаң орынның хыринда тур салған. Ағаа прай ах-арығ кизилерниң Худайны сабландырчатхан сўстеринең хада көп тадылығ чыстығ от пирілген. Ағаа ол отты ўлгў сиреезинің алнында турчатхан тайығ салчаң алтын орынзар сал саларға кирек полған. ⁴ Ах-арығ кизилерниң Худайны сабландырчатхан сўстеринең хада оттың ызы ангелниң холынаң Худайзар көдірілген. ⁵ Анаң ангел, кадильницаны алып, аны

тайыҥ салчаң орындағы изіг көстернең толдырып, чир үстүнзер тастабысхан. Андада чир үстүнде табыстар истіліп, тигір күзүреп, чалыннап, чир тітри түскен.

Пырғылар

⁶ Читі пырғылығ читі ангел пырғы тартарға тимненібіскен.

⁷ Пастағы ангел пырғы тартыбысхан. Чалыннап көйчеткен от паза миндр ханнаң арали чирзер чаап сыхханнар. Ағастарның үзінчі чардығы паза көк от прай көй парған.

⁸ Ікінчі ангел пырғы тартыбысхан. Улуғ тағ осхас көйчеткен нима талайзар тасталған паза талайның үзінчі чардығы хызыл хан пол парған. ⁹ Пиди талайда чуртапчатхан тынның нимелернің үзінчі чардығы ол парған, пар чох керіптернің үзінчі чардығы, тізең, көй парған.

¹⁰ Үзінчі ангел пырғы тартыбысхан. Ағын суғларның үзінчі чардығынзар чалыннап көйчеткен чарытхы осхас улуғ чылтыс тигірдең түс парған. ¹¹ Ады ол чылтыстың Ачығ полған. Аннаңар суғларның үзінчі чардығы ачығ пол парған. Ол суғлар ачығ полғаннаңар, чир үстүндегі чоннарның аразында көп кизи ол парған.

¹² Төртінчі ангел пырғы тартыбысхан. Күннің үзінчі чардығы, айның үзінчі чардығы, чылтыстарның даа үзінчі чардығы хырылып, чарыхтың үзінчі чардығы пүлес пол парыбысхан. Іди күнөрткінің паза хараазының үзінчі чардығы чарии чох пол парған.

¹³ Мында мин тигірче пөзік учухчатхан ангелни көр салғам паза аның тыыда хысхырчатханын ис салғам:

– Түрчеден халғанчы үс ангелнің пырғылары тапсир! Олардаң чир үстүнде чуртапчатхан чоннарға хыйал, хыйал, хыйал!

Пизінчі пырғы тапсааны

9 Пизінчі ангел пырғы тартыбысхан. Мин тигірдең чирзер түс парған чылтысты көр салғам. Ол чылтысха түбі чох чирнің клүзи пирілген полған. ² Чылтыс түбі чох чирни азыбысханда, андартын, улуғ пестең чили, ыс сых килген. Ол ысха тигір паза күн харал парғаннар. ³ Ол ыстаң чир үстүне сарысхалар сыххлап килгеннер. Оларға скорпионнарның күзи осхас күс пирілген. ⁴ Оларға чирнің көк одын, өзимін, ағазын үредерге чарадылбаан, че хамағында Худай таңмазы чох кизилерни ле сағарға чарадылған. ⁵ Сарысхаларға кизилерни, өдрбин, пис ай иреелирге чарадылған. Оларға сахтырған кизилер, скорпионнарға сахтырған чили, тың ирееленедірлер. ⁶ Ол күннерде кизилер өлімни тилірлер, че аны таппастар паза ол парарға сағынарлар, че өлім олардаң тизибізер.

⁷ Ол сарысхалар чааға тимнел парған аттарға төй полғаннар. Оларның пастарында алтын

венотарға төй нимелер полғаннар, чүстері, тізең, кизи сырайлары осхас полғаннар. ⁸ Оларның састары ипчилернің састарына төй полғаннар, тістері, тізең, ала парыстың тістері осхас полғаннар. ⁹ Оларның хуйахтары тимір осхас полғаннар, ханаттарын сабынчатсалар, тізең, чааға парчатхан көп хаңаалығ аттар чили нызырасханнар.

¹⁰ Оларның, скорпионнарни осхас, сахчаң іцеліг хузурухтар полған. Ол хузурухтарда кизилерни пис ай сахчаң күс полған. ¹¹ Оларның ханы түбі чох чирнің ангелі полған. Аның ады еврей тілінде Аваддон, грек тілінде, тізең, Аполлион полған. Аполлион «өдірігчі» теени полча.

¹² Пир хыйал ирт парыбысты, че мына ікінчі хыйал килип одыр.

Алтынчы пырғы тапсааны

¹³ Алтынчы ангел пырғы тартыбысхан. Мин Худайның алнында турчатхан тайыҥ салчаң алтын орынның төрт мүүзи аразынаң сыхчатхан үнни ис салғам. ¹⁴ Ол үн пырғы тутчатхан алтынчы ангелге теен:

– Илбек Евфрат суғның хазында палғат салған төрт ангелни позыдыбыс!

¹⁵ Іди, чоннарның үзінчі чардығын чох ит саларға тіп, төрт ангелни, пу тусха, пу күнге, пу айға паза пу чылға тимде тудып, позыдыбысханнар. ¹⁶ Оларның чалаң чаачыларының саны 200 миллион полған. Мин оларның саннарын искем. ¹⁷ Мин пу аттарны паза чаачыларны түзімдегі ле чили көргем. Чаачыларның хуйахтары чалыннапчатхан от осхас хызыл, аарлығ гиацинт тас осхас көгілбей паза сера осхас сарығ полғаннар. Аттарның пастары ала парыстарни осхас полғаннар, паза ахсыларынаң чалын, ыс паза сера сыххан. ¹⁸ Чалын, ыс паза сера – пу үс чобағ, оларның ахсыларынаң сығып, чоннарның үзінчі чардығын чох ит салғаннар. ¹⁹ Ол аттарның күзи ахсыларында паза хузурухтарында полған. Олар чылан пазы осхас устығ хузурухтығ полғаннар. Олар кизилерге хузурухтары пастарынаң сайбағ иткеннер.

²⁰ Кизилернің халғаннары, тізең, ол палығлардаң үребееннері, постарының иткен киректерінең хыйа полбааннар. Олар алтыннаң, күмүстең, холадаң, тастаң паза ағастаң кирткен худайларына паза айналарына# ідөк ле пазыр турғаннар. Ол худайлар көрбиндеечелер, испиндеечелер, пас чөрбиндеечелер. ²¹ Ол кизилер кизи өдірерин, сыбырағ, төлкі киректерин, чөреечи хылыхтарын паза оғырлирын тастабааннар.

Холында пічік тудын салған ангел

10 Анаң мин тигірдең түсжеткен уғаа күстіг ангелни көр салғам. Ол позы пулутнаң прай туу тартыл парған полған, аның пазының үстүнде, тізең, тигір хуры чараан. Аның сырайы күн осхас, азахтары чалыннап көйчеткен ағас осхас

полғаннар. ² Ангел поэнының холында азых пічигес тутхан. Ол оң азағынаң талайға, сол азағынаң чирге пас салған. ³ Ол, ала парыс орлаан чили, чоон табыснаң тың хысхырыбысхан. Ол хысхырыбысханда, тигір чити хати күзүреен. ⁴ Чити күгүрт күзүреен соонда, мин пазарға тимнен салғам, че тигірдең: «Чити күгүрт искиргенин чазытта тут, аны пічикке паспа», – тип чоохтанған үнни ис салғам. ⁵ Анаң азахтарынаң талайда паза чирде турчатхан ангел, оң холын тигірзер көдірібізіп, ⁶ тигірни паза аңдағы прай нимелерни, чирни паза аңдағы прай нимелерни, талайны паза аңдағы прай нимелерни чайап салған паза хақан даа тигір Чайаачының адынаң сөс пирген:

– Паза тус полбас! Читинчи ангел пырғызын тартар күннерде Худай Поэнының нымысчы ухаанчыларына искирген чазыт пөгинин толдырар.

⁸ Анаң тигірдең мағаа истилген үн, пазох миннең чоохтазып, теен:

– Парып, талайда паза чирде турчатхан ангелнің холынаң азых пічигести алып ал.

⁹ Ангелзер пас килип, аннаң, пічигести мағаа пирибиссин тип, сурынғам.

– Мыны, алып, чибис. Ол синиң истиңде ачығ, ахсыңда, тізең, мөёт осхас тадылығ полар, – теен мағаа ангел.

¹⁰ Мин, ангелнің холынаң пічигести алып алып, чибискем. Ахсымда ол мөёт осхас тадылығ полған, азырыбысханымда, тізең, истимде ол ачығ пол парған. ¹¹ Анаң ол мағаа теен:

– Сағаа көп чоннардаңар, төллердеңер, тиллердеңер паза ханнардаңар хатабох ухаанчылирға килзер.

Ики киречи

11 Анаң мағаа узун тайах осхас синечең ағас пирилген паза чоохталған:

– Пар, Худай храмын паза тайығ салқаңны синебис, пазырарға килген кизилерни дее санабыс.

² Че храм сиденинің истин синебе. Ол Худай пилбинчеткен чоннарға пирилген. Олар ызых# саарны 42 ай типсирлер. ³ Мин Поэымның ики киречиме күс пирербин, олар, хара көгенек кизип, 1260 † күн ухаанчылирлар.

⁴ Ол киречилер – чир үстүнің Худайының алнында турчатхан ики олива ағазы паза ики чарытхы. ⁵ Пирее кизи ол киречилерни хомзындырарға харасса, оларның ахсыларынаң чалыннығ от сых килип, ыырчыларын чох идібизер. Пирее кизи оларны хомзындырарға итсе, ағаа ол парарға килзер. ⁶ Ухаанчылапчатхан туста наңмыр чағбазын тип, оларға тигірни чабызарға үлгү пирилген. Оларға хынған сай, суғларны ханға айландырып, чирдегилерни аймах ағырығларнаң, саайларнаң чох идерге үлгү пирилген.

† 1260 – пу сан 42 айға алай үс чыл чарымға тиңнелче. Көр: Иоанның азых чооғы 12:6; 12:14; 13:5.

⁷ Олар ухаанчылирын тоос салзалар, түби чох чирдең аң сых килер. Ол пу киречилернең харбазар, анаң оларны чиңип, өдір салар.

⁸ Оларның сөөктері илбек саарның орамазында чадарлар. Ол саар, поэнының адынаң адалбин, өнетин «Содом» †† алай «Египет» ‡ тип адалған. Анда Хан-пигибис# хазаттырт салған. ⁹ Аймах чоннарның, төллернің, тиллернің паза уйаларның кизилері оларның сөөктеринзер үс күн чарым көрерлер, сөөктерни, тізең, чыырға чаратпастар. ¹⁰ Пу ики ухаанчы чир үстүндеги кизилерни иреелееннер, аннаңар кизилер оларның өліміне өринерлер, үлүкүннирлер, удур-төдір сыйлазарлар. ¹¹ Че үс күн чарым ирт парғанда, Худайдаң килген паза чуртас пирчеткен хут пу киречилерзер кір парған. Олар, тізең, тур килгеннер. Оларны көр турчатхан кизилер уғаа тың хорых парғаннар. ¹² Пу ики киречее тигірзертін өтиг үн истилген:

– Обрлеңер пеер!

Олар, пулутха кіріп, тигірзер көдіріл парыбысханнар. Оларның ыырчылары пу нимени прай көргеннер. ¹³ Олох туста чир тың титіри түскен, саарның онынчы чардығы иңзерил парған. Чир титіреенге чити муңча кизи ол парған. Пасхалары, тың хорых парып, Тигірнің Худайын саблааннар.

¹⁴ Икинчи хыйал ирт парыбысты, че мына үзинчи хыйал табырах килип одыр.

Читинчи пырғының тапсааны

¹⁵ Читинчи ангел пырғы тартыбысханда, тигірде өтиг үннер истиле түскеннер:

– Чир үстү өөркі Чайаачыбыстың паза Аның Мессийінің хан-чир# пол парды. Мессий, тізең, хақан даа үлгү тудар!

¹⁶ Худайының алнындағы үлгү сиреелерінде одырчатхан чибирги төрт ах сағал, түңдере түзіп, Худайға пазырғаннар. ¹⁷ Олар чоохтанғаннар:

– Обркі Чайаачы, Син полған, полчатхан паза килер

Прай нимедең күстіг Худайыбыссың.

Илбек үлгүни алып,
Хан улыбысханың үчүн,
Сини алғыстапчабыс.

¹⁸ Худайы чохтар чабаллан сыхханнар,
Синиң дее өкпеленер тузың читти,
өліглерни чарғылир тузың читти.

Поэыңның нымысчыларыңны, ухаанчыларыңны,
ах-арығ кизилеріңни,

Сини улуғлапчатхан олаңай паза саблығ кизилерни
сыйыхтир тузың читти.

Чирни чох итчеткен кизилерни чох идер тузың читти.

¹⁹ Андада тигірде Худайының храмы азыл парған.

Храмда Аның молчағлығ абдыразы көрин килген.

†† Содом – Худай пу саарны анда чуртапчатхан чоннарның чазыктары үчүн чох идібискен. Пу саардаңар Пурунғы Молчағдағы «Пасталғар» (Бытие) кинде 19. ‡ Египет – Худай чонының хул улып чуртапчатхан чир. Пу нимедеңер көр: Пурунғы Молчағдағы «Сығыс» (Исход) кинде 1–13.

Тигир чалыннап, табыстар истилгеннер, күгүрт күзүреп, чир титири түскен, улуф миндир чаап сыххан.

Ипчи паза сыр чылан

12 Мына тигирде илбек таныг көрүн килген – күнни кис салган ипчи кизи. Аның азахтарының алтында ай полған, пазында, тізең, он iki чылтыстаң идилген веннок. ² Ол ипчи тойлыг полған, төрдер алнында, ирееленип, тың хысхырған.

³ Анаң тигирде пасхох таныг көрүн килген – чити пастыг, он мүүстиг паза пастарында чити короналыг улуф хызыл сыр чылан ⁴ Ол хузуриинаң тигирдег чылтыстарның үзінч чардыгын чирзер күребискен. Ипчи пала таап алзох, ол паланы азырыбызарға тип, сыр чылан тойлыг ипчинің алнында турған. ⁵ Ипчи чир үстүндег чоннарны тимір үлгү тайагынаң устаңаң оол паланы таап алған. Пала төреендөк, аны Худайзар, үлгү сирезинің хыринзар, хаап чөрибискеннер. ⁶ Ол ипчи, тізең, хуу чазызар чүгүр парыбысхан. Анда Худай аны 1260 күн азырир орын тимнеп салған.

Улуф ангел Михаил

⁷ Тигирде чаа пасталыбысхан. Пир саринда улуф ангел Михаил паза аның ангеллери, паза пир саринда, тізең, сыр чылан позының ангеллеринең хада олардаң тоғыр чааласхан. ⁸ Че сыр чылан ангеллеринең хада чиңдирт салған, аннаңар тигирде оларға орын паза чох полған. ⁹ Ол илбек сыр чылан – пурунғы чылан полған, аны диавол алай сайтан тип адапчалар. Прай чир үстүндег чоннарны алаахтырчатхан сыр чылан позының ангеллеринең хада чирзер тастатхан.

¹⁰ Тигирде мин өтиг үн ис салғам:

– Амды Худайыбыстың арачыланызы, күзи, хан-үлгүзи# паза Аның Мессийинің үлгүзи чиде түсти! Худайның алнында харындастарыбысты хараа-күнорте пыролапчатхан сайтанны аңдарыбыстылар! ¹¹ Олар сайтанны Хурағанниң ханынаң паза постарының киречиленис сөзинең чиңип алғаннар. Олар постарының тыннарнын даа айабааннар, өлимнең дее тиспееннер. ¹² Öриниңер зе тигирдегилер! Чирде паза талайда чуртапчатханнарға хыйал полар, сайтан оларзар түсти нооза! Позының тузының асхынах халғанын пилип, ол улуф өкпеде!

Сыр чыланниң чабалланғаны

¹³ Сыр чылан, позының чирге тастатханын көр салып, оолахты төриткен ипчині сүрис сыххан. ¹⁴ Сыр чыланнаң тизип, хуу чазыда тимнелген орынзар учух парыбыссын тип, ипчее улуф хара хустың iki ханады пирилген. Анда ол ипчині үс чыл чарымча азырир полғаннар. ¹⁵ Ол ипчині ағыс парыбызарға тип, сыр чылан позының ахсынаң ахчатхан суғны позыдыбысхан. ¹⁶ Че чир ол ипчее полыс пирген. Чир, ахсын азыбызып, сыр чылан позытхан суғны

азырыбысхан. ¹⁷ Сыр чылан, ол ипчее угаа чабалланыбызып, Худайның чахиин толдырчатхан паза Иисус Христостаңар киречиленисти хайраллапчатхан ипчинің пасха палаларынаң тоғыр чаалазарға парыбысхан.

Талайдаң сыххан аң

13 Мин, талай хазында тур салып, талайдаң чити пастыг паза он мүүстиг аңның сыхчатханын көр салғам. Мүүстеринде он корона полған паза пастарында Худайны сөклепчеткен аттар пазыл парғаннар. ² Мин көрген аң чохыр аңа төйи полған. Азахтары абани, ахсы ала парысти осхас полған. Сыр чылан агаа позының күзин, позының үлгү сирезин паза позының илбек үлгүзин пирибискен. ³ Ол аңның пир пазының, пастап өлим палыглыг осхас полип, соонаң чазыл парғанын көр салғам. Чир үстүндег прай чоннар, ол аңа хайхап, аның соонча парғаннар. Анаң ол аңа үлгү пирген сыр чыланға пазырғаннар. ⁴ Олар, ол аңа пазырып, чоохтанғаннар:

– Пу аңа төйи пасха тириг ниме пар ба ни? Кем аннаң харбазарға тидиңер?

⁵ Ол аңа махтанчатхан паза Худайны хырысчатхан ахсы пирилген паза 42 ай хайынарға үлгү пирилген. ⁶ Ол аң Худайны, Аның адын, Аның полчатхан орнын паза тигирдег прай чуртагчыларны сөклирге ахсын асхан. ⁷ Агаа идөк ах-арыг кизилернең чаалазарға паза оларны чиңерге чарадылған. Агаа полған на төлнең, чоннаң, тилнең паза сөккнең устирға үлгү пирилген. ⁸ Чир үстүндег чуртас пичиине аттары пазылбаан прай кизилер ол аңа пазыраллар. Ол чуртас пичии чир үстү чайалар алнындох пазыл парған паза тайыга салылған Хурағанни полған.

⁹ Истип пилчеткен кизи, иссин! ¹⁰ Кем пасхаларың, хул идип, пазынча, ол позы хул полар. Кем хылыснаң кизилерни өдирче, ол позы хылыснаң өдиртер. Ах-арыг кизилер сыдамах паза сын киртиностиг поларға киректер.

Чирдең сыххан аң

¹¹ Анаң мин чир алтынаң сыхчатхан пасха аңны көр салғам. Аның хурағанни осхас iki мүүзи пар полған, ол аң сыр чылан чили чоохтанған. ¹² Чирдең сыххан аң, талайдаң сыххан аңның прай үлгүзинең тузаланып, аның алнындох хайынча. Прай чир үстүндегилерни, тізең, талайдағы өлим палии чазыл парған аңа пазыраларға күстепче. ¹³ Ол илбек хайхастар# итче: прай кизилерниң көзине чалыннап көйчеткен отты даа тигирдең чирзер түзирче. ¹⁴ Ол чир үстүндег кизилерни талайдаң сыххан аңның алнында идилчең хайхастарынаң алаахтырча. Хылыснаң сала өдиртпеен, че ам даа тириг пастағы аңның омазын хоостап саларға кизилерге чоохтапча. ¹⁵ Пастағы аңның хоосталған омазы чоохтан ползын тип, паза агаа пазырбаан полған на

кизини өдир ползын тип, чирдең сыххан аңа ол оманы тирилдирчең күс пирилген. ¹⁶ Чирдең сыххан аң прай кизилерни, саблыг паза олаңай кизилерни, пайларны паза чохтарны, хуларны паза пос чуртастыгларны оң холларына алай хамахтарына таңма турғыстырып аларға күстепче. ¹⁷ Андағ таңма чох кизи бир дее нима сат полбас паза ал полбас. Ол таңмада аңның ады алай аңның адын таныхтапчатхан сан полча.

¹⁸ Анзы күлүк сағыс кирексипче. Кем хыйға, ол аңның санын санап, таап алзын. Ол сан бир кизиниң адын таныхтапча – 666.

Сион тағдағы сарын

14 Мында мин Хурағанның Сион тағда турчатханын көр салғам. Аннаң хада 144 муң кизи полған. Оларның хамахтарында Хурағанның паза аның Пабазының аттары пазыл парған полғаннар. ² Мин көп суғлар ахчатхан паза күгүрт күзүрепчеткен осхас үнни тигирдең ис салғам. Идök ол үн хомыстар хахчатхан кизилерниң үннерине төйи полған. ³ Олар үлгү сирезиниң, төрт аңның паза ах сағалларның алнында наа сарынны сарнапчатханнар. Пу сарынны прай чоннардаң толыг төлеп алылған 144 муң кизидең пасха бирдеез сарнап полбаан. ⁴ Олар постарының чуртастарында, ипчилернең чөрбин, арыг чуртааннар. Олар, Хураған хайдар парза, андар Аның соонча чөргеннер, Худайның паза Хурағанның тун палалары полип, чирдең толыг төлеп алылғаннар. ⁵ Худайның көзине оларның чоохтарында бир дее чой нима чох полған, паза олар ах сағыстыг полғаннар.

Ўс ангел

⁶ Анаң мин, прай чир үстүндеги кизилерге, полған на сөкке, полған на төлге, полған на тилге, полған на чонға, хаңан даа сын Чахсы Хабарны искирерге тип, тигирче пөзик учухчатхан пасхох ангелни көр салғам. ⁷ Ол өтиг үннең хысхырған:

– Худайның чарғы итчең тузы чит килгеннеңер, Худайны аарлаңар паза сабландырыңар! Тигирни, чирни, талайны паза хара суғларны чайап салған Худайға пазырыңар!

⁸ Аның соонча икинчи ангел учуххан. Ол хысхырған:

– Иңзерилген! Иңзерилген илбек Вавилон# саар! Ол поэзының хазыр, чөреечи, хызыл арағазынаң прай чоннарны суғар салған.

⁹ Оларның соонча үзинчи ангел учуххан. Ол тың хысхырған:

– Кем талайдаң сыххан аңа паза хоосталған омазына пазырча, паза кем поэзының холына алай хамағына аның таңмазын турғыстырып алча, ¹⁰ ол тарығыс, хазыр, хызыл арағаны изер. Ол араға Худайның өкпеленис чирчезине урылған полған. Аны искен кизи ах-арыг ангеллерниң паза Хурағанның көзине көйчеткен серада иреелееннер. ¹¹ Аңа паза

аның хоосталған омазына пазырған, идök аның адының таңмазын турғыстырып алған кизилер хараа-күнөрте амыр чуртас пилбестер, паза оларны иреелепчеткен оттың ыстары нинче-нинче чүс чылға көдиріл турар.

¹² Ах-арығлар, Худайның чахығларын толдырчатханнар паза Исустың изестиг кизилери сыдазарға киректер.

¹³ Анаң тигирдең чоохтанған үнни ис салғам:

– «Амғы тустаң сығара, Хан Худайға киртиниң, өлим алчатханнар часкалығлар» тип, пас сал.

– Йа, – типче Худай Худы, – олар постарының аар тоғыстарынаң тынанарлар, оларның киректерине паалағ полар.

Чирдеги асты кискени

¹⁴ Мин алнымда ах пулутты көр салғам. Ол пулутта Кизи Оолғына төйи Кем-де одырған. Аның пазында алтын венюк полған, холында, тизең, чиги орғах тутхан. ¹⁵ Анаң тигирдеги храмнаң пазох бир ангел, сых килип, пулутта Одырчатханға хысхырған:

– Чирдеги тамах пыс парып, тамах кизер тус чит килгеннеңер, орғағыңны алып, тамах кизерин паста!

¹⁶ Аны истип, пулутта Одырчатханы, чир үстүнче орғағынаң саап, тамахты кизибискен.

¹⁷ Анаң тигирдеги храмнаң пасхох ангел сых килген. Аның холында чиги пычах полған.

¹⁸ Анаң чалынныг оттың ээзи полчатхан ангел тайыг салчаң орыннаң сых килген. Ол ангел чиги пычахтыг ангелге хысхырған:

– Чирдеги виноградтарның чистектери пыс парғаннаңар, чиги пычағың алып, оларны кизибис.

¹⁹ Ангел, пычағынаң чир үстүнче саап, виноградты кизибискен. Аны кизе саап, виноград сүзүниң сығара пасчаң улуғ сапчаксар тастабысхан. Ол Худайның өкпеленизиниң сапчағы полған.

²⁰ Виноград саар тастындағы сапчакта сыға пазылған. Сыға пазылған хан, сапчактаң азыра ағып, 1600 стадийге † чайылған паза тирее аттың чүгенине читире көдирілген.

Чити айах

15 Мин тигирде пасхох илбек паза хайхастыг таныг көр салғам: халғанчы чити чобағын тутчатхан чити ангелни. Худайның өкпеленизи тоозылчатханнаңар, олар халғанчы чобаг полғаннар.

² Идök мин чалынныг отнаң поралас парған сүлейке талай осхас нима көр салғам. Ол сүлейке талайның хазында аңны, аның хоостал парған омазын паза аның ады-солазын таныхтапчатхан санны кизилер чиңип алғаннар. Олар, Худайның хомыстарын тудынып алып, турчалар. ³ Олар Худай

† Пир стадий гректерде 185 метрге килисче. Аннаңар 1600 стадий 296 километрге килисче.

нымысчызы Моисейниң# паза Хурағанның сарынын сарнапчалар:

– Илбек паза хайхастыг Синиң иткен киректериң, өөркү Чайаачы, Прай нимеден күстиг Худай! Син Ах-арыг кизилерниң Ханы! Сينيң чолларың орта паза сын!

⁴ Хан Худай, Син не чалгыс ах-арыгзың, Сини аарлабаан паза Сини саблабаан кизи пар ба ни?

Синиң чаргыларың азылғаннар, Прай чоннар, килип, Сағаа пазырлар.

⁵ Аның соонаң мин тигирде храмның ызых отагының † азыл парғанын көр салғам. ⁶ Чити чобағны ағылчатхан чити ангел храмнаң сых килген. Олар арыг паза аппағас кип-азахтыг паза иңилеринең көксилеринче кирести хурчан салған алтын хурлыг полғаннар. ⁷ Анаң төрт аңның пирси чити ангелге чити алтын айах пирглебискен. Ол айахтарда хақан даа тириг Худайның өкпеленизи полған. ⁸ Храмға Худайның сабланызының# паза күзиниң ызы тол чөрибискен. Аның истинзер чити ангелниң чити чобаа, тарап, тоозылбаанда, пирдеези кир полбинчатхан.

Худайның чити айахтағы өкпеленизиниң төгилгени

16 Парып, Худайның чити айахтағы өкпеленизин чир үстүне төгбизиңер! – тип, чити ангелге храмнаң чоохтанчатхан өтиг үнни ис салғам.

² Пастағы ангел, парып, айағындағы нимени чир үстүне төгбискен. Төгбискендөк, аңның таңмазын ал чөрчеткен паза аның омазына пазырчатхан кизилерниң идінде уғаа чабал паза ириңиг палығлар сыххлап килгеннер.

³ Икинчи ангел айағындағы нимени талайзар төгбискен. Төгбискендөк, талайдағы суғ өлиг кизиниң ханы осхас пол парыбысхан. Талайдағы прай тириг ние ол парған.

⁴ Үзинчи ангел айағындағы нимени ахчатхан суғларзар паза хара суғларзар төгбискен. Төгбискендөк, суғлар даа хан пол парғаннар.

⁵ Суғларның ангелиниң чоохтанғанын ис салғам: – Син полған, полчатхан ах-арыг Хан Худайзың! Кизилерни пи́ди чаргылааның орта. ⁶ Ах-арыг кизилерниң паза ухаанчыларның ханын төккеннери үчүн, Син оларға хан изерге пиргезиң. Олар ағаа турыстығлар.

⁷ Тайыг салцаң орыннаң чоохтанған үнни ис салғам:

– Йа, өөркү Чайаачы, прай нимеден күстиг Худай, Сينيң чаргыларың орта паза сын!

⁸ Төртинчи ангел айағындағы нимени күнзер төгбискен. Күнге кизилерни ортир үлгү пирилген.

⁹ Кизилерни сыдасча чох изиг ортеен. Олар, тизең,

Худайны саblandырар паза пыросынар орнына, пу чобағларны ысчатхан Худайны харғааннар.

¹⁰ Пизинчи ангел айағындағы нимени аңның үлгү сиреезине төгбискен. Ол аңның чиринде харасхы пол чөрибискен. Кизилер, ағырығларына сыдаспин, тиллерин ызырынғаннар. ¹¹ Олар тигирдег Худайны постарының ирееленистери паза палығлары үчүн харғааннар, че постарының чабал киректерин тастабааннар.

¹² Алтынчы ангел айағындағы нимени илбек Евфрат суғзар төгбискен. Төгбискендөк, искеркидеги ханнарға хуруғ чирче чол азылзын тип, ол суғ соол парған. ¹³ Анаң мин сыр чыланның ахсынаң, аңның ахсынаң паза чой ухаанчы аңның ахсынаң ходырлыг пағаларға төбй үс чабал хуттың сых килгенин көр салғам. ¹⁴ Олар – танығлар көзитчеткен айналарның хуттары. Хуттар, Прай нимеден күстиг Худайның илбек күнинде полар чааға чир үстүндег прай ханнарны чыып аларға тип, ханнарзар парчалар.

¹⁵ «Мына мин, оғыр чили, кинетин килербин. Чалаас чөрбес паза уйатха кирбес үчүн, узубинчатхан паза постарының кип-азахтарын тимде тутчатхан кизилер часкалығлар», – типче Иисус.

¹⁶ Ол хуттар прай ханнарны еврей тилинде Армагеддон тип адалчатхан орынға чыып алғаннар.

¹⁷ Читинчи ангел айағындағы нимени киизер төгбискен. Тигирдег храмның үлгү сиреезинең өтиг үн истилген:

– Толдырыл парды!

¹⁸ Сах андох тигир чалынни түскен, күгүрт күзүреен паза табыстар истиле түскеннер. Чир уғаа тың титреп сыххан. Кизилер чир үстүнде чуртааннаң сығара, чир пир дее иди титребеен полған. Уғаа тың титреп сыххан! Уғаа илбек титрес! ¹⁹ Чирниң титреенине илбек саар үс чара чарыл парыбысхан, прай чоннарның саарлары иңзерилгеннер. Худай илбек Вавилонны даа ундутпаан, тарыныс айағындағы өкпеленис арағазын ағаа изерткен.

²⁰ Прай олтырыхтар чит парғаннар, тағлар даа чох пол парғаннар. ²¹ Кизилерниң үстүне тигирдең илбек миндир чаап сыххан. Оларның полғаны пир талант †† азыра полған полар. Миндирдең түскен чобағлар үчүн кизилер Худайны харғааннар. Ол чобағлар хара хорғыстыг полғаннар.

Вавилонға чаргы түскени

17 Холларында айах тудын салған чити ангелниң пирси, минзер пас килип, чоохтанған:

– Кил пеер, көп суғлар аразындағы саарның, «уғаа чөреечи ипчиниң», чаргыладарын көзит пирербин сағаа. ² Чир үстүндег ханнар ол ипчинең оралысханнар паза аның оралысхах арағазын чир үстүнде чуртапчатхан кизилер чоо искеннер.

³ Анаң, Худай Худының күзи мағаа тол парғанда, ангел мини хуу чазызар апарған. Анда мин хып-хызыл аң үстүнде одырчатхан ипчини көр салғам. Ол

† Отах – Пурунғы Молчағда көс чөрчеткен Израиль чоны тигриб орнына улуғ отахта пазырчаңнар. Худай анда полчатханы таныхталча.

†† Пир талант – гректерде 45 килограммға килисче.

аңның үстүнде Худайны сөкөпчеткен аттар толдыра пазыл партырлар, ол аң чити пастыҕ паза он мүүстіг полған. ⁴ Ипчи аарлыҕ хып-хызыл кип-азахтыҕ полған паза аарлыҕ тастарнаң, алтыннаң, нинчинең казан салтыр. Аның холында чиркестиг паза чөрөөчи тудынғанының киринең толдырылған алтын чирче полған. ⁵ Ипчинің хамағында чазыт ады-солазы пазыл партыр: «Илбек Вавилон – оралыссах ипчилерниң паза чирдеги прай чиркестиг нимелерниң инези». ⁶ Ол ипчи ах-арыҕ кизилерниң паза Исустың киречилериниң ханын чоо изинип алған.

Мин, ол ипчини көр салып, уғаа таңнаам. ⁷ Ангел мағаа теен:

– Нимее син таңнапчазың? Мин сағаа пу ипчинің паза одырчатхан чити пастыҕ, он мүүстіг аңның чазыдын чоохтап пирербин. ⁸ Син көрген аң тириг полған, амды, тизең, ол чоғыл. Түрче полза, ол, түби чох чирдең сых килип, өлимге парар. Чир үстү чайалғандох, пазыл парған чуртас пичиине ады-солалары кирбеен кизилер, аңны көр салып, хайхап парарлар. Ол аң тириг полған, анаң чох пол парған, анаң хатабох сых килер.

⁹ Мынзы пилисти паза хыйға сағысты кирексипче. Чити пас ол ипчи одырчатхан чити төң полча.

¹⁰ Оларох чити хан полча. Оларның пизи чат халған, пирси ам даа үлгүде одырча, паза пирси, тизең, ам даа килгелек, килзе дее, үрге килбес. ¹¹ Хақан-да тириг полған, амды, тизең, чох пол парған аң чити ханнаң сыххан сигзинчизи полча. Ол өлимге парар.

¹² Син көрген он мүүс постарының үлгүлерин алғалах он хан полча. Че олар аңнаң хада хан-үлгүзин пир часха аларлар. ¹³ Олар, пир пөгиниг полип, постарының күзин, үлгүзин аңа пирибизерлер.

¹⁴ Олар Хурағаннаң чаалазарлар, че Хураған оларны утып алар. Ол пиглерниң Пиги, ханнарның Ханы полча нооза. Аның хыгырған паза таллап алған сын чүректиг кизилери аннаң хадалар.

¹⁵ Анаң ангел мағаа теен:

– Син чөрөөчи ипчи одырчатхан суғларны көргезиң. Ол суғлар чир үстүндеги кизилер, чоннар, сөөктер паза аймах тиллер полчалар. ¹⁶ Син көрген аңның он мүүзи чөрөөчи ипчини хырт көрер. Аны үредер, хуба чалаас артызар, аның ит-сөөгін, чип, отта өртир. ¹⁷ Худай Позының көңнин, пир ле көңнин толдырар сағысты оларның чүректерине салған. Худайның сөзи толғанча, олар ханның үлгүзин аңа пирибизерге кирек полғаннар.

¹⁸ Син көрген ипчи, тизең, чир үстүндеги ханнарның ханы полчатхан илбек саар.

Вавилонның иңзерілгені

18 Аның соонда тигірдең түсчөткен пазох пир ангелни көр салғам. Ағаа илбек үлгү пирілген полған, прай чир үстү аның сабланызы пызыңнаанына чараан. ² Ол тың өтиг үннең хысхырған:

– Иңзерилди! Иңзерилди Вавилон – илбек саар! Ол айнарларның чурты, полған на чабал хуттың турлаа, полған на кирлиг, чиксистиг хустың уйазы. Ол поэнының хатыҕ суғдыр арағазынаң прай чоннарны суғар салған. ³ Чир үстүндеги ханнар аннаң оралысханнар паза аның илбек пайына чир үстүндеги садыҕчылар пайааннар.

⁴ Анаң мин тигірзертин пасхох үнни ис салғам:

– Чоным миниң, пу саарның чазыҕ чуртазына араласпас үчүн, аннаң хада чобағларға кирбес үчүн, аннаң сығыбыс.

⁵ Аның чазыхтары тигирге теере үүл парғаннар, Худай, тизең, аның сайбағларын сағыста тутхан.

⁶ Нинче ол саар сирерге пирген, анчоа ағаа читир пиріңер!

Аның киректери үчүн

ікі хати артых читир пиріңер!

Ол сирерге тимнеен чирчеө ікі хати хатыҕ араға ағаа ур пиріңер!

⁷ Нинче ол поэзы чырғаан паза сабланған, анчоа чобағ паза ирее ағаа читир пиріңер.

Ол поэнының истінде махтанча:

«Хан ипчи полип одырчам, өкіс ипчи нимеспін, чобағ көрбеспін!»

⁸ Аны чарғылапчатхан Хан Худай күстигденер, ағаа пир күнниң аразында өлім, сыхтас, өзөгис чиде түзер, поэзы, тизең, өртте көйер, – теен ол үн.

⁹ Аннаң хада оралызып паза чырғап чуртаан чир үстүндеги ханнар, аның, көйп, ысталчатханын көрп, ағаа ылғазып, сыхтазарлар. ¹⁰ Олар, аның ирееленчеткенинең хорыгып, оортахта турып, ылғазарлар: «Хыйал, хыйал сағаа, илбек Вавилон, пик паза пай саар! Пир ле час аразына сағаа чаргы чит килди!»

¹¹ Чир үстүндеги садыҕчыларның ниме-нооларын пирдеези паза садызып албинчатханаңар, олар ол саарға, ылғап, сыхтазарлар. ¹² Оларның алтыннарын, күмүстерин, аарлыҕ тастарын, нинчилерин, аймах аарлыҕ истерин паза торғыларын, аймах тадылыҕ чыстыҕ ағастарын, слон сөөгинең иткен полған на ниме-нооны, аарлыҕ ағастаң, чистең, тимірдең паза мрамордаң иткен аймах ниме-нооларын, ¹³ корицаларын, фимиамнарын, мироларын, ладаннарын, арағаларын паза олива хайахтарын, уннарын, пуғдайларын, малларын, хойларын, аттарын, ікі тегилектиг хаңааларын, хулларын паза чаада холға кір парғаннарны пирдеези паза албинча. ¹⁴ Олар саарға типчелер:

– Син хынчатхан нимелер паза чоғыллар. Синиң прай пайың паза сабланызың синнең хыйа парыбысханнар. Син оларны паза таппассың.

¹⁵ Прай пу нимелерни сатхан паза аның сылтаанда пайаан садыҕчылар, саарның ирееленчеткенинең хорыгып, ырахта турып, ылғап, сыхтазарлар:

– ¹⁶ Хыйал, хыйал, аарлыг кип-азахтыг, алтыннаң, аарлыг тастарнаң паза нинчлернең чазанған илбек саарға! ¹⁷ Пир ле час аразына мындаг пай ниме чох пол парды.

Прай кериптерниң устагчылары, прай кериптерде чүс чөрчеткеннер, прай талайчылар паза талайда садыг итчеткеннер ырахтаң көр турғаннар. ¹⁸ Аның көйчеткен ызын көрп, олар хысхырысханнар:

– Пу илбек саарға төөй саар паза пар ба ни?

¹⁹ Олар пастарына күл тоолатханнар паза, ылғап-сыхтап, хысхырганнар:

– Хыйал, хыйал сағаа, илбек саар, прай кериптиг кизилер синиң аарлыг ниме-нооларыңа пайааннар! Пир ле час аразына син ээн халдың! ²⁰ Пу саарның өлгенине өринеңер тигрдегилер, Худайның илчлери, ухаанчылар! Ол саар сирерге хомай иткен үчүн, Худай ағаа чаргызын читрди!

²¹ Пир күстиг ангел, улуғ теербен тазы синче тасты хаап, талайзар тастап, теен:

– Мындагох күснең тасталар илбек Вавилон саар паза аны пирдеези көр таппас. ²² Хомыста ойнапчатханнар, сарнапчатханнар, хобырах паза пырғы тартчатханнар синде паза хақан даа истилбестер. Ус чон паза оларның иткен нимелери хақан даа синде полбастар, теербен тартханнары даа истилбес. ²³ Синиң садыгчыларың чир үстүниң пиглери полғаннар. Прай чоннар синиң хайхастыг нимелериңе чөндирткеннер, аннаңар синде, илбек саар, чарытхыларның чарыпчатханы паза көринмес, хонных хончатхан чииттерниң үннери паза истилбес. ²⁴ Одірткен ухаанчыларның, ах-арыгларның паза прай чир үстүндегилерниң төгилген ханы пу саарда табылған.

Аллилуй! – Худайны сабландырыңар!

19 Аның соонда мин тигирде уғаа көп чонның хысхырчатханына төөй өтиг үнни ис салғам:

– Хан Худайыбыстың чаргылары орта паза сын полчатханаңар, Аллилуй! Ағаа арачыланыс, сабланыс, аарлас паза күс ползын. Ол чир үстүн чөреечи хылыгынаң ардатхан уғаа чөреечи ипчини – саарны – чаргылаан. Худай Позының нымсчыларының ханы үчүн аннаң өс алған.

³ Анаң пазох хысхырганнар:

– Аллилуй! Аның ызы хақан даа тохтабин көдірилче!

⁴ Андада чибіргі төрт ах сағал паза төрт аң, тўндере тўзіп, ўлгў сиреезинде одырчатхан Худайға пазырғаннар:

– Аминь! Аллилуй!

Хурағанның тойы

⁵ Ўлгў сиреезиңең табыс истилген:

– Худайның прай нымсчылары, прай Аны улуғлапчатханнар, саблыг паза олаңай кизилер, пистиң Худайыбысты сабландырыңар!

⁶ Көп санныг чонның табызы осхас, көп суғларның суулазы осхас, улуғ күгүрттиң табызы осхас үнниң чоохтанчатханын ис салғам:

– Аллилуй! Оөркі Чайаачы, Прай нимедең күстиг Худай Хан полыбысты! ⁷ Хурағанның тойы чит килгеннеңер, өринеңер паза көглееңер! Аны сабландырааңар! Аның алчатхан хызы чазан салды. ⁸ Ол хысха чарых паза арыг көгенек пирілген. (Андаг көгенек ах-арыг кизилерниң орта киректерин таныхтапча!)

– ⁹ Пас сал: Хурағанның тойына хыгыртылғаннар часкалыглар! – теен мағаа ангел.

– Пу Худайның сын сөстер! – тип хосхан соонаң.

¹⁰ Андада мин, аның азагына тўзіп, ағаа пазырагға иткем, че ол мағаа теен:

– Мыны идерге чарабас! Мин дее синөк осхас паза Иисустың киречилери полчатхан харындастар осхас Худайның нымсчызыбын. Худайға пазыр!

Ухаанчылас худы Иисустаңар киречилес полча.

Ах аттыг чалаң

¹¹ Тигирниң азылчатханын көр салғам. Мына ах ат! Ағаа мўн салған кизиниң ады-солазы Сын паза Изестиг полған. Ол сын чаргылапча паза чаа апарча.

¹² Аның харахтары көйчеткен чалын осхас полғаннар паза пазында көп короналар полған. Аның пазылған паза аннаң пасха пирдеези пилбинчеткен ады-солазы пар полған. ¹³ Ол ханға өл пол парған кип-азахтыг полған паза Аның ады – «Худай Сөзи». ¹⁴ Аның соонча ах аттыг, ах паза арыг кип-азахтыг тигир чаачылары парғаннар. ¹⁵ Аның ахсынаң чоннарны хырчаң читг хылыс сыхчатхан. Ол тимир тайахнаң чоннарны хадарча паза Прай нимедең күстиг Худайның тарыныс паза өкпеленис арағазын сыға пасчаң сапчахты типсепче. ¹⁶ Аның кибинде паза пудында «Ханнарның Ханы паза пиглерниң Пиги» тип пазыл парған.

¹⁷ Кўнде турчатхан пир ангелни көр салғам. Тигирче пөзик учух чөрчеткен прай хустарға өтиг үннең хысхырыбысхан:

– Пеер учуғыңар! Худайның улуғ ас-тамахтыг тойына чыылыңар! ¹⁸ Сирер ханнарның, чаачылар пастыхтарының паза чаачыларның, аттарның паза чалаңнарның, прай пос чурттыгларның паза хулларның, олаңай паза саблыг кизилерниң ит-сөөктерин хахлирзар!

¹⁹ Анаң, Чалаңнаң паза Аның чаачыларынаң чаалазарға тип, аңның, чир үстүндег ханнарның паза оларның чаачыларының чыылыс парғаннарын көр салғам. ²⁰ Анаң аң паза чой ухаанчы туттыр салғаннар. Ол чой ухаанчы, аңның алнында хайхастар идп, аңның таңмазын турғыстырып алғаннарны паза аның омазына пазырғаннарны алаахтырган полған. Ол икөлең көйчеткен сералыг көлзер тиргеок тастатхан.

²¹ Чаачылары, тизең, ах аттыг Чалаңның ахсынаң сыхчатхан хылысха хырдырганнар. Прай хустар, оларның ит-сөөктерин хахлап, тосханнар.

Пир муң чыл

20 Мин тигирдең түсчөткөн ангелни көр салгам. Аның холында түби чох чирниң клүзи паза чоон илчирбе полған. ² Ол ангел диавол паза сайтан полчатхан сыр чыланны, пурунғы чыланны, пир муң чылға илчирбее палғап салған. ³ Ол сыр чылан пир муң чыл ирткенче чоннарны паза алаахтыр полбазын тип, ангел аны түби чох чирзер кире тастабысхан. Аны андар чаап салып, таңма турғыс салған. Аның соонда аны үр нимеске позыдарға кирек полар.

⁴ Мин үлгү сиреелерин паза чарғылачаң үлгү пирилген кизилерниң анда одырчатханнарын көр салгам. Олар, Иисустаңар паза Худай сөзинеңер киречилееннери үчүн, мойныларын үзе саптырған кизилерниң хуттары полғаннар. Олар аңа паза аның омазына пазырбааннар, хамахтарына алай холларына аның таңмазын турғыстырбааннар. Олар тирил килгеннер паза Христоснаң хада пир муң чыл үлгү тутханнар. ⁵ Олиглерниң пасхалары, тизең, пир муң чыл иртпееңде, тирилбееннер. Мынзы, тизең, пастағы тирилис. ⁶ Пастағы тирилисте чуртас алып алғаннары часкалыг паза ах-арыг поларлар. Икинчи өлим оларға пир дее ние ит полбас. Андағлар Худайның паза Христостың абыстары поларлар паза Аннаң хада пир муң чыл үлгү тударлар.

Сайтанны чарғылааны

⁷ Пир муң чыл ирт парза, сайтанны пиктегден позыдыбызарлар. Ол пазох чирниң төрт сариндағы чоннарны, Гог паза Магог † чоннарын алаахтырарға паза оларны чааға чыырға сыгар. Ол талай хазындағы хумның саны сининче чоннарны чыып алар. ⁸ Олар, чир чалбаана сыгып, Худайның чонының турлаан паза Худайның хынчатхан саарын ибiriбискеннер. ⁹ Че ол туста чалынның от, тигирдең, Худайдаң, түзип, оларны хырыбысхан. ¹⁰ Оларны алаахтырған сайтан көйчөткөн сералыг көлзер тастатхан. Андарох аң паза чой ухаанчы тастаттырханнар. Анда олар хараа-күнөрте хаңан даа иреелен турарлар.

Халғанчы чарғы

¹¹ Анаң мин ах өңниг илбек үлгү сиреезин паза анда одырчатхан Худайны көр салгам. Тигирнең чир Аннаң тискеннер. Оларға мында орын чох полған. ¹² Мин үлгү сиреезиниң алнында турчатхан ол парған саблыг паза олаңай кизилерни көр салгам. Пичиктер азылғаннар. Анаң пасха пичик, чуртас пичии, азылған. Олиглер пичиктерде пазыл парған хоостыра постарының иткен киректери үчүн чарғылатханнар. ¹³ Талай позындағы олиглерни пирибискен, өлим паза Чир түби постарының олиглерин идок пирибискеннер. Полғаны ла позының иткен киректери хоостыра

† Пурунғы Молчагдағы «Иезекииль ухаан чоохтары» киндезинде (38–39) Гог Магог чириниң ханының ады полча.

чарғылатхан. ¹⁴ Анаң өлим паза Чир түби көйчөткөн көлзер тастатханнар. Көйчөткөн көл – ол икинчи өлим. ¹⁵ Кемниң ады-солазы чуртас пичиинде пазылбаан полған, ол көйчөткөн көлзер тастатхан.

Наа тигир паза наа чир

21 Анаң мин наа тигирни паза наа чирни көр салгам. Алындағы тигир паза алындағы чир, тизең, чох пол парғаннар, талай даа паза чоғыл. ² Мин, Иоанн, тигирдең Худайдаң түсчөткенин, ызых саар, наа Иерусалимни, көр салгам. ³ Тигирдең өтиг тапсаан үнни ис салгам:

– Мына Худайның одаа, Худай аны кизилер аразында турғыс салар. Анда Ол кизилернең хада чуртир. Ол кизилерниң Худайы полар паза кизилер Аның чоннары поларлар. ⁴ Худай оларның полған на харах чазын чызыбызар. Алындағы прай нимелер ирт парғаннаңар, өлим дее, ылғас таа, сыхтас таа паза ағырыглар даа чох пол парарлар.

⁵ Үлгү сиреезинде одырчатхан Худай чоохтанған:

– Мин прай наа нимелерни чайапчам!

Анаң мағаа хосхан:

– Пас сал! Пу сөстер сын паза орта.

⁶ Анаң Ол мағаа теен:

– Толдырыл парды! Мин Альфа паза Омега,

Пасталғаны паза Тоозылғаны полчам!

Сухсапчатхан кизее тириг хара суғдаң тикке суғ

пирербин. ⁷ Чиңс тутхан кизи пу нимелерни алып

алар. Мин аның Худайы поларбын, ол Миниң

оолғым полар. ⁸ Че хортыхтарға, киртинис чохтарға,

чабал хылыхтыгларға, кизи өдирчөткөннерге,

оралысхахтарға, сыбырагчыларға, сын нимес

худайларға пазырчатханнарға паза прай чойларға

көйчөткөн сералыг көлде орын полар. Мынзы –

икинчи өлим.

Наа Иерусалим

⁹ Халғанчы чити чобағның чити айағын тутчатхан чити ангелниң пирси, минзер пас килип, теен:

– Парааң, мин сағаа Хурағанның алчатхан хызын көзит пирербин.

¹⁰ Анаң Худай Худының күзи мағаа тол парғанда, ол Хут мини илбек паза пөзик тағ үстүнзер апар

салған. Апар салып, тигирдең, Худайдаң, түсчөткөн ызых, илбек Иерусалим саарны көзиткен. ¹¹ Ол

Худайның пызыңнапчатханына чараан, аның

чарии, тизең, аарлыг тастар паза кристалл осхас

яшма чили сағылысханнар. ¹² Саарның ибire он iki

хаалхалыг, улуг паза пөзик хана полған. Полған на

хаалха хыринда ангел турған, ол хаалхаларда

Израиль чонының он iki төлиниң аттары пазыл

парғаннар. ¹³ Искеркиде үс хаалха, алтынзархыда үс

хаалха, үстүнзархыда үс хаалха паза кидеркиде үс

хаалха полған. ¹⁴ Саарның ханазы он iki төстиктиг

полған, ол төстиктерде Хурағанның он iki илчизиниң

аттары пазыл парған. ¹⁵ Миннең чоохтасхан

ангелниң пу саарны, аның хаалхаларын паза

ханаларын синечең алтын тайағы пар полған.
¹⁶ Саар төрт пулуңныҥ полған, аның узуны паза чалбаа тиң полғаннар. Ангел тайағынаң саарны синибискен. Аның узуны он iki муң стадий [†] полған. Саарның узуны, чалбаа паза поэии прай тиң полғаннар. ¹⁷ Ангел хананы синеең. Ол хананың чалбаа, кизи сининең саназа, 144 сығанахча чалбаа полған. Ангел ол синнең тузаланған. ¹⁸ Хана яшма тип аарлыҥ таснаң, поэи саар, тизең, сүлейке осхас арыҥ алтыннаң пүдирілген. ¹⁹ Саарның ханазының төстиги аймах аарлыҥ тастарнаң чазалған: пастағы төстиги – яшманаң, икинчизи – сапфирнең, үзинчизи – халцедоннаң, төртинчизи – изумруднаң, ²⁰ пизинчизи – агатнаң, алтынчызы – сердоликнең, читинчизи – хризолитнең, сигизинчизи – беррилнең, тоғызынчызы – топазнаң, онынчызы – хризопразнаң, он биринчизи – гиацинтнең, он икинчизи – аметистнең. ²¹ Он iki хаалха – он iki нинчинең: полған на хаалха – алынча нинчинең. Саарның өөн орамы – сүлейке осхас арыҥ алтыннаң.

²² Öörki Чайаачы, Прай нимедең күстиҥ Худай паза Хураған – Саарның храмы полчалар. Пасха храм мин көрбеем. ²³ Саарны Худайның сабланызы чарытчатханнаңар, ағаа күн дее, ай даа чарии кирек чоғыл. Аның чарытхызы, тизең, Хураған. ²⁴ Чоннар Аның чариинда чуртирлар, чир үстүндег ханнар, тизең, постарының прай аарлыҥ нимелерин андар ағыларлар. ²⁵ Күнөрте саарның хаалхалары бир дее чабылбастар, хараа, тизең, анда полбас. ²⁶ Чоннарның прай ис-пайын паза сабланызын андар ағыл пирерлер. ²⁷ Пеер бир дее кирлиҥ ниме паза бир дее уйдадыстыҥ ниме итчеткен чой кизи кирбес. Пеер Хурағандагы чуртас пичиинде пазыл парған на кизилер кирерлер.

Чуртас суу

22 Анаң ангел мағаа Худайның паза Хурағанның үлгү сиреезинең ахчатхан, кристалл осхас чарых, чуртастың арыҥ ағын суун көзит пирген. ² Саарның өөн орамының ортызынча ахчатхан суғның iki саринда чуртас ағазы өскен. Ол ағас чылда он iki хати чистек пирче, полған на айның поэиның нимизи полчаң. Ағастың пүрлері, тизең, чоннарны имнирге чарачаңнар. ³ Ол саарда бир дее харғатхан ниме паза полбас. Анда Худайның паза Хурағанның үлгү сиреези полар. Худайның нымсчылары Ағаа тоғынарлар. ⁴ Олар Худайның сырайын көрерлер, оларның хамахтарында, тизең, Аның ады пазыл парар. ⁵ Анда хараа паза полбас. Кизилерге чарытхы алай күн чарии бир дее кирек чох полар. Öörki Чайаачы – Худай оларны чарыдар нооза. Олар хақан даа үлгү тударлар.

⁶ Ангел мағаа чоохтанған:

– Пу сөстер – сын паза орта. Худайның ухаанчыларының öörki Чайаачызы, Худай,

[†] Он iki муң стадий – ол сағамғы туста iki муң километрге тиңнелче.

түрчедең ниме пол парарын Поэиның нымсчыларына көзидерге тип, Поэиның ангелін ысхан.

Иисустың килгени

⁷ «Мына, түрчедең килербин! Пу пичикте пазыл парған ухаанчыластың сөстеринче чуртапчатхан кизи часкалыҥ», – типче Иисус Христос.

⁸ Мин, Иоанн, мыны көргем паза искем. Истип, көрп алып, пу нимени көзитчеткен ангелге пазыраға тип, аның азағына түскем. ⁹ Че ангел мағаа теен:

– Чох, чарабас мыны идерге! Мин синөк осхас, синиң ухаанчы харындастарың осхас, пу пичикте пазылған сөстерче чуртапчатхан прай кизилер осхас, нымсчыбын. Худайға пазыр!

¹⁰ Анаң ол мағаа хоза теен:

– Пу пичиктиң ухаанчы сөстерин чаппа. Тус чағыннап килди, нооза. ¹¹ Кем сын ниме итпинче, идөк ле сын ниме итпезин; кем хомай нимелер идп чуртапча, идөк ле чуртап парзын. Че кем сын ниме итче, идөк сын ниме итсин; кем ах-арыҥ кизи полча, идөк ах-арыҥ ползын.

¹² «Мына, Мин түрчедең килербин! Сыйых Минде, Мин аны полған на кизее киректери хоостыра төлирбин. ¹³ Мин Альфа паза Омега, Пастағызы паза Халғанчызы, Пасталғаны паза Тоозылғаны полчам».

¹⁴ Худайның чахыҥларын толдырчатхан кизилер часкалыҥлар. Олар чуртас ағазынаң азыранарға паза саарзар хаалхаларча кирерге турыстыра поларлар. ¹⁵ Саар тастында адайлар ^{††}, сыбыраҥчылар, оралысхатар, өдирігчилер, тайма худайларға пазырчатханнар, чой ниме идерге хынчатхан паза итчеткен полған на кизи халарлар.

– ¹⁶ Мин, Иисус, мыны сирерге тигриблерде киречилир үчүн, Позимның Ангелимни ызыбысхам. Мин Давид ханның чилегези паза төлібин. Мин иртенги чарых чылтыспын.

¹⁷ Худай Худы паза ирге парчатхан хыс типчелер:

– Кил!

Мыны искен кизи, идөк тизин:

– Кил!

Сухсапчатхан кизи килзин. Изери килчеткен кизи чуртас пирчеткен суғны тикке алзын!

¹⁸ Пу пичиктиң ухаанчы сөстерин искен прай кизилерни сизиндирчем: кем пу сөстерге пирее ниме хозыбызар, ағаа даа Худай пу пичикте пазылған чобаҥларны хос пирер. ¹⁹ Кем пу ухаанчы пичиктең пирее ниме алып алар, Худай, ол кизиниң ады-солазын чуртас пичиинең сығара сии тартыбызып, ухаанчы пичикте пазыл парған аның алғастарда аралазар паза ызык саарда чуртир үлүзин нандыра алып алар.

²⁰ Прай пу нимениң Киречизи типче:

– Иа, Мин, түрче полза, килербин!

Аминь, иди ползын! Кил Иисус, Хан-пигибис!

^{††} «Адайлар» – пу сөс чөреечи кизилерни таныхтапча.

²¹ Иисус Христостың, Хан-пигібістің, паарсазы сірерде прайзыңарда ползын. Аминь.